

ივანე ჯავახიშვილის სახელობის თბილისის სახელმწიფო
უნივერსიტეტი

მაია ანდრონიკაშვილი, ნინო ანთიძე-კასიანი,
დარეჯან გარდავაძე

თანამედროვე არაბული ენის
სახელმძღვანელო

აპოლონ სილაგაძის რედაქტორობითა და წინასიტყვაობით

ქართული აკადემიური წიგნი
თბილისი
2014

თანამედროვე არაბული ენის (ე.წ. სტანდარტ-ენის) წინამდებარე სახელმძღვანელო მიზნად ისახავს დამწყებთათვის საბაზისო ცოდნის მიცემას თანამედროვე სალიტერატურო არაბული ენის მორფოლოგიასა და სინტაქსის ძირითად ელემენტებში, მათთვის არაბული ლექსიკის საკმაოდ მარაგის მიწოდებას სახელმძღვანელოში მოტანილი ტექსტების, დიალოგებისა და საფარჯიშოების საფუძველზე.

ნაშრომი ითვალისწინებს ევროპული და არაბული სასწავლო ლიტერატურის გამოცდილებას, ევროპული და არაბული საენათმეცნიერო გამოკვლევების მონაცემებს და შესაძლებლობის ფარგლებში, არაბულ სამყაროში არსებულ ენობრივ სიტუაციას (დიგლოსიას).

სახელმძღვანელო განკუთვნილია ივ. ჯავახიშვილის სახ. თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტის პუბლიცისტულ მეცნიერებათა ფაკულტეტის არაბისტიკის საბაკალავრო პროგრამის სტუდენტებისა და არაბული ენის შემსწავლელი და არაბული სამყაროს თანამედროვე ენობრივი რეალობით დაინტერესებული ნებისმიერი მსურველისათვის.

The present manual of Modern Standard Arabic has for its object to give the beginners basic knowledge of main elements of morphology and syntax of the modern literary Arabic language and to provide persons, studying the language with comprehensive stock of the Arabic vocabulary on the basis of texts, dialogues and exercises introduced into the manual.

The work gives a survey of the experience of the European and Arabic educational literature, data on European and Arabic linguistic researches and, to the extent possible, language situation (diglossia) existing in the Arab world.

The manual is compiled for students of Bachelor's program in Arabic studies, faculty of humanities, Tbilisi State University or for any person, who wishes to study the Arabic language and is interested in modern language realities of the Arab world.

რეცენზენტი: პროფ. ნანა ფურცელაძე

ტექ. რედაქტორი: მაია ლამბაშიძე

ყდის დიზაინერი: ვახტანგ ინანიშვილი

სახელმძღვანელო 2010 წ. გამოცემის განახლებული და შევსებული რედაქციაა.

არაბული ენის წინამდებარე სახელმძღვანელო იბეჭდება საქართველოში ერაყის რესპუბლიკის საელჩოს ფინანსური თანადგომით, რისთვისაც სახელმძღვანელოს ავტორები განსაკუთრებულ მადლობას უხდით ერაყის რესპუბლიკის ელჩს საქართველოში მის აღმატებულება ბ-ნ ბაქირ აჰმედ ალ-ჯაფს.

This manual of the Arabic language is published with the financial help of the Embassy of the Republic of Iraq in Georgia. The authors of the manual express special gratitude to H.E. Ambassador of the Republic of Iraq to Georgia Mr. Bakir Ahmed Al-jaf.

© დ. გარდავაძე, მ. ანდრონიკაშვილი, ნ. ანთიძე-კახიანი, 2014

© ქართული აკადემიური წიგნი, 2014

ISBN: 978-9941-9372-5-5

ქართული აკადემიური წიგნი

ივ. აბაშიძის 16, 0179 თბილისი

ტელ.: 222 7137; 551 227137; 599 960904

acad.ge; artlinesinfo@gmail.com

თანამედროვე არაბული ენა : სპეციფიკა და სწავლების პრობლემა

არაბული ენის საუნივერსიტეტო სწავლებას საქართველოში დიდი ხნის ისტორია აქვს, ზუსტად იმდენი ხნის, რამდენისაც ივ. ჯავახიშვილის სახელობის თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტი. „ქართული უნივერსიტეტი ტფილისში“ (ასე ერქვა დასაწყისში უნივერსიტეტს) თავისი არსებობის პირველი წლის პირველი სემესტრის (1918 წ. 1 თებერვალი – 12 ივნისი) ლექციათა განრიგში არაბულ ენას კვირაში სამ საათს უთმობს (ზუსტად იმდენს, რამდენსაც ინგლისურს, ან გერმანულს, ან ფრანგულს და ერთი საათით მეტს, ვიდრე სპარსულს), ლექტორი – აკაკი შანიძე, აუდიტორია – N 3 (აკაკი შანიძე კიდევ სომხური ენის კურსს კითხულობდა — კვირაში ორი საათი; სპარსულის სწავლებას ხელმძღვანელობდა იუსტინე აბულაძე).

საუნივერსიტეტო არაბისტიკა და, საერთოდ, ორიენტალისტიკა ამ სოლიდურ ბაზაზე ვითარდებოდა, ვიდრე 1945 წელს გიორგი წერეთლის ინიციატივით დაარსდებოდა აღმოსავლეთმცოდნეობის ფაკულტეტი, რომელშიც რამდენიმე, მათ შორის სემიტოლოგიის, კათედრა შეიქმნა. ამ დროიდან უნივერსიტეტში საფუძველი ჩაეყარა მსოფლიოში აღიარებულ სემიტოლოგიურ სამეცნიერო სკოლას, რომელშიც ცენტრალური ადგილი ეკავა არაბისტიკულ და კომპარატივისტულ-სემიტოლოგიურ შტუდიებს. ამ სკოლის იდეოლოგიური პრინციპი მისმა და, საერთოდ, ქართული აღმოსავლეთმცოდნეობის ლიდერმა გიორგი წერეთელმა ჩამოაყალიბა 1947 წელს გამოქვეყნებულ საპროგრამო ხასიათის ნაშრომში¹, როდესაც წინ წამოსწია თეზისი არაბისტიკული და სემიტოლოგიური კვლევების განსაკუთრებული მნიშვნელობის შესახებ საქართველოსა და, საერთოდ, კავკასიის ხალხების კულტურის ისტორიისათვის². ამ დებულების განვითარებად შეიძლება ჩამოაყალიბდეს თეზისი ქართული არაბისტიკისთვის (resp. აღმოსავლეთმცოდნეობისთვის) აქტუალური სამი პრობლემაური სფეროს შესახებ: არაბისტიკა (აღმოსავლეთმცოდნეობა), ქართულ-არაბული (აღმოსავლური) ურთიერთობები, ქართველოლოგია (მეიძლება დამატდეს კიდევ ერთი – ზოგადთეორიული და მეთოდოლოგიური ასპექტები აღმოსავლეთმცოდნეობის მოცემული ქვედარგისა, რომელიც ფილოლოგიური ან ისტორიული ან სხვა მეცნიერების რომელიმე დარგს განეკუთვნება).

ბუნებრივია, რომ ასეთ მაღალ ორიენტირებს მიმართული სკოლისთვის საქმიანობის ერთ-ერთ მთავარ მხარეს წარმოადგენდა საუნივერსიტეტო სწავლება, კერძოდ – მისი უზრუნველყოფა სათანადო სასწავლო პროგრამებითა და ლიტერატურით. 1949 წელს გიორგი წერეთელი აქვეყნებს არაბულ ქრესტომათიას³, 1951 წელს – ლექსიკონს⁴. მსგავსი ხასიათის – სტუდენტების ინტერესებზე გათვლილი – გამოცემები შემდეგშიც იქმნებოდა. 1981 წელს თიანათი მარგველაშვილმა გამოაქვეყნა დამხმარე სახელმძღვანელო, რომელიც ითვისისწინებდა გ.წერეთლის ქრესტომათიაში წარმოდგენილი არაბული ტექსტების კომენტირებას სტუდენტებისთვის⁵. უფრო ადრე (1958 წ.) ალექსი ლეკიაშვილმა გამოსცა წიგნი, მიძღვნილი არაბული

¹ გ.წერეთელი, სემიტური ენები და მათი მნიშვნელობა ქართული კულტურის ისტორიის შესწავლისთვის. – თსუ სამეცნიერო სესიის მოხსენებათა კრებული 1, 1947.

² შდრ. თ. მარგველაშვილი, ასილაგაძე, აკადემიკოსი გიორგი წერეთელი – ქართველოლოგი და ორიენტალისტი. – თსუ შრომები, 327, 1998.

³ გ. წერეთელი, არაბული ქრესტომათია, თბილისი, 1949.

⁴ გ.წერეთელი, არაბულ-ქართული ლექსიკონი, თბილისი, 1951.

⁵ თ.მარგველაშვილი, ლექსიკურ-გრამატიკული განმარტებანი გიორგი წერეთლის "არაბული ქრესტომათიისათვის". თბილისი, 1981.

ზმნის ფორმათა პარადიგმებისადმი⁶, რომელიც დიდი ხნის განმავლობაში ერთგვარად არაბული ენის გრამატიკის მაგივრობას უწევდა მომავალ სპეციალისტებს (ალექსი ლეკიაშვილის არაბული ენის გრამატიკა⁷ გამოიცა 1977 წელს, თუმცა იგი სამეცნიერო და არა სასწავლო დანიშნულების ნაშრომია). 1979 წელს გამოქვეყნდა მისივე „საკითხავი წიგნი“⁸, რომელიც ასევე სასწავლო საჭიროებებს ემსახურებოდა. ასეთი კრებულები და ქრესტომათიები შემდგომაც იბეჭდებოდა⁹.

ბუნებრივია, რომ საუნივერსიტეტო სწავლებაში ძირითადი ადგილი ეკავა კლასიკურ არაბულს (ყურანის, ისლამამდელი პოეზიის, ისლამური ლიტერატურის, ახალი ლიტერატურის ენას). დაახლოებით გასული საუკუნის 70-იანი წლებიდან იწყება, შეიძლება ითქვას, ახალი ეტაპი, როდესაც სულ უფრო მეტი ადგილი ეთმობა თანამედროვე არაბულს. ამ ამოცანის გადაჭრას უნივერსიტეტში ემსახურებოდა *Lehrbuch des modernen Arabisch*. Günther Krah, Wolfgang Reuschel, Eckehard Schulz. Neue Ausgabe. Langenscheidt, Verlag Enzyklopädie Leipzig, Berlin, München, 1995, — წიგნი, რომელსაც ევროპის ბევრ ნაშევან უნივერსიტეტში ეყრდნობიან დღესაც და რომელიც თარგმნილია ინგლისურად¹⁰.

ამავე დროს, ყოველთვის იგრძნობოდა აუცილებლობა ორიგინალური, ქართული სახელმძღვანელოს შექმნისა. წინამდებარე წიგნი ამ საჭირო ამოცანის გადამწყვეტას წარმოადგენს, და სრულიად ბუნებრივია, არამეტხვევითია, რომ იგი შეიქმნა ივ. ჯავახიშვილის სახელობის თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტში, რომელმაც, როგორც ითქვა, ჯერ კიდევ 1918 წ. ჩაუყარა საფუძველი არაბულის სწავლებასა და კვლევას, და რომელიც დღესაც ფლავიანია ამ სფეროში.

***

არაბული ენის სწავლების საკითხი, პირველ რიგში, უშუალოდ უკავშირდება სოციოლინგვისტურ სიტუაციას არაბულ სამყაროში. შემთხვევითი არაა, რომ სპეციალისტთა წინაშე, განსაკუთრებით უკანასკნელ ხანებში, ყოველთვის იდგა საკითხი — რა და როგორ ვასწავლოთ. აქ მეთოდოცებსა და კურიკულუმებში გარკვეულ განსხვავებებს ვხვდებით, მათ შორის — ექსპერიმენტებსაც (მაგალითად, როდესაც ერთდროულად და თავიდანვე ისწავლება სალიტერატურო ენაც და სასაუბროც¹¹).

საქმე ისაა, რომ, როგორც ცნობილია, ენობრივი ვითარება არაბულ სინამდვილეში მკვეთრად დიგლოსიურია¹² (არსებობს სხვანაირი განსაზღვრებაც — მულტიგლოსიური¹³). ეს არის ზოგადი დახასიათება, სინამდვილეში სურათი გაცილებით უფრო ჭრელი და რთულია (რაც ბუნებრივია თუნდაც იმის გათვალისწინებით, რომ არსებობს ოცზე მეტი არაბული / არაბულენოვანი ქვეყანა, მათში გავრცელებული დიალექტებითა და ადგილობრივი კილოკავებით, ასევე — საერთო სალიტერატურო ენით, რომელსაც აგრეთვე აქვს ადგილობრივი მახასიათებლები, დიალექტთა გავ-

⁶ ალ.ლექიაშვილი, არაბული ზმნის ფორმათა პარადიგმები, თბილისი, 1958.

⁷ ალ.ლექიაშვილი, არაბული ენა, I, თბილისი, 1977.

⁸ ალ.ლექიაშვილი, საკითხავი წიგნი არაბულში, თბილისი, 1979.

⁹ მაგ., ასილაგაძე, ჯავდათ იბრაჰიმი. თანამედროვე არაბული ლიტერატურათმცოდნეობა და კრიტიკა (ქრესტომათია). თბილისი, 1988.

¹⁰ Eckehard Schulz, Günther Krah, Wolfgang Reuschel, *Standard Arabic. An Elementary — Intermediate course. Revised English Edition by Eckehard Schulz, University of Leipzig*. Cambridge University Press.

¹¹ იხ. B. Hary, *The Language Continuum in Arabic Multiglossia. — Understanding Arabic, Essays in Contemporary Arabic Linguistics in Honor of El-Said Badawi*. Edited by Alaa Elgibali. The American University in Cairo Press.

¹² დიგლოსიის ელემენტარული განსაზღვრება იხ. C.A. Ferguson, „Diglossia“. — *Word*, 15, 1959.

¹³ იხ., მაგ., S.Kaye, *Formal vs Informal in Arabic*. — *Journal of Arabic Linguistics*, 27, 1994.

ლენით შექმნილი და ა.შ.). ბადავი, მაგალითად, საერთო სურათისთვის ასეთ მოდელს აგებს¹⁴: 1. fuṣḥā al-turāth (კლასიკური არაბული), 2. fuṣḥā al-ʿaṣr (თანამედროვე სალიტერატურო ენა, ე.წ. Modern Standard Arabic), 3. ʿammiyyat al-muthaqqafin (ინტელიგენციის სასაუბრო ენა, Educated Spoken Arabic), 4. ʿammiyyat al-mutanawwirin (განათლების მქონეთა/წერა-კითხვის მცოდნეთა სასაუბრო ენა, Semi-literate Spoken Arabic), 5. ʿammiyyat al-ʿummiyyin (განათლების არმქონეთა/წერა-კითხვის არმცოდნეთა სასაუბრო/ხალხური ენა, Illiterate Spoken Arabic. ბოლო სამი სასაუბრო ენაა, პირველი ორი – სალიტერატურო. სურათი კიდევ უფრო რთულდება, როდესაც უფრო შიგნით ჩავიხედავთ; მაგალითად, წერილობითი ენის ერთ-ერთ სახეობად / სტილად, ძირითადად ეგვიპტეში, გამოყოფილია კიდევ ერთი ვარიანტი, ე.წ. Mixed/Middle Written Style, რომელსაც ხედავენ გარკვეული სახის საჟურნალო სტატიებში, ან მოკლე მოთხრობებში, ან ნარატიულ პასაჟებში და ა.შ., და რომელიც სტანდარტ-ენისა და ეგვიპტური დიალექტის ერთგვარ ნარევს – კომპრომისულ ვარიანტს – წარმოადგენს¹⁵.

ზოგადი, პრინციპული დახასიათების პოზიციიდან, სურათი შეიძლება დიგლოსიად კვალიფიცირდეს. ერთი მხრივ – სალიტერატურო არაბული, რომელიც გარდა მხატვრული, სამეცნიერო, საკანცელარიო, პრესის და ა.შ. ტექსტების მომსახურებისა, არის ტელევიზიის და რადიოს, აუდიოტორიის წინაშე გამოსვლების, აგრეთვე ფორმალური საუბრების ენა. მეორე მხრივ – დიალექტები, რომლებიც მოცემულ ტერიტორიაზე ჩვეულებრივი კომუნიკაციის პრაქტიკულად ერთადერთი საშუალებაა (ამ შემთხვევაში შეიძლება აღმოვაჩინოთ გარკვეული რეგიონის ფარგლებში მოქმედი საერთო სასაუბრო კოინეც, მაგალითად, ეგვიპტეში – კაიროს მეტყველებაზე დაფუძნებული).

მაგრამ არც მხოლოდ ეს და არც მხოლოდ საერთო სიჭრელე ქმნის სპეციფიკას და შესაბამის სირთულეს. სპეციფიკის ერთ-ერთ ნიშანს წარმოადგენს კლასიკური არაბულის არსებობა (ფუნქციონირება) თანამედროვე სიტუაციაში. ამ ენას, რომლის პირველი ლიტერატურული ძეგლი ყურანია (ისლამამდელი, მეექვსე საუკუნის, პოეზიის ნიმუშების შეკრება და ჩანერა დაახლოებით მეშვიდე საუკუნიდან იწყება), პრაქტიკულად ცვლილებები არ განუცდია (არც შეიძლებოდა განეცადა, ყოველ შემთხვევაში, ფონეტიკასა და ფონოლოგიაში; ფაქტიურად, ასევე – მორფოლოგიაში; გარკვეული ცვლილებები შეიძლება ვპოვოთ დერივატთა ფუნქციებში). მთავარი ამ შემთხვევაში ისაა, რომ ეს ენა ფაქტიურად მკვდარი ენების კატეგორიას განეკუთვნება, რადგანაც არ არის სამეტყველო და გამოიყენება მხოლოდ წერილობითი ენის ფუნქციით: ყურანის, მხატვრული ლიტერატურის და ა.შ. საკითხავად, მხატვრული და სხვა ლიტერატურის შესაქმნელად – აქ იგი დღესაც რჩება ერთგვარი მაღალი სტილის (ლიტერატურის) ენად. მეტყველებაში (სპეციალურ შემთხვევებში, "სალიტერატურო" მეტყველებაში – იხ. ზემოთ) მას, როგორც სალიტერატურო ენას, მთლიანად ენაცვლება თანამედროვე სალიტერატურო არაბული, რომელსაც ასევე უწოდებენ Modern Standard Arabic.

სირთულეს ეს გარემოება ქმნის. ერთი მხრივ, მეტყველებაში თანამედროვე სტანდარტ-ენა გამოიყენება (იმ პირობებში, როდესაც ძირითადი საკომუნიკაციო/სასაუბრო ფუნქცია დიალექტებს აკისრიათ); მეორე მხრივ, წერილობით/სამწიგნობრო რეპრეზენტაციაში მის გვერდით ფუნქციონირებს კლასიკური (სალიტერატურო) არაბული ენა ("ფუნქციონირებს" სწორი გამოთქმაც, თუ გავითვალისწინებთ იმას, რომ, ჯერ ერთი, ამ ენაზე შექმნილი ლიტერატურა დღესაც ძალიან კით-

¹⁴ El-Said Badawi, *Mustawayāt al-ʿarabiyya al-muʿāṣira fi Miṣr*. Cairo, 1973.

¹⁵ იხ. Clive Holes, *Modern Arabic: Structures, Functions and Varieties*. Revised Edition, Georgetown University Press. Washington, D.C.

ხედავია, მეორეც, მისი ტიპისა და სტილის ლიტერატურა დღესაც იქმნება; პლუს ყურანის, რიტუალები და თანამედროვე ქადაგებები).

გარკვეული სირთულე აქ კვალთმაცდობაში და შესაბამის კლასიფიკაციაში აიხსნება, კერძოდ – სტანდარტ-ენის ადგილისა და რაობის განსაზღვრისას. საქმე ისაა, რომ გრაფიკულ გამოხატულებაში მხოლოდ ერთი ენა არსებობს და არა ორი. სტანდარტ-ენა მთლიანად კლასიკურ გრაფიკულ სისტემას ემყარება (გარდა ამისა, პრინციპულად – კლასიკურ გრამატიკასაც, თუ არ მივიღებთ მხედველობაში ზოგიერთ, აღწერის თვალსაზრისით არცთუ რთულ, ცვლილებებს). შესაბამისად, პრინციპულ განსხვავებას კლასიკურსა და თანამედროვე ენას შორის მხოლოდ სამეტყველო რეპრეზენტაცია ქმნის (უფრო ზუსტად – მოცემული გრაფიკული ტექსტის წაკითხვა).

სხვა სიტყვებით: სტანდარტ-ენა, რომელსაც საკუთარი გრაფიკული (პრაქტიკულად – არც ორთოგრაფიული) სისტემა არ გააჩნია, აქ კლასიკურ სისტემას იყენებს და, რაც მთავარია, ამ დროს ის გრამატიკული/მორფოლოგიური თავისებურებები (ალარაფერს ვამბობ ფონეტიკურზე), რაც მას აქვს, არ აღინიშნება (არც შეიძლება აღინიშნოს). საბოლოოდ, გვაქვს ერთი ნერილობითი (გრაფიკული) ენა დემიფრაციის ორი ვარიანტით.

გარკვეული ლოგიკა მოითხოვს, მაგრამ არ იქნება ზუსტი, სტანდარტ-ენას მხოლოდ სასაუბროს კვალიფიკაცია მიეცეს (Elevated Colloquial და ა.შ.). სრული სურათისთვის გასათვალისწინებელია არაბული ენის ისტორიის, მისი ფუნქციონირების სოციოლინგვისტური (ასევე – მეტალინგვისტური) ასპექტები. სასაუბრო/საკომუნიკაციო ფუნქციას კლასიკური არაბული ადრინდვე კარგავს, როგორც ჩანს — მეშვიდე საუკუნის შემდეგ. მის ადგილს იკავებს ერთგვარად გამარტივებული ენა / ვარიანტი (პირველ რიგში, გარეგანი ფლექსიის სრული ან ნაწილობრივი მოშლით, სხვა, ფონეტიკური, სინტაქსური და ა.შ., ტრანსფორმაციებით). ამ შემთხვევაში არ იგულისხმება სასაუბრო კოინე, რომელზეც ხშირია მითითება (რომელიც, როგორც სრულიად სხვა სახის მოვლენა, დღევანდელ სინამდვილეშიც არსებობს). იგულისხმება კლასიკური / სალიტერატურო ენის ახალი, მოდიფიცირებული ვარიანტი, რომლის არსებობის ფონზე საკუთრივ კლასიკური ენა თანდათანობით მთლიანად გადადის სამწერლობო / "მკვდარი" ენის კატეგორიაში. ასეთი ორენოვნება (დიალექტები ამ შემთხვევაში მხედველობაში არ მიიღება) არაბული ენის განვითარებას, როგორც ჩანს, ყოველთვის თან ახლდა, ყოველ შემთხვევაში — ისლამური ეპოქიდან მოყოლებული.

თქმული არ უნდა ნიშნავდეს იმას, რომ თანამედროვე სალიტერატურო (სტანდარტ) ენა არის იგივე, ადრინდელი ენა ან უშუალოდ მისი განვითარება (ისევე როგორც ყოველი მოცემული დროის სტანდარტ-ენა არის იგივე ენა). ფუნქციურად ეს იგივე ენაა, მაგრამ ამავე დროს, არის განვითარების მოცემული საფეხურის პროდუქტი. კერძოდ, თანამედროვე სალიტერატურო არაბული არის იმ ეპოქების (მოყოლებული XI ს-დან) შემდეგდროინდელი საფეხური, რომელთა დროსაც საგრძნობლად იყო შეზღუდული არაბული ენის ფუნქციონირების სფერო (თურქულთა, შემდეგ — ევროპული ენებით), აქედან გამომდინარე ყველა რეზულტატით; მასში აისახა, ერთი მხრივ, ამ ეპოქათა გარკვეული შედეგების ნეიტრალიზების, მეორე მხრივ, ინოვაციების, განსაკუთრებით XIX-XX სს. ინოვაციების, დამკვიდრების პროცესი (პირველ რიგში — ლექსიკაში, ასევე სინტაქსში).

მხედველობაში მისაღები შემდეგი მნიშვნელოვანი გარემოება: დღეს თანამედროვე სალიტერატურო არაბული (სტანდარტ-ენა) არის ერთადერთი ცოცხალი ენა, რომელსაც შეიძლება არაბული ენოდან, სხვას ყველაფერს (დიალექტებს), გამომდინარე მათი გავრცელების ლოკალიზებიდან, ფაქტურად, ფუნქციურად ან ეგვიპტური, ან ერაყული და ა.შ. ჰქვიათ. პრაქტიკულად ეს იმასაც ნიშნავს, რომ იგი, გარდა ნერილობითი (ლიტერატურული) დანიშნულებისა, არის ერთადერთი ენა, რომლითაც შეიძლება ფორმალური კომუნიკაციის განხორციელება მთელ არაბულ სამყაროსთან და არა მხოლოდ ეგვიპტეში ან ერაყში და ა.შ. (ფერაგიუსონზე დაყრდნობით, ამ ენის გავრცელებული, თემცა დეტალური დასაზუსტებელი, კვალიფიკაციაა:

Modern Standard Arabic is the high literary form of Arabic that goes back to the literary language of Pre-Islamic Arabia (→ poetic coine → Classical Arabic).

რაც შეეხება არაბულ დიგლოსიას, აქ შეიძლება შემდეგი ითქვას: იგი, არის რა სალიტერატურო და სასაუბრო ენების ბუნებრივი თანაარსებობა, სპეციფიკურობას იმაში ამჟღავნებს, რომ, თუ მეორე მხარეს გვაქვს დიალექტთა განსაკუთრებული მრავალფეროვნება ვერტიკალური და ჰორიზონტალური გრადაციებით, პირველ (სალიტერატურო ენის) მხარეს გვაქვს ორი ენა / ვარიანტი: კლასიკური (fuṣḥā) და თანამედროვე (Standard). პირველი მხოლოდ სამწიგნობრო ენაა, მეორეს სრული ფუნქცია აქვს, თუმცა მისი საკომუნიკაციო დანიშნულება შეზღუდულია დიალექტების მკვეთრად აქტუალიზებული როლის გამო.

თუ გავითვალისწინებთ ზემოთ წარმოდგენილ მსჯელობებს იმის შესახებ, რომ სტანდარტ-ენას არ აქვს საკუთარი გრაფიკული და ორთოგრაფიული სისტემა და, როდესაც იყენებს კლასიკურს, არ/ვერ აღნიშნავს საკუთარ თავისებურებებს, მაშინ შეიძლება შემდეგი დებულების ჩამოყალიბება: სალიტერატურო არაბულის ადგილზე ჩვენ გვაქვს ერთი გრაფიკული სისტემა და, შესაბამისად, გრაფიკულ გამოსახულებაში ერთი ენა, რომელსაც ორი რეპრეზენტანტი აქვს; სხვა სიტყვებით: გვაქვს ერთგვარი პეტეროგრაფია (ვინმართთ პირობითად ეს გამოთქმა), როდესაც ერთი და იგივე გრაფიკული ენა იკითხება/იშიფრება ორნაირად — ამის საშუალებას არაბული (და, საერთოდ, სემიტური) კონსონანტური დამწერლობა იძლევა: ერთ შემთხვევაში ვიღებთ კლასიკურ არაბულს, მეორეში — თანამედროვე სტანდარტ-ენას (ასე, ორნაირად, ნებისმიერი არაბული ტექსტი იკითხება).

შეიძლება თუ არა იმის თქმა, რომ პრაქტიკულად დღეს არაბული ტექსტის წაკითხვის მხოლოდ ერთი ვარიანტი მოქმედებს - სტანდარტ-ენის შესაბამისი? არ შეიძლება, თუნდაც იმიტომ, რომ ჩვენ გვაქვს ისეთი პოეტური/ლიექსითი ტექსტები — ძველიც და თანამედროვეც, რომლებიც, პროსოდიული კანონების მოქმედების გამო, მხოლოდ ძველი, კლასიკური ნორმებით იკითხება.

***

ყველაფერი, რაც ზემოთ ითქვა (მით უმეტეს, მოცემულ საკითხზე საკუთარი აზრების ჩამოყალიბება) შესაძლოა, ზედმეტიც იყოს სახელმძღვანელოს წინასიტყვაობისთვის, რომ არა ერთი მნიშვნელოვანი საკითხი, რომელიც ზემოთ უკვე ვახსენე — არაბული ენის სწავლებისა და შესაბამისი სახელმძღვანელოს შექმნის საკითხი თანამედროვე არაბული ენობრივი რეალიების გათვალისწინებით.

„თანამედროვე არაბული ენის სახელმძღვანელო“ — ასე პქვია წინამდებარე წიგნს. იგი ორიენტირებულია თანამედროვე სალიტერატურო ენაზე, რომელიც, როგორც ითქვა, მთლიან არაბულ სამყაროსთან, ყველა (განათლებულ) არაბთან ურთიერთობის ერთადერთი საშუალებაა (განსხვავებით დიალექტებისგან, რომელთაგან თითოეული მოცემულ ლოკალურ სივრცეში მოქმედებს). ამავე დროს, სახელმძღვანელო ითვალისწინებს სალიტერატურო არაბული ენის იმ სპეციფიკას, რომელიც ზემოთ იყო აღნიშნული. იგი, პირველ რიგში, აგებულია იმ მეთოდოლოგიაზე, რომ სტუდენტი ეუფლება არაბული ენის გრამატიკის კლასიკურ საფუძვლებს, და ყოველი მოცემული თემის მსვლელობაში ამ ზოგად, პრინციპულ ცოდნას ზედ ადებს თანამედროვე არაბულის დამახასიათებელ ნიშნებს (აქ ყოველთვის შეიძლება გარკვეული სასწავლო ტრანსფორმაციული წესების ჩამოყალიბება, რომელთა რაოდენობა, პრინციპში, არ არის დიდი). ეს არის ალბათ ყველაზე რაციონალური (ფაქტიურად ერთადერთი) გზა ორი მთავარი მიზნის მისაღწევად: 1) არაბული ენის იმ ფარგლებში დაუფლებისთვის საბაზისო ფუნდამენტის ჩაყრას, რომელიც არაბული ტექსტების მთელი კორპუსის აღქმისთვის მზადყოფნას გულისხმობს; 2) თანამედროვე არაბულის სპეციფიკის დაუფლებას, რაც, ბუნებრივია, გულისხმობს სასაუბრო ენასაც. ყველაფერთან ერთად, ამ სახელმძღვანელოთი გაწერთილი სტუდენტისთვის, მაგალითად, სირთულე აღარ იქნება ფრაზაში მოცემული არაბული სიტყვის პოზიციისა

და ფუნქციის გარკვევა – იმ პირობებში, როდესაც გარეგანი ფლექსია აღარ არის გამოსატყობი.

ამავე დროს, სახელმძღვანელოში საკმაო სისრულითაა წარმოდგენილი თანამედროვე ლექსიკა, ტერმინოლოგია, ახალი კომპოზიციები, ტიპური სინტაქსური კონსტრუქციები და ა.შ. ამ ამოცანის რეალიზებას ემსახურება, კერძოდ, სხვადასხვა სახის ტექსტები და სავარჯიშოები, რომლებიც სახელმძღვანელოში უხვად და მიზანდასახულადაა მოცემული. ამ მხრივ სახელმძღვანელო სრულად ითვალისწინებს არაბისტთა მომზადებას პრაქტიკული საქმიანობისთვისაც, რის საჭიროებაც ჩვენი ქვეყნის სინამდვილეში უფრო და უფრო იზრდება.

1949 წ. „არაბული ქრესტომათიის“ წინასიტყვაობაში გიორგი წერეთელი წერდა: „წინამდებარე ქრესტომათია არის პირველი შრომა სემიტურ ენათა სახელმძღვანელოების იმ სერიიდან, რომლის გამოქვეყნება განზრახული აქვს თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტის სემიტოლოგიის კათედრას“. წინამდებარე „თანამედროვე არაბული ენის სახელმძღვანელო“, როგორც, ჩემი ღრმა რწმენით, წარმატებული პროექტი, ახალი სერიის დასაწყისი იქნება. ამ სახელმძღვანელოს ავტორები ამისთვისაც იმსახურებენ მაღლობას.

აპოლონ სილაგაძე
ივლისი, 2010.

თანამედროვე არაბული ენის (ე.წ. სტანდარტ-ენის) სახელმძღვანელო განკუთვნილია არაბისტიკის საბაკალაურო პროგრამის დამწყები (ნულოვანი) ეტაპის სტუდენტთათვის და გამიზნულია მათთვის მაპროფილებელ ენაში (არაბულში) საბაზისო ცოდნის მისაღებად. სახელმძღვანელო შეიცავს 25 გაკვეთილს. ახსნილი გრამატიკული მასალის შესაბამისად თითოეულ გაკვეთილში მოთავსებულია ტექსტი და დიალოგი. ზოგან კი — გრამატიკული მასალის სირთულისა თუ სიდიდის გათვალისწინებით, 2-3 ტექსტი და ამდენივე დიალოგი. გრამატიკული მასალა და ტექსტები შერჩეულია ისე, რომ გათვალისწინებულია პრინციპი „მარტივიდან რთულისკენ“.

სახელმძღვანელოში მოტანილია ადაპტირებული და ნაწილობრივ ადაპტირებული ტექსტები არაბული ენის ევროპული, რუსული და არაბული სახელმძღვანელოებიდან, საცნობარო ხასიათის ლიტერატურიდან, არაბული ჟურნალ-გაზეთებიდან. ტექსტები თემატურად ისეა შერჩეული, რომ ისინი იძლევიან შესასწავლი არეალს (არაბული რეგიონის) ისტორიულ-გეოგრაფიულ-კულტურულ-რელიგიურ ყოფასზე სტუდენტისთვის საჭირო ინფორმაციას, ამასთანავე ეს ტექსტები სტუდენტს ლექსიკას უფსევებენ პირველადი საჭიროების სიტყვებით, ტერმინებით, ფრაზებითა და გამოთქმებით.

ტექსტები და დიალოგები გარდა იმისა, რომ ახსნილი გრამატიკული მასალის ილუსტრირებას ისახავს მიზნად, კონკრეტული თემატიკიდან გამომდინარე, მაქსიმალურად შეიცავს კომუნიკაციასზე ორიენტირებულ გამოთქმებს — იქნება ეს მოგზაურობა და ტურიზმი, განათლების სფერო, მედიცინა, პოლიტიკა, ეკონომიკა, სოფლის მეურნეობა, საკომუნიკაციო და სატრანსპორტო საშუალებები, ეკოლოგია თუ სხე.

თითოეული გაკვეთილი უხვად შეიცავს სავარჯიშოებს, რომელთა შესრულება სახელმძღვანელოთი გათვალისწინებული მასალის თანამიმდევრულად გავლის შემთხვევაში სტუდენტისთვის დიდ სირთულეს არ უნდა წარმოადგენდეს. სავარჯიშოები სტუდენტს განუშტკივებს ახსნილი გრამატიკული მასალის ცოდნას და უფითარებს წერილობითი თარგმანის უნარ—ჩვევებს. ყურადღება გამახვილებულია გრამატიკულ, სემანტიკურ, სტილისტურ სპეციფიკაზე. ზემოთი სავარჯიშოები ძირითადად კითხვებია ნაკითხული ტექსტის ირგვლივ, რაც სტუდენტს აჩვენებს საკუთარი სიტყვებით ტექსტის მოყოლასა და ნაკითხული ტექსტიდან არსებითი ინფორმაციის გამოყოფას. სავარჯიშოები გაკვეთილების მიხედვით განაწილებულია იმგვარად, რომ გარდა ახალი მასალისა, სტუდენტს საშუალებას აძლევს, დროდადრო გაეღილი მასალის მისეული ცოდნა შეამოწმოს.

სავარჯიშოები ძირითადად იმეორებს და სხვადასხვა რაკურსით წარმოადგენს ტექსტებისა და დიალოგების ლექსიკას, თუმცა სახელმძღვანელოს ავტორები აქაც ორიენტირებულნი არიან სტუდენტისთვის დამოუკიდებელი მუშაობის უნარის გამომუშავებაზე და ახალი ლექსიკა ზოგან სავარჯიშოებშიც გვხვდება. სტუდენტისთვის მისი მოძებნა სირთულეს არ უნდა წარმოადგენდეს, რადგან სახელმძღვანელოს დაერთვის მინი-ლექსიკონი, სადაც სახელმძღვანელოში მოტანილი ყველა სიტყვა (იქნება ეს გრამატიკული მასალის ილუსტრირებისას, ტექსტებში, დიალოგებში თუ სავარჯიშოებში) ქართულადაა განმარტებული და შესაძლო ორაზროვნების ალბათობის შემთხვევაში ფრაზაში და კონტექსტში მოტანილი. სახელმძღვანელოში თავიდანვე გატარებულია პრინციპი: სტუდენტი ლექსიკონში ახალი სიტყვის ძირზე მოძებნას უნდა შეეჩვიოს პირველივე გაკვეთილებიდან. სწორედ ამიტომ გაკვეთილის ლექსიკონის გაკვეთილისავე ბოლოს გამოტანას ვამჯობინეთ, სახელმძღვანელოს ერთიანი მინი-ლექსიკონი დართოდა, სადაც ძირებზეა განლაგებული სახელმძღვანელოს მთელი ლექსიკა.

როგორც სახელმძღვანელოს შინაარსი ცხადყოფს, დამწყებ სტუდენტს ეძლევა თანამედროვე სალიტერატურო არაბული ენის მორფოლოგიის საბაზისო ცოდნა

სინტაქსის ძირითადი ელემენტებითურთ, გავლილი ტექსტებისა და დიალოგების მეშვეობით კი მისი ლექსიკური მარაგი მოიცავს რამდენიმე ათას ლექსიკურ ერთეულს.

ნიგნი გათვალისწინებულია, როგორც ძირითადი სახელმძღვანელო არაბული ენის დამწყები სტუდენტებისთვის 5 სემესტრის მანძილზე.

სახელმძღვანელოში მაქსიმალურად შესაძლებელი დოზითაა ასახული არაბული ენის თანამედროვე ენობრივი ვითარება, რაც საკმაოდ არაერთგვაროვანია და ეს არაერთგვაროვნება და მისი გაუთვალისწინებლობა ხშირად სასწავლო სახელმძღვანელოებისთვის გადაულახავ პრობლემად იქცევა ხოლმე. ეს კი პირდაპირპროპორციულად აისახება სწავლების შედეგზე. ვეცადეთ, ჩვენ მიერ მიწოდებული ინფორმაცია სტუდენტს აძლევდეს ენობრივი რეალობის აღქმის საშუალებას და უადვილებდეს არაბული ენის შესწავლის სანყისი ეტაპის გააზრებულად დაძლევისას.

წინამდებარე ნიგნი სწავლების პროცესში აპრობირებულია არაბისტიკის საბაკალავრო პროგრამაზე 2007-2008 სასწავლო წლიდან. ის სრულად ჩაენაცვლა გერმანულენოვან სახელმძღვანელოს, რომელიც მანამდე დამწყებთათვის არაბული ენის შესასწავლ ძირითად სახელმძღვანელოდ გამოიყენებოდა თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტში (Lehrbuch des modernen Arabisch. Günther Krahel, Wolfgang Reuschel, Eckehard Schulz. Neue Ausgabe. Langenscheidt, Verlag Enzyklopädie Leipzig, Berlin, München, 1995).

წინამდებარე სახელმძღვანელო გამოსადეგია თსუ არაბისტიკის major და minor საბაკალავრო პროგრამების ყველა სტუდენტისთვის ისევე, როგორც გარკვეული დოზით სასარგებლოა თსუ ენების ცენტრში არაბული ენის შემსწავლელი სტუდენტებისთვისაც.

ყველა შენიშვნა მადლობით მიიღება სახელმძღვანელოს ავტორთა მიერ და შესაძლებლობის ფარგლებში იქნება გათვალისწინებული.

I გაკვეთილი	16
გრამატიკული მასალა:	
ანბანი — თანხმოვანთა ნიშნები. თანხმოვანთა ფონეტიკური დახასიათება. თავი- სებური გადაბმები. ხმოვნები. სუქუნი; თენვინი; თემდიდი; ვასლა; მედდა; თა მარბუ- ტა. ჰამზა სიტყვის დასაწყისში. მახვილი. ჰამზის ორთოგრაფია. ციფრები.	
II გაკვეთილი	25
გრამატიკული მასალა:	
არტიკლი. კუთვნილების გამოხატვა .პ ნაწილაკით. სახელის ბრუნება მხოლოდით რიცხვში. სახელადი (ნომინალი) ნინადადება.	
III გაკვეთილი	32
გრამატიკული მასალა:	
რიცხვი. ე.წ. ორბრუნვითი სახელები. სახელთა მხოლოდითი რიცხვის მოდელეების მსხვერუელი მრავლობითის მოდელეებთან შესატყვისობის ცხრილი. შეთანხმებული მსაზღვრელ-საზღვრული. ჩვენებითი ნაცვალსახელი.	
IV გაკვეთილი	43
გრამატიკული მასალა:	
ნისბა ანუ რელატიური ზედსართავი. პირის ნაცვალსახელები.	
V გაკვეთილი	48
გრამატიკული მასალა:	
სახელის განსაზღვრა ნათესაობითი ბრუნვით; ნაცვალსახელოვანი სუფიქსები. განსაკუთრებული შემთხვევები status constructus-ში.	
VI გაკვეთილი	58
გრამატიკული მასალა:	
პერფექტივი. ზმნური (ვერბალი) ნინადადება.	
VII გაკვეთილი	65
გრამატიკული მასალა:	
أَي „რომელი“, „რაიმე, რომელიმე“, კითხვითი ნაცვალსახელი; أَحَد (მდ. اَحَدٌ) „ერთ-ერთი...“; بَعْض „ზოგი“ და هَذَا „რამდენიმე“; كُل „ყოველი, ყველა“; مُعْظَم „უმ- რავლესობა“; سَائِر „სხვა დანარჩენი“; شَيْء „ცალკეული, სხვადასხვა“; نَفْس „სული, პიროვნება, თავი, თვით“; status constructus-ის მსგავსი კონსტრუქციების შემთხვევაში მათთან შემასმენლისა და ნინადადების სხვა წევრების სქესსა და რიცხვში შეთანხმე- ბა; იზაფეთური კონსტრუქციის სახის მქონე მყარი ლექსიკური სინტაგმები.	
VIII გაკვეთილი	75
გრამატიკული მასალა:	
რაოდენობითი რიცხვითი სახელები (1-10). კითხვითი ნაცვალსახელი كَمْ . რიგო- ბითი რიცხვითი სახელი (პირველი დეკადა); წილადი რიცხვითი სახელი; იმპერფექ- ტივი. ფერისა და ფიზიკური ნაკლის აღმნიშვნელი ზედსართავები.	

IX გაკვეთილი	86
გრამატიკული მასალა:	
ზმნა كان „იყო, არსებობდა“. ზმნა أَر „არ არის, არ არსებობს“. მოქმედების ადგილი- სა და დროის აღმნიშვნელი სახელი.	
X გაკვეთილი	93
გრამატიკული მასალა:	
კავშირებითი კილო; პირობითი კილო; ბრძანებითი კილო. აკრძალვის ფორმა და ბრძანება III და I პირებისთვის. ალტერნატიული ნაწილაკები: أ „ან“ და أو „თუ“ წინადადებაში	
XI გაკვეთილი	102
გრამატიკული მასალა:	
ელატივი. ე. წ. უბრუნველი სახელები. მეორე დეკადის რაოდენობითი რიცხვითი სა- ხელები (11-19); მრგვალი ათეულები. გაფართოებული განსაზღვრება ანუ რელატი- ური წინადადება; გაფართოებული ქვემდებარე (სუბსტანტიური რელატიური წინა- დადება). საკუთარი სახელი.	
XII გაკვეთილი	120
გრამატიკული მასალა:	
ზმნები ჰამზით (ء) პირველ ძირეულად (I თემა). ზმნები სუსტი თანხმოვნით (ء და ء) პირველ ძირეულად (I თემა). ფონეტიკური ხასიათის ორბრუნვიანობა (ორბრუნ- ვიანი თენვინიანი სახელები). კრებითი და კერძობითი, მდებრობითი სქესის წარ- მოება სუფიქსაციით, ფუძეთა ოპოზიციით; უნიშნო მდებრობითი და საერთო სქესის სახელები. პროფესიის (მოსაქმის) და მანქანა-ავტომატთა სახელები.	
XIII გაკვეთილი	128
გრამატიკული მასალა:	
მეორეული (ნაწარმოები) თემები: II, III, IV. მესამე დეკადის და ა.შ. რაოდენობითი რიცხვითი სახელები. მიმართვა (إلى).	
XIV გაკვეთილი	142
გრამატიკული მასალა:	
ნაწარმოები თემები: V და VI. ძახითი ანუ ექსკლამატიური წინადადება. რაოდენობი- თი რიცხვითი სახელი – ასეულები და ათასეულები. რიცხვის კატეგორიის ზოგიერთი თავისებურების შესახებ სახელებში (ორობითი რიცხვი; მრავლობითი რიცხვი).	
XV გაკვეთილი	159
გრამატიკული მასალა:	
ნაწარმოები თემები: VII, VIII და X. რიგობითი რიცხვითი სახელები (II დეკადა და სხვ). ორთოგრაფიის თავისებურებანი.	
XVI გაკვეთილი	170
გრამატიკული მასალა:	
ძირი და ყალიბთა სტრუქტურა. არაარაბული წარმოშობის ლექსიკა. ე. წ. ცარიელი ზმნები, რომელთა მეორე ძირეულია სუსტი თანხმოვანი (ء და ء) — I თემა.	
XVII გაკვეთილი	177
გრამატიკული მასალა:	

ზმნა $\text{C}\bar{\text{A}}$ შედგენილ შემასმენელში (ზმნის ანალიტიკურ ფორმებში). ორასპექტიანი (ორსახიანი) წინადადება და წინადადება გამოყოფილი წევრით.

XVIII გაკვეთილი 195
გრამატიკული მასალა:
გვარი. კომპოზიტები.

XIX გაკვეთილი 207
გრამატიკული მასალა:
მიმღეობა. საკუთრივ სუსტი ზმნები $R_3 = \text{J}$ და $R_3 = \text{C}$ (I თემა). გამორიცხვა.

XX გაკვეთილი 221
გრამატიკული მასალა:
მასდარი (აბსტრაქტული სახელი ანუ ინფინიტივი). IX და XI თემები. ზმნა $\text{C}\bar{\text{A}}$ (იმპერფ. $\text{C}\bar{\text{A}}$) — I თემა.

XXI გაკვეთილი 234
გრამატიკული მასალა:

საკუთრივ სუსტი ზმნები $R_3 = \text{J}$ და C (ნაწარმოები თემები). ოთხთანხმოვნიანი ზმნები. გარემოებები. გემინირებული ზმნა (I თემა; ნაწარმოები თემები).

XXII გაკვეთილი 256
გრამატიკული მასალა:
პირობით-შედეგობითი წინადადება. მიზეზის გარემოებითი დამოკიდებული წინადადება. მიზნის გარემოებითი დამოკიდებული წინადადება. დროის გარემოებითი დამოკიდებული წინადადებები. ჰამზიანი ზმნები ($R_1 = \text{e}$, $R_2 = \text{e}$ და $R_3 = \text{e}$) (ნაწარმოები თემები).

XXIII გაკვეთილი 272
გრამატიკული მასალა:
სწორი ზმნის მსგავსი ზმნა (ნაწარმოები თემები). ე.წ. ცარიელი ზმნები ($R_2 = \text{J}$ და $R_2 = \text{C}$) (ნაწარმოები თემები). A და A კავშირები. კნინობითი. კონსტრუქცია: ... $\bar{\text{A}}$ ... $\bar{\text{A}}$

XXIV გაკვეთილი 285
გრამატიკული მასალა:
გრამატიკულ ტერმინთა მოკლე არაბულ-ქართული ლექსიკონი. აბრევიატურა.

XXV გაკვეთილი 304
დამოუკიდებლად საკითხავი ტექსტები.

ანბანი

თანხმოვანთა ნიშნები

არაბული ანბანი შეიცავს 28 თანხმოვნის ნიშანს. იწერება მარჯვნიდან მარცხნივ გადაბმულად. ასოთა მოხაზულობანი სიტყვაში მათი პოზიციების მიხედვით განსხვავდებიან. 22 ასოს აქვს ოთხი მოხაზულობა, 6-ს კი მხოლოდ ორი, რადგან ისინი არ გადაიბმებიან მომდევნო ასოსთან. ანბანის ტრადიციული რიგი შემდეგია: *

ასოს სახელწოდება	ტრანსლიტერაცია (ტრანსკრიფცია)		იზოლირებული მდგომარეობა	გ ა დ ა ბ მ უ ლ ი მ დ გ ო მ ა რ ე ო ბ ა		
				მარჯვნივ	ორმხრივ	მარცხნივ
ალიფ			ا	ل	—	—
ბა'	b	ბ	ب	ب	ـ	ـ
თა'	t	თ	ت	ت	ـ	ـ
ჰა'	h	ჰ	ح	ح	ـ	ـ
ჯიმ	ǧ	ჯ	ج	ج	ـ	ـ
ჰა'	h	ჰ	ح	ح	ـ	ـ
ხა'	x	ხ	خ	خ	ـ	ـ
დალ	d	დ	د	د	—	—
ზალ	z	ზ	ذ	ذ	—	—
რა'	r	რ	ر	ر	—	—
ზა', ზაი	z	ზ	ز	ز	—	—
სინ	s	ს	س	س	ـ	ـ
მინ	š	შ	ش	ش	ـ	ـ
ჰად	ḥ	ჰ	ح	ح	ـ	ـ
დად	ḍ	დ	ض	ض	ـ	ـ
ტა'	ṭ	ტ	ط	ط	ـ	ـ
ჰა'	ḥ	ჰ	ظ	ظ	ـ	ـ
ცაინ	‘	ც	ع	ع	ـ	ـ
ლაინ	ġ	ლ	غ	غ	ـ	ـ
ფა'	f	ფ	ف	ف	ـ	ـ
კაჰ	ḵ	კ	ق	ق	ـ	ـ

* ანბანის პირველი ასო ფაქტიურად ყრუ ხშული გლოტალი პაშა (ا) უნდა იყოს. ტრადიციულად პირველ ადგილზე დგას ასო ალიფ – პაშის „საყრდენი“.

ქაჲ	k	ქ	ك	ك	ك	ك
ლაზ	l	ლ	ل	ل	ل	ل
მნმ	m	მ	م	م	م	م
ნუნ	n	ნ	ن	ن	ن	ن
ჰა	h	ჰ	ه	ه	ه	ه
ვაგ	u, w	ვ, უ	و	و	و	و
ჟა	j	ა	ي	ي	ي	ي

თანხმოვანთა ფონეტიკური დახასიათება

'	'	ء	სახმო სიმთა, ხშული, ყრუ
ბ	ბ	ب	წყვილბაგისმიერი, ხშული, მჟღერი
ტ	თ	ت	კბილისმიერი, ხშული, ყრუ
ტ	ს	ث	კბილთაშორისი, ნაპრალოვანი, ყრუ
გ	გ	ج	მაგარი სასისმიერი, მჟღერი, აფრიკატი
ჩ	ჭ	چ	ხახისმიერი, ნაპრალოვანი, ყრუ
ც	ხ	خ	რბილი სასისმიერი, ნაპრალოვანი, ყრუ
დ	დ	د	კბილისმიერი, ხშული, მჟღერი
ძ	ზ	ذ	კბილთაშორისი, ნაპრალოვანი, მჟღერი
რ	რ	ر	ნუნისმიერი, მჟღერი, ვიბრანტი
ზ	ზ	ز	კბილისმიერი, ნაპრალოვანი, მჟღერი
ს	ს	س	კბილისმიერი, ნაპრალოვანი, ყრუ
შ	შ	ش	მაგარი სასისმიერი, ნაპრალოვანი, ყრუ
წ	ჩ	ص	კბილისმიერი, ნაპრალოვანი, ყრუ (ფარინგალიზებული)
ძ	ღ	ض	კბილისმიერი, ხშული, მჟღერი (ფარინგალიზებული)
ტ	ტ	ط	კბილისმიერი, ხშული, ყრუ (ფარინგალიზებული)
ჯ	ზ	ظ	კბილთაშორისი, ნაპრალოვანი, მჟღერი (ფარინგალიზებული)
‘	ჲ	ع	ხახისმიერი, ნაპრალოვანი, მჟღერი
გ	ღ	غ	რბილი სასისმიერი, ნაპრალოვანი, მჟღერი
ფ	ფ	ف	კბილბაგისმიერი, ნაპრალოვანი, ყრუ
კ	კ	ق	უკუღარი, ხშული, ყრუ (ფარინგალიზებული)

k	ქ	კ	მაგარი სასისმიერი, ხშული, ყრუ
l	ლ	ლ	ნუნისმიერი, ხშული, მჟღერი (ლატერალი)
m	მ	მ	წყვილბაგისმიერი, ხშული, მჟღერი (ნაზალი)
n	ნ	ნ	კბილისმიერი, ხშული, მჟღერი (ნაზალი)
h	ჰ	ჰ	ხორხისმიერი, ნაპრალოვანი, ყრუ
x, w	ვ	ვ	წყვილბაგისმიერი, ნაპრალოვანი, მჟღერი
i j	ა	ა	მაგარი სასისმიერი, ნაპრალოვანი, მჟღერი

თავისებური გადაბმები

თავისებურად იბმიან: $l + j > z$

აგრეთვე z z ასოებს ხელნაწერში წინამავალი ასო ეწერება თავზე.

ხმოვნები

არაბულში სამი ხმოვანია: ა, ი, უ. თითოეული მათგანი შეიძლება იყოს როგორც გრძელი, ისე მოკლე. მოკლე ხმოვნები გახმოვნებულ ტექსტში დამხმარე ნიშნებით აღინიშნებიან.

i (ი)	მაგარი, სასისმიერი, ვიწრო, მოკლე (წინა რიგის)
ī (ი)	მაგარი, სასისმიერი, ვიწრო, გრძელი (წინა რიგის)
a (ა)	ფართო, მოკლე (შუა რიგის)
ā (ა)	ფართო, გრძელი (შუა რიგის)
u (უ)	რბილი, სასისმიერი, ვიწრო, მოკლე (უკანა რიგის)
ū (უ)	რბილი, სასისმიერი, ვიწრო, გრძელი (უკანა რიგის)

მოკლე ხმოვნების აღმნიშვნელი სპეციალური ნიშნები შემდეგია:

a (ა) — მას არაბულად „ჟათჟა“ ჰქვია. იწერება თანხმოვნის თავზე, იკითხება თანხმოვნის შემდეგ. მაგ.: $\text{أ} - \text{„ბა“}$, $\text{إ} - \text{„ვა“}$.

i (ი) — აღინიშნება ნიშნით თანხმოვნის ქვეშ. მისი არაბული სახელწოდებაა „ქესრა“, იკითხება თანხმოვნის შემდეგ. მაგ., $\text{إ} - \text{„ბი“}$, $\text{أ} - \text{„ლი“}$.

u (უ) — გამოიხატება ნიშნით თანხმოვნის თავზე, არაბულად ამ ნიშანს „დამ-მა“ ჰქვია, იკითხება თანხმოვნის შემდეგ. მაგ.: $\text{و} - \text{„ჰუ“}$, $\text{و} - \text{„ჰუ“}$.

გრძელი ხმოვნები, ჩვეულებრივ, აღინიშნებიან ამგვარად:

ā (ა) — آ მაგ., $\text{إ} - \text{„მა“}$, $\text{أ} - \text{„ლა“}$.

ī (ი) — ي მაგ., $\text{ي} - \text{„ფი“}$, $\text{ي} - \text{„ბი“}$.

მ (ჴ) _ ო - მაგ., نُو - „ჴუ“, كُو - „ჴუ“.

ზოგიერთ შემთხვევაში სიტყვის ბოლოს გრძელი ა გადმოიცემა ასე: ო - მაგ. عَلِي [‘ალჲ], ხანდახან კი ვერტიკალურად დანერილი ჭათჭით, მაგ.: اَلِي.

სუქუნი

თანხმოვნის უხმოვნობა აღინიშნება სპეციალური ნიშნით თანხმოვნის თავზე

— . ამ ნიშანს სუქუნი ჰქვია.

მაგ.: كَمْ [ქამ], هُمْ [ჴუმ], مِنْ [მინ], نَحْنُ [ნაჴნუ].

თენვინი

განუსაზღვრელ მდგომარეობაში (სტატუსში) მდგომ სახელთა უმეტესობას ამ მდგომარეობის გამომხატველი ნიშანი — აქვს. ამ ნიშანს თენვინი ჰქვია. წინამავალი ხმოვნის შესაბამისად თენვინი აღინიშნება ღამმის, ჭათჭის ან ქესრის გაორკეცვით. თუ თენვინის წინ მოკლე უ გვაქვს, მაშინ მას შემდეგნაირად აღნიშნავენ: —^ა. ამ ნიშანს თენვინ-ღამმა ჰქვია. მოკლე ა-ს და მოკლე ი-ს შემდეგ გვექნება: —^ა თენვინ- ჭათჭა და —^ა თენვინ-ქესრა. თენვინ-ჭათჭას ხშირად ერთვის გრაფიკული ალიფი, რომელიც არ წარმოითქმის. მაგ.: طَالِبْ [ტალიბ-^ა], طَالِبَا [ტალიბ-^ა], طَالِبٍ [ტალიბ-^ა]. თენვინის წინა ხმოვნები ბრუნვის ნიშნებია. სასაუბრო ენაში განუსაზღვრელ სახელებს ზოგჯერ არ აქვთ არც ბრუნვის და არც სტატუსის ნიშანი: طَالِب [ტალიბ] - ეს ფორმა საერთოა ყველა ბრუნვისათვის.

თეშდიდი

თანხმოვნის გაორკეცება (გემინაცია) აღინიშნება სპეციალური ნიშნით, რომელსაც თეშდიდი ჰქვია. ეს ნიშანი თანხმოვნის თავზე იწერება — . მომდევნო მოკლე ხმოვნის ნიშნები „ჭათჭა“ და „ღამმა“ დაიწერება თეშდიდის თავზე: مَرَّ [მარრა], يَسَّرَ [დასურრუ], ხოლო ქესრა თვით თეშდიდის ან სათანადო ასოს ქვეშ. مُعَلِّم [მუ‘ალლიმ^ა] ან مُعَلِّم .

ვასლა

ვაჴლა ნიშანია, რომელიც იწერება ალიფზე სიტყვის დასაწყისში 1 იმის ნიშნად, რომ ალიფის ხმოვანი არ იკითხება (დანვრილებით იხ. ქვემოთ არტიკლი, ბრძანებითი კილო, თემები).

მედდა

იწერება ალიფზე 1 სიტყვის ყველა პოზიციაში და აღნიშნავს ორ ერთმანეთის მომდევნო ალიფს შემდეგ კომპლექსებში:

قُرْآن - [კურ'ან] „ყურანი“;

أَكَلَ [აქ'ულუ] „ვეჭამ“ (ნაკითხვით აქაც იკითხება 'ა) ;

თა მარბუტა

ზოგიერთი სახელის ბოლოს ასო ت-ს განსაკუთრებული ფორმა აქვს (ة , ه) . ასეთ თა'-ს თა' მარბუტა (შეკრული ასო „თ“) ჰქვია. იგი გამოხატავს სახელთა მდედრობითი სქესის და ზოგიერთი სხვა მორფოლოგიური კატეგორიის მანარმოებელ სუფიქსს -ათ. მაგ., مُعَلِّمَة [მუ'ალლიმ-ათა] „მასწავლებელი ქალი“, طَالِبَة [ტალიბ-ათა] „სტუდენტი გოგონა“ (მდრ. مُعَلِّم , طَالِب).

სასაუბრო ენაში -ათ სუფიქსიანი განუსაზღვრელი სახელები პაუზაში ზოგჯერ ბოლოვდებიან -ა დაბოლოებით, მაგ.: مُعَلِّمَة [მუ'ალლიმ-ა], غُرْفَة [ღურფ-ა], მაგრამ კონტექსტში, კერძოდ status constructus-ში რამდენიმე განსხვავებული დაბოლოება ჩანს (იხ. ქვემოთ).

ჰამზა სიტყვის დასაწყისში

სახმო სიმთა შორის წარმოთქმულ ყრუ და ხშულ თანხმოვანს ه, რომელიც ტრანსკრიფციაში მძიმით აღინიშნება ['] არაბულად ჰამზა (همزة) ჰქვია.

სიტყვის დასაწყისში ჰამზა თითქმის ყოველთვის ალიფთან იწერება. ა, უ და უ ხმოვნების წინ ჰამზა ალიფის თავზე უნდა დაიწეროს : ا [ა], [უ], აგრეთვე [ჟ] - و - ا, ხოლო ი და ი ხმოვნების წინ — ალიფის ქვეშ: ! [ი] და اِ [ი].

მაგ.: أَنْتَ , أُمٌّ , إِنْ

მახვილი

არაბულში მოქმედ დინამიკურ მახვილს აქვს ფიქსირებული პოზიცია; სიტყვათგანმასხვავებელი ფუნქცია მას არ გააჩნია.

მახვილი სიტყვის ბოლოდან მეორე მარცვალზე მოდის, თუ ეს მარცვალი გრძელია (მარცვალი მოკლეა მხოლოდ იმ შემთხვევაში, თუ იგი შედგება თანხმოვნისა და მოკლე ხმოვნისაგან — CV. ყველა დანარჩენი ტიპი მარცვლისა გრძელია. ესენია:

CV̄ , CVC და CVC).

მაგ., ქი-თა-ბა „ნიგნი“, ჯა-დრ-დუ „ახალი“.

სამმარცვლიან სიტყვაში მახვილი ბოლოდან მესამე მარცვალზეა, თუ მეორე მარცვალი მოკლეა.

მაგ.: ქა-თი-ბა „მწერალი“.

სამზე მეტმარცვლიან სიტყვაში მახვილი პირველ მარცვალზეა თუ ბოლოდან მეორე და მესამე მარცვლები მოკლეა.

მაგ.: მუჯ-თა-ჰი-დუ „ბეჯითი“.

მრავალმარცვლიან სიტყვებში, რომლებშიც ორი ან მეტი გრძელი მარცვალი გვაქვს, ჩნდება დამატებითი მახვილი.

მაგ.: ტა-ლი-ბათა „სტუდენტი გოგონები“.

მარცვლის მომატებასთან ერთად, რასაც სუფიქსის დართვა იწვევს ხოლმე, მახვილი ინაცვლებს.

მაგ.: მუ-‘ალ-ლი-მუ’ > მუ-‘ალ-ლ-მუ-ნა „ჩვენი მასწავლებელი“.

არტიკლი, ერთმარცვლიანი წინდებულები და ნაწილაკები მახვილის დასმისას მხედველობაში არ მიიღებიან. გამონაკლისია კითხვითი ნაცვალსახელი მჰ (ჰ), რომელიც წინდებულების შემდეგ იმოკლებს ხმოვანს: ლი-მა; ბი-მა.

ჰამზის ორთოგრაფია

როგორც ვიცით, სიტყვის თავში ჰამზის საყრდენად გამოიყენება ალიფი. ასევე ალიფზე იწერება ჰამზა სიტყვის შუაში, თუ იგი მოქცეულია ორ ა ხმოვანს შორის ან ეს ხმოვანი არის მის მეზობლად. მაგ.: سأل „ჰკითხა“, رأس „თავი“.

ჰამზა იწერება ასო ه-ზე (ჰ) ი -ს, ه - სა და ه-ს მეზობლად. მაგ.: قائل „მთქმელი“, بنى „ჭა“, رئيس „მეთაური“, هينة „ფორმა“.

ჰამზის საყრდენად გამოყენებული ه უწერტილოა.

ჟ-სა და ჟ-ს მეზობლობაში ჰამზის საყრდენია ეჰ-ი (ჟ) მაგ.: سؤل „კითხვა“, مسؤول „პასუხისმგებელი პირი“, გარდა იმ შემთხვევებისა, როდესაც ჰამზას ი ხმოვანი უსწრებს. მაგ.: يجيؤن „მოდიან“.

იშვიათად, სიტყვის შუაში ცხედებით ჰამზას უსაყრდენოდ ა-სა და ა-ს შორის, მაგ.: تساءلوا „ერთმანეთს ჰკითხეს“.

სიტყვის ბოლოს ჰამზა ეყრდნობა ალიფს თუ წინ მოკლე ა უძღვის, ه-ს — მოკლე ი -ს შემდეგ და ეჰ-ს — მოკლე უ -ს მომდევნოდ. მაგ., قرأ „წაიკითხა“, قرئ „წაიკითხულ იქნა“ და جُرئ „იყო მამაცი“.

სიტყვის ბოლოს ჰამზა უსაყრდენოა გრძელი ხმოვნებისა და სუქუნიანი თან-ხმოვნების შემდეგ. მაგ.: هؤلاء „ესენი“, يجيء „მოდის“, سؤء „ბოროტება“, جزء „ნაწილი“.

შენიშვნა: როგორც ზემოთ ჩანს, სიტყვის შუაში ჰამზის საყრდენი შეიძლება იყოს ალიფი, ეჰ-ი ან ه. პრაქტიკაში გამოიყენება სიტყვის შუაში ჰამზის საყრდენის შერჩევის მარტივი წესი, რომელიც „ხმოვანთა უფროს-უმცროსობის“ რიგს ემყარება. ეს რიგითობა კი ასეთია: ი (ქესრა), უ (დამმა), ა (ჰათჰა) და ُ (სუქუნი). ჰამზა საყრდენად ირჩევს ჰამზისა და წინა თანხმოვნის ხმოვანს შორის „უფროსის“ შესატყვის სუსტ თანხმოვანს. მაგ.: سئل ჰამზის ხმოვანი ი „უფროსია“ წინა თანხმოვნის ხმოვანზე (უ), ამიტომ ჰამზა საყრდენად ირჩევს ი -ს შესატყვის სუსტ თანხმოვანს (ჰ).

ოღონდ, როგორც ზემოთაც აღინიშნა, ა ხმოვნის შემდეგ ა ხმოვნიანი ჰამზა იწერება საყრდენის გარეშე. მაგ.: تساءل „იყო ოპტიმისტი“ (შდრ. تَفَأَّل „ოპტიმიზმი“).

თანამედროვე გამოცემებში, პირველ რიგში პრესაში და სალიტერატურო პუბლიკაციებშიც ხშირად შეხედებით, მაგ., مسئول -ს ნაცვლად مسؤل - ისა, سؤء-ს ნაცვლად سؤء - ისა ... ამის მიზეზია ის ფაქტი, რომ თანამედროვე არაბულში სიტყვის შუაში ჰამზის ორთოგრაფია ჯერაც არ არის უნიფიცირებული და

შემუშავების პროცესშია. ენის ნორმათა და მართლწერის დამდგენი სხვადასხვა აკადემიური ორგანო ამ საკითხთან დაკავშირებით არაბული საენათმეცნიერო მემკვიდრეობის კრიტიკული რევიზიის მომხრეა. ქვემოთ მოტანილ ცხრილში მოცემულია სიტყვის შუაში ჰამზის საყრდენის ერთ-ერთი ყველაზე გაზიარებული ნორმები:

أمثلة الهمزة						ضبط ما قبل الهمزة
مدة على ألف	على نبرة	مفردة	على ياء	على واو	على ألف	الهمزة
	قنول كنوس مسنول مينوس منه	بدءوا رءوس مرءوس أضءوا ضوءه - موعودة تبوءك	شاطنة - قارنون فئنه	يؤم - أؤلقي نؤم أرؤس التشازم		ضمة قصيرة أو مدودة
			سئم - رئي مخطئين - جزئي صائم - نشوئه تبوئه فئنه		كسرة	فتحة ضمة كسرة سكون على حرف صحيح سكون على ألف سكون على واو شدة على واو مضمومة سكون على ياء أي ضبط على أي حرف صحيح أو معتل

ციფრები

١	٢	٣	٤	٥	٦	٧	٨	٩	٠
1	2	3	4	5	6	7	8	9	0

მაგ.:

١٩٨٥=1985; ١٩٩٧=1997; ١٩٩٨=1998; ٢٠٠٥=2005; ٢٠٠٧=2007

სავარჯიშო 1

შეასრულეთ გადაბმები:

س+ن+و+ا+ت	ن+ح+ن	ب+ي+ت+ي	ح+ب+ي+ب+ي
س+ك+ا+ك+ي+ن	د+ا+ر	أ+ب+و+ا+ب	ب+ي+ن
م+ص+ا+ب+ي+ح	ح+ج+ز	ط+ب+ي+ب	ن+ا+د+ر
ك+ر+ا+ر+ي+س	ش+ر+و+ط	د+ي+و+ا+ن	ا+ن+ا

د+ف+ت+ر	ق+ط+ر+ت	أ+خ	أ+و+ر+ت
ج+ا+م+ع+ة	ت+ج+ا+ر+ة	م+ط+ا+ر	ح+ض+ا+ر+ا+ت
د+ر+ا+س+ة	ع+ا+ص+م+ة	م+س+ج+د	م+ب+ا+ن+ي
ب+ر+ن+ا+م+ج	م+ج+ت+ة+د+ة	س+ل+ا+م	م+س+ت+ش+ف+ي+ا+ت
ع+ل+ا+ق+ة	ب+ل+ا+د	ش+ن+ط+ة	ف+ي+ل+س+و+ف
ج+م+ي+ل	ج+ب+ا+ل	م+ع+ة+د	م+ب+ا+ح+ث+ا+ت
ج+م+ي+ل	ر+ص+ا+ل+ة	ش+ع+و+ب	م+و+ا+ص+ل+ا+ت
ح+ا+ج+ة	أ+ج+ة+ز+ة	ز+م+ا+ن	م+ج+ا+ل+ا+ت

წაკითხეთ პედაგოგის დახმარებით:

طالب . طالبة . صديق . صديقة . كتاب . قلم . دفتر . بيت . جامعة . مدرسة .
 مدينة . معلم . معلمة . تلميذ . تلميذة . شنطة . جورجي . جورجية . عربي .
 عربية . أنا . أنت . أنت . هو . هي . هذا . هذه . ما . مَنْ . بنت . ولد .
 هنا . هناك . أين ؟
 هذا كتاب . هذا قلم . هذا دفتر . هذه شنطة . هذه جامعة . هذه مدرسة . هذه مدينة .

حوარ

- مَنْ أَنْتَ ؟
 — أنا طالب .
 — مَنْ أَنْتِ ؟
 — أنا طالبة .
 — مَنْ هُوَ ؟
 — هو معلم . هو عربي .
 — هو تلميذ . هو جورجي .
 — هو صديق . هو عربي .
 — مَنْ هِيَ ؟
 — هي معلمة . هي عربية .
 — هي طالبة . هي جورجية .
 — هي تلميذة . هي جورجية .
 — هي صديقة . هي عربية .
 — مَا هَذَا ؟
 — هذا كتاب . وهذا دفتر .
 — مَنْ هَذَا وَمَنْ هُنَاكَ ؟
 — هَذَا مُعَلِّمٌ وَهَذَا تَالِبٌ .
 — مَا هَذَا وَمَا هُنَاكَ ؟
 — هَذَا كِتَابٌ وَهَذَا قَلَمٌ .

____ هل هذا كتاب ؟
 ____ نعم ، هذا كتابٌ . / لا ، هذا دفتر .
 ____ هل هذه جامعة ؟
 ____ نعم ، هذه جامعة . / لا ، هذه مدرسة .
 ____ هل هذا طالب ؟
 ____ نعم ، هذا طالب . / لا ، هذا تلميذ .

გაიმეორეთ ლექტორის წაკითხული და ისწავლეთ ზეპირად:

____ السَّلَامُ عَلَيْكُمْ!
 ____ عَلَيْكُمْ السَّلَامُ!
 ____ أَهْلًا وَسَهْلًا وَمَرْحَبًا.
 ____ شُكْرًا.
 ____ عَفْوًا.

სავარჯიშო 2

ანარმოეთ მდ. სქესი შემდეგი სახელებიდან:

طالب . تلميذ . معلّم . جورجِي . عربي . صديق .

სავარჯიშო 3

თარგმნეთ არაბულად:

- რა არის ეს?
- ეს წიგნია. ეს რვეულია. ეს სკოლაა. ეს უნივერსიტეტია.
- ვინ არის ეს?
- ეს სტუდენტია. ეს მასწავლებელია. ეს მეგობარია. ეს არაბია. ეს ქართველია.
- ეს სტუდენტია?
- დიახ, ეს სტუდენტია. / არა, ეს მოსწავლეა.
- ეს მასწავლებელია?
- დიახ, ეს მასწავლებელია. / არა, ეს სტუდენტია.
- ეს არაბია?
- დიახ, ეს არაბია. / არა, ეს ქართველია.
- ეს მოსწავლეა, ეს კი სტუდენტი.
- გამარჯობა!
- გაგიმარჯოს!
- შენ ვინ ხარ?
- მე სტუდენტი ვარ. შენ ვინ ხარ, მოსწავლე ხარ?
- არა, მე სტუდენტი ვარ.
- ქართველი ხარ?
- დიახ, მე ქართველი ვარ. შენ არაბი ხარ?
- არა, მე ქართველი ვარ.

საფარჯიშო 4
თარგმნეთ ქართულად:

أنا طالب . أنت طالبة . أنت تلميذ . أنت تلميذة . هذه مدرسة . هذه جامعة . هذا كتاب وهذه شنطة . هذا دفتر وهذا قلم . هذا معلم وهذه معلمة . هذا تلميذ وهذه تلميذة . هذا طالب وهذه طالبة . أنا معلم . أنا معلمة . هو صديق وهي صديقة . هو ولد وهي بنت . هو عربي وهي جرجية . هنا مدرسة وهناك جامعة .

საფარჯიშო 5
უპასუხეთ კითხვებს:

— ما هذا ؟ هذا (წიგნი, კალამი, რვეული)

هذه ... (სკოლა, უნივერსიტეტი)

— من هذا ؟ هذا ... (სტუდენტი, მოსწავლე, მასწავლებელი, მეგობარი)

هذه ... (სტუდენტი, მოსწავლე, მასწავლებელი, მეგობარი)

— من أنت ؟

أنا ... (ქართველი, არაბი)

— من أنت ؟

أنا ... (ქართველი, არაბი)

— من هنا ومن هناك ؟

هنا ... (ბიჭი) و هناك ... (გოგო)

— ما هنا وما هناك ؟

هنا ... (წიგნი) و هناك ... (რვეული)

საფარჯიშო 6
დაწერეთ რიცხვები:

15, 23, 76, 43, 92, 85, 55, 40, 1345, 1865, 1955, 2000, 2001, 2555.

II გაკვეთილი

არტიკლი

არაბული სახელი, ჩვეულებრივ, განარჩევს განუსაზღვრელ და განსაზღვრულ მდგომარეობას (სტატუსს), რაც სახელის დეტერმინაციას წარმოადგენს. მთელი რიგი სახელებისა კი ამ კატეგორიას არ განარჩევენ — ისინი ქმნიან ე.წ. ინდეტერმინირებულ სახელთა ჯგუფს.

დეტერმინირებულ სახელთა განუსაზღვრელი მდგომარეობა შეიძლება იყოს აღნიშნული სათანადო ნიშნით — ნ თანხმოვნით სახელის ბოლოს (თენჯინი). განუსაზღვრელი მდგომარეობა შეიძლება არც იყოს გამოხატული სპეციალური ნიშნით (უთენჯინო სახელები, ორობითი და მრავლობითი რიცხვი).

არსებობს სახელის განსაზღვრის ორი საშუალება: სინტაქსური — status constructus (იხ. ქვემოთ) და მორფოლოგიური — ალ (ال) არტიკლით. განუსაზღვრელობის ნიშნის ჩამოცილება და ერთდროულად განსაზღვრული არტიკლის დართვა სახელის მორფოლოგიურად განსაზღვრას გულისხმობს. განსაზღვრული არტიკლი ال წარმოადგენს პრეფიქსს, სათანადო სახელთან შერწყმით წარმოითქმის და ასევე იწერება.

განუსაზღვრელი
كَتَابٌ (სასაუბრ. كِتَابٌ)
ქითაბ - ა

განსაზღვრული
الْكِتَابُ (სასაუბრ. الْكِتَابُ)
ალ-ქითაბ - ა

არტიკლისეული ა ხმოვანი კონტექსტში — ხმოვნის შემდეგ — არ წარმოითქმის. ასეთ შემთხვევაში ალიფზე იწერება სპეციალური ნიშანი ვაჰლა َ .

მაგ.: هذا هو المعلمُ ჰაჰა ჰუჰა ლ-ჰუ'ალლიმუ.

؟ اين ألييت? აინა ლ-ბაით?

ვაჰლით დაწყებული სიტყვა წინამავალთან შერწყმით იკითხება. არტიკლისეულ ხმოვნიან ალიფს أَلِفٌ أَلْفٌ ჰქვია, ხოლო ვაჰლიანს — أَلِفٌ أَوْصَلٌ .

არტიკლიანი სახელის წინ გრძელი ხმოვანი ხშირად მოკლდება. მაგ.:

ألييت في ألييت > ფი-ლ-ბაით° > ფი-ლ-ბაით° ან ألييت على الطاولة > 'ალა-ტ-ტაველათ° > 'ალა-ტ-ტაველათ° .

თუ სახელი იწყება ერთ-ერთი ქვემოთ ჩამოთვლილი თანხმოვნით: t (ت), ṭ (ط),

ṭ (ث), d (د), ḍ (ذ), r (ر), z (ز), s (س), š (ش), ṣ (ص), ḍ (ض), ṭ (ط),

ḡ (ظ), l (ل), n (ن) არტიკლისეული ლ (ل) განიცდის მათთან სრულ, რეგრესულ

ასიმილაციას — პრაქტიკულად ორკეცდება სახელის პირველი თანხმოვანი.

'ალ-რაჯულუ° > 'არ-რაჯულუ°, 'ალ-ჰადიკუ° > 'აჰ- ჰადიკუ°.

ასეთ შემთხვევაში ლამი უნიშნოდ იწერება, ხოლო სახელის პირველი ძირეული თანხმოვნის აღმნიშვნელი ასოს თავზე იწერება თეშდიდი.

მაგ.: الصديق ، الرجل .

თანხმოვნებს, რომლებთანაც ხდება არტიკლისეული ლამის ასიმილაცია, „მზის თანხმოვნები“ (الحُرُوفُ الشَّمْسِيَّة) ჰქვიათ, ყველა დანარჩენ თანხმოვანს — „მთვარის თანხმოვნები“ (الحُرُوفُ الْقَمَرِيَّة) .

შენიშვნა: საკუთარი სახელი, ანთროპონიმი, ტოპონიმიცა და ეთნონიმიც, ყოველთვის განსაზღვრულია (სემანტიკური განსაზღვრელობა), მიუხედავად იმისა, თენიწიანია იგი, უთენიწიო თუ არტიკლდართული:

الكويت , مصر , دابق , قرينش , العباس , احمد , محمد

კუთვნილების გამოხატვა .პ ნაწილაკით

ნაწილაკი .პ მომდევნო სახელისაგან მოითხოვს ნათესაობითი ბრუნვის ფორმას. არაშეშვითად სახელი ამ ნაწილაკით ირიბ დამატებას წარმოადგენს და .პ ნაწილაკი შეესიტყვება „-თვის“, „-კენ“, „მიმართ“ თანდებულებს. .პ ნაწილაკს აქვს კუთვნილების გამოხატვის ფუნქცია. მას იყენებენ, ჩვეულებრივ, მაშინ, როდესაც სახელი განუსაზღვრელ მდგომარეობაშია წარმოდგენილი, მაგ.: **كُتِبَ لِـرَجُلٍ** „[ერთი ვილაც] კაცის [ერთი რალაც] წიგნი“, ან როცა კუთვნილების ობიექტსაც და სუბიექტსაც ახლავს შეთანხმებული მსაზღვრელი, მაგ.: **السَّيَّارَةُ الْجَدِيدَةُ لِلْمَيَّسِرِ الْجَدِيدِ** „ახალი დირექტორის ახალი მანქანა“.

თუ .პ ნაწილაკი არტიკლიან სახელს უკავშირდება, არტიკლისეული ალიფი იკარგება. მაგ.: **صَدِيقٌ لِلطَّالِبِ** „სტუდენტისათვის, სტუდენტისა“, [ამ] სტუდენტის [ერთი] მეგობარი“.

როცა თავს იყრის რამდენიმე კუთვნილებითი კონსტრუქცია (status constructus-ი), ხშირად მათ შორის კუთვნილება .პ ნაწილაკითაა გამოხატული. მაგ.,

طَالِبُ الْأَصْفِ الْأَوَّلِ لِكَلْبَةٍ الْأَسْتَشْرَاقِ

„აღმოსავლეთმცოდნეობის ფაკულტეტის პირველი კურსის სტუდენტი“.

.პ ნაწილაკის ხმარება ნაცვალსახელოვან სუფიქსებთან იხ. ქვემოთ, ნაცვალსახელოვან სუფიქსებში.

სახელის ბრუნება მხოლოდით რიცხვში

განსაზღვრულ სახელთა დიდი რაოდენობისათვის ბრუნვა გამოიხატება მოკლე ხმოვნებით, რომლებიც სახელის ფუძეს სუფიქსის სახით დაერთიან. ბრუნვა არაბულში სამია: სახელობითი '____ (° ʔ) , ბრალდებითი '____ (° °) და ნათესაობითი '____ (° °) .

მამრ.	მდ.	თანამედრ. სასაუბრ.: მამრ.	მდ.
სახ. الكَاتِبُ	الكَاتِبَةُ	الكَاتِبُ	الكَاتِبَةُ
ბრ. الكَاتِبِ	الكَاتِبَةِ	الكَاتِبِ	الكَاتِبَةِ
ნათ. الكَاتِبِ	الكَاتِبَةِ	الكَاتِبِ	الكَاتِبَةِ
		[ალ-ქატიბ]	[ალ-ქატიბა]

როგორც ვიცით, განუსაზღვრელ მდგომარეობაში თენვინიან (°-°) სახელებს აქვთ შემდეგი დაბოლოებები: სახელობითი '____ (ʔ°) , ბრალდებითი '____ (°°) და ნათესაობითი '____ (°°) .

მამრ.	მდ.	თანამედრ. სასაუბრ.: მამრ.	მდ.
სახ. مُعَلِّمٌ	مُعَلِّمَةٌ	مُعَلِّمٌ	مُعَلِّمَةٌ

ბრ. مُعَلِّمَةٌ مُعَلِّمًا

მეწამე მელმ

ნათ. مُعَلِّمَةٌ مُعَلِّمٌ

მეწამე მელმ

[მუცალლიმ] [მუცალლიმა] (შეიძლება
ითქვას, რომ ეს ფორმა პაუზალურია.
კონტექსტში ხშირად შენარჩუნებულია
იხ. status constructus-ში).

შენიშვნა: თენვენიანი სახელების უმეტესობას, რომლებიც -ათ სუფიქსით არ
მთავრდებიან, ბრალდებით ბრუნვაში აქვთ გრაფიკული ალიფი, რომელიც არ იკით-
ხება. მაგ.: مُعَلِّمًا.

ეს ალიფი არ შეგვხვდება გრძელი ხმოვნის მომდევნო უსაყრდენო ჰამზით დამ-
თავრებულ თენვენიან სახელებთან: هَوَاءٌ , مَسَاءٌ , لَيْقَاءٌ

შენიშვნა: თანამედროვე სასაუბრო ენაში -ათ (ة --) სუფიქსიანი სახელები
ინარჩუნებენ ة -ს (თ) თუ ამ სუფიქსის წინ გრძელი ხმოვანია. მაგ.: فَكَاةٌ [ფათათ]
„ახალგაზრდა გოგონა“, مِفْحَاةٌ [მიჰჰათ] „საშლელი“, مُبَارَاةٌ [მუბჰარათ] „შეჯიბრე-
ბა, მატჩი“.

შენიშვნა: ორი ერთგვაროვანი ნევრიდან შერწყმულ წინადადებაში პირველს
(კონტექსტუალურ ფორმას) ახლავს ბრუნვის ნიშანიცა და თენვენიც, მეორეს (პაუ-
ზალურ ფორმას) კი ჩამოცილებული აქვს ერთიცა და მეორეც.

მაგ.: فَكْرٌ وَقَفٌ

[ფიკრუ^ფ ვაჰჰან] „აზროვნება და ხელოვნება“ (არაბულენოვანი ჟურნალის სა-
ხელწოდება, რომელიც გერმანიაში გამოდის).

სახელადი (ნომინალი) წინადადება

ნომინალი წინადადების მთავარი ნევრებია ქვემდებარე (სუბიექტი) და შემას-
მენელი (პრედიკატი) მაგ.: الطَّالِبُ مُجْتَهِدٌ „სტუდენტი ბეჯითია“. ამგვარი წინა-
დადების ქვემდებარეცა და შემასმენელიც წარმოადგენენ სახელს (არსებითი, ზედ-
სართავი, ნაცვალსახელი ...) الأبيُّ كبيرٌ „სახლი დიდია“, هَذَا مُعَلِّمٌ „ეს მასწავლე-
ბელია“, ؟ أَلْجَدِيدُ ؟ „რა [არის] ახალი?“.

ნომინალი წინადადების შემასმენელი, გარდა სახელისა, ხშირად გამოხატულია
ზმნიზედით ან მთელი წინადადებითაც კი.

هَذَا مُعَلِّمٌ فِي الْغُرْفَةِ „მასწავლებელი ოთახშია“, نَحْنُ هُنَا „ჩვენ აქ ვართ“,
؟ مَا هُوَ أَحْسَنُ مِنْهُ „რა არის მასზე უკეთესი“

როგორც დავინახეთ, ნომინალი წინადადების ორივე მთავარი ნევრი სახელო-
ბით ბრუნვაში დგას, თუკი ცალკე აღებულ სახელს წარმოადგენს (გარდა იმ შემ-
თხვევებისა, როდესაც ქვემდებარეს ბრალდებით ბრუნვაში მოითხოვს მის წინ
მდგომი რომელიმე კავშირი ან ნაწილაკი).

ნომინალი წინადადების ქვემდებარე, ჩვეულებრივ, ხშირად წარმოადგენს ნაც-
ვალსახელს ან განსაზღვრულ სახელს. პრედიკატი უფრო ხშირად განუსაზღვრელია.
მაგ.:

الطَّالِبُ فِي الْغُرْفَةِ „ეს აქაა“, هَذَا هُنَا „ის ექიმია“, هُوَ طَبِيبٌ
ოთახშია“.

ზოგჯერ გრამატიკულად განსაზღვრულ სუბიექტსა და პრედიკატს შორის პირის ნაცვალსახელი ჩაერთვის. **هذه هي المعلمة** „ეს [არის] მასწავლებელი“. ამ-გვარადვე აიგება კითხვითი წინადადების ზოგი სახეობა:

ما هو النظام في الجامعة؟ „როგორი რეჟიმია უნივერსიტეტში?“

როგორც ხედავთ, ნომინალი წინადადების სუბიექტსა და პრედიკატს შორის არსებობს შეთანხმება სქესში: **الكتاب جديد** „წიგნი ახალი“, **البنت مجتهدة** „გოგონა ბეჯითია“ (რიცხვში შეთანხმების საკითხები იხ. ქვემოთ).

ნომინალ წინადადებაში გვხვდება ინვერსიული წყობაც: **على أطاوله زهور** „მაგიდაზე ყვავილებია“. ინვერსიული წყობის შემთხვევები განსაკუთრებით ხშირია, როცა პრედიკატი გამოხატულია ზმნიზედით, ზმნიზედური ჯგუფით ან კუთვნილებით ნაწილაკს დართული ნაცვალსახელური სუფიქსით.

عندنا بيت كبير „ჩვენ დიდი სახლი გვაქვს“.

لي أسرة كبيرة „მე დიდი ოჯახი მაქვს“.

هنا مدرسة „აქ სკოლაა“.

هناك مشاكل كثيرة „არის ბევრი პრობლემა“.

ثمة مشروعات هامة „არის მნიშვნელოვანი პროექტები“.

ამასთან, ამ შემთხვევებში შემასმენელი (პრედიკატი) უფრო ხშირად განსაზღვრულია ხოლმე, ქვემდებარე (სუბიექტი) კი განუსაზღვრელი.

في الشوارع سيارات كثيرة „ქუჩებში ბევრი მანქანაა“.

حول البيت حديقة جميلة „სახლის გარშემო ლამაზი ბაღია“.

სასაუბრო ენაში ბრუნვის დაბოლოებები არ ჩანს, განსაკუთრებით პაუზაში

(ე.ი. II ნვერთან). **المعلم مع الطالبة** [ალ-მუყალლიმ მაყა-ტ-ტაღიბა].

ბრუნვის ნიშნები შენარჩუნებულია მხოლოდ ვაჭლიანი ალიფით დანყებული სიტყვის წინ.

ტექსტი:

الطالب هنا والطالبة هناك . الجامعة هنا والمدرسة هناك . البيت هنا والحديقة هناك . المخزن هنا والمنطعم هناك . المركز هنا والمنحطة هناك .

أين الطالب ؟ الطالب في الجامعة . هل الطالب مجتهد ؟ نعم ، هو مجتهد .
أين الأستاذ ؟ الأستاذ في الجامعة أيضا . هل الأستاذ أجنبي ؟ نعم ، هو أجنبي . أين التلميذ ؟ التلميذ في المدرسة . وأين المعلمة ؟ المعلمة في المدرسة أيضا . أين البنت ؟ البنت في الحديقة . أين الولد ؟ الولد في البيت . أين المخزن ؟ المخزن في المركز . أين السيارة ؟ السيارة في الشارع . هل الشارع واسع ؟ نعم ، الشارع واسع . أين الصديقة ؟ الصديقة في المكتبة . هل المكتبة قديمة ؟ نعم ، المكتبة قديمة جدا . المكتبة مقابل الجامعة . أين الرجل ؟ الرجل في المخزن .

هذه كراسية . الكراسية صغيرة . الكراسية في الشنطة . هذا كتاب . الكتاب كبير . الكتاب في الخزانة . هذه جريدة وهذه مجلة . الجريدة جديدة والمجلة أيضاً . الجريدة على الطاولة والمجلة أيضاً . هذه وسادة . الوسادة على السرير . هذه وردة . الوردة جميلة . الوردة في الحديقة . هذه عمارة . العمارة كبيرة . العمارة في المدينة . هذه خريطة . الخريطة كبيرة وجديدة . الخريطة على الجدار .

დილოგი:

حوار

أحمد: — التسلّم عليكم !
 فاطمة: — عليكم ألسلام!
 أحمد: — هل أنتِ عربية؟
 فاطمة: — نعم، أنا عربية وأنتِ؟ هل أنتِ عربيّ أيضاً؟
 أحمد: — طبعاً، أنا عربيّ . من أين أنتِ؟
 فاطمة: — أنا من مصر ، أنا مصرية وأنتِ؟
 أحمد: — أنا من سورية ، أنا سوريّ . أنا طالب ببالجامعة . وأنتِ؟
 فاطمة: — أنا طالبة ببالجامعة أيضاً .
 أحمد: — فرصة طيّبة ! ما أسمك؟
 فاطمة: — إسمي فاطمة وأنتِ ما أسمك؟
 أحمد: — إسمي أحمد . إسمك جميل ، يا فاطمة!
 فاطمة: — طيّب، شكراً جزيلاً وإلى اللقاء يا أحمد !
 أحمد: — إلى اللقاء ومع ألسلامه !

სავარჯიშო 7

განსაზღვრეთ ალ არტიკლით სიტყვები:

مدينة ، طالب ، تلميذ ، صديق ، معلم ، جامعة ، دفتر ، شنطة ، مدرسة ، حديقة ، بيت ، رجل ، مطعم ، كراسية ، عمارة ، جدار ، خريطة ، ولد ، لقاء ، سوريّ ، مصريّ ، اجنبيّ ، معلّمة ، أستاذ ، مجلة .

სავარჯიშო 8

დაურთეთ ლ ნინდებული სიტყვებს:

الطالب ، الجامعة ، المدرسة ، الأستاذ ، المكتبة ، الصديقة ، البيت ، التلميذ ، المعلم ، اللغة ، اللوح ، الشارع ، اللون .

სავარჯიშო 9

დაურთეთ ლ ნინდებული განსაზღვრულ სიტყვებს და თარგმნეთ:

სკოლაში; ოთახში; უნივერსიტეტში; სახლში; ქუჩაში; ჩანთაში; ქალაქში; ბაღში; მაღაზიაში; ბიბლიოთეკაში.

სავარჯიშო 10

აბრუნეთ განსაზღვრულ და განუსაზღვრელ მდგომარეობაში შემდეგი არსებითი სახელები:

مدرسة ، دفتر ، بيت ، رجل ، عمارة ، أستاذ ، مجلة ، كتاب ، قلم .

სავარჯიშო 11

თარგმნეთ არაბულად:

1. ეს ნიგნია. ნიგნი მაგიდაზეა.
2. ეს სკოლაა. სკოლა ცენტრშია.
3. ეს უნივერსიტეტის მასწავლებელია. მასწავლებელი ეგვიპტელია.
4. ეს სტუდენტია. სტუდენტი ქართველია.
5. ეს პარკია. პარკი დიდი და ლამაზი.
6. ეს ბიბლიოთეკაა. ბიბლიოთეკა უნივერსიტეტის წინაა.
7. ეს სკოლის მოსწავლეა. მოსწავლე ძალიან ბეჯითია.

სავარჯიშო 12

თარგმნეთ ქართულად:

المجلة جديدة وألحديقة قديمة . العمارة كبيرة وحديثة . المدرسة صغيرة . الشارع طويل وواسع . الطالبة جميلة . المعلمة جيدة . التلميذ مجتهد . الأستاذ كبير . البيت قريب من الحديقة . المكتبة قريبة من الجامعة . المخزن بعيد عن المحطة . الحديقة بعيدة عن المركز . الكتاب جديد . الكراسي صغيرة . المدينة كبيرة وقديمة .

სავარჯიშო 13

თარგმნეთ არაბულად:

1. რა გქვია?
2. მე მქვია ზეინაბი. შენ რა გქვია?
3. მე მქვია ალი. სტუდენტი ხარ?
4. დიახ, უნივერსიტეტის სტუდენტი ვარ. შენ? შენც სტუდენტი ხარ?
5. არა, მე უნივერსიტეტის მასწავლებელი ვარ.
6. ბიბლიოთეკა სად არის?
7. ბიბლიოთეკა აქედან ძალიან ახლოსაა. ის უნივერსიტეტის წინაა.
8. დიდი მადლობა.
9. არაფრის.

სავარჯიშო 14

უპასუხეთ კითხვებს:

سؤال : هل الطالب مجتهد أم لا ؟   جواب : نَعَمْ ، الطالب مجتهد جداً .

هل الحديقة جميلة أم لا ؟

هَلْ أَلْمَحْطَةُ بَعِيدَةٌ عَنْ أَلْمَرْكَزِ أَمْ لَا ؟
 هَلْ أَلْجَرِيدَةُ جَدِيدَةٌ أَمْ لَا ؟
 هَلْ أَلْبَيْتُ قَرِيبٌ مِنْ أَلْجَامِعَةِ أَمْ لَا ؟
 هَلْ أَلْأَسْتَاذُ أَعْجَبِي أَمْ لَا ؟
 هَلْ أَلْمَدْرَسَةُ صَغِيرَةٌ أَمْ لَا ؟
 هَلْ أَلْصَّدِيقَةُ عَرَبِيَّةٌ أَمْ لَا ؟
 هَلْ أَلشَّارِعُ طَوِيلٌ أَمْ لَا ؟
 هَلْ أَلْمَرْكَزُ حَدِيثٌ أَمْ لَا ؟

სავარჯიშო 15

შეადარეთ ერთმანეთს და დაუსვით შესაბამისი შეკითხვა ორივე სვეტში მოცემულ წინადადებებს:

هَذَا كِتَابٌ وَهَذَا قَلَمٌ	_____	الكتاب هنا وألْقَلَمُ هناك
هَذَا مُعَلِّمٌ وَهَذَا تَالِبٌ	_____	المعلم هنا وألْطَالِبُ هناك
الْمَخْزَنُ هُنَا وَالْمَطْعَمُ هُنَاكَ	_____	هَذَا مَخْزَنٌ وَهَذَاكَ مَطْعَمٌ
الْمَرْكَزُ هُنَا وَالْمَحْطَةُ هُنَاكَ	_____	هَذَا مَرْكَزٌ وَهَذَاكَ مَحْطَةٌ
الْجَامِعَةُ هُنَا وَالْمَدْرَسَةُ هُنَاكَ	_____	هَذَا جَامِعَةٌ وَهَذَاكَ مَدْرَسَةٌ

სავარჯიშო 16

გაიმეორეთ ლექსორის ნაკითხული და დააკვირდით გრაფიკას:

أَهْلًا وَسَهْلًا . مَرْحَبًا . شُكْرًا جَزِيلًا . عَفْوًا . أَيْضًا . جَيِّدًا جَدًّا . قَرِيبًا (مِنْ) .
 بَعِيدًا (عَنْ) . هَنِيئًا مَرِيئًا . طَبْعًا . حَقًّا . دَائِمًا . تَقْرِيبًا . مَهْلًا . أَبَدًا .

სავარჯიშო 17

თარგმნეთ არაბულად:

1. სკოლა პატარაა.	8. სახლი ძველია.
2. ქალაქი დიდია.	9. შენობა მაღალია.
3. ჟურნალი ახალია.	10. მოსწავლე ბევრითია.
4. მასწავლებელი უცხოელია.	11. მეგობარი სირიელია.
5. მაღაზია ახალია.	12. პროფესორი ეგვიპტელია.
6. ქუჩა ფართოა.	13. ბიბლიოთეკა მორსაა.
7. ჩანთა ღამაზია.	14. პარკი ახლოსაა.

III გაკვეთილი

რიცხვი

არაბულში სამი რიცხვია: მხოლობითი, ორობითი და მრავლობითი.

ორობით რიცხვში მხოლობითი რიცხვის ფუძეზე არტიკლიან და განუსაზღვრელ სახელებს დაერთვის შემდეგი სუფიქსები: სახელობითში — **أَنَّ** (ანნი), ბრალდებითსა და ნათესაობითში — **أَنَّ** (ანნი). ბოლოკიდური დაბოლოება — **ي** სასაუბრო ენაში ხშირად იკვეცება.

ორობითი რიცხვი	განსაზღვრ.	განუსაზღვრ.	თანამედრ.	სასაუბრ.
სახელობითი	الكتابان	كتابان	الكتابان	كتابان
ბრალდებითი	الكتابتين	كتابتين	الكتابتين	كتابتين
ნათესაობითი	}			

ზოგი არსებითი სახელი მაგ., **أَب** „მამა“, ორობით რიცხვში მხოლობითს ფუძითაც უპირისპირდება და მნიშვნელობითაც განსხვავდება — **أَبَوَان** „დედ-მამა“.

მრავლობითი რიცხვი ორგვარია: შინაგანი ანუ მსხვრეული და სუფიქსიანი ანუ სწორი.

მამრობითი სქესის სუფიქსიანი ანუ სწორი მრავლობითი იწარმოება სათანადო მხოლობითის ფუძეზე სუფიქსების დართვით. სახელობით ბრუნვაში ეს სუფიქსია **وَن** (უნა), ხოლო დანარჩენ ბრუნვებში (ბრალდებითი და ნათესაობითი) **يْن** — (ინა). მაგ.: **مُعَلِّمٌ** „მასწავლებელი“ > **مُعَلِّمُونَ** (ბრალდ. და ნათ. ბრუნვებში **مُعَلِّمِينَ**). ხსენებული სუფიქსები ფუნქციონირებენ როგორც სახელის არტიკლით განსაზღვრის შემთხვევაში, ისე განუსაზღვრელ მდგომარეობაში. მამრობითი სქესის სწორი მრავლობითი:

	განსაზღვრ.	განუსაზღვრ.	თანამედრ.	სასაუბრ.
სახელობითი	الْمُعَلِّمُونَ	مُعَلِّمُونَ	الْمُعَلِّمُونَ	مُعَلِّمُونَ
ბრალდებითი	الْمُعَلِّمِينَ	مُعَلِّمِينَ	الْمُعَلِّمِينَ	مُعَلِّمِينَ
ნათესაობითი	}			

რამდენიმე სახელის სწორი მრავლობითი მხოლობითის ფუძეს გახმოვანებითაც უპირისპირდება. **أَبْن** „ძე, ვაჟი“ > მრ. **بَنُونَ** „ნელი“ > მრ. **سِنُونَ**.

მდედრობითი სქესის სწორ მრავლობითში სახელის სათანადო ფუძეს არტიკლით განსაზღვრისას აქვს შემდეგი სუფიქსები: **ـَات** (ათ) — სახელობით ბრუნვაში, **ـَات** (ათ) — ბრალდებითსა და ნათესაობითში.

მაგ.: მხ. **الطَّالِبَةُ** > მრ. სახ. ბრ. **الطَّالِبَات**, ბრალდ. და ნათ. ბრუნვებში **الطَّالِبَات**. სახელის განუსაზღვრელ მდგომარეობაში ამ სუფიქსებს ერთვის თენვინი, სახ. ბრ. **ـَات** (ათ), ბრალდ. და ნათ. ბრ. **ـَات** (ათ). მაგ.: **مَلِكَةٌ** „დედოფალი“ > მრ. სახ. ბრ. **مَلِكَات** [მალიქათ], ბრალდ. და ნათ. ბრუნვებში **مَلِكَات** [მალიქათ].

ზედსართავ სახელთა მდედრობითი სქესის ფორმები ყოველთვის სწორ მრავლობითს აწარმოებენ. მაგ.: **كَبِيرَات** > **كَبِيرَةٌ**, **جَبِيلَات** > **جَبِيلَةٌ**.

სასაუბრო ენაში სამივე ბრუნვაში (განსაკუთრებით პაუზაში) ერთი დაბოლოება გვაქვს — **ათ** (**ـَات**).

შინაგანი ანუ მსხვრეული მრავლობითი სახელის მხოლობითისა და მრ-ის ტიპთა (მოდელთა) ოპოზიციებით (შინაგანი ვოკალიზმით) იქმნება, თუმცა ამ დროს მრ-ის ფორმისთვის აფიქსაცია არ არის გამორიცხული. ამ მოდელებისათვის დამახასიათებელია კონკრეტული ოპოზიციები. მაგ.:

رجل „კაცი“ (فَعْلٌ მხ. რ-ის მოდელი) - رَجَالٌ „კაცები“ (فَعَالٌ მხ. რ-ის მოდელი).
ხშირად მხ. რ-ის ერთი მოდელი მრ-ის რამდენიმე მოდელთან ქმნის ოპოზიციას და პირიქით, მრ-ის ერთ მოდელს მხ. რიცხვის რამდენიმე მოდელი უპირისპირდება.
მაგ.:

მხ. فَعْلٌ — რამდენიმე მრ. فَعْلٌ, فُعُولٌ, فِعَالٌ და სხვ. ან:

მრ. فِعَالٌ — რამდენიმე მხ. فِعْلَةٌ, فُعْلَةٌ, فَاعِلٌ და სხვ.

არსებობს მსხვერუელი მრავლობითის ორმოცამდე ფორმა, მათ შორის:

فَعْلَانٌ, أَفْعَالٌ, فُعُولَةٌ, فَاعِلٌ, فَعْلٌ, فُعْلَاءٌ, أَفْعَالٌ, أَفْعَالٌ, فَوَاعِلٌ, فَعَالِلٌ, أَفْعِلَةٌ, فَعَالٌ, فَعْلٌ, فُعْلَاءٌ, أَفْعَالٌ, فَعَالِلٌ და სხვ.

უმრავლეს შემთხვევაში მსხვერუელი მრავლობითის ფორმის პროგნოზირება გაძნელებულია მარტივი, უნივერსალური წესის არარსებობის გამო, ამიტომ მსხვერუელი მრავლობითის ფორმა მოცემულია ხოლმე ლექსიკონში სათანადო მხოლობითის ფორმის გვერდით (მსხვერუელი მრავლობითის მოდელების უმრავლესობა ავლენს ტენდენციას, დაუპირისპირდეს მხოლობითს არა მარტო ვოკალიზმით, არამედ ზოგჯერ ხმოვანთა სიგრძით, შესაბამისად, მახვილით, ხმოვანთა ხარისხით, აფიქსებით და სხვ.).

სახელის მსხვერუელი მრავლობითის ფორმა წინადადების სხვა წევრებს, ჩვეულებრივ, ითანხმებს მხოლობითი რიცხვის მდებრობით სქესში.

მაგ., كَتَبَ جَدِيدَةً „ახალი წიგნები“, ხოლო თუ სახელი აღნიშნავს გონიერ არსებას, მაშინ ხდება რიცხვში შეთანხმებაც, ზოგჯერ პოზიციის გათვალისწინებით.

قَالَ أَطْلَابٌ „სტუდენტებმა თქვეს“.

إِنْ أَلْأَصْنِفاءَ قَالُوا لَنَا „მართლაც მეგობრებმა გვითხრეს“.

არსებით და ზედსართავ სახელთა უმეტესობას ან მსხვერუელი მრავლობითი (მსხვრ. მრავლობითის რამდენიმე ტიპი) აქვს ან სწორი მრავლობითი, ხოლო ზოგიერთს როგორც ერთი, ასევე მეორე.

არსებით და ზედსართავ სახელთა თენვენიანი მსხვერუელი მრავლობითის ფორმები ისევე იბრუნვის, როგორც თენვენიანი არსებითი სახელები მხოლობით რიცხვში.

ე.წ. ორბრუნვიანი სახელები

სახელთა უმეტესობა განუსაზღვრელ მდგომარეობაში თენვის დაირთავს და ბრუნებისას სამ დაბოლოებას უჩვენებს: სახ. - უ, ბრალდ. - ა, ნათ. - ი. ამგვარ სახელებს „სამბრუნვიანებს“ უწოდებენ. ასეთებია მაგ.: طَائِبٌ „სტუდენტი“, بُيُوتٌ „სახლები“, أَقْلَامٌ „ფანქრები, კალმები“ და სხვ.

ზოგიერთი სახელი განუსაზღვრელ მდგომარეობაში თენვის არ დაირთავს.

ასეთი სახელები ბრუნვის მხოლოდ ორ დაბოლოებას უჩვენებენ: სახ. - უ, ბრალდ.

და ნათ. - ა, მაგ.: სახ. أَصْدَقَاءُ, ბრალდ. და ნათ. أَصْدَقَاءُ. ასეთი სახელები

„ორბრუნვიანებად“ იწოდებიან. მათი ბრუნვის თავისებურება გამოწვეულია სტატუსის გამოხატვის თავისებური წესით (თენვის გარეშე). სხვაგვარად, შეპირობებულია მორფოლოგიური მიზეზით. ამიტომაც განსაზღვრის შემთხვევაში ორბრუნვიანი სახელები ბრუნვითა სამ დაბოლოებას უჩვენებენ — სახ. - უ, ბრალდ. - ა და ნათ. - ი.

მაგ.: განსაზღვრ. მდგომარეობა status constructus (ერცულად იღჳჳას ანუ იზაჳეთის
შესახებ იხ. V გაკვეთილში)

სახ. الشَّوَارِعُ مَشَاكِلُهُ

ბრალდ. الشُّوَارِعُ مَشَاكِلُهُ

ნათ. الشَّوَارِعُ مَشَاكِلُهُ

თუ ორბრუნვიანი სახელი საკუთარ სახელს წარმოადგენს, იგი არტიკლს ვერა-
სოდეს იგუებს (შესაბამისად, ვერასოდეს უჩვენებს ბრუნვათა სამ დაბოლოებას),
რადგან სემანტიკურად თავისთავად განაზღვრულია.

ორბრუნვიან სახელებში ერთიანდებიან:

1. მსხვერული მრავლობითის უთენვენო ტიპები فَعَالٌ (მაგ., رَسَائِلُ „წერილები“),
فَعَاعِلٌ (მაგ., شَبَابِيكُ „ფანჯრები“), فُعْلَاءُ (მაგ., خُلَفَاءُ „ხალიფები“),
فَوَاعِلٌ (მაგ., جَوَائِبُ „გვერდები, მხარეები“), أَفْعَاءُ (მაგ., أَصْدِقَاءُ „მეგობრები“),
أَفَاعِلٌ (მაგ., أَسَابِيغُ „კვირები“) და სხვ.;

2. ფერისა და ფიზიკური ნაკლის აღმნიშვნელი ზედსართავები أَفْعَلٌ ტიპისა (მაგ.,
أَزْرَقُ „ლურჯი“), აგრეთვე სათანადო მდებრობითები ნაწარმოებნი فُعْلَاءُ ტიპით
(მაგ., بَيْضَاءُ „თეთრი“);

3. ელატივის — ზედსართავი სახელის შედარებით-აღმატებითი ხარისხის — ფორმე-
ბი: أَفْعَلٌ (მაგ., أَكْبَرُ „უფრო დიდი, უდიდესი“);

4. ინტენსივის სახელი فَعْلَانٌ (მაგ., تَعَبَانٌ „დაღლილი“);

5. აქვეა: أَوَّلٌ „პირველი“ და آخِرٌ „მეორე, სხვა“;

6. მრავალი ტოპონიმი (მაგ., مِصْرٌ „ეგვიპტე“, بَغْدَادٌ „ბაღდადი“, بَجْلَةٌ
„ტიგროსი“);

7. გარეგნულად ზმნის ფორმის მსგავსი მამაკაცის საკუთარი სახელები
(მაგ., أَحْمَدُ „აჰმადი“, يَزِيدُ „იზიდი“);

8. არაარაბული წარმოშობის მამაკაცის საკუთარი სახელები (მაგ., دَاوُدُ „დავითი“);

9. اُنْ — და ة — სუფიქსიანი მამაკაცის სახელები (მაგ., مَرْوَانُ „მერვანი“, اُمِّيَّةٌ
„ომეია“);

10. ქალის ზოგიერთი საკუთარი სახელი (მაგ., فَاطِمَةُ „ფატიმა“, زَيْنَبُ „ზეინაბი“
და სხვ.).

**სახელთა მხოლობითი რიცხვის ზოგიერთი მოდელის
მსხვერული მრავლობითის მოდელებთან შესაბამისობის ცხრილი**

სახელთა მხოლობითი რიცხვის მოდელები

მსხვერული მრავლობი-
თის შესაბამისი მოდელი

فَعْلٌ ، فَعِلٌ ، فُعِلٌ	أَفْعَالٌ
فَعْلٌ ، فَعِلٌ ، فُعِلٌ	أَفْعُلٌ
فَعَالٌ ، فُعَالٌ ، فَعِيلٌ	أَفْعِلَةٌ
فَعِيلٌ	أَفْعِلَاءٌ
تَفْعِلَةٌ	تَفَاعِلٌ
تَفْعِيلٌ ، تَفْعَلٌ	تَفَاعِيلٌ
فَاعِلٌ	فُعَالٌ
فَعْلٌ ، فَعِلٌ ، فُعِلٌ ، فَعْلَةٌ ، فَعِيلٌ	فُعَالٌ
فَعْلٌ ، فَعِلٌ ، فُعِلٌ ، فَعْلَةٌ	فُعَالٌ
فَعَالٌ ، فَعِيلٌ ، فَعِيلَةٌ ، فَعْلٌ	فُعُلٌ
فَعِيلٌ	فُعَلَاءٌ
فَعِيلٌ	أَفْعِلَاءٌ
فَعِيلٌ ، فَعَالٌ ، فَاعِلٌ	فُعَلَانٌ
فَعُولٌ ، فَعْلٌ ، فُعَالٌ ، فَعَالٌ	فُعَلَانٌ
فَاعِلٌ	فَعْلَةٌ
فَعْلٌ ، فُعِلٌ ، فَعِلٌ	فُعُولٌ
فَاعِلٌ ، فَاعِلَةٌ	فَوَاعِلٌ
مَفْعَلٌ ، مَفْعِلٌ ، مَفْعَلٌ ، مَفْعَلَةٌ	مَفَاعِلٌ
مَفْعُولٌ ، مَفْعَالٌ	مَفَاعِيلٌ

შეთანხმებული მსაზღვრელ-საზღვრული

არაბულში ჩვეულებრივ მსაზღვრელი მოსდევს საზღვრულს (თუ მსაზღვრელი არ წარმოადგენს ჩვენებით ნაცვალსახელს და საზღვრული არ დგას status constructus-ში (იხ. ქვემოთ)). მსაზღვრელი შეთანხმება საზღვრულს ბრუნვაში, სტატუსში, სქესსა და რიცხვში. بَيْتٌ كَبِيرٌ „დიდი სახლი“, التَّيْبَةُ الْكُبْرَى „დიდი სახლი“, فِي التَّيْبَةِ الْكُبْرَى „დიდი სახლში“ და ა.შ., الْغُرْفَةُ الْكُبْرَى „დიდი ოთახი“, الطُّلَابُ الْمُجْتَهِدُونَ „ბეჯიითი სტუდენტები“, التَّبَنَاتُ الْأَجْمِيلَاتُ „ლამაზი გოგონები“.

მსაზღვრელი მრავლობით რიცხვში მხოლოდ გონიერი არსებების აღმნიშვნელ სახელებთან დგას. უსულო (resp. არაგონიერი) არსებების აღმნიშვნელ მრ. რიცხვის სახელებთან მსაზღვრელი მხოლობითი რიცხვის მდებარეობით სქესშია.

მაგ., الزُّهُورُ الْأَجْمِيلَةُ „ლამაზი ყვავილები“, الشَّاعَاتُ الْكُبْرَى „დიდი დარბაზები“.

სასაუბრო ენაში ბრუნვის დაბოლოება ჩნდება ზოგჯერ ვახლიანი ალიფის (ანუ არტიკულით განსაზღვრული სახელის) წინ შეთანხმებული მსაზღვრელ-საზღვრულის პირველ წევრთან (განსაკუთრებით მაშინ, თუ საზღვრული ს სუფიქსით არ ბოლოვდება):

مَعَ الصَّدِيقِ الْغَرِيبِ [მა'ა ზ-ჰადიკ'ი ლ-'არაბიძე] „არაბ მეგობართან ერთად“,
فِي الْكَرَّاسَةِ الْجَدِيدَةِ [ფი ლ-ქურასათი ლ-ჯადიდა] „ახალ რეულში“, ზოგჯერ კი იგი (ბრუნვის ნიშანი) აქაც არ ჩანს:

مِفْتَاحُ الْغُرْفَةِ الصَّغِيرَةِ [მიფთაჰ-ლ-ლურფა ზ-ჰადირა] „პატარა ოთახის გასაღები“.
შესაძლოა, არტიკულით განსაზღვრული შეთანხმებული მსაზღვრელ-საზღვრულის პირველ წევრს ბრუნვის დაბოლოება კი არ ახლდეს, არამედ თანხმოვანთგამყარი ხმოვნის ფუნქციას მსაზღვრელის ალ არტიკლი ასრულებდეს (أَلِفُ الْقَطْعِ):

الرَّجُلُ الطَّوِيلُ [არ-რაჯულ ატ-ტავილ]
الْمَجَلَّةُ الْغَرَبِيَّةُ [ალ-მაჯალლა ალ-'არაბიძა]

ჩვენებითი ნაცვალსახელი

არაბულში ჩვენებითი ნაცვალსახელების ორი რიგი გვაქვს.

მხ. რ.	ორ. რ.	მრ. რ.
I მამრ. სქ. მდ. სქ.	მამრ. სქ. მდ. სქ.	მამრ. სქ. მდ. სქ.
هَذَا „ესა“ هذا	هَٰذَا „ესა“ هَٰذَا	هَٰؤُلَاءِ
ბრალდ. და ნათ. ბრ.	هَٰذِهِ „ესა“ هَٰذِهِ	هَٰؤُلَاءِ

II	تلك „ესა, ისა“ ذلك	تَانَا „ესა, ისა“ تَانَا	أُولَٰئِكَ „ესა, ისა“ أُولَٰئِكَ
	[ჰანნიქა]	[თანნიქა]	[‘ულა’იქა]

შენიშვნა: أُولَٰئِكَ – ში- გრაფიკულია. გვხვდება აგრეთვე დანერილობა

ჩვენებითი ნაცვალსახელი შეთანხმებული მსაზღვრელის ფუნქციით მხოლოდ განსაზღვრულ სახელს ახლავს, ამასთან არტიკულით განსაზღვრულ სახელთან იგი ამ სახელის წინ დგას. მაგ.: هَٰذَا الْطَّالِبُ „ეს სტუდენტი“, ذَلِكَ الْكَتَّابُ „ეს (ის) წიგნი“, هَٰذِهِ الْطَّالِمَةُ „ეს სტუდენტი (მდ.)“, تِلْكَ الْكِتَابَةُ „ეს (ის) წიგნები“, أُولَٰئِكَ الْمُعَلِّمَاتُ „ეს მასწავლებლები“, هَٰؤُلَاءِ الْأَصْدِقَاءُ „ეს მეგობრები“.

თუ საზღვრული საკუთარი სახელია ან status constructus-ის I წევრს წარმოადგენს, ჩვენებითი ნაცვალსახელი მოსდევს მას.

მაგ.: هَٰذَا أَحْمَدُ „ეს აჰმადი“, هَٰؤُلَاءِ أَوْلَادُنَا „ეს ჩვენი მეგობრები“ (ვრცლად იდჰას ანუ იზაფეთის შესახებ იხ. V გაკვეთილში).

ტექსტი:

المكتبة

هذه هي المكتبة . المكتبة في الجامعة . هي قاعة كبيرة واسعة . بالمكتبة باب كبير ونافتان عريضتان . على الأسقف نجفة جميلة وعلى الأرض بساط ملون .

بالمكتبة رفوف كثيرة عليها كتب متنوعة . في الزاوية خزانة كبيرة . في الخزانة كثير من الأقواميس والمعاجم الجديدة . في وسط المكتبة طاولة مستديرة عليها جرائد ومجلات أجنبية مختلفة . على الحائط خريطة كبيرة وصور كثيرة للعلماء والأدباء المشهورين ومن بينها صور للكتاب العرب أيضا . في المكتبة طلاب كثيرون دائما . الموظفة بالقاعة لطيفة جدا .

диалог:

حوار

- محمد: — صباح الخير!
 زينب: — صباح النور!
 محمد: — كيف حالك؟
 زينب: — شكرا بخير، الحمد لله! وكيف حالك أنت؟
 محمد: — تمام، الحمد لله!
 زينب: — ما هذه القاعة؟
 محمد: — هذه القاعة هي مكتبة بالجامعة.
 زينب: — هل فيها كتب كثيرة؟
 محمد: — طبعاً فيها كتب كثيرة مختلفة ومن بينها كتب عربية أيضاً.
 زينب: — هل توجد الجرائد والمجلات الجديدة بالمكتبة؟
 محمد: — بالتأكيد! الجرائد والمجلات الجديدة على الطاولة المستديرة في وسط المكتبة.
 زينب: — هذه المرأة التي في القاعة، هل هي موظفة بالمكتبة؟
 محمد: — نعم، هي موظفة بالمكتبة. هي لطيفة جداً.
 زينب: — لمن هذه الصورة المعلقة على الحائط في تلك الزاوية؟
 محمد: — هذه الصورة لطة حُسنين الأديب العربي المشهور وتلك الصورة الموجودة بجوارهِ لنجيب محفوظ الكاتب العربي البارز.
 زينب: — من هذا الأستاذ الواقف في مدخل القاعة؟
 محمد: — هو أستاذ كبير بالجامعة. هو معلم للغة العربية.
 زينب: — هل هذه المكتبة مفتوحة كل يوم؟
 محمد: — نعم، هي مفتوحة كل يوم من الصباح إلى المساء.
 زينب: — شكراً جزيلاً على لطفك، يا صديقي!
 محمد: — عفواً. ومع السلامة!
 زينب: — مع السلامة وإلى اللقاء!

أَيْنَ تُوَجَدُ الْمَكْتَبَةُ ؟
 هَلْ هِيَ قَاعَةٌ كَبِيرَةٌ ؟
 مَاذَا يُوجَدُ فِي وَسْطِ الْمَكْتَبَةِ ؟
 مَاذَا يُوجَدُ عَلَى جُذْرَانِ الْمَكْتَبَةِ ؟
 مَنْ هُوَ طَلَبَةٌ حُسَيْنٌ وَمَنْ هُوَ نَجِيبٌ مَحْفُوظٌ ؟
 هَلْ تُوَجَدُ بِالْمَكْتَبَةِ كُتُبٌ كَثِيرَةٌ مُخْتَلِفَةٌ ؟
 مَا هِيَ هَذِهِ الْكُتُبُ ، هَلْ مِنْ بَيْنِهَا قَوَامِيْسٌ وَمَعَاجِمُ ؟
 هَلْ الْمَكْتَبَةُ مَفْتُوحَةٌ كُلَّ يَوْمٍ ؟
 هَلْ فِي الْمَكْتَبَةِ طُلَّابٌ كَثِيرُونَ ؟
 هَلْ الْمُؤَظَّفَةُ بِالْمَكْتَبَةِ لَطِيفَةٌ ؟

თარგმნეთ არაბულად და დაწერეთ როგორც განუსაზღვრელ, ისე განსაზღვრულ მდგომარეობაში შემდეგი შეთანხმებული საზღვრულ-საზღვრულები:

დიდი წიგნი. დიდი რვეული. დიდი პროფესორი.
 პატარა ჩანთა. პატარა ჟურნალი. პატარა სურათი.
 ლამაზი სახლი. ლამაზი სკოლა. ლამაზი გოგონა.
 ახალი ქუჩა. ახალი შენობა. ახალი ცენტრი.
 ბეჯითი მოსწავლე (მამრ. და მდ. სქ.). ბეჯითი სტუდენტი (მამრ. და მდ. სქ.).
 გრძელი ფანქარი. მრგვალი მაგიდა. ფართო ქუჩა. უცხოელი სტუდენტი.
 ძველი სახლი. ძველი ბიბლიოთეკა. ეგვიპტელი პროფესორი.
 სუფთა ოთახი. მოკლე გაკვეთილი. ცნობილი მწერალი.

აბრუნეთ შემდეგი არსებითი სახელების ორობითი რიცხვის ფორმები განსაზღვრულ და განუსაზღვრელ მდგომარეობაში:

وَلَدٌ ، مُعْجَمٌ ، شَارِعٌ ، جَامِعَةٌ ، غُرْفَةٌ ، مَكْتَبَةٌ .

აბრუნეთ შემდეგი არსებითი სახელების მრავლობითი რიცხვის ფორმები განსაზღვრულ და განუსაზღვრელ მდგომარეობაში:

قَاعَةٌ ، سَيَّارَةٌ ، مَجَلَّةٌ ، مُؤَظَّفٌ ، مُؤَظَّفَةٌ ، مُهَنْدِسٌ ، مُهَنْدِسَةٌ ، مُدْرَسٌ ، مُدْرَسَةٌ ، طَالِبَةٌ ، صَدِيقَةٌ .

აბრუნეთ არსებითი სახელების შემდეგი მსხვრეული მრავლობითის ფორმები განსაზღვრულ და განუსაზღვრელ მდგომარეობაში:

بُيُوتٌ ، كُتُبٌ ، طُلَّابٌ ، مُنَنٌ ، بُلْدَانٌ ، ذُرُوسٌ ، غُرَفٌ .

საეარჯიშო 23

აბრუნეთ არსებითი სახელების შემდეგი უთენეხი მსხვერუელი მრავლობითის ფორმები განსაზღვრულ და განუსაზღვრელ მდგომარეობაში:

مَطَاعِمٌ ، شَوَارِعٌ ، فُطَايِرٌ ، اصْنِيفَاءٌ ، مَذَارِسٌ ، مَصَابِيحٌ ، شَبَابِيكٌ .

საეარჯიშო 24

დააკვირდით ზედსართავ სახელთა მრავლობითი რიცხვის წარმოებას. მოცემულია მამრ. სქესის ზედსართავები მხოლოდით და მრავლობით რიცხვში, ჩამოწერეთ ამავე ზედსართავ სახელთა მდ. სქესის მხოლოდითი და მრავლობითი რიცხვის ფორმები:

მხოლოდითი რიცხვი	მრავლობითი რიცხვი	
كَبِيرٌ	كِبَارٌ	დიდი
صَغِيرٌ	صِغَارٌ	პატარა
طَوِيلٌ	طَوَالٌ	გრძელი, მაღალი
قَصِيرٌ	قِصَارٌ	მოკლე, დაბალი
نَظِيفٌ	نُظَفَاءٌ , نِظَافٌ	სუფთა
عَظِيمٌ	عُظَمَاءٌ , عِظَامٌ	დიდებული, გრანდიოზული
جَيِّدٌ	جُذَدٌ	ახალი
قَلِيمٌ	قُنَمَاءٌ	ძველი
كَثِيرٌ	كَثِيرُونَ	ბევრი
قَلِيلٌ	قَلِيلُونَ	ცოტა
جَمِيلٌ	جَمِيلُونَ	ლამაზი
جَيِّدٌ	جَيِّدُونَ	კარგი
طَيِّبٌ	طَيِّبُونَ	კარგი, კეთილი
مُجْتَهِدٌ	مُجْتَهِدُونَ	ბეჯითი, მონდომებული

საეარჯიშო 25

თარგმნეთ არაბულად და შეადარეთ ერთმანეთს:

1. ეს სკოლა — ეს სკოლაა.	ეს მაღაზია — ეს მაღაზიაა.
2. ეს გაზეთი — ეს გაზეთია.	ეს ჟურნალი — ეს ჟურნალია.
3. ეს კარადა — ეს კარადაა.	ეს ბიბლიოთეკა — ეს ბიბლიოთეკაა.
4. ეს რუკა — ეს რუკაა.	ეს ლექსიკონი — ეს ლექსიკონია.
5. ეს მწერალი — ეს მწერალია.	ეს თანამშრომელი — ეს თანამშრომელია.

საეარჯიშო 26

თარგმნეთ არაბულად:

- სტუდენტი უნივერსიტეტის ბიბლიოთეკაშია.
- ბიბლიოთეკის თანამშრომელი ქალი ძალიან თავაზიანია.
- ამ თაროზე ახალი ლექსიკონებია.
- იმ კარადაში არაბული წიგნებია.
- ახალი ჟურნალ-გაზეთები სად არის?
- ახალი ჟურნალ-გაზეთები დიდ მრგვალ მაგიდაზეა დარბაზის შუაგულში.

7. ეს პროფესორი ბიბლიოთეკაში ვინ არის?
8. ეს არაბული ენის მასწავლებელია.
9. ეს ვისი სურათია კედელზე?
10. ეს ცნობილი არაბი მწერლის სურათია.
11. უნივერსიტეტის ბიბლიოთეკა დიდიდან საღამომდე ღიაა.
12. ტაჰა ჰუსეინი ცნობილი არაბი ლიტერატორია.
13. ამ ქუჩაზე ბევრი მაღაზიაა, მათ შორისაა წიგნების დიდი მაღაზიაც.
14. ამ კარადაში ბევრი ლექსიკონია, მათ შორის არის ახალი არაბული განმარტებითი ლექსიკონებიც.

სავარჯიშო 27

თარგმნეთ ქართულად:

هذا القاموس جديد وقِيم جدًا . هذا قاموس عربيّ - جورجيّ جديد .
 هذه المكتبة مفتوحة من الصباح إلى المساء . هذه مكتبة بالجامعة .
 هذا الرجل أستاذ كبير بالجامعة . الموظّف الموجود بالقاعة رجل لطيف .
 هذه أُنجراند والنجلات جديدة . هذه جرائد ومجلات عربيّة .
 ذلك الكتاب على أكرَف مُعْجَم قديم . ذلك كتاب للعالم المشهور .
 هذا معلّم للغة العربيّة . هذا المعلّم جيّد جدًا .
 تلك الصّورة للاديب العربيّ المشهور . تلك صوْرة جميلة جدًا .
 هذا الطّالب مجتهد . هذا طالب مجتهد جدًا .
 هذا ولد صغير . هذا أُلود ذكّي جدًا .

სავარჯიშო 28

ჩასვით გამოტოვებული წინდებულ-ნაწილაკები: في ، على ، من ، إلى ، عَنْ ، أَمَامَ
 ...ب...

المكتبة ... الجامعة . الكتب ... رفوف كبيرة . القواميس ... الخزائن الكبيرة .
 المكتبة مفتوحة ... الصباح ... المساء . ... أزاوية خزانة كبيرة . القلم والكراسة
 ... الشنطة . الخديقة ... البيت . البيت قريب ... الجامعة . المخزن بعيد ...
 المكتبة . الصور... أحيات .

სავარჯიშო 29

გამოიყენეთ ჩვენებითი ნაცვალსახელები أولئك ، تلك ، هذا ، هذه ، هؤلاء / ذلك ، تلك ، أولئك
 შეთანხმებულ მსაზღვრელებად შემდეგ სახელებთან:

طالب ، طالبة ، طلاب ، طالبات ، معلّم ، معلّمة ، معلّمون ، معلّمات ، موظّف ،
 موظّفة ، موظّفون ، موظّفات ، أديب ، أدباء ، عالم ، علماء ، كاتب ، كتّاب ،
 صديق ، صديقة ، أصدقاء ، صديقات ، ولد ، أولاد ، بنت ، بنات ، رجل ، رجال ،
 مدينة ، مدن ، صورة ، صور ، مخزن ، مخازن ، بيت ، بيوت ، مجلة ، مجلات ،
 سيارة ، سيارات ، حديقة ، حدائق ، رفّ ، رفوف .

საეარჯიშო 30

ა) გამოიყენეთ ზედსართავეები جَدِيدٌ ، جميلٌ ، قديمٌ ، كبيرٌ ، صغيرٌ ، طويلٌ
შეთანხმებულ მსაზღვრელებად მოცემულ სახელებთან;
ბ) შემდეგ შეთანხმებული მსაზღვრელ-საზღვრული წარმოადგინეთ როგორც განუ-
საზღვრელ, ისე განსაზღვრულ სტატუსში. ამ უკანასკნელთან გამოიყენეთ რომელი-
მე ნინდებული (فِي ، عَلَى ، مِنْ ، إِلَى ، عَنْ ، أَمَامَ) :

მაგალითი: فِي الْبَيْتِ الْكَبِيرِ > الْبَيْتِ الْكَبِيرِ > بَيْتِ كَبِيرِ

طالبة ، طالب ، طالبات ، معلم ، معلمة ، معلمون ، معلمات ، رجل ،
رجال ، ولد ، اولاد ، بنت ، بنات ، صديق ، صديقة ، اصداقاء ، صديقات ، كتاب ،
كتب ، كراسة ، كراريس ، كراسات ، مَخْزَنٌ ، مَخَازِنٌ ، لَوْحٌ ، ألواح ، مدينة ،
مدن ، جريدة ، جرائد ، خريطة ، خرائط ، حديقة ، حدائق ، سيارة ، سيارات ،
قاموس ، قواميس ، قاعة ، قاعات ، معجم ، معاجم .

საეარჯიშო 31

თარგმნეთ არაბულად და აბრუნეთ შეთანხმებული მსაზღვრელ-საზღვრული (მზ. რ.)
განსაზღვრულ და განუსაზღვრელ სტატუსში:

მაღალი კაცი; მაღალი შენობა; გრძელი ქუჩა; დიდი მაღაზია; პატარა ოთახი; ახალი
ჟურნალი; უცხოელი პროფესორი; არაბული ქალაქი; ლამაზი სურათი, ძნელი
გაკვეთილი.

საეარჯიშო 32

თარგმნეთ არაბულად და აბრუნეთ შეთანხმებული მსაზღვრელ-საზღვრული (მრ. რ.)
განსაზღვრულ და განუსაზღვრელ სტატუსში:

ძველი მეგობრები (მამრ. და მდ. სქ.); ახალი სახლები; ფართო, გრძელი ქუჩები; აღ-
მოსავლური რესტორნები; გემრიელი ნამცხვრები; უცხოელი თანამშრომლები (მამრ.
და მდ. სქ.); ლამაზი სტუდენტი გოგონები; ახალი მასწავლებლები (მამრ. და მდ. სქ.);
ბევრი მანქანა; ბევრი სტუდენტი (მამრ. და მდ. სქ.); ძველი ქალაქები; ძველი გაზეთე-
ბი; ძნელი ენები; ბევრთი მოსწავლეები (მამრ. და მდ. სქ.), ცნობილი მეცნიერები
(მამრ. და მდ. სქ.).

საეარჯიშო 33

თარგმნეთ არაბულად და შეადარეთ ერთმანეთს:

1. აღმოსავლური ქალაქები	— ქალაქები აღმოსავლურია.
2. ახალი ჟურნალ-გაზეთები	— ჟურნალ-გაზეთები ახალია.
3. უცხოელი პროფესორები	— პროფესორები უცხოელები არიან.
4. ახალი მაღაზიები	— მაღაზიები ახალია.
5. ფართო ქუჩები	— ქუჩები ფართოა.
6. ძველი სახლები	— სახლები ძველია.
7. მაღალი შენობები	— შენობები მაღალია.
8. ფერადი ხალიჩები	— ხალიჩები ფერადია.
9. ძველი რუკები	— რუკები ძველია.
10. ახალი ლექსიკონები	— ლექსიკონები ახალია.

ნისბა ანუ რელატიური ზედსართავი

რელატიური ანუ მიმართებითი ზედსართავები არაბულში იწარმოება "يَ = (მდ. "يَ =) სუფიქსით, რომელიც ამოსავალი სახელის ფუძეს ერთვის ბრუნვის ნიშნის წინ. მაგ.: عَرَبٌ „არაბები“ > „არაბი, არაბული“; وَدٌ „მეგობრობა, სიყვარული“ > „მეგობრული“.

يَ = სუფიქსიანი ზედსართავების წარმოება შესაძლებელია არა მარტო სახელებიდან, არამედ ნაცვალსახელებიდან, ზმნისართებიდან და ზმნიზედებიდან. მაგ.: هُوَ / ذَايَ „პიროვნული, სუბიექტური“ („ის“, „ის“ „სუბიექტი, პერსონა“), „წინა“ (أَمَامَ „წინ“), „ხელის“ (خَلْفَ „უკან“), „კიფი“, „ხარისხობრივი“ (كَيْفَ „როგორ“) და სხვ.

ხსენებული სუფიქსის وَيَ - ვარიანტი დასტურდება ორთანხმოვნიანი სახელებისა და ზოგიერთი სხვა ტიპისათვის. მაგ.: سَنَوِيَّ „წელიწადი“ > سَنَوِيَّ „წლიური“, يَدِيَّ „ხელი“ > يَدَوِيَّ „ხელით ნაკეთები“, قَرْنِيَّ „სოფელი“ > قَرَوِيَّ „სოფელი, სოფლური“, لُغْنِيَّ „ენა“ > لُغَوِيَّ „ენობრივი, ენათმეცნიერული“, مَنِيَّ „ასი“ > مَنَوِيَّ „პროცენტული“, سَمَاءِيَّ „ცა“ > سَمَآوِيَّ „ზეციური“ (პარალელური ფორმა: سَمَآئِيَّ „ამთარი“ > سَمَآوِيَّ / سَمَآئِيَّ „ზამთრის, საზამთრო“ (პარალელური ფორმა: سَمَآئِيَّ „ზამთარი“, „აზი“ > أَسِيَوِيَّ „აზიელი, აზიური“, „სისხლი“ > دَمَوِيَّ „სისხლიანი, სისხლის“, أَبِيَّ „მამა“ > أَبَوِيَّ „მამობრივი“, أَخِيَّ „ძმარი“ > إِخْوَانِيَّ „ყმანვილი“ > بَنَوِيَّ „შვილური“, فَتْنِيَّ „ყმანვილი“ > فِتْنَوِيَّ „ყმანვილური“, مَعِيَّ „წანლაღი“ > مَعَوِيَّ „წანლაღური“, كَيْمِيَّ „ქიმი“ > كَيْمِيَّ „ქიმიური“ (პარალელური ფორმა: كَيْمِيَّ „ავსტრია“ > اِمْنَسَاوِيَّ „ავსტრიელი, ავსტრიული“ და სხვ.

ზოგჯერ გვაქვს ნისბის წარმოების შემთხვევები ე.წ. არამეული ფორმით —

أَبِيَّ „სუფიქსით: رُوح „სული“ > رُوحَانِيَّ „სულიერი“; جِسْم „სხეული“ > جِسْمَانِيَّ „სხეულდებრივი“; صَنْعَاءُ „ქ. სანა“ > صَنْعَانِيَّ „სანელი, სანური“ (პარალელური ფორმა: صَنْعَانِيَّ);

يَ = სუფიქსის ფუნქციები:

- 1) გეოგრაფიული სახელებიდან წარმომავლობის სახელების წარმოება: مِصْرِيَّ „ეგვიპტელი“ > مِصْرِيَّ „ეგვიპტელი“
- 2) არსებითი სახელებიდან მიმართებითი ზედსართავი სახელების წარმოება: مَدْرَسَتِيَّ „საკოლა“ > مَدْرَسَتِيَّ „საკოლო“
- 3) რიგ შემთხვევებში პროფესიის აღნიშვნა: بَسْتَانِيَّ „ბაღი“ > بَسْتَانِيَّ „მეზღე“
- 4) რიგ შემთხვევებში ფერების აღმნიშვნელი სახელების წარმოება: بَنِيَّ „ყავის მარცვლები“ > ذَهَبِيَّ „ოქროსფერი“ > ذَهَبِيَّ „ოქრო“

„ყავისფერი“; وَرْدٍ „ვარდი“ > وَرْدِي „ვარდისფერი“ და სხვ.

სუფიქსი **يَّة** = განკუთვნილია აბსტრაქტული სახელების საწარმოებლად.
მაგ.: جُمْهُورٌ „ხალხი, მასა“ > جُمْهُورِيَّةٌ „რესპუბლიკა“, اَهْمٌ „უფრო
მნიშვნელოვანი, უმნიშვნელოვანესი“ > اَهْمِيَّةٌ „მნიშვნელობა“,
الْمَسِيحُ „მესია, ქრისტე“ > مَسِيحِيَّةٌ „ქრისტიანობა“.

فَعِيلَةٌ ყალიბის მქონე სახელებიდან ნისბის წარმოებისას ფუძის გახმოვანება იც-
ვლება (კერძოდ, იკარგება **ي**):

مَدِينَةٌ „ქალაქი“ — مَدَنِيٌّ „ქალაქური“;

قَبِيلَةٌ „ტომი“ — قَبَلِيٌّ „ტომობრივი“;

كَنِيسَةٌ „ეკლესია“ — كَنَسِيٌّ / كَنَائِسِيٌّ (მრ-ის ფორმიდან ნაწარმოები)
„საეკლესიო“;

جَزِيرَةٌ „კუნძული“ — جَزَائِرِيٌّ / جَزَائِرِي (მრ-ის ფორმიდან ნაწარმოები)
„კუნძულისა, კუნძულოვანი“;

صَحْفَةٌ „გაზეთი“ — صُحُفِيٌّ (მრ-ის ფორმიდან ნაწარმოები) „საგაზეთო“.
თუმცა გვაქვს გამოხატულებებიც:

طَبِيعَةٌ „ბუნება“ — طَبِيعِيٌّ „ბუნებრივი“;

حَقِيقَةٌ „ჭეშმარიტება; სიმართლე“ — حَقِيقِيٌّ „ნამდვილი, ჭეშმარიტი“.

ة - სუფიქსიან სახელებს ნისბის დაბოლოების დართვის წინ ة - სუფიქსი ჩა-
მოსცილდებათ:

يَجَارَةٌ „ვაჭრობა“ > يَجَارِيٌّ „სავაჭრო“.

თუ ტოპონიმებს ან საკუთარ სახელებს აქვთ اَل არტიკლი, ნისბის წარმოებისას უნ-
და ჩამოსცილდეს:

الْعِرَاقُ „ერაყი“ > عِرَاقِيٌّ „ერაყელი“

ي - სუფიქსიანი სახელები, ჩვეულებრივ, სწორ მრავლობითს აწარმოებენ:

مِصْرِيَّاتٌ > مِصْرِيَّةٌ مِصْرِيَّاتٌ > مِصْرِيَّةٌ

سُورِيَّاتٌ > سُورِيَّةٌ سُورِيَّاتٌ > سُورِيَّةٌ

თუმცა გვაქვს მსხვერული მრავლობითის შემთხვევებიც:

مَغَارِبَةٌ > مَغَارِبِيٌّ ; أَجَانِبٌ > أَعْنَابِيٌّ „უცხოელი“

გვაქვს მრავლობითი რიცხვის კრებითი სახელებით ჩანაცვლების შემთხვევებიც:

عَرَبِيٌّ „არაბი“ > عَرَبٌ (კრ.) „არაბები, არაბობა“

النَّمَانِيٌّ „გერმანელი“ > النَّمَانُ (კრ.) „გერმანელები“ და სხვ.

სასაუბრო ენაში თენგიზისა და ბრუნვის ნიშნების დაკარგვის შედეგად ტრან-
სფორმაციას განიცდის ي - სუფიქსიც. ის გადაიქცევა გრძელ ი - დ.

პირის ნაცვალსახელები

პირის ნაცვალსახელს არაბულში ყოველთვის სახელობითი ბრუნვის ფუნქცია აქვს (განსხვავებით ნაცვალსახელური სუფიქსებისგან, რომელთაც ირიბი ბრუნვების ფუნქცია აქვთ. იხ. ქვემოთ).

პირის ნაცვალსახელი წინადადებაში ქვემდებარეს ან სახელადი წინადადების შემასმენელს წარმოადგენს. პირის ნაცვალსახელი განარჩევს სამ რიცხვს და მეორე და მესამე პირში — სქესსაც.

	მხ. რ.		ორობ. რ.		მრ. რ.
III მამრ.	هُوَ		هُمَا		هُمْ
მდ.	هِيَ				هُنَّ
II მამრ.	أَنْتَ	}	أَنْتُمَا		أَنْتُمْ
მდ.	أَنْتِ				أَنْتُنَّ
I	أَنَا		—		نَحْنُ

ორობით რიცხვში პირველი პირის ფორმა არ არსებობს. ნაცვალსახელები — هُمْ და أَنْتُمْ ეასლიანი ალიფის წინ იჩენენ დამმას — هُمْ , أَنْتُمْ (ჰუმ > ჰუმუ, ანთუმ > ანთუმუ).

ტექსტი:

العالم العربي

في العالم. المعاصر كثير من البلدان العربية .
 الدول العربية في الشرق الأوسط هي : المملكة الأردنية الهاشمية [العاصمة عمّان] والجمهورية العربية السورية [العاصمة دمشق] والجمهورية اللبنانية [العاصمة بيروت] ودولة فلسطين [العاصمة القدس] وجمهورية العراق [العاصمة بغداد].
 الدول العربية في الجزيرة العربية هي المملكة العربية السعودية [العاصمة الرياض] ودولة الإمارات العربية المتحدة [العاصمة أبو ظبي] والجمهورية اليمنية [العاصمة صنعاء] وسلطنة عُمان [العاصمة مسقط] ودولة الكويت [العاصمة الكويت].
 الكويت [مملكة البحرين] [العاصمة المنامة] [دولة قطر] [العاصمة الدوحة].
 الدول العربية في شمال إفريقيا هي جمهورية مصر العربية [العاصمة القاهرة] والجمهورية العربية الليبية الشعبية الاشتراكية العظمى [العاصمة طرابلس] وجمهورية السودان [العاصمة الخرطوم] وجمهورية الصومال الديمقراطية [العاصمة مقديشو] والجمهورية التونسية [العاصمة تونس] والجمهورية الجزائرية الديمقراطية الشعبية [العاصمة الجزائر] والمملكة المغربية [العاصمة الرباط] والجمهورية الإسلامية الموريتانية [العاصمة نواكشوط].
 الأنهار الكبيرة في العالم العربي هي النيل ودجلة والفرات.

اللغة الرسمية في العالم العربي هي العربية الفصحى.
اللغة الفصحى واللغة العامية مختلفتان كثيراً.
توجد لهجات مختلفة كثيرة في العالم العربي .

სავარჯიშო 34

უპასუხეთ კითხვებს ტექსტის მიხედვით:

ما هي أبلدانُ العربية على شواطئ البحر الأحمر ؟
ما هي أبلدانُ العربية على شواطئ البحر الأبيض المتوسط ؟
ما هي أبلدانُ العربية على شواطئ المحيط الأطلسي ؟
ما هي أبلدانُ العربية المُطلّة على الخليج ؟
ما هي أبلدانُ العربية على الجزيرة العربية ؟
ما هي أبلدانُ العربية في الشرق الأوسط ؟
ما هي أبلدانُ العربية في شمال إفريقيا ؟
ما هي العواصمُ العربية ؟
ما هي اللغة الرسمية في العالم العربي ؟
هل اللغة الفصحى واللغة العامية مختلفتان عن بعضيهما في العالم العربي ؟

სავარჯიშო 35

თარგმნეთ ქართულად:

الأنظمةُ السياسية في العالم العربي مختلفة تماماً . هناك جمهوريات وسلطات وممالك . سورية ومصر، مثلاً جمهوريتان ، بينما الأردن والمغرب مملكتان . المنطقة العربية غنيّة بالآثار التاريخية والأماكن السياحية . الثقافة العربية قديمة وقيّمة.

დიאלოგი:

حوار

عُمر: — مساءً الخير، يا أيسّة !
فاطمة: — مساءً النور!
عُمر: — هل أنتِ ساكنة هنا في هذه المدينة ؟
فاطمة: — نعم ، أنا من هذه المدينة. بيتي قريب من هنا ، في نهاية هذا الشارع.
وانت من أين ؟
عُمر: — أنا من لبنان والآن في القاهرة بزيارة قصيرة لها . أنا مُستريح في مؤتمر للكتاب العرب .
فاطمة: — أهلاً وسهلاً بك في القاهرة يا ضيفنا العزيز! هل أنت كاتب أيضاً ؟

عُمَر: — لا، أنا صُحُفِي فِي مَجَلَّةٍ لُتْنَانِيَّةٍ . لِي صَفْحَةٌ ثَقَافِيَّةٌ فِي الْمَجَلَّةِ .
 فَاطِمَةُ: — طَيِّبٌ ، أَنْتَ صُحُفِي لُتْنَانِي . لُتْنَانٌ مَشْهُورٌ بِالْكِتَابِ الْكِبَارِ . جُبَيْرَانُ
 خَلِيلُ جُبَيْرَانٍ وَأَمِينُ الرِّيحَاتِي كَاتِبَانِ لُتْنَانِيَّانِ مَشْهُورَانِ . أَلَيْسَ كَذَلِكَ ؟
 عُمَر: — بَلَى ، بِالْتَّائِيدِ ، هُمَا كَاتِبَانِ لُتْنَانِيَّانِ مَعْرُوفَانِ فِي الْعَالَمِ . لَكِنَّ مِصْرَ
 أَيْضًا مَشْهُورَةٌ بِالْكِتَابِ مِثْلَ طَهْ حُسَيْنٍ وَتَوْفِيْقِ الْحَكِيمِ وَنَجِيبِ مَحْفُوظٍ ... هُمْ
 كُتَّابٌ مِصْرِيُّونَ مَشْهُورُونَ جِدًّا .
 فَاطِمَةُ: — نَعَمْ ، الْعَرَبُ أَنْاسٌ مَوْهُوبُونَ . وَكَيْفَ الْقَاهِرَةُ بِرَأْيِكَ ؟
 عُمَر: — أَنَا أَوَّلُ مَرَّةٍ فِي الْقَاهِرَةِ . وَاللَّهِ ، هِيَ مَدِينَةٌ سَاحِرَةٌ !
 فَاطِمَةُ: — حَقًّا ! إِنِّهَا جَمِيلَةٌ ! مَعَ السَّلَامَةِ !
 عُمَر: — مَعَ السَّلَامَةِ وَإِلَى الْلِقَاءِ فِي بَيْرُوتِ !

სავარჯიშო 36

უპასუხეთ შეკითხვებს დიალოგის მიხედვით:

مَنْ هُوَ عُمَرُ ، مِنْ أَيْنَ هُوَ وَمَا هُوَ غَرَضُ زِيَارَتِهِ لِلْقَاهِرَةِ ؟
 هَلِ الْمَشْتَرِكُونَ بِمُؤْتَمَرِ الْكِتَابِ الْعَرَبِ كُتَّابٌ فَقَطْ ؟
 مَنْ هُمْ الْكِتَابُ الْكِبَارُ فِي الْعَالَمِ . الْعَرَبِيُّ الْحَدِيثُ ؟
 هَلِ فَاطِمَةُ سَاكِنَةٌ بِالْقَاهِرَةِ ؟
 بِرَأْيِ عُمَرَ ، كَيْفَ مَدِينَةُ الْقَاهِرَةِ ؟

სავარჯიშო 37

აწარმოეთ მიმართებითი ზედსართავი სახელები შემდეგი არსებითი სახელებისაგან:
 وَطَنٌ ، صُحُفٌ ، عَالَمٌ ، ثَقَافَةٌ ، صِنَاعَةٌ ، زِرَاعَةٌ ، سِيَاسَةٌ ، تِجَارَةٌ ،
 جَامِعَةٌ ، مَدْرَسَةٌ ، إِقْبِصَادٌ ، إِجِيمَاعٌ ، إِشْتِرَاكٌ ، أَدَبٌ ، عِلْمٌ ، مَدِينَةٌ ، قَرْيَةٌ ، دَمٌ ،
 أَخٌ ، نِسَاءٌ ، مَنَةٌ ، صَحْرَاءٌ ، قَبِيلَةٌ .

სავარჯიშო 38

აწარმოეთ წარმომავლობის აღმნიშვნელი სახელები შემდეგი გეოგრაფიული სახე-
 ლებიდან:

آسِيَا ، أَرْوَبَا ، إِفْرِيقِيَا ، فَرَنْسَا ، رُوسِيَا ، إِسْبَانِيَا ، الْجَزَائِرُ ، السُّودَانُ ،
 الْمَغْرِبُ ، الْكُوَيْتُ ، الْيَمَنُ ، السَّعُودِيَّةُ ، سُورِيَا ، لِيْبِيَا .

სავარჯიშო 39

აბრუხეთ წარმომავლობის აღმნიშვნელი შემდეგი სახელები და მიმართებითი ზედ-
 სართავი სახელები განუსაზღვრელ და განსაზღვრულ მდგომარეობაში, მხ. და მრ.
 რიცხვში, მამრ. და მდ. სქესში:

رُوسِيٌّ ، عَرَبِيٌّ ، الْمَانِيٌّ ، جَزَائِرِيٌّ ، أَجْنَبِيٌّ ، سِيَاسِيٌّ ، تَارِيخِيٌّ ، صَحْفِيٌّ .

სავარჯიშო 40

თარგმნეთ არაბულად:

1. ბეირუთში პირველად ვარ. ის ნამდვილად ჯადოსნური ქალაქია.
2. კაიროში ახლა არაბ მწერალთა კონფერენციაა. ეს კაცი ევროპელი ჟურნალისტია. ის ამ კონფერენციის მონაწილეა.
3. ჯებრან ხალილ ჯებრანი, ამინ არ-რეიჰანი, ტაჰა ჰუსეინი და ნაჯიბ მაჰფუზი მსოფლიოში ცნობილი არაბი მწერლები არიან.
4. მსოფლიოში ბევრი არაბული ქვეყანაა. არაბულ ქვეყნებს სავადასხვა პოლიტიკური სისტემები აქვთ. მაგალითად, საუდის არაბეთი, ბაჰრეინი, იორდანია და მაროკო სამეფოებია, მაშინ როცა ლიბანი, სირია, ერაყი, ეგვიპტე, იემენი, სუდანი, ტუნისი და ალჟირი რესპუბლიკები.
5. არაბულ სამყაროში ბევრი ისტორიული სიძველეა. ისინი მსოფლიოში ცნობილი ტურისტული ადგილებია.

სავარჯიშო 41

დააკვირდით ب ნაწილაკის ხმარებას და ფუნქციას ამ ტიპის გამოთქმებში:

طالب بالجامعة ، معلم بالمدرسة الثانوية ، مشترك بالمؤتمر الدولي ، موظف بالمكتبة ، مهندس بالمعمل ، صحفي بالمجلة العربية ، مترجم بالشركة الأجنبية ، طبيب بالعيادة .

სავარჯიშო 42

თარგმნეთ არაბულად:

1. ის თუნისიდანაა. ის თუნისელია.
2. ის ქუვეითიდანაა. ის ქუვეითელია.
3. ის კაიროს ახლომდებარე სოფლიდანაა. ის სოფელია.
4. ის საუდის არაბეთიდანაა. ის საუდელია.
5. ის ბეირუთიდანაა. ის ლიბანელია.
6. შენ საფრანგეთიდან ხარ? შენ ფრანგი ხარ?
7. ეს კაცი აზიიდანაა. ის აზიელია.

სავარჯიშო 43

გადაიყვანეთ მხოლობითიდან მრავლობითში ნიმუშის მიხედვით:

هم صحفيون . > هو صحفي .

هو مهندس . هي طبيبة . هي تلميذة . هو رجل أعمال . الموظف الماني .
الصديق عربي . أنت صديق مخلص . أنت طالبة نشيطة . هي فتاة قروية .
هذا مكان تاريخي . هذا صديق أجنبي . هذا كتاب مفيد . هذه مدرسة جديدة .
هو كاتب مغربي .

V გაკვეთილი

სახელის განსაზღვრა ნათესაობითი ბრუნვით

[Status constructus ანუ იღაჟა (იზაფეთი)]

სახელის განსაზღვრის სინტაქსური საშუალებაა მისი განსაზღვრა მომდევნო ნათესაობით ბრუნვაში მდგარი განსაზღვრული სახელით. ასეთ კონსტრუქციაში საზღვრული მსაზღვრელის წინ დგას. საზღვრულს, თუ იგი მსხვერუელი მრავლობითის

თენვინიანი ტიპითაა წარმოდგენილი, აგრეთვე საზღვრულს მხოლოდით რიცხვში და მდებარეობითი სქესის სწორ მრავლობითში ჩამოსცილდება თენვინი. ორობითი რიცხვსა და მამრობითი სქესის სწორ მრავლობითში -ნი და -ნა დაბოლოებანი.

status constructus-ის I წვერი მამრ.სქ. სახელი:

	მხ. რ.	ორ. რ.	მრ. რ.
სახ.	مُعَلِّمُ الْجَامِعَةِ	مُعَلِّمًا الْجَامِعَةِ	مُعَلِّمُو الْجَامِعَةِ
ბრალდ.	مُعَلِّمَ الْجَامِعَةِ	مُعَلِّمِي الْجَامِعَةِ	مُعَلِّمِي الْجَامِعَةِ
ნათ.	مُعَلِّمِ الْجَامِعَةِ		

ორობითი რიცხვის ბრალდებით და ნათესაობით ბრუნვებში დაბოლოება -აი (يَ —) იცვლება დაბოლოებით -აიი (يَ —) არტიკლით დაწყებული სიტყვის წინ.

status constructus-ის I წვერი მდე.სქ. სახელი:

	მხ. რ.	ორ. რ.	მრ. რ.
სახ.	مُعَلِّمَةٌ الْجَامِعَةِ	مُعَلِّمَاتٍ الْجَامِعَةِ	مُعَلِّمَاتُ الْجَامِعَةِ
ბრალდ.	مُعَلِّمَةً الْجَامِعَةِ	مُعَلِّمَتِي الْجَامِعَةِ	مُعَلِّمَاتِ الْجَامِعَةِ
ნათ.	مُعَلِّمَةٍ الْجَامِعَةِ		

status constructus-ის I წვერი მსხვრ.მრ:

სახ.	طُلَّابُ الْجَامِعَةِ	غُرَفُ الْجَامِعَةِ
ბრალდ.	طُلَّابَ الْجَامِعَةِ	غُرَفَ الْجَامِعَةِ
ნათ.	طُلَّابِ الْجَامِعَةِ	غُرَفِ الْجَامِعَةِ

Status constructus-ის II წვერი შეიძლება იყოს არტიკლიანი და განუსაზღვრელიც (უარტიკლოდ). status constructus-ის I წვერი მხოლოდ ფორმალურად იქნება განსაზღვრული, თუ მსაზღვრელი გრამატიკულად განუსაზღვრელია:

يَبُتُّ طُلَّابُ الْجَامِعَةِ جَيِّدٌ „სტუდენტთა ახალი საერთო საცხოვრებელი“
(მდრ. يَبُتُّ الطُّلَّابَةُ الْجَدِيدُ).

Status constructus-ის II წვერი შეიძლება თავად იყოს განსაზღვრული სინტაქსურად მომდევნო ნათესაობით ბრუნვაში მდგარი განსაზღვრული სახელით.

يَبُتُّ طُلَّابُ الْجَامِعَةِ كِتَابُ صَبِيحٍ „უნივერსიტეტის სტუდენტის მეგობრის წიგნი“

თუ სახელს ნათესაობითში დასმული მსაზღვრელის გარდა შეთანხმებული მსაზღვრელიც ახლავს (ზედსართავი), ეს უკანასკნელი იკავებს ბოლო პოზიციას. يَبُتُّ طُلَّابَاتُ الْجَامِعَةِ الْجَدِيدَاتُ „უნივერსიტეტის ახალი სტუდენტები (მდ.)“, მდრ. შეთანხმებული მსაზღვრელი (ზედსართავი) status constructus-ის II წვერთან: يَبُتُّ طُلَّابُ الْجَامِعَةِ الْجَدِيدَةِ „ახალი უნივერსიტეტის სტუდენტები“.

თუ status constructus-ის I წვერს შეთანხმებულ მსაზღვრელად ახლავს ჩვენებითი ნაცვალსახელი, იგი მოსდევს ამ კონსტრუქციას. თუ ჩვენებითი ნაცვალსახელი status constructus-ის II წვერის მსაზღვრელია, იგი წინ უძღვის მეორე წვერს:

كُتِبَ هَذَا الطَّالِبُ „ამ სტუდენტის წიგნი“

كُتِبَ الطَّالِبُ هَذَا „სტუდენტის ეს წიგნი“ (იხ. ზემოთ ჩვენებითი ნაცვალსახელი).

Status constructus-ის ძირითადი ფუნქციებია გამოხატოს კუთვნილება:

يَبْنِي الرَّجُلُ „კაცის სახლი“ და მასალა: بِنَى حَرِيرَ „აბრეშუმის კოსტუმი“. იგი გვხვდება სხვადასხვა სინტაგმებში: مَدِينَةُ الْقَاهِرَةِ „ქალაქი კაირო“, نَهْرُ النَّيْلِ „მდინარე ნილოსი“... ცვლის კომპოზიტებს და სხვ.

თანამედროვე სასაუბრო არაბულში status constructus-ის მეორე წევრს მხ. რ-ში პაუზაში (თუ მას არ მოსდევს არტიკლიანი სიტყვა), თუ იგი მამრ. სქ-ის სახელია, ექნება უხმოვნო დაბოლოება, ხოლო თუ მდ. სქესისაა, დაბოლოება -ა.

მაგ., طَالِبَةُ الْجَامِعَةِ [ტალიბათუ-ლ-ჯამიჟა] და يَبْنِي الرَّجُلُ [ბაიბათუ-რ-რაჯულ], მამრ. სქესის სწორ მრავლობითში კი — დაბოლოება ნნ მაგ., يَبْنِي الْمُعَلِّمِينَ [ბაიბათუ-ლ-მუჟალიმინი], ხოლო მდ. სქ. სწორ მრავლობითში დაბოლოება — ათ [ლურბათუ-ტ-ტალიბათ].

თუ status constructus-ის I წევრი 5 — სუფიქსიანია, ხოლო მეორე წევრი უარტიკლო, მაშინ გვაქვს: عَصِيْمَةٌ سُورِيَا [ცაჰიმათ სურია] „სირიის დედაქალაქი“ ან سَيِّئَةُ اشْخَاصٍ [სითთათ აშხას] „უქვსი პიროვნება“.

თანამედროვე სასაუბრო არაბულში status constructus-ის პირველ წევრს ბრუნვის დაბოლოებები შეიძლება საერთოდ არ ახლდეს და მათ მაგივრობას (თანხმოვან-თგამყარ ფუნქციას) შეასრულებს მეორე წევრის ალ არტიკლი

(اَلْفَ الْقَطْعِ) ან სულაც ი ხმოვანი:

نَهْرُ النَّيْلِ [ნაჰრ ან-ნილ] ან اَلنَّيْلُ [ნაჰრ ინ-ნილ] „მდინარე ნილოსი“.

ნაცვალსახელოვანი სუფიქსები

ბრალდებითი და ნათესაობითი ბრუნვების ფუნქციით წარმოდგენისას პირის ნაცვალსახელი სუფიქსის სახეს იღებს. იგი ერთვის ზომზე ზმნას, სახელს, კავშირსა და ნაწილს. ზმნასთან და ზოგ კავშირთან (მაგ., اُنْ „რომ“) ბრალდებით ბრუნვაში იგულისხმება, ხოლო სახელებთან და ნაწილაკებთან — ნათესაობითი, თუმცა ფორმალური განსხვავება მათ შორის არ არსებობს (გამონაკლისია პირველი პირის ნაცვალსახ. სუფიქსი).

	მხ. რ.		ორ. რ.		მრ. რ.
III მამრ. სქ.	هُ		هُمَا		هُمْ
მდ. სქ.	هَا				هُنَّ
II მამრ. სქ.	كَ	}	كُما		كُنْ
მდ. სქ.	كِ				كُنَّ
I	ي = (ნათ. ბრ.)		—		نَا
	ي = (ბრალდ. ბრ.)				

ი, ე-სა და ე-ს შემდეგ هُ , هُمَا , هُنَّ გვაძლევენ: ه , هِمَا , هِنَّ (ვასლიანი ალიფის წინ (هـ) და هُنَّ -ს. მაგ., فِي بَيْتِهِ „მის სახლში“, عَنْدَ مُعَلِّمِهِ „მათ მასწავლებელთან“.

პირველი პირის ნაცვალსახელოვან სუფიქსთან იკარგება ბრუნვის ნიშნები უ, ა, ი (მხ. რიცხვში მსხვრ. მრ-სა და მდ. სქ-ის სწორ მრ-ში), ხოლო ორობითსა და მამრ. სქ-ის სწორ მრავლობითში თვით პირველი პირის ნაცვალსახელოვანი სუფიქსი ა-ს, აე-სა და ე -ს შემდეგ იღებს ა (ي -) -ს სახეს (მამრობითი სქესის სწორ მრავლობითის სახელობით ბრუნვაში უ გვაძლევს ე -ს).

	მხ. რ.	ორ. რ.	მამრ. სქ. სწ. მრ.	მდ. სქ. სწ. მრ.	მსხვრ. მრ.
სახ.	مُعَلِّمِي	مُعَلِّمَائِي	مُعَلِّمِي	مُعَلِّمَاتِي	كُتُبِي
ბრალდ.	}	}	}		
ნათ.	}	}	}		

على და إلى ნაწილაკებთან პირველი პირის ნაცვალსახელოვან სუფიქსს -- ფორმა აქვს. ნაწილაკები على ، إلى და إلى ნაცვალსახელოვან სუფიქსებთან იღებენ ფორმას: -- عَلَيَّ და إِلَيَّ .

მაგ., إِلَيْنَا , إِلَيْ , إِلَيْكَ , عَلَيَّ .

პირველი პირის ნაცვალსახელოვანი სუფიქსი مِنْ და عَنْ ნაწილაკებთან - عَنِّي , مِنِّي გვევლინება. - სახით

ზოგჯერ სასაუბრო ენაში ه (და მისი ვარიანტი ه) წარმოდგენილია ხმოვნის გარეშე. მაგ.: زَوْجَتُهُ „მისი ცოლი“, فِي كِتَابِهِ „მის წიგნში“. იგივე ითქმის ك და ك ნაცვალსახელურ სუფიქსებზე.

ნაცვალსახელოვან სუფიქსებთან ل ნაწილაკს ل ფორმა აქვს.

მაგ., لَ „მას აქვს, მისთვის“, لَكَ „შენ გაქვს, შენთვის“ და სხვ. გამონაკლისია პირველი პირის მხოლოდითი რიცხვის ნაცვალსახელოვანი სუფიქსი لِي „მე მაქვს, ჩემთვის“.

განსაკუთრებული შემთხვევები:

ორი ძირეული თანხმონის შემცველი რამდენიმე სახელი (أَب „მამა“, أَخ „ძმა“, حَم „მამამთილი“...) status constructus-ის | წევრად წარმოდგენილას იგრძელებს ბოლოკიდურ (ბრუნვის ნიშან) ხმოვანს. მაგ.: أَبُو مُحَمَّدٍ „მუჰამედის მამა“, أُمِّي „მედი მამა“, და სხვ. შესაბამისად:

სახ. ბრ.	أَبُو الطَّالِبِ	أَبُوهُ	أَخُوكَ
ბრალდ. ბრ.	أَبَا الطَّالِبِ	أَبَاهُ	أَخَاكَ
ნათ. ბრ.	أَبِي الطَّالِبِ	أَبِيهِ	أَخِيكَ

دمشق

دمشق مدينة قديمة وجميلة جدًا وهي عاصمة سورية . فيها أماكن تاريخية ومعالم مشهورة في العالم . فيها مناظر بديعة وحدائق جميلة . فيها نهر طويل اسمه بَرَدَى . عبرَ النهر جسر جميل . في المدينة مساجد كثيرة وكنائس قديمة . فيها أسواق قديمة وجديدة . في القسم القديم من المدينة قصور رائعة وقلاع عظيمة . أما القسم الجديد ففيه شوارع واسعة طويلة ، في الشوارع سيارات من آخر طراز . في القسم الجديد عمارات فخمة ومطاعم أوروبية ومراكز تجارية وفنادق حديثة . هناك ميادين كبيرة في وسطها نوافير جميلة . إن دمشق لؤلؤة الشرق .

სავარჯიშო 44

უპასუხეთ შეკითხვებს ტექსტის მიხედვით:

أَيْنَ تَقَعُ مَدِينَةُ دِمَشْقُ ؟
 مَاذَا فِي دِمَشْقِ مِنْ أَثَارِ تَارِيخِيَّةٍ مَشْهُورَةٍ ؟
 مَاذَا يُوجَدُ فِي الْقَسَمِ الْقَدِيمِ مِنَ الْمَدِينَةِ ؟
 مَا هِيَ سِمَاتُ الْقَسَمِ الْجَدِيدِ ؟
 هَلْ مِنَ الصَّحِيحِ الرَّأْيُ الْقَائِلُ أَنَّ دِمَشْقَ لِفُلُوءِ الشَّرْقِ ؟

საგარეო 45

აბრუნეთ მხოლოდით, ორობით და მრავლობით რიცხვში:

مُؤَظَّفُ الْمَكْتَبَةِ، مُهَنْدِسُ الْمَصْنَعِ، مُتَرْجِمَةُ الْوَقْدِ، مُنْظَفَةُ الشَّرْكَةِ.

სავარჯიშო 46

აბრუნეთ მხოლოდით და მრავლობით რიცხვში:

صَدِيقُهُ ، صَيفُكَ ، مُدْرَسِي ، غُرْفَتُهَا ، مُرَاقِبُهُ ، إِسْمُهُ ، رَغْبَتُهُ .

სავარჯიშო 47

აბრუნეთ მხოლოდით, ორობით და მრავლობით რიცხვში.

شارع المركز ، مدرسة المدينة ، صديق الطالِب ، زائر المتحف .

დიალოგი I:

في قاعة الإستقبال للفندق

إبراهيم : — نهارك سعيد !
 مي : — نهارك مبارك !
 إبراهيم : — هل أنت مقيمة بهذا الفننق؟
 مي : — نعم ، أنا هنا في فننق. << ألتام >> منذ أسبوع . وانت ؟

هَلْ أَنْتَ أَوَّلَ مَرَّةٍ فِي دِمَشْقٍ؟

ابراهيم :- نعم ، انا هنا أَوَّلَ مَرَّةٍ زيارتي قصيرة جداً ،
يوماً فقط . ولذلك عندي وقت ضيق وما هي أهم
معالم دمشق؟

مي :- الجامعُ الأمويُّ العَظيمُ وسوقُ الحميدية المشهورة ، طبعاً .
ابراهيم :- مثلاً عندنا في القاهرة الأزهر وسوق خان الخليلي!
مي :- من المفهوم ! أنت من القاهرة وكلامك لهجة
مصرية إذن !

ابراهيم :- هل كلامي غير مفهوم بالنسبة لك؟
مي :- لا ، مفهوم لكنّه مُختلف كثيراً عن اللغة الفصحى .
ابراهيم :- نعم ، اللهجات العربية مختلفة كثيراً عن اللغة
الفصحى وهذا من الطبيعي .

مي :- أمّا معالم دمشق الأخرى فزيارة جبل قاسيون فكرة
جيدة برأيي . فوقه محطة التليفزيون . هناك مناظر رائعة!
ابراهيم :- شكراً جزيلاً على نصائحك ، يا أنسة!
مي :- عفواً ، مع السلامة!
ابراهيم :- مع السلامة و إلى اللقاء!

სავარჯიშო 48

უპასუხეთ შეკითხვებს დიალოგის მიხედვით:

في أيّ فَنَدَقَ مِنْ فَنَدَاقِ دِمَشْقٍ مُقِيمَةً مَيّ ؟
هَلْ زيارَةُ اِبْرَاهِيمَ لِدِمَشْقٍ هِيَ الْأَوَّلَى وَكَمْ مِنْ الْأَوَّلَتِ عِنْدَهُ لِمُشَاهَدَةِ الْمَدِينَةِ ؟
ما هي أهمّ معالم دمشق برأي مَيّ ؟
هَلْ نَصائحُ مَيّ مُقبُولَةٌ بِالنِّسْبَةِ لِإِبْرَاهِيمَ ؟
هَلْ لَهجَةُ اِبْرَاهِيمَ مُفْهُومَةٌ بِالنِّسْبَةِ لِمَيّ ؟
هَلْ تُوجَدُ صُغُوبَاتٌ فِي فَهْمِ الْأَلْهَاجَاتِ الْعَرَبِيَّةِ الْمُخْتَلَفَةِ ؟ لِمَذَا ؟

სავარჯიშო 49

თარგმნეთ არაბულად:

ქალაქის ქუჩა. ქვეყნის დედაქალაქი. ბიბლიოთეკის წიგნები. უნივერსიტეტის თანამშრომელი. ბიბლიოთეკის დარბაზი. მისაღები ოთახი. ქალაქის ღირსშესანიშნაობანი. პროფესორის მანქანა. ქვეყნის პოლიტიკა. კომპანიის დირექტორი. ქალაქის ცენტრი. ქალაქის ხედები. დელეგაციის მეთაური.

სავარჯიშო 50

თარგმნეთ არაბულად:

დამასკოს ლამაზი მოედანი. ქალაქის ძველი ნაწილი. ქალაქის ახალი ქუჩა. ქალაქის დიდი თეატრი. უნივერსიტეტის უცხოელი სტუდენტები. უნივერსიტეტის ახალი მას-

წავლებელი. უნივერსიტეტის ახალი მასწავლებლები. ბიბლიოთეკის ძველი თანამშრომელი. ბიბლიოთეკის ძველი თანამშრომლები. კომპანიის უცხოელი დირექტორი. უცხოური კომპანიის დირექტორი. სკოლის ბეჯითი მოსწავლეები. ბიბლიოთეკის ახალი წიგნები. მსოფლიოს გრძელი მდინარეები. ქალაქის ლამაზი ხედი.

სავარჯიშო 51

თარგმნეთ არაბულად, გამოიყენეთ კუთვნილების გამოსახატავად *ქანწილაკი*:

არაბული ქვეყნების დიდი ქალაქები. არაბული სამყაროს ოფიციალური ენა. ძველი ქალაქის ისტორიული ადგილები. დიდი ქალაქის ლამაზი შადრევნები. ახალი უნივერსიტეტის უცხოელი სტუდენტები. არაბული გაზეთის ლიბანელი ჟურნალისტი. არაბული ენის მრავალი დიალექტი. ძველი სახლის ლამაზი ბაღი. არაბული სამყაროს დიდი მდინარეები.

სავარჯიშო 52

თარგმნეთ არაბულად:

მდინარე ნილოსი, ქალაქი კაირო, ჰამიდის ბაზარი, ეგვიპტის არაბული რესპუბლიკა, კასიონის მთა, სასტუმრო „დამასკო“.

სავარჯიშო 53

გამოიყენეთ შესაბამისი წინდებულ-წილწილაკები: *فِي ، عَلَى ، مِنْ ، إِلَى ، مَعَ ، عَنْ* და გაახმოვნეთ სწორად:

... النِّبْتُ الْجَدِيدُ ، ... الْمَدِينَةُ الْكَبِيرَةُ ، ... الطَّالِةُ الْمُسْتَحْبِرَةُ ، ... صَدِيقُهُ ، ... سَيَّارَتُهُ الْجَدِيدَةُ ، ... شَنْطَتُهَا الْجَمِيلَةُ ، ... غُرْفَتُهُمُ الْكَبِيرَةُ ، ... زَمِيلُهُمُ الْأَجْنَبِيُّ ، ... مُعَلِّمُوهُمُ الْعَرَبُ ، ... بَلَدَانُهُمُ الْمُتَطَوِّرَةُ ، ... سَيَّاسَتُهُمُ الْأَسْلِمِيَّةُ ، ... الْمَرْكَزُ الْتَجَارِيُّ ، ... الْمَتَحَفُ الرَّئِيسِيُّ ، ... مُوظَّفُوهُمْ الْأَجَانِبُ ، ... عَائِلَتِي الصَّغِيرَةُ ، ... صَدِيقُنَا الْعَرَبِيُّ .

სავარჯიშო 54

თარგმნეთ არაბულად:

სკოლის მასწავლებლის ჟურნალი; სასტუმროს ოთახის ფანჯარა; ქალაქის ცენტრის ქუჩა; ქვეყნის დედაქალაქის რუკა; უნივერსიტეტის ბიბლიოთეკის თანამშრომელი; თეატრის სექტაკლის მაყურებელი; კონფერენციის მონაწილეთა პროგრამა; კომპანიის ინჟინერთა სამუშაო.

სავარჯიშო 55

თარგმნეთ არაბულად:

ქალაქის ეს მდინარე; ამ ქალაქის მდინარე. კაცის ეს მანქანა; ამ კაცის მანქანა. გაზეთის ეს ჟურნალისტი; ამ გაზეთის ჟურნალისტი. სახლის ეს ოთახი; ამ სახლის ოთახი. უნივერსიტეტის ეს პროფესორები; ამ უნივერსიტეტის პროფესორები. ბიბლიოთეკის ეს თანამშრომლები; ამ ბიბლიოთეკის თანამშრომლები.

ქალაქის ეს მუზეუმი; ამ ქალაქის მუზეუმი.

საფარჯიშო 56

დაურთეთ ნაცვალსახელოვანი სუფიქსები ყველა პირსა და რიცხვში ნანილაკებს:
إلى ، على ، عند ، مع ، لـ

საფარჯიშო 57

გადაიყვანეთ მხოლოდითიდან მრავლობითში ნიშნის მიხედვით:

مُعَلِّمُو الْجَامِعَةِ أَسَاتِذَةُ كِبَارٍ . > مُعَلِّمُ الْجَامِعَةِ أَسَازُ كَبِيرٍ .

مُسْتَشَرُّكَ الْمُؤْتَمَرِ كَاتِبٌ مَشْهُورٌ . عُضْوُ الْوَقْدِ سِيَاسِيٍّ بَارِزٌ . مُوَظَّفُ الشَّرْكَةِ
مَسْؤُولُ الْوَزَارَةِ . اقْتِصَادِيٌّ مُحْتَرَفٌ . ضَيْفُ الْمَعْهَدِ هُوَ عَالِمٌ الْأَدْرَاسَاتِ
الشَّرْقِيَّةِ . رَئِيسُ التَّخْرِيرِ لِلْمَجْلَةِ الْأَدَبِيَّةِ هُوَ أَدِيبٌ مَعْرُوفٌ . نَائِبُ الْرئيسِ
مَسْؤُولٌ كَبِيرٌ . مُوَظَّفُ الْوَزَارَةِ اقْتِصَادِيٌّ مُحْتَرَفٌ .

საფარჯიშო 58

დაურთეთ I პირის მხ.რ. ნაცვალსახელოვანი სუფიქსი ჩამოთვლილ სახელებს მხ. და
მრ. რიცხვში და აბრუნეთ ისინი:

مُدْرَسٌ ، مُوَظَّفٌ ، مُهَنْدِسٌ ، مُمَثِّلٌ ، مُؤَلِّفٌ ، مَسْؤُولٌ .

ტექსტი II :

أسرتي

اسمي مُحَمَّدٌ. أنا طالب بالجامعة. أنا عربيّ وعندي أسرة عربية تقليدية. في
الشرق عادةً أسر كبيرة زاخرة بالأفراد الكثيرين . أفراد عائلتي هم : أبي وأمي
وأخواتي وأختي وجديّ وعمتي . أهلي كثيرُ العدد ومن بين أقاربي عمّي وعمّتي
وخالي وخالتي وعائلاتهم : ابنائهم وبناتهم . كلّهم أقربائي الأعزاء.
أبي طبيب في العيادة الخاصة في أحد الأحياء الراقية من مدينتنا وأمي
مُعَلِّمة في المدرسة الثانوية القريبة من بيتنا. أخي الكبير مُهَنْدِسٌ في المَصْنَعِ الكبير.
هو غير متزوّج لكنه خَاطِبٌ . خَاطِبَتُهُ بِنْتُ جَمِيلَةٍ جَدًّا . هي مُوَظَّفَةٌ إدارية في
الْبَيْتِ . أخي الصَّغِيرُ تلميذ في مدرسة أمي . هو ذكيّ وتلميذ نشيط جدًّا. أختي
مُوَظَّفَةٌ في مكتب السفر . جَدِّي وجَدَّتِي مُسِنَّان مُتَقَاعِدَان .

بيتي

لنا بيت كبير في ألحيّ الحديث من المدينة. البيت مُريح ومُناسب لأسرتنا. في
الْبَيْتِ طَبَائِقَان : طَبَائِقُ عُلْوِيّ وطَبَائِقُ سَفْلِيّ . ففي الطَبَائِقِ الْعُلْوِيّ تَوْجَدُ غُرْفُ
النُّومِ وغُرْفَةُ الْمَكْتَبِ . أما الطَبَائِقُ السَفْلِيّ فَهَنَّاكَ غُرْفَتَان : غُرْفَةُ الْأَسْتِقْبَالِ

وَعُرْفَةُ الْأَكْلِ وكذلك الْمُطْبِخُ وَالْحَمَّامُ .

هذه هي عُرْقَتِي لِلنُّومِ . فيها سَرِيرَانِ كَبِيرَانِ ودُولَابٌ لِلْمَلْبَاسِ . تُوجَدُ فِي الْعُرْفَةِ مِرَاةٌ جَمِيلَةٌ . أَيْضًا . عُرْفَةُ الْأَسْتِقْبَالِ فيها مِنَ الْأَثَاثِ أَرِيكَةٌ مُرِيحَةٌ وَعِدَّةٌ كِرَاسِيٌّ وَثِيْرَةٌ . فِي الْزَاوِيَةِ مِنْضَدَةٌ مُرَبَّعَةٌ عَلَيْهَا جِهَازٌ فَيْدِيُو يَابَانِيٌّ وَيَلْقَازُ . أَمَّا آلَةُ التَّسْجِيلِ . الْجَدِيدَةُ فَهِيَ عَلَى الْأَرْضِ ، عَلَى الْبَسَاطَةِ الْمَلُونِ . الْجَمِيلِ . تُوجَدُ عَلَى الْنَوَافِذِ سِتَانِرٌ مِنَ الْحَرِيرِ وَعَلَى السَّقْفِ نَجْفَةٌ جَمِيلَةٌ . فِي وَسْطِ الْعُرْفَةِ الْكَبِيرَةِ بَيَانُو أَسْوَدٌ قَدِيمٌ وَعَلَى الْحَانِطِ مَعْلَقٌ الْعُودُ وَهُوَ آلَةٌ مُوسِيقِيَّةٌ عَرَبِيَّةٌ تَقْلِيدِيَّةٌ .

საქარჯიშო 59

უძასუხეთ შეკითხვებს ტექსტის მიხედვით:

صِفْ حَالِ الْأَسْرِ الْعَرَبِيَّةِ التَّقْلِيدِيَّةِ ، هَلْ هِيَ كَبِيرَةٌ أَمْ لَا ؟

مَنْ هُمْ أَفْرَادُ عَائِلَةِ مُحَمَّدٍ ؟

مَنْ هُمْ أَقْرَبَاؤُهُ الْأَعْزَاءُ ؟

مَا وَظِيفَةُ أَبِي مُحَمَّدٍ وَائِنَ عِيَانَتُهُ ؟

مَا وَظِيفَةُ أُمِّ مُحَمَّدٍ وَائِنَ مَدْرَسَتُهَا ؟

مَا مِهْنَةُ أَخِيهِ الْكَبِيرِ ، هَلْ هُوَ مَتْرُوجٌ أَمْ خَاطِبٌ ؟

هَلْ خَطِيبَتُهُ بِنْتُ جَمِيلَةٍ ؟ وَأَيْنَ تَعْمَلُ ؟

أَيْنَ يَدْرُسُ أَخُوهُ الصَّغِيرُ ؟ هَلْ هُوَ نَكِيٌّ وَنَشِيطٌ ؟

هَلْ جَدُّ وَجْدَةٌ مُحَمَّدٌ مُتَقَاعِدَانِ ؟ وَلِمَ ؟

هَلْ بَيْتُ مُحَمَّدٍ مُنَاسِبٌ لِأَسْرَتِهِ ؟ أَيْنَ هُوَ ؟ كَيْفَ هُوَ ؟

مَاذَا يُوجَدُ فِي الطَّابَقِ . الْעُلْوِيِّ ؟

مَاذَا يُوجَدُ فِي الطَّابَقِ . السُّفْلِيِّ ؟

مَاذَا يُوجَدُ فِي عُرْفَةِ النَّوْمِ ؟

كَيْفَ حَالُ عُرْفَةِ الْأَسْتِقْبَالِ ؟ مَاذَا يُوجَدُ فِيهَا ؟

საქარჯიშო 60

განიმეორეთ ჰამზის ორთოგრაფია და ტრანსკრიპციით მოცემული სიტყვები დანერეთ არაბულად:

[სუ'ილა], [კური'ა], [მას'ულუ], [ბატუ'ათ], [და'ისა], [ჯი'თა], [ბადა'თუ], [აშჰა'უ], [ჰა'ულა'ი], [ჯუ'ზ'იჰა], [მას'ალათ], [ჯარუ'ა], [იკრა'], [ჰანნა'ა], [რუ'ასა'უ].

საქარჯიშო 61

განსაზღვრეთ მოცემული სახელები III პიროსა და I პიროს მხოლოდითი რიცხვის ნაცვალსახელოვანი სუფიქსებით და აბრუნეთ (ყურადღება მიაქციეთ ჰამზის ორთოგრაფიას):

أَقْرَبَاءُ ، أَصْدِقَاءُ ، أَشْيَاءُ ، شَيْءٌ ، زُمَلَاءُ ، أَنْبَاءُ ، عَلَمَاءُ ، أَسْمَاءُ .

حوار

مُحَمَّدٌ : — نهارُكم سعيد !
 زميلُهُ مِنَ الْجَامِعَةِ : — نهارُكم مُبَارَك !
 مُحَمَّدٌ : — أهلاً وسهلاً ! كيف حالُك ؟
 زميلُهُ مِنَ الْجَامِعَةِ : — بخير ، الحمد لله . وأنتَ ، كيف حالُك يا صديقي ؟
 مُحَمَّدٌ : — أنا بخير أيضاً . هَيَّا إلى غُرْفَةِ الطَّعَامِ ، أكيِّدُ هناكَ
 أطعمةً لذيذةً جداً . فَتَأْمِي طَبَّاحَةً مَاهِرَةً .
 زميلُهُ مِنَ الْجَامِعَةِ : — بكلِّ سرور ، أنا جَوْعَانٌ ويوجدُ لنا وَقْتُتٌ قَصِيرٌ قبلَ بَدَايَةِ
 الدُّرُوسِ فِي الْجَامِعَةِ .

في وَسَطِ غُرْفَةِ الطَّعَامِ مائدةٌ كبيرةٌ . على أَلْسَفَةِ كثيرٍ مِنَ الْأَوَانِي الجميلةِ
 مِثْلُ التَّصْحُونِ وَالْأَطْبَاقِ وَالْكُتُوسِ وَالشُّوْكَاتِ وَالْمَلَاعِقِ وَالسَّكَائِنِ الخ. في وَسَطِ
 المائدةِ قَازَةٌ فيها زُهورٌ مَلَوْنَةٌ جميلةٌ . على أَلْسَفَةِ طَعَامُ الْإِفْطَارِ: الجُبْنُ وَالزَّبْدُ
 وَالْبَيْضُ وَالْعَسَلُ وَالْمُرَبِّي وَالْفَطَائِرُ الْمُخْتَلِفَةُ وَالْأَرْغِفَةُ مِنَ الْخُبْزِ . أَمَّا الشاي وَالْقَهْوَةُ
 وَالْحَلِيبُ ففِي زَاوِيَةِ أَلْسَفَةِ .

مُحَمَّدٌ : — الشاي أم الْقَهْوَةُ ؟
 زميلُهُ مِنَ الْجَامِعَةِ : — الْقَهْوَةُ ، مِنْ فَضْلِكَ .
 مُحَمَّدٌ : — الْقَهْوَةُ بِالسُّكَّرِ ؟
 زميلُهُ مِنَ الْجَامِعَةِ : — لَا ، قَهْوَةُ سَادَةٍ مِنْ فَضْلِكَ . الْفَطَائِرُ لذيذَةٌ جداً .
 مُحَمَّدٌ : — هَنِيئاً مَرِيئاً .
 زميلُهُ مِنَ الْجَامِعَةِ : — هَنَّاكَ اللهُ .

საქარჯიშო 62

უპასუხეთ შეკითხვებს დიალოგის მიხედვით:

مَنْ هُوَ صَیْفٌ مُحَمَّدٌ ؟
 هَلْ یوجدُ لهُمَا وَقْتُتٌ قبلَ بَدَايَةِ الدُّرُوسِ فِي الْجَامِعَةِ ؟
 هَلْ زَمیلُ مُحَمَّدٍ مِنَ الْجَامِعَةِ جَوْعَانٌ ؟
 هَلْ أَمَّ مُحَمَّدٌ طَبَّاحَةً مَاهِرَةً ؟
 مَا هِيَ أَوَانِي أَلْسَفَةِ ؟
 مَا هُوَ طَعَامُ الْإِفْطَارِ ؟
 مَا هِيَ الْعِبَارَةُ الْمَلَوْنَةُ عِنْدَ الْأَكْلِ ؟

საქარჯიშო 63

هذا ، هذه ، / ذلك ، تلك ، أولئك გამოიყენეთ ჩვენებითი ნაცვალსახელები
 და II ნვერთან: status constructus-ის მსაზღვრელებად შეთანხმებულ ფრაზებს.

حيّ الْمَدِينَةِ ، أَقْرَبَاءُ الْأَسْرَةِ ، مُهَنْدِسُو الْمَصْنَعِ ، طَبِيبُ الْعِيَادَةِ ، تَلْمِيزُ الْمَدْرَسَةِ ،
مُوظَّفُو الْبَنْكِ ، أَفْرَادُ الْعَائِلَةِ ، مُعَلِّمَاتُ الْمَدْرَسَةِ ، مُرَافِقُو النُّوْقَدِ ، مُدِيرُ الْجَامِعَةِ .

სავარჯიშო 64

თარგმნეთ არაბულად:

სახლის ზედა სართული, სახლის ქვედა სართული, სასადილო ოთახი, მისაღები ოთახი, საძინებელი ოთახი, ტურისტული ბიურო, ოჯახის წევრები, ჩემი ბიძაშვილები, ჩემი დეიდაშვილები, ტრადიციული არაბული მუსიკალური ინსტრუმენტები, ჩვენი ფერადი ხალიჩა, მისი ახალი მანქანა, შენი არაბი მასწავლებელი, თქვენი ლამაზი ქალაქი.

სავარჯიშო 65

თარგმნეთ არაბულად და სწორად შეარჩიეთ საჭირო წინდებულ-ნაწილაკები:

ოთახის შუაგულში; ფერად ხალიჩაზე; ლექციების დანყებად; საუზმის შემდეგ; დილიდან საღამომდე; სახლის გარშემო; უნივერსიტეტის წინ; ქუჩაში; აბრეშუმის ფარდები; პურის კვერები; შეხვედრამდე; მშვიდობით; ჩემი აზრით; მადლობა რჩევისთვის; აღმოსავლეთიდან დასავლეთამდე; ყავა რძით; ჩაი ლიმნით; არაბ გიდთან ერთად.

სავარჯიშო 66

მოცემულია იზაფეთური კონსტრუქციები. ჩამოთვლილი ზედსართავებიდან და მიმლეობებიდან status constructus-ის I წევრს შეურჩიეთ შეთანხმებული მსაზღვრელი.

წმუში:

فِي بَيْتِكُمُ الْكَبِيرِ > فِي بَيْتِكُمُ
كِتَابِهِ ، فِي كِتَابِهِ ، سَيَّارَتُهُ ، فِي سَيَّارَتِهِ ، مُرَافِقُهُمْ ، مَعَ مُرَافِقِهِمْ ،
عَمَلِكُمْ ، عَنْ عَمَلِكُمْ ، غُرْفَتُهُمَا ، مِنْ غُرْفَتَيْهِمَا ، صَفْهُنَّ ، فِي صَفْهُنَّ ،
قَضِيَّتُهُمْ ، حَوْلَ قَضِيَّتَيْهِمْ ، صَدِيقُهُمَا ، لِصَدِيقَيْهِمَا ، جَامِعَتُكُمْ ، عَنْ
جَامِعَتِكُمْ .

ზედსართავები და მიმლეობები:

جَدِيدٌ ، قَدِيمٌ ، أَجْنَبِيٌّ ، مُتَعَبٌ ، ضَيْقٌ ، ابْتِدَائِيٌّ ، مُلِحٌ .

VI გაკვეთილი

პერფექტივი

არაბული ზმნა ორ ურთიერთდაპირისპირებულ ფორმას განარჩევს. პირველი მათგანი, ჩვეულებრივ, სრულ ასპექტს და ნამყო დროს გამოხატავს*, მას პერფექტივს უწოდებენ. პერფექტივის ფორმას მესამე პირის მხოლოდითი რიცხვის მამრო-

* პერფექტივის ფორმა დროის კატეგორიის მიმართ ინდიფერენტულია პირობით-შედეგობით და ზოგ სხვა ტიპის რთულ წინადადებაში (იხ. ქვემოთ).

არსებობს ასპექტის მიმართ ინდიფერენტული ფორმებიც.

ბით სქესში აქვს სახე — **فَعَلَ** , **فَعِلَ** ან **فَعَلَّ** . ამასთან პირველი ტიპი გარდამავალ ზმნებს ახასიათებთ, მეორე — როგორც გარდამავალ, ასევე გარდაუვალ ზმნებს, ხოლო მესამე ტიპის ზმნა ყოველთვის გარდაუვალია. უღლება პეფექტივში სუფიქსურია.

პირის ნიშნები:

მხ. რ.	სასაუბრ.	ორ. რ.	მრ. რ.
III მამრ. [-ა]	[_] (იშვ.)	[-ə]	[-u]
მდ. [-ათ]		[-ათə]	[-ნა]
II მამრ. [-თა]		} [-თუმə]	[-თუმ]
მდ. [-თი]			[-თუნა]
I [-თუ]	[-თ] (იშვ.)	—	[-ნა]

უღლება:

მხ. რ.	ორ. რ.	მრ. რ.
III მამრ. فَعَلَ [ფაჲალა]	فَعَلَا [ფაჲალ-ჲ]	فَعَلُوا [ფაჲალ- u]
მდ. فَعَلَتْ [ფაჲალ-ათ]	فَعَلْنَا [ფაჲალ-ათə]	فَعَلْنَ [ფაჲალ-ნა]
II მამრ. فَعَلْتَ [ფაჲალ-თა]	فَعَلْتُمَا [ფაჲალ-თუმə]	فَعَلْتُمْ [ფაჲალ-თუმ]
მდ. فَعَلْتِ [ფაჲალ-თი]		فَعَلْتُنَّ [ფაჲალ-თუნა]
I فَعَلْتُ [ფაჲალ-თუ]	—	فَعَلْنَا [ფაჲალ-ნა]

შენიშვნები:

1. მრავლობითი რიცხვის III პირის მამრობითი სქესის ფორმაში ალიფი გრაფიკულია.
2. მხოლობითი რიცხვის III პირის მდედრობითი სქესის ფორმაში —ათ სუფიქსი იღებს სახეს — ათი ვასლიანი ალიფით დაწყებული სიტყვების წინ.

3. სუფიქსი —თუმ (მრ. რ., II პირი, მამრ. სქ.) ასეთსავე პოზიციაში გვაძლევს —თუმუ -ს, ხოლო ნაცვალსახელოვანი სუფიქსის წინ — თუმუ -ს.

თუ ზმნის მესამე ძირეული რომელიმე კბილთაშორისი (ინტერდენტალი) ან ზოგი კბილისმიერი (დენტალი) თანხმოვანია, მაშინ პერფექტივში ადგილი ექნება ამ თანხმოვნის სრულ რეგრესულ ასიმილაციას (ბგერათდამსგავსებას) თ-ზე დაწყებული სუფიქსების თანხმოვანთან. ასიმილაციას განიცდიან თანხმოვნები:

ث (ს), د (დ), ذ (ზ), ض (დ), ط (ტ), ظ (ჭ) .

გრაფიკაში ეს მოვლენა შემდეგნაირად აისახება: ბოლო ძირეულზე აღარ დაინერგება სუქუნი, ხოლო სუფიქსის თანხმოვანს ექნება თემდიდი. მაგ.:

عَقَنْتُ „მოაწყე, ჩაატარე“ > **عَقَنْتُ**
قَصَنْتُ „გაემართე, ისწრაფოდი“ > **قَصَنْتُ**
أَخَذْتُ „(თქვენ) აიღეთ“ > **أَخَذْتُمْ**

თანამედროვე სასაუბრო ენაში ზოგჯერ მხოლობითი რიცხვის II და I პირში სუფიქსები —თა და —თუ იღებენ სახეს —თ (კარგავენ ბოლოკიდურ ხმოვანს), მაგრამ არა იმ შემთხვევაში, როდესაც პერფექტივის ფორმას ახლავს პირის ნაცვალსახელი ან თუ პერფექტივის ფორმას მოსდევს ვასლიანი ალიფი.

ზმნური (ვერბალი) წინადადება

ზმნური წინადადება არაბულში მარტოოდენ ზმნის პირიანი ფორმისგან – შემასმენლისგან შეიძლება შედგებოდეს. **كَتَبْتُ** „დაწერე (შენ)“. ასეთ ერთწევრიან წინადადებაში ქვემდებარე ნაგულისხმევია, ხოლო თუ ზმნურ წინადადებაში ქვემდებარე სახელით არის წარმოდგენილი, მაშინ იგი, ჩვეულებრივ, მოსდევს შემასმენელს. ქვემდებარესა და შემასმენელს შორის, როგორც წესი, ხდება შეთანხმება სქესში. მაგ., **حَضَرَ الطَّالِبُ** „მოვიდა სტუდენტი“, **حَضَرَتِ الطَّالِبَةُ** „მოვიდა სტუდენტი (მდე)“.

არაინვერსიული წყობის დროს ქვემდებარესა და შემასმენელს შორის რიცხვში შეთანხმება სავალდებულო არ არის:

قَرَأَ الْمُعَلِّمُونَ „ნაიკითხეს მასწავლებლებმა“.

ذَهَبَ الْفَتَيَاتُ إِلَى الْجَامِعَةِ „ნავიდნენ გოგონები უნივერსიტეტში“.

თუ წყობა ინვერსიულია, ე.ი. ქვემდებარე წინ უსწრებს ზმნით გამოხატულ შემასმენელს, აუცილებელი ხდება რიცხვში შეთანხმებაც:

إِنَّ الطَّلَابَ كَتَبُوا „მართლაც სტუდენტებმა დაწერეს“.

إِنَّ الْمُعَلِّمَاتِ قَلْنِ „მართლაც მასწავლებლებმა თქვეს“.

(ინვერსიული წყობის გამომწვევი მიზეზი შეიძლება გახდეს სხვადასხვა ფაქტორი.

მაგ., როცა ქვემდებარე წინ უძღვის **إِنَّ** ნაწილაკი, **أَنَّ** „რომ“ კავშირი; ან როცა ქვემდებარე წარმოდგენილია ნაცვალსახელით: **هُمْ قَالُوا** „მათ თქვეს“).

მარტივ გავრცობილ ზმნურ წინადადებაში გვაქვს დამატებებიც. მათი ერთი ნაწილი (პირდაპირი დამატებები) ბრალდებით ანუ მიცემით ბრუნვაშია წარმოდგენილი. მაგ., **كَتَبَ الرُّسَالَةَ** „[მან] დაწერა წერილი“.

قَرَأْتُ الْكِتَابَ „ნავიკითხე წიგნი“.

ზოგჯერ დამატება ნათესაობითშიც დგას ამა თუ იმ ნაწილაკის გამო, რომელსაც მოითხოვს ზმნა რომელიმე შინაარსის გადმოსაცემად. მაგ.,

كَتَبْتُ رِسَالَةً لِصَدِيقٍ „მივწერე წერილი [ერთ] მეგობარს“.

ذَهَبْتُ إِلَى الْجَامِعَةِ „ნავედი უნივერსიტეტში“.

كَتَبَ بِقَلَمٍ „[მან] დაწერა კალმით“.

ნათესაობით ბრუნვაში მდგომ ნაწილაკიან დამატებას ირიბ დამატებას უწოდებენ. მოძრაობის აღმნიშვნელ ზმნებთან ნაწილაკიანი ირიბი დამატება ადგილის გარემოებადაც კვალიფიცირდება.

სავარჯიშო 67

აუღლეთ მოცემული ზმნები პერფექტივში:

قَرُبَ ، عَقَدَ ، ذَهَبَ ، سَمِعَ ، شَرِبَ ، شَهِدَ

გადაიყვანეთ მოცემული წინადადებები მრავლობით რიცხვში და აქციეთ რთული წინადადების შემადგენელ დამოკიდებულ წინადადებად (მხოლოდითიც და მრავლობითიც):

წიგნები: دخل الرجلُ النَمَقِيَّ . < دخل الرجالُ النَمَقِيَّ .
 رأيتُ أن الرجلَ دخلَ النَمَقِيَّ . < رأيتُ أن الرجالَ دخلوا النَمَقِيَّ .

1. خَرَجَ الْقَطَارُ مِنَ الْمَحْطَةِ.
 رأيتُ أن ...
2. وَصَلَ الْتَوَفْدُ السُّورِيَّ إِلَى الْقَاهِرَةِ.
 سَمِعْتُ أن ...
3. وَصَلَتِ الرِّسَالَةُ إِلَى الْجَامِعَةِ.
 سَمِعْتُ أن ...
4. حَضَرَ عَضُوُ التَّوَفْدِ الْمُبَاحَثَاتِ فِي وَزَارَةِ الْخَارِجِيَّةِ.
 قَرَأْتُ أن ...
5. ذَهَبَ الطَّالِبُ إِلَى الْمَكْتَبَةِ بَعْدَ الظَّهْرِ.
 رأيتُ أن ...
6. عَقَدَ اسْتَاذُ الْجَامِعَةِ مُؤْتَمَرَ الطُّلَابِ الْعِلْمِيِّ.
 عَلِمْتُ أن ...

ტექსტი:

السِّيَاحُ الْفَرَنْسِيَّونَ فِي الْقَاهِرَةِ

وَصَلَ بِالْأَمْسِ إِلَى الْقَاهِرَةِ - عَاصِمَةِ مِصْرَ جَمَاعَةٌ مِنَ السِّيَاحِ الْفَرَنْسِيِّينَ. وَبَعْدَ اسْتِقْبَالِهِمْ فِي الْمَطَارِ رَكِبَ الْجَمِيعُ السَّيَّارَاتِ وَذَهَبُوا إِلَى فَنَدَقٍ مِنَ فَنَادِقِ الْعَاصِمَةِ الْفَخْمَةِ. وَسَكَنَ الضُّيُوفُ فِي غُرَفٍ مُرِيحَةٍ عَصْرِيَّةٍ وَفِيهَا اسْتَبَاطُ الرَّاحَةِ الْكَامِلَةِ. وَبَعْدَ ارْتِيَاجِهِمْ مِنْ تَعَبِ السَّفَرِ الطَّوِيلِ حَضَرَ الدَّلِيلُ إِلَى الْفَنَدَقِ وَأَخَذَهُمْ لِيَزِيَارَةَ مَعَالِمِ الْمَدِينَةِ الشَّهِيرَةِ وَخَاصَّةً أَجِيْزَةً وَهِيَ مُحَافِظَةُ قَرِيْبَةٍ مِنَ الْقَاهِرَةِ مَشْهُورَةٌ بِأَهْرَامَاتِهَا مِنْ عَصْرِ الْفَرَاعِنَةِ. عِنْدَمَا حَانَ وَقْتُتُ الْغَدَاءِ رَجَعُوا مَعَ الدَّلِيلِ إِلَى الْفَنَدَقِ وَآكَلُوا الْغَدَاءَ شَهِيًّا. اِثْنَاءَ الْغَدَاءِ اقْتَرَحَ عَلَيْهِمْ الدَّلِيلُ مُشَاهَدَةَ مَسْرَحِيَّةٍ فِي مَسْرَحٍ مِنَ الْمَسَارِحِ الْقَاهِرَةِ. وَافَقَ الضُّيُوفُ بِسُرُورٍ عَلَى اقْتِرَاحِهِ. بَعْدَ اَلرَّجُوعِ مِنَ الْمَسْرَحِ شَكَرُوا دَلِيلَهُمْ عَلَى الْمَسْرَحِيَّةِ اَلْمُمَيَّعَةِ وَعَلَى مُشَاهَدَةِ اَلْأَثَارِ الْفِرْعَوْنِيَّةِ اَلْخَالِدَةِ. كَانِ اَلْجَمِيعُ مَسْرُورِينَ مِنْ اَلْيَوْمِ اَلْمَلِيءِ بِاَنْطِيبَاعَاتٍ مُتَنَازَةٍ.

مَنْ وَصَلَ بِالْأَمْسِ إِلَى الْقَاهِرَةِ ؟

إلى أين ذهب جَمَاعَةٌ من السُّيَّاحِ بعد اسْتِقْبَالِهِمْ في المَطَارِ ؟
 أين سَكَنَ الضُّيُوفُ ؟
 متى حَضَرَ الدُّلِيلُ إلى الفَنَدَقِ ؟
 إلى أين أخذ الدُّلِيلُ السُّيَّاحَ الْفَرَنَسِيِّينَ ؟
 ما هي آثَارُ الْجِيزَةِ الْمَشْهُورَةِ في الْعَالَمِ ؟
 متى رَجَعَ السُّيَّاحُ إلى الفَنَدَقِ بعد زيارةِ الْأَهْرَامَاتِ ؟
 ماذا اقْتَرَحَ الدُّلِيلُ على السُّيَّاحِ ائْتِنَاءَ الْغَدَاءِ ؟
 بعد اَلرُّجُوعِ من اَلْمَسَرِّحِ هل كان السُّيَّاحُ مَسْرُورِينَ ؟

სავარჯიშო 70

ტექსტის მიხედვით თარგმნეთ ქართულად შემდეგი ფრაზები:

اسْتَبَابُ الرَّاحَةِ . بَعْدَ اَلْاِرْتِيَّاحِ مِنْ تَعَبِ اَلسَّفَرِ . حَانَ وَقْتُ الْغَدَاءِ . اَكَلْنَا الْغَدَاءَ
 شَهِيًّا . اقْتَرَحَ الدُّلِيلُ عَلَى السُّيَّاحِ اقْتِرَاحًا مُمْتِعًا . وَافَقَ الضُّيُوفُ بِسُرُورٍ عَلَى
 اقْتِرَاحِ الدُّلِيلِ . الْيَوْمَ اَلْمَلِيءِ بِاَنْطِيبَاعَاتٍ مُمْتَازَةٍ . الْاَثَارُ الْفِرْعَوْنِيَّةُ الْخَالِدَةُ .
 كَانَ الْجَمِيعُ مَسْرُورِينَ .

სავარჯიშო 71

თარგმნეთ ფრაზები ჩასმული ფრაზები:

وصل بالأمس إلى القاهرة (ფრანგი ტურისტების ჯგუფი) .
 بعد استقبالهم في المطار (ჩასხდნენ ყველანი მანქანებში) وذهبوا إلى فندق من
 فنادق المدينة .
 سكن الضيُوف (კომფორტულ და თანამედროვე ოთახებში) .
 حضر الدليل إلى الفندق وأخذهم (ქალაქის ღირსშესანიშნაობების)
 . (დასათვალიერებლად)
 عندما حان وقتُ الغداء (გიდთან ერთად დაბრუნდნენ სასტუმროში)
 (დროს დროს) اقترح عليهم الدليل مشاهدة المسرحية (კაიროს ერთ-ერთ)
 (თეატრში) .
 (თეატრიდან დაბრუნების შემდეგ) شكروا دليلهم .
 (მეორე დღეს) سافروا إلى الجيزة وهي محافظة (კაიროს ახლოს) مشهورة
 بأهراماتها من عصر أفرعنة .
 كان السَّيَّاحُ مَسْرُورِينَ جدًا (მათ მიერ გიზის მონახულებით) .

حوار جولة سياحية

أحمد : --- السلام عليكم !
 محمد : --- عليكم السلام ! كيف حالك ، ما أخبارك ؟
 أحمد : --- عندي ضيف أجنبي ، وصل إلى القاهرة منذ يومين .
 محمد : --- ضيف أجنبي ؟! عظيم ! من هو ؟ من أين هو ؟
 أحمد : --- هو جورجي ، ابن زميل أبي . هو من جورجيا ، طالب بجامعة
 تبيليسي (تفليس) الحكومية ، درس اللغة العربية خلال ثلاث سنوات دراسية
 ووصل الآن إلى القاهرة لمواصلة الدراسة في مركز اللغة العربية بجامعة القاهرة .
 هو شاب ذكي ونشيط جدا . رغب أمس في مشاهدة بعض معالم القاهرة .
 محمد : --- إلى أين أخذته ؟
 أحمد : --- أخذته أولا إلى الجيزة ، إلى هضبة الأهرامات طبعاً .
 محمد : --- وما هي أنطباعاته ؟
 أحمد : --- من الطبيعي أنه منذهش بمشاهدة الآثار الفرعونية الخالدة .
 محمد : --- وماذا بعد ذلك ؟
 أحمد : --- وبعد ذلك صعدنا إلى برج القاهرة وشاهدنا المدينة يقسمها نهر النيل إلى
 جزأين جميلتين . كانت القاهرة ساجرة في أضواء الليل اللامعة على صفحة مياه
 النيل . ثم تجولنا في سوق خان الخليلي لشراء بعض الهدايا التذكارية وشعرنا
 في ذلك الوقت أننا في رحلة إلى زمانين : الزمن الماضي العظيم والزمن الحاضر
 الجميل . عندما تعينا من التجول جلسنا في مقهى صغير على شاطئ النيل
 وشربنا فنجاناً من القهوة العربية وقضينا ساعات ممتعة تذكرنا خلالها ذلك
 الماضي القديم بمطوحيه وسلاطينه وأسّمعتنا بحضارته الزاهرة .
 محمد : --- يا صديقي ، أنت دليل سياحي حقاً .

საგარეო 72

უძველესი შეკითხვები დიპლომატიის მიხედვით:

من الأضيف الجورجي وما هدف زيارته للقاهرة ؟
 ما معالم القاهرة البارزة وإلى أين أخذ أحمد ضيفه الجورجي ؟
 في أي منطقة توجد هضبة الأهرامات ؟
 كيف منظر القاهرة من البرج ؟
 وإلى أين أخذ أحمد ضيفه لشراء بعض الهدايا التذكارية ؟
 بم شعّر الأضيف خلال التجول في حيّ خان الخليلي ؟
 في أي مكان شرب أحمد وضيفه القهوة العربية ؟

ოჯახში სტუმრები გვყავს საფრანგეთიდან. ისინი გუშინ ჩამოვიდნენ პარიზიდან. დღეს, სადილის შემდეგ ისინი ნავიყვანე ქალაქში გასასეირნებლად და ქალაქის ღირსშესანიშნაობების დასათვალიერებლად. შევედით პატარა მეჩეთში თბილისის ძველ უბანში, ვნახეთ ბევრი ძველი ეკლესია, ავედით ნარიყალას ციხე-სიმაგრის ნაშთებზე, ნავედით ზოოპარკში და ვნახეთ ბევრი სხვადასხვა ცხოველი და ფრინველი. სალამოს დავბრუნდით შინ. ეს დღე სავსე იყო სასიამოვნო შთაბეჭდილებებით. სტუმრები ძალიან კმაყოფილები იყვნენ. სალამოს გემრიელად მივირთვით ვახშამი და დაველიეთ ჩაი.

تَنْمِيَةُ الْمَفْرَدَاتِ

თარგმნეთ ქართულად სახელმძღვანელოს ლექსიკონის გამოყენებით:

الزيارة إلى حديقة الحيوانات

أَخَذْتُ طِفْلَ جِيرَانِي الصَّغِيرِ إِلَى حَدِيقَةِ الْحَيَوَانَاتِ أَمْسَ. هِيَ حَدِيقَةٌ كَبِيرَةٌ فِيهَا حَيَوَانَاتٌ مُتَوَحَّشَةٌ كَثِيرَةٌ مِنَ الْمَنَاطِقِ الْحَارَةِ وَالْبَارِدَةِ. فِيهَا طُيُورٌ مُخْتَلِفَةٌ أَيْضًا مِنْ أَشْجَالٍ وَالْجَنُوبِ. الْأَسَدُ هُوَ مَلِكُ الْحَيَوَانَاتِ وَالنَّسْرُ هُوَ مَلِكُ الطُّيُورِ. النِّجَمُ هُوَ رَفِيقُ الْإِنْسَانِ فِي الصَّخْرَاءِ. سَأَلَنِي الْطِفْلُ: هَلْ رَكِبْتُ الْجَمَلَ؟ أَجَبْتُ لَهُ: لَا، لِلْأَسَفِ. فِي الْمَسَاءِ رَجَعْنَا إِلَى الْبَيْتِ مَبْسُوطِينَ جَدًّا.

უპასუხეთ მოცემულ კითხვებს ტექსტის ლექსიკონის გამოყენებით:

- هل توجد في مدينتنا حديقة للحيوانات ؟
- هل هي كبيرة أم صغيرة ؟
- هل فيها حيوانات وطيور من المناطق الشّمالية والجنوبية ؟
- ما هو الحيوان رفيق الإنسان في الصّخرَاء ؟
- هل رايتَ الجَمَلَ ؟ هل رَكِبْتَهُ ؟

თარგმნეთ ქართულად სახელმძღვანელოს ლექსიკონის გამოყენებით:

أنواع الحيواناتِ الْمُتَوَحَّشَةِ هي : الفيل والأسد والنمر والفهد والقرد والذئب والذئب وأنواع الطيور. الجارحة هي : النسْر والصقْر والعقاب والغراب والبومة الخ . أنواع الطيور. الأخرى هي : النعامة والبيغاء والطاووس والهدّهد والغصقور والببُل الخ .

أنواع الحيوانات أليفة هي : الجمل والحصان (أفرس) والبقرة والجاموس والحمار والبقول والخروف والغنم والماعز والكلب والقط الخ .
 أنواع الطيور أليفة هي : الدجاج والديك والديك الرومي (الهندي) والبط والإوز والحمائم الخ .
 أنواع الحشرات هي : أبو الدقيق (الفراشة) وأبو العيد والجراد والعنكبوت والذباب والنمل والناموس والذود والصرصور الجمل (الجفزان)، الخنفس الخ .
 أنواع الزواحف هي : العقرب والحية والسحبان والحرباء وأبو الهيرة الخ .

VII გაკვეთილი

კითხვითი ნაცვალსახელი აი „რომელი“; „რაიმე, რომელიმე, ნებისმიერი“

კითხვითი ნაცვალსახელი აი (მდ. აი) ყოველთვის status constructus-ის პირ-ველ ნევრად გვევლინება. კონსტრუქციის მეორე ნევრი წარმოდგენილია განუსაზღვრელ მდგომარეობაში, ნათ. ბრუნვაში ან პარტიტიული ნაწილაკიანი განსაზღვრული მრ. რიცხვით.

„هل تريد أي شيء؟“ „რომელი ქალაქი?“ „أي مدينة؟“

„რომელ უნივერსიტეტში?“ „في أي جامعة؟“

„რომელი სტუდენტი?“ „أي من الطلاب؟“

თანამედროვე არაბულში კითხვითი ნაცვალსახელი აი უფრო ხშირად გვხვდება მამრობითი სქესის ფორმით ორივე სქესის არსებით სახელებთან. მაგ.,

„أى خدمة؟“ „რით გემსახუროთ?“

„في أي مدينة؟“ „რომელ ქალაქში?“

„لا يرى أي مشكلة.“ „ვერავითარ პრობლემას ვერ ხედავს.“

„ერთ-ერთი...“ (إحدى. მდ.) أحد

„რამდენიმე“ عِدَّة და „ზოგი“ بعض

სიტყვა أحد (მდ. إحدى) „ერთ-ერთი...“ ქმნის status constructus-ის მსგავს კონსტრუქციას, სადაც მეორე ნევრი, წარმოდგენილი არსებითი სახელით, მრავლობით რიცხვშია და განსაზღვრულ მდგომარეობაში დგას.

* შენიშვნა: არაბულში კონსტრუქცია: „ერთ-ერთი...“ შესაძლოა სხვაგვარადაც აიგოს, კერძოდ, განუსაზღვრელ არსებით სახელს მხოლოდით რიცხვში მოსდევდეს უ ნაწილაკიანი მისივე განსაზღვრული მრავლობითის ფორმა. მაგ.,

„ერთ-ერთი სტუდენტი“ طالب من الطلاب

„ქალაქის ერთ-ერთი ქუჩა“ شارع من شوارع المدينة

„მისი ერთ-ერთი მეგობარი“ صديق من أصدقائي

أَحَدُ الْمُعَلِّمِينَ „ერთ-ერთი მასწავლებელი“
 أَخَذَى أَلْطَلِيَاتِ „ერთ-ერთი სტუდენტი (მღ.)“
 رَأَيْتُ أَحَدَهُمْ „დავინახე ერთ-ერთი მათგანი“
 فَاعَاتُ النَّجَامَةِ إِخْذَاهَا وَأَسِيعَةُ جَدًّا „უნივერსიტეტის დარბაზებიდან
 ერთ-ერთი ძალიან ვრცელია“.

ანალოგიურ კონსტრუქციას ქმნის აგრეთვე სიტყვა بَغْضٌ „ზოგი“
 (بَغْضُ الْأَصْدِقَاءِ „ზოგი მეგობარი“).

ხოლო სიტყვა عَدُوٌّ „რამდენიმე“ მომდევნო არსებით სახელს მოითხოვს მრავ-
 ლობით რიცხვში, ოღონდ განუსაზღვრელ მდგომარეობაში (بَعْدَ عَدُوٍّ أَيْامٍ „რამდე-
 ნიმე დღის შემდეგ“).

كُلٌّ „ყოველი, ყველა“

كُلٌّ Status constructus-ის მსგავს კონსტრუქციას ქმნის მომდევნო არსებით სახელ-
 თან.

თუ كُلٌّ -ს მოსდევს განუსაზღვრელი არსებითი სახელი მხოლოდით რიცხვში,
 მაშინ كُلٌّ ითარგმნება როგორც „ყოველი“.

كُلُّ يَوْمٍ „ყოველი დღე“

მომდევნო განსაზღვრულ არსებითთან მხ. რიცხვში كُلٌّ -ს აქვს მნიშვნელობა
 „მთელი“:

كُلُّ الْيَوْمِ „მთელი დღე“

كُلُّ الْوَقْتِ „მთელი დღეუგაცია“

ხოლო მომდევნო განსაზღვრულ არსებითთან მრ. რიცხვში كُلٌّ -ს აქვს მნიშვნელო-
 ბა „ყველა“.

كُلُّ الْكُتُبِ „ყველა წიგნი“

ამ უკანასკნელ პოზიციაში كُلٌّ -ს ხშირად ენაცვლება სიტყვა جَمِيعٌ „ყველა“.

جَمِيعُ الْمُعَلِّمِينَ „ყველა მასწავლებელი“.

არსებითი სახელის პოზიციაში როგორც كُلٌّ, ასევე جَمِيعٌ სიტყვებთან
 გვხვდება პირის ნაცვალსახელი (ნაცვალსახელური სუფიქსი).

كُلُّهُمْ „ყველანი ისინი“

كُلُّنَا „ჩვენ ყველა“

ზოგჯერ წყობა იცვლება და كُلٌّ მოსდევს განსაზღვრულ არსებით სახელს, რო-
 მელიც მის შემდეგ სათანადო ნაცვალსახელის (ნაცვალსახელური სუფიქსის) სახით
 მეორდება.

الْأَصْدِقَاءُ كُلُّهُمْ „ყველა მეგობარი“

الْمَدِينَةُ كُلُّهَا „მთელი ქალაქი“

„უმრავლესობა“; سَائِر „სხვა დანარჩენი“; شَتَّى „ცალკეული, სხვადასხვა“

ეს სიტყვები ასევე status constructus-ის მსგავს კონსტრუქციას ქმნიან, სადაც მეორე ნევრი, წარმოდგენილი არსებითი სახელით, მრავლობით რიცხვშია და განსაზღვრულ მდგომარეობაში დგას.

مُعْظَمُ الذُّوَلِ الْعَرَبِيَّةِ „არაბული სახელმწიფოების უმრავლესობა“

سَائِرُ الْبُلْدَانِ الْعَرَبِيَّةِ „სხვა დანარჩენი არაბული ქვეყნები“

مِنْ شَتَّى أَنْحَاءِ الْعَالَمِ „მსოფლიოს სხვადასხვა კუთხიდან“

შენიშვნა:

იქ, სადაც ქვემდებარე გამოხატულია بَعْض „ზოგი“, رَامِدْنِيْمَ „კლ“, ყოველი / ყველა“, جَمِيع „ყველა“, سَائِر „სხვა დანარჩენი“, شَتَّى „სხვადასხვა“,

مُعْظَم „უმრავლესობა“... სიტყვებით აგებული status constructus-ის მსგავსი კონსტრუქციებით, მათთან შემასმენლისა და წინადადების სხვა ნევრების სქესისა და რიცხვში შეთანხმება ხდება რეალურ და არა გრამატიკულ ქვემდებარესთან. მაგ.:

تَقَعُ مُعْظَمُ الذُّوَلِ الْعَرَبِيَّةِ فِي مَنْطِقَةِ الشَّرْقِ الْأَوْسَطِ وَالْجَزِيرَةِ الْعَرَبِيَّةِ.

„არაბული ქვეყნების უმრავლესობა მდებარეობს ახლო აღმოსავლეთსა და არაბეთის ნახევარკუნძულზე“.

جَمِيعُ الْمُعَلِّمِينَ أَجَانِبٌ فِي هَذَا الْمَعْهَدِ

„ამ ინსტიტუტში ყველა მასწავლებელი უცხოელია“.

فِي الْمَسَاءِ جَلَسَتْ كُلُّ الْأَسْرَةِ حَوْلَ الْمَائِدَةِ

„სალამოს მთელი ოჯახი მაგიდას შემოუსხდა“.

كَانَ كُلُّ الْأَفْرَادِ لِلْعَائِلَةِ مَسْرُورِينَ

„ოჯახის ყველა ნევრი კმაყოფილი იყო“.

ს. ული, პიროვნება, თავი, თვით“ (اِنْفُسُ (მრ. نَفْسُ

სიტყვა نَفْسُ ხშირად იხმარება რეფლექსიური (უკუქცევითი) ნაცვალსახელის ფუნქციით. იგი წინ უძღვის სახელს, status constructus-ს ქმნის მასთან.

فِي نَفْسِ الْيَوْمِ „იმავე დღეს“

ზოგჯერ წყობა იცვლება და نفس მოსდევს განსაზღვრულ მდგომარეობაში წარმოდგენილ არსებით სახელს, ეს უკანასკნელი კი მის შემდეგ აუცილებლად სათანადო ნაცვალსახელის (ნაცვალსახელური სუფიქსის) სახით მეორდება.

فِي الْيَوْمِ نَفْسِهِ „იმავე დღეს“

ასრულებს რეფლექსიური ნაცვალსახელის ფუნქციას ზმნებთანაც. ამ შემთხვევაშიც მას ნაცვალსახელური სუფიქსი ახლავს.

فَعَلَنْتَ ذَلِكَ بِنَفْسِي „ეს მე თვითონ გავაკეთე“.

هِيَ تَقُولُ فِي نَفْسِهَا „ის (მდ.) ამბობს თავისთვის“.

قَدَّمْنَا اِنْفُسَنَا اِلَيْهِ „წარვუდგინეთ მას ჩვენი თავი“.

შენიშვნა:

ჩვენთვის ცნობილი status constructus-ი, ჩვეულებრივ, ორი არსებითისგან შემდგარი კონსტრუქციაა (ანდა პირველი ნევრის ფუნქციით გვხვდება რიცხვითი სახელი, მეორისა — ნაცვალსახელი). თუმცა არსებობს ისეთი კონსტრუქციებიც, სადაც status constructus-ს I ნევრად ზედსართავი და ზედსართავის ფუნქციით ნახმარი მიმღეობები (იხ. ქვემოთ) გვევლინება, მეორე ნევრად კი არსებითი სახელი — ანუ რეალურ საზღვრულს მსაზღვრელის მომდევნო პოზიცია უჭირავს. მაგ.:

كِبَارُ الْمَسْئُولِينَ „მაღალი რანგის პასუხისმგებელი პირები“

مُخْتَلَفُ الْبُلْدَانِ „სხვადასხვა ქვეყნები“

أَوَّلُ دَوْلَةٍ، أَكْثَرُ الْأَشْيَاءِ، سَائِرُ الْبُلْدَانِ. „ძველი დროში“ (მდრ.

ასეთი კონსტრუქციებში საქმე გვაქვს ინვერსიულ წყობასთან და მსაზღვრელი

საზღვრულს სქესში არ შეეთანხმება (მდრ. (الْبُلْدَانُ الْمُخْتَلِفَةُ).

ამგვარი ინვერსიული წყობა აქვს მთელ რიგ გამოთქმებს, მაგ.:

مَعَ فَائِقٍ الْإِحْتِرَامِ „დიდი პატივისცემით“

مَعَ خَالِصِ التَّقْدِيرِ „გულწრფელი დაფასებით“... და ა.შ.

იზაფეთური კონსტრუქციის სახის მქონე მყარი ლექსიკური სინტაგმები

გვხვდება status constructus-ის წესით აგებული მსაზღვრელები — მყარი ლექსიკური სინტაგმები, სადაც პირველ ნევრს არსებითი წარმოდგენს, ხოლო მეორე ნევრად ზედსართავი ან მიმღეობაა წარმოდგენილი. მაგ.:

شِبْهُ رَسْمِيٍّ „ნახევრად ოფიციალური“

غَيْرُ صَحِيحٍ „უჩვეულო“;

غَيْرُ مَعْرُوفٍ „უცნობი“;

غَيْرُ مُشَاهِدٍ „შეუფერებელი“;

نُصْفُ شَهْرِيٍّ „ორკვირიანი“

ასეთი ლექსიკური სინტაგმები სხვა ენებში კომპოზიტებით გადმოიცემა. ისინი გვევლინებიან მსაზღვრელებად და სტატუსში, სქესსა და რიცხვში შეთანხმება საზღვრულ არსებით სახელსა და status constructus-ის მეორე ნევრს შორის ხდება:

مَصَائِرُ شِبْهِ رَسْمِيَّةٍ „ნახევრად ოფიციალური წყაროები“

الْمَصَائِرُ شِبْهُ الرُّسْمِيَّةِ

مُنْتَجَاتُ نِصْفِ مَصْنُوعَةٍ „ნახევარფაბრიკატები“

الْمُنْتَجَاتُ نِصْفُ الْمَصْنُوعَةِ

ამავე ტიპის მყარ ლექსიკურ სინტაგმებში შეიძლება პირველ ნევრად ზედსართავი და ზედსართავის ფუნქციით ნახმარი მიმღეობა გექონდეს, ხოლო ხოლო მეორე ნევრად - არსებითი:

كَثِيرُ الْعُنْدِ „მრავალრიცხოვანი“

كَثِيرُ السَّنِ „ასაკოვანი“

ამ ტიპის ლექსიკური სინტაგმებიც ანალოგიურად გვევლინებიან მსაზღვრელებად და სქესსა და რიცხვში შეთანხმება საზღვრულ არსებით სახელსა და status constructus-ის პირველ წევრს შორის ხდება:

نَتَّاجٍ مُخْتَلِفَةٍ الْجَوَائِبِ „მრავალმხრივი შედეგები“

مَوْضُوعَ جَائِبِ الْإِهْتِمَامِ „მიმზიდველი/საინტერესო თემა“

رَجُلٌ طَوِيلُ الْقَامَةِ „მაღალტანიანი კაცი“

თუ ამ უკანასკნელი ტიპის სინტაგმები (I წევრი — ზედსართავი ან მიმღეობა ზედსართავის ფუნქციით, II წევრი — არსებითი) მსაზღვრელად ახლავს გრამატიკულად განსაზღვრულ სახელს, მაშინ არტიკლს იღებს სინტაგმის I წევრი — ზედსართავი ან მიმღეობა ზედსართავის ფუნქციით და იგი ორმაგად განსაზღვრული გამოდის (მომდევნო ნათ. ბრ.—ით და არტიკლით). მაგ.:

النَّتَّاجِ الْمَخْتَلِفَةِ الْجَوَائِبِ

الْمَوْضُوعِ الْجَائِبِ الْإِهْتِمَامِ

الرَّجُلِ الطَّوِيلِ الْقَامَةِ

სიტყვები status constructus-ში და ابن, اهل

გვხვდება status constructus-ით აგებული კუთვნილების აღმნიშვნელი ლექსიკური სინტაგმები, სადაც პირველ წევრად შეიძლება გვექნოდეს اهل, ابن, (أبناء) და სიტყვები, რომელთა სემანტიკაც ამ სინტაგმებში გარკვეულ ცვლილებას განიცდის, მაგ.:

أهل القَرْيِ „სოფლები“; أهل المدينة „ქალაქელები“;

أهل الجَنَّةِ „მორწმუნენი“; أهل الدِّينِ „სამოთხის მკვიდრნი“.

أبناء جيلنا „ჩვენი თაობის ხალხი“; ابنُ طائفةٍ „სექტანტი“.

أصحابُ المَلَايِينِ „მილიონერები“; أصحابُ الأَكْتَابِ „ნიგნის ავტორი“;

أصحابُ الدَّعْوَةِ „მასპინძელი“; أصحابُ النُّفُودِ „გავლენიანი ხალხი“.

ტექსტი:

مِنْ شَرِيطِ الْأَخْبَارِ

نُكِرَتْ صَحِيفَةُ <<صَوْتُ الشَّعْبِ>> الْأُرْدُنِيَّةُ فِي عَدِّهَا الْأَصَادِرِ أَمْسَ السَّبْتِ أَنْ وَزِيرَ الْخَارِجِيَّةِ الْمَصْرِيِّ وَصَلَ فِي لَيْلٍ أَوَّلِ أَمْسٍ. إِلَيَّ عَمَّانَ مَعَ وَقْدِ مُرَافِقٍ لَهُ بَزِيَارَةٍ رَسْمِيَّةٍ قَصِيرَةٍ فِي إِطَارِ جَوْلَتِهِ فِي الشَّرْقِ. الْأَوْسَطِ.

كَانَ وَزِيرُ الْخَارِجِيَّةِ الْأُرْدُنِيِّ فِي أَسْتِقْبَالِ نَظِيرِهِ الْمَصْرِيِّ بِالْمَطَارِ مَعَ كِبَارِ الْمَسْئُولِينَ الْأُرْدُنِيِّينَ.

فِي حَدِيثٍ نَشَرَتْهُ الصَّحِيفَةُ الْأُرْدُنِيَّةُ صَرَخَ وَزِيرُ الْخَارِجِيَّةِ الْمَصْرِيِّ بِأَنَّ الْعِلَاقَاتِ الثَّنَائِيَّةَ وَالْتِعَاوُنَ بَيْنَ الْبَلَدَيْنِ الشَّقِيقَيْنِ. وَالْوَضْعَ فِي الْمِنْطَقَةِ الْعَرَبِيَّةِ عَامَةً. وَفِي الشَّرْقِ الْأَوْسَطِ خَاصَةً. كَانَ مَذَارٌ أَلْبَحَثُ خِلَالَ لِقَاءِ أَتَيْهِ مَعَ الْمَسْئُولِينَ

الأردنيين.

ذكرت الصحيفة الأردنية نقلاً عن وزير الخارجية المصري أن اجتماعاً على مستوى عالٍ بين الدول المعنية بالجزاع العربي - الإسرائيلي بصفة مباشرة وهي مصر وسورية والأردن ولبنان وفلسطين، من المتوقع أن عقده في المستقبل القريب في القاهرة.

ذكرت الصحيفة الأردنية أيضاً أن وزير الخارجية الأردني قبيل دعوة لزيارة مصر نقلها إليه نظيره المصري من الرئيس المصري. وأستلم الملك الأردني رسالة شفوية من الرئيس المصري نقلها إليه وزير الخارجية المصري وذلك لدى استقبال الملك الأردني له.

საგარეო 77

ტექსტის მიხედვით უპასუხეთ კითხვებს:

ماذا ذكرت الصحيفة الأردنية في عندها الصادر أمس ؟
هل زيارة وزير الخارجية المصري إلى عمان طويلة أم قصيرة ؟
من كان في استقبال وزير الخارجية المصري بمطار عمان ؟
ما كان مدار البحث في لقاءات وزير الخارجية المصري مع المسؤولين
الأردنيين ؟

ما هي الدول المعنية بالجزاع العربي - الإسرائيلي بصفة مباشرة ؟
هل من المتوقع أن عقاد الاجتماع على مستوى عالٍ بين الدول المعنية
بالجزاع العربي - الإسرائيلي في المستقبل القريب ؟
من نقل دعوة من الرئيس المصري لزيارة مصر إلى وزير الخارجية
الأردني ؟
ماذا أستلم الملك الأردني من الرئيس المصري ؟

დილოგი:

حوار
في قاعة المحاضرات

قاعة المحاضرات بالمبنى الرئيسي للجامعة . هي قاعة واسعة توجد فيها
مقاعد للطلاب ومكتب للمدرس . على المقاعد أجهزة كمبيوتر وعلى المكتب
جهاز الكمبيوتر الشخصي للمدرس . دق الجرس وبدأت محاضرة لغة الصحافة
العربية . دخل الطلاب قاعة المحاضرات .

المدرس: ---- صباح الخير !

الطلاب: ---- صباح النور !

المدرس (قرأ قائمة الطلاب): -- هل كلكنم موجودون أم هناك أحد غائب ؟

- الطلاب: ---- كُلُّنَا هُنَا .
 المدرّس: ---- حَسَنًا ، ما هو الْوَاجِبُ الْمُنْزِلِي ؟
 الطلاب: ---- (سُكُوت)
 المدرّس: ---- مَن وَجَدَ مَوْقِعَ <<الْأَهْرَام>> فِي الْإِنْتَرْنِت وَقَرَأَ الْمَقَالَ عَنِ الزِّيَارَةِ الرَّسْمِيَّةِ لِلرَّئِيسِ إِلَى الْأَمَمِ الْمُتَّحِدَةِ ؟
 الطالب: ---- سَمِعْتُ عَنْ هَذِهِ الزِّيَارَةِ مِنْ نَشْرَةِ الْأَخْبَارِ بِالْكَتِلِفِزْيُونِ أَمْسَ وَالْآنَ بَعْدَ أَنْ بَدَأَتِ الْمَحَاضِرَةُ ، فَتَحَنُّتُ مَوْقِعَ <<الْأَهْرَام>> فِي الْإِنْتَرْنِت، وَجَدْتُ هَذَا الْمَقَالَ وَقَرَأْتُهُ.
 المدرّس: ---- حَسَنًا ، بِرَأْيِكَ مَا هِيَ نَتَائِجُ هَذِهِ الزِّيَارَةِ بِالنِّسْبَةِ لِبَلَدِنَا وَهَلْ مِنْ الْمَتَوَقَّعِ تَحْسِينُ الْمَوْضِعِ السِّيَاسِيِّ وَالْإِجْتِمَاعِيِّ فِي بَلَدِنَا بَعْدَ هَذِهِ الزِّيَارَةِ ؟
 الطالب : ---- بِالتَّكَايِدِ . نَتَائِجُ هَذِهِ الزِّيَارَةِ مُخْتَلَفَةٌ الْجَوَانِبِ . وَفِي الْمَقَامِ الْأَوَّلِ هِيَ مُفِيدَةٌ لِسَمْعَةِ بَلَدِنَا فِي الْعَالَمِ كُلِّهِ .
 المدرّس: ---- وَمَا آرَاءُ الطُّلَابِ الْآخَرِينَ ؟
 الطلاب: ---- رَأَيْنَا نَفْسُ رَأْيِ الْآخَرِينَ وَنَتَائِجُ هَذِهِ الزِّيَارَةِ إِيْجَابِيَّةٌ لِلْغَايَةِ .
 المدرّس: ---- هَلْ يُوْجِدُ رَأْيَ مُنَاقِضٍ ؟ .. بِبِصَوْتِ عَالٍ مِنْ فَضْلِكَ ؟
 الطلاب: ---- (سُكُوت)

بعد الحديث عن المقال قرأ الطلاب عدّة نُصُوصٍ مِنْ أَلْصَفَحَاتِ الْأَوَّلَى لِلْجُرَانْدِ الرَّئِيسِيَّةِ الْعَرَبِيَّةِ وَكَتَبَ الْمُدْرَسُ بَخْطَ جَمِيلٍ عَلَى السُّبُورَةِ بَعْضَ الْعِبَارَاتِ الْخَاصَّةِ بِالْصَّفَاحَةِ الْعَرَبِيَّةِ السِّيَاسِيَّةِ وَشَرَحَهَا لِلطُّلَابِ . حَفِظَ الطُّلَابُ كُلُّ شَيْءٍ فِي مِلَفَاتِهِمُ الْإِلِكْتُرُونِيَّةِ . بَعْدَ ذَلِكَ كَتَبَ الطُّلَابُ الْإِمْلَاءَ بِاسْتِخْدَامِ هَذِهِ الْعِبَارَاتِ الْنَّمُونِيَّةِ .

- المدرّس : (سؤال) ---- مَا رَأْيُكُمْ ، مَا هُوَ مَعْنَى الْعِبَارَةِ <<الْأَطْرَافُ الْمَعْنِيَّةُ بِالنِّزَاعِ>> ؟
 الطالب: (جواب) ---- مَعْنَاهَا <<الْأَطْرَافُ الْمُمْتَرِكَةُ بِالنِّزَاعِ>> أَلَيْسَ كَذَلِكَ ؟
 المدرّس: (سؤال) ---- جَوَابٌ صَحِيحٌ ! وَمَا مَعْنَى الْعِبَارَةِ <<مَدَارُ الْبَحْثِ>> ؟
 الطالب: (جواب) ---- مَعْنَاهَا بِرَأْيِي <<مَوْضُوعٌ جَادِبُ الْإِهْتِمَامِ الْكَبِيرِ، يَعْنِي مَوْضُوعُ الْمُنَاقِشَةِ>> .
 المدرّس: ---- صَحَّ ، صَحَّ ! حَسَنًا ، أَنْتُمْ فَهَيْمَتُمْ كُلَّ شَيْءٍ تَمَامًا .
 حَقًّا ، أَنْتُمْ طُلَابُ نَشِيطُونَ !
 دَقُّ الْجَرَسِ وَأَنْتَهَتْ الْمَحَاضِرَةُ . خَرَجَ الطُّلَابُ مِنْ قَاعَةِ الْمَحَاضِرَاتِ مَسْرُورِينَ .

ორმხრივი ურთიერთობები; მრავალმხრივი მოლაპარაკებები; პოლიტიკური სიტუაცია ახლო აღმოსავლეთში; ხანმოკლე ოფიციალური ვიზიტი გაეროში; შეხვედრები უმაღლეს დონეზე; არაბ-ისრაელის კონფლიქტი; არაბული პოლიტიკური პრესის ტიპიური გამოთქმები; დიდად საყურადღებო თემა; შეხვედრის პოზიტიური შედეგები; საპირისპირო აზრი.

სავარჯიშო 79

თარგმნეთ არაბულად შემდეგი წინადადებები:

1. საგარეო საქმეთა სამინისტროზე დაყრდნობით ქვეყნის მთავარმა გაზეთმა გუშინ გამოსულ ნომერში გამოაქვეყნა ცნობა უახლოეს მომავალში ქვეყნის პრეზიდენტის გაეროში ოფიციალური ვიზიტის შესახებ.
2. მოსალოდნელია არაბ-ისრაელის კონფლიქტის დაინტერესებულ (მონაწილე) მხარეთა უმაღლეს დონეზე შეხვედრა.
3. იორდანის საგარეო საქმეთა მინისტრი აეროპორტში დახვდა თავის ეგვიპტელ კოლეგას.
4. ეგვიპტის საგარეო საქმეთა მინისტრმა იორდანიაში ოფიციალური მიწვევა მიიღო თავისი იორდანელი კოლეგისაგან.
5. უმაღლეს დონეზე შეხვედრების მთავარი განსახილველი თემა იყო ქვეყნებს შორის ორმხრივი ურთიერთობები.

სავარჯიშო 80

ლექტორის დახმარებით ნაიკითხეთ და თარგმნეთ ქართულად შემდეგი გამოთქმები:

بصوت عالٍ ، بسرّعة ، ببطء ، بهُوء ، بأهتمام ، بآنتباه ، بوضوح ، بصُعوبة ،
بسُهولة ، بنجاح ، بالإيجاز ، بالتفصيل ، بالتأكيد .
من البداية إلى النهاية ، من الصباح إلى المساء ، من الشرق إلى الغرب ، من وقت
إلى آخر ، من حين إلى حين .

დააკვირდით ب ، إلى ...-ის ნაწილაკების ხმარებას ამ ტიპის გამოთქმებში.

სავარჯიშო 81

თარგმნეთ არაბულად შემდეგი წინადადებები (სიტყვა بَعْضُ -ის გამოყენებით აგებული კონსტრუქციებით):

გუშინ საღამოს ზოგიერთი არაბული გაზეთის ინტერნეტ-საიტი გადავათვალიერე. ინფორმაციის ნაწილი ამოვებეჭდე და ნავილე არაბული პრესის ენის ლექციაზე. ყურადღებით ნაწილობრივ თავიდან ბოლომდე ზოგი საინტერესო პოლიტიკური სტატია რამდენიმე ჩემს კოლეგასთან ერთად. ჩვენი აზრები ამ სტატიების შესახებ განსხვავებული აღმოჩნდა. ლექტორმა ამ სტატიებიდან დაფაზე ამოგვინერა ზოგიერთი ტიპიური გამოთქმა და ნათლად აგვისნა ისინი. სტუდენტების ნაწილმა ადვილად გაიგო, ნაწილმა — ძნელად. მასწავლებელმა ხელახლა, ხმამაღლა ნაგვიკითხა ზოგი ახალი სიტყვა. ლექციის დროის ნაწილი ნაილო კარნახმა. მუშაობის შედეგი უდავოდ პოზიტიური იყო.

სავარჯიშო 82

თარგმნეთ არაბულად შემდეგი ფრაზები (გამოიყენეთ როგორც სიტყვა أَحَدٌ (მდ. اِحْدَى), ისე მხ. რ-ის სახელთან مِنْ ნაწილაკიანი მისივე მრ. რ-ი):

ერთ-ერთი ქვეყანა; ერთ-ერთი ქალაქი; ერთ-ერთი სტუდენტი; ერთ-ერთი ოთახი; ერთ-ერთი ნიგნი; ერთ-ერთი ქუჩა; ერთ-ერთი მდინარე; ერთ-ერთი მინისტრი; ერთ-ერთი უცხოელი თანამშრომელი; ერთ-ერთი არაბი მწერალი; ერთ-ერთი ახალი მეგობარი; ერთ-ერთი არაბული გაზეთი; ერთ-ერთი პოლიტიკური სტატია; ერთ-ერთი ოფიციალური ვიზიტი; ერთ-ერთი მწვევე პრობლემა; ერთ-ერთი ახალი მასწავლებელი; ერთ-ერთი ძველი თეატრი; ერთ-ერთი სპექტაკლი; ერთ-ერთი პატარა ყავახანა; ერთ-ერთი სამეცნიერო კონფერენცია; კონსულტაციების ერთ-ერთი მონაწილე; შეიარაღებული კონფლიქტის ერთ-ერთი მხარე; ერთ-ერთი ევროპული გამომცემლობა.

სავარჯიშო 83

დაუსვით კითხვები მოცემულ წინადადებებს და გამოიყენეთ კითხვითი ნაცვალსახელი آي (მდ. آيَة), საჭიროების შემთხვევაში წინდებულ-ნაწილაკებითურთ:

مِنْ آيٍ ، إِلَى آيٍ ، فِي آيٍ ، عَنْ آيٍ ، بآيٍ لآيٍ

წიმუში:

وَصَلَّتْ أَلْفُودٌ مِنْ أَلْبَدَانِ. الْعَرَبِيَّةُ إِلَى بَارِيسَ فِي شَهْرِ شَبَاطٍ. < مِنْ آيٍ بِلْدَانٍ وَصَلَّتْ أَلْفُودٌ ؟ فِي آيٍ شَهْرٍ وَصَلَّتْ أَلْفُودٌ إِلَى بَارِيسَ ؟

زَمِيلِي مِنَ الْمَغْرِبِ وَزَوْجَتُهُ مِنَ الْعِرَاقِ.

وَجَدْتُ فِي الْمَكْتَبَةِ الْكَتَبَ الْنَادِرَةَ لِأَحَدِ دُورِ النَّشْرِ وَالطَّبَاعَةِ الْعَرَبِيَّةِ.

إِشْتَرَيْتُ مِنْ هَذَا الْمَخْزَنِ قَامُوسًا عَرَبِيًّا-رُوسِيًّا جَدِيدًا .

حَضَرَ طُلَّابُ كُلِّيَةِ الْخُفُوقِ أَمْسَ مُتَاقِشَاتٍ حَوْلَ قَضِيَّةِ الْإِرْهَابِ الْدَوْلِيِّ فِي قَاعَةِ

الْجَامِعَةِ الْكُبْرَى.

سَكَنَ صَدِيقِي فِي أَحَدِ الْفَنَادِقِ الْفَخْمَةِ فِي لَنْدَنِ لِمُدَّةِ أَسْبُوعَيْنِ .

عَقَدَتْ وَزَارَةُ الْخَارِجِيَّةِ الْحَفْلَةَ بِمُنَاسَبَةِ الْعِيدِ الْوَطْنِيِّ الْجُورْجِيِّ .

دَارَ بَيْنَنَا الْخَبِيرَاتُ عَنْ الْمَوْضُوعَاتِ الْمَخْتَلَفَةِ .

سَافِرُ رَئِيسِ أَلْبَلَدِ مَعَ أَلُوفٍ الْمُرَافِقِ إِلَى الْعَاصِمَةِ الْأَلْمَانِيَةِ أَمْسَ الْأَوَّلِ .

غَادَرَ سَكَّانُ بَغْدَادٍ مَدِينَتَهُمْ فِي أَيَّامِ الْحَرْبِ الْعَنِيفَةِ.

رَجَعَ الْمُهَاجِرُونَ إِلَى مَدِينَةِ بَغْدَادٍ بَعْدَ سَنَتَيْنِ مِنْ سَفَرِهِمْ .

اسْتَلَمَ الْمَلِكُ الْأَرْدَنِيِّ رِسَالَةَ شَفَهِيَّةٍ مِنَ الرَّئِيسِ الْمَصْرِيِّ.

انْتَهَتْ الْأَجْتِمَاعَاتُ عَلَى مَسْتَوًى عَالٍ بِالْإِتِّفَاقِ الْإِيجَابِيِّ.

სავარჯიშო 84

თარგმნეთ არაბულად مِنْ პარტიტიული ნაწილაკის გამოყენებით წიმუშის მიხედვით:

بَهِرِي تَوْرِيْسْتِي. > كَثِيرٌ مِنَ الْأَسْيَاحِ

ბევრი უცხოელი სტუდენტი; ბევრი ახალი მანქანა; ბევრი თანამედროვე სასტუმრო; ბევრი პატარა ქალაქი; ბევრი საინტერესო სპექტაკლი; ბევრი ლამაზი გოგონა; ბევრი

ცნობილი პროფესორი; ბევრი პოლიტიკური თემა; ბევრი ახალი გიდი; ბევრი დიდი დედაქალაქი.

სავარჯიშო 85

გამოიყენეთ სიტყვა عَيْدٌ „რამდენიმე“ მარტივ წინადადებებში შემდეგ არსებით სა-
ხელებთან:

مَرَّةً ، سَنَةً ، يَوْمً ، أسبوعً ، شهرً ، كتابً ، جريدةً ، زميلً ، فنانً من
أشياءٍ ، كأس من الماء .

სავარჯიშო 86

თარგმნეთ შემდეგი წინადადებები არაბულად და ააგეთ სიტყვების: جَمِيعٌ და كُلٌّ
შემცველი ფრაზები როგორც არაინვერსიული, ისე ინვერსიული წყობით:
ნიმუში:

ყველა მეგობარი დაბრუნდა ქალაქში ევროპაში ხანმოკლე მგზავრობის შემდეგ.

رجع كل / جميع الأصدقاء إلى المدينة بعد أسفر القصير إلى أوربا.
رجع الأصدقاء كلهم / جميعهم إلى المدينة بعد أسفر القصير إلى أوربا.

1. გუშინ ყველა სტუდენტი დაესწრო არაბული პრესის ენის ლექციას.
2. ბიბლიოთეკის დარბაზის ყველა თანამშრომელი ძალიან თავაზიანია.
3. ამ ინსტიტუტის ყველა მასწავლებელი უცხოელია.
4. ამ მწერლის ყველა წიგნი წავიკითხე.
5. ამ პროფესორის ყველა ლექცია საინტერესოა.
6. ჩვენი დელეგაციის ყველა წევრი ამ სასტუმროში ცხოვრობდა ერთი კვირის მანძილზე.
7. ამ ტექსტში ყველა სიტყვა ახალია ჩვენთვის.
8. ამ უბანში ყველა შენობა ახალია.
9. ოთახის ყველა ფანჯარა ღიაა.
10. ოჯახის ყველა წევრი ძალიან დაკავებულია დილიდან საღამომდე.

სავარჯიშო 87

تَنْمِيَةُ الْمَفْرَدَاتِ

თარგმნეთ ქართულად შემდეგი ტექსტი:

افرادُ العائلة جميعهم مشغولون من الصباح إلى المساء. بعضهم في الشراكة وبعضهم في المدرسة. الأب مديرُ الشراكة و الأمُ سكرتيرة في الشراكة نفسها. الأطفال تلاميذ في المدرسة. كلُّهم مجتهدون ونشيطون. في المساء اجتمعَ كلُّ الأسرة حولَ المائدة وأمتلأ كلُّ البيت بالفرح. طبختِ أمُ الغداء اللذيذ لجميع الأفراد من عائلتها - لزوجها / أحمد ولأطفالها: إسماعيل ومحمد ومريم وفاطمة. أكلَ أحمد من طبق اللحم والبطاطس. أكلَ الأطفال من الأكلة نفسها وكلُّهم مسرورون وآلآم أيضا. بعد الأكل شربَ الأطفال فنجانًا من أشاي مع بعض الفطائر اللذيذة. شربَ الأب والآم فنجانًا من القهوة مع نفس الفطائر. بعد الحديث عن العمل جلس الأب مع آلآم أمام جهاز التليفزيون لمشاهدة الفيلم الجديد

وشاهدَ الأطفالُ نفسَ أفيلمٍ معَ والِدَيْهِمْ . ثُمَّ لَعِبَ الأطفالُ بعضَ الوقتِ وبعدَ ذلكَ ذهبوا كلُّهُم إلى غُرَفِ النَّومِ .

სავარჯიშო 88

გამოიყენეთ შემდეგი მყარი ლექსიკური სინტაგმები მსაზღვრელებად ქვემოთ მოცემულ სახელებთან და დანერეთ მსაზღვრელ-საზღვრული როგორც განუსაზღვრელ, ისე განსაზღვრულ მდგომარეობაში:

მსაზღვრელები:

مُنْخَفِضُ السِّعْرِ ، طَوِيلُ الْأَجَلِ ، قَصِيرُ الْأَجَلِ ، بِالْغُ الْخَطُورَةُ ، بِالْغُ الْأَهْمِيَّةُ ، شَدِيدُ الْحَرَارَةِ ، بِالْغُ الصُّعُوبَةُ ، قَلِيلُ الْعَقْلِ ، قَلِيلُ الصَّبْرِ ، قَلِيلُ التَّجَرِبَةِ ، قَلِيلُ الْعَدَدِ ، ضَيِّقُ الصَّنَدِ ، وَاسِعُ الْأَنْتِشَارِ ، وَاسِعُ النَّطَاقِ ، قَوِيُّ الذِّرَاعِ ، كَرِيمُ الْأَصْلِ ، كَرِيمُ النَّفْسِ ، بَسِيطُ الْيَدِ ، طَوِيلُ الْخَبْرَةِ ، قَبِيحُ الْمَنْظَرِ ، حَادِثُ الْبَصَرِ ، بِشِيرُ الْوَجْهِ .

სახელები:

مَشْرُوعٌ ، بَضَائِعٌ ، عَقْدٌ ، اِتِّفَاقِيَّةٌ ، وَضْعٌ ، مُشْكِلَةٌ ، مَشَاكِلٌ ، مَنَاحٌ ، مَسْأَلَةٌ ، مَسَائِلٌ ، وَلَدٌ ، رَجُلٌ ، اِمْرَأَةٌ ، ظَاهِرَةٌ ، مَسَافَةٌ ، اِنْسَانٌ ، مُعَلِّمٌ ، عَائِلَةٌ ، صَدِيقٌ ، اَصْدِيقَاءٌ ، ضَيُّوفٌ .

VIII გაკვეთილი

რაოდენობითი რიცხვითი სახელები

(1-10)

რიცხვითი სახელი „ერთი“ وَاحِدٌ (მდ. وَاحِدَةٌ) აღსარიცხ სახელს შეეთანხმება სტატუსში, სქესში და ბრუნვაში და ჩვეულებრივ, მოსდევს ამ სახელს. الْكِتَابُ

„ერთი წიგნი“ الْوَحِيدُ

„ერთი წუთი“ دَقِيقَةٌ وَاحِدَةٌ

რიცხვით სახელს „ორი“ اِثْنَانِ / اِثْنَان (ორობითის ფორმა აქვს, იბრუნვის და შეეთანხმება აღსარიცხ სახელს ისევე, როგორც რიცხვითი სახელი „ერთი“ .

„ორი ექსპერტი“ الْخَبِيرَانِ اِلْاِثْنَانِ

რიცხვითი სახელები 3-დან 10-ის ჩათვლით (გარდა 1-ისა და 2-ისა) თვლის დროს ორბრუნვიათა და მდებარეობითი სქესის ფორმა აქვთ.

სასაუბრ.

სასაუბრ.

1	1 - وَاحِدٌ	وَاحِدٌ	6	6 - سِتَّةٌ	سِتَّةٌ
2	2 - اِثْنَانِ / اِثْنَان	اِثْنَان	7	7 - سَبْعَةٌ	سَبْعَةٌ
3	3 - ثَلَاثَةٌ	ثَلَاثَةٌ	8	8 - ثَمَانِيَةٌ	ثَمَانِيَةٌ
4	4 - أَرْبَعَةٌ	أَرْبَعَةٌ	9	9 - تِسْعَةٌ	تِسْعَةٌ
5	5 - خَمْسَةٌ	خَمْسَةٌ	10	10 - عَشْرَةٌ	عَشْرَةٌ

აღსარიცხ სახელთან ხმარებისას პირველი დეკადის (3-10) რიცხვით სახელებს აქვთ როგორც მამრობითი სქესის, ასევე მდედრობითი სქესის ფორმები.

მამრ. სქ.	მდ. სქ.
ثَلَاث	ثَلَاثَة
أَرْبَع	أَرْبَعَة
خَمْس	خَمْسَة
سِت	سِتَّة
سَبْع	سَبْعَة
ثَمَان *	ثَمَانِيَة
تِسْع	تِسْعَة
عَشْر	عَشْرَة

აღსარიცხი სახელი მოსდევს პირველი დეკადის რიცხვით სახელებს (3-10) და დგას მრავლობით რიცხვსა და ნათესაობით ბრუნვაში, განუსაზღვრელ სტატუსში.

Status constructus-ის მეორე წევრის მსგავსად იგი (აღსარიცხი სახელი) საზღვრავს წინამდებელ რიცხვით სახელს, ამასთან მოითხოვს მას აღსარიცხი სახელის სათანადო მხოლობითის ფორმის საპირისპირო სქესში.

ثَلَاث طَالِبَات	„სამი სტუდენტი (მდ.)“	სასაუბრო.	ثَلَاث طَالِبَات
خَمْسَة رِجَال	„ხუთი კაცი“		خَمْسَة رِجَال
ثَمَانِي غُرَف	„რვა ოთახი“		ثَمَانِي غُرَف
ثَمَانِيَة مُعَلِّمِينَ	„რვა მასწავლებელი“		ثَمَانِيَة مُعَلِّمِينَ

სასაუბრო არაბულში მდ. სქ-ის ٥ — სუფიქსის მეორე რიცხვითი სახელები წარმოიქმნება status constructus-ის ანალოგიურ ნორმას უჩვენებენ. მაგ.,

سِتَّةُ أَشْخَاصٍ [სითთათ აშხას] „ექვსი პიროვნება“. იხ. ზემოთ, V გაცემითილში.

თანამედროვე სალიტერატურო არაბულში გვხვდება აგრეთვე ინვერსიული წყობაც (მაშინ, როცა კონტექსტიდან გამომდინარე, აღსარიცხი სახელი აუცილებლად განსაზღვრული უნდა იყოს).

القَارَاتُ الْخَمْسُ „ხუთი კონტინენტი“
الرِّجَالُ الثَّلَاثَةُ „სამი კაცი“

კითხვითი ნაცვალსახელი كَمْ

კითხვით ნაცვალსახელს კَمْ „რამდენი?“, ჩვეულებრივ, მოსდევს განუსაზღვრელი სახელი ბრალდებით ბრუნვაში, მხოლობით რიცხვში:

(„რამდენი წიგნი?“, „კَمْ مَرَّةً“?); ან ნაწილაკი, რომელიც, თავის მხრივ, წინ უძღვის ნათესაობით ბრუნვაში (ხშირად მრავლობით რიცხვში) დასმულ განსაზღვრულ სახელს:

ثَمَانِيًا სახელობითა და ნათესაობითი გვაქვს, ხოლო მიცემითი იქნება ثَمَانِ.

„რამდენი დრო?“ **كَمْ مِنَ الْوَقْتِ** „რამდენი გაკვეთილი?“ **كَمْ مِنَ الدُّرُوسِ**?

თუ **كَمْ** – რომელიმე სხვა ნაწილაკი აქვს წინ წამძღვარებული, მაშინ სახელი შეიძლება იყოს როგორც ნათესაობით, ასევე ბრალდებით ბრუნვაში. მაგ.,

„რამდენი წელია რაც ...?“ **مَنْذُ كَمْ سَنَةً / مَنذُ كَمْ سَنَةً**

„რამდენ ამხანაგთან ერთად?“ **مَعَ كَمْ صَدِيقًا / مَعَ كَمْ صَدِيقٍ**?

როდესაც **كَمْ** სახელადი წინადადების შემასმენელია, მაშინ ქვემდებარე მასთან სახელობით ბრუნვაშია წარმოდგენილი.

„რამდენი წლისა ხარ?“ **كَمْ عُمْرُكَ**?

„რომელი საათია?“ **كَمْ السَّاعَةُ**?

„რამდენი ღირს (ფასი რა აქვს)?“ **كَمْ السَّعْرُ**?

რიგობითი რიცხვითი სახელი (პირველი დეკადა)

	მამრ. სქ.	მდ. სქ.		მამრ. სქ.	მდ. სქ.
I	أَوَّل	أَوَّلَى	VI	سَادِس	سَادِسَةٌ
II	ثَانِ	ثَانِيَةً	VII	سَابِع	سَابِعَةٌ
III	ثَالِث	ثَالِثَةً	VIII	ثَامِن	ثَامِنَةٌ
IV	رَابِع	رَابِعَةً	IX	تَاسِع	تَاسِعَةٌ
V	خَامِس	خَامِسَةً	X	عَاشِر	عَاشِرَةٌ

როგორც ვხედავთ, რიგობითი რიცხვითი სახელი სათანადო რაოდენობითი რიცხვითი სახელის ძირისაგან იწარმოება მოდელით (6) **فَاعِلٌ**. გამონაკლისს წარმოადგენენ რიცხვითი სახელები **أَوَّل** და **أَوَّلَى**.

უნდა აღინიშნოს, რომ **أَوَّل** ორბრუნვია, ხოლო **أَوَّلَى** – უბრუნველი. რიგობითი რიცხვითი სახელი „მეორე“ მამრობით სქესში ორბრუნვით თენვნიან ფორმას წარმოადგენს — **ثَانِ**, რაც გამომდინარეობს სათანადო ძირის სისუსტისაგან (**ث** **ي** **ن**).

რიგობითი რიცხვითი სახელის „მეექვსე“ — **سَادِسٌ** (6) ძირეულებად მიიჩნევენ **س ت س** (მდრ. რაოდენ. **سِت**, სადაც ძირეულებია **س** **ت** **س**).

რიგობითი რიცხვითი სახელი სინტაქსური ფუნქციით ზედსართავ სახელს უტოლდება, ამიტომ იგი ჩვეულებრივ მოსდევს არსებით სახელს (საზღვრულს) და გამოდის მისი მსაზღვრელის როლში. აქედან გამომდინარე, რიგობითი რიცხვითი სახელი შეეთანხმება არსებით სახელს სქესში, ბრუნვაში, სიტატუსსა და რიცხვში. მაგ.:

الْيَوْمُ الرَّابِعُ „მეოთხე დღე“

السَّنَةُ الْأَوَّلَى „პირველი წელი“

الْيَوْمُ الْأَوَّلُ مِنْ شَهْرٍ ... „... თვის პირველი დღე“

* არტიკლიანი სახელის წინ **كَمْ** გვადლევს ვარიანტს .

„პირველ ივლისს...“ في الْأَوَّلِ مِنْ تَمَّوْز
 „ხუთ საათზე“ في السَّاعَةِ الْخَامَةِ

წილადი რიცხვითი სახელი

წილადები 1/3 - დან 1/10 - ის ჩათვლით იწარმოებიან შესაბამისი რაოდენობითი რიცხვითი სახელებისგან ყალიბით **مِرْ أَفْعَالٍ**.

მაგ.: 1/3 ثُلُث , 1/5 خُمْس და სხვ. (გამონაკლისია 1/6 سُدُس , რომელიც რიცხვითი რიცხვითი სახელის ძირს იყენებს).

თუ წილადის მრიცხველში ციფრი 2-ია, მაშინ გამოიყენება აღნიშნული ყალიბის ორობითი რიცხვის ფორმა: 2/3 ثَلَاثَان (ირ. ბრ. ثَلَاثَيْن).

თუ მრიცხველში ციფრი 3 და ა.შ. გვაქვს, მაშინ გამოიყენება მოცემული ყალიბის მრავლობითი. მაგ.: 3/5 ثَلَاثَةُ أَخْصَاس , 4/7 أَرْبَعَةُ أَشْبَاع და სხვ.

რთული წილადები იწარმოება აღწერილობითად სიტყვა **مِرْ أَجْزَاء** „ნაწილი“-ს მეშვეობით, მაგ.: 7/15 سَبْعَةُ أَجْزَاءٍ مِنْ خَمْسَةِ عَشَرَ جُزْءًا (უფრო დეტალურად რთულ რიცხვით სახელებზე იხ. ქვემოთ).

მაგ.:

„8 საათზე და 15 წუთზე“ في السَّاعَةِ الثَّامِنَةِ وَالْأَرْبَعِ

„4-ს რომ 15 წუთი აკლია“ في السَّاعَةِ الْأَرْبَعَةِ إِلَّا الْأَرْبَعِ

„6-ს რომ 20 წუთი აკლია“ في السَّاعَةِ الْاِسْتِاسَةِ إِلَّا الثَّلَاثِ

იმპერფექტივი

ზმნის იმპერფექტივის ფორმა პერფექტივს უპირისპირდება, ჩვეულებრივ, უსრულ ასპექტს გამოხატავს და ანმეოს ან მომავალს აღნიშნავს. იგი იწარმოება პრეფიქსებით: **ا**— ან **ت**— (I პირში **ا**— და **ن**—), არ აქვს ხმოვანი პირველი ძირეული თანხმოვნის შემდეგ, ხოლო მეორე ძირეულის მომდევნო ხმოვანია **ا**, **و** ან **ي** (ამ ხმოვანს მახასიათებელი ხმოვანი ჰქვია და მოცემულია ლექსიკონში ზმნის პერფექტივის ფორმის გვერდით). მესამე ძირეულს იმპერფექტივში მოჰყვება სუფიქსები: —**و**, —**ნა**, —**ნი**, —**ნა** და —**ნა**.

უღლება:

	მხ. რ.	ორ. რ.	მრ. რ.
III მამრ.	يَفْعَلُ	يَفْعَلَانِ	يَفْعَلُونَ
მდ.	تَفْعَلُ		تَفْعَلْنَ
II მამრ.	تَفْعَلُ	تَفْعَلَانِ	تَفْعَلُونَ
მდ.	تَفْعَلِينَ		تَفْعَلْنَ
I	أَفْعَلُ		أَفْعَلْنَ

როგორც ქვემოთ დავინახავთ, —**უ** დაბოლოება თხრობითი კილოს მანარმოებელია. რთულ სუფიქსებში: —**ნი**, —**ნი**, —**ნა** ამ კილოს მაჩვენებელი სუფიქსების მეორე მარცვლის თანხმოვანი უნდა იყოს (—**ნა**, —**ნი**), ხოლო მრ. რ.-ის მდ. სქ.-ის ფორმები კილოს კატეგორიას არ ანარმოებს.

სპეციალური **سَوْفَ** ნაწილაკის ან მისი ფონეტიკური ვარიანტის **سَ** პრეფიქსის დართვის შემდეგ იმპერფექტივი გამოხატავს ოდენ მყობადს: **سَوْفَ يَكْتُبُ** ან **سَيَكْتُبُ** „დანერს“.

სასაუბრო ენაში იმპერფექტივის ფორმებში სამივე რიცხვში (გარდა მრ. რ.-ის მდ. სქ.-ის ფორმებისა) ბოლოკიდური ხმოვნები ნარმოთქმაში იკარგება. ხშირად — დაბოლოება იცვლება სუქუნით: **يَفْعَلُ**, **أَفْعَلُ**, **نَفْعَلُ** და ა.შ., ხოლო დაბოლოება —ა მხ. რ. მდ. სქ. / პირში და მრ. რ.-ის მამრ. სქ.-ში იკარგება, იკარგება ასევე ორობითი რიცხვის - ი დაბოლოება. ხოლო როდესაც იმპერფექტივის დაერთვის ნაცვალსახელური სუფიქსი, აღდგება სათანადო ხმოვანი: **أَسْمَعُهُ** და ა.შ. იგივე ხდება ვასლიანი ალიფით დაწყებული სიტყვის წინაც: **يُحَضِّرُونَ الْفَحَاضِرَاتِ** „ესწრებიან ლექციებს“.

ფერისა და ფიზიკური ნაკლის აღმნიშვნელი ზედსართავები

ზედსართავთა შინაარსობლივი ჯგუფი, რომელიც ფერს ან ადამიანის ფიზიკურ ნაკლს აღნიშნავს, მხოლოდითი რიცხვის მამრობითი სქესის ფორმას აწარმოებს ორბრუნვიანი მოდელით **أَفْعُلُ**, ხოლო მდევრობითი სქესის ფორმას — ორბრუნვიანი ტიპით **فَعْلَاءُ**. მრავლობით რიცხვში ორივეს უპირისპირდება ტიპი **فَعْلٌ** (გვხვდება მდ. სქ.-ის სწორი მრავლობითის — ათ სუფიქსიანი ფორმაც). III სუსტი ძირეულის მქონე სახელები მხ. რიცხვის მამრ. სქესში ბრუნვების მიხედვით დაბოლოებას არ იცვლიან. მაგ.: **أَعْمَى** „ბრმა“. $R_2 = و$ ან $ي$ ცარიელ ძირეზთან მრავლობითში აღინიშნება თავისებური ფორმები: $ي$ - იანებთან **بَيضٌ** ტიპისა, ხოლო $و$ - იანებთან **سَوْدٌ** ტიპის. მდ. სქესის მრ. რიცხვის ფორმებში ჰამზას ენაცვლება ვაჲ: **حَمْرَآوَاتٌ > حَمْرَاءُ**

	მდ. სქ., მრ. რ.	მამრ. სქ., მრ. რ.	მდ. სქ., მხ. რ.	მამრ. სქ., მხ. რ.
შავი	سَوْدَاوَاتٌ	سَوْدٌ	فَعْلَاءٌ	أَفْعُلُ
თეთრი	بَيضَاوَاتٌ	بَيضٌ	بَيضَاءٌ	أَبْيَضٌ
წითელი	حَمْرَآوَاتٌ	حَمْرٌ	حَمْرَاءٌ	أَحْمَرٌ
ყვითელი	صَفْرَآوَاتٌ	صَفْرٌ	صَفْرَاءٌ	أَصْفَرٌ
მწვანე	خَضْرَآوَاتٌ	خَضْرٌ	خَضْرَاءٌ	أَخْضَرٌ
ლურჯი	زَرْقَاوَاتٌ	زَرْقٌ	زَرْقَاءٌ	أَزْرَقٌ
შავგერემანი	سَمْرَآوَاتٌ	سَمْرٌ	سَمْرَاءٌ	أَسْمَرٌ
ქერა	شَقْرَآوَاتٌ	شَقْرٌ	شَقْرَاءٌ	أَشْقَرٌ
ბრმა	عَمْرَآوَاتٌ	عَمِيٌّ	عَمِيَاءٌ	أَعْمَى
კოჭლი	عَرَجَاوَاتٌ	عَرَجٌ	عَرَجَاءٌ	أَعْرَجٌ
მუნჯი	خَرَسَاوَاتٌ	خَرَسٌ	خَرَسَاءٌ	أَخْرَسٌ

მუნჯი	بَكْمَاوَاتْ	بَكْمْ	بَكْمَاءْ	اَبَكْمْ
ყრუ	طَرْشَاوَاتْ	طَرْشْ	طَرْشَاءْ	اَطَرْشْ
ყრუ	صَمَّاوَاتْ	صَمْ	صَمَاءْ	اَصَمْ
ცალთვალა	عَوْرَاوَاتْ	عَوْرْ	عَوْرَاءْ	اَعَوْرْ
სულელი, უტ- გინო	حَمَقَاوَاتْ	حَمَقْ	حَمَقَاءْ	اَحَمَقْ

გარდამავალი ფერები ხშირად იწარმოება "يَ" (მდ. სქ. "يَّة") სუფიქსით (იხ. ნისბა – მიმართებითი ზედსართავების წარმოება). მაგ.,
رَمَادِي „ფერფლისფერი“; ذَهَبِي „ოქროსფერი“; بَنِي „ყავისფერი“; فَضِّي „ვერ-
ცხლისფერი“; وَرْدِي „ვარდისფერი“ და სხვ.

სავარჯიშო 89

გამოიყენეთ / დეკადის რაოდენობითი რიცხვითი სახელის აღსარიცხ სახელთან ხმა-
რების წესი და თარგმნეთ:

3 მეგობარი (მამრ. და მდ. სქ.); 5 მასწავლებელი (მამრ. და მდ. სქ.); 7 თარჯი-
მანი (მამრ. და მდ. სქ.); 8 თანამშრომელი (მამრ. და მდ. სქ.); 4 ქუჩა; 6 შენობა; 9
სახლი; 4 ბიბლიოთეკა; 6 კალამი; 9 ოთახი; 2 ქვეყანა; 2 ქალაქი; 2 სტუდენტი
(მამრ. და მდ. სქ.); 1 ჩანთა; 1 დღე; 10 რვეული; 10 სასტუმრო.

სავარჯიშო 90

გამოიყენეთ / დეკადის რიცხობითი რიცხვითი სახელის აღსარიცხ სახელთან შეთან-
ხმების წესი და თარგმნეთ:

პირველი ოთახი; პირველი ქუჩა; მეორე ლექცია; მეორე კარი; მესამე ბავშვი; მესამე
წელი; მეოთხე სკოლა; მეოთხე კურსი; მეხუთე ვიზიტი; მეხუთე გაკვეთილი; მეექვსე
კარადა; მეექვსე სახლი; მეშვიდე კონფერენცია; მეშვიდე დღე; მერვე კვირა; მერვე
შენობა; მეცხრე თვე; მეცხრე ქალაქი; მეათე ქვეყანა; მეათე ორგანიზაცია.

სავარჯიშო 91

აუღლეთ მოცემული ზმნები პერფექტივსა და იმპერფექტივში:

(ა) ذَهَبَ , (ა) بَحَثَ , (ი) جَلَسَ , (ა) سَمِعَ , (ა) عَمِلَ , (ა) شَرَبَ ,
(უ) حَضَرَ , (უ) قَرُبَ , (ი) عَقَدَ , (უ) خَرَجَ , (უ) دَخَلَ

სავარჯიშო 92

თარგმნეთ არაბულად:

მსოფლიოში არის შავი ზღვა, წითელი ზღვა, ყვითელი ზღვა და თეთრი ზღვა.
ხმელთაშუა ზღვის არაბული სახელია „თეთრი ხმელთაშუა ზღვა“. მდინარე დუნაი
(نَهْرُ الدَّائِبِ) ორია: თეთრი და ცისფერი დუნაი. ყველამ იცის: შავი ოქრო ესაა
ნავთობი (بَيْتْرُول / نَفْط) და თეთრი ოქრო კი ბამბა (قُطْن).

ყვითელი ფოთლები; მწვანე ბალახი; ცისფერი ცა; ლურჯი ტალღები; თეთრი თოვლი; წითელ-ყვითელი ყვავილები.
შეაგვრემანი ყმანვილი; ქერა გოგო; ყვითელი პრესა.

სავარჯიშო 93

თარგმნეთ ლექტორის დახმარებით შემდეგი არაბული ანდაზები და დაისწავლეთ ისინი ზეპირად:

كَيْفَ يُعَيِّرُ الْأَعْوَرَ مَنْ هُوَ أَعْوَرُ .
أَعْمَى الْعَيْنِ وَلَا أَعْمَى الْقَلْبِ .
لِسَانٌ أَخْرَسُ خَيْرٌ مِنْ لِسَانٍ كَذُوبٍ .
الْقُرْشُ الْأَبْيَضُ فِي الْيَوْمِ الْأَسْوَدِ يَنْتَفِعُ .

სავარჯიშო 94

შეურიეთ ჩამოთვლილ ზმნებს შესაბამისი წინდებულ-ნაწილაკი:

إلى ، على ، في ، من ، عن ، ل .
وصل ، نقل ، بحث ، رجّع ، اقترح ، وافق ، سافر ، شكر ، قال ، قرب ، حصل .

ტიქსტი :

فصول السنة

فصول السنة هي : الشتاء والربيع والصيف والخريف . لكل فصل جماله الطبيعي الخاص . الشتاء هو فصل البرد والتلوج وفي الشتاء يسقط الثلج وأيام الشتوية باردة كثيرا ما . أسماء شهور الشتاء هي ديسمبر ويناير وفبراير / كانون الأول وكانون الثاني وشباط .

الربيع هو فصل الزهر والحياة . فيه تنهض الطبيعة من نومها الشتوي وتخضر الأغصان والأشجار والطقس معتدل فيه . أما الفلاحون فالربيع هو فصل الأعمال الزراعية بالنسبة لهم . في ذلك الوقت كل فلاح في الحقول والمزارع من طلوع الشمس إلى غروبها ، يحرث الأرض ويزرعها . أسماء شهور الربيع هي مارس وأبريل ومايو / آذار ونيسان وأيار .

الصيف هو فصل الاستجمام والسياسة والسباحة . يأخذ كثير من الناس الإجازات الصيفية ويسافرون إلى الجبال أو إلى شواطئ البحر لقضاء أوقات الممتع مع أفراد العائلة أو مع الأصدقاء . أما في الريف فتتنضج الفواكه المتنوعة في البساتين مثل العنب والتفاح والكمثرى والخوخ والسفرجل والكرز والتفاح الأحمر والأصفر وغيرها . الجو في أيام الصيف حار ، خاصة في بعض المناطق . الصخراويّة . أسماء شهور الصيف هي يونيو ويوليو وأغسطس / حزيران وتموز وآب .

الخريف هو فصلُ الأمطار والرياح . تهطلُ الأمطار في الخريف كثيرا ما، تهبُ
الرياح وتصفّرُ الأعشاب واوراقُ الأشجار. الخريف بالنسبة للفلاحين هو فصلُ
الحصد والحصول على المحاصيل الزراعية من القمح والذرة والفصوليا وغيرها.
اسماء شهور الخريف هي سبتمبر وأكتوبر ونوفمبر / ايلول وتشرين الأول
وتشرين الثاني .

საგარეო 95

სწავლის ან მისი ფონეტიკური ვარიანტის სწავლის დარღვევით ანარ-
მოეთ მომავლის აღმნიშვნელი ფორმები მოცემული ზმნებიდან ყველა პირსა და
რიცხვში:

نَهَضَ ، سَقَطَ ، زَرَعَ ، عَمِلَ

დიאלოგი :

حوار في السوق

أيام أسبوعي رتيبة . آخرس في يوم. الاثنين والثلاثاء والأربعاء والخميس
والجمعة. أما السبت والأحد فعندي عطلة نهاية الأسبوع وأنا بالبيت ، اقرأ الكتب
واسمع الموسيقى وأشاهد أفلام بالتلفزيون وأحياناً أذهب إلى المسرح أو إلى دار
السينما مع أصدقائي .

غداً في بيتنا حفلة كبيرة بمناسبة وصول أخي . هو درس أربع سنوات في
الخارج وبعد التخرج في الجامعة هناك رجع إلى البيت . نحن مسرورون غايةً
السُّرور. هو مُستأقِّ إلينا ونحن مُستأقون إليه أيضاً . سيحضر إلينا الضيوف
الكثيرون من الأقارب والأصدقاء والجيران وغيرهم . طلبت مني أمي الذهاب إلى
السوق لشراء بعض المأكولات والمشروبات وكتبت بيديها قائمة الأشياء اللازمة التي
يجب شراؤها من السوق . القائمة طويلة ، لا أستطيع شراء كل شيء وحدي . سأخذ
صديقي معي إلى السوق إذا كان عنده من الوقت المتاح لأنني بحاجة إلى مساعدته .

اليوم هو يوم الأحد والسوق ملآن بالناس: الزبائن والبايعون والكلام كثير... عند
الجزار لحوم متنوعة : لحم بقرى مفروم ولحم ضائي ودجاج وكذلك كبد ، عند
البقال خضار طازج والأسعار رخيصة ...

أحمد: -- نأخذ أولاً بعض اللحوم مثل لحم الخروف والدجاج .
صديقه: -- كم من الضيوف سيحضر؟

أحمد: -- أظن أكثر من عشرة أشخاص من الأقارب فقط وتقريباً نفس العدد من
الأصدقاء إضافة إلى خمسة أو ستة أشخاص من الجيران...

الصدق: -- هذه وَلِيْمَةٌ كَبِيرَةٌ يَا أَخِي ! كَمْ مَعَكَ مِنَ الْنُقُودِ ، هَلْ هِيَ كَافِيَةٌ لِشِرَاءِ كُلِّ الْأَشْيَاءِ الْإِلَازِمَةِ ؟ لَكِنَّكَ مَاهِرٌ فِي الْمُسَاوَمَةِ ، أَلَيْسَ كَذَلِكَ ؟
أَحْمَدُ : -- لَيْسَ أَلَّانَ مِنَ الْوَقْتِ لِلْمُزَاحِ ! نَأْخُذُ مِنَ السَّمَكِ مَا يَكْفِي وَبَعْدَ ذَلِكَ الْخَضِرَوَاتِ .

الصدق: -- أُمَّكَ تَطْبُخُ السَّلَاطَاتِ مِنَ الْخَضِرَوَاتِ لَيْسَ لَهَا مِثِيل !
أَحْمَدُ : -- نَأْخُذُ مِنَ الْخَضِرَوَاتِ الْبَاذَنْجَانَ وَالْبَطَاطِيْسَ وَالطَّمَاطِمَ وَالْخِيَارَ وَالْفُطْرَ ...

الصدق: -- وَنَأْخُذُ الْتَاكْسِيَّ فَوْزًا لِأَنَّنَا لَسْنَا قَادِرِينَ عَلَى حَمَلِ كُلِّ هَذِهِ الْأَكْيَاسِ .
أَحْمَدُ : -- أَبَدًا ! مِنَ الْإِلَازِمِ فَوَاكِهُ أَيْضًا . الْتَفْأَحُ وَالْمُوزُ وَالْعِنَبُ وَالشَّمَامُ ...
الصدق: -- يَا أَخِي ! أَنْتَ بِحَاجَةٍ إِلَى حَمَالٍ وَاللَّهِ !
أَحْمَدُ : -- لَكِنَّهُ مِنَ الْمَطْلُوبِ شِرَاءَ بَعْضِ الْمَشْرُوبَاتِ مِثْلَ الْبَنِيذِ الْأَحْمَرِ وَالْأَبْيَضِ وَالْمَاءِ الْمَعْدَنِيِّ وَالْمَشْرُوبَاتِ الْمُمْتَلِجَةِ .
الصدق: -- نَأْخُذُ الْمَشْرُوبَاتِ مِنَ الْمَارَكَةِ أَمَامَ بَيْتِكَ ، أَلَيْسَ مِنَ الْأَحْسَنِ ؟
أَحْمَدُ : -- الْمَارَكَةُ فِكْرَةٌ جَيِّدَةٌ يَا صَدِيقِي ! هَيَّا بِنَا إِلَى الْبَيْتِ . يَا تَاكْسِي !

საგარჯიშო 96

თარგმნეთ ქართულად სახელმძღვანელოს ლექსიკონის გამოყენებით:

أنواعُ الفواكهِ المنتشرة في أبلدانِ العربية هي : الْبَلَّحُ وَالتَّفْأَحُ وَالْخَوْخُ وَالْمُوزُ وَالطَّبِيخُ (الأحمر والأصفر) وَالشَّمَامُ وَالْمُسْمَشُ وَالْعِنَبُ وَالْبُرْتُقَالُ وَاللِّيمُونُ وَيُوسُفُ افْتَنَدِي وَالْإِجَاصُ وَالْبُرْقُوقُ وَالذَّرَاقُ وَالْجَوَافَةُ وَالْكَرَزُ وَالْفَرَاوَلَةُ وَالْكُمْتَرِيَّ وَالسَّفَرَجَلَّ وَالرُّمَانَ الخ .

أنواعُ الْخَضِرَوَاتِ الْمُنْتَشِرَةِ فِي الْبُلْدَانِ الْعَرَبِيَّةِ هي : الْبَاذَنْجَانُ وَالْبَطَاطِيْسُ (البطاطا) وَالطَّمَاطِمُ وَالزَّيْتُونُ وَالْخِيَارُ وَالْبَصَلُ وَالْجَزَرُ وَالْبَنَجَرُ (الشَّمَنْدَرُ) وَالثُّومُ وَالْكَرْتَبُ وَالْقَرْتَبِيطُ وَالْفَجَلُ وَالْفُولُ وَالخ .
الأنواعُ مِنَ الْعُشْبِ هي : الْفُطْرُ وَالْقَصَبُ الخ .

საგარჯიშო 97

უპასუხეთ შეკითხვებს ტექსტის და დიალოგის მიხედვით:

كَمْ فَصْلًا فِي أَسْنَةِ وَمَا هِيَ أَسْمَاؤُهَا الْعَرَبِيَّةُ ؟
كَمْ شَهْرًا فِي كُلِّ فَصْلٍ وَمَا هِيَ أَسْمَاؤُهَا الْعَرَبِيَّةُ ؟
كَمْ يَوْمًا فِي الْأُسْبُوعِ وَمَا هِيَ أَسْمَاؤُهَا الْعَرَبِيَّةُ ؟
مَا هِيَ أَنْوَاعُ الْفَوَاكِهِ الْمَعْرُوفَةِ بِالنَّسْبَةِ لَكَ وَمَا هِيَ أَسْمَاؤُهَا الْعَرَبِيَّةُ ؟
مَا هِيَ أَنْوَاعُ الْخَضِرَوَاتِ الْمَعْرُوفَةِ بِالنَّسْبَةِ لَكَ وَمَا هِيَ أَسْمَاؤُهَا الْعَرَبِيَّةُ ؟
فِي أَيِّ فَصْلٍ يَخْرُبُ الْفَلَاحُ الْأَرْضَ وَيَزْرَعُهَا ؟

في أي فصل يَحْصُلُ الْفلاح على المحاصيل. أزراعية ؟

في أي فصل تَنْصَجُ الْفواكه ؟

هل أنت تَذْهَب / أنت تذهبن إلى السوق كثيرًا ما وهل أنت ماهر / أنت ماهرة

في المُساومة ؟

إلى أين تَذْهَب / تذهبن لشراء المشروبات المُتَلَجَّة والماء المعدني والنبذ. الأحمر أو

الأبيض ؟

كم من الْفُتود تأخذ / تأخذين معك إلى السوق عادة ؟

სადარჯიშო 98

تَنْمِيَّةُ الْمُفْرَدَاتِ

დაინსწავლეთ მოცემული ლექსიკა და მზა ფრაზები, უბასუხეთ ქვემოთ დასმულ შეკითხვებს ამ ლექსიკის გამოყენებით:

الوقت

المُفْرَدَات : ثانية ، دقيقة ، لَحْظَةٌ ، ساعة ، صَبَاحًا ، مساءً ، ظهرًا ، تَمَامًا .

كم الساعة ؟

السَّاعَةُ الْآنَ التَّاسِعَةُ صَبَاحًا .

السَّاعَةُ الْعَاشِرَةُ وَالنَّصْفُ .

السَّاعَةُ الْحَادِيَّةُ عَشْرَةٌ وَخَمْسُ دَقَاقٍ .

السَّاعَةُ الثَّلَاثَةُ بَعْدَ الظَّهْرِ .

السَّاعَةُ الْآنَ أَلَوَاحِدَةُ وَالرَّبْعُ .

السَّاعَةُ السَّادِسَةُ وَالثَّلَاثُ .

السَّاعَةُ الثَّامِنَةُ مَسَاءً .

السَّاعَةُ الْخَامِسَةُ إِلَّا الرُّبْعُ .

السَّاعَةُ السَّابِعَةُ إِلَّا عَشْرُ دَقَاقٍ .

السَّاعَةُ الثَّانِيَّةُ عَشْرَةٌ وَالنَّصْفُ إِلَّا خَمْسُ دَقَاقٍ / السَّاعَةُ الثَّانِيَّةُ عَشْرَةٌ وَخَمْسُ

وَعَشْرُونَ دَقِيقَةً .

السَّاعَةُ الثَّلَاثَةُ وَالنَّصْفُ وَخَمْسُ دَقَاقٍ .

في تَمَامِ السَّاعَةِ الْتَّاسِعَةِ / في السَّاعَةِ الْتَّاسِعَةِ تَمَامًا .

الأسئلة :

في أي ساعة تَنْهَظُ من نَوْمِكَ ؟

في أي ساعة تَبْدَأُ الْمَحَاضِرَةَ الْأُولَى ؟

في أي ساعة تَنْتَهِي الْمَحَاضِرَاتِ فِي الْجَامِعَةِ ؟

في أي ساعة تَرْجِعُ إِلَى الْبَيْتِ ؟

في أي ساعة عَرَضُ الْمَسْرَحِيَّةِ الْجَدِيدَةِ فِي السَّبْتِ الْقَدِيمِ ؟

في أي ساعة سَتَبْدَأُ السَّلْسِلَةَ الْجَدِيدَةَ فِي بَرْنَامِجِ التَّلِفِزِيُونِ مَسَاءً الْيَوْمَ ؟

في أي ساعة تَذْهَبُ / تذهبن إِلَى الْفِرَاشِ ؟

في أي أَوْقَاتٍ تَوْجَدُ عِنْدَكَ مَوَاعِيدَ غَدًا صَبَاحًا وَفِي الظَّهْرِ ؟

تَنْمِيَةُ الْمَفْرَدَات

თარგმნეთ მოცემული ტექსტი ლექსიკონის დახმარებით, უპასუხეთ ქვემოთ დასმულ შეკითხვებს ტექსტის მიხედვით:

الشهور الإسلامية

الشهور الإسلامية مُرتَبِطَةٌ بِالْقَمَرِ بَيْنَمَا الشُّهُورُ الْإِفْرَنْجِيَّةُ مُرتَبِطَةٌ بِالشَّمْسِ. السَّنَةُ الشَّمْسِيَّةُ تَزِيدُ 11 يَوْمًا عَنِ السَّنَةِ الْقَمَرِيَّةِ. أَوَّلُ مَنْ وَضَعَ التَّارِيخَ الْهَجْرِيَّ عَمْرُو بْنُ الْخَطَّابِ الْخَلِيفَةُ الثَّانِي. إِنَّ الشُّهُورَ الْإِسْلَامِيَّةَ مُتَّصِلَةٌ بِمُنَاسِبَاتٍ إِسْلَامِيَّةٍ هَامَّةٍ: فَفِي رَبِيعِ الْأَوَّلِ يَوْمُ الْمِيلَادِ لِلرَّسُولِ مُحَمَّدٍ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَلِذَلِكَ يَحْتَفِلُ الْمُسْلِمُونَ بِهَذَا الشَّهْرِ، وَيَصُومُ الْمُسْلِمُونَ شَهْرَ رَمَضَانَ الَّذِي أَنْزَلَ فِيهِ الْقُرْآنَ وَيَحْجُّ الْأَلْفَ مِنْهُمْ كُلَّ عَامٍ إِلَى بَيْتِ اللَّهِ الْحَرَامِ بِمَكَّةَ فِي شَهْرِ ذِي الْحِجَّةِ.

أَسْمَاءُ الشُّهُورِ الْإِسْلَامِيَّةِ

مُحَرَّمٌ، صَفَرٌ، رَبِيعُ الْأَوَّلِ، رَبِيعُ الثَّانِي، جُمَادَى الْأُولَى، جُمَادَى الثَّانِيَّةُ، رَجَبٌ، شَعْبَانٌ، رَمَضَانٌ، شَوَّالٌ، ذُو الْقَعْدَةِ، ذُو الْحِجَّةِ.

الأسئلة:

مَنْ وَضَعَ التَّارِيخَ الْهَجْرِيَّ ؟
 مَا الْفَرْقُ بَيْنَ السَّنَةِ الشَّمْسِيَّةِ وَ السَّنَةِ الْقَمَرِيَّةِ ؟
 لِمَاذَا يَحْتَفِلُ الْمُسْلِمُونَ بِشَهْرِ رَبِيعِ الْأَوَّلِ ؟
 فِي أَيِّ شَهْرِ يَصُومُ الْمُسْلِمُونَ ؟
 فِي أَيِّ شَهْرِ يَحْجُّ الْمُسْلِمُونَ إِلَى بَيْتِ اللَّهِ الْحَرَامِ بِمَكَّةَ ؟

თარგმნეთ შემდეგი წინადადებები არაბულად / დეკადის რაოდენობით და რიცხობითი რიცხვითი სახელების გამოყენებით:

ექვსი თვე ვიცხოვრე ამ ქალაქში ჩემს ორ უცხოელ მეგობართან ერთად.
 სამი კვირა ვიმუშავე არაბულ დელეგაციასთან თარჯიმნად.
 ამ წიგნების მაღაზიაში სამი ახალი სახელმძღვანელო და ორი ლექსიკონი ვიყიდე.
 ჩვენს ახალ სახლში ოთხი დიდი ოთახია.
 პირველ ჯგუფში ექვსი სტუდენტი, მეორეში — შვიდი.
 სირიულ დელეგაციაში ცხრა წევრია.
 მესამე ლექციაზე სამი ახალი სტუდენტი შემოვიდა.
 სამ საათზე შეხვედრა მაქვს ჩემს უცხოელ კოლეგასთან.
 დილის 10 საათზე თანამშრომელთა კრებაა.

მაღაზიაში ოთხი ბოთლი ხილის წვენი ვიყიდე.

ჩვენს ინსტიტუტში ზუთი კოლეგა ჩამოვიდა ქუვევითიდან. ისინი ზუთი კვირა დარჩებიან ჩვენს ქვეყანაში და შეისწავლიან ვითარებას ჩვენს სამეცნიერო ინსტიტუტებში. აღმოსავლეთმცოდნეობის ფაკულტეტი უნივერსიტეტის მეზუთე კორპუსშია.

დღეს პირველი ლექცია ცხრის ნახევარზე მაქვს, ბოლო ლექცია კი ორის ნახევარზე. სპექტაკლები ამ თეატრში საღამოს რვა საათზე იწყება.

ამ ბიბლიოთეკაში დაახლოებით 6 ათასი წიგნია.

IX გაკვეთილი

ზმნა کان „იყო, არსებობდა“

ზმნა كان (იმპერფ. يُكُون) იხმარება დამოუკიდებლად და აგრეთვე, როგორც მეშველი ზმნა როგორც სახელად, ასევე ზმნურ წინადადებებში. ამასთან პერფექტივი გამოხატავს, როგორც წესი, ნამყო დროს, ხოლო იმპერფექტივი — აწმყოს ან მყობადს.

პერფექტივში كَانَ შემდეგნაირად იუღლება:

	მხ. რ.	ორ. რ.	მრ. რ.
III მამრ.	كَانَ	كَانَا	كَانُوا
მდ.	كَانَتْ	كَانَتَا	كَانَتْ
II მამრ.	كَانْتَ	كَانْتُمَا	كَانْتُمْ
მდ.	كَانْتِ		كَانْتُنَّ
I	كَانْتُ	—	كَانْتُ

كَانَ იმპერფექტივში:

	მხ. რ.	ორ. რ.	მრ. რ.
III მამრ.	يَكُونُ	يَكُونَانِ	يَكُونُونَ
მდ.	تَكُونُ		يَكُنَّ
II მამრ.	تَكُونُ	تَكُونَانِ	تَكُونُونَ
მდ.	تَكُونِينَ		تَكُنَّ
I	أَكُونُ	—	نَكُونُ

სახელად წინადადებაში მეშველი ზმნის ფუნქციით ნახმარ كان —სთან პრედიკატის ანუ შედგენილი შემასმენლის სახელადი ნაწილი (პრედიკატივი) ბრალდებით ბრუნვაშია. მაგ., كَانَ أَطَالِبٌ مُجْتَهِدًا „სტუდენტი ბეჯითი იყო“;

سَيَكُونُ أَحْمَدُ طَبِيبًا „აჰმედი ექიმი გახდება“.

სუბიექტის ადგილი, ჩვეულებრივ, შედგენილი შემასმენლის ზმნურ და სახელად ნაწილებს შორისაა (გარდა ცალკეული შემთხვევებისა, მაგ., როცა სუბიექტად პირის ნაცვალსახელია წარმოდგენილი: هُوَ كَانَ مُجْتَهِدًا „ის ბეჯითი იყო“ და სხვ.).

არსებობს სხვა დამხმარე ზმნებიც, რომლებიც შედგენილ შემასმენელს ქმნიან და მათი სახელადი ნაწილი ბრალდებით ბრუნვაშია.

მაგ.: صَارَ „იყო, გახდა“; اصْبَحَ „იყო, გახდა“ და სხვ.

صَارَ طَبِيبًا „ექიმი გახდა“.

უარყოფითი لَمْ ნაწილაკით პირობით კილოში (იხ. ქვემოთ) ზმნა كَانَ ნიშნავს „არ შეეძლო“. ასეთ შემთხვევაში მას მოსდევს იმპერფექტივის ფორმა لَا ნაწილაკით. მაგ.: لَمْ نَكُنْ لِنَصْنِرْ „არ შეგვეძლო მოთმენა [მოგვეთმინა]“.

ზმნა كَانَ მომდევნო لَا ნაწილაკით გამოხატავს კუთვნილებას:

كَانَ لَهُ بَيْتٌ فِي الْمَدِينَةِ „მას სახლი ჰქონდა ქალაქში“.

كَانَ لَهُ صَدِيقٌ عَرَبِيٌّ „მას არაბი მეგობარი ჰყავდა“.

ზმნა لَيْسَ „არ არის, არ არსებობს“

لَيْسَ ზმნის პერფექტივის ფორმას არ აქვს შესაბამისი იმპერფექტივი. ზმნა لَيْسَ იუღლება შემდეგნაირად:

	მხ. რ.	ორ. რ.	მრ. რ.
III მამრ.	لَيْسَ	لَيْسَا	لَيْسُوا
მდ.	لَيْسَتْ	لَيْسَتَا	لَيْسْنَ
II მამრ.	لَسْتَ	لَسْتُمَا	لَسْتُمْ
მდ.	لَسْتِ		لَسْتُنَّ
I	لَسْتُ	—	لَسْنَا

لَيْسَ იხმარება როგორც დამოუკიდებელი პრედიკატის, ასევე მეშველი ზმნის ფუნქციით შედგენილ შემასმენელში. პირველი შემთხვევის მაგალითია: لَيْسَ فِي الْغُرْفَةِ مُعَلِّمٌ „ოთახში არ არის მასწავლებელი“.

ზმნა لَيْسَ, ისევე როგორც كَانَ, ქმნის შედგენილ შემასმენელს. შედგენილი შემასმენლის სახელადი ნაწილი (პრედიკატივი) لَيْسَ ზმნასთან ბრალდებით ბრუნვაშია, მაგ.: لَيْسَ أَلْبَيْتُ كَبِيرًا „სახლი არ არის დიდი“

لَسْتُ طَالِبًا „სტუდენტი არა ვარ“.

იშვიათად შედგენილი შემასმენლის სახელად ნაწილს ახლავს ნაწილაკი لَا ნაწილაკი. ასეთ შემთხვევაში იგი ნათესაობით ბრუნვაში დგას. მაგ.: لَسْتُ بِكَاتِبٍ „არა ვარ მწერალი“.

მოქმედების ადგილისა და დროის სახელი

ნაზმნარი სახელები, რომლებიც მოქმედების დროს ან ადგილს აღნიშნავენ, ინარმოებიან I თემის იმპერფექტივის ფუძიდან მა- პრეფიქსის დართვით. თუ ზმნის II ძირეულს მახასიათებელ ხმოვნად აქვს ი ან ა, ჩვეულებრივ, ეს ხმოვანი შენარჩუნებულია და შესაბამისად, ვიღებთ მოდელს:

„მეწილ“ ან „მეწალ“ მაგ.:

„მეწილ“ (ი) „იწდა“ > „მეწილ“ „საკრებულო“

„მეწილ“ (ა) „მეწილ“ > „მეწილ“ „სამზარეულო“

იმპერფექტივის მახასიათებელი ხმოვანი უ ადგილისა და დროის აღმნიშვნელ სახელში ძირითადად ი ხმოვნით, ხოლო იმპერფექტივით იცვლება. მაგ.:

„მეწილ“ (უ) „მეწილ“ > „მეწილ“ „მეწილ“

„მეწილ“ (უ) „მეწილ“ > „მეწილ“ „მეწილ“

„მეწილ“ (უ) „მეწილ“ > „მეწილ“ „მეწილ“

„მეწილ“ (ი) „მეწილ“ > „მეწილ“ „მეწილ“

„მეწილ“ (უ) „მეწილ“ > „მეწილ“ „მეწილ“

„მეწილ“ (უ) „მეწილ“ > „მეწილ“ „მეწილ“

გვაქვს მაგ. „მეწილ“ მოდელის -ათ სუფიქსიანი ვარიანტი — „მეწილ“.

მაგ. : „მეწილ“ „სკოლა“

„მეწილ“ 1) „ბიბლიოთეკა“; 2) „ნიგნის მალაზია“

„მეწილ“ „სამლოცველო (ადგილი, სადაც ყურანი იკითხება)“ და სხვ.

ტექსტი I:

مكتبة الإسكندرية

مكتبة الإسكندرية المشهورة كانت ملتقى للشعوب والثقافات وأحاطت بشتى جوانب المعرفة. في هذه المكتبة ازدهرت الفنون والعلوم والبحوث طوال ستة قرون من الزمان.

عملت حكومة مصر بالتعاون مع اليونان وبدعم مالي من برنامج الأمم المتحدة على إحياء مكتبة الإسكندرية القديمة من خلال بعثات لدراسة هذه المكتبة في أثنائها. منذ وقت قريب وقد فتحت هذه المكتبة أبوابها للباحثين من كل أنحاء العالم بمجموعات المتخصصة بالحضارة المصرية وسائر حضارات الشرق الأوسط والحضارة اليونانية والحضارة المسيحية القبطية والتراث الإسلامي.

სავარჯიშო 101

უპასუხეთ კითხვებს ტექსტის მიხედვით:

ما هو الدور الثقافي لمكتبة الإسكندرية في القرون الوسطى؟
خلال كم مدة من الزمن كانت هذه المكتبة تلعب دورها الإيجابي في الأوساط العلمية والثقافية؟

من بذل جهوداً واسعة لإحياء مكتبة الإسكندرية القديمة؟

სავარჯიშო 102

გაახმოვნეთ, თარგმნეთ და გრამატიკულად გაარჩიეთ მოცემული წინადადებები. გამოყავით შედგენილი შემასმენელი:

كان صديقه طبيبا . كانت أذنتاه كبيرتين . كان أنفه طويلا . كانت ألحوب مرة .
كان مريضا . كان ألالم شديدا . كان ألأعلاج صعبا . كانت ألممرضات جميلات .
كان ألألم فاسدا . كانت عيناها جميلتين . كان ألأوتوبيس قديما . كانت ألأغرفة
مريحة . كان ألمستشفى جديدا . كانت ألترجمة صحيحة .

სავარჯიშო 103

წმენით აგებული შედგენილი შემასმენლის გამოყენებით თარგმნეთ არაბულად შემდეგი წინადადებები:

ამ ქალაქში გასულ წლებში კარგ სატუმროთა რიცხვი ცოტა იყო. ალექსანდრიის ცნობილი ბიბლიოთეკა მდიდარი იყო ბერძნული კულტურული მემკვიდრეობის ნიმუშებით. არაბული ხელნაწერები ცოტა არ არის ჩვენს ხელნაწერთა ინსტიტუტში. პროფესიონალი თანამშრომელი ბევრი არ არის ამ სფეროში. ამინდი ამ ზაფხულს ცხელი არ არის. ჩემი მშობლები მასწავლებლები არ არიან. ჩემი ძმა ექიმი არ არის. მე ინჟინერი არ ვარ. ვიზიტის შედეგები ჩვენი ქვეყნისთვის პოზიტიური იყო. ჩემი სამუშაო ოფისში ძალიან ძნელი იყო და დამღლელი. ახალი სპექტაკლი ამ თეატრში ძალიან საინტერესო იყო. ამ რესტორანში კერძები გემრიელი არ არის. კერძი ცხარე არ არის. წიგნების ფასები ამ მაღაზიაში ძვირი არ არის. ამ ჯგუფის სტუდენტები ბევრით და აქტიურები არ არიან. ქალაქის ამ უბანში შენობები მაღალი არ არის. წლების მანძილზე ამ ჟურნალის ერთგული მკითხველი ვიყავი.

სავარჯიშო 104

წმენით აგებული (როგორც დამოუკიდებელი პრედიკატის) გამოყენებით თარგმნეთ შემდეგი წინადადებები არაბულად და შეადარეთ ისინი წინა სავარჯიშოში მოცემულ წინადადებებს:

ამ სკოლაში შარშან ბევრი მოსწავლე იყო. მასწავლებელი ოთახში არ არის. ცოტა ხნის წინ ის ბიბლიოთეკაში იყო. ხილის წვენი მაცივარში არ არის. მაღაზიაში პური არ არის. ჩანთაში გასაღები არ არის. კარადაში ლექსიკონი არ არის. ცოტა ხნის წინ ის მაგიდაზე იდო. დირექტორი ოფისში არ არის. ერთი საათის წინ ის ბანკში იყო. მძლოლი მანქანაში არ არის. წუთის წინ ის მაღაზიაში იყო. გასულ თვეში უხვი წვიმა იყო. გასულ ზამთარს დიდი თოვლი იყო. წინა თვეში ჩვენი უნივერსიტეტის რექტორი ოფიციალური ვიზიტით კაიროს უნივერსიტეტში იყო. ამ ადგილას ისტორიული სიძველეები იყო. გუშინ ჩვენს ოჯახში დიდი წვეულება იყო ჩემი ძმის ევროპიდან ჩამოსვლასთან დაკავშირებით. გასულ წელს ეგვიპტეში ვიყავი პირამიდების სანახა-ვად. შარშან ინსტიტუტში ბევრი ლექცია მქონდა, ხოლო წელს ბევრი ლექცია არ მაქვს. ჩემს მეგობარს ძველი მანქანა ჰქონდა, ახლა კი ბოლო მოდელის მანქანა ჰყავს. ჩვენს ოჯახს დიდი სახლი ჰქონდა ქალაქგარეთ, ახლა კი დიდი ბინა გვაქვს ქალაქის ცენტრში.

ტექსტი II:

عزیزتی القارئة ، عزیزتی القاری

إِنَّ مَجَلَّةَ <<فِكْرٌ وَقَفْنٌ>> هِيَ مَجَلَّةٌ ثَقَافِيَّةٌ أَمَانِيَّةٌ مُخَصَّصَةٌ لِلْعَالَمِ الْعَرَبِيِّ وَتَصْنَدُ بِلَا انْقِطَاعٍ مُنْذُ حَوَالِي أَرْبَعِينَ عَامًا. كَسَبَتْ الْمَجَلَّةُ خِلَالَ هَذِهِ الْحَقَبَةِ الْزَمْنِيَّةِ الْكَثِيرِ مِنَ الْأَصْدِقَاءِ وَالْقُرَّاءِ فِي أَرْجَاءِ الْعَالَمِ الْعَرَبِيِّ. لِذَلِكَ لَا بُدَّ مِنْ زِيَادَةِ عَدْدِ الْمُهْتَمِّينَ بِهِذِهِ الدُّورِيَّةِ الثَّقَافِيَّةِ.

إِنَّ الْمَجَلَّةَ مُتَوَافِقَةٌ مَعَ طُمُوحَاتِكُمْ وَتَوَقُّعَاتِكُمْ فَإِنَّا فِي أَنْتِظَارِ آرَائِكُمْ فِي هَذِهِ الْمَجَلَّةِ. وَتَغْيِيرًا عَنْ شُكْرِنَا وَأَمْتِنَانِنَا سَنَبْعَثُ لَكُمْ الْمَجَلَّةَ مَجَانًا فِي الْمُسْتَقْبَلِ. إِنَّا نَطْلُبُ مِنْكُمْ - أَيُّهَا الْمُشْتَرِكُونَ بِفِكْرٍ وَقَفْنٍ - وَأَنْتُمْ أَيُّهَا الْقُرَّاءُ لَهَا بِإِنْتِظَامٍ - الْإِغْرَابَ عَنْ آرَائِكُمْ بِهَا وَتَذْوِينَ الْمَعْلُومَاتِ الشَّخْصِيَّةِ بُغْيَةَ الْإِطْلَاعِ عَلَي رَغَبَاتِكُمْ.

مِنَ الْمُتَمَكِّنِ إِرْسَالُ الْأَسْئَلَةِ وَالرَّسَائِلِ إِلَى عُنْوَانِ الْمَجَلَّةِ بِالْبَرِيدِ الْعَادِيِّ أَوْ بِالْبَرِيدِ الْإِلِكْتُرُونِيِّ أَوْ عَنْ طَرِيقِ أَلْفَاكْسٍ أَوْ مِنَ الْمُتَمَكِّنِ أَيْضًا زِيَارَةً مَوْقِعِنَا فِي الْإِنْتَرْنِتِ.

أَيْنَ تَصْنَدُ مَجَلَّةُ <<فِكْرٌ وَقَفْنٌ>> ، بِأَيِّ لُغَةٍ ؟ وَمُنْذُ كَمْ عَامًا ؟

مَا هُوَ مَجَالُ الْأَهْتِمَامِ لِهَذِهِ الْمَجَلَّةِ الثَّقَافِيَّةِ ؟

مَنْ هُمْ الْقُرَّاءُ لِهَذِهِ الْمَجَلَّةِ ؟

هَلْ عَدَدُ الْمُهْتَمِّينَ بِهِذِهِ الدُّورِيَّةِ كَبِيرٌ ؟

مَاذَا تَطْلُبُ مَجَلَّةُ <<فِكْرٌ وَقَفْنٌ>> مِنَ الْمُشْتَرِكِينَ وَقُرَّائِهَا بِإِنْتِظَامٍ ؟

هَلْ مِنَ الْمُتَمَكِّنِ إِرْسَالُ الرَّسَائِلِ إِلَى الْمَجَلَّةِ بِالْبَرِيدِ الْإِلِكْتُرُونِيِّ أَوْ بِالْبَرِيدِ الْعَادِيِّ

فَقَطْ ؟

هَلْ يُوجَدُ لِمَجَلَّةِ <<فِكْرٌ وَقَفْنٌ>> مَوْقِعٌ فِي الْإِنْتَرْنِتِ ؟

ამ ჟურნალმა ბევრი მკითხველი შეიძინა საქართველოშიც.

ამ საკითხებით დაინტერესებული ბევრი მეცნიერი მონაწილეობას მიიღებს პარიზის საერთაშორისო კონფერენციაში.

კონფერენციის თემატიკა ეხმიანება (შეესატყვისება) პატარა ქვეყნების მისწრაფებებს და მოლოდინებს).

ამ ჟურნალის ხელმძღვანელები და მუდმივი მკითხველები მხოლოდ გერმანელები არ არიან.

თქვენი პირადი მონაცემების დარეგისტრირება შესაძლებელია ელექტრონული ფოსტით. ამ პროგრამაზე პასუხისმგებელი პირის ელექტრონული მისამართი არის ჩვენს ინტერნეტ-საიტზე.

დილოგი :

الصِّحَافَةُ فِي الْعَالَمِ الْعَرَبِيِّ

أحمد : — السلامُ عليكم ، يا فاطمة !

فاطمة : — عليكم السلام ، يا أحمد !

أحمد : — كَيْفَ حَالُكَ وما أخبارُكَ ، يا فاطمة ؟

فاطمة : — أنا بخير ، شكرًا وأنت ، كَيْفَ حَالُكَ ؟

أحمد : — أنا بخير أيضًا ، الحمدُ لله "ماشي الحال" . أراكِ تَذْهَبِينَ إلى

قاعةِ المكتبةِ كثيرًا ما . هل تَقْرَيْنِ الجرائدَ والمجلاتَ كُلَّ يَوْمٍ ؟

فاطمة : — طبعًا ، أقرأها ، لكنها كثيرة جدًا . في العالمِ العربيِّ المعاصرِ

كثير منَ الدُّورياتِ المُختلفة ، بعضها سياسية وبعضها اقتصادية

وبعضها ثقافية .

توجد في الدُّولِ العربيَّةِ دورُ النشرِ والطباعةِ الكثيرةُ وبِألتالي ،

تُصنَّرُ في العالمِ العربيِّ المعاصرِ الجرائدُ والمجلاتُ اليوميَّةُ

والأسبوعيةُ والشهريةُ . بعضها تُصنَّرُ مرَّةً في أحدِ فُصولِ السنة ،

أو منَ المُمكنِ مرَّةً في نصفِ السنة أو مرَّةً في السنة أيضًا .

أحمد : — المعلوماتُ مُفيدة ، يا زميلتي ! أنا شخصيًا أقرأ جريدةَ <<الأهرام>>

وَحَدَّهَا ، فيها المعلوماتُ الكافيةُ بالنسبةِ لي . ما رأيُكِ ؟

فاطمة : — جريدةُ <<الأهرام>> هي جريدةُ مهمَّة ومشهورةُ في العالمِ العربيِّ

كُلِّهِ ، لكن تُوجدُ الجرائدُ والمجلاتُ العربيَّةُ المُهمَّةُ الأخرى .

منَ الضروريِّ قراءتها أيضًا .

أحمد : — متلا ، ما هي مجلَّتُكَ المُفضَّلةُ ؟

فاطمة : — مجلَّتِي المُفضَّلةُ هي مجلَّةُ <<العربي>> ، مجلَّةُ ثقافية

كُويَّة . فيها مقالاتُ مُمتعةٌ جدًا منَ المجلاتِ المُختلفة ، منَ بينها

مقالاتُ عَنِ الألبِ وَعَنِ الفَنِّ ، حتَّى عَنِ حمايَةِ البيئةِ أيضًا .

أحمد : — أرى أنَّكَ قارئةُ مُخلصةٌ للصحافةِ العربيَّةِ المُعاصرة !

فاطمة : — طبعًا ، هي مُتطورةٌ وعلى المُستوى العالميِّ برأيي .

انصَحْكَ يا صديقي ، بِقراءةِ الصحافةِ العربيَّةِ المُعاصرة ! عَدَدُ

المُستَركين بها أكثرُ وأكثرُ .

أخمد : — شكرًا جزيلًا على النصائح الطيبة. مع أسلامة ، يا زميلتي !
فاطمة : — مع أسلامة و إلى اللقاء!

სავარჯიშო 108

უპასუხეთ შეკითხვებს ტექსტის ლექსიკის გამოყენებით:

هَلْ تَصْنَدُرُ فِي الْعَالَمِ الْغَرْبِيِّ الْمَعَاوِيرَ كَثِيرَ مِنَ الْتَوْرِيَّاتِ ؟
هَلْ مِنْ بَيْنِهَا الْجَرَائِدُ وَالْمَجَلَّاتُ السِّيَاسِيَّةُ ؟
هَلْ تَوْجَدُ فِي الدُّوَلِ الْعَرَبِيَّةِ ثَوْرُ النُّشْرِ وَالطَّبَاعَةِ الْكَثِيرَةِ ؟
هَلِ الصَّخَافَةُ الْعَرَبِيَّةُ الْمَعَاوِيرَةُ مُتَطَوِّرَةٌ وَعَلَى الْمُسْتَوَى الْعَالَمِيِّ ؟
هَلْ عِنْدَ الْمُسْتَشْرِكِينَ بِالصَّخَافَةِ الْعَرَبِيَّةِ كَبِيرٌ ؟
هَلْ مُهِمَّةُ الصَّخَافَةِ نَشْرُ أَخَذَ الْمَعْلُومَاتِ فَقَطْ أَمْ تَقْدِيمُ تَحْلِيلِ
هَذِهِ الْمَعْلُومَاتِ لِلْقُرَّاءِ ؟
مَا رَأَيْكَ ، هَلِ الصَّخَافَةُ حُرَّةٌ وَمُسْتَقِلَّةٌ بِشَكْلِ كَامِلٍ أَمْ هِيَ تَحْتَ نَفُوذِ
الْمُسْلَطَاتِ بِطَرِيقٍ مُبَاشِرٍ أَوْ غَيْرِ مُبَاشِرٍ ؟

სავარჯიშო 109

თარგმნეთ არაბულად მოცემული ფრაზები დიალოგის ლექსიკის გამოყენებით:

პოლიტიკური პრესა; მთავარი გაზეთის კულტურის გვერდი; ყოველდღიური გაზეთები; ყოველკვირეული ჟურნალები; ყოველთვიური პერიოდული გამოცემა; ცნობილი არაბული გამომცემლობა; ერთგული მკითხველი; მუდმივი მკითხველი; ლიტერატურული სტატიები; თანამედროვე ქართული პრესის დონე; ჟურნალის ხელმოწმერთა რაოდენობა.

სავარჯიშო 110

თარგმნეთ არაბულად შემდეგი წინადადებები:

ალექსანდრიის ახალი ბიბლიოთეკა კულტურათა შეხვედრის ადგილია.
ალექსანდრიის ბიბლიოთეკა კულტურათა შეხვედრის ადგილი იყო.

ჩვენს ოჯახს დიდი სახლი აქვს სოფელში.
ჩვენს ოჯახს დიდი სახლი ჰქონდა სოფელში.
ამ ოფისში ბევრი თანამშრომელი არ არის.
ეს მასწავლებელი უცხოელი არ არის.

ჩემი მეგობარი ავადაა.
ჩემი მეგობარი ავად იყო.
ჩვენი სახლის წინ დიდი ბაღია.
ჩვენი სახლის წინ დიდი ბაღი იყო.

არაბულიდან ქართულად თარგმანი სწორია.
არაბულიდან ქართულად თარგმანი სწორი იყო.
უნივერსიტეტის სტუდენტებს შორის ბევრი მეგობარი მყავს.
უნივერსიტეტის სტუდენტებს შორის ბევრი მეგობარი მყავდა.
ამ ქუჩაზე ბევრი მანქანა არ არის.
ეს ქუჩა ფართო არ არის.

სასტუმროს ოთახი ძალიან კომფორტულია.

სასტუმროს ოთახი ძალიან კომფორტული იყო.
 ამ თვეში დიდი წვიმები და ქარებია.
 ამ ზამთარს დიდი წვიმები და ქარები იყო.
 ჩვენი უნივერსიტეტის რექტორი ახლა ქალაქში არ არის.
 ეს ტექსტი ძნელი არ არის.

X გაკვეთილი

კავშირებითი კილო

კავშირებითი კილო გვხვდება რთულ ქვეწყობილ წინადადებებში **أَنْ** „რომ“, **أَنْ لَا** „რომ არა“, **أَلَا** „რომ არა“, **لَ** „რათა“, **لِكَيْ**, **كَيْ** „რათა“, **حَتَّى** „რათა“; იმისათვის, რომ“ კავშირების შემდეგ. კავშირებით კილოს ფორმას ითხოვს თავის შემდეგ **لَنْ** ნაწილაკი, რომელიც გამოხატავს უარყოფას მყობადში.

კავშირებითი კილო იწარმოება თხრობითი კილოს ფორმებში -უ დაბოლოების -ა სუფიქსით შეცვლით და - მ-ნა, - მ-ნი, - ჭ-ნა სუფიქსების -ნა, -ნი დაბოლოებათა მოკვეციტ. უცვლელად რჩება მრავლობითი რიცხვის მდებრობითი სქესის ფორმები.

	მხ. რ.	ო. რ.	უღლება:	მრ. რ.
III მამრ.	يَفْعَلُ	يَفْعَلَا		يَفْعَلُوا
მდ.	تَفْعَلُ	تَفْعَلَا		تَفْعَلْنَ
II მამრ.	تَفْعَلُ	}		تَفْعَلُوا
მდ.	تَفْعَلِي			تَفْعَلْنَ
I	أَفْعَلُ	—		نَفْعَلُ

შენიშვნა: მრავლობითი რიცხვის მამრობითი სქესის ფორმებში ჩნდება გრაფიკული ალიფი: **تَفْعَلُوا** და **يَفْعَلُوا**

أَغْلَقْتُ الْأَفْذَةَ قَبْلَ أَنْ أَخْرُجَ مِنَ الْبَيْتِ . „ფანჯარა დავეკეტე, სანამ სახლიდან გა-ვიდოდი“.

შენიშვნა: განსხვავებით **قَبْلَ أَنْ** („მანამდე, სანამ“) კავშირისა, **بَعْدَ أَنْ** და **مُنْذُ أَنْ** („მას შემდეგ, რაც“) კავშირები მომდევნო პერფექტივთან იხმარება:

بَعْدَ أَنْ كَتَبْتُ الرِّسَالَةَ أَرْسَلْتُهَا إِلَى صَدِيقِي . „მას შემდეგ, რაც წერილი დავწერე, ის ჩემს მეგობარს გავუგზავნე“.

مُنْذُ أَنْ وَصَلْتُ إِلَى هُنَا تَغَيَّرَتْ حَيَاتِي تَمَامًا . „მას შემდეგ, რაც აქ ჩამოვედი, ჩემი ცხოვრება სრულიად შეიცვალა“.

თანამედროვე სასაუბრო ენაში მოკლე -ა-ზე დაბოლოებული კავშირებითი კი-ლოს ფორმები (თუ მათ ნაცვალსახელოური სუფიქსი არ მოსდევთ) ზოგჯერ უხმოვ-ნოდ ბოლოვდება: **تُرِيدُ أَنْ تَكْتُبَ رِسَالَةً** „გვინდა, რომ დავწეროთ წერილი“. ნაც-ვალსახელოვანი სუფიქსის დართვისას კილოს დაბოლოება (-ა) შენარჩუნებუ-ლია: **أُرِيدُ أَنْ أَسْأَلَهُ** „მინდა, რომ ვკითხო მას“.

პირობითი კილო

პირობითი კილოს ფორმები გვხვდება პირობით-შედეგობითი წინადადებების ორივე ნაწილში როგორც პირობის აღმნიშვნელი ნაწილაკების შემდეგ (ასეთებია: **إن** „თუ, თუკი“, **إذا** „თუ, თუკი“ და სხვ.), ასევე მათ გარეშეც.

პირობით კილოს მოითხოვენ აგრეთვე **لَمْ** ნაწილაკი და ზოგჯერ **ل** და **لا** ნაწილაკები.

პირობითი კილოს ფორმებს ვანარმოებთ კავშირებითი კილოს ფორმებისგან — სუფიქსის ნულოვანი (უხმოვნო) დაბოლოებით შეცვლით. დანარჩენი ფორმები პირობითი და კავშირებითი კილოებისა ერთმანეთს ემთხვევა.

	მხ. რ.	ორ. რ.	მრ. რ.
III მამრ.	يَفْعَلُ	يَفْعَلَا	يَفْعَلُوا
მდ.	تَفْعَلُ	تَفْعَلَا	تَفْعَلْنَ
II მამრ.	تَفْعَلُ	}	تَفْعَلُوا
მდ.	تَفْعَلِي		تَفْعَلْنَ
I	افْعَلْ	—	تَفْعَلْ

პირობითი კილო წინამავალი **لَمْ** „არ“ ნაწილაკით გამოხატავს უარყოფას ნამყოში. **لَمْ يَكْتُبْ** „არ დაუწერია“.

პირობითი კილო წინამავალი **لا** „არ“ ნაწილაკით გამოხატავს ბრძანების ნეგატიურ (აკრძალვის) ფორმას. **لا تَفْعَلْ ذَلِكَ** „ნუ აკეთებ ამას / არ გააკეთო ეს!“
لا يَذْهَبُوا! „ნუ წავლენ!“

შენიშვნა: არტიკლიანი ფორმების წინ უხმოვნო დაბოლოება იცვლება — ი ხმოვნიანი დაბოლოებით. **لَمْ يَشْرَبِ الْكُنْبِيذُ** „არ დაუღევია ღვინო“ [ლამ დაშრაბი-ნ-ნაბიზა].

სასაუბრო არაბულში ზოგიერთ ზმნაში (სწორი სამთანხმოვნიათ) თხრობითი (კავშირებითიც) და პირობითი კილოების ფორმა შეიძლება ერთმანეთს დაემთხვეს.

ბრძანებითი კილო

ბრძანებით კილოს საკუთარი ფორმები მხოლოდ II პირისთვის აქვს, ისიც მხოლოდ დადებითი შინაარსისა. ბრძანებითი კილო იყენებს პირობითი კილოს ფორმას პრეფიქსის ჩამოცილებით. ორთანხმოვნიათი დასაწყისის თავიდან ასაცილებლად ჩნდება პროთეტული ხმოვანი (გრაფიკაში ჰამზიანი ან ვასლიანი ალიფი). ა ან ი მახასიათებელი ხმოვნის მქონე ზმნებს ჰამზასთან ი ხმოვანი აქვთ:

	მხოლოდითი	ორობითი	მრავლობითი
მამრ. სქ.	أَفْعَلْ	أَفْعَلَا	أَفْعَلُوا
მდ. სქ.	أَفْعَلِي		أَفْعَلْنَ

უ მახასიათებელ ხმოვნთან ზმნებს ჰამზასთან იგივე ხმოვანი (უ) ექნებათ:

	მხოლოდითი	ორობითი	მრავლობითი
მამრ. სქ.	أَفْعُلْ	أَفْعُلَا	أَفْعُلُوا
მდ. სქ.	أَفْعُلِي		أَفْعُلْنَ

აკრძალვის ფორმა და ბრძანება III და I პირებისთვის:

ნეგატიური ბრძანება ანუ აკრძალვა პირობითი კილოს ფორმით და მის წინ დართული لَا ნაწილაკით გამოიხატება: لَا تَفْعَلْ „ნუ გააკეთებ/არ გააკეთო!“, لَا تَفْعَلُوا „ნუ გააკეთებთ/არ გააკეთოთ!“ (იხ. ზემოთ, პირობითი კილო).

პირობითი კილოს ფორმა გამოიყენება აგრეთვე I და III პირების ბრძანებით-სათვის, ოღონდ لَا ნაწილაკის დართვით. მაგ.:

لِيَفْعَلْ ذَلِكَ „დაე, გააკეთოს ეს!“

لِيَفْعَلْ ذَلِكَ „მოდი, გააკეთოთ ეს!“

لِيَخْذُ مَا تُرِيدُ „დაე, მოხდეს რაც გსურს!“

وَ لَا კავშირის დართვისას لَا ნაწილაკის ხმოვანი სუქუნით იცვლება. მაგ.:

لِيَذْهَبَ فَلْيَفْعَلْ ذَلِكَ „დაე, წავიდეს და გააკეთოს ეს!“

فَلْتَنْبِذْ „მამ, დავინცხო!“

ალტერნატიული ნაწილაკები: أَوْ „ან“ და أَمْ „თუ“ წინადადებაში

أَوْ „ან“ ალტერნატიული ნაწილაკი იხმარება ნებისმიერ წინადადებაში:

عندما أصيل إلى القاهرة يكون في استقبال مدير المراكز أو نائبه.

„როდესაც კაიროში ჩავალ, დამხვდება ცენტრის დირექტორი ან მისი მოადგილე.“

في الشوارع مرّة أو مرّتين. قابلته.

أَمْ „თუ“ ალტერნატიული ნაწილაკი იხმარება კითხვით წინადადებაში, ამასთან კითხვითი წინადადების დასაწყისში შესაძლებელია იყოს هَلْ კითხვითი ნაწილაკი (განსაკუთრებით არაპირდაპირ შეკითხვაში):

هل هو متزوج أم لا? „დაქორწინებულია თუ არა?“

هل الصحافة حرة بشكل كامل أم هي تحت نفوذ السلطات بطريق

مباشر أو غير مباشر؟

„პრესა სრულიად თავისუფალია თუ პირდაპირი ან არაპირდაპირი გზით ხელისუფლების გავლენის ქვეშაა?“

أتصل بي أم اتصل بك? „დამირეკავ თუ დაგირეკო?“

؟ اذري اَفْعَلَ هذا ام لا ؟ „არ ვიცი, გააქეთა ეს თუ არა.“

سواءٌ عليهم اَنذَرْتَهُمْ ام لَمْ تُنْذِرْهُمْ . „მათთვის სულერთია, გააფრთხილე ისინი თუ არა.“

სავარჯიშო 111

გადაიყვანეთ მოცემული ზმნების ფორმები პერფექტივიდან იმპერფექტივის პირობით კილოში:

მაგალითი: لَمْ يَفْعَلْ ذَلِكَ > فَعَلَ ذَلِكَ

سَمِعْنَا الْخَبَرَ . دَخَلْتُ الْقَاعَةَ . فَتَحَتِ الْبَابَ . فَهَيَّئْ لَنَا الْكُلَامَ .
طَلَبْنَا الدُّخُولَ . عَقَدُوا الْأَجْتِمَاعَ . ذَهَبُوا إِلَى الْمَسْرَحِ . دَخَلَ الْمَكْتَبَةَ . رَجَعْتُ
إِلَى الْبَيْتِ . شَرِبْتُ الشَّايَ . أَكَلْنَا الْخُبْزَ . عَرَفْتُمْ هَؤُلَاءِ الرِّجَالَ . كَتَبْتُمْ
الْخُرُوفَ الْعَرَبِيَّةَ . رَكِبْتُمْ الْأَسْيَارَةَ . جَلَسْتُمْ حَوْلَ الْمَائِدَةِ . مَكْتَبْتُمْ فِي هَذِهِ
الْمَدِينَةِ . سَكْنَا فِي ذَلِكَ الْمَبْنَى . تَرَسْنَا الْتَارِيخَ . سَأَلْتُهُمْ . فَهَيْئَتْهُ .
فَهَيْئْتُمُوهُ . سَمِعْتُمُوهُ . سَأَلْتُمُوهَا . قَرَأْتُمُوهَا . أَخَذْنَاهُ . شَرَحْنَاهُ .

სავარჯიშო 112

თარგმნეთ არაბულად შემდეგი წინადადებები ქვემოთ მოცემული სქემის გამოყენებით:

+ ან + ნაცვალსახელოვანი სუფიქსი + ნაცვალსახელოვანი სუფიქსი + ნაცვალსახელოვანი სუფიქსი + ნაცვალსახელოვანი სუფიქსი

ნიმუში:

عليه أن يَذْهَبَ إِلَى الْمَكْتَبَةِ الْيَوْمَ . > ის უნდა წავიდეს ბიბლიოთეკაში დღეს

- ჩვენ უნდა წავიკითხოთ ეს ტექსტი არაბულად!
- მან ბევრი უნდა იმუშაოს თავისი ლექსიკის გამდიდრებაზე!
- თქვენ უნდა წავიკითხოთ ეს წერილები!
- თქვენ უნდა დანეროთ პასუხი ამ წერილზე!
- სტუდენტები უნდა დაესწრონ ამ პროფესორის ლექციას!
- შენ ადრე უნდა დაბრუნდე სალამოს შინ!
- ჩვენ უნდა მოვისმინოთ ახალი ამბების გამოშვება პრესის ენის ლექციაზე!
- არაბულმა ქვეყნებმა უნდა მოაწყონ სამიტი არაბულ რეგიონში შექმნილი ვითარების გარშემო!
- კონფერენციის მონაწილეები ზეგ უნდა ჩამოვიდნენ რეგისტრაციისთვის!
- მე მალაზიაში უნდა წავიდე საჭმელ-სასმელის საყიდლად!

სავარჯიშო 113

თარგმნეთ არაბულად:

მოდი, წავიდეთ კინოში! მოდი, წავიყვანოთ ბავშვი ზოოპარკში! მოდი, ვკითხოთ ამის შესახებ მასწავლებელს! მოდი, გავიდეთ ქალაქგარეთ! მოდი, მოვისმინოთ ახალი ამბები! მოდი, მივწეროთ აპმელს წერილი! მოდი, მოვითხოვოთ დასვენება!

მოდი, წავიდეთ ჩვენი არაბი მეგობრების სანახავად!
წავიკითხოთ ეს წიგნი! ისწავლოს ეს გაკვეთილი! მოისმინოს ყოველ დღე! ახალი ამბები არაბულად! წავიკითხოთ სტატია ამ გაზეთიდან! ჰკითხოთ თავიანთ მშობლებს ამის შესახებ! აუხსნან ბავშვებს ყველაფერი! მოითხოვონ გამგზავნება სამშობლოში!

لَنْ دَا لَمْ და გამოიყენეთ ზმნები პერფექტივიდან იმპერფექტივში და გამოიყენეთ ნაწილაკები შესაბამისი კილოგებითურთ.

ნიმუში: > كَتَبْتُ الرِّسَالَةَ الطَّوِيلَةَ لِلصَّدِيقِ الْعَرَبِيِّ.

لَمْ أَكْتُبِ الرِّسَالَةَ الطَّوِيلَةَ لِلصَّدِيقِ الْعَرَبِيِّ.

لَنْ أَكْتُبَ الرِّسَالَةَ الطَّوِيلَةَ لِلصَّدِيقِ الْعَرَبِيِّ.

سَكَنْتُ فِي الْفُنْدُقِ الْفَخْمِ فِي مَرْكَزِ الْقَاهِرَةِ . حَضَرَ صَدِيقِي الْمَحَاضِرَةَ الْعِلْمِيَّةَ لِلْأَسَاطِيزِ الْبَارِزِ فِي مَجَالِ الْعِلَاقَاتِ الدَّوْلِيَّةِ . ذَهَبْتُ الْفَتَاةُ إِلَى الْمَسْرَحِ لِمَشَاهِدَةِ الْمَسْرُوحِيَّةِ الْجَدِيدَةِ . أَكَلَ أَعْضَاءُ الْوَفْدِ أَطْعِمَةً شَرْقِيَّةً فِي مَطْعَمٍ صَغِيرٍ فِي ضَاحِيَةِ الْمَدِينَةِ . طَلَبَ الطَّلَابُ مِنْ مُوَظَّفِ الْمَكْتَبَةِ الْجَرَائِدِ الْجَدِيدَةِ . خَرَجَتِ الْمُعَلِّمَاتُ مِنَ الْمَعْهَدِ فِي الظُّهْرِ . عَمِلَ الْمَعْلُومُونَ بِالْأَجْهَزَةِ الْحَدِيثَةِ . هُمْ جَلَسُوا فِي الْمَقْهَى سَاعَاتٍ طَوِيلَةٍ . قَرَأْتُ كُلَّ الْمَوْلاَفَاتِ لِهَذَا الْكَاتِبِ . عَقَدَ مُدِيرُ الشَّرْكََةِ أَجِيمَاغَ الْمَوْظُفِّينَ . سَمِعْنَا فِي الْحَفْلَةِ الْقِطْعَ الْمَوْسِيقِيَّةَ الْجَمِيلَةَ . شَرَبْنَا قَلِيلًا مِنَ الْكُنْبِيذِ مَعَ الضُّيُوفِ فِي الْحَفْلَةِ.

ანარმოეთ შემდეგი ზმნებიდან ბრძანებითი კილოს ფორმები და ასევე გამოხატეთ II პირისთვის ნეგატიური ბრძანება ანუ აკრძალვა პირობითი კილოზე დართული ნაწილაკით.

ნიმუში:

> خَرَجَ

اُخْرِجْ ، اُخْرِجِي ، اُخْرِجُوا ، اُخْرِجْنَ
لا تُخْرِجْ ، لا تُخْرِجِي ، لا تُخْرِجُوا ، لا تُخْرِجْنَ

ზმნები: دَخَلَ ، ذَهَبَ ، جَلَسَ ، شَرَبَ ، سَمِعَ ، عَمِلَ ، كَتَبَ ، رَجَعَ ، سَمَحَ

დიאלოგი :

الاستعداد للسفر

أَنَا مُسْتَشْرِقٌ وَمُسَافِرٌ إِلَى دِمَشْقَ بَعْدَ أُسْبُوعٍ . أَخَذْتُ التَّذَكُّرَةَ مِنْ مَكْتَبِ الْخُطُوطِ الْجَوِّيَّةِ لِلنَّمَسَاوِيَّةِ . الْآنَ فَصَلَ الصَّيْفُ وَسَيَاحٌ كَثِيرُونَ ، تَوْجَدُ تَخْفِيفَاتٌ كَبِيرَةٌ عَلَى أَسْعَارِ التَّذَاكِرِ وَقِيَمُهَا مَعْقُولَةٌ فِي كُلِّ مَكَاتِبِ السَّفَرِ . رَحَلْتُ مَسَاءً . أَكُونُ فِي دِمَشْقَ فِي السَّاعَةِ الثَّانِيَةِ عَشْرَةَ وَالنَّصْفِ لَيْلًا . هَذِهِ هِيَ زِيَارَتِي الْأُولَى إِلَى دِمَشْقَ . لَمْ أَكُنْ فِي هَذِهِ الْمَدِينَةِ بَعْدُ . زَمِيلِي مِنَ الْجَامِعَةِ كَانَ فِي دِمَشْقَ قَبْلَ الشَّهْرِ . سَأَتَّصِلُ بِهِ ، عِنْدِي أَسْئَلَةٌ كَثِيرَةٌ لَهُ .
— يَا صَدِيقِي ، فِي الْأُسْبُوعِ الْقَائِمِ عِنْدِي زِيَارَةٌ عَمَلٌ إِلَى دِمَشْقَ وَأَنَا بِحَاجَةٍ إِلَى

بعض. التّصانيع منك. في بداية الأمر، ألا تعرّف فنننقًا عصريًا من الممكن أن انزل فيه ؟ رحلتي ليلا وليس عندي اقرباء أو معارف في دمشق. لن يكون أحد في أستقبالي بمطار دمشق.

لزميل/ - لا بأس بك ، تأخذ سيارة التاكسي . الأجور منخفضة ، ومن الممكن القول بصفة عامة أن دمشق ليست مدينة غالية بالمقارنة مع المدن العربية الأخرى . أما الفنادق فهي دمشق فنادق فخمة كثيرة من بينها <الشام> . فننق خمسة نجوم . هو فننق عصري به كل وسائل الراحة ، يقع في وسط المدينة والوصول إليه بسيط وبه خدمة متميزة حقًا .

الا ترغّب في أن تحجز الغرفة مقدّمًا ؟ الصيف هو فصل السياحة والعرف الفارغة ليست كثيرة . يجب عليك أن تتصل بقاعة الاستقبال وتطلب من الموظف ما تريد . يغني غرفة يسرير واحد أو يسريرين ، وتستغنم كم هي الأسعار وهل تشمل الخدمة الإقامة والطعام أو الإقامة فقط . الغرف بالفندق مريحة جدًا، طبعًا في كل غرفة تكييف للهواء وثلاجة وتلفزيون، أما المطبخ في الفندق فهو لكل الأذواق ، توجد فيه مأكولات أوروبية وشرقية متنوعة لذيذة جدًا. البواب في قاعة الاستقبال في انتظار. الضيوف دائما الموظف في الاستقبال يُعطيك الاستمارة البسيطة لتملأها (تكتب فيها بياناتك الشخصية) وبعد ذلك تنترك جواز سفرك لدى الموظف في الاستقبال وتصعد إلى غرفتك. سيخل البواب حقيبتك. الشباك لتبديل العملة في قاعة الاستقبال أيضا، تستطيع أن تصرف العملة بسهولة وسعر العملة الأجنبية هناك غير مختلف عن سعر المصرف الرسمي . أغلبية النزلاء بالفندق أجاب منك ، تقوم إدارة الفندق بتنظيم الجولات السياحية المختلفة وفي وقت الفراغ تستطيع أن تشترك فيها لتزور معالم المدينة مع دليل محترف .

- والجو ؟ ماذا يجب أن أخذ من الملابس ؟

لزميل/ - خذ الملابس الصيفية الخفيفة من القطن والحرير طبعًا . الحرارة في منتصف النهار عالية جدًا ويمتدح الناس عن الخروج إلى شوارع المدينة ، أما الجو في المساء فهو معتدل تمامًا و شوارع وميادين المدينة ملى بالناس .

- والناس ؟ ما رأيك في سكان دمشق ؟

لزميل/ - بصراحة ، سكان دمشق هم أناس طيبون ، يجيئون الضيوف ويقابلونهم بحسن. الضيافة . جدير بالملاحظة أنه في أوقات الصلاة - في الصباح والظهر والعصر والمغرب والعشاء - تسمع نداء المؤذن من كل أنحاء المدينة وترى الناس مسرعين إلى المساجد .

- والنظام التعليمي ؟ هل هو مختلف عن نظامنا كثيرًا ؟ هل أساليب ومناهج التعليم متقدمة أم هي بحاجة إلى التطوير ؟

لزميل/ - على مهلك، يا صديقي، ترى كل شيء بعيونك بعد الوصول. علي كل

9. თქვენი რჩევები მჭირდება ახალი სასწავლო პროგრამებისა და სწავლების მეთოდების თაობაზე.
10. ნებისმიერ დროს შეგიძლიათ დამირეკოთ. ჩემი მობილურის ნომერი ხომ გაქვთ?
11. აეროპორტში ვინმე თუ დაგხვდებათ?
12. სამწუხაროდ, არა. ნაცნობები ამ ქალაქში არ მყავს და აეროპორტში არავის ველოდები.

სავარჯიშო 118

თარგმნეთ შემდეგი წინადადებები არაბულად პირველ წინადადებაში მოცემული ზმნის შესაბამისი კილოების გამოყენებით.

გავალე ოთახის კარი. არ გამილია ოთახის კარი. არ გავალე ოთახის კარს! გააღეთ ოთახის კარი! ნუ გააღებთ ოთახის კარს! (დაე) გააღოს ოთახის კარი!

დავესწარი ამ პროფესორის ლექციას. არ დავესწრებივარ ამ პროფესორის ლექციას. არ დავესწრები ამ პროფესორის ლექციას! დავესწარი ამ პროფესორის ლექციას! ნუ დავესწრებით ამ პროფესორის ლექციას! მოდი, დავესწროთ ამ პროფესორის ლექციას!

წინასწარ დაჯავშნე ნომერი ამ სასტუმროში. წინასწარ არ დამიჯავშნავს ნომერი ამ სასტუმროში. წინასწარ არ დაჯავშნი ნომერს ამ სასტუმროში! წინასწარ დაჯავშნე ნომერი ამ სასტუმროში! ნუ დაჯავშნი წინასწარ ნომერს ამ სასტუმროში! მოდი, წინასწარ დაჯავშნოთ ნომერი ამ სასტუმროში!

ბილეთები ავიღეთ ავსტრიული ავიახაზების ოფისში. ბილეთი არ ამიღია ავსტრიული ავიახაზების ოფისში. ბილეთს არ ავიღებ ავსტრიული ავიახაზების ოფისში! აიღე ბილეთი ავსტრიული ავიახაზების ოფისში! ბილეთებს ნუ აიღებთ ავსტრიული ავიახაზების ოფისში! ბილეთები აიღონ ავსტრიული ავიახაზების ოფისში!

დატოვე პასპორტი თანამშრომელთან სასტუმროს მისაღებ დარბაზში? პასპორტი არ დამიტოვებია თანამშრომელთან სასტუმროს მისაღებ დარბაზში. პასპორტს არ დავტოვებ თანამშრომელთან სასტუმროს მისაღებ დარბაზში! პასპორტები დატოვეთ თანამშრომელთან სასტუმროს მისაღებ დარბაზში! პასპორტებს ნუ დატოვებთ თანამშრომელთან სასტუმროს მისაღებ დარბაზში! (დაე) დატოვოს პასპორტი თანამშრომელთან სასტუმროს მისაღებ დარბაზში!

ჩავიცვი აბრეშუმის თხელი საზაფხულო ტანსაცმელი. არ ჩამიცვამს აბრეშუმის თხელი საზაფხულო ტანსაცმელი. არ ჩავიცვამ აბრეშუმის თხელ საზაფხულო ტანსაცმელს. ჩავიცვი აბრეშუმის თხელი საზაფხულო ტანსაცმელი! ნუ ჩავიცვამ აბრეშუმის თხელ საზაფხულო ტანსაცმელს! მოდი, ჩავიცვათ აბრეშუმის თხელი საზაფხულო ტანსაცმელი!

შვეიცარმა ჩემოდნები ნომერში ამოიტანა. შვეიცარს ჩემოდნები ნომერში არ ამოუტანია. შვეიცარო, ამოიტანე ჩემოდნები ნომერში! შვეიცარო, ნუ ამოიტან ჩემოდნებს ნომერში! (დაე) ამოიტანოს შვეიცარმა ჩემოდნები ნომერში!

ტექსტი :

وسائلُ المواصلات

وَسَائِلُ الْمَوَاصِلَاتِ فِي أَيَّامِنَا هَذِهِ كَثِيرَةٌ وَمَتَنَوَعَةٌ. بَعْضُ الْمَوَاصِلَاتِ تَطِيرُ فِي الْجَوِّ كَالطَّائِرَةِ، وَبَعْضُهَا تَسِيرُ عَلَى سَطْحِ الْمَاءِ كَالْأَبْخَارَةِ. أَمَّا الْقِطَارُ فَتَسِيرُ عَلَى

قُضِبَانِ السَّكَّكِ الْحَدِيدِيَّةِ وَبِوِاسِطَةِ وَسَائِلِ النَّقْلِ السَّرِيعَةِ يَغْتَرِ الْإِنْسَانُ الْمَسَافَاتِ الْبَعِيدَةَ فِي أَقْرَبِ وَقْتٍ مُمَكِنٍ. تَشْمَلُ شَبْكَةُ الْخُطُوطِ الْجَوِيَّةِ سَمَاءَ الْمَدَنِ الْكُبْرَى . إِنَّ وَسَائِلَ الْمُواصَلَاتِ الْجَوِيَّةِ تَقْرُبُ انْحَاءَ الْعَالَمِ الْبَعِيدَةِ وَتُسَاعِدُ عَلَى انْتِقَالِ الْأَشْخَاصِ مِنْ قَارَةِ إِلَى قَارَةٍ وَانْتِشَارِ التِّجَارَةِ فِي مَنَاطِقِ الْعَالَمِ كُلِّهَا . فِي كُلِّ مَجْلَةٍ مُصَوَّرَةٌ نَجْدٌ إِعْلَانَاتٍ لِشَرَكَاتِ الطَّيْرَانِ الْمَخْتَلِفَةِ تَعُدُّ الْمُسَافِرِينَ بِالْأَعَاجِيبِ وَتُبَيِّحُهُمُ الْفُرْصَةَ السَّعِيدَةَ لِلسَّفَرِ الْمُرِيحِ حَوْلَ الْعَالَمِ وَتَقْدِّمُ كُلَّ أَسْبَابِ الرَّاحَةِ . لَيْسَتْ هَذِهِ الْخِدْمَةُ رَفَاهَةً فِي يَوْمِنَا هَذَا بَلْ حَاجَةٌ حَيَوِيَّةٌ فِي تَنْظِيمِ الْأَعْمَالِ وَالْأُمُورِ الشَّخْصِيَّةِ . إِنَّ وَسَائِلَ الْمُواصَلَاتِ الْجَوِيَّةِ تُسَاعِدُ الْإِنْسَانَ عَلَى إِقَامَةِ الْعِلَاقَاتِ السَّرِيعَةِ وَتُسَهِّلُ الْحَيَاةَ لَهُ . فِي كُلِّ لَحْظَةٍ تَجْتَازُ أَجْوَاءَ الْعَالَمِ مِائَاتُ الطَّائِرَاتِ الْنَفْثَاتِ وَتَنْقَلُ آلَافُ الرُّكَّابِ بِأَفْرَاحِهِمْ وَأَخْزَانِهِمْ مِنْ مَكَانٍ إِلَى مَكَانٍ . فَهَذَا مُشْتَقٌ إِلَى أَسْرِيَّتِهِ وَيُسْرَعُ إِلَى أَهْلِهِ ، وَآخِرُ يَطِيرُ إِلَى الْلِقَاءَاتِ فِي دَوَائِرِ الْأَعْمَالِ ، وَيُسَافِرُ فِلَانٍ إِلَى الْجُزُرِ الْأَسَاجِرَةِ لِلِاسْتِجْمَاعِ بَعِيدًا عَنْ ضَجِيجِ الْمَدَنِ الْكُبْرَى ، وَعَنْ الْأَسْرَةِ وَالْأَعْمَالِ ، وَعَنْ الْمَعْلُومَاتِ وَالصَّحْفِ . مِنَ الْمُمْكِنِ الْقَوْلُ بِالْتَّأَكِيدِ أَنَّ وَسَائِلَ النَّقْلِ الْعَامَّةَ لَا غِنَى عَنْهَا لِسُكَّانِ الْمَدَنِ الْكَبِيرَةِ مِثْلَ الْمِتْرُوِّ وَالْأُوتوبيساتِ وَسياراتِ التَّكْسِيِّ الْخ . هَذِهِ الْأَنْوَاعُ مِنْ وَسَائِلِ النَّقْلِ الْعَامَّةِ مُتَوَسِّطَةٌ الْأَجْرَةِ وَلَا يَبِيلُ لَهَا فِي انْتِقَالِ الْجُمْهُورِ . أَمَّا التَّلَامِيزُ وَالطُّلَابُ فَكَثِيرًا مَا يَسْتَعْمِلُونَ الدَّرَاجَاتِ فِي مُخْتَلِفِ جِهَاتِ الْعَالَمِ لِقِلَّةِ تَكَلُّفِهَا وَرَخْصِ اسْتِعَارِهَا .

საგარეოში 119

უმახუცებთ კითხვებს ტექსტის ლექსიკონის გამოყენებით:

- ما هي أهمية وسائل النقل في حياة المجتمع العصري ؟
- ما هي أسرع وسائل النقل في وقتنا الحاضر ؟
- كم من الوقت يستغرق السفر من قارة أوربا إلى قارة أمريكا بالطائرة ؟
- ما هي المواصلات البحرية ؟
- ما هي المواصلات الجوية ؟
- ما هي أرخص وسائل النقل ؟
- ما هي أنواع المواصلات العامة ؟

საგარეოში 120

تَنْمِيَةُ الْمَفْرَدَاتِ:

თარგმნეთ მოცემული ტექსტი ლექსიკონის გამოყენებით:

إِغْلَانٌ مِنَ الْمَجْلَةِ

الْخُطُوطُ الْجَوِيَّةُ الْفَرَنْسِيَّةُ تَضَعُ الْعَالَمَ بَيْنَ يَدَيْكَ

يَسْرُرُ الْخُطُوطُ الْجَوِيَّةُ الْفَرَنْسِيَّةُ أَنْ تُغْلِنَ عَنْ اسْتِنَافِ رِحَالِهَا بَيْنَ بِيروَتِ وَبَارِيسِ دُونَ تَوَقُّفٍ يَوْمِيٍّ. الْأَرْبِعَاءُ وَالسَّبْتُ مِنْ كُلِّ أُسْبُوعٍ عَلَى مَتَنِ الطَّائِرَةِ

الحديث وذلك اعتبارًا من أوائل حزيران.
الخطوط الجوية الفرنسية تَضَعُ العالمَ بَيْنَ يَدَيْكَ مِنْ جَدِيدٍ عِنْدَ بَارِيسَ إِلَى مَدَن
كَبْرَى فِي 70 بَلَدًا مِنْهَا 10 مَدَن رَئِيسِيَّة فِي أَمْرِيكَا الشَّمَالِيَّة. سِوَاِهَا إِخْتَرَتِ السَّفَرُ
بِالدرَجَةِ الْأُولَى ، درَجَةُ رِجَالِ الْأَعْمَالِ أَوِ الدَّرَجَةِ الْإِسْطَاحِيَّةِ ، فَإِنَّ الْخَطُوطَ الْجَوِيَّةَ
الْفَرَنسِيَّةَ مُتَمَيِّزَةً فِي الْخِدْمَةِ .
سَافِرٌ مَعَ الْفَرَنسِيَّةِ وَتَمَتَّعَ بِرِحْلَةٍ مُرِيحَةٍ فِي جَوِّ بَارِيسِي مَعْهُد .

სავარჯიშო 121

დაასრულეთ დანებებული წინადადებები. აქტიურად გამოიყენეთ თქვენთვის ნაცნობი ლექსიკა.

إِسْمَحُوا لِي أَنْ ....
أَرْغَبُ فِي أَنْ ....
هَلْ تَرْغِبِينَ فِي أَنْ .... ؟
طَلَبْتُ صَدِيقِي مِنِّي أَنْ ...
طَلَبْتُ مِنْهُ أَنْ ...
أَمَلْتُ أَنْ ...
نَافِلْتُ أَنْ ...
هَلْ تَأْمَلُ أَنْ ... ؟
يَجِبُ عَلَيْهِ أَنْ ...
يَجِبُ عَلَيْكُمْ أَنْ ...
يَجِبُ عَلَيَّ أَنْ ...
يَجِبُ عَلَيْنَا أَنْ ...

XI გაკვეთილი

ელატივი

ზედსართავი სახელების შედარებით და აღმატებით ხარისხებს – ელატივს – არაბულში აქვს საერთო ფორმა **أَفْعَلٌ** . მაგ.: **صَغِيرٌ** „მცირე“ > **أَصْغَرُ** „უფრო მცირე, უმცირესი“.

როგორც ვიცით, განუსაზღვრელ მდგომარეობაში –უ დაბოლოების მქონე ელატივის ფორმა ორბრუნვიანი იქნება, ხოლო **R₃** „სუსტი“ ძირიდან ნაწარმოები კი – უბრუნველი, მაგ.: **أَقْصَى** , **أَدْنَى**

იმ ზედსართავებს, რომლებსაც ძირში **R₂** „სუსტი“ თანხმოვანი ა და ექვთ, ელატივის ფორმაშიც ა ექნებათ:

أَطْوَلُ — طَوِيلٌ
أَجْوَدُ — جَيِّدٌ

ხოლო ზედსართავეებს, რომლებსაც ძირში R_2 „სუსტი“ თანხმომავნი φ აქვთ, ელატივის ფორმაშიც φ აქვთ:

اضيقٌ — ضيقٌ
ازيدٌ — زائدٌ

ზედსართავეებს, რომელთაც ერთნაირი აქვთ მეორე და მესამე ძირეული თანხმომავნი, ელატივის ფორმაში გემინირებული თანხმომავნი აქვთ:

اقلٌ — قليلٌ
اشدٌ — شديدٌ

შედარებითი ხარისხის გამოხატვისას ელატივის ფორმა (اَفْعَلٌ) არ იცვლება სქესისა და რიცხვის მიხედვით. როდესაც ელატივის ფორმას შედარებითი ხარისხის მნიშვნელობა აქვს, მას მოსდევს ნაწილაკი مِنْ , მაგ.: هو أَكْبَرُ مِنْكَ „ის შენზე დიდია“, هي أَطْوَلُ مِنِّْي „ის (მდ.) ჩემზე მაღალია“.

აღმატებითი ხარისხის გამოხატვისას ელატივის მდებრობითი სქესის ფორმა ინარმოება فَعْلَى ტიპით.

მაგ.: هُنَّ حُسْنَى الطَّالِبَاتِ „ისინი საუკეთესო სტუდენტები არიან“.

თუმცა ისიც უნდა ითქვას, რომ فَعْلَى ტიპით მდებრობითი სქესის წარმოება პრაქტიკულად არაპროდუქტიულია და მცირე ჯგუფის ზედსართავეებიდან ხდება, عَلِيًّا , حُسْنَى , وَسَطَى , عَظْمَى , صَغْرَى , كَبْرَى , მაგ., როგორებიცაა, მაგ., قَصْوَى ...

მამრობითი სქესის ფორმის (اَفْعُلْ) მრავლობითებია: اَفْعَلُونَ და اَفْعَالٌ , ხოლო მდებრობითისა (فَعْلَى) – فَعْلَاتٌ და فَعْلٌ .

აღმატებითი ხარისხის გამოხატვისას ელატივი გენეტიურ კონსტრუქციას ქმნის: أَحْسَنُ طَالِبٍ „საუკეთესო სტუდენტი“. ამ კონსტრუქციის მეორე წევრი შესაძლოა, წარმოდგენილი იყოს განსაზღვრული სტატუსის მრავლობით რიცხვში: اَجَلٌ اَجَلَاتٍ „უღამაზესი ქალიშვილი“. სქესში შეთანხმება ყოველთვის არ ხდება.

ელატივის ზოგჯერ ნაცვალსახელოვანი სუფიქსი მოსდევს: أَحْسَنُهُمْ „მათ შორის საუკეთესო“.

აღმატებითი ხარისხის ფორმა წინადადებაში მსაზღვრელის ფუნქციითაც გვევლინება. ასეთ შემთხვევაში იგი საზღვრულს შეეთანხმება სტატუსში (ხშირად განსაზღვრულია), სქესსა და რიცხვში. მაგ.: النَّمِينَةُ الْكَبْرَى „უდიდესი ქალაქი“, მაგრამ ზოგჯერ აღმატებით შინაარსს არ გადმოსცემს: მაგ.: الشَّرْقُ الْأَوْسَطُ / الشَّرْقُ الْأَتْنَى „აბსოლუტურად აღმოსავლეთი“

آسيا الصَّغْرَى „მცირე აზია“

الْقُرُونُ الْأَوْسَطَى „შუა საუკუნეები“

العربية الْفُصْحَى „სალიტერატურო არაბული“

أَهْقِيَةُ كَبْرَى „დიდი მნიშვნელობა“

იშვიათად ელატივი გვხვდება ნომინალი წინადადების პრედიკატის ფუნქციითაც. ასეთ შემთხვევაში მას არტიკლი არ ახლავს.

اَللّٰهُ اعْلَمُ „ალაჰი ყველაზე უკეთ მცოდნეა“.

სიტყვებს خَيْرٌ და شَرٌّ აქვს როგორც არსებითი სახელის („სიკეთე“; „ბოროტება“), ასევე ზედსართავის („კარგი, უკეთესი, საუკეთესო“; „ბოროტი, ავი“) მნიშვნელობები. ზედსართავები خَيْرٌ და شَرٌّ ელატივს არ აწარმოებენ და მოყვანილი ფორმით გამოხატავენ სამივე ხარისხს.

الْعِلْمُ خَيْرٌ مِنَ الْجَهْلِ „ცოდნა უმეცრებას სჯობია“ [უკეთესია, ვიდრე].

ფერისა და ფიზიკური ნაკლის აღმნიშვნელი ზედსართავებისაგან (أَحْمَرٌ, მდ. حمراء, მრ. حُمْرٌ), (حُمْرٌ) სუფიქსიანი, فَعْلَانٌ, فَعْلَانِ, فَعْلَانِ ტიპის და მრავალთანხმოვნის ფუძის მქონე ზედსართავებისაგან, აგრეთვე ნაწარმოები თემების მიმღებობისაგან (იხ. ქვემოთ) ელატივი არ იწარმოება.

ჩამოთვლილი ფორმებისაგან შედარებითი და აღმატებითი ხარისხები იწარმოება აღწერილობითად, أَكْثَرُ (იშვიათად أَشَدُّ) ფორმებისა და მომდევნო აბსტრაქტული სახელის ან მასდარის მეშვეობით, რომელიც განუსაზღვრელ მდგომარეობაშია წარმოდგენილი და ამასთან დგას მხოლოდებით რიცხვის ბრალდებით ბრუნვაში. მაგ.:

أَكْثَرُ سَوَادًا „უშავესი“;

أَكْثَرُ أَجْتِهَادًا مِنِّي „ჩემზე ბეჯითი“;

أَكْثَرُ (أَشَدُّ) تَعَبًا „ყველაზე დაღლილი“.

ე.წ. ოდნაობითი ხარისხის გამოსახატავად იხმარება აღმატებითი ხარისხის ანალოგიური კონსტრუქცია, ოღონდ أَقْلُ ფორმის გამოყენებით.

أَقْلُ جَمَالًا „ნაკლებ ზეჯითი“; أَقْلُ ذِكَاً „ნაკლებად ნიჭიერი“; أَقْلُ حَرًّا „ნაკლებ ცხელი“.

ისიც უნდა აღინიშნოს, რომ აღწერილობითი წარმოება ხანდახან გვხვდება იქაც, სადაც ელატივის ფორმა შეიძლებოდა გვექონოდა:

إِنَّ الرَّئِيسَ يَرْغَبُ فِي أَنْ يَجْعَلَ النَّاسَ أَكْثَرَ سَعَادَةً. (أَسْعَدَ)

„პრეზიდენტს სურს, გახადოს ხალხი უფრო ბედნიერი“.

ზოგიერთი ელატივი ზედსართავი სახელის დადებითი ხარისხის შინაარსს ატარებს. ასეთებია, მაგ.: أَوْسَطُ (მდ. وَسْطَى) „შუა“, (يُمْنَى) „მარჯვენა“, (يُسْرَى) „მარცხენა“ და სხვ.

ე. წ. უბრუნველი სახელები

ე. წ. უბრუნველი სახელების ერთი ჯგუფი, რომელთა ფუძე ბოლოვდება გრძელ ა – ზე, მხოლოდით რიცხვში ორივე სტატუსის ყველა ბრუნვაში გვიჩვენებს – ა დაბოლოებას. ბრუნვის ნიშანი მათთან არ არის წარმოდგენილი. ნაწილი ამგვარად დაბოლოებული სახელებისა იწერება ალიფ მაიმუდათი, მაგ.: تَنْيَا [დუნია] „ქვეყანა“, ნაწილი კი – ალიფ მაქსურათი. მაგ.: يَكْزَى [ჰიქრა] „მოგონება“.

მეორე ჯგუფი ე. წ. უბრუნველი სახელებისა განსაზღვრულ მდგომარეობაში ბოლოვდება ა – ზე, ხოლო განუსაზღვრელში დაირთავს თენვინს და ვიღებთ დაბოლოებას – ან (მოკლე ხმოვნით). ზემოხსენებული უბრუნველი სახელების მსგავსად

თენვინიანი უბრუნველი სახელებიც ბოლო ძირეული თანხმოვნის შესაბამისად გრაფიკის ორ ვარიანტს უჩვენებენ. მაგ.: عَصَا „ჯოხი“, فَتَى „ბიჭი“ (ძირი: عَصَو და فَتَى).

ე. ნ. უბრუნველი სახელების დაბოლოებათა იდენტურობა სხვადასხვა ბრუნვებში შეპირობებულია მესამე ძირეული თანხმოვნის „სისუსტით“. نُنَا და عَصَا ტიპის სახელებში, რომლებიც ბოლოვდებიან ალიფ მამდუდაზე, მესამე ძირეული თანხმოვანია و , ხოლო فَتَى ტიპის სახელებში – ي . فَكْرَى და სხვა მსგავს ფორმებში გვაქვს სუფიქსი ي — . შესაბამისად, ორობით რიცხვში გვაქვს ფორმები:

სახ. ბრ.	عَصَوَانْ	فَكْرَانْ	بِكْرَانْ
ბრალდ. ბრ.	عَصَوَيْنْ	فَكْرَيْنْ	بِكْرَيْنْ
ნათ. ბრ.	}	}	}

მამრობითი სქესის სწორ მრავლობითში ყველა აღნიშნული სახელი უჩვენებს — ავან დაბოლოებას სახელობით ბრუნვაში და — აინ დაბოლოებას ირიბ ბრუნვებში როგორც არტიკლით განსაზღვრულ, ასევე განუსაზღვრელ მდგომარეობაში. Status constructus-ში შესაბამისად, რჩება — ავ და — აინ დაბოლოებები.

განუსაზღვრ.	განსაზღვრ.	status constructus
სახ. ბრ.	مُعْتَدُونَ	الْمُعْتَدُونَ
ბრალდ. ბრ.	مُعْتَدَيْنْ	الْمُعْتَدَيْنْ
ნათ. ბრ.	}	}
		مُعْتَدِيْ / (ქესრიანი ვარიანტი ال — ის ნინ)

ე. ნ. უბრუნველ უთენვინო სახელებში შედის:

1) أَفْعَلْ ტიპი (როგორც ელატივი, ისე ფერისა და ფიზიკური ნაკლის აღმნიშვნელი სახელი) ისეთი ძირებიდან, სადაც R₃ (III ძირეული) „სუსტი“ თანხმოვანია. მაგ.: أَفْصَى „უკიდურესი“, أَعْمَى „ბრმა“.

2) — 5 სუფიქსის შემცველი:

ა) ელატივის მდ. სქესის ფორმა فَغْلَى , მაგ., كُنْزَى „უდიდესი“

ბ) რიგი მდ. სქ-ის არსებითები (მხ. რ.), მაგ., بُكْرَى

გ) მსხვერუელი მრავლობითები فَغْلَى , فَغْلَى და فَغْلَى ტიპისა, მაგ.:

سُكَّارَى „მთვრალეები“, صَحَّارَى „დაჭრილები“, جَرْحَى

თანამედროვე სასაუბრო ენაში ე. ნ. უბრუნველი სახელების ყველა ტიპის ბოლოს გრძელი 5 ყოველთვის არ ისმის, მას ცვლის მოკლე ა. რა თქმა უნდა, აღარ გვაქვს განუსაზღვრელი სტატუსის ნიშანი (თენვინი).

მეორე დეკადის რაოდენობითი რიცხვითი სახელები (11-19)

მეორე დეკადის (11-19) რაოდენობითი რიცხვითი სახელები კომპოზიტურია, უბრუნველია და ბოლოვდება — ა ხმოვნით.

გამონაკლის წარმოადგენს რიცხვითი სახელი 12 ორივე სქესში, რომლის ერთეულიც იბრუნვის როგორც ორობითი რიცხვის ფორმა, ამასთან ერთეული გაფორმებულია როგორც status constructus -ის I წევრი.

მამრ. სქ.	მდ. სქ.
11 أَحَدٌ عَشَرَ	11 إِحْدَى عَشْرَةَ
(ირ. ბრ-ში) 12 اثنَا عَشَرَ / اثنَيْ عَشَرَ	(ირ. ბრ-ში) 12 اثنَيْ عَشْرَةَ / اثنَا عَشْرَةَ
13 ثَلَاثَةٌ عَشَرَ	13 ثَلَاثَ عَشْرَةَ
14 أَرْبَعَةٌ عَشَرَ	14 أَرْبَعَ عَشْرَةَ
15 خَمْسَةٌ عَشَرَ	15 خَمْسَ عَشْرَةَ
16 سِتَّةٌ عَشَرَ	16 سِتَّ عَشْرَةَ
17 سَبْعَةٌ عَشَرَ	17 سَبْعَ عَشْرَةَ
18 ثَمَانِيَةٌ عَشَرَ	18 ثَمَانِيَّ عَشْرَةَ
19 تِسْعَةٌ عَشَرَ	19 تِسْعَ عَشْرَةَ

შენიშვნა: რიცხვით სახელ 12-ში ალიფი ვასლიანია.

რთულ რიცხვით სახელში 11 ერთეულად გამოყენებულია არა (وَاحِدٌ) ან (وَاحِدَةٌ) ფუძე.

ხოლო რთულ რიცხვით სახელებში 21, 31 და ა.შ. ერთეულად მონაცვლეობენ (وَاحِدٌ) და (وَاحِدَةٌ) ფუძეები.

ათეულის ფუძის გახმოვნება მამრობითსა და მდ. სქესში განსხვავებულია: მამრ. عَشَرَ, მდ. عَشْرَةَ.

13-დან 19-მდე რაოდენობითი რიცხვითი სახელების აღსარიცხ სახელებს სქესში შეეთანხმება მხოლოდ ათეული, ხოლო ერთეული აღსარიცხი სახელის საპირისპირო სქესშია წარმოდგენილი. მაგ.:

ثَلَاثَةٌ عَشَرَ طَالِبًا „13 სტუდენტი (მამრ)“
خَمْسٌ عَشْرَةٌ دَقِيقَةً „15 წუთი“

მეორე დეკადის რიცხვით სახელებთან აღსარიცხი სახელი მხოლოდ რიცხვსა და ბრალდებით ბრუნვაშია წარმოდგენილი. მაგ.: أَرْبَعَةٌ عَشَرَ كِتَابًا „14 წიგნი“. ამასთან აღსარიცხი სახელი განუსაზღვრელ მდგომარეობაშია. მაგ.:

ثَمَانِيَةٌ عَشَرَ رَجُلًا „18 კაცი“.

განსაზღვრული არტიკლი მხოლოდ ერთეულს შეიძლება დაერთოს.

მრგვალი ათეულები

20 عَشْرُونَ	60 سِتُّونَ
30 ثَلَاثُونَ	70 سَبْعُونَ
40 أَرْبَعُونَ	80 ثَمَانُونَ
50 خَمْسُونَ	90 تِسْعُونَ

მრგვალ ათეულებს (20-90) ორივე სქესში მაშრ. სქ-ის სწორი მრ. რ-ის ფორმა აქვთ და ასევე იბრუნვიან (ირიბ ბრუნვებში დაბოლოებით **أَرْبَعِينَ** — მაგ.: **أَرْبَعِينَ**). ათეულები 30-90 შესაბამისი ერთეული ფუძისგან იწარმოება.

გაფართოებული განსაზღვრება ანუ რელატიური წინადადება

გაფართოებული განსაზღვრების ფუნქციით ხშირად გვხვდება განსაზღვრებითი დამოკიდებული წინადადება, რომელსაც რელატიურ წინადადებასაც უწოდებენ. თუ მთავარი წინადადების ის წევრი, რომლის მსაზღვრელსაც რელატიური წინადადება წარმოადგენს, გრამატიკულად განსაზღვრულია, დამოკიდებული წინადადება იწყება რელატიური ნაცვალსახელით **الذي** (მდ. **التي**). ორობით რიცხვში ნაცვალსახელს აქვს ფორმა **الَّذَانِ** (ირიბ ბრუნვებში: **الَّذَيْنِ**), შესაბამისად, მდედრობითში **الَّتَانِ** (ირიბ ბრუნვებში: **الَّتَيْنِ**). მრავლობით რიცხვში რელატიურ ნაცვალსახელს ასეთი ფორმა აქვს ყველა ბრუნვაში: **الَّذِينَ** (მდ. **اللاتي** და **اللاتي**). **الطالب الذي يدرس معنا عربي**. „სტუდენტი, რომელიც ჩვენთან ერთად სწავლობს, არაბია“.

الطالبة التي تدرس معنا أجنبية. „სტუდენტი (მდ.), რომელიც ჩვენთან ერთად სწავლობს, უცხოელია“.

الطلاب الذين ذهبوا إلى المكتبة مجهدون. „სტუდენტები, რომლებიც ბიბლიოთეკაში წავიდნენ, ბეჯითები არიან“.

الطليات اللواتي ذهبن إلى المسرح نشيطات. „სტუდენტები (მდ.), რომლებიც თეატრში წავიდნენ, აქტიურები არიან“.

المخازن التي توجد على الساحة مفتوحة تقريبا ليل نهار. „მაღაზიები, რომლებიც მოედანზეა, თითქმის დღედაღამ ღიაა“.

الطائرات التي وصلت إلى المطار من طراز جديد. „თვითმფრინავები, რომლებიც აეროპორტში ჩამოფრინდნენ, ახალი მოდელისაა“.

განხილულ მაგალითებში რელატიური ნაცვალსახელი დამოკიდებული წინადადების ქვემდებარეა.

თუ რელატიური ნაცვალსახელი დამოკიდებული წინადადების მეორეხარისხოვანი წევრია და ირიბ ბრუნვაშია წარმოდგენილი, მას იმეორებს ე. წ. დაბრუნებითი ნაცვალსახელოვანი სუფიქსი, რომელიც სათანადო ბრუნვაში, სქესსა და რიცხვში უნდა იდგეს. ეს ნაცვალსახელოვანი სუფიქსი დაერთვის ზმნას, ხოლო თუ ზმნას ნაწილაკი ახლავს, ნაწილაც.

الرسالة التي كتبتها أمس طويلة. „წერილი, რომელიც გუშინ დავწერე [ის], გრძელია“.

الصديق الذي كتب له رسالة يسكن في القاهرة. „მეგობარი, რომელსაც წერილი მივწერე[მას], კაიროში ცხოვრობს“.

الأصدقاء الذين أدرس معهم وصلوا من البلدان المختلفة. „მეგობრები, რომლებთან ერთადაც ვსწავლობ, სხვადასხვა ქვეყნიდან ჩამოვიდნენ“.

الطالبتان اللتان قابلت معلمهما تسكنان في بيت طلبة. „ორი სტუდენტი (მდ.), რომელთა მასწავლებელსაც შევხვდი, სტუდენტთა საერთო საცხოვრებელში ცხოვრობს“.

الطَّالِبَاتُ أَلْوَاتِي كُنْتُ فِي بَيْتِهِنَّ عَرَبَاتُ „სტუდენტები (მდ.), რომელთა სახ-
ლშიც ვიყავი, არაბები არიან“.

როდესაც განსაზღვრებითი დამოკიდებული წინადადება გრამატიკულად განუ-
საზღვრელ წევრს ახლავს, რელატიური ნაცვალსახელი არ იხმარება.

كُلُّ طَالِبٍ يَنْزُسُ فِي الْأَمْرِيكَةِ بِالْقَاهِرَةِ يَذْفَعُ رُسُومًا دَرَسِيَّةً كَبِيرَةً. „ყოვე-
ლი სტუდენტი, [რომელიც] კაიროს ამერიკულ უნივერსიტეტში სწავლობს, სწავლის
დიდ ქირას იხდის“.

قَابَلْتُ وَفُودًا وَصَلَتْ مِنَ الْبُلْدَانِ الْعَرَبِيَّةِ. „შევხვდი დელეგაციებს,
[რომლებიც] არაბული ქვეყნებიდან ჩამოვიდნენ“.

قَرَأْتُ كِتَابًا جَاءَ فِيهِ خَبْرٌ غَرِيبٌ. „ნაეკითხე წიგნი, რომელშიც მოტანილი იყო
უცნაური ამბავი“.

გაფართოებული ქვემდებარე (სუბსტანტიური რელატიური წინადადება)

გაფართოებული ქვემდებარე გვხვდება განსაზღვრული და განუსაზღვრელი
სახით. განსაზღვრული ვარიანტი იწყება რელატიური ნაცვალსახელით الذي (მდ.
ს.ჟ. اللّٰهِي და اللّٰوَاتِي ან اللّٰتِي , النّٰيْنِ , المَر.ر. , اللّٰتَانِ , اللّٰذَانِ , ორ.რ. , التّٰي , ს.ჟ.

ხოლო განუსაზღვრელი — ნაცვალსახელებით مَنْ „ვინ, ვინც“ ან مَا „რა, რაც“.

الَّذِي كَتَبَ هَذِهِ الْمَقَالَةَ صَنِيقِي. „ვინც ეს სტატია დაწერა, ჩემი მეგობარია“.

مَنْ جَدَّ وَجَدَّ. „ვინც დაშვრა, ჰპოვა კიდეც“.

مَا حَتَّ لِي لَنْ يَحْتُ أَبَدًا. „რაც შემემთხვა, აღარასოდეს შემემთხვევა“.

სავარჯიშო 122

ანარმოეთ ელაცივის ფორმები შემდეგი ზედსართავი სახელებიდან და მიმლეობები-
დან:

قَرِيبٌ , بَعِيدٌ , رَخِيسٌ , صَغِيرٌ , كَبِيرٌ , قَصِيرٌ , قَلِيمٌ , ثَقِيلٌ , صَغْبٌ ,
سَهْلٌ , ضَعِيفٌ , فَقِيرٌ .

طَيِّبٌ , حَبِذٌ , طَوِيلٌ , رَانِعٌ , قِيمٌ , هَيْنٌ .

كَيْسٌ , ضَيِّقٌ , لَائِقٌ , مَايَلٌ , زَائِدٌ .

قَصِيٌّ , ذَنِيٌّ , قَرِيٌّ , غَنِيٌّ , قَاسٍ , عَالٍ , ذَكِيٌّ , وَفِيٌّ .

هَامٌ , صَحِيحٌ , جَدِيدٌ , عَزِيزٌ , خَفِيفٌ , شَدِيدٌ , بَقِيقٌ , قَلِيلٌ .

وَاضِحٌ , وَاسِعٌ , وَعِيرٌ , يَسِيرٌ .

أَمِنٌ , أَيْمٌ , أَهْلٌ .

სავარჯიშო 123

დააკვირდით ელაცივის გამოყენებას შემდეგ ფრაზეოლოგიურ ერთეულებში.
დაისწავლეთ ისინი ზეპირად.

مَعَ اطِّبَاتِ التَّمَنِّيَّاتِ — საუკეთესო სურვილებით

على الأقل	— სულ მცირე; მინიმუმ
على الأكثر	— მაქსიმუმ
في أغلب الأحيان	— უმრავლეს შემთხვევაში
إلى أقصى حد	— უკიდურეს ზღვრამდე; მაქსიმალურად
المذكور أعلاه	— ზემოთ მოხსენიებული
الموقع أثناء	— ქვემოთ ხელის მომწერი
عند الحاجة القصوى	— უკიდურეს შემთხვევაში

სავარჯიშო 124

მოცემულ წინადადებებში ზედსართავთა დადებითი ხარისხის და მიმღოვების ფორმები შეცვალეთ აღმატებითი ხარისხის ფორმებით:

هذه القرية قريبة من القاهرة . المنطقة العربية غنية بالثروات البترولية .
 هذا العالم مشهور في الأوساط العلمية . هذا الكتاب بارز في العالم العربي .
 هذا الجواب صحيح . هذا النوع جيد . هذه مشكلة هامة علي الصعيد الدولي .
 هذه دولة قوية في أوروبا . الصناعة الصينية بضاعة رخيصة في الأسواق .
 العالمية . هذا النوع من الشاي خفيف ونافع للصحة . هذه الجامعة قديمة .
 الطريق الصحراوي من القاهرة إلى الإسكندرية قصير . زُرنا مكانًا عاليًا في
 الجبال . هذه النتيجة من المناقشة حسنة .

სავარჯიშო 125

თარგმნეთ არაბულად ფრჩხილებში მოტანილი ზედსართავი სახელების შედარებითი და აღმატებითი ხარისხის ფორმები:

هذا القسم (ყველაზე ახალი) الأقسام في مدينتنا .
 هذا الطالب (ყველაზე აქტიური) الطلاب في صفنا .
 هذا المسجد (ყველაზე ძველი) المساجد في البلد .
 مترو (ყველაზე სწრაფი) وسائل النقل في المدن .
 هؤلاء الأساتذة (ყველაზე აქტიური) الأساتذة في الجامعة .
 لبنان (ყველაზე ლამაზი) البلدان في الشرق الأوسط .
 هو (უფრო დიდი, ვიდრე) أخيه .
 هذه أبنائية (უფრო ძველი, ვიდრე) تلك .

სავარჯიშო 126

აწარმოეთ აღმატებითი ხარისხის ფორმები შემდეგი ზედსართავი სახელებიდან და მიმღოვებიდან; ნიშნის მიხედვით გამოიყენეთ ისინი სათარგმნ ფრაზებში:
 ნიმუში:

اَكْتَرُ اَنْتَاجِيَّةً მწარმოებელი --- ელატ. ყველაზე პროდუქტიული
თარგმნეთ: მრეწველობის ყველაზე პროდუქტიული სექტორი

- ა) قَطَاعُ اَلصَّنَاعَةِ اَلْاَكْتَرُ اَنْتَاجِيَّةً
ბ) اَكْتَرُ قَطَاعَاتِ اَلصَّنَاعَةِ اَنْتَاجِيَّةً

اَبْيَضُ თეთრი — ყველაზე თეთრი ფურცლები
شَفِيعِي პოპულარული — ყველაზე პოპულარული პოლიტიკოსები
مُنْتَشَرٌ გავრცელებული — ყველაზე გავრცელებული გაზეთები
اِنْتِشَارٌ - გავრცელება

مُسْتَهْلِكٌ მოხმარებული — ყველაზე მოხმარებადი საქონელი
اِسْتِهْلَاكٌ - მოხმარება

مُعْتَبِلٌ ზომიერი — ყველაზე ზომიერი პოლიტიკა
اِعْتِدَالٌ - ზომიერება

مُرْتَفَعٌ მაღალი — ყველაზე მაღალი მწვერვალი
اِرْتِفَاعٌ - სიმაღლე

مُتَطَوِّرٌ განვითარებული — ყველაზე განვითარებული ქვეყანა
تَطَوُّرٌ - განვითარება

مُتَخَلِّفٌ صِنَاعِيًا ჩამორჩენილი მრეწველობის მხრივ — მრეწველობის
მხრივ ყველაზე ჩამორჩენილი ქვეყანა ევროპაში
تَخَلُّفٌ - ჩამორჩენა

სავარჯიშო 127

თარგმნეთ არაბულად ელატივის გამოყენებით:

1. კაირო ულამაზესი ქალაქია აფრიკის კონტინენტზე და პარიზი კი ულამაზესი ქალაქი ევროპაში.
2. ეს შადრევანი უფრო პატარაა, ვიდრე მთავარი მოედნის შადრევანი.
3. ეს ქუჩა უფრო გრძელია, ვიდრე ჩვენი ქუჩა.
4. არაბული ქვეყნების რეზიდენციის შენობა კაიროს ულამაზეს შენობათაგანია.
5. ქალაქი დამასკო მსოფლიოს ერთ-ერთი უძველეს ქალაქთაგანია.
6. კაიროს მოსახლეობა უფრო მეტია, ვიდრე ბაღდადისა.
7. რამდენიმე წელიწადში ჩვენი ქალაქი უფრო დიდი იქნება, ვიდრე ახლაა.
8. პალესტინის პრობლემა ყველაზე მნიშვნელოვანი პრობლემაა არაბულ სამყაროში.
9. ტერორიზმის პრობლემა ყველაზე სახიფათო (სერიოზული) პრობლემაა თანამედროვე მსოფლიოში.
10. ევროპის ბაზრებზე ყველაზე მაღალი ფასებია.
11. ჩემი ძმა ჩემზე უფროსია, ჩემი და კი ჩემზე უცროსი.
12. ეს უბანი ყველაზე ძველია ჩვენ ქალაქში.
13. ეს სტუდენტი ყველაზე აქტიურია ჩვენ ფაკულტეტზე.
14. ეს მეჩეთი ყველაზე დიდია დამასკოში.
15. მეტროს ხაზი ყველაზე სწავი ტრანსპორტია დიდ ქალაქებში.

უპასუხეთ შეკითხვებს ზედსართავ სახელთა შედარებითი ხარისხის ფორმების გამოყენებით:

أَيُّهُمَا أَطْوَلُ ، السَّنَةُ أَلْسَمِيَّةٌ أَمْ أَلْسَنَةُ الْقَمَرِيَّةِ ؟
 هَلْ أَلْنَهَارُ فِي شَهْرِ حَزِيرَانَ أَطْوَلُ مِنْهُ فِي شَهْرِ تَشْرِينَ أَلثَّانِي ؟
 عَدَدُ أَلْسُكَّانِ فِي أَيِّ مِنَ أَلْمَدِينَتَيْنِ أَكْثَرُ ، فِي أَلْقَاهِرَةِ أَمْ فِي بَمَشَقَ ؟
 أَيُّ مِنَ أَلْمُسْكِلَتَيْنِ أَصْنَعُ ، مُسْكِلَةُ أَلْفَقَرِّ أَمْ مُسْكِلَةُ أَلنَّجْهِلِ ؟
 أَيُّ مِنَ أَللُّغَتَيْنِ أَسْهَلُ ، أَللُّغَةُ أَلْعَرَبِيَّةِ أَمْ أَللُّغَةُ أَلصِّيْنِيَّةِ ؟
 أَيُّ مِنَ أَلتَّهْرَيْنِ أَكْثَرُ ، نَهْرُ أَلنَّيْلِ أَمْ نَهْرُ أَلْكُكْرِ ؟
 أَيُّ مِنَ وَسَائِلِ أَلتَّنْقَلِ أَسْرَعَ ، أَلتَّرَامُ أَمْ سَيَّارَةُ أَلْأَجْرَةِ ؟
 أَلطَّقَسُ فِي أَيِّ مِنَ أَلنَّمَاطِقِ أَلْعَرَبِيَّةِ أَكْثَرُ أَعْتِدَالًا ، فِي سُورِيَا أَمْ فِي أَلسُّودَانَ ؟
 أَيُّ مِنَ أَلْأَمَاكِنِ أَلسِّيَاحِيَّةِ أَكْثَرُ شُهْرَةً ، أَللَايِقِيَّةُ أَمْ أَلْإِسْكَندَرِيَّةُ ؟
 سِيَاسَةُ أَيِّ مِنَ أَلْبِلَدَيْنِ أَقَلَّ شُعْبِيَّةً ، إِيْرَانُ أَمْ لِيْبِيَا ؟
 أَرَاضِي أَيِّ بِلَدٍ عَرَبِيٍّ أَخْصَبُ ، أَلْبَنَانُ أَمْ أَلسُّودَانَ ؟

უპასუხეთ შეკითხვებს ზედსართავ სახელთა და მიმღეობათა აღმატებითი ხარისხის ფორმების გამოყენებით:

مَا هِيَ أَجْمَلُ فُصُولِ أَلْسَنَةِ ؟
 مَا هُوَ أَقْصَرُ أَلْأَشْهُرِ فِي أَلْسَنَةِ ؟
 مَا هِيَ أَشْهُرُ أَلْمُنْتَظَّمَاتِ أَلدُّلِّيَّةِ فِي أَلْعَالَمِ ؟
 مَا هِيَ أَقْتَمُ أَلْمُدُنِ فِي أَلْعَالَمِ ؟
 مَا هِيَ أَقْوَى أَلدُّوْلُ فِي أَلْعَالَمِ ؟
 مَا هُوَ أَقْدَمُ أَلْمَسَاجِدِ فِي أَلْعَالَمِ أَلْإِسْلَامِي ؟
 مَا هُوَ أَهَمُّ أَلْأَعْيَادِ أَلْمَسِيْحِيَّةِ ؟

მიუწერეთ ჩამოთვლილ უბრუნველ სახელებს მრავლობითი რიცხვის ფორმები.

مُسْتَشْفَى ، مَقْهَى ، مَلْهَى ، مَشْنَى ، مَلْتَقَى

ამ სახელთა გამოყენებით თარგმნეთ:

ერთ-ერთი საავადმყოფო; ერთ-ერთი ყაფახანა; ერთ-ერთი გასართობი ადგილი; ერთ-ერთი ზამთრის კურორტი; ერთ-ერთი გზაჯვარედინი.
 ქალაქის ორი საავადმყოფო; ქუჩის ორი ყაფახანა; ქალაქის ორი გასართობი ადგილი; ქვეყნის ორი ზამთრის კურორტი; ქალაქის ორი გზაჯვარედინი.
 ქალაქის დიდი საავადმყოფოები; ქუჩის პატარა ყაფახანები; ქალაქის ღამის გასართობი ადგილები; ქვეყნის ახალი ზამთრის კურორტები; ქალაქის გზაჯვარედინები.

გამოიყენეთ II დეკადის რაოდენობითი რიცხვითი სახელების აღსარიცხ სახელებთან ხმარების წესი და თარგმნეთ:

11 სტუდენტი (მამრ. და მდ. სქესი); 12 მოსწავლე (მამრ. და მდ. სქესი); 13 სართული; 13 ოთახი; 14 ქუჩა; 14 ბიბლიოთეკა; 15 წიგნი; 15 სკოლა; 16 კომპანია; 16 დელეგაცია; 17 წერილი; 17 მკითხველი; 18 კაცი; 18 ახალგაზრდა ქალი; 19 რეისი; 19 მგზავრი (მამრ. და მდ. სქესი); 20 ქვეყანა; 20 დედაქალაქი.

საქარჯიშო 132

ანარმოეთ ელათივი ამ ზედსართავი სახელებიდან და მიმღებებიდან:

عَالٍ ، غَالٍ ، قَاصٍ ، ذَانٍ ، دَارٍ

საქარჯიშო 133

ანარმოეთ შედარებითი და აღმატებითი ხარისხის ფორმები შემდეგი ზედსართავი სახელებიდან და მიმღებებიდან:

أخضر ، مجتهد ، متقدم ، متخلف ، منخفض

საქარჯიშო 134

რელატიური ნაცვალსახელის გამოყენებით თარგმნეთ მოცემული წინადადებები არაბულად:

მეგობარი, რომლის სახლშიც ვიცხოვრე ორი კვირა, ჩემი კოლეგა კაიროს უნივერსიტეტში.

ისტორიული სიძველეები, რომლებიც მოვინახულე სირიაში, ძალიან საინტერესოა.

დელეგაციები, რომლებიც გუშინ ჩამოვიდნენ ქალაქში მსოფლიოს ბევრი ქვეყნიდან, მონაწილეობენ ტერორიზმის თემაზე საერთაშორისო კონფერენციაში.

პროფესორი, რომლის საჯარო ლექციაზეც დავესწარი გუშინ, ცნობილი სამეცნიერო საზოგადოების წევრია.

სასტუმრო, რომელშიც ორი კვირა გავატარე, ქალაქის ცენტრში მდებარეობს, საშუალო ფასიანია და გამორჩეულია მომსახურებით.

სპექტაკლი, რომელსაც გუშინ დავესწარი ძველ თეატრში, საინტერესოა?

ახალი მანქანა, რომელიც შენმა ძმამ იყიდა ცოტა ხნის წინ, ძალიან ძვირია?

რესტორანი, რომელშიც ამ საღამოს მივდივართ, აღმოსავლურია?

ვინც კარგად სწავლობს არაბულ ენას ჩვენს უნივერსიტეტში, სასწავლო წლის დამთავრების შემდეგ მიემგზავრება სირიაში ან ეგვიპტეში ერთი თვით.

ვისაც ახალი ლექსიკონი სჭირდება, შეუძლია ნახოს ის უნივერსიტეტის ბიბლიოთეკაში.

ტექსტი I:

أجاريث

اللاذقية هي ميناء سورّيّة الرّئيسيّة على البَحْرِ الْأَبْيَضِ. الْمُتَوَسَّطُ. تَلْعَبُ هَذِهِ الْمَدِينَةُ دَوْرًا سِياحِيًّا نَشِيطًا فَهِيَ شَاطِئُ الْأَسْجُفَامِ وَالسَّبَاحَةِ وَفِي شِمَالِهَا مَوْعٌ "أجاريث" وَالَّذِي هُوَ مِنْ أَهَمِّ الْمَوَاقِعِ التَّارِيخِيَّةِ شَهْرَةً فِي الْعَالَمِ وَالَّذِي كَانَ لَهُ عَصْرُهُ أَذْهَبِيٌّ فِي الثَّقَافَةِ وَالْقَانُونِ وَالْدِينِ وَالْاِقْتِصَادِ وَهُوَ الَّذِي قَدَّمَ لِلبَشَرِيَّةِ الْأَبْجَدِيَّةِ الْأُولَى فِي الْعَالَمِ وَالَّتِي لَهَا الْفَضْلُ بِوُجُودِ أَبْجَدِيَّاتِ اللُّغَاتِ الْأُخْرَى الْكَثِيرَةِ. عَثِرَ فِي أَوَائِلِ الثَّلَاثِينَاتِ مِنَ الْقَرْنِ الْمَاضِي فِي تَلِّ رَأْسِ شُمْرَةٍ عَلَى بَقَايَا مَدِينَةِ أَجَارِيثِ الَّتِي كَانَتْ مَمْلَكَةً كِنْعَانِيَّةً شَهِيرَةً وَمَرْكَزًا مِنْ أَغْنَى الْمَرَاكِزِ الْحَضَارِيَّةِ فِي الشَّرْقِ الْقَدِيمِ يَعُودُ عَهْدُ أَزْدِيهَا رَهَا إِلَى الْقَرْنِ الْخَامِسِ عَشَرَ وَالثَّلَاثِ عَشَرَ قَبْلَ الْمِيلَادِ.

أَيْنَ تَقَعُ مَدِينَةُ أَلَلَذَقِيَّةُ ؟ هل هي مدينة ساحلية أم لا ؟
 ما هو الدَّوْرُ الَّذِي تَلْعَبُهُ هذه المدينة في ألبلد ؟
 ما هو الموقعُ التاريخيُّ المشهور في شِمَالِ أَلَلَذَقِيَّةِ ؟
 ماذا قَدِّمَتْ أجاريت للبشرية ؟
 ماذا وَجَدُوا في أوائلِ الأَلَثْنَيْنِ مِنَ الْقَرْنِ. الماضي في تِلْ رَاسِ شُمرة ؟
 ما هي مكانة أجاريت في أَشْرَقِ الْقَدِيمِ ؟
 متى كان لأجاريت عَصْرُهَا أَذْهَبِي ، في أَيِّ قَرْنِ ؟

تَنْمِيَةُ 'المَفْرَدَات':

حكاية

افضلُ أنواعِ الْمَوْتِ
 خَرَجَ نَدِيمُ أَحَدِ الْمُلُوكِ عَنْ حَدِّهِ فِي الْمَزَاحِ مَعَ الْمَلِكِ ، فَغَضِبَ الْمَلِكُ وَقَالَ لَهُ :
 اسْتَعِدْ لِلْمَوْتِ أَيُّهَا الشَّقِيُّ ، فَسَأَقْتُلُكَ جَزَاءَ إِسْرَافِكَ فِي الْمَزَاحِ وَنِسْيَانِكَ هَيْبَةِ
 الْمَلِكِ . فَأَخَذَ النَّدِيمُ يَنْضَرُّعُ إِلَيْهِ وَيَلْتَمِسُ الْعَفْوَ مِنْهُ . فَقَالَ الْمَلِكُ : لَا عَفْوَ
 عِنْدِي وَلَا مَغْفِرَةً ، وَآخِرُ مَا اسْتَطِيعَ عَمَلُهُ لَكَ أَنْ أَتْرِكَ لَكَ اخْتِيَارَ أَلْمِيَّةِ الَّتِي
 يَنْتَهِي بِهَا أَجْلُكَ ، فَأَخْتَرْتُ لِنَفْسِكَ وَعَجَلْتُ بِاخْتِيَارِكَ .
 فَقَالَ النَّدِيمُ : أَيُّهَا الْمَلِكُ الْعَظِيمُ ، لَقَدْ تَفَضَّلْتَ فَجَعَلْتَ لِي حُرِيَّةَ اخْتِيَارِ
 وَلَا سَبِيلَ لِلْمَلِكِ فِي الرُّجُوعِ عَنْ وَعْدِهِ ، فَدَعْنِي إِذَا أَمُوتُ بِالشَّيْخُوخَةِ فَهِيَ أَفْضَلُ
 أَنْوَاعِ الْمَوْتِ عِنْدِي .
 فَضَحِكَ الْمَلِكُ وَعَفَا عَنْهُ وَعَادَ إِلَى مُنَادِمَتِهِ .

الأسئلة :

لِمَاذَا غَضِبَ الْمَلِكُ مِنْ نَدِيمِهِ ؟
 مَا الْعُقُوبَةُ الَّتِي أَرَادَ الْمَلِكُ أَنْزَالَهَا بِالنَّدِيمِ ؟
 مَا نَوْعُ أَلْمِيَّةِ الَّتِي اخْتَارَهَا النَّدِيمُ ؟
 مَا مَعْنَى الْمَوْتِ بِالشَّيْخُوخَةِ ؟

قُصٌّ هذه الْقِصَّةِ مِنْ ذَاكَرِكَ.

შეეცადეთ, მოყვეთ ტექსტი თქვენი სიტყვებით, ირიბი ნათქვამის გამოყენებით. აქ-
 ტიურად გამოიყენეთ ტექსტის ლექსიკა.

سَوَفَ ნაწილაკის ან მისი ვარიანტის: ს. პრეფიქსის დართვით აწარმოეთ მომავ-
ლის აღმნიშვნელი ფორმები მოცემული ზმნებიდან ყველა პირსა და რიცხვში:
فَهُمْ ، تَرَكَ ، خَرَجَ ، جَمَعَ

თარგმნეთ შემდეგი არაბული ანდაზები და დაისწავლეთ ისინი ზეპირად:

كَلْبٌ حَيٌّ خَيْرٌ مِنْ أَسَدٍ مَيِّتٍ .
الْإِنْتِظَارُ أَشَدُّ مِنَ النَّارِ .
لِسَانٌ أَخْرَسُ خَيْرٌ مِنْ لِسَانٍ كَذُوبٍ .
ظَنُّ الْعَاقِلِ خَيْرٌ مِنْ يَقِينِ الْجَاهِلِ .
يَوْمٌ وَاحِدٌ لِلْعَالَمِ خَيْرٌ مِنْ أَلْحِيَاةٍ كُلِّهَا لِلْجَاهِلِ .
شَرُّ الْبِلَادِ مَكَانٌ لَا صَدِيقَ بِهِ .
بَشَاشَةُ الْوَجْهِ أَحْسَنُ مِنْ سَخَاءِ الْكَفِّ .

თარგმნეთ შემდეგი წინადადებები სახელმძღვანელოს ლექსიკონის დახმარებით:

إِنَّ لِي أَمَّا أَقْوَى مِنَ الرِّجَالِ وَأَقْسَى مِنْهُمْ . شَيْءٌ أَحْسَنُ مِنْ لَا شَيْءٍ . أَنْتَ
أَثَرِي ، لَكَ خَيْرَةٌ أَكْثَرُ . طَبِيقًا لِلْقَانُونِ . الْجَدِيدِ سَيَدْفَعُ الْنَاسَ ضَرَائِبَ أَقْلٍ . أَثْنَاءَ
زِيَارَتِي حَضَرْتُ حَفْلَةً كَثْرَى أَقَامَتَهَا إِحْدَى الْأَكْلِيَّاتِ . فِي بَعْضِ الْأَحْيَانِ
السُّكُوتِ جَرِيْمَةٌ كَثْرَى . أَمَّا وَجْهُهُ فَقَدْ رَأَيْتُهُ أَشَدَّ سَوَادًا . كَتَبْتُ أَكْثَرَ مِمَّا
يَجِبُ . تَقُولُ بِنَظَرِهَا أَكْثَرَ مِمَّا تَقُولُ بِلِسَانِهَا . رَجَعَ بَعْدَ أَقَلِّ مِنْ سَنَةٍ .
وَرَزَنِي أَثْقَلَ مِنَ الْعَادِيِّ . لَا تَرْفَعُ صَوْتَكَ أَكْثَرَ . نَدِمْتُ أَكْثَرَ عَلَى الْأَكْلَامَاتِ
الَّتِي قُلْتُهَا . تَغْيِيرَ مَظْهَرِ الْمَدِينَةِ أَكْثَرَ مِنْ مَرَّةٍ . مِنَ الْوَاضِحِ أَنَّهُ خَيْرٌ لَنَا أَلَّا
نَطْلُبَ مِنْهُ أَيَّ تَفْسِيرٍ . الصَّلَاةُ خَيْرٌ مِنَ النَّوْمِ . شَعَرْتُ أَكْثَرَ وَاكْتَرَكُمُ إِنَّ
الزَّوْجَ هُوَ كُلُّ الْحَرِيَّةِ . صِحَّتِي أَحْسَنُ مِنْ قَبْلُ بِكَثِيرٍ . أَنَا أَقِفُ عَلَى أَعْلَى قِمَّةٍ
فِي أَعْلَى جَبَلٍ . لَتَبَسْتُ أَفْضَلَ مَا عِنْدِي مِنَ الْأَمْلَاسِ . هَذَا أَقْصَى مَا اسْتَطِيعَ .
اسْعُدِ النَّاسَ مَنْ يَجِدُ لَهُ قَبْرًا فِي وَطَنِهِ . إِنَّهُ مِنْ أَدْنَى الْأَنْكِيَاءِ . جَامِعَةٌ
بُولُونِيَا أَقْدَمُ جَامِعَاتِ أَوْرَبَا . فِي هَذِهِ الْمَكْتَبَةِ قَضَيْتُ أَكْثَرَ وَقْتِي . هُوَ مَتَزَوِّجٌ مِنْ
ابْنَةِ عَمِّهِ . أَجْمَلُ الْنِسَاءِ الشَّقَرَاوَاتِ وَالطُّوْلِيَّاتِ قَامَةٌ . وَهِيَ أَنْكَى وَأَبْرَزُ الطَّالِبَاتِ فِي
الْصَّفِّ . ابْنِي أَقْدَرُ طِفْلًا . اعْرِفْهُ . حَجَزْتُ غُرْفَةً فِي أَكْبَرِ وَأَفْخَمِ فَنْدُقِ عَرَفَتُهُ
فِي بَغْدَادِ فِي ذَلِكَ الْحِينِ . عِنْدَمَا وَصَلْتُ إِلَى بَيْرُوتِ اتَّصَلْتُ بِصَدِيقٍ مِنْ أَعَزِّ
أَصْدِقَائِي . هُوَ مِنْ أَشْهَرِ أَطِبَّاءِ لُبْنَانٍ . أَخُوهُ مِنْ أَهَمِّ الْمُتَرْجِمِينَ مِنَ الْعَرَبِيَّةِ إِلَى
الْفَرَنْسِيَّةِ . حُبِّي لِلْوَطَنِ مَتَوَارَثٌ مِنْ أَجْدَادِنَا الْأَقْدَمِينَ . لَا أَطْلُبُ شَيْئًا إِلَّا عِنْدَ
الْحَاجَةِ الْتَقْصُوِي . خَيْرُ حَالَةٍ هِيَ عَدَمُ الْمِيلَادِ . الزَّوْجُ خَيْرُ ضَمَانٍ لِمُسْتَقْبَلِ الْمَرْأَةِ .
أَنْتَ - يَا مُعَلِّمِي - اسْتَادُ الْأَسَاتِذَةِ ! اتَّعْرِفُ مَاذَا قَالَ؟ - بَاطِلُ الْأَبَاطِيلِ ! لَكِنْ حَتَّى

أَلَمُوتَ الَّذِي هُوَ مَسْأَلَةُ الْمَسَائِلِ لَيْسَ مُشْكَلَةً. فِي الْحَرْبِ أَحْيَانًا أَلْمَوْتَى أَكْثَرُ عَدَدًا مِنْ الْأَحْيَاءِ .

საკუთარი სახელი

არაბული საკუთარი სახელის შემადგენელი კომპონენტებია :

1. არაბული საკუთარი სახელის ძირითადი ელემენტია ალაში (الْعَلَم), რომელიც შეიძლება იყოს მარტივი: مُحَمَّد , نَبِيلَة , ან შედგენილი: عَبْدُ اللَّهِ , عَبْدُ الْعَزِيزِ (st. c-ის II ნეერი, ჩვეულებრივ, ერთ-ერთია ალაჰის 99 სახელთაგან): شُكْرِي, لُطْفِي : ხანდახან ალაშ შეიძლება ჰქონდეს ნისბის ფორმა: عَبْدُ الرَّزَّاقِ .

2. ქუნია (الْكُنْيَة) აღნიშნავს მამობას ან დედობას: أَبُو الْحَسَنِ , أُمُّ الْكَلْبِ . მალრიბში გავრცელებულია أَبُو სიტყვის წარმოშობა. ქუნიაში გამოყოფენ ხოლმე ნასაბს (النَسَب) მამის სახელს, რომელიც შეიცავს بِنْتُ عَمْر , ابْنُ هِشَام სიტყვებს: და ابْن

სიტყვას საკუთარ სახელში უაღიფოდ წერენ (გარდა სტრიქონის დასაწყისისა) და თანამედროვე სასაუბრო ენაში წარმოთქვამენ როგორც „ბენ“ ან „ბინ“.

სიტყვის წინ თენვინიანი სახელი თენვინს კარგავს: مُحَمَّدٌ بْنُ عَلِيٍّ

საკუთარ სახელში თანამედროვე ენაში სიტყვა ხშირად გამოტოვებულია: أَحْمَدُ حَسَنَ الْبَكْرِ , جَبْرَانُ خَلِيلِ جَبْرَان

3. ლაკაბი (اللَّقَب) – მეტსახელი, რომელიც ხან პატივისცემის ნიშნადაა შერქმეული, ხან — დაცინვით.

عَبْدُ النَّاصِر , بَهَاءُ الدِّين , جَلَالُ الدِّين , النَّبَّاح , الْجَاحِظ

ლაკაბი ზოგჯერ შეიცავს სიტყვას أَبُو , მაგრამ ასეთი ლაკაბი ქუნიას არ წარმოადგენს: أَبُو الْهَوَل — „შიშისმომგერელი“ ; أَبُو نُؤَاس — „კულულებიანი“ ზოგი ლაკაბი მთელი წინადადებისგანაც კი შედგება ხოლმე:

تَأَبَّطُ شَرًّا „ბოროტება ამოიჩარა ილღიაში“.

4. ნისბა (النِّسْبَة) წარმომავლობის აღმნიშვნელი სახელია (იხ. ზემოთ):

مِصْرِي , الْفَارِسِي

გრძელი ტოპონიმები ნისბაში მოკლდება:

الطَّبْرِي > طَبْرَسْتَان

ზოგიერთი ფუძე ცვლილებას განიცდის:

مَدْنِي > مَدِينَة

قُرَيْشِي || قُرَشِي > قُرَيْش

გვარად შეიძლება გაგებულ იყოს როგორც ნასაბი (მამის და პაპის სახელი), ასევე ლაკაბი ან ნისბა.

5. მიმართვა (الْخِطَاب) . პატივსაცემ პიროვნებას მიმართავენ არა ალაშით,

არამედ ქუნით ან საპატიო ლაკაბით: عَزَّ الدِّين , أَبُو عَلِيٍّ

სრული სახით არაბული სახელი ასე შეიძლება გამოიყურებოდეს:

فَخَزَرَ الدِّينَ أَبُو الْمُتَنَصِّرِ مُحَمَّدُ بْنُ أَحْمَدَ الْبَغْدَادِيِّ الضَّحَّاكُ

თუმცა არაბული საკუთარი სახელის შემადგენელი კომპონენტების თანმიმდევრობა ყოველთვის შეიძლება არ იყოს დაცული.

ტიქსტი II :

الإسلام

الإسلام دينٌ ظهر في بداية القرنِ السَّابعِ للميلاد في منطقةَ الحِجاز في الجزيرةِ العربيَّةِ في مَكَّةِ الْمُكْرَمَةِ. أصلُ الإسلام هو التَّوْحِيدُ يَعْنِي اللهُ وَاحِدٌ وَمَعْنَى كَلِمَةِ << الإسلام >> الْخُضُوعُ لِلتَّامِ اللهُ وَلِمَا يَأْمُرُ بِهِ وَمَا يَنْهَى عَنْهُ. يَجِبُ عَلَى كُلِّ مُسْلِمٍ أَنْ يَلْتَزِمَ بِإِرْكَانِ الإسلامِ الْخَمْسَةِ وهي أَوَّلًا الشَّهَادَةُ (أَشْهَدُ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللهُ وَأَشْهَدُ أَنَّ مُحَمَّدًا رَسُولُ اللهِ) ، ثَانِيًا الصَّلَاةَ خَمْسَ مَرَّاتٍ فِي الْيَوْمِ. (أي صلاةُ الْفَجْرِ وَالظُّهْرِ وَالْعَصْرِ وَالْمَغْرِبِ وَالْعِشَاءِ) ، ثَالِثًا الزَّكَاةَ (تَقْنِيمُ الزَّكَاةِ لِلْفُقَرَاءِ بِمَا فِي ذَلِكَ زَكَاةُ الْفِطْرِ فِي نِهَايَةِ شَهْرِ رَمَضَانَ) ، رَابِعًا الصَّوْمَ فِي شَهْرِ رَمَضَانَ الْمُبَارَكِ وَآخِيرًا الْحَجَّ إِلَى بَيْتِ اللهِ الْحَرَامِ بِمَكَّةِ الْمُكْرَمَةِ.

يَقْبَلُ الإسلامُ الدِّينَ الْمَسِيحِيَّ وَالَّذِينَ الْيَهُودِيَّ وَيَعْتَرِفُ الْمُسْلِمُونَ بِأَلْتَرْسُلِ الْمَذْكُورِينَ فِي الْكِتَابِ الدِّينِيَّةِ الْيَهُودِيَّةِ وَالْمَسِيحِيَّةِ وَلَكِنْ الإسلامُ يَرَفُضُ أَنَّ عِيسَى ابْنَ مَرْيَمَ - يَعْنِي الْمَسِيحَ - هُوَ ابْنُ اللهِ . أَمَّا رَسُولُ الإسلامِ فَهُوَ مُحَمَّدُ بْنُ عَبْدِ اللهِ وَهُوَ الَّذِي جَاءَ بِأَلْتَّرْسَالَةِ الْإِسْلَامِيَّةِ .

كَانَ الرَّسُولُ فِي بَدَايَةِ الْأَمْرِ رَاعِيًا لِلْفَنَمِ ثُمَّ تَاجِرًا ثُمَّ أَصْبَحَ رَجُلًا بَيْنِيًّا يَدْعُو النَّاسَ إِلَى الإسلامِ . قَدْ دَعَا الرَّسُولُ قَرِيبًا لَخُضُولِ الإسلامِ ثَلَاثَةَ عَشَرَ عَامًا وَلَكِنْ لَمْ يَسْتَجِبْ أَكْثَرُونَ لَهُ ، وَبَعْدَ أَنْ اشْتَدَّ إِذَاءُ قَرِيشَ لَهُ هَاجَرَ الرَّسُولُ إِلَى الْمَدِينَةِ وَبَدَأَ الْإِسْلَامُ يَنْتَشِرُ مِنْهَا .

فِي حَيَاةِ الرَّسُولِ عَمَّ الْإِسْلَامُ جَزِيرَةَ الْعَرَبِ وَبَعْدَ وَفَاتِهِ تَعَدَّى خُدُودَ الْجَزِيرَةِ وَبَدَأَ يَتَوَسَّعُ شَرْقًا وَغَرْبًا بِسُرْعَةٍ غَرِيبَةٍ إِلَى الْأَشْشَامِ وَالْعِرَاقِ وَفَارَسَ وَتُرْكِيَا وَالْهِنْدَ ... حَتَّى الصَّيْنِ ، وَمِنْ النَّاحِيَةِ الْأُخْرَى مِصْرَ وَالْمَغْرِبَ وَالْأَنْدَلُسَ ... إِلَى دَاخِلِ خُدُودِ فَرَنْسَا ... وَإِلَى أَوَاسِطِ أَلْبِلَادِ الْأَفْرِيقِيَّةِ مِنْ وَرَاءِ الصَّخْرَاءِ الْكُبْرَى . جَاءَ الْإِسْلَامُ فِي هَذِهِ الْأَبْلَدَانِ بِتَعَالِيمٍ وَتَقَالِيدٍ جَدِيدَةٍ .

أَصْبَحَتِ الدَّوْلَةُ الْإِسْلَامِيَّةُ أَكْبَرُ دَوْلَةٍ شَهِدَهَا التَّارِيخُ حَتَّى ذَلِكَ الْحِينِ وَتَطَوَّرَتِ فِي هَذِهِ الدَّوْلَةِ حَضَارَةٌ جَدِيدَةٌ هِيَ الْحَضَارَةُ الْإِسْلَامِيَّةُ .

أَصْبَحَ الْإِسْلَامُ نِظَامًا كَامِلًا لَا يَفْصِلُ بَيْنَ الدِّينِ وَوُجُوهِ الْحَيَاةِ الْأُخْرَى . اللهُ مَلِكُ كُلِّ شَيْءٍ وَلِذَلِكَ لَا يَشْمَلُ الْإِسْلَامُ الْأُمُورَ الدِّينِيَّةَ فَقَطْ بَلْ هُوَ نِظَامٌ اجْتِمَاعِيٌّ وَأَقْتِصَادِيٌّ وَسِيَاسِيٌّ أَيْضًا . إِنَّ الزَّوْجَ بِأَلْطَرِيقَةِ الْإِسْلَامِيَّةِ يَسْمَحُ لِلْمُسْلِمِ بِالزَّوْجِ بِأَمْرَاةٍ غَيْرِ مُسْلِمَةٍ بَيْنَمَا يَمْنَعُ الْمُسْلِمَةَ مِنَ الزَّوْجِ بِرَجُلٍ غَيْرِ مُسْلِمٍ . هَذَا كُلُّهُ الْأُمُورَ فِي الْمُجْتَمَعِ الْإِسْلَامِيِّ مِنَ الْإِلْزَامِ أَنْ تَوَافِقَ الْإِسْلَامَ وَالشَّرِيعَةَ الْإِسْلَامِيَّةَ وَالْأَفْكَارَ الْإِسْلَامِيَّةَ الْعَامَّةَ وَالْخَاصَّةَ .

ما هو الدِّينُ الْمُنتَسَرُ فِي الشَّرْقِ الْأَوْسَطِ ؟
 متى ظَهَرَ دِينُ الْإِسْلَامِ وَفِي أَيِّ مَكَانٍ ؟
 ما مَعْنَى كَلِمَةِ << الْإِسْلَام >> مَاذَا يَعْنِي التَّوْحِيدُ فِي الْإِسْلَامِ ؟
 ما هي أَرْكَانُ الْإِسْلَامِ الْخُمْسَةُ ؟
 كم مَرَّةً يُصَلِّي الْمُسْلِمُونَ فِي الْيَوْمِ ؟
 تَقْدِيمُ الزَّكَاةِ لِلْفُقَرَاءِ هَلْ هَذَا وَاجِبٌ كُلِّ مُسْلِمٍ أَوْ حَسَبَ اخْتِيَارِهِ هُوَ ؟
 فِي أَيِّ شَهْرٍ يَصُومُ الْمُسْلِمُونَ ؟
 إِلَى أَيِّنَ يَحْجُّ الْمُسْلِمُونَ ؟
 هَلْ يَعْتَرِفُ الْإِسْلَامُ بِالرُّسُلِ الْمَذْكُورِينَ فِي الْكِتَابِ الدِّينِيَّةِ الْيَهُودِيَّةِ وَالْمَسِيحِيَّةِ ؟
 مَنْ هُوَ الرَّسُولُ الْخَاصُّ بِالْإِسْلَامِ ، مَا أَسْمُهُ ؟ مِنْ أَيِّ قَبِيلَةٍ عَرَبِيَّةٍ هُوَ ؟
 هَلْ بَقِيَ الْإِسْلَامُ دَاخِلَ جَزِيرَةِ الْعَرَبِ أَوْ تَعَدَّى حُدُودَهَا ؟
 إِلَى أَيِّ انْحَاءِ الْعَالَمِ تَوَسَّعَ الْإِسْلَامُ ؟
 أَيْنَ تَشَكَّلَ مَفْهُومُ الْحَضَارَةِ الْإِسْلَامِيَّةِ ؟
 هَلْ يَشْمَلُ الْإِسْلَامُ الْمَسَائِلَ الدِّينِيَّةَ فَقَطْ أَمْ يَشْمَلُ وَجْهَ الْحَيَاةِ الْأُخْرَى أَيْضًا ؟
 هَلِ الزَّوْجُ بِالطَّرِيقَةِ الْإِسْلَامِيَّةِ يَسْمَحُ لِلْمُسْلِمِ بِالزَّوْاجِ بِأَمْرَأَةٍ غَيْرِ مُسْلِمَةٍ ؟
 هَلِ يَسْمَحُ الْإِسْلَامُ لِلْمُسْلِمَةِ بِالزَّوْاجِ بِرَجُلٍ غَيْرِ مُسْلِمٍ ؟
 مَا هُوَ نِظَامُ الْمُجْتَمَعِ الْإِسْلَامِيِّ ؟

تَنْمِيَّةُ الْمُفْرَدَاتِ

حكاية

كان بَعْضُ أَهْلِ الشَّامِ فِي عَهْدِ الْأُمَوِيِّينَ يَكْرَهُونَ ابْتِنَاءَ عَلِيِّ بْنِ أَبِي طَالِبٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ ، مُتَأَثِّرِينَ بِدَعَايَةِ الْأُمَوِيِّينَ ضِدَّ الْعَلَوِيِّينَ ، وَقَدْ دَخَلَ رَجُلٌ مِنْ أَهْلِ الشَّامِ مَرَّةً بِالْمَدِينَةِ فِي ذَلِكَ الْعَهْدِ فَرَأَى شَابًا حَسَنَ الْهَيْئَةِ ، جَمِيلَ الْمَنْظَرِ ، نَظِيفَ الْمَلَابِسِ ، رَاكِبًا ذَابَّةً قَوِيَّةً نَشِيطَةً ، فَسَأَلَ عَنْهُ فَقِيلَ لَهُ : هَذَا الْحَسَنُ بْنُ عَلِيٍّ بْنِ أَبِي طَالِبٍ .
 فَامْتَلَأَ قَلْبُهُ حَسَدًا لَهُ وَحَقْدًا عَلَيْهِ ، وَتَقَدَّمَ إِلَيْهِ وَقَالَ لَهُ :
 — أ أَنْتَ ابْنُ أَبِي طَالِبٍ ؟
 الْحَسَنُ : — أَنَا ابْنُ أُبَيِّهِ .
 الرَّجُلُ : — لَقَدْ قُلْتُ فِيكَ وَفِي أَبِيكَ كَلَامًا اشْتَمَكُمَا بِهِ .
 الْحَسَنُ : — هَذَا شَأْنُكَ ، قُلْتُ مَا تُحِبُّ .
 الرَّجُلُ : — يَقُولُونَ عَنْكَ إِنَّكَ جَمِيلٌ وَلَكِنَّكَ تَبْذُو لِي قَبِيحًا .

الْحَسَنُ : — إِنْ كُنْتُ قَبِيحًا فَإِنِّي لَمْ أَصْنَعْ نَفْسِي .
 الرَّجُلُ : — هَلْ تُحِبُّ أَنْ تَسْمَعَ مَا قُلْتَهُ فِيكَ وَفِي أَبِيكَ ؟
 الْحَسَنُ : — لَا أَحِبُّ ، وَلَكِنِّي أَسْأَلُكَ : هَلْ أَنْتَ غَرِيبٌ ؟
 الرَّجُلُ : — نَعَمْ ، أَنَا مِنْ أَهْلِ الشَّامِ .
 الْحَسَنُ : — إِذَا أَنْتَ ضَيْفِي ، إِنْ أَحْتَجُّتَ إِلَى مَنْزِلٍ اسْكُنْتُكَ ، أَوْ إِلَى مَالٍ
 أَعْطَيْتُكَ ، أَوْ إِلَى حَاجَةٍ سَأَعْنَتُكَ .
 الرَّجُلُ : — أَسِئءَ إِلَيْكَ وَتُحْسِنُ لِي ؟
 الْحَسَنُ : — أَمَا إِسَاءَتُكَ فَقَدْ عَفَوْتُ عَنْهَا ، وَأَمَا إِحْسَانِي فَأَوَاجِبُ عَلَى نَحْوِكَ ،
 هَلُمَّ إِلَى بَيْتِي .
 قَالَ الرَّجُلُ : — لَقَدْ دَخَلْتُ الْمَدِينَةَ وَالْحَسَنُ ابْغَضُ النَّاسَ . إِلَى قَلْبِي ،
 وَتَرَكْتُهَا وَلَيْسَ عَلَيَّ وَجْهُ الْأَرْضِ . أَحَدٌ أَحَبُّ إِلَيَّ نَفْسِي مِنْهُ .

სავარჯიშო 144

قُصْ هذه الْقِصَّةَ مِنْ ذَاكِرَتِكَ بِذُنْ اسْتِعْمَالِ الْجَوَارِ .
 მოყვებით ტექსტის თქვენი სიტყვებით, ირიბი ნათქვამის გამოყენებით. აქტიურად გამოიყენეთ ტექსტის ლექსიკა.

სავარჯიშო 145

ნაიკითხეთ და თარგმნეთ მოცემული ტექსტი ლექსიკონის გამოყენებით და პედაგოგის დახმარებით. გამოყავით საკუთარი სახელები, მიმართვის ფორმები და ზედსართავი სახელების შედარებითი ხარისხი:

كَانَ أَبُو بَكْرٍ يَقُولُ عِنْدَ أَدْعَاءِ : اَللّٰهُمَّ اَنْتَ اعْلَمُ بِيْ مَنِّيْ وَاَنَا اعْلَمُ بِنَفْسِيْ
 مِنْهُمْ ، اَللّٰهُمَّ اجْعَلْنِيْ خَيْرًا مِّمَّا يَحْسِبُوْنَ وَاَعْقِرْ لِيْ مَا لَا يَعْلَمُوْنَ وَلَا تُؤَاخِذْنِيْ
 بِمَا يَقُولُوْنَ .

ტექსტი III :

اللغة العربية

إِنَّ أَلْفَ الْاَلْفِ الْعَرَبِيَّةَ قَبْلَ نَزُولِ الْقُرْآنِ عَلَى النَّبِيِّ مُحَمَّدٍ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كَانَ
 شَأْنُهَا شَأْنُ اللُّغَاتِ السَّامِيَّةِ الْمَحَلِّيَةِ آنَ ذَاكَ تَكَثَّرَتْهَا بَعْضُ الْقَبَائِلِ خَاصَّةً مِنْهَا
 قَبِيلَةُ قُرَيْشٍ فِي مَكَّةَ وَقَبَائِلُ الْحِجَازِ . الْأَخْزَرِيُّ عَلَى أَمْتِدَادِ الْبَحْرِ الْأَخْمَرِ جَنُوبًا
 وَشِمَالًا . إِنَّ مَجْدَ أَلْفِ الْعَرَبِيَّةِ وَأَرْثِقَاءَهَا إِلَى مَصَافٍ لُغَاتٍ الْكَوْنِ . الْكُبْرَى
 وَأَنْتِشَارَهَا أَنْتِشَارًا وَأَسِعَا إِنَّمَا ذَلِكَ كُلُّهُ يَرْجِعُ الْفَضْلُ فِيهِ إِلَى الْقُرْآنِ الَّذِي نَزَلَ بِهِ
 الْإِسْلَامَ . لَعَلَّ أَلْسَرَ فِي بَقَاءِ أَلْفِ الْعَرَبِيَّةِ عَلَى حَالِهَا حَتَّى الْآنَ هُوَ وَجُودُ الْقُرْآنِ
 وَصِيَانَتُهُ وَالْحِفَاطُ عَلَيْهِ مُنْذُ تَمَّ جَمْعُهُ سَنَةً ثَلَاثِينَ هِجْرِيًّا فِي عَهْدِ الْخَلِيفَةِ
 عُثْمَانَ بْنِ عَفَّانٍ رَضِيَ اللهُ عَنْهُ .
 لَيْسَ مِنْ شَكٍّ أَنَّ مَنَزَلَةَ أَلْفِ الْعَرَبِيَّةِ كُبْرَى فِي الْإِسْلَامِ إِذْ بِهَا نَزَلَ الْقُرْآنُ

وبها تُقام الصلاة - أي أهم ركن من أركان الدين الإسلامي الخمسة - وبها يقرأ المسلمون وغير المسلمين أيضا القرآن ويحفظونه وينقلونه إلى لغات الإنسان الأخرى .

عندما خرج الإسلام من الجزيرة العربية وتوسع إلى البلدان الأخرى سعى القرآن بِلغة العربية إلى كل هذه البلدان كي تُقام بها الصلوات وتُلقى بها الخطب يوم الجمعة في المساجد وانتصبت لغة رسمية في معظمها وأثرت شديدة التأثير في لغات البلدان الأخرى إلى أن أصبحت الألفب الهجائية في الفارسية والتركية أحرفا عربية وبيّنت على ذلك حتى الآن إلا في اللغة التركية التي فرض عليها مصطلقى كمال أتاتورك الألفب اللاتينية عوضا عن العربية .

إن اللغة العربية في اختلاطها بغير التاريخ باللغات الأخرى وتمازجها معها في شتى الميادين أعطتها أشياء كثيرة ، كما أخذت منها أيضا أشياء كثيرة ، شأنها في ذلك شأن كل كائن حي ينمو ويتطور ويتغير حتما بعض التغيير غير أن روحها الدفينة بقيت ثابتة صامدة .

هكذا أمكن فيما بعد ، في القرون الوسطى ، نقل العلوم والفلسفة والآداب من اليونانية واللاتينية والفارسية والأستريانية إلى العربية ، ثم منها ، بعد تنميتها وتطويرها وإضافة إليها ، إلى الوراء ، إلى اللغة اللاتينية - لغة المعرفة والعلوم بياوروباً آنذاك .

لقد أصبحت اللغة العربية تحظى من جديد بال العناية والاهتمام لدى الغربيين منذ القرنين الماضيين لأسباب كثيرة ، منها التاريخية والسياسية والاقتصادية وكذلك العلمية والثقافية العامة .

საგარეო 146

უპასუხეთ მოცემულ შეკითხვებს ტექსტის მიხედვით:

كيف كانت مرتبة اللغة العربية قبل نزول القرآن ؟

ما هي اللغات الأخرى من اللغات الآسامية سوى العربية ؟

إلام يرجع الفضل في ارتفاع اللغة العربية إلى مصاف لغات الكون الكبرى

وانتشارها انتشاراً واسعاً في العالم كله ؟

ما هي منزلة اللغة العربية في الإسلام ؟

كيف أثرت اللغة العربية شديدة التأثير في لغات البلدان الأخرى على مر العصور ؟

ما هي اللغات التي أصبحت الألفب الهجائية فيها أحرفاً عربية ؟

من فرض على اللغة التركية الألفب اللاتينية عوضاً عن العربية ؟

ما هو دور اللغة العربية في نقل العلوم والفلسفة والآداب من اليونانية واللاتينية

والفارسية والأستريانية وانتشارها في القرون الوسطى ؟

متى بدأت اللغة العربية تحظى من جديد بالعناية والاهتمام لدى الغربيين وما

هي أسباب هذا الاهتمام ؟

XII გაკვეთილი

ზმნები პამზით (ء) პირველ ძირეულად (I თემა)

ისეთ ზმნებში, როგორებიცაა **اَخَذَ** „აიღო“, **اَمَرَ** „ბრძანა“, **اَنَى** „ნება დართო“, **اَكَلَ** „შეჭამა“... ანუ ზმნებში პამზით პირველ ძირეულად, იმპერფექტივის პირველ პირში (მზ. რ.) თავს იყრის ორი პამზა 'ა + ' (პირის ნიშანი და ძირეული). ორი პამზა ერთმანეთთან შერწყმის — დისიმილაციის — შედეგად გვაძლევს გრძელ **اَ** ხმოვანს: 'ა + ' > 'ა, მაგ.: **أَخَذَ** „ვიღებ“, **أَمَرَ** „ვბრძანებ“, **أَنَى** „ნებას ვრთავ“. I თემის აქტ. მიმღეობაში 'ა + ' > 'ა დაწერილობაში ვიღებთ მედდიან ალიფს. მაგ.: **أَكَل** „მჭამელი“.

სამ პამზიან ზმნას I თემის ბრძანებითში ეკარგება პირველი ძირეული. ესენია: **اَخَذَ**, **اَمَرَ** და **اَكَلَ**. მათი ბრძანებითებია: **خُذْ**, **مُرْ** და **كُلْ**.

თუმცა ხმოვნის შემდეგ შესაძლებელია პირველი ძირეულის შენარჩუნებაც. მაგ.: **وَأَمَرَ**.

ზოგიერთი ზმნა ბრძანებითს აწარმოებს პამზის დისიმილაციით: **إِئْتِرْ**.

დადასტურებულია **اَكَلَ** ზმნაში პირველი ძირეულის **ا** -ად ტრანსფორმაცია: **اَكَلَ** > **وَكَلَ**

ზმნები სუსტი თანხმონით (و და ي) პირველ ძირეულად (I თემა)

ზოგიერთი ზმნა, რომელსაც პირველ ძირეულად **و** აქვს, იმპერფექტივში კარგავს პირველ ძირეულს (ბგერის რედუქცია როგორც დიფთონგიზაციის შემდგომი ეტაპი), მაგ.:

პერფექტივი		იმპერფექტივი	ბრძანებით
وَصَلَ	>	يُوصِلْ * > يَصِلْ	صِلْ

ამ მოვლენას ძირითადად ადგილი აქვს ზმნებში, რომელთა მახასიათებელი ხმოვანია **ი**, თუმცა ზოგჯერ პირველ ძირეულს კარგავენ ა მახასიათებელი ხმოვნის მქონე ზმნებიც. მაგ.:

პერფექტივი		იმპერფექტივი	ბრძანებითი
وَضَعَ	>	يُوضِعْ * > يَضِعْ	ضَعْ

و -ით დაწყებული ზმნების ნაწილი ამ წესს არ ემორჩილება:

პერფექტივი		იმპერფექტივი	ბრძანებითი
وَجَلَ	>	يُوجَلْ	اِجَلْ

თუ უხმოვნო **و** -ს ან **ي** -ს ხმოვანი უძღვის, მივიღებთ გრძელ ხმოვანს: **ივ** > **ē**, **უვ** > **ē̄**. მაგ.:

ბრძ. **اِجَلْ** ან **يُوجَدْ** (იმპერფ. ვნებითი გვარი).

ზმნები *ყ* — ით პირველ ძირეულად ფორმებს ძირითადად აწარმოებენ სწორი სამთანხმოვნისა ზმნის მსგავსად:

პერფექტივი

იმპერფექტივი

يَسِرْ

يَسِرُ

გამონაკლისია ბრძანებითი, სადაც იმ დიფთონგი გვაძლევს *აი* — *აი* — *აი*:

ფონეტიკური ხასიათის ორბრუნვიანობა (ორბრუნვიანი თენვინიანი სახელები)

გარდა ჩვენ მიერ უკვე განხილული ორბრუნვიანობისა (სახ. ბრ. — *უ*, ბრალდ. და ნათ. ბრ. — განუსაზღვრელ მდგომარეობაში) არსებობს ფონეტიკური მიზეზით (სუსტი ბოლო ძირეული *ა* ან *ი*) შეპირობებული ორბრუნვიანობა. ამ ტიპს განეკუთვნებიან საკუთრივ სუსტი ზმნების აქტ. მიმღებობები სხვადასხვა თემებში და V და VI თემათა მასდარები, მაგ.: *رَامَ*, *نَاحَ*, *قَاضَ*, *مُسْتَلَقَ*, *تَعَاشَ* და სხვ. ბრუნვის ნიშნები ასეთ ფორმებში ბოლო ძირეულის „სისუსტის“, და, შესაბამისად, ფუძის ხმოვანზე დაბოლოების გამო, მხოლოდითი რიცხვის სახელობით და ნათესაობით ბრუნვებში ნულოვანია. აქ, ფაქტიურად, არ გვაქვს ბრუნვის ნიშანი და განუსაზღვრელ მდგომარეობაში სახელობით და ნათესაობით ბრუნვებში ვიღებთ —ინ დაბოლოებას, სადაც ი ხმოვანი მეორე ძირეულს განეკუთვნება. ბრალდებით ბრუნვაში ჩნდება დაბოლოება —ან, რომლის ნინაც შენარჩუნებულია III ძირეული *ყ* —ის სახით როგორც *ყ* —იან, ისე *ა* —იან ძირებში. განსაზღვრულ მდგომარეობაში სამივე ბრუნვაში შენარჩუნებულია *ყ*. საკუთრივ სუსტი ზმნების I თემის აქტ. მიმღებობებს, ჩვეულებრივ, მსხვერუელი მრავლობითი აქვს („مُؤَسَّسَاتٌ“, „გრამატიკოსები“).

	ბრუნება:			
	მხოლოდითი რიცხვი	მხოლოდითი რიცხვი	მრავლობითი რიცხვი	მრავლობითი რიცხვი
	განუსაზღვრ.	განსაზღვრ.	განუსაზღვრ.	განსაზღვრ.
სახ. ბრ.	رَامَ	الرَّامِي	رَامِيَانْ	الرَّامِيَانْ
ბრალდ. ბრ.	رَامِيَا	الرَّامِيَا	رَامِيَيْنْ	الرَّامِيَيْنْ
ნათ. ბრ.	رَامَ	الرَّامِي		

ამგვარ ფორმებს, ჩვეულებრივ, მსხვერუელი მრავლობითი აქვთ, ხოლო მამრ. სქესის სწორ მრავლობითში ფუძე მეორე ძირეულ თანხმოვანზე დამთავრებულადაა მიჩნეული.

ტიპის მსხვერუელ მრავლობითებს (მაგ.: *نَوَاحَ*) გამოყოფენ, როგორც ბრუნვის შერეულ ტიპს. მათ თავისებურებას წარმოადგენს უთენვინობა განუსაზღვრელი მდგომარეობის ბრალდებით ბრუნვაში.

	განუსაზღვრ.	განსაზღვრ.
სახ. ბრ.	ضَوَّاحَ	الضَّوَّاحِي
ბრალდ. ბრ.	ضَوَّاحِي	الضَّوَّاحِي
ნათ. ბრ.	ضَوَّاحَ	الضَّوَّاحِي

ორივე სტატუსში მათ სახელობითსა და ნათესაობითში ბრუნვის ნიშნად ნულოვანი დაბოლოება აქვთ, ხოლო ბრალდებითში —ა.

اراض , لئال. ფორმები შერეულ ტიპში ანალოგიის საფუძველზე ჩანს მოხვედრილი.

ორივე ზემოხსენებულ ტიპში თანამედროვე სასაუბრო ენაში თენვინის (ნუნაციის) მოშლის გამო განუსაზღვრელი მდგომარეობის გრაფიკა განსაზღვრულისას ემთხვევა. მაგ.: مَبْنِي , جَارِي და სხვ. დაბოლოება წარმოითქმის, როგორც მოკლე -.

კრებითი და კერძობითი.
მდედრობითი სქესის წარმოება სუფიქსაციით, ფუძეთა ოპოზიციით.
უნიშნო მდედრობითი და საერთო სქესის სახელები

ჩვენთვის უკვე ნაცნობ —ათ (— َ) სუფიქსს აქვს კიდევ ერთი ფუნქცია. იგი ხშირად აწარმოებს სახელის კერძობით ფორმას სათანადო კრებითისაგან. მაგ.: سَمَك „თევზი“, سَمَكَة „ერთი ცალი თევზი“.

ზოგიერთი არსებითი სახელი მდედრობით სქესს აწარმოებს სათანადო მამრობითის ფუძეზე —ათ (— َ) სუფიქსის დართვით. მაგ., مَلِك „მეფე“ — مَلِكَة „დედოფალი“. ამავე სუფიქსით ხდება მდედრობითის წარმოება ზედსართავი სახელების დადებითი ხარისხის ფორმებში და მიმლეობებში (იხ. ქვემოთ): მაგ., كبير „დიდი“ — مَلِكَة „სტუდენტი“ — مَلِكَة „დიდი“.

არსებით სახელებში: اَخْت [უხ-თ უ] „და“ და بِنْت [ბინ-თ უ] „ქალიშვილი“ ამ სუფიქსს აქვს —თ (ت -) სახე.

ზედსართავ სახელებში გვხვდება მდედრობითი სქესის წარმოება შემდეგი სუფიქსური ოპოზიციითაც: — ანუ (اَنْ) : მდ. სქ. - اَنْ (اَنْ -). მაგ., كَسَلَان „ზარმაცი“ — مَد. كَسَلِي

შენიშვნა: ამჟამად უფრო გავრცელებულია მდ. სქესის ყალიბი فَغْلَانَة მაგ., سَكْرَانَة „მთვრალი“ — مَد. سَكْرَان

ზედსართავ სახელებში მდედრობითის საწარმოებლად ხშირად გამოიყენება ფუძის შინაგანი ვოკალიზმი (ფლექსია). ამ დროს იქმნება მოდელთა (ყალიბთა) — ერთი მხრივ, მამრ. სქესის, მეორე მხრივ, მდედრობითის — ოპოზიცია. მაგალითად, :

1) ზედსართავი სახელის აღმატებითი ხარისხის ფორმებში მამრობითი სქესისთვის განკუთვნილ მოდელს (ყალიბს) أَفْعَل (მაგ., أَكْبَر „უდიდესი“) უპირისპირდება მდ. ფორმა فُعْلَى (كُبْرَى).

2) ასევე იწარმოება მდედრობითი სქესი ნაცვალსახელში „სხვა, მეორე“ : მამრ. أَخْرَى [ახარა] — مَد. أَخْرَى [უხრა].

3) იგივე წარმოება გვხვდება რიცხვით სახელში „პირველი“ : მამრ. س. اَوَّل [ავეალ] , მდ. სქ. اَوَّلَى [ულა].

4) ფერისა და ფიზიკური ნაკლის აღმნიშვნელ ზედსართავთა სემანტიკურ ჯგუფში მამრობითი სქესის ყალიბს أَفْعَل (მაგ., اسْوَد „შავი“) მდედრობითში შეესაბამება فَعْلَاء (მაგ., سَوْدَاء).

5) რიცხვით სახელს **أَحَدٌ** „ერთი“ (ყალიბი **فَعْلٌ**) მდედრობითში შეესაბამება **أَحَدِي** (ყალიბი **فُعْلِي**).

ზოგი ზედსართავი სქესს არ განარჩევს. საერთო სქესისაა:

- 1) **فَعُول** (აქტიური მნიშვნელობით) და **فَعِيل** (იშვიათად ანარმოებს სქესის ფორმებს) ტიპის ზედსართავები. მაგ.: **صَبَّور** „მომთმენი“, **جَرِيح** „დაჭრილი“
- 2) ელაცივის ფორმა **أَفْعُل** შედარებითი ხარისხის მნიშვნელობით.
- 3) მი-პრეფიქსის მქონე (მაგ., **مُسَكِّن** „საბრალ“) და -ათ სუფიქსიანი ზოგი ინტენსივი (მაგ., **عَلَمَةٌ** „სწავლული“).
- 4) ზოგი სხვა ფორმაც. მაგ.: **هُمَام** „სულგრძელი“, **حَبَان** „მზდელი“.
- 5) მდ. სქესის სპეციფიკური ნიშნის აღმნიშვნელ სიტყვებს (ძირითადად მიმლეობებს) ზოგჯერ არ აქვთ სათანადო ნიშანი. მაგ., **حَامِل** „ფეხმძივ“, **مُرْضِع** „ძიძა“.

არაბულში არსებითი სახელი ამა თუ იმ სქესს განეკუთვნება (მდრ. მაგ., რუსულში). -ათ, -ა და -ა სუფიქსიანი არსებითები მდედრობითი სქესისაა. მაგ., **مَدِينَةٌ** „ქალაქი“, **يُذَكِّرِي** „მოგონება“, **صَحْرَاءُ** „უდაბნო“.

უნიშნო მდედრობითებია:

- 1) **أَمْ** „დედა“
- 2) ქვეყანათა და ქალაქთა ბევრი სახელი, მაგ., **مِصْر** „ეგვიპტე“, **بَغْدَاد** „ბაღდადი“.
- 3) სიტყვები: **رِيح** „ქარი“, **نَار** „ცეცხლი“, **أَرْض** „მიწა“, **شَمْس** „მზე“.
- 4) სხეულის წყვილი ნაწილების სახელები. მაგ.: **يَد** „ხელი“.

საერთო სქესისაა:

- 1) ცხოველთა სახელწოდებანი. მაგ.: **أَسَد** „ლომი“.
- 2) ზოგიერთი კრებითი სახელი. მაგ.: **شَجَر** „ხე“.
- 3) ასოთა სახელწოდებანი. მაგ.: **مِيم** „მიმი“.
- 4) სიტყვები: **ماء** „წყალი“, **نَفْس** „სული“, **دَار** „სახლი“, **طَرِيق** „გზა“, **سُوق** „ბაზარი“, **سِكِّين** „დანა“.

პროფესიის (მოსაქმის) და მანქანა-ავტომატთა სახელები

თვისების აღმნიშვნელი ინტენსივი **فَعَّالٌ** (მდ. **ف - ف**) მაგ.: **كَذَّابٌ** „ცრუ, მატყუარა“, **خَوَّانٌ** „ძალიან ცბიერი“, სალიტერატურო არაბულში მუდმივი საქმიანობისა და პროფესიის, აგრეთვე მანქანა-ავტომატთა გამოსახატავი ძირითადი მოდელია (აქვს, ჩვეულებრივ, სწორი მრ.).

მაგ.: **خَيَّاطٌ** „მკერავი“ (ზმნიდან **خَاط** „შეკერა“)

خَلَّاقٌ „დალაქი“ (ზმნიდან **خَلَقَ** „გაპარსა“)

قَصَّابٌ „ყასაბი“ (ზმნიდან **قَصَبَ** „დაჭრა“)

مَلَّاحٌ „მეზღვაური“ (ზმნიდან **مَلَحَ** „იყო მარილიანი“)

პროფესიის წარმომადგენლის აღსანიშნავად გვხვდება სხვადასხვა თემის მიმ-
ლეობებიც (იხ. ქვემოთ) და **سائق** სუფიქსიანი სახელებიც (იხ. ზემოთ ნისბა), მაგ.:

سائق (I თემის მოქმ. გვარის მიმლეობა) — „მძღოლი“

بائع (I თემის მოქმ. გვარის მიმლეობა) — „გამყიდველი“

موظف (II თემის ვნ. გვარის მიმლეობა) — „მოხელე, ჩინოვნიკი“

بستاني — „მებაღე“ და სხვ.

მანქანა-იარაღებისა და ხელსაწყო-აპარატების სახელწოდებათა სანარმოებ-
ლად გამოიყენება მოდელი **فَعَالَة**. მაგ.:

سيارة — „მანქანა“

غسالة — „სარეცხი მანქანა“

نظارة — „სათვალე“

قذاحة — „სანთებელა“

سماعة — „ყურმილი, ყურსაცვამი“

نبابة — „ტანკი, ჯავშანტრანსპორტიორი“

ტექსტი:

مَوْقِعُ الْعَالَمِ الْعَرَبِيِّ

الْعَالَمُ الْعَرَبِيُّ جُزْءٌ مِنَ الْعَالَمِ كُلِّهِ . هُوَ يَضُمُّ اثْنَتَيْنِ وَعِشْرِينَ دَوْلَةً ، مِنْهَا عَشْرُ دَوْلٍ تَقَعُ فِي قَارَةِ اِفْرِيقِيَا ، بَيْنَمَا تَقَعُ اثْنَتَا عَشْرَةَ دَوْلَةً فِي قَارَةِ اَسِيَا . وَاِنَّ الْعَالَمَ الْعَرَبِيَّ يُسَمَّى اَيْضًا الْوَطَنَ الْعَرَبِيَّ . تَبْلُغُ مِسَاحَةُ الْوَطَنِ الْعَرَبِيِّ 14 مِلْيُونِ كَم² وَهِيَ مِسَاحَةٌ تَزِيدُ عَنْ مِسَاحَةِ اُورُبَّا ، وَهِيَ مَنَاطِقُ مُتَّصِلَةٌ لَا تَفْصِلُ بَيْنَهَا جِبَالٌ عَالِيَةٌ اَوْ بَحَارٌ وَاسِعَةٌ تَعُوقُ الْاَلْتِيقَالَ بَيْنَ دَوْلِهَا . وَيَقَعُ الْوَطَنُ الْعَرَبِيُّ فِي وَسْطِ قَارَاتِ الْعَالَمِ الْقَدِيمِ : اَسِيَا ، اِفْرِيقِيَا ، اُورُبَّا وَتَشْغُلُ اَرَاضِيَهُ مِسَاحَاتٌ وَاسِعَةٌ فِي كُلِّ مِنْ اِفْرِيقِيَا وَاسِيَا وَلَا يَفْصِلُهُ عَنْ اُورُبَّا إِلَّا الْبَحْرُ الْمَتَوَسِّطُ وَمَضِيقُ جَبَلِ طَارِق . وَهَذَا الْمَوْقِعُ جَعَلَ لِلْوَطَنِ الْعَرَبِيِّ اَهْمِيَّةَ كَبْرَى مِنْ عَدَّةِ جَوَانِبٍ مُخْتَلِفَةٍ وَهِيَ : الْجَانِبُ الْاِقْتِصَادِي وَالْجَانِبُ الْاِسْتِرَاتِيجِي ، ثُمَّ الْجَانِبُ الْحَضَارِي وَالْثَّقَافِي .

يُعَدُّ الْوَطَنُ الْعَرَبِيُّ جِسْرًا بَرِّيًّا يَرْبُطُ بَيْنَ الْقَارَاتِ الْثَلَاثِ . وَيُطْلُ الْوَطَنُ الْعَرَبِيُّ عَلَى ثَلَاثَةِ بَحَارٍ مَهْمَةٍ فِي التِّجَارَةِ الدَّوْلِيَّةِ هِيَ : الْبَحْرُ الْمَتَوَسِّطُ بَيْنَ الْوَطَنِ الْعَرَبِيِّ وَاُورُبَّا ، ثُمَّ الْبَحْرُ الْاَحْمَرُ بَيْنَ مِصْرَ وَالسُّودَانَ وَالسُّودِيَّةَ وَالْيَمَنَ ، وَالْبَحْرُ الْعَرَبِيُّ بَيْنَ دَوْلِ الْخَلِيجِ الْعَرَبِيَّةِ وَاِيران .

وَتُعَدُّ قَنَاةُ السُّوَيْسِ اَهْمَ مَرَمَلَاخِي فِي الْعَالَمِ لِأَنَّهَا تَرْبُطُ بَيْنَ الْبَحْرَيْنِ الْمَتَوَسِّطِ وَالْاَحْمَرِ ، وَلِهَذَا فَإِنَّهَا تُسَهِّلُ الْمِلَاحَةَ الْبَحْرِيَّةَ بَيْنَ الْمَحِيطَيْنِ الْهِنْدِيِّ

وَالْأَطْلَنْطِيَّ .

تَرْجِعْ أَهْمِيَّةَ قَنَاقَةِ السُّوَيْسِ إِلَى أَنَّهَا تَتَحَكَّمُ فِي طُرُقِ الْمِیْلَاحَةِ الَّتِي تَصِلُ بَيْنَ أَوْرُبَا الصَّنَاعِيَةِ وَآسِيَا وَقَارَةُ إِفْرِیْقِيَا حَيْثُ الْمَوَادُّ الْخَامُ وَالْبِتْرُولُ .
وَيُعَدُّ مَوْقِعُ الْوَطَنِ الْعَرَبِيِّ مُهِمًّا مِنَ الْجَانِبِ الْإِسْتِرَاطِيْجِيِّ بِسَبَبِ تَوْسِطِ مَوْقِعِهِ بَيْنَ قَارَاتِ الْعَالَمِ ، وَتَحَكُّمِهِ فِي عَدَدٍ مِنَ الْمَضَائِقِ الْمُهِيْمَةِ وَهِيَ بَابُ الْمَتَدَبِّ فِي مَذْخَلِ الْبَحْرِ الْأَخْمَرِ وَمَضِيقِ هُرْمُزٍ فِي مَذْخَلِ الْخَلِیْجِ الْعَرَبِيِّ وَمَضِيقِ جَبَلِ طَارِقٍ بَيْنَ الْمَغْرِبِ وَإِسْبَانِيَا ، وَقَنَاقَةُ السُّوَيْسِ بَيْنَ الْبَحْرِ الْأَخْمَرِ وَالْبَحْرِ الْمَتَوَسِّطِ .

وَتَظْهَرُ أَهْمِيَّةُ الْعَالَمِ الْعَرَبِيِّ مِنَ الْجَانِبِ الْحَضَارِيِّ فِي أَنَّهُ مَنَبْعُ الرِّسَالَاتِ السَّمَآوِيَّةِ الثَّلَاثِ (الْيَهُودِيَّةِ ، الْمَسِيحِيَّةِ ، الْإِسْلَامِ) الَّتِي أَنْتَشَرَتْ فِي أَنْحَاءِ الْعَالَمِ . لَقَدْ ظَهَرَتْ بِهِ أَقْدَمُ الْحَضَارَاتِ الْبَشَرِيَّةِ مِثْلُ الْحَضَارَةِ الْمِصْرِيَّةِ الْقَدِيمَةِ وَحَضَارَةِ آشورٍ وَبَابِلَ فِي بِلَادِ الْإِرَاقِ ، ثُمَّ حَضَارَةِ مَعِينٍ وَسَبَا فِي الْيَمَنِ . وَتُوجَدُ مَكَّةُ الْمَكْرَمَةُ وَالْمَدِينَةُ الْمُتَوَرَّةُ فِي السُّعُودِيَّةِ وَتُوجَدُ الْقُدْسُ فِي فَلسْطِينِ . وَهَذِهِ هِيَ الْأَمَاكِنُ الْمُقَدَّسَةُ لِلدِّیَانِ السَّمَآوِيَّةِ . وَيَخْرُصُ ابْتِنَاءُ هَذِهِ الْأَدْيَانِ مِنْ شَتَّى أَنْحَاءِ الْأَرْضِ عَلَى زِيَارَتِهَا .

საგარჯიშო 147

ტექსტის მიხედვით უპასუხეთ მოცემულ შეკითხვებს:

كَمْ دَوْلَةٌ يَضُمُّهَا الْعَالَمُ الْعَرَبِيُّ ؟
كَمْ دَوْلَةٌ عَرَبِيَّةٌ فِي آسِيَا ؟ أُنْكُرْهَا .
أَذْكُرُ الدُّوَلِ الْعَرَبِيَّةَ الْوَاقِعَةَ فِي قَارَةِ إِفْرِیْقِيَا .
لِمَاذَا يُعَدُّ مَوْقِعُ الْعَالَمِ الْعَرَبِيِّ مُهِمًّا مِنَ النَّاحِيَةِ الْاِقْتِصَادِيَّةِ ؟
مَا هِيَ أَهْمِيَّةُ قَنَاقَةِ السُّوَيْسِ ؟
مَا هِيَ أَهْمِيَّةُ مَوْقِعِ الْعَالَمِ الْعَرَبِيِّ مِنَ الْجَانِبِ الْحَضَارِيِّ ؟

საგარჯიშო 148

ქვემოთ ჩამოთვლილ არაბულ სახელმწიფოებს მიუწერეთ მათი დედაქალაქები:

مصر ، السودان ، ليبيا ، لبنان ، تونس ، عُمان ، قطر ، البحرين ، الصومال ، موريتانية .

საგარჯიშო 149

ჩამოწერეთ მოცემული სახელების მრავლობითი რიცხვის ფორმები და აბრუნეთ ისინი განუსაზღვრელ და განსაზღვრულ სტატუსში.

جارية ، ضاحية ، مقهى ، ملهى

სავარჯიშო 150

აბრუენეთ ჩამოთვლილი ზედსართავი სახელები და მიმღებები განუსაზღვრელ და განსაზღვრულ სტატუსში. ანარმოეთ მდებარეობითი სქესი ამ სახელებიდან:

عالٍ ، غَالٍ ، قاصٍ ، ذانٍ ، دارٍ ، قاسٍ ، بادٍ ، باقٍ .

სავარჯიშო 151

აუღლეთ მოცემული ზმნები პერფექტივსა და იმპერფექტივში (თხრობითი კილო).
დანერეთ მათი ბრძანებითი კილოს ფორმები:

وَقَفَ (n) , وَضَعَ (a) , وَعَدَ (n)

სავარჯიშო 152

აუღლეთ მოცემული ზმნები პერფექტივსა და იმპერფექტივში (თხრობითი, კავშირე-ბითი, პირობითი, ბრძანებითი კილო).

أَسِيفَ (a) , أَجَلَ (a) , أَكَلَ (u) , أَخَذَ (u)

სავარჯიშო 153

ანარმოეთ ქვემოთ მოტანილი კრებითი სახელებიდან კერძობითის ფორმები:

لؤلؤ ، شجر ، موج ، تفاح ، تين ، بُوم ، نعام ، نمل ، قط ، ذباب ،
المان ، يونان ، روس ، عرب .

დილალოგი :

الإسكندرية

عائِل - مَرَحَبًا بِكَ ! هل أنتَ أوَّلَ مَرَّةٍ بِمِصْرَ ؟

سانِح أَجَنَّبِيَّ - نَعَمْ ، أَنَا أوَّلَ مَرَّةٍ بِمِصْرَ . إِنَّ زِيَارَةَ مِصْرَ مِنْ أَخْلَامِي مِنْذُ زَمَنِ .

عائِل - هَلْ أَنْتَ مَسْرُورٌ بِهِذِهِ الزِّيَارَةِ ؟

سانِح أَجَنَّبِيَّ - نَعَمْ ، أَنَا مَسْرُورٌ لِلْعَايَةِ ، مِصْرَ بَلَدُ الْعَجَائِبِ ، كُلِّ شَيْءٍ هُنَا

غَرِيبٌ وَجَمِيلٌ . وَشَاهَدْتُ الْقَاهِرَةَ بِمَعَالِمِهَا وَأَرْغَبُ فِي أَنْ أَزُورَ الْإِسْكََنْدَرِيَّةَ
قَبْلَ عَوْدَتِي إِلَى وَطَنِي ، وَلَنْ أَرْجِعَ إِلَى فَرَنْسَا بِئُذُنِ ذَلِكَ .

عائِل - قَرَارٌ صَحِيحٌ ! الْإِسْكََنْدَرِيَّةُ هِيَ الْعَاصِمَةُ الصَّيْفِيَّةُ لِمِصْرَ وَ«عُرُوسُ الْبَحْرِ
الْأَبْيَضِ» الْمَتَوَسِّطُ » .

سانِح أَجَنَّبِيَّ - يُقَالُ أَنَّ بِيَا الْإِسْكََنْدَرِيَّةَ تَحْتَ أَساسَاتِ مَسْجِدِ نَبِيِّ اللَّهِ دَانِيَالِ يَوْجِدُ

قَبْرُ الْإِسْكََنْدَرِ الْأَكْبَرِ . أَغْرَفَ أَيْضًا أَنَّ خَدْيَوِيَّ مِصْرَ وَمُلُوكَهَا وَرُؤَسَاءَهَا كَانُوا

يُحِبُّونَ الْإِسْكََنْدَرِيَّةَ كَثِيرًا وَكَانُوا يَصِلُونَ إِلَيْهَا لِقِضَاءِ أَشْهُرِ الْصَيْفِ عَلَى شَوَاطِنِهَا

الْكَشِيرَةِ . وَيَوْجِدُ هُنَاكَ الْمَقَرَّ الصَّيْفِيَّ لِلْحُكُومَةِ الْمِصْرِيَّةِ . وَفِي الصَّيْفِ تَنْتَقِلُ كُلُّ

نِشَاطَاتِ الْحُكُومَةِ وَاسْتَقْبَالَاتِهَا الرِّسْمِيَّةِ إِلَى الْإِسْكََنْدَرِيَّةِ . أَلَيْسَ كَذَلِكَ ؟

عائِل - أَنْتَ خَبِيرٌ وَاللَّهِ !

سانِح أَجَنَّبِيَّ - بِمَا تَنْصَحُنِي لِأَرَاهُ مِنْ مَعَالِمِ الْإِسْكََنْدَرِيَّةِ ؟

عادل - في بداية الأمر، قلعة قايتباي التي تقع في مدخل المدينة
في مكان متارة الإسكندرية - إحدى عجائب الدنيا السبع . إن مكان التقاء مباني
القلعة هو أجمل مكان شاهدته القلعة مبانيها قديمة ، داخلها يوجد
متحف للأسلحة والعملات . أمام القلعة سوق للمشغولات من اصناف البحر .
وبعد ذلك انصحك ان ترى المسرح الروماني الذي يضم أكثر من عشرة مدرجات
على هيئة نصف دائرة ، ومتحف الآثار اليونانية بمجموعاته الغنية
بالمعروضات...

ومسجد المرسى أبي العباس - أكبر مساجد الإسكندرية - وبني هذا المسجد على
الطراز الأندلسي بإربع قباب ومنارة شاهقة .
وطبقاً، متحف المجوهرات الملكية الخاصة بإسرة محمد علي . كل شيء هنا من
الذهب والفضة والأحجار الكريمة .

سانح اجنبي - بالإضافة إلى كل ذلك ، عندي رغبة شديدة في زيارة مكتبة
الإسكندرية الجديدة .

عادل - هل تسافر إلى الإسكندرية بالطائرة أم بالقطار السريع ؟
سانح اجنبي - أبداً ، أسافر عبر الطريق الصحراوي . أنا حريص على رؤية
الصحراء .

عادل - والطريق الصحراوي أسرع ، بعد ساعتين ونصف تقريباً تكون على مشارف
الإسكندرية . سفرًا سعيدًا !
سانح اجنبي - أشكرك على النصائح المفيدة . مع السلامة .
عادل - مع السلامة .

სადაგეიმო 154

უპასუხეთ მოცემულ შეკითხვებს დიალოგის მიხედვით:

- أي مدينة هي ثانية المدن في مصر بعد القاهرة ؟
ما هو لقب مدينة الإسكندرية لدى العرب ؟
ما هو دور مدينة الإسكندرية في مصر في عهد الخديويين والآن ؟
لماذا الإسكندرية مكان مفضل للسياح دائماً ؟
ما هي معالم الإسكندرية ؟
حسب الاعتقاد التقليدي ، أين يوجد قبر الإسكندر الأكبر ؟
ما هو أكبر مساجد الإسكندرية ؟
أي طريق من القاهرة إلى الإسكندرية أسرع ؟
ما هي إحدى عجائب الدنيا السبع الموجود في مدخل الإسكندرية ؟

მეორეული (ნაწარმოები) თემები (II, III და IV)

არაბულ ზმნას აქვს სპეციფიური სიტყვათწარმოებითი ანუ დერივაციული კატეგორია — თემა. წინა გაკვეთილებიდან ჩვენთვის ცნობილი ზმნური ფორმები ძირითადი (ამოსავალი) ფორმებია და I თემად იწოდება.

სხვადასხვა თემები (სულ 15) იწარმოება ძირითადად I თემის ფორმისაგან სხვადასხვა საშუალებით: თანხმოვანთა გემინაციით (გაორკეცებით), ხმოვნის გაგრძელებით, პრეფიქსაციით, ინფიქსაციით და სხვ. I-VIII და X თემები ყველაზე გავრცელებულია, XII-დან XV-ის ჩათვლით — ძალიან იშვიათი.

თეორიულად შესაძლებელია ყველა არსებული ზმნური ძირიდან ნაწარმოებ თემათა ფორმების წარმოება, პრაქტიკულად ცალკეული ზმნებისთვის რეალიზდება (დასტურდება) 4 ან 5 ნაწარმოები თემა.

ნაწარმოებ თემათა მნიშვნელობების პროგნოზირება ზოგჯერ ხერხდება, მაგრამ ხშირად კონკრეტულ ზმნას საყარაუდო მნიშვნელობა არა აქვს ამა თუ იმ თემაში, ამიტომ თემათა მნიშვნელობები მოცემულია ლექსიკონებში.

II თემა

II თემა იწარმოება I თემის ფორმისგან მეორე ძირეული თანხმოვნის გემინაციით (გაორკეცებით).

პერფექტივი   فَعَلَ (მდრ. I თემა   فَعَلَ / فَعِلَ / فَعَلَّ)

იმპერფექტივი   يُفَعِّلُ (მდრ. I თემა   يُفَعِّلُ / يُفَعِّلُ / يُفَعِّلُ)

ბრძანებითი კილო   فَعِّلْ

II თემა ჩვეულებრივ, გარდამავალია და გამოხატავს:

1) მოქმედების სიძლიერეს (ინტენსივობა), სიხშირეს ან ხანგრძლივობას, აგრეთვე მოქმედების ობიექტის სიმრავლეს. მაგ.:

I თემა: ضَرَبَ „სცემა“ > II თემა: ضَرَّبَ „მაგრად სცემა“

I თემა: قَتَلَ „მოკლა“ > II თემა: قَتَّلَ „დახოცა“

2) იძულები, მოქმედებას ანუ კაუზატივს. მაგ.:

I თემა: عَلِمَ „იცოდა“ > II თემა: عَلَّمَ „ასწავლა“

3) ვინმეს რამედ გამოცხადებას, მიჩნევას (დეკლარატივი). მაგ.:

I თემა: كَذَبَ „იყო ცრუ“ > II თემა: كَذَّبَ „ცრუდ გამოაცხადა“

4) II თემა აწარმოებს ზმნებს სახელებისაგან (ნასახელარი ანუ დენომინატიური ზმნები), აგრეთვე ზმნებს სინტაგმებისა და მთელი წინადადებებისაგანაც კი. მაგ.:

ذَهَبَ „ოქრო“ > II თემა: ذَهَّبَ „მოაოქროვა“

مَرَحَبًا بِكَ „კეთილი იყოს შენი მობრძანება“ > II თემა: رَحَّبَ „მიესალმა“

سَبَّحَانَ اللَّهِ „დიდება ალაჰს!“ > II თემა: سَبَّحَ „ადიდა უფალი“

III თემა

III თემა I თემისგან იწარმოება პირველი ძირეული თანხმოვნის მომდევნო ხმოვნის გაგრძელებით.

პერფექტივი   فَاعَلَ   მაგ.: سَافَرَ

იმპერფექტივი يُفَاعِلُ მაგ.: يُسَافِرُ

ბრძანებითი კილო فَاعِلٌ მაგ.: سَافِرٌ

III თემა თითქმის ყოველთვის გარდამავალია. იგი გამოხატავს ხოლმე მოქმედების მიზანს ან ცალმხრივ მიმართულებას (კონატივი):

I თემა: قَتَلَ „მოკლა“ > III თემა: قَاتَلَ „შეებძოლა“

I თემა: كَتَبَ „დაწერა“ > III თემა: كَاتَبَ „მისწერა“

I თემა: قَرَّبَ „იყო ახლოს“ > III თემა: قَارَبَ „მიუახლოვდა“

IV თემა

IV თემაც პირველი თემისაგან იწარმოება 'ა- პრეფიქსით. ამ დროს პირველი ძირეული თანხმოდანი უხმოვნო ხდება. იმპერფექტივში პრეფიქსი საერთოდ არ ჩანს, თემის კატეგორიას აქ ძირის გახმოვნება გამოხატავს.

პერფექტივი أَفْعَلَ მაგ.: أَرْسَلَ

იმპერფექტივი يُفْعِلُ მაგ.: يُرْسِلُ

ბრძანებითი კილო أَفْعِلْ მაგ.: أَرْسِلْ

IV თემის ფორმები უმეტეს შემთხვევაში გარდამავალია. IV თემა ხშირად გამოხატავს იძულებით მოქმედებას ანუ კაუზატივს, იშვიათად კი — დეკლარატივს. მაგ.:

I თემა: خَرَجَ „გავიდა“ > IV თემა: أَخْرَجَ „გაიყვანა“

I თემა: عَلِمَ „იცოდა“ > IV თემა: أَعْلَمَ „აცნობა“

I თემა: صَلَحَ „იყო კარგი, ვარგოდა“ > IV თემა: أَصْلَحَ „გაასწორა, შეაკეთა“

IV თემის მნიშვნელობა ზოგჯერ ემთხვევა II თემის მნიშვნელობას. მაგ.:

I თემა: حَزَنَ „იყო მწუხარე“ > IV თემა: أَحْزَنَ = II თემა: حَزَنَ „დაამწუხრა“

IV თემის ფორმა ზოგჯერ აქვთ სპეციფიური მნიშვნელობის მქონე ზმნებს. ისეთებს, რომლებიც გამოხატავენ მოქმედების მიმართულებას გარკვეული ადგილისკენ ან აღნიშნავენ მოქმედებას გარკვეულ დროში. მაგ.:

أَشْرَفَ „მიუახლოვდა, მიუბრუნდა, მეთაურობდა“

أَقْلَعَّ „გავიდა, გაცურა [გემმა], აფრინდა [თვითმფრინავი]“

أَصْبَحَ „გახდა, ადგა დილით, მოხდა დილით, ცხადი გახდა...“

გვხვდება ნასახელარი ზმნები IV თემის ფორმით.

مَطَرٌ „წვიმა“ > IV თემა: اَمْطَرَ „ინვიმა, წვიმდა“

لَجَامٌ „ლაგამი“ > IV თემა: اَلْجَمَ „ალაგმა, შეკაზმა [ცხენი]“

მესამე დეკადის და ა.შ. რაოდენობითი რიცხვითი სახელები

21-დან 99-მდე რთულ რიცხვით სახელებში ათეულები მოსდევენ ერთეულებს. ათეულიცა და ერთეულიც იბრუნვის. ერთეულად წარმოდგენილი რიცხვითი სახელები 1 (واحد ან أحد , მდ. სქ. اِحْدَى ან واحدا) და 2 სქესში შეეთანხმებიან აღსარიცხ სახელს.

აღსარიცხი სახელი 11-99 რაოდენობით რიცხვით სახელებთან მხოლოდით რიცხვში, ბრალდებით ბრუნვაში, განუსაზღვრელ სტატუსშია წარმოდგენილი.

واحد وعشرون كتاباً	„21 წიგნი“
أخذى وعشرون مَجَلَّة	„21 ჟურნალი“
اثنان وثلاثون رجلاً	„32 კაცი“
اثنان وثلاثون فتاة	„32 ქალიშვილი“

21-დან 99-მდე რთულ რიცხვით სახელებში ერთეულები 3 – 9 აღსარიცხი სახელის საპირისპირო სქესშია.

ثلاث وخمسون سنة	„53 წელი“
أربعة وستون رجلاً	„64 კაცი“
ثمان وسبعون طالبة	„78 სტუდენტი გოგონა“
ثمانية وأربعون معلماً	„48 მასწავლებელი კაცი“

რთულ რიცხვით სახელში შემავალი ერთეული და ათეული არტიკლსაც დაირთავს ხოლმე.

მიმართვა (النداء)

მიმართვაში ანუ მოწოდებაში (ეოკატივეში) განუსაზღვრელ სახელებთან ყველაზე მეტად გავრცელებულია ნაწილაკი يا , რომელსაც, ჩვეულებრივ, მოსდევს — დაბოლოების მქონე სახელი. ასეთი დაბოლოება ამ სახელს (المُنَادَى) ექნება მიუხედავად იმისა, თენიინიანი იგი თუ უთენიინო. მაგ.:

يا طَالِبُ „სტუდენტო!“

يا مِصْرُ „ო, ეგვიპტე!“

მიმართვაში ყ ნაწილაკის შემდეგ ერთნაირი დაბოლოება აქვთ საზოგადო და საკუთარ, აგრეთვე მდებარეობითი სქესის სახელებსაც. მაგ.:

يا رَجُلُ „კაცი!“

يا فَتَاةُ „გოგონა!“

يا مُحَمَّدُ „მუჰამედ!“

ე.წ. უბრუნველი სახელები ინარჩუნებენ საკუთარ დაბოლოებას. მაგ.:

يا فَتَى „ბიჭო!“

Status constructus-ში მდგომ საზოგადო და საკუთარ სახელებთან აგრეთვე იხმარება ნაწილაკი يا . აქ სახელს —ა დაბოლოება აქვს. მაგ.:

يا أَمِيرَ الْمُؤْمِنِينَ „ო, მართლმორწმუნეთა ამირა!“

يا عِبْدُ اللَّهِ // يا عَبْدُ اللَّهِ „ო, აბდულლა“

يا ნაწილაკთან გვხვდება თენიინიანი სახელიც, როდესაც ამ უკანასკნელს განსაზღვრება ან სხვა წევრი ახლავს. მაგ.:

يا سَارِيَّ اللَّيْلِ „ო, ღამით მავალი!“

არტიკლით განსაზღვრულ სახელთან (ორივე რიცხვში) მიმართვაში იხმარება ნაწილაკი أَيُّهَا (მდ. اَيْهَا), მაგ.:

أَيُّهَا الصَّبِيُّ „მეგობარო!“

أَيُّهَا الْأَصْنِقَاءُ الْأَعْرَاءُ „ძვირფასო მეგობრებო!“

„ქალო!“ أَيُّهَا الْمَرَأَةُ

გამონაკლისია : يَا اللَّهُ

ყურანში გვხვდება: يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا

მიმართვის ფორმულები და მიმართვის ტიპური ფორმები:

პატივისცემით მიმართვის ყველაზე გავრცელებული ფორმა: اسْتَاذ / سَيِّد (ანასთასოვარ ქალს მიმართავენ – أَنَسَة)
ქალისადმი მიმართვისას: سَيِّدَة (გასათხოვარ ქალს მიმართავენ – أَنَسَة)
მიმართვისას (საკუთარი სახელის გარეშე) ჩვეულებრივ, ჯურთავთ | პირის ნაც-
ვალსაბ. სუფიქსს. მაგ.: يَا سَيِّدِي „(ჩემო) ბატონო“. იგივე ხდება ტიტულთ მიმარ-
თვისას: يَا سَيِّدِي الرَّئِيس „ბატონო პრეზიდენტო“.

ოფიციალური მიმართვისას (განათლების ცენზის მოხსენიებით) ტექნიკური და
სამედიცინო განათლების მქონე პირებთან გამოიყენება სიტყვები: مُهْنِيْس და
دُكْتُور

სიტყვები: سَيَادَة , سَعَادَة და حَضْرَة გამოიყენება მომდევნო ნაცვალსაბე-
ლურ სუფიქსებთან ან ნათ. ბრ-ში მდგარ სახელთან (ე.ი. status constructus-ში). მაგ.:
مَا رَأَيْ حَضْرَتِكَ فِي هَذَا الْمَوْضُوعِ ? „რას ფიქრობთ ამ საკითხზე?“
مَا مَوْقِفُ سَعَادَتِكُمْ مِنَ الْوَضْعِ الْحَالِي فِي الْمِنْطَقَةِ ? „როგორია თქვენი პოზიცია რე-
გიონში შექმნილ ვითარებასთან დაკავშირებით?“ და ა.შ.

صاحبُ الْجَلَالَةِ

صاحبُ السُّمُو الْمَلِكِي (الأمير ...)

صاحبُ السُّمُو (الأمير ...)

صاحبُ الْفَخَامَةِ (الرئيس ...)

صاحبُ الدَّوْلَةِ (رئيسُ الْوُزَرَاءِ)

صاحبُ الْمَعَالِي (الوزير ...)

صاحبُ السَّعَادَةِ (السفير ...)

سَمَاحَة ، فَضِيلَة (السَّيِّخ ...)

მისი უდიდებულესობა

მისი მეფური უდიდებულესობა
(ემირი) ...

მისი უმაღლესობა (ემირი) ...

მისი აღმატებულება (პრეზიდენტი) ...

მისი აღმატებულება (პრემიერ-მინისტრი) ...

მისი უმაღლესობა (მინისტრი) ...

მისი აღმატებულება (ელჩი) ...

მისი უნმინდესობა (შეიხი) ...

ტექსტი I:

عَفَتَ اللَّجْنَةُ الْعَلْيَا لِلْإِسْتِثْمَارِ إِجْتِمَاعًا بِرِئَاسَةِ الرَّئِيسِ حُسْنِي مُبَارَك لِبَحْثِ
قَوَاعِدِ تَمْلِكِ الْأَرَاظِي مَجَانًا لِلْمُسْتَثْمِرِينَ فِي مُحَافَظَاتِ جَنُوبِ الْوَادِي وَبِرَامِجِ
إِقَامَةِ الْمَنَاطِقِ الصَّنَاعِيَةِ الْجَبِيدَةِ لِجَذْبِ مَزِيدٍ مِنَ الْإِسْتِثْمَارَاتِ .

كَلِمَةُ الرَّئِيسِ حَوْلَ السِّيَاسَةِ الْاِقْتِصَادِيَّةِ فِي مِصْرَ

إِنِّهَا الْحُضُورُ الْأَعِزَّاءُ ، مُشْتَرِكُو الْأَجْتِمَاعِ ، أُرْحَبُ بِكُمْ وَفِي الْبَيْذِ أَوْدُ
 أَنْ أُعَبِّرَ لَكُمْ عَنْ تَقْدِيرِي الْعَمِيقِ لِلنَّتَاجِ الْهَامَّةِ الَّتِي حَقَّقْتَاهَا عَلَى الصَّعِيدِ
 الْاِقْتِصَادِيِّ فِي الْأَوْقَاتِ الْأَخِيرَةِ وَأَرْجُو لَكُمْ وَلِلشَّعْبِ الْمِصْرِيِّ مَرِيدًا مِنْ الْاِتِّفَاقِ
 وَالتَّوْفِيقِ .

عَلَى الْمَوْطِنِ الْمِصْرِيِّ أَنْ يَسْتَخْدِمَ أَمْوَالَهُ لِلتَّنْمِيَةِ فِي بِلَادِهِ لِأَنَّ الْمَوْطِنَ
 اِغْنَى مِنَ الْحُكُومَةِ وَمِنْ الْمُسْتَحِيلِ أَنْ تَقُومَ الْحُكُومَةُ بِكُلِّ شَيْءٍ . مُسْتَقْبَلُنَا فِي
 زِيَادَةِ الْعَمَلِ وَالْإِنْتِاجِ خِلَالَ الْفِتْرَةِ الْقَادِمَةِ ، خَاصَّةً وَنَحْنُ نَرَى التَّحَوُّلَاتِ الَّتِي
 تَجْرِي فِي الْعَالَمِ . عَلَيْنَا أَنْ نُنْتِجَ وَنُسْتَغِلَ وَنَقْتُلَ مِنَ الْكَلَامِ وَنَكْتُمِرَ مِنَ الْعَمَلِ ،
 إِذَنْ لَا بُدَّ أَنْ نَبْحَثَ عَنْ أَسْوَاقٍ لَنَا فِي الْخَارِجِ سِوَاءِ أَسْوَاقِ عَرَبِيَّةٍ أَوْ اِفْرِيقَةِ أَوْ
 فِي دَوْلٍ أُخْرَى . وَإِنْ لَمْ نُسْرِعْ فَسَوْفَ نَتَأَخَّرُ وَيَفُوتُنَا الْقِطَارُ . لَا بُدَّ أَنْ نَطْوِّرَ
 أَنْفُسَنَا بِمَا يَتِمَاشَى مَعَ الظُّرُوفِ الْمُسْتَقْبَلِيَّةِ وَنَشْجَعَ الْقِطَاعَ الْخَاصَّ بِقَدْرِ مَا
 نَسْتَطِيعُ وَنَعْمَلُ عَلَى تَطْوِيرِ الْقِطَاعِ الْعَامِّ . هُنَاكَ فِي مِصْرَ مَدَنٌ كَثِيرَةٌ جَدِيدَةٌ
 وَبِهَا تَسْهِيْلَاتٌ وَنَشْجَعُ أَيَّةَ مَشْرُوعَاتٍ . إِذَا كُنَّا الْآنَ نَأْخُذُ الْمَعُونَةَ مِنْ بَعْضِ
 الدُّوَلِ فَمَعَ التَّغْيِيرَاتِ الْمَوْجُودَةِ فِي الْعَالَمِ الْيَوْمَ سَيَأْتِي وَقْتُ وَتَقَلَّ فِيهِ هَذِهِ الْمَعُونَةُ
 بِالتَّدْرِيجِ فَلَا بُدَّ أَنْ نَطْوِّرَ أَنْفُسَنَا بِحَيْثُ لَا نَأْخُذُ مَعُونَةً مِنْ أَحَدٍ .

عَدَدُ السَّكَّانِ فِي مِصْرَ يَزِيدُ أَكْثَرَ مِنْ مِليونِ نَسَمَةٍ كُلَّ عَامٍ ، فَكَيْفَ سَنَعِيشُ ؟
 إِنِّي لَسْتُ بِسَارِيًّا وَلَا بِمِينِيًّا وَلَكِنِّي كَمَوْطِنِ مِصْرِي أَنْظُرُ مِنْ وَجْهَةِ الْأَنْظَرِ
 الْعَمَلِيَّ مَاذَا نَفْعَلُ . عَلَيْنَا أَنْ نَدْعَ الْأَنْظَرِيَّاتِ جَانِبًا . لَقَدْ شَاهَدْتُ نَظَرِيَّاتٍ
 فَشِلْتِ وَأُخْرَى سَتَفْتَسِلُ فِي الْمُسْتَقْبَلِ ، أَسِيرُ فِي طَرِيقِي . تَفْكِيرِي لَيْسَ نَظَرِيَّةً
 قَرَأْتُهَا . إِنِّي مَوْطِنٌ عَادِيٌّ ، أَفَكِّرُ هَلْ هَذَا يَنْفَعُنَا فِي ظُرُوفِنَا هَذِهِ ؟ أَخُذْ مِنْ
 هُنَا وَهُنَاكَ مَا يَلَايَمُنِي وَإِذَا وَجِدْتُ إِنْتَاجًا جَيِّدًا فَاهْلًا وَسَهْلًا وَإِذَا لَمْ أَجِدْهُ جَيِّدًا
 أَعْيَرُهُ . يَجِبُ أَنْ تَكُونَ وَاقِعِيَّةً وَمَنْطِيقِيَّةً وَأَنْ نَعِيشَ فِي الْوَاقِعِ وَنُسْتَغِلَ
 وَنَبْذِلَ جُهْدًا وَمِنْ مَعَهُ فُلُوسٌ يَتَفَضَّلُ وَيَشْتَرِي أَرْضًا وَنُسَهِّلَ لَهُ الْحُصُولَ عَلَيْهَا .
 يَجِبُ عَلَيْنَا أَنْ نَضَعَ الْأَبْرَامِجَ الْمَعْنِيَّةَ بِتَحْفِيزِ الْأَسْتِثْمَارِ وَجَذْبِ الْمُسْتِثْمِرِينَ سِوَاءِ
 الْعَرَبِ أَوْ الْأَجَانِبِ .

الْحُكُومَةُ تُوقِرُ الْأَمْنَ وَالْاِسْتِقْرَارَ لِلْمَوْطِنِ حَتَّى يَسْتَخْدِمَ أَمْوَالَهُ لِلتَّنْمِيَةِ فِي
 الْبِلَادِ .

فِي الْخِتَامِ ، إِنْمَحُوا لِي أَنْ أَشْكُرَكُمْ عَلَى حُضُورِكُمْ
 وَأَتَمَنَّى لَكُمْ وَلِلشَّعْبِ الْمِصْرِيِّ أَحْسَنَ التَّامَنِّيَّاتِ .

ماذا باحث أَجْتِمَاعُ اللَّجْنَةِ الْعُلْيَا لِلْاِسْتِثْمَارِ بِرِئَاسَةِ الرَّئِيسِ حُسْنِي مُبَارَكِ ؟
 مَا هِيَ الْأَبْرَامِجُ الْحُكُومِيَّةُ لِجَذْبِ مَزِيدٍ مِنَ الْأَسْتِثْمَارَاتِ ؟

بِمَ أَشَادُ أَلرئيسُ أَلْمصريَ فِي أَلْيَدِهِ ، كَيْفَ قَدَرُ أَلنتائجِ أَلتي حَقَّقَهَا أَلبلدُ عَلَى أَلصعييدِ أَلاقتِصادِي فِي أَلأوقاتِ أَلأخيرةِ ؟
 كَيْفَ يَسْتَخْدِمُ أَلْمُواطنُ أَلْمصريُّ أَموالَهُ أَللتنمِيَةَ فِي بِلادِهِ ؟
 مَاذا تَطْلُبُ أَلتَحَوُّلاتُ أَلتي تَجْري فِي أَلعالمِ مِنْ مِصرَ ؟
 هَلْ تَوْجَدُ أَسْواقَ كافِيَةٍ فِي أَلخارجِ أَللإنتاجِ أَلْمصريِّ ؟
 كَيْفَ تُسَجِّعُ مِصرُ أَلقِطاعَ أَلخاصَّ وَتُطَوِّرُ أَلقِطاعَ أَلعامَ ؟
 هَلْ تَأْخُذُ مِصرُ أَلْمَعُونَةَ مِنْ بَعْضِ أَلدُولِ وَهَلْ تَسْتَمِرُّ هَذِهِ أَلْمَعُونَةُ فِي أَلْمُسْتَقْبَلِ ؟

ما هُوَ مَوْقِفُ أَلرئيسِ كُمُواطنِ مِصرِيٍّ مِنْ وَجْهَةِ أَلنَظَرِ أَلعمَلِيِّ ، ما هُوَ تَفَكُّيرُهُ ،
 مَاذا يَجِبُ أَنْ تَعْمَلَ مِصرُ فِي ظُرُوفِها هَذِهِ ؟
 هَلْ تُسَهِّلُ أَلْحُكُومَةُ لِمَنْ لَهُ فُلُوسُ أَلخُصُولِ عَلَى أَلأراضي ؟
 هَلْ تُؤَجِّدُ أَللْحُكُومَةُ أَلبَرَامِجَ أَلمعنِيَةِ بِتَحْقِيزِ أَلاستِثمارِ وَجَذْبِ أَلْمُسْتِثْمَرِينَ سِوَاءِ أَلعَرَبِ أَوْ أَلأَجَانِبِ ؟
 مِنْ يَجِبُ أَنْ يُوقَرَ أَلأَمْنُ وَأَلاستِقرارُ أَللْمُواطنِ فِي أَلبلدِ ؟

საგარჯიშო 156

აუღელეთ მოცემული ზმნები პერფექტივსა და იმპერფექტივში (თხრობითი და ბრძანებითი კილოები):

شَجَّعَ ، حَقَّقَ ، طَوَّرَ ، قَدَّمَ ، سَهَّلَ ، شَاهَدَ ، سَافَرَ ، شَارَكَ ،
 انْتَجَجَ ، اُعْلَنَ ، انْقَدَّ

საგარჯიშო 157

თარგმნეთ და დაწერეთ არაბულად:

76 ქალაქი; 55 მანქანა; 47 წიგნი; 22 კომპანია; 35 ორგანიზაცია; 85 წელი; 41 დღე; 24 საათი; 60 წუთი; 28 თანამშრომელი; 31 ინჟინერი; 25 თარჯიმანი; 67 წიგნი; 21 სართული; 23 ქუჩა; 72 კარადა; 95 სტუდენტი; 82 მასწავლებელი; 28 სკოლა; 39 დელეგაცია.

საგარჯიშო 158

ლექსიკონის დახმარებით თარგმნეთ შემდეგი წინადადებები. გადაიყვანეთ ზმნები პერფექტივიდან იმპერფექტივში:

رافق أَلرئيسَ فِي جُولَتِهِ إِلَى أَلخارجِ وَزِيرُ أَلإعلامِ وَوزيرُ أَلعملِ .
 اكْتَدَ رئيسُ أَلوزراءِ رَغْبَةً أَلْحُكُومَةُ فِي أَلاصْلاحاتِ أَلجِذريَّةِ .
 غادرَ وزيرُ أَلعلاقاتِ أَلاقتِصادِيَّةِ دَوْلَةَ قَطَرِ صَباحَ أَلْيَوْمِ .
 سَلَّمَ أَلسفيرُ أَلإسبانيَّ رِسالَةً مِنْ وزيرِ أَلتعليمِ لِبِلادِهِ إِلَى مَديرِ أَلجامعَةِ .
 وَجَّهَتْ أَلسلطاتُ أَلجيوشِ إِلَى جَنُوبِ أَلبلدِ لَتَسْويَةِ أَلنزاعِ . أَلْمسَلَحُ فِي أَلمناطقِ أَلجنُوبِيَّةِ .
 حَاوَلَ أَلْمُوظَفُونَ تَرْكِيزَ أَلقُدْرَةِ عَلَى أَلعملِ .
 ناقَشَ أَلرُؤساءُ أَلعربِ خِلالَ أَجتماعائِهِمُ أَلقضيةَ أَلفلسطينِيَّةِ .

حَقَّقَتِ الْحُكُومَةُ الْمَشْرُوعَاتِ الْكُبْرَى فِي مَجَالِ الْاِقْتِصَادِ وَالتَّجَارَةِ الْخَارِجِيَةِ .
اَحْرَزَ الْبِلَدُ الْمُنْجَزَاتِ الْكُبْرَى فِي الْوَقْتِ الْقَصِيرِ .
اَعْلَنَ رَئِيسُ الْوُزَرَاءِ عَنْ اَسْتِقَالَةِ الْحُكُومَةِ .
قَدِمَتِ الْحُكُومَةُ اَسْتِقَالَتَهَا .

قَدَّمَ رَئِيسُ اللِّجْنَةِ نَفْسَهُ لِأَعْضَاءِ اللِّجْنَةِ .
اَعْرَبَ الرِّئِيسُ اَلْسَابِقُ عَنْ اَمَلِهِ الْكَبِيرِ فِي تَوْفِيقِ بَلَدِهِ .
وَأَفَقَّ جَمِيعُ الْأَعْضَاءِ لِلجَّنَّةِ عَلَى مَقْتَرَحَاتِ وَزِيرِ اَلدِّفَاعِ .
عَلَّقَ الْعَالَمُ الْمُعَاصِرَ أَمَالًا عَظِيمَةً عَلَى جُھُودِ الْأُمَمِ الْمَتَّحَةِ .
عَلَّقَتِ الْبِلَادُ الْعَرَبِيَّةُ أَهْمِيَّةَ كُبْرَى عَلَى لِقَاءَاتِ مُؤْتَمَرِ اَلْسَلَامِ .
وَزَعَتِ اَلاتِّفَاقِيَّةُ اَلاتِّلْزَامَاتِ بَيْنَ اَلطَّرَفَيْنِ .
نَقَذَ اَلطَّرَفَانِ كُلَّ اَلتِّزَامَاتِهِمَا .

اَهْلَلَّ اَلطَّرَفُ اَلرُّوسِيَّ اَلتِّزَامَاتِهِ بِحُلِّ اَلْمُنَازَعَةِ .
قَضَلَتِ الْبِلَادُ اَلصَّغِيرَةُ اَلتِّزَامَ سِيَاسَةِ اَلْحَيَادِ وَعَدَمِ اَلْاِنْحِيَاذِ .
حَمَلَتِ (كَلَفَتِ) الْحُكُومَةُ مَسْئُولِيَّةَ خَرَقِ اَلْأَمْنِ . اَلْعَامَ لِقَادَةِ اَلْمُعَارَضَةِ .
اَعْلَنَتِ اَلْمُعَارَضَةُ اَنْ اَلْحُكُومَةَ اخْلَفَتِ وَعْظَهَا .
اَعْلَنَتِ وَسَائِلُ اَلْإِعْلَامِ نَتَاجَ اَلْاِنْتِخَابَاتِ .
عَوَضَتِ اَلْحُكُومَةُ اَلْخَسَائِرَ لِلشَّرَكَاتِ اَلْمُصَابَةِ بِعَمَلِيَّةِ اَلتَّضَخُّمِ اَلْمَالِيِّ .
طَبَّقَتِ اَلْهَيْئَاتُ اَلتَّشْرِيعِيَّةُ اَلْمَعَارِفَ اَلنَّظَرِيَّةَ عَلَى اَلْحَيَاةِ اَلْعَمَلِيَّةِ .
اِنْ اَلْأُمَمِ اَلْمَتَّحَةِ كَتَفَتِ جُھُودَهَا لِمُوَاجَهَةِ اَلنَّزَعَاتِ اَلْاِنْتِصَالِيَّةِ وَاَلتَّطْهِيرِ
اَلْعِرْقِيِّ .

صَرَّحَتِ اَلْحُكُومَةُ بِاَنْهَا تُوَاجِهُ اَلنَّزَعَاتِ اَلْاِنْتِصَالِيَّةِ وَاَلتَّنَقِيَّةِ اَلْجِنْسِيَّةِ مَهْمَا
كَلَفَ اَلْأَمْرُ .

اَخَذَتِ اَلْمُنْتَظَمَاتُ اَلدُّوْلِيَّةُ اَلنَّزَعَاتِ اَلْاِنْتِصَالِيَّةِ فِي اَلْمَنْطَقَةِ وَاَلتَّنَقِيَّةِ اَلْجِنْسِيَّةِ .
اِتَّقَنَ صَدِيقِي اَللُّغَةِ اَلْعَرَبِيَّةِ .

اِنْ اَلْعِلَاقَاتِ اَلْمُتَوَسِّرَةِ بَيْنَ الْبِلَادِ اَلْمُجَاوِرَةِ فِي اَلْمَنْطَقَةِ وَاَلْأَوَاضَاعِ غَيْرِ اَلْمُسْتَقَرَّةِ
اَصْبَحَتِ مَثَارَ اَلْهُمُومِ لِلْأُمَمِ اَلْمَتَّحَةِ وَاَلْمُنْتَظَمَاتِ اَلدُّوْلِيَّةِ الْآخَرَى .

اِنْ اَلتَّضَخُّمِ اَلْمَالِيِّ اَصْبَحَ مَثَارًا لِكَثِيرٍ مِنْ اَلصُّعُوبَاتِ اَلْاِقْتِصَادِيَّةِ وَاَلْاجْتِمَاعِيَّةِ
فِي الْبِلَدِ .

اِنْ اَلْوَضْعُ فِي اَلْمَنْطَقَةِ اَصْبَحَ مَثَارَ اَلْجِدَالِ اَثْنَاءَ اَلْمُقَابَلَاتِ فِي اَلْأَوَسَاطِ اَلدُّوْلِيَّةِ
اَلْسِيَاسِيَّةِ .

صَدَّرَتِ دَوْلُ اَلْخَلِيجِ كَمِيَّةَ ضَخْمَةٍ مِنْ اَلنَفْطِ إِلَى اَلْأَسْوَاقِ اَلدُّوْلِيَّةِ .

وَاصَلَ رَئِيسُ الْبِلَدِ جَوْلَتَهُ إِلَى الْخَارِجِ .

طَوَّرَتِ اَلْحُكُومَةُ اَلجَدِيدَةُ اَلْقِطَاعَ الْخَاصِ .

اَطْلَعَ وَزِيرُ اَلدِّفَاعِ رَئِيسَ الْبِلَدِ عَلَى اَلْأَمْرِ .

شَدَّدَ رَئِيسُ الْبِلَدِ عَلَى ضَرُورَةِ حِفْظِ اَلْسَلَامِ فِي اَلْمَنْطَقَةِ .

أَقْلَعَتِ الطَّائِرَةُ مِنْ مَطَارِ الْعَاصِمَةِ الْجَدِيدِ .
امْكَنَتْ أَنْ يَقَابِلَنَا فِي الْمَطَارِ .
امْكَنَتْ أَنْ تُسَافِرَ مَعَنَا إِلَى الْقَاهِرَةِ .

დიპლოგი :

حوار جسم الإنسان

في قاعة المحاضرات معلم وطلاب . موضوع أدرس للغة العربية هو << جسم الإنسان >> . على السبورة أمام الطلاب عدة صور للتبيين . على هذه الصور الجهاز العظمي للإنسان والجهاز العصبي والجهاز القلبي الوعائي والجهاز التنفسي والجهاز الهضمي وصورة العضلات وصورة الأسنان للإنسان . يقول المعلم للطلاب : 'عَلَّمَكُمُ الْآنَ أَهْمُ الْمَصْطَلَحَاتِ مِنْ عِلْمِ التَّشْرِيحِ . اشرح لكم الأسماء العربية للأطراف والأعضاء لجسم الإنسان . انظروا إلى هذه الصور أمامكم وقولوا من فضلكم ، ما هي الأطراف العلوية والأطراف السفلية؟ أخذ الطلاب : قَتَمَان (رجلان) وَيَدَان (ذراعان) .

المعلم : جيد ، وما هو عضو الشم ؟

الطالب الآخر : الأنف .

المعلم : طيب ، وما هو عضو السمع ؟

الطالب : الأذنان ، طبعاً .

المعلم : صح ، وما هو عضو الإبصار ؟

الطالب : العينان .

المعلم : جيد ، وما هو عضو التذوق ؟

الطالب : طبعاً ، اللسان .

المعلم : وأخيراً ، قولوا ، من فضلكم ، ما هو عضو اللمس .

الطالب : نلمس كل شيء بأيدي وخاصة بالأصابع . وأعرف الأسماء العربية لأصابع

أليد وهي - الإبهام والسبابة والابصبع والوسطى والبنصر والخنصر ، ليس كذلك ؟

المعلم : صح ، صح ! وما هي الأجهزة الأساسية لجسم الإنسان ؟

يجيب أخذ الطلاب ويشير إلى الصور : أهم المكونات لجسم الإنسان هي

الأجهزة الآتية : الجهاز العظمي والجهاز العصبي والجهاز التنفسي والجهاز

القلبي الوعائي والجهاز الهضمي والعضلات .

المعلم : الآن نقرأ من الصور أسماء الأعضاء والأجزاء الأساسية للجهاز

التنفسي .

أخذ الطلاب : الرئتان والشعب الهوائية .

المعلم : طيب ، وماذا تستطيعون أن تقولوا عن الجهاز العصبي ؟

أخذ الطلاب : مركزاً للجهاز العصبي هما الدماغ (المخ) والنخاع الشوكي .

المعلم : صَوَاب ! أَمَا الْجهازُ الْقَلْبِيّ الْوَعائي فَتَجِيبُ أَنْ تَعْرِفُوا أَنَّ الْقَلْبَ
بواسطةِ الشَّرَائِيينِ وَالْأورْدَةِ يُبِيرُ الدَّوْرَةَ الدَّمَوِيَّةَ فِي جِسمِ الْإِنسانِ . وَاهُمْ
العَناصِرُ لِلجهازِ الْعَظْمِيّ هُوَ الْعَمُودُ الْفِقْرِيّ . مَنْ يَسْتَطِيعُ أَنْ يَقُولَ شَيْئًا عَنْ
الْجهازِ الْهَضْمِيّ لِلْإِنسانِ ؟

أخذُ الطُّلاب : كما أعرف ، تبدأ عمليةُ الْهَضْمِ من أَلْفَمِ وتنتهي في الْمَسْتَقِيمِ ويشترك
في هذه العملية كثير من الأعضاء مثل اللسان والحَنَجرَةُ والمَرِيءُ والمِعْدَةُ وَالكَبِدُ
وَالْأَمْعَاءُ الْغَلِيظَةُ والدَّقِيقَةُ الخ . وللأسنان أيضًا دورٌ مُهمٌ في هذه العملية .

المعلم : أيُّها الطُّلاب ! أنتم مثل الأطباء تعرفون كلَّ شيء ! حَبِّذا مَعْرِفَتُكُمْ !

الآن من يُضِيفُ شَيْئًا إلى كلِّ ذلك ؟ لم نَقُلْ شَيْئًا عَنِ الْأَسنانِ !

أخذُ الطُّلاب : لِلْإِنسانِ 32 سنًا ، نصف منها على أَلْفَكَ الْعُلَوِيّ وَالنصفُ الْآخَرُ على
أَلْفَكَ الْأسفَلِيّ . أنواعُ الْأَسنانِ هي الْقَوَاطِعُ وَالْأَنْيَابُ وَالطَّوَاحِنُ .

المعلم : مَنْ أَيْنَ تَعْرِفُ كلَّ هذه التَّفاصِيلِ ، يا تَرَى ! ربَّما تَذْهَبُ إلى طَبِيبِ الْأَسنانِ
أَكثَرَ مِنْ الْأَلْزامِ .

دَقَّ الْجَرَسُ وانتهى الدرسُ وخرجَ المعلمُ من قاعةِ الْمَحاضراتِ مسرورًا غايةً
السُّرُورِ .

საგარეჯო 159

უპასუხეთ შეკითხვებს დიალოგის ლექსიკის გამოყენებით:

ماذا يدرس علمُ التَّشريحِ ؟

ما هي الأَطرافُ الْعُلَوِيَّةُ والأَطرافُ الْأسْفَلِيَّةُ لِجِسمِ الْإِنسانِ ؟

ما هي الأَعْضاءُ لِلشَّمِّ وَالسَّمْعِ وَالْإَبْصارِ وَالْتَنَوُّقِ وَاللَّمْسِ ؟

ما هي الأَسْماءُ الْعَرَبِيَّةُ لأَصْابعِ أَلْيَدِ ؟

ما هي الأَجْزاءُ الْأَساسِيَّةُ لِجِسمِ الْإِنسانِ ؟

ما هي الْمَكُوناتُ الْأَساسِيَّةُ لِلجهازِ الْعَصْبِيّ ؟

ما هو دورُ الْقَلْبِ في جِسمِ الْإِنسانِ ؟

ما هي أَعْضاءُ الْجهازِ الْهَضْمِيّ لِلْإِنسانِ ؟

كم سنًا لِلْإِنسانِ وما هي أنواعُها ؟

საგარეჯო 160

ნაიკითხეთ და თარგმნეთ ტექსტი სახელმძღვანელოს ლექსიკონის დახმარებით:

أعراضُ الْإِكْتِنابِ

لِلإِكْتِنابِ أعراض كثيرة منها:

— تَصَلَّبُ فِي الْعَضَلاتِ .

— جَفَافٌ فِي الْحَلْقِ .

— الْعَرَقُ دُونَ أسباب واضحة .

- دَقَّاتُ الْقَلْبِ أَلْسَرِيعةً.
- الصُّدَاعُ.
- إِهْزَازُ النَّظَرِ (زَغَلَّةُ الْعَيُونِ).
- فَقْدَانُ الْأَهْتِمَامِ بِالْعَمَلِ وبِالْهَوَايَا.
- تَنَاقُصُ الْقُدْرَةِ عَلَى التَّرْكِيزِ.
- صُعُوبَةُ اتِّخَاذِ الْقَرَارَاتِ.
- إِنْخِفَاضُ إِنْجَازِ الْعَمَلِ.
- الْعَصَبِيَّةُ.
- الْإِسْرَافُ فِي التَّدخينِ وَشَرْبِ الْقَهْوَةِ.
- فَقْدَانُ الشَّهِيَّةِ.
- الْأَرَقُ.
- التَّعَبُ.
- الْغَثَيَانُ.
- عُسْرُ الْهَضْمِ.
- الشُّعُورُ بِالْيَاسِ.

II: გეგმა

الزيارة الرسمية

مُؤْتَمَرٌ لِلْأَمَمِ. الْمُنْتَجِدَةُ عَنْ. أَلْسَلَام

اعْلَنَ مَرْكَزُ الْأَمَمِ. الْمُنْتَجِدَةُ لِلْإِعْلَامِ فِي بِيروَتِ ، فِي بَيَانٍ وَزَعَهُ أَمَسْ ، أَنَّ دَائِرَةَ الْإِعْلَامِ فِي مَقَرِّ الْأَمَمِ الْمُنْتَجِدَةُ فِي نِيُويُورِكَ تَعْقِدُ مُؤْتَمَرَهَا أَلْسَنَوِيَّ لِلْمُنْتَظَمَاتِ غَيْرِ الْحُكُومِيَّةِ فِي شَهْرِ أَيْلُولِ الْمُقْبِلِ تَحْتَ عُنْوَانِ << السَّلَامُ ، الْعَدَالَةُ وَالْتَّنْمِيَّةُ مُقَوِّمَاتُ لِنِظَامِ عَالَمِي نَاشِئ >> . وَأَوْضَحَ الْمَرْكَزُ أَنَّ الْمُؤْتَمَرَ الَّذِي يَفْتَتِحُهُ الْأَمِينُ الْعَامُّ لِلْأَمَمِ الْمُنْتَجِدَةُ يُشَكِّلُ مُنَاسَبَةً لِمُمَثَّلِي الْهَيْئَاتِ غَيْرِ الْحُكُومِيَّةِ وَالْمُشَارِكِينَ الْأَخَرِينَ كَيْ يُعَزِّزُوا مَعْرِفَتَهُمْ بِالْقَضَايَا الْمَطْرُوحَةِ وَيُدْعَمُوا عَمَلُ الْأَمَمِ الْمُنْتَجِدَةُ فِي صِيَانَةِ أَلْسَلَامِ الدُّوَلِيِّ وَتَعْزِيزِ الْعَدَالَةِ وَالْتَّنْمِيَّةِ . وَطَلَّبَ الْمَرْكَزُ مِنْ الْهَيْئَاتِ غَيْرِ الْحُكُومِيَّةِ الرَّاغِبَةِ فِي الْمُشَارَكَةِ أَلْتَقَدُّمَ إِلَيْهِ قَبْلَ أَوَاخِرِ شَهْرِ تَمُوزِ الْحَالِي .

საგარეოში 161

ტექსტის მიხედვით უპასუხეთ მოცემულ შეკითხვებს:

მთა თეცეფი დანრე' ალელამ' ფი მყრ' ალამ' მუნთეფი ფი ნიუიორკ' მუნთერა ალსნოი' მუნთეფი გირ' ალხკომიე ?

ما هو عنوانُ المؤتمر ؟

من يفتتحُ المؤتمر ؟

ما هو دورُ المؤتمر في صيانةِ السلامِ، التَّوَلِّيَ وتعزيزِ العَدالةِ والتَّنميةِ ؟

ما هو المطلوب من الِهِنَاتِ غيرِ اَلْحُكُومِيَّةِ الرَّاعِيَةِ في مُشاركةِ المؤتمر ؟

საგარეო 162

გაეცით დანშულ შეკითხვებს უარყოფითი პასუხი ნიშნის მიხედვით:

هل جَرَبْتُمْ أَنْفُسَكُمْ في ترجمةِ المُرَاسلاتِ اَلتِّجَارِيَةِ من اَلعَرَبِيَّةِ إلى اَلجُورجِيَّةِ ؟

لا ، لم نَجَرِبْ أَنْفُسَنَا في ترجمةِ المُرَاسلاتِ اَلتِّجَارِيَةِ من اَلعَرَبِيَّةِ إلى اَلجُورجِيَّةِ .

هل قَدَّمْتُمْ أَنْفُسَكُمْ لأعضاءِ اَلنَّدْوَةِ ؟

هل رَحَّبْتُمْ بِبِضْيُوفِنَا اَلْأَعْرَاءِ ؟

هل قَدَّمَهُ إِلَيْكُمْ أَصْدِقَاؤُنَا اَلْعَرَبِ ؟

هل أَنْجَزُوا اَلْعَمَلَ في اَلْمَواعِدِ اَلْمُحَدَّدَةِ ؟

هل اَمَكَنْتُمْ أَنْ تَقَابِلُونَا ؟

هل اَمَكَنْتَهُمْ أَنْ يُرْسِلُوا إِلَيْنَا هَذِهِ اَلوَثَائِقَ ؟

هل اَمَكَنْتُمْ أَنْ تُنْجِزُوا وَاِجْبِيَاتِكُمْ ؟

هل شَاهَدْتُمْ اَلْمَسْرَحِيَّةَ اَلجَدِيدَةَ ؟

هل سافروا إلى اَلصَّحراءِ ؟

هل حَدَّثْتُمْ أَصْدِقَاءَكُمْ عَنْ رَحْلَتِكُمْ ؟

هل حَدَّثْتَ أَصْدِقَاءَنَا عَنْ سَفَرِكَ اَلْمُقْبِلِ إلى اَلأَرْدَنِ ؟

هل سافروا إلى اَلْمَانِيَا بِاَلطَّائِرَةِ ؟

هل رَحَّبَ بِكُمْ مُدِيرُ اَلْمَعْهَدِ ؟

هل رَافَقَ اَلوَفُودَ اَلْعَرَبِيَّةَ مُتَرْجِمٌ مُحْتَرَفٌ ؟

هل شَجَّعَتِ اَلْحُكُومَةُ تَطْوِيرَ اَلْقَطَاعِ اَلْخَاصِّ ؟

هل قَابَلَ رَئِيسُ اَلْبَلَدِ وَزِيرَ اَلْخَارِجِيَّةِ ؟

هل نَاقَشَ اَلرُّؤَسَاءُ اَلْعَرَبِ اَلوَضْعَ اَلْراهِنِ في اَلْمَنْطَقَةِ .

هل وَقَعَ اَلطَّرْفَانِ على اَلاتِّفَاقِيَةِ ؟

موضوعُ اَلْيَوْمِ : اَلإِرْهَابُ اَلدُّوَلِيّ وَاَلإِجْرَاءَاتُ لِمُوَاِجَهَتِهِ

مؤتمرُ اَلقَمَةِ اَلإِسْلَامِيَّةِ

مَوْضُوعُ اَلْمُؤْتَمَرِ : اَلإِرْهَابُ اَلدُّوَلِيّ بِمُخْتَلِفِ اَبْعَادِهِ وَجَوَانِبِهِ

شَهِدَ اَلْمُؤْتَمَرُ سِلْسِلَةً مِنْ اَلْاجْتِمَاعَاتِ اَلثَّنَائِيَّةِ وَاَلْمُشَاوَرَاتِ اَلْهَامَةِ بَيْنَ عَدَدٍ كَبِيرٍ مِنْ مُلُوكِ وَرُؤَسَاءِ وَقَادَةِ كُلِّ مِنْ اَلدُّوَلِ اَلْأَفْرِيْقِيَّةِ وَمُمَثِّلِي اَلدُّوَلِ اَلْأَسْيُورِيَّةِ اَلْإِسْلَامِيَّةِ . اَلْمَوْضُوعُ اَلْأَسَاسِيّ لِلْمُؤْتَمَرِ هُوَ ظَاهِرَةُ اَلإِرْهَابِ اَلدُّوَلِيّ . بَحْثٌ مُسْتَرْكُو اَلْمُؤْتَمَرِ

خلال هذه الاجتماعات جهودًا مكثفة ضد هذه الظاهرة الخطيرة في العالم المعاصر والاستعدادات للقيام بالإجراءات الوقائية لمواجهة الأعمال الإرهابية والاتصالات التجارية بين هذه الدول في هذا الشأن . شملت هذه الاجتماعات والمشاورات أيضًا الخلافات وكل الصراعات المسلحة في العالم الإسلامي .

طرح أمير دولة الكويت الدعوة لبث موضوع عقد مؤتمر القمة العربية في المستقبل القريب . وافق الجميع على هذا المقترح . إن نتائج مؤتمر القمة الإسلامية إيجابية وهامة لأمن الأمة الإسلامية .

საერჯიშო 163

უპასუხეთ შეკითხვებს ტექსტის მიხედვით:

ما هو موضوع المؤتمر الأساسي ؟

ماذا بحث مشتركو المؤتمر ؟

هل الإرهاب ظاهرة دولية في العالم المعاصر ؟

هل الإجراءات الوقائية لمواجهة الأعمال الإرهابية لازمة وناجحة ؟

هل في العالم الإسلامي كثير من الخلافات والصراعات المسلحة ؟

هل المشاورات المكثفة في إطار المؤتمر ناجحة ؟

ما هي نتائج مؤتمر القمة الإسلامية ؟

هل طرح ممثلو الدول العربية مقترحات كثيرة في اجتماعات المؤتمر ؟

საერჯიშო 164

ტექსტის მიხედვით თარგმნეთ ქართულად შემდეგი ფრაზები:

القضايا الملحة للعالم المعاصر . الاجتماعات الثنائية . افتتاح المؤتمر الدولي . القمة الإسلامية . مشتركو المؤتمر . الموضوع الأساسي للمؤتمر . الجهود المكثفة ضد الإرهاب الدولي . الإجراءات الوقائية . الصراعات المسلحة . في المستقبل القريب . أمن الأمة الإسلامية . المقترحات الإيجابية . الاستعدادات لمواجهة الأعمال الإرهابية . بذل جهودًا واسعة ضد الأعمال الإرهابية . في استعداد عقد المؤتمر .

საერჯიშო 165

თარგმნეთ არაბულად შემდეგი წინადადებები:

1. საერთაშორისო კონფერენციის გახსნას დაესწრო ბევრი ქვეყნის მეთაური.
2. არაბული და ევროპული ქვეყნების წარმომადგენლებმა ორმხრივი შეხვედრები და კონსულტაციები ჩაატარეს საერთაშორისო კონფერენციის ფორმატში.
3. ისლამური სამიტის ჩატარება მოსალოდნელია უახლოეს მომავალში.
4. საერთაშორისო ტერორიზმი ძალიან სახიფათო მოვლენაა თანამედროვე მსოფლიოში.
5. მსოფლიოს დიდი ქვეყნები ძალისხმევას არ იშურებენ საერთაშორისო ტერორიზმისთვის წინააღმდეგობის გასაწევად.
6. ჩვენი უნივერსიტეტი სამეცნიერო კონფერენციის ჩატარების სამზადისშია.

من نشراتِ الأخبار

أمريكا لن تَرْضَخَ للعنف
الإرهابيون يَسْعَوْنَ للسيطرة على شعوبِ الشرقِ الأوسط
وتَرْوِيع بقيةِ مناطقِ العالمِ

اعلن الرئيسُ الأمريكيُّ في كلمته بالبيتِ الأبيضِ بمناسبةِ مرورِ عامينِ على غزوِ العراقِ أنَّ الولاياتِ المتَّحدةَ لن تَرْضَخَ للعنفِ مُطلقًا . ووَعَدَ العراقيينَ باستمرارِ مساعدتهم على قيامِ دولة ديمقراطية تَنعَمُ بالحريَّةِ والسَّلامِ . وقال الرئيسُ أنَّ الرَّدَّ على أيِّ اعتداءٍ إرهابيٍّ يجب ألا يَقتَصِرَ على إظهارِ مشاعرِ الحُزنِ بل إظهارِ المزيدِ مِنَ التَّكاثُفِ من أجلِ مُكافَحةِ الإرهابِ . وأشارَ إلى أنَّ الرَّدَّ على كلِّ عملٍ إرهابيٍّ يجب أن يَتَّسِمَ بِحَزْمٍ أَكْثَرَ .

وحضرَ مَراسيمُ الإِلقاءِ الكَلِمةِ في البيتِ الأبيضِ سَفَرَاءُ 83 دولة أُنبرِزُهم سَفَرَاءُ الدُولِ الَّتِي دَعَمَتْ وَاشْنَطْنَ فِي حَرْبِهَا ضِدَّ العِراقِ وأفغانستانِ . وقال أيضًا إنَّ مِنْ وَاجِبٍ كُلِّ حُكُومَةٍ فِي العَالَمِ أَنْ تُكَافِحَ خَطَرَ الإرهابِ وأن تُدَمِّرَ وَتَقْضِي عليه لِأَنَّهُ يُهْذَدُّ وَجُودُ الْإِنْسَانِيَةِ كُلِّهَا . وَأكَّدَ ضَرُورَةَ عَنَمِ تَقْنِيمِ أَهْلِ تَنَازُلٍ لِلإِرْهَابِيِّينَ فِي تِلْكَ الْحَرْبِ لِأَنَّ الْهَدَفَ الْإِنْهَائِيَّ لِلإِرْهَابِيِّينَ هُوَ السَّيْطَرَةُ عَلَى شُعُوبِ الشَّرْقِ . الْأَوْسَطِ بِإِكْمَالِهَا ثُمَّ بَقِيَّةِ بَقَاعِ الْعَالَمِ بِاسْتِخْذِ >>الرَّعْبِ<< الشَّامِلِ .

საგარეო 166

შუპასუხებთ შეკითხვებს ტექსტის მიხედვით:

ბმ. უედ არნისუ ამერიკი ფი კლმთე ბალბიტ ალაბიუს აერაყიინ ?
ნეკლა ენ. არნის. ამერიკი, კიფ ჯიბ ან იკონ არდ ელი აი აედთა ირჰაბი ?
სფრთა კმ დოლე ჰუროა მრასიმ ილქათა კლმთე არნის ფი ალბიტ ალაბიუს ?
მადა კალ არნის ფი კლმთე , მა ჰო უაჯიბ კლ ჰკომათ ეალმ ?
მა ჰო ალჰფ ალნჰაი ლირჰაბიინ ?

საგარეო 167

تَنْمِيَةُ الْمَفْرَدَاتِ

თარგმნეთ მოცემული ტექსტები ლექსიკონის გამოყენებით.

ამონერეთ თქვენთვის ნაცნობი თემების ფორმები და გაარჩიეთ ისინი გრამატიკულად.

أخبار قصيرة شبكة الحُسنات

تَنَشَط في جنوب فلوريدا حاليا شبكة مِن الحُسنات أَلَانِيَات يَحْتَرِفْنَ سَرَقَةَ رجال الأَعْمَال والأَثْرِيَاء بعد أَسْبَذَر أجِهِم بِأَسْبِذَام مَخْذَر قَوِي يُدَس في الشَّرَاب. صرَّحتْ بِذلك مَصَادِرُ أَلُوليس وَقَالَتْ أَنَّ أَعْمَار أَفْرَاد الشَّبَكَةِ تَتَرَاوَح بَيْنَ خَمْس وعشرين - خمس وثلاثين سنة وَيَتَرَكَّز نَشَاطُهُنَّ أَساساً حَوْلَ المَلاهي اللَّيْلِيَّة وَالْفَنَاقِ الفَخْمَةِ .

تَزْيِيفُ الدُولارات

اِكْتَشَفَتِ الشَّرْطَةُ الفَرَنْسِيَّةُ أَمْسَ. أَوَّلَ مَطْبَعَةٍ سِرِّيَّةٍ لِتَزْيِيفِ الدُولارات في إِحْدَى ضواحي مَدِينَةِ مارَسِيْلِيَا وَقَدْ لَقِيَ أَلُوليسُ الفَرَنْسِي أَلْقَبُضَ عَلى سِتَّةٍ مِن المَزْيِفِينَ وصانَرِ عِدَّةٍ أَلَفٍ مِن الأُوراقِ النَقْدِيَّةِ فَنَةِ مائَةِ دُولار. وتُعَدُّ تلكَ أَكْبَرِ عَمَلِيَةِ تَزْيِيفِ نَقُودٍ تَضَبَّطَ فِي مارَسِيْلِيَا . لَقِيَ أَلُوليسُ أَلْقَبُضَ عَلى المَزْيِفِينَ الَّذِينَ كَانُوا يَعْمَلُونَ فِي مَطْبَعَةٍ سِرِّيَّةٍ مَقَامُهَا فِي دارٍ لِلْمُسْنِينَ بِالمَدِينَةِ .

إِنقِاذ ما يُمكن إِنقِاذُهُ

اعْلَنَتِ السُّلْطَاتُ الصِّينِيَّةُ أَنَّ الأَمطارَ العَظِيمَةَ الَّتِي هَطَلَتْ خِلالَ الأَسْبُوعِ . الأَخِيرِ مِن شَهْرِ حَزيرانَ الأَماضِي عَلى عَدَدٍ مِنَ الأَقالِيمِ . الصِّينِيَّةِ أدَّتْ إِلى تَخْمِيرِ المَحاصِيلِ الأَزْراعِيَّةِ وَجَرَفَ عَشْرَاتِ الأَمانِلِ بِالإِضافة إِلى تَشْرِيدِ أَكْثَرِ مِن نِصْفِ مِليُونِ شَخْصٍ . المُوَاطِنُونَ الصِّينِيُّونَ فِي الأَقالِيمِ المَنكُوبَةِ بِالأَفْضَاضَاتِ يُحاولُونَ إِنقِاذَ ما يُمكن إِنقِاذُهُ مِن مَحاصِيلِهِم الأَزْراعِيَّةِ الَّتِي جَرَفَتْها السُّيُولُ .

سُوقُ السَّياراتِ المَسْرُوقَةِ

مَفرِد - لَقِيَ أَلُوليسُ الإِسباني أَلْقَبُضَ عَلى شَبَكَةِ دُولِيَّةٍ لِتَهْزِيبِ السَّياراتِ تَضَمَّ فَرَنْسِيِّينَ وإِيطالِيِّينَ. وَكَرَّرَ أَلُوليسُ الإِسبانيُّ أَنَّ السَّياراتِ المَسْرُوقَةَ مِن عِدَّةِ دُولِ أورُوبِيَّةٍ تَمَرَّ عَبرَ إِسبانيا لِتَبْنِيها فِي أسْواقِ المَشرِقِ . الأَوَسَطِ وَوَسَطِ أَفْرِيقِيَا. وَقَالَ أَنَّهُ تَمَّ مَصادَرَةُ نَحْوِ ثَمائِينَ سِيارَةً خِلالَ الأَسابِيعِ الأَماضِيَةِ .

إِنفِجارٌ فِي «مَجَلَّة»

باريس - وَقَعَ انفِجارٌ فِي مَقَرِّ إِحْدَى المَجَلَّاتِ الواقِعَةِ فِي الحَيِّ السَّابِيعِ عَشَرَ فِي باريسِ صَبَّاحَ أَمْسَ وأدَّى إِلى تَخْطِيمِ وَاجِهةِ المَبْنى إِلا أَنَّهُ لَمْ تَقَعْ ضحايا فِي الأَزْواجِ .

V და VI თემები

V და VI თემები წარმოადგენენ შესაბამისად II და III თემების ფუძეებს, რომელთაც დართული აქვთ პრეფიქსი თა-. იმპერფექტივში მახასიათებელ ხმოვნად (მეორე ძირეულთან) ორივე გვარში (იხ. ქვემოთ) გვაქვს ა, იგივეა პრეფიქსის ხმოვანიც.

	V თემა	VI თემა
პერფექტივი	تَفَعَّلَ	تَفَاعَلَ
იმპერფექტივი	يَتَفَعَّلُ	يَتَفَاعَلُ
ბრძანებითი კილო	تَفَعَّلْ	تَفَاعَلْ

V თემა გარდაუვალია, შინაარსით II თემის რეფლექსივის წარმოადგენს. მაგ.:

II თემა: عَلَّمَ „ასწავლა“ > V თემა: تَعَلَّمَ „ისწავლა“

VI თემა შეიძლება იყოს როგორც გარდამავალი, ასევე გარდაუვალიც. იგი ხშირად გამოხატავს საურთიერთო მოქმედებას*. მაგ.:

III თემა: قَاتَلَ „შეებრძოლა“ > VI თემა: تَقَاتَلُوا „ერთმანეთს ებრძოდნენ“

III თემა: كَتَبَ „მისწერა“ > VI თემა: تَكَتَبُوا „მიმოწერა ჰქონდათ“

VI თემა გამოხატავს ხოლმე აგრეთვე სათანადო ზმნის პირველ თემაში გამოხატული მოქმედების ან მდგომარეობის სიმულაციას. მაგ.:

I თემა: مَرَضَ „იყო ავად“ > VI თემა: تَمَارَضَ „თავი მოივადმყოფა“;

I თემა: مَاتَ „მოკვდა“ > VI თემა: تَمَاتَوْا „თავი მოიმკვდარუნა“.

VI თემის ზმნას შინაარსობრივად უკავშირდება ასევე თანდათანობითი მოქმედების გამოხატვა:

تَرَاقَصَ „ნელ-ნელა იკლო, შემცირდა“; تَضَاعَفَ „ნელ-ნელა დასუსტდა“; تَزَايَدَ

„თანდათან მოიმატა“; تَصَاعَدَ „ნელ-ნელა ავიდა მაღლა“.

ძახითი ანუ ექსკლამატიური წინადადება

ძახით (გაოცების გამოხატველ) წინადადებას არაბულში სპეციფიური კონსტრუქცია ახასიათებს : مَا ნაწილაკს მოსდევს ზმნის III პირის, მხ. რიცხვის მამრობითი სქესის ფორმა IV თემაში (რომელიც გარეგნულად ელვატივის ბრალდებითი ბრუნვის ფორმას ემთხვევა და ასეც არის კვალიფიცირებული ევროპულ გრამატიკებში), ზმნას მოსდევს სახელი-დამატება ბრალდებით ბრუნვაში.

مَا أَجْمَلَ هَذِهِ الْمَدِينَةَ „რა ლამაზია ეს ქალაქი!“

ნამყო დროის გამოსახატავად ჩაერთვის ზმნა : كَانَ :

مَا كَانَ أَصْنَعَبَ وَاجِبَاتِي „რა ძნელი იყო ჩემი დავალებები!“

ზოგიერთი ზმნის IV თემის ფორმა მხოლოდ ექსკლამატიურ წინადადებაებში გვხვდება:

مَا أَقْنَاكَ „რა სამართლიანი ხარ!“

* შინაარსის სპეციფიკის გამო ხშირად გვხვდება ორობით და მრავლობით რიცხვებში.

ამასთან ზოგ სუსტ ზმნას ექსკლამატიურ წინადადებაში IV თემა თავისებურად ეწარმოება:

„ما أصيدَ زَيْدًا“ რა კარგი მონადირეა ზეიდი!”

კლასიკურ არაბულში გაოცების გამოსახატავად ბრძანებითი კილოს ფორმაც გამოიყენებოდა:

„أُبصِرْ واسْمِعْ“ რა კარგად ხედავს და ესმის!”

რაოდენობითი რიცხვითი სახელი ასეულები და ათასეულები

مِئُونٌ და مِئَاتٌ მრ. რ. مِئَةٌ / * مِائَةٌ — 100

(مِئَتَيْنِ / مِائَتَيْنِ (ბრალდ. - ნათ. مِئَتَانِ — 200

300 და მომდევნო მრგვალი ასეულები status constructus-ს წარმოადგენენ:

ثَلَاثُمِائَةٍ / ثَلَاثَ مِائَةٍ — 300

أَرْبَعُمِائَةٍ / أَرْبَعُ مِائَةٍ — 400

خَمْسُمِائَةٍ / خَمْسُ مِائَةٍ — 500

سِتُّمِائَةٍ / سِتُّ مِائَةٍ — 600

سَبْعُمِائَةٍ / سَبْعُ مِائَةٍ — 700

ثَمَانِيُمِائَةٍ / ثَمَانِي مِائَةٍ — 800

تِسْعُمِائَةٍ / تِسْعُ مِائَةٍ — 900

أَلْفٌ მრ. რ. أَلْفٌ — 1000

(أَلْفَيْنِ (ბრალდ. - ნათ. أَلْفَانِ — 2000

3000 და მომდევნო ათასეულები status constructus-ს წარმოადგენენ, სადაც მოქმედებს 3 - 10 რაოდენობითი რიცხვითი სახელის აღსარიცხთან შეთანხმების წესი:

ثَلَاثَةُ أَلْفٍ — 3000

أَرْبَعَةُ أَلْفٍ — 4000

خَمْسَةُ أَلْفٍ — 5000

سِتَّةُ أَلْفٍ — 6000

سَبْعَةُ أَلْفٍ — 7000

ثَمَانِيَةُ أَلْفٍ — 8000

تِسْعَةُ أَلْفٍ — 9000

ასეულები, ათასეულები, მილიონი (مِلْيُونٌ მრ. რ. مِلْيَينٌ) და მილიარდი

(مِلْيَارَاتٌ მრ. რ. مِلْيَارٌ) status constructus-ის I წევრად წარმოდგებიან აღსარიცხ სახელთან, რომელიც განუსაზღვრელ მდგომარეობაში, მხოლოდით რიცხვშია.

„ألف دينار“ „1000 დინარი“

* ალიფი გრაფიკულია.

„مليون جُنَيْه“ „მილიონი გინეა“

ერთეულები ასეულებს და ათასეულებს ო კავშირით უერთდებიან. მაგ., 103 — مائة وثلاثة ; 1998 — ألف وتسعمائة وثمانية وتسعون . როგორც მაგალითიდან ჩანს, რთულ რიცხვით სახელებში ათასეულსა და ასეულს ერთეული და ათეული მოჰყვება.

რთულ რიცხვით სახელებში აღსარიცხი სახელი ექვემდებარება ამ რთული რიცხვითი სახელის ბოლო ნევრისთვის მიღებულ აღსარიცხ სახელთან შეთანხმების წესს. მაგ.:

105 სტუდენტი — مائة وخمسة طلاب

120 მონანილე — مائة وعشرون مُستتركًا

რთული რიცხვითი სახელები — 101, 102, 201, 202 ... 1001, 1002, 2001, 2002 ... აღსარიცხ სახელთან თავისებურ კონსტრუქციას ქმნიან:

101 დინარი — مائة دينار ودينار

102 დინარი — مائة دينار وديناران

1001 ლამე — ألف ليلة وليلة

1002 ლამე — ألف ليلة وليلتان.

რიცხვის კატეგორიის ზოგიერთი თავისებურების შესახებ სახელებში

ორობითი რიცხვი:

ორობით რიცხვში أن - სუფიქსი ხანდახან გვევლინება წყვილეულის აღმნიშვნელად, სადაც სუფიქსი ერთვის წყვილეულის იმ სახელს, რომელსაც სხვადასხვა მიზეზთა გამო უპირატესობა ენიჭება. ამგვარ სემანტიკურ თავისებურებას იჩენენ შემდეგი სიტყვები: قَمَرٌ „მთვარე“, مَشْرِقٌ „აღმოსავლეთი“, أَبٌ „მამა“, وَالِدٌ „მშობელი“, زَوْجٌ „ქმარი“ ...

შესაბამისად, الْقَمَرَان „მზე და მთვარე“, الْمَشْرِقَان „აღმოსავლეთ-დასავლეთი“, الْأَبَوَان „დედ-მამა“, الْوَالِدَان „მშობლები“, الزَّوْجَان „ცოლ-ქმარი“ ...

ორობით რიცხვში ორთანხმოვნიან ძირებში ჩნდება ო თანხმოვანი მესამე ძირეული ელემენტის ფუნქციით: أَبَوَان , أَخَوَان , حَمَوَان

თუმცა ყველა ორთანხმოვნიან სახელზე ეს არ ვრცელდება: يَدَان , لُعْنَان

ო თანხმოვანი ორობით რიცხვში თავს იჩენს ისეთ სახელებშიც, რომელთა მესამე ძირეული სწორედ ო - ია, ოლონდ ის არ ჩანს სათანადო მხოლობითში: عَصَا > عَصَوَان (იხ. ზემოთ).

სუსტი თანხმოვანი ي მესამე ძირეულის ფუნქციით აღდგება ორობითში R₃ = ي ტიპის სახელებში: فَتَيَان > فَتَي (იხ. ზემოთ).

ორობით რიცხვის ფორმებში ადგილი აქვს სუფიქსისეული ჰამზის (ه) სუბსტიტუციას (ჩანაცვლებას) ო თანხმოვანთა: حَمْرَاوَان > حَمْرَاء

თუ პამზა მხოლობითის ფორმაშივე ჩაენაცვლა სუსტ თანხმოვანს, მისი მეორედ ჩანაცვლება, ჩვეულებრივ, აღარ ხდება: **لِقَاءٌ > لَقِيَّ** .
გამონაკლისია სიტყვა **سَمَاءٌ** , რომელსაც პარალელური ფორმები ახასიათებს: **سَمَوَانٌ** და **سَمَاءَانٌ** .

მრავლობითი რიცხვი:

- **წნა (وَنْ)** სუფიქსიანი მრავლობითები:
ორთანხმოვნიანი სახელები თავისებურად გახმოვნებულ ფუძეებს უჩვენებენ
- **წნა (وَنْ)** სუფიქსიან მრავლობითში: **بَنُونَ > ابْنٌ** , **سِنُونَ > سَنَةٌ** ,
أَرْضُونَ || أَرْضُونَ > أَرْضٌ
- **წნა (وَنْ)** სუფიქსთან აღინიშნება $R_3 =$ სუსტ თანხმოვნიანი ძირის შეკვეცილი ვარიანტიც: **قَاضُونَ > قَاضٍ**
თვით - **წნა (وَنْ)** სუფიქსის - ავნა (وَنْ) და - აჲნა (يَنْ) ვარიანტები უკვე აღვნიშნეთ ზემოთ: სახ.: **مُصْطَفَوْنَ** , ბრალდ.-ნათ. ბრ. **مُصْطَفَيْنَ**
იშვითად გვხვდება **أَخُونَ** და **أَبْنٌ** ფორმები.

- **ჰო (أَتْ)** სუფიქსიანი მრავლობითები:

მამრ. სქესის სახელს შეიძლება ჰქონდეს მდ. სქესის სწორი მრავლობითის **ჰო (أَتْ)** სუფიქსიანი ფორმა, მაგ.:

قَطَارَاتٌ > قَطَارٌ

حَيَوَانَاتٌ > حَيَوَانٌ

كَائِنَاتٌ > كَائِنٌ

حَمَامَاتٌ > حَمَامٌ

تَغْرِيفَاتٌ > تَغْرِيفٌ

اجْتِمَاعَاتٌ > اجْتِمَاعٌ

მრავლობითში მხოლობითის ფუძისაგან განსხვავებული (სრული) გახმოვნებაც გვხვდება:

رَحَلَاتٌ > رَحْلَةٌ

صَفَحَاتٌ > صَفْحَةٌ , **صَفَقَاتٌ > صَفْقَةٌ** , **دَفَعَاتٌ > دَفْعَةٌ**

نَشْرَاتٌ > نَشْرَةٌ , **قَطَرَاتٌ > قَطْرَةٌ**

ظَلَمَاتٌ > ظُلْمَةٌ , **شُرَبَاتٌ > شُرْبَةٌ** , **خُطُوبَاتٌ > خُطُوبَةٌ**

აღსანიშნავია: **بَنَاتٌ > بِنْتٌ**

أَخَوَاتٌ > أُخْتُ თანხმოვანი გაჩენილია მესამე ძირეულის ფუნქციით: ერთდროულად შეცვლილია ფუძის გახმოვანებაც.

R_3 **ي** აღდგება ისეთი სახელების მრავლობითში, რომელთა მხოლობითის ფორმაშიც **ي** აღდგება: **فَتَيَاتٌ > فَتَاةٌ** : სუფიქსის წინ გვაქვს გრძელი **ي** —

مَبَارِيَات , ხოლო უკიდრება R3 უ - იანი ძირის მქონე ასეთივე ტიპის სახე-
ლებში: قَنَآة > قَنَوَات , حَيَاة > حَيَوَات

ო თანხმომადი ენაცვლება სუფიქსისეულ, იშვიათად, ფუძისეულ ჰამზასაც:

صَحْرَاءَات > صَحْرَاء

سَمَاءَات || سَمَآوَات > سَمَاء

მრ-ში ჩაენაცვლა ა სუფიქსის ხმოვანს. მაგ.: اُخْرَى > اُخْرَي ,

صُغْرَيَات > صُغْرَى (მდრ.: إِلَى > إِلَيْهِ). თუმცა გვაქვს სხვა შემთხვევებიც:

حُسْنَوَات > حُسْنَى

სიტყვას სინარყოჲს > سِنَارِيُو (მდრ.: اُمِّهَاთ || اُمِّهَاთ მრ-ი აქვს აჲ

მსხვერული მრავლობითები:

სახელის სხვადასხვა მნიშვნელობას ზოგჯერ მისი მსხვერ. მრავლობითის სხვა-
დასხვა ტიპი შეესაბამება:

بُيُوت - „სახლი“

أَنْبِيَاء - „ბეითი (სალექსო სტრიქონი)“

إِخْوَة - „ძმა“

إِخْوَان - „მეგობარი, ძმაკაცი“

عُلُوم - „მეცნიერება“

أَعْلَام - „შეტყობინება, უწყება“

عِبْدَان , عِبْدَان , عَبِيد - „მონა“

عِبَاد - „მონა (ღვთისა)“

ضُلُوع , اضْلَع , اضْلَاع - „გვერდი, ფერდი, ნეკნი“

اضْلَاع - „დამკაშები“

მრავლობითის ზოგ ფორმას სათანადო მხ. რიცხვი არ გააჩნია, მაგ.:

مَعَايِير - „ხარეზები, დეფექტები“

خُضْرَآوَات - „ბოსტნეული“

أَوْزَاع - „ნარევი, კონგლომერატი“

მიმღეობათა და მასდართა სუბსტანტივიზაცია (გაარსებითება) უკავშირდება
მრავლობით რიცხვს:

صَادِرَات - „გამომავალი“ - صَادِرَات - „საექსპორტო საქონელი“

وَارِدَات - „მოსული, შემავალი“ - وَارِدَات - „შემოტანილი საქონელი, იმპორტი“

مَطْبُوعَات - „დაბეჭდილი“ - مَطْبُوعَات - „გამოცემები, ნაბეჭდი პროდუქცია“

აფْعَالٌ და اَفْعِلَةٌ , اَفْعُلْ , فَعْلَةٌ ყალიბები, ჩვეულებრივ, მცირე რიცხვის (3-10)

მრავლობითს აღნიშნავენ, მაგ. : **ثلاثة أسئلة** ; მაგრამ ზოგჯერ მცირე რიცხვის მრავლობითის ფორმების არსებობის მიუხედავად, მცირე რიცხვისათვის სხვა ყალიბების გამოყენების მაგალითებიც გვხვდება:

ثَلَاثَةٌ غَرْبَانِ

ثَلَاثَةُ شُهُورٍ

(მიუხედავად أَشْهُرْ და اَغْرِبَة მრავლობითების არსებობისა).

გვხვდება მრავლობითის მრავლობითიც:

ბიოტა - ბიოტ - ბიოტა „კომლუელი, ნარჩინებული ოჯახები“

„ადგილები“ — ამაინ — ამკან — მკან

„ჭოროები“   أَقَاوِيل - أَقْوَال - قَوْل

„პირამიდები“ აფრამათ - აფრამ - ჰრამ

იშვიათია მსხვრ. მრავლობითიდან ნაწარმოები სწორი მრავლობითი:

أَفَاضِلُونُ — აფაჰილუნი „ღირსეული, ნარჩინებული ოჯახები“

მსხვრ. მრავლობითის ზოგი ფორმა სხვადასხვა ფორმებთან ოპოზიციაში გაგებულია ხან მხოლოდითად, ხან კი მრავლობითად:

بیلاد - بکد ab.

اَب. بِلَاد — اَم. بُلْدَان

მსხვრ. მრავლობითის ფორმებში, რომლებიც ორთანხმოვნიანი ძირებიდან იწარმოება, ვითარდება მესამე ელემენტი ჰამზის სახით მრ-ის ყალიბის სტრუქტურის მოთხოვნის შესაბამისად: اُنْثَاء , اِمَاء , اَسْمَاء და სხვ.

შეიძლება ორთანხმოვანი სახელს მრ-ში დაერთოს • თანხმოვანი: شَفَا —
شفاء და فَمَّ — افواء . სუბსტიტუციის შედეგად გაჩნდა و — ც.

გვაქვს -ის დართვის შემთხვევებიც: **إخْوَان** და **إخْوَة** (და **فَعْلَة**)
فَعْلَان ყალიბები).

ამავე მიზეზით ორ ხმოვანს შორის ჩაერთვის: و, ء და ي. მაგ.: باب - **أَنْوَاب**,
خَوَانِج - **حَاجَة**, أَنْيَاب - **نَاب**, قَبَائِل - **قَبِيلَة**, فَوَارِس - **فَارِس**
(ამ უკანასკნელ ფორმაში ჩართულია و -იცა და ء -აც).

გვაქვს შემთხვევა, როდესაც ძირეულ პამზას მსხერ. მრ-ში ენაცვლება * თან-
ხმოვანი: **ما — ميا**.

მხოლოდითისა და მსხვრ. მრავლობითის ფუძეების განსხვავება ახასიათებს სიტყვებს: **إِنْسَان** – **أُنْثَى** და **نَاس**

نِسْوَةٌ مِّنْ نِّسَاءٍ - امْرَأَةٌ

მსხვრ. მრავლობითის ანომალიური წარმოება ახასიათებთ სუსტი ძირეულის მქონე სახელებს:

بَكِي - بَاكِي

أَيَادٍ دَا — أَيْدٍ — يَدٌ

قَسِيٍّ — قَوَسٍ

أَظْنَبَ — ظَنَبِيٍّ

امْكَانَ , امْكِنَةٌ , اِمَاكِنَ (ძირ. كُون) მრავლობითს აწარმოებს ამაკინ და ტიპებით, რადგან მა - (مَ) პრეფიქსის თანხმომავანი აღქმულია ძირეულად.

სიტყვები حُسْن და شَيْخ მრავლობითს აწარმოებენ იშვიათი, მა - (مَ) პრეფიქსიანი ფორმით: مَحَاسِن და مَشَايِخ

გემინატის და გრძელი ხმოვნის შემცველი მხოლობითებისგან მსხვრ. მრავლობითი იწარმოება ოთხთანხმოვნიანი სახელების მსგავსად:

ذَنَائِر — بَيْنَار , شَبَابِيك — شَبَاك

ხუთთანხმოვნიანი მხოლობითები მსხვრ. მრავლობითის წარმოებისას კარგავენ ერთ თანხმოვანს:

بَرَامِجْ — بَرَنَامَجْ

تَرَجُمُ — تَرْجُمَان

عَنَابِلُ — عَنَابِلِيب

სავარჯიშო 168

აუღლეთ პერფექტივსა და იმპერფექტივში შემდეგი ზმნები:

تَمَثَّلَ v — مَثَّلَ ||

تَرَكَّزَ v — رَكَّزَ ||

تَغَيَّرَ v — غَيَّرَ ||

სავარჯიშო 169

ლექსიკონის დახმარებით თარგმნეთ შემდეგი წინადადებები. გადაიყვანეთ ზმნები პერფექტივიდან იმპერფექტივში:

تَوَقَّعَ الْأَطْرَافُ نَتَاجَ إِجَابِيَّةٍ فِي مَبَاحِثَاتِهِمَا .

تَاخَّرَتْ بِدَايَةِ مُؤْتَمَرِ الْقِيَمَةِ الْعَرَبِيَّةِ يَوْمِينَ .

تَمَكَّنَ الْبَلَدُ مِنْ أَنْ يَتَطَوَّرَ بِخُطُوطٍ حَاسِمَةٍ إِلَى الْأَمَامِ .

تَمَتَّعَ هَذَا الْقَائِدُ أَلْسِيَّاسِيٌّ بِشَهْرَةٍ طَيِّبَةٍ وَنَفُوذٍ كَبِيرٍ فِي الْأَوْسَاطِ أَلْسِيَّاسِيَّةٍ .

تَجَاهَلَتْ الْأَطْرَافُ الْأَتْرَافِيَّاتِ .

تَتَنَاقَضَ الْأَطْرَافَانِ بِشَأْنِ مَبَادِي الْمُعَاهَدَةِ .

تَحَمَّلَتْ أَلْأُمَمُ الْمَتَّجِدَةُ مَسْؤُولِيَّةَ حَلِّ الْأَزْمَةِ أَلْسِيَّاسِيَّةٍ فِي الْمُنْطَقَةِ .

تَعَهَّدَتْ وَزَارَةُ الْخَارِجِيَّةِ بِتَكَالِيفِ أَلْسَفَرِ لِلدِّبْلُومَاسِيَّيْنَ أَلْأَجَانِبِ إِلَى

مُنْطَقَةِ الْأَنْزَاعِ .

تَتَبَّعَتْ نَشْرَاتُ الْأَخْبَارِ الْأَحَادِيثَ فِي مُنْطَقَةِ الْأَنْزَاعِ .

تَخَلَّفَتْ أَلْدَوْلُ الْأَنَامِيَّةِ فِي مَجَالِ الْأَصْنَاعَةِ .

تَأَثَّرَتْ مُنْطَقَةُ الْأَشْرِقِ أَلْأَوْسَطِ بِحَضَارَاتٍ وَثَقَافَاتٍ مُخْتَلَفَةٍ .

تَحَوَّلَ قَائِدُ الْحَزْبِ لِنَقِيضِ نَفْسِهِ .
 بعد خمسة أعوام من إنتهاء الحزب تَحَوَّلَتِ الْمَدِينَةُ مِنَ الْأَنْقَاضِ إِلَى
 الْجَنَةِ .
 تَحَسَّنَ أَلْوَضَعُ السِّيَاسِيّ وَالْاِقْتِصَادِيّ فِي الْبِلَادِ .
 تَقَابَلِ رَنِيْسَا الْبِلَدَيْنِ الْمَجَاوِرَيْنِ .
 تَغَلَّتْ الدَّوْلَةُ فِي الْفَتْرَةِ الْقَصِيرَةِ عَلَى مَشَاكِلَ كَثِيرَةٍ .
 مِنْذُ تَأْسِيسِهَا مَثَلَتْ جَامِعَةُ أَدُولِ الْعَرَبِيَّةِ مَنْظَمَةً دَوْلِيَّةً اِقْلِيمِيَّةً .
 بِفَضْلِ الْبَتْرُولِ تَطَوَّرَ اِقْتِصَادُ الْبِلَادَانِ الْعَرَبِيَّةِ بِشَكْلِ مَلْمُوسٍ .

სადაგჯიზო 170

გაეცით დასმულ შეკითხვებს უარყოფითი პასუხი ნიშნის მიხედვით:

هل تَحْمَسُ الْمُتَفَرِّجُونَ لِنَادِي الزَّيْمَالِكِ ؟

لَمْ يَنْحَمَسْ الْمُتَفَرِّجُونَ لِنَادِي الزَّيْمَالِكِ .

هل تَمَتَّعَ الرَّنِيسُ بِشَعْبِيَّةٍ كَبِيرَةٍ ؟

هل تَعَالَى الْفَرِيقَانِ ؟

هل تَأَخَّرَتْ بَدَايَةُ الْمُبَارَاةِ ؟

هل تَمَكَّنَ هَذَا النَّادِي مِنْ أَنْ يُسَجِّلَ أَهْدَافًا ؟

هل تَجَوَّلْتُمْ فِي شَوَارِعِ الْمَدِينَةِ مَسَاءً ؟

هل تَقَابَلْتُمْ فِي مَرْكَزِ الْمَدِينَةِ ؟

هل تَقَرَّجْتُمْ عَلَى مَبَارِيَاتٍ مُتَخَيَّنًا ؟

هل تَرَاوَحَ عَدَدُ الْمُتَفَرِّجِينَ بَيْنَ 100 وَ 500 مُتَفَرِّجٍ ؟

هل تَغَيَّرَ أَلْوَضَعُ فِي الْمَنْطَقَةِ ؟

هل تَطَوَّرَ الْبِلَادُ فِي السَّنَوَاتِ الْأَخِيرَةِ ؟

هل تَبَادَلَ الْمَسْؤُولُونَ الْأَرَاءَ قَبْلَ الْأَجْتِمَاعِ ؟

შეკითხვა :

جامعةُ أَدُولِ الْعَرَبِيَّةِ

جامعةُ أَدُولِ الْعَرَبِيَّةِ هِيَ مَنْظَمَةٌ دَوْلِيَّةٌ اِقْلِيمِيَّةٌ تَقُومُ عَلَى اَسَاسِ اَلْتَّعَاوُنِ .
 اَلْاِخْتِيَارِيّ بَيْنَ اَلدُّوْلِ اَعْضَاؤُهَا . لِكُلِّ دَوْلَةٍ اَسْتِقْلَالُهَا وَسِيَادَتُهَا ، جَامِعَةُ اَلدُّوْلِ الْعَرَبِيَّةِ
 تُنَسَّقُ بَيْنَ هَذِهِ اَلدُّوْلِ اَلْمُسْتَقِلَّةِ ، تُسَعِّى الْجَامِعَةُ اِلَى تَحْقِيقِ اَلْوَحْدَةِ اَلْاِقْتِصَادِيَّةِ
 وَالْاَلْتَّقَافِيَّةِ وَالْاِجْتِمَاعِيَّةِ بَيْنَ تِلْكَ اَلدُّوْلِ اَلَّتِي تَقَعُ فِي مَنطَقَةِ جَغْرَافِيَّةٍ وَاحِدَةٍ .
 قَامَتِ جَامِعَةُ اَلدُّوْلِ الْعَرَبِيَّةِ بَعْدَ اَنْتِهَاءِ الْحَرْبِ الْعَالَمِيَّةِ اَلثَّانِيَّةِ . اِجْتَمَعَتِ فِي
 اَلْاِسْكَنْدَرِيَّةِ فِي 25 سِبْتِمْبَرِ عَامِ 1944 لَجْنَةٌ تَخْضِيرِيَّةٌ وَاتَّفَقَتِ عَلَى تَأْلِيفِ
 الْجَامِعَةِ . فِي 22 مَارَسِ سَنَةِ 1945 فِي اَلْقَاهِرَةِ اَقْرَبَتِ اَللَّجْنَةُ مِيثَاقَ الْجَامِعَةِ اَلَّذِي
 وَقَّعَتْ عَلَيْهِ اَلدُّوْلُ الْعَرَبِيَّةُ اَلْسِتُّ وَهِيَ سُوْرِيَا وَلُبْنَانُ وَاَلْأَرْدُنُ وَاَلْعِرَاقُ وَاَلْمَمْلَكَةُ

العربية السعودية ومصر. ثم وقَّعت أليمن في تاريخ لاحق هو 5 مايو سنة 1945 .

تضمُّ الجامعة الآن 22 دولة من الدول العربية .

الأهداف التي قامت الجامعة من أجل تحقيقها هي :

- توثيق العلاقات السياسية والاقتصادية والثقافية بين الدول العربية وتحقيق التعاون الوطيد في هذه المجالات بين الدول الأعضاء فيها .
- حماية استقلال الدول العربية وسيادتها.
- النظر بصفة عامة في شؤون الدول العربية (الدول) الأعضاء وغير الأعضاء فيها) ومصلحتها.

توثيق العلاقات السياسية يتمثل في عقد اجتماعات بين ممثلي الدول العربية لتوحيد سياساتها ومواقفها إزاء المشكلات التي تتعرض لها جميعا .

توثيق العلاقات الاقتصادية يتمثل في زيادة التبادل التجاري بين الدول العربية ، تنسيق شؤون الجمارك وإنشاء السوق العربية المشتركة .

الحفاظ على استقلال الدول العربية وسيادتها تتركز في مساعدة الدول العربية التي لم تكن قد حصلت على استقلالها بعد ، في جهادها للحصول على هذا الاستقلال ، عن طريق الجهود المختلفة التي تبذلها الجامعة في الميدان السياسي بالاضمار الدولي : عن طريق الإعلام بحقوقها في الأمم المتحدة ، عن طريق الاتصال بالدول المختلفة الخ .

أما مبادئ جامعة الدول العربية فهي الأسس التي يقوم عليها عملها لتحقيق أهدافها وهي كالتالي :

- المساواة في السيادة بين الدول الأعضاء وأحترام استقلالها .
- عدم جواز اللجوء إلى القوة لفض المنازعات بين الدول الأعضاء .
- تنص المادة الخامسة من ميثاق الجامعة على أنه لا يجوز اللجوء إلى القوة لفض المنازعات بين دولتين أو أكثر من دول الجامعة وإذا نشب خلاف ولجأ المتنازعون إلى المجلس لفض هذا الخلاف كان قراره عندئذ نافذا وملزما .
- عدم جواز التدخل في الشؤون الداخلية للدول الأعضاء .
- تحترم كل دولة من الدول المشتركة في الجامعة نظام الحكم القائم في دول الجامعة الأخرى وتعتبره حقا من حقوق تلك الدول .

تسبب أعمال الجامعة المختلفة وتشرف على تحقيق أهدافها أربعة أجهزة رئيسية هي مجلس الجامعة واللجنة السياسية واللجان الفنية والأمانة العامة .

أما المجلس فيتألف من ممثلي الدول الأعضاء في الجامعة . يتعقد المجلس مرتين كل عام ، مرة في شهر أكتوبر والثانية في شهر مارس كما يتعقد في الحالات الطارئة الضرورية ، بناء على طلب دولتين من أعضاء الجامعة . تتكون اللجنة السياسية من وزراء خارجية الدول العربية وتتولى دراسة الشؤون السياسية ورفع التقارير إلى مجلس الجامعة .

تَضُمُّ الْجَانُ الْفَنِّيَّةُ خُبْرَاءَ مِنَ الدُّولِ الْعَرَبِيَّةِ وَهِيَ الَّتِي تَقُومُ بِإِعْزَادِ أَسُسِ
الْتَّعَاوُنِ وَكَذَلِكَ الْمَشَارِيعَ لِعَرْضِهَا عَلَى الْمَجْلِسِ .
أَمَّا الْأَمَانَةُ الْعَامَّةُ فَهِيَ جِهَازُ الْجَامِعَةِ الدَّائِمُ الَّذِي يَتَوَلَّى الشُّؤُونَ السِّيَاسِيَّةَ
وَالْإِدَارِيَّةَ وَالْفَنِّيَّةَ وَيَتَابِعُ تَنْفِيزَ قَرَارَاتِ الْمَجْلِسِ ، يَعْمَلُ فِيهَا الْمُوظَّفُونَ مِنْ
فَنِّيِّينَ وَإِدَارِيِّينَ وَأَقْتِصَادِيِّينَ . وَيَرَأْسُ أَمَانَةُ الْجَامِعَةِ أَمِينٌ عَامٌّ يُسَاعِدُهُ أَرْبَعَةُ مِنْ
الْأَمْنَاءِ الْمُسَاعِدِينَ يَخْتَارُهُمْ مَجْلِسُ الْجَامِعَةِ . يُمَثِّلُ الْجَامِعَةَ لَدَى الْهَيْئَاتِ الْأَجْنَبِيَّةِ
الْأَمِينُ الْعَامُّ .
مَقَرُّ الْجَامِعَةِ فِي الْقَاهِرَةِ . مَبْنَى الْجَامِعَةِ مِنْ أَجْمَلِ الْمَبَانِي فِي الْقَاهِرَةِ وَيَقَعُ
قَرِيبًا مِنَ الْجَامِعِ الْأَزْهَرِ . تَشْتَرِكُ الدُّولُ الْعَرَبِيَّةُ فِي تَقْنِيمِ الْأَمْوَالِ الْإِلَازِمَةِ لِعَمَلِ
الْجَامِعَةِ .
إِكْتِسَابُ الْعُضُوءِيَّةِ فِي الْجَامِعَةِ الْعَرَبِيَّةِ يَكُونُ بِقَرَارِ مَجْلِسِ الْجَامِعَةِ . لِكُلِّ
دَوْلَةٍ عَرَبِيَّةٍ مُسْتَقِلَّةٍ (مُتَمَنِّعَةٍ بِوَصْفِ الدَّوْلَةِ بِتَوَافُرِ عَنَاصِرِهَا مِنْ شَعْبٍ وَإِقْلِيمٍ
وَسِيَادَةٍ) الْحَقُّ فِي أَنْ تَنْضَمَّ إِلَى الْجَامِعَةِ .

საგარეოში 171

შუადსშუბეთ შიგოთხვევებს ტექსტის მიხედვით:

ما هي المنظمات الدولية التي تعرفها ؟
متى تأسست جامعة الدول العربية ؟
في أي مدينة وفي أي سنة اجتمعت اللجنة التحضيرية للجامعة ؟
ما هي الدول العربية التي وقعت على ميثاق الجامعة في بداية الأمر ،
في سنة 1945 ؟
كم دولة عربية تضم الجامعة في الوقت الحاضر ؟
ما هي الأهداف التي قامت جامعة الدول العربية من أجل تحقيقها ؟
عن أي طريق يتم توثيق العلاقات السياسية بين الدول الأعضاء ؟
ما هي الوسائل التي يتم عن طريقها توثيق العلاقات الاقتصادية بين الدول
الأعضاء ؟
هل توجد أسواق العربية المشتركة في الوقت الحاضر ؟
هل في العالم العربي كثير من البلدان العربية التي لم تكن قد حصلت على استقلالها
بعد ؟
ما هي الجهود التي تبذلها الجامعة في سبيل النضال من أجل الحصول على استقلال
هذه الدول ؟
ما هي الأسس التي يقوم عليها عمل الجامعة لتحقيق أهدافها ؟
إذا نشب خلاف بين دولتين عربيتين ماذا تعمل الجامعة عندئذ ؟
هل من الواجب لكل دولة من الدول الأعضاء احترام نظام الحكم للدولة الأخرى ؟
ما هي الأجهزة الأربعة الرئيسية للمنظمة ؟
من يتألف مجلس الجامعة ؟

كم مرة يُعقد مجلسُ الجامعة في أسنة ؟
 هل يُعقد مجلسُ الجامعة في أحوالٍ أطرانة ؟
 ممن تتألفُ اللجنةُ السياسية وما هي القضايا التي تَبَحُّثُها ؟
 ما هي المسائل التي يُعَدُّها خبراءُ اللجان. ألفتية لعرضها على المجلس ؟
 ما هو جهازُ الجامعةِ الدائم وما هي وظائفه وما هي الشؤون التي يتولاها ؟
 من يرأس أمانةَ الجامعة ؟
 من يُمثِّلُ الجامعةَ لدى الهيئاتِ الأجنبية ؟
 من يُقَدِّمُ الأموالَ اللازمةَ لعملِ الجامعة ؟
 عن أي طريق يتمُّ اكتسابُ العضوية في الجامعة العربية وما هو المطلوب لذلك ؟
 أين يقع مقرُّ الجامعة ؟

საეარჯიშო 172

თარგმნეთ არაბულად მოცემული წინადადებები ტექსტის ლექსიკის გამოყენებით:

არაბულ სახელმწიფოთა ლიგა არის საერთაშორისო ორგანიზაცია, რომელიც აერთიანებს არაბულ ქვეყნებს. დღეს ეს ორგანიზაცია მოიცავს 22 არაბულ სახელმწიფოს. ეს ორგანიზაცია დაარსდა 1945 წელს — მეორე მსოფლიო ომის დამთავრების შემდეგ. ლიგის რეზიდენცია ეგვიპტის დედაქალაქ კაიროშია. მისი უენობა კაიროს ულამაზეს შენობათაგანია. ის მდებარეობს ალ-აზჰარის მეჩეთის მახლობლად. ლიგის ფუნქციონირებისთვის საჭირო თანხებს გაიღებენ არაბული სახელმწიფოები. ლიგის საქმიანობას წარმართავს ოთხი ძირითადი აპარატი, ესენია: 1) ლიგის საბჭო; 2) პოლიტიკური კომიტეტი; 3) ტექნიკური კომიტეტები; 4) გენერალური სამდივნო. არაბულ სახელმწიფოთა ლიგა დაარსდა შემდეგი მიზნების განსახორციელებლად: 1) არაბულ სახელმწიფოთა შორის პოლიტიკურ, ეკონომიკურ და კულტურულ ურთიერთობათა განმტკიცება; 2) არაბულ სახელმწიფოთა დამოუკიდებლობისა და მათი სუვერენიტეტის დაცვა; 3) ლიგის წევრ და არაწევრ არაბულ სახელმწიფოთა პრობლემების და მათი ინტერესების მეთვალყურეობა. ლიგის საბჭო სხდომებს მართავს წელიწადში ორჯერ, ერთხელ ოქტომბერში და მეორედ კი მარტში. ამასთანავე, ლიგა რეგარეშე სხდომებს მართავს აუცილებელ შემთხვევებში ლიგის წევრი მინიმუმ ორი სახელმწიფოს მოთხოვნის საფუძველზე. შეიძლება ითქვას, რომ არაბულ სახელმწიფოთა ლიგა დიდ სამსახურს უწევს მთელ არაბ ხალხს და იღწვის მათ გასაერთიანებლად.

საეარჯიშო 173

თარგმნეთ ფრჩხილებში ჩასმული გამოთქმები და ჩასვით მოცემულ წინადადებებში:

1. هي منظمة دولية إقليمية. (არაბულ სახელმწიფოთა ლიგა).
2. لكل دولة (თავისი დამოუკიდებლობა და სუვერენიტეტი).
3. تسعى الجامعة إلى تحقيق (ეკონომიკური, კულტურული და სოციალური ერთობა) بين الدول. (არაბულ სახელმწიფოთა ლიგა).
4. تأسست الجامعة بعد انتهاء (მეორე მსოფლიო ომის).
5. من أهداف الجامعة تنسيق (საბაჟო პროცედურების) بين الدول. (არაბულ სახელმწიფოთა ლიგა).
6. تنص (მეხუთე მუხლი) لميثاق الجامعة على أنه لا يجوز (საერთო არაბული ბაზრის).

1. بين الدول الأعضاء (ძალის გამოყენება კონფლიქტების მოსაგვარებლად)
 7. تَنْصَحُ مِيثَاقُ الْجَامِعَةِ عَلَى عَنَمِ جَوَازٍ (საშინაო საქმეებში ჩარევა)
 8. يَنْعَقِدُ مَجْلِسُ الْجَامِعَةِ (საგანგებო შემთხვევებისას)
 9. يَكُونُ (არაბულ სახელმწიფოთა ლიგაში განუერთიანება)
 10. لِكُلِّ (დამოუკიდებელ არაბულ სახელმწიფოს) الْحَقُّ فِي أَنْ تَنْضَمَّ إِلَى الْجَامِعَةِ.

სავარჯიშო 174

ისწავლეთ ზეპირად ქვემოთ მოტანილი საერთაშორისო ორგანიზაციების არაბული სახელწოდებები:

الْمُنْظَمَاتُ الدَّوْلِيَّةُ

საერთაშორისო ორგანიზაციები:

هَيْئَةُ الْأَمَمِ الْمُتَّحِدَةِ	გაერთიანებული ერების ორგანიზაცია (გაერო)
الْجَمْعِيَّةُ الْعَامَّةُ (الْعُمُومِيَّةُ) لِهَيْئَةِ الْأَمَمِ الْمُتَّحِدَةِ	გაეროს გენერალური ასამბლეა
مَجْلِسُ الْأَمْنِ	გაეროს უშიშროების საბჭო
إِدَارَةُ الْمُتَوَسُّطِ السَّامِيِّ لِلْجَائِذِينَ لَدَى هَيْئَةِ الْأَمَمِ الْمُتَّحِدَةِ	ლტოლივლთა საკითხებში გაეროს უმაღლესი კომისრის ადმინისტრაცია
مُنْظَمَةُ هَيْئَةِ الْأَمَمِ الْمُتَّحِدَةِ لِلتَّغْذِيَةِ وَالزَّرَاعَةِ	გაეროს სოფლის მეურნეობისა და სურსათის ორგანიზაცია
هَيْئَةُ الْأَمَمِ الْمُتَّحِدَةِ لِشُؤُونِ الْأَقْتِصَادِي	გაეროს ეკონომიკური განვითარების საკითხთა ორგანიზაცია
هَيْئَةُ (مُنْظَمَةُ) الْأَمَمِ الْمُتَّحِدَةِ لِشُؤُونِ التَّعْلِيمِ وَالْعِلْمِ وَالثَّقَافَةِ (يُونِسْكَو) صَنْدُوقُ الْأَطْفَالِ. التَّابِعُ لِهَيْئَةِ الْأَمَمِ الْمُتَّحِدَةِ	გაეროს განათლების, მეცნიერებისა და კულტურის საკითხთა ორგანიზაცია (იუნესკო)
بَرْنَامُجُ هَيْئَةِ الْأَمَمِ الْمُتَّحِدَةِ لِلْبِيئَةِ لَجَنَةُ هَيْئَةِ الْأَمَمِ الْمُتَّحِدَةِ لِدِرَاسَةِ الْفَضَاءِ الْخَارِجِيِّ لِلْأَغْرَاضِ السَّلْمِيَّةِ	გაეროს გარემოს დაცვის პროგრამა
مُنْظَمَةُ الْعَمَلِ الدَّوْلِيَّةِ وَكَالَةُ الطَّاقَةِ الدَّوْلِيَّةِ	კოსმოსური სივრცის მშვიდობიანი მიზნებისთვის შემსწავლელი გაეროს კომიტეტი
الْوَكَالَةُ الدَّوْلِيَّةُ لِلطَّاقَةِ الذَّوِيَّةِ	შრომის საერთაშორისო ორგანიზაცია
الِاتِّحَادُ الْأَوْرُوبِي	საერთაშორისო ენერგეტიკული სააგენტო
الْمَجْلِسُ الْأَوْرُوبِي	ატომური ენერგიის საერთაშორისო სააგენტო
	ევროკავშირი
	ევროსაბჭო

الْبَرْلَمَانُ الْأُورُوبِيّ	ევროპარლამენტი
مُنْظَمَةُ الْأَمْنِ وَالْتَعَاوُنِ	ეუთო
مُنْظَمَةُ حَلْفِ شِمَالِي الْأَطْلَسِيّ	ჩრდილო-ატლანტის პაქტი (ნატო)
بِرْنَامُجُ التَّغْذِيَةِ الدُّوْلِيّ	საერთაშორისო სასურსათო პროგრამა
الصَّيْلِبُ الْأَخْمَرُ الدُّوْلِيّ	საერთაშორისო წითელი ჯვარი
الْمُنْظَمَةُ الدُّوْلِيَّةُ لِلشَّرْطَةِ الْجِنَائِيَةِ	ინტერპოლი
صُنْدُوقُ التَّنْقِذِ الدُّوْلِيّ	საერთაშორისო სავალუტო ფონდი
الْعُرْفَةُ الدُّوْلِيَّةُ لِلتَّجَارَةِ	საერთაშორისო სავაჭრო პალატა
الْبَنْكُ الدُّوْلِيّ لِلتَّوْظِيفَاتِ	საერთაშორისო საინვესტიციო ბანკი
الْبَنْكُ الدُّوْلِيّ لِلتَّعَاوُنِ الْاِقْتِصَادِيّ	ეკონომიკური თანამშრომლობის საერთაშორისო ბანკი
الْبَنْكُ الدُّوْلِيّ لِلتَّنْمِيَةِ وَالتَّغْيِيرِ	რეკონსტრუქციისა და განვითარების საერთაშორისო ბანკი
بَنْكُ الْأَنْمَاءِ الْأَسْيَوِيّ	აზიის განვითარების ბანკი
بَنْكُ الْأَنْمَاءِ الْإِفْرِيْقِيّ	აფრიკის განვითარების ბანკი
مُنْظَمَةُ الدُّوْلِ الْمَصْدَرَةِ لِلْبِتْرُولِ	ნავთობექსპორტიორი ქვეყნების ორგანიზაცია
مُنْظَمَةُ الدُّوْلِ الْعَرَبِيَّةِ الْمَصْدَرَةِ لِلْبِتْرُولِ	ნავთობექსპორტიორი არაბული ქვეყნების ორგანიზაცია
السُّوقُ الْعَرَبِيَّةُ الْمُشْتَرَكَةُ	ერთიანი არაბული ბაზარი
مَجْلِسُ التَّعَاوُنِ لِدَوْلِ الْخَلِيْجِ الْعَرَبِيّ	სპარსეთის ყურის ქვეყნების თანამშრომლობის საბჭო
مُنْظَمَةُ الْوَحْدَةِ الْإِفْرِيْقِيَّةِ	აფრიკული ერთობის ორგანიზაცია
مُنْظَمَةُ الْمُؤْتَمَرِ الْإِسْلَامِيّ	ისლამური კონფერენციის ორგანიზაცია

დიאלოგი :

حوار زيارة الطبيب

السيدة فريدة : ماذا بك يا ليلي ، أراكِ لستِ بخير ؟ هل أنتِ مريضة ؟ ماذا يؤلمكِ ؟
ليلي : يا أمي ! عندي صداع شديد وأشعرُ بآلام في جسمي كله : في صدري ، في عيني ، في جميع الأطراف .

السيدة فريدة : إذهبي إلى أَلْفِرَاش فورًا ! سأُصِلُ آلآنَ بالدكتور محمد وأرجوه أن يحضر إلينا حالا .

الو...! هل الدكتور محمد موجود ؟

الدكتور محمد : مساءً الخير ، يا سيدة فريدة . في صوتكِ قلق . ماذا حدث ؟
السيدة فريدة : هل أنتِ بعيّادتكِ ، يا دكتور ؟ إبتني ليلي مريضة . هل تستطيعُ الحضور إلينا حالا لِتَفْحَصَهَا ؟

الدكتور محمد : لستُ آلآنَ بعيّادتي . منذ نصف ساعة قد أنتَهَيْتُ مِنْ اسْتِقبَالِ

المرضى . أنا بالسيارة في الطريق إلى البيت . لا تقلقي ، بعد رُبع ساعة أكون عندكم .

بعد قليل حضرَ الدكتور وفحصَ ليلى بأهتمام كبير .

— افتحي فمك ، يا ليلى ! ارييني لسانك ! تنفسي ! الآن لا تنفسي !
ثم قال الدكتور للسيدة فريدة :

— الأمر واضح ! حرارتها عالية جدًا ، أربعون درجة تقريبًا والتهاب في رنتيها وحلقها . اغطيها حقنة الآن .

السيدة فريدة : اه ! اه ! ماذا نفعل يا دكتور ! هل المرض خطير والعلاج صعب ؟ هل من اللازم أن تدخل المستشفى ؟ سأطلب الآن بالتليفون سيارة الإسعاف .

الدكتور محمد : هذا غير ضروري ، يا سيدة فريدة ! هذه إنفلونزا ! ولكن ليست أنفلونزا مرضًا بسيطًا ! يجب على ليلى أن تبقى في الفراش لمدة أسبوع وتتناول الأدوية المناسبة .

وجلس الدكتور ووصف لها الأدوية اللازمة ضد الحرارة والالتهاب وشرح طريقة أخذها أيضًا .

— هذا الدواء فيه أقراص ضد الالتهاب فلتأخذ في كل أربع ساعات قرصًا واحدًا قبل الأكل . هذا الدواء فيه قطرات . لتأخذ خمس عشرة قطرة ثلاث مرات في اليوم لمدة سبعة أيام . وهذا دواء تركيب يحضرونه في الصيدلية . لتأخذ ملعقة واحدة منه بعد الأكل في الصباح لمدة أسبوع أيضًا . وهذه حبوب ضد الألم ستأخذها في حين بعد حين بقتير الاحتياج .

الدكتور محمد : بعد العلاج يجب أن تفعل تحليل الدم للإطمئنان على صحتها ، لأن أنفلونزا أحيانًا تسبب أمراضًا أخرى خطيرة . في هذه الأيام يجب على ليلى أن تشرب سوائل كثيرة مثل عصير الليمون والبرتقال وغيرهما . في حالة التزام جميع نصائحي تتحسن حالتها ويكون كل شيء على ما يُرام ، وستعود ليلى إلى حياتها العادية بعد عشرة أيام تقريبًا .

السيدة فريدة : شكرًا جزيلا يا دكتور ، أرسل أبي الصغير سمير حالا بهذه الوصفة إلى أقرب صيدلية في زاوية الشارع . طال غمرك يا دكتور !
الدكتور محمد : أتمنى لكل أفراد عائلتك دوام العافية . مع السلامة .
السيدة فريدة : مع السلامة ، يا دكتور !

სადავჯიშო 175

უძახუბეთ შეკითხვებს დიალოგის მიხედვით:

ما هي الأعراض المرضية عند ليلى ؟

من اتصل بالدكتور ليكشف عليها ؟

متى حضرَ الدكتور ؟

ماذا قال الدكتور بعد أن فحصَ ليلى بأهتمام كبير ؟

بم نصحَ الدكتور أم ليلى ؟

هل وصف الدكتور الليلى أدوية كثيرة ؟
 هل شرح الدكتور طريقة اخذ هذه الأدوية لأم ليلى ؟
 ماذا قال الدكتور ، هل تحليل الدم من الضروري لليلى ؟
 هل الآنفلتوتزا تسبب امراضا أخرى خطيرة ؟
 في حالة الالتزام بجميع نصائح الدكتور هل تتحسن حالة ليلى بسرعة ؟
 من ذهب بالوصفة إلى أقرب صيدلية لشراء الأدوية ؟
 ماذا تفعل للإطمئنان على صحتك ؟

II : გეგმა :

في البيت القديم

وَصَلْتُ إِلَى دِمَشقٍ مِنْذُ اسْتَوْعَيْنَ وَرَغَيْتُ فِي اسْتِنْجَارِ الْبَيْتِ فِي حَيِّ قَدِيمٍ مِنْ أَحْيَاءِ دِمَشقٍ . بَعْدَ أَنْ بَذَلْتُ جَهْدًا فِي الْبَحْثِ وَجَدْتُ مَا يُنَاسِبُنِي: إِنَّهُ بَيْتٌ صَغِيرٌ فِي رُقَاقٍ ضَيِّقٍ طَوِيلٍ تَتَجَمَّعُ الْبُيُوتُ عَلَى جَانِبَيْهِ وَتَتَعَاقَقُ وَكَأَنَّهَا تُعْبَرُ بِذَلِكَ عَنِ الْحَبِّ الْكَبِيرِ الَّذِي يَرْتَبُطُ بَيْنَ الْجَبَرَانِ . الْبُيُوتُ هُنَاكَ مَبْنِيَّةٌ عَلَى طَرَازٍ عَتِيقٍ أَغْلَبَهَا ذُو نَوَافِذٍ صَغِيرَةٍ ضَيِّقَةٍ لَا تَنَالُهَا أَشْعَةُ الشَّمْسِ إِلَّا قَلِيلًا وَعَلَى أَطْرَافِهَا تَنْتَشِرُ مَقَاهِ شَعْبِيَّةٍ يَتَرَكِّدُ عَلَيْهَا لَاعِبُو الْأُورُقِ وَالْزُرْدِ وَشَارِبُو الْأَشْيَاءِ وَالْقَهْوَةِ وَالشَّيْشَةِ مِنْ سَكَانِ هَذِهِ الْأَحْيَاءِ . الْحَيَاةُ هُنَاكَ بِالْإِنْسَبَةِ لِي مُتَعَةً لَا تُوصَفُ . الْبَيْتُ مِنَ الْخَارِجِ بَسِيطٌ مُتَوَاضِعٌ وَمَوَادُّ بِنَائِهِ طَبِيعِيَّةٌ مِنَ الطِّينِ وَالْخَشَبِ وَالْحَجَرِ ، أَمَّا مِنَ الْدَاخِلِ فَهُوَ جَمِيلٌ كُلُّ الْجَمَالِ . إِنَّهُ يَتَكَوَّنُ مِنْ سَاحَةِ دَاخِلِيَّةٍ مَكْشُوفَةٍ تَتَوَسَّطُهَا بَيْرُكَةٌ مَاءٍ وَتَنْتَشِرُ حَوْلَهَا أَشْجَارُ الْأَلِيمُونَ وَمَجْمُوعَاتٌ مِنَ الْأُورْدِ الدِّمَشْقِيِّ وَالْيَاسَمِينِ . أَمَّا الْغُرْفُ فَتَتَوَزَّعُ هُنَا وَهُنَاكَ وَجُذْرَانُهَا عَالِيَةٌ وَجَمِيلَةٌ وَعَلَيْهَا رُسُومٌ مُلَوَّنَةٌ . اجْلِسْ كُلَّ مَسَاءٍ فِي سَاحَةِ الْأَدَارِ وَخُذِي أَوْ مَعَ بَعْضِ أَصْدِقَائِي الْعَرَبِ الْجُدُدِ ، نَسْتَمْتِعُ بِمَنْظَرِ الْمَاءِ وَمَوْسِقَى الطُّيُورِ وَرَاحَةِ الْأُورْدِ وَتَبَادُلِ الْأَحَادِيثِ الْمُخْتَلِفَةِ . كَثِيرًا مَا تَصِلُ إِلَى أُنْتِي أَصَوَاتُ جِيرَانِي وَهُمْ قَرَحُونَ أَوْ غَاضِبُونَ أَوْ مَتَالِمُونَ فَاشْعُرْ بِهِمْ وَارْأَى أحوَالَهُمْ . لَا أَقُولُ: إِنِّي اسْكُنُ فِي قَصْرِ الْعَظَمِ الشَّهِيرِ وَلَكِنِّي أَقُولُ: مَا أَجْمَلَ هَذَا الْبَيْتَ وَمَا أَمْتَحَ الْإِقَامَةَ فِيهِ .

საგვარჯიშო 176

უპასუხეთ შეკითხვებს დიალოგის მიხედვით:

فِيمَ رَغِبَ الطَّالِبُ الْأَجْنَبِيُّ ؟
 هَلْ وَجَدَ مَا يُنَاسِبُهُ ؟
 أَيْنَ يَقَعُ الْبَيْتُ الْعَرَبِيُّ الْعَادِي ؟
 صِفْ مَنْظَرَ هَذَا الْحَيِّ الْقَدِيمِ مِنْ أَحْيَاءِ دِمَشقٍ .
 صِفْ الْبَيْتَ مِنَ الْخَارِجِ وَمِنْ الدَّاخِلِ .

صِبْ السَّاحَةَ الْدَاخِلِيَةَ فِي الْبَيْتِ .
 لِمَ الْجُلُوسُ فِي بَاحَةِ أَدَارٍ مُتَمِّعٍ ؟
 هَلْ الْإِقَامَةُ فِي هَذَا الْبَيْتِ مُتَمِّعَةٌ بِالْأَنْسَبَةِ لِلطَّالِبِ الْأَجْنَبِيِّ ؟

სავარჯიშო 177

თარგმნეთ არაბულად:

101 დინარი; 102 დინარი; 2000 ნელი; 967 სტუდენტი; 100 000 დოლარი; 239 სკოლა; 193 ჟურნალი; 956 ფურცელი; 365 დღე; 1 575 000 მუსლიმი; 4 მილიონი მოქალაქე; 951 000 ქრისტიანი; 1279 სტუდენტი; 1455 მოხელე; 232 000 მცხოვრები; 5 მილიარდი სული (კაცი); 831 ღირჰემი; 382 გაზეთი; 121 ბიბლიოთეკა; 499 ლირა; 271 მანქანა.

სავარჯიშო 178

თარგმნეთ მოცემული ტექსტი პედაგოგის დახმარებით. ამონერეთ V და VI თემის ფორმები.

رُؤُوسُ الْتَشَاوُؤْمِ وَالْتَفَاوُؤِ

بَعْضُ النَّاسِ يَتَشَاءُمُونَ مِنْ طَائِرِ الْيَوْمِ وَبَعْضُهُمْ يَتَفَاءَلُونَ بِهِ إِذْ يَغْتَبِرُونَهُ رَمَزًا لِلْحِكْمَةِ. لَظَاهِرَةُ الْتَشَاوُؤْمِ وَالْتَفَاوُؤِ عِنْدَ الشُّعُوبِ قِصَصٌ مُتَنَوِّعَةٌ تَحْوِلُ فِي بَعْضِ الْبَيِّنَاتِ إِلَى قِصَصِ مُخْزَنَةٍ. فَكُلَّمَا كَثُرَتْ قِرَاءَاتُ الْإِنْسَانِ غَيْرَ عَلَى تَنَاقُضٍ عَجِيبٍ فِي هَذَا الْمَوْضُوعِ، نَجِدُ مَثَلًا مَنْ يَتَفَاءَلُ بِأَلْكَرَقَمِ الثَّلَاثِ عَشَرَ بَيِّنًا كَثِيرُونَ يُسَيِّنُونَ إِلَيْهِ بِأَلْهَرَبِ مِنْهُ أَتَيْنَا وَجِدَ .

სავარჯიშო 179

თარგმნეთ მოცემული ექსკლამატიური წინადადებები:

რა აქტიურია ეს სტუდენტი! რა სასიამოვნოა ერთ ჩვეულებრივ არაბულ სახლში ცხოვრება! რა დიდებულია ეს ციხე-სიმაგრე! რა მაღალია ეს კაცი! რა სევდიანი ისტორიაა! რა ლამაზი ქალაქია ალექსანდრია! რა პატარა იყო ეს უბანი გასულ წლებში! რა კარგი იყო ამ ვიზიტის შთაბეჭდილებები! რა საინტერესო იყო თქვენთან ერთად მუშაობა თქვენს უნივერსიტეტში. რა ლამაზი იყო ქალაქი ბეირუთი ომამდე!

სავარჯიშო 180

თარგმნეთ მოცემული ტექსტი პედაგოგის დახმარებით. მონახეთ ტექსტში ექსკლამატიური წინადადება.

ამონერეთ ტექსტიდან თქვენთვის ნაცნობი ყველა თემის ფორმა.

بُصْرَى

بَصْرَى مَدِينَةٌ فِي جَنُوبِ سُورِيَةِ. إِنَّهَا مَدِينَةٌ قَدِيمَةٌ جَدًّا تَشْتَهَرُ بِمَسْرَحِيَّاتِ الرُّومَانِيِّ الَّذِي يُعَوِّدُ تَارِيخَهُ لِلْقَرْنِ الْثَانِيِّ أَلَمِيلَادِيِّ. كُلُّ سَنَةٍ تَقْدَمُ الْفِرْقُ الْمَحَلِّيَّةُ حَفَلَاتٍ فَنِّيَّةٍ فِي إِطَارِ الْمَهْرَجَانِ الْكَبِيرِ الَّذِي تُشْرَفُ عَلَيْهِ وَزَارُهُ الْثقَافَةُ وَتَشْتَرِكُ فِيهِ فِرْقٌ عَرَبِيَّةٌ وَعَالَمِيَّةٌ. عِنْدَمَا تَحْلِسُ فِي مُدْرَجِهَا أَلْوَاسِعِ بَيْنَ أَلْفِ الْمَتَقَرِّجِينَ تَسْتَمِعُ إِلَى أَلْمُوسِيقَى وَتَشَاهِدُ أَلْرُقَصَاتِ الشَّعْبِيَّةِ تَشْتَعُرُ فِي ذَلِكَ أَلْوَقْتُ بِأَنَّكَ أَحْبَبْتَ بَصْرَى وَمَا أَكْبَرَ هَذَا أَحَبِّ .

في سنة ألف وتسعمائة وسبع وستين . (1967)

في عام . . . . . (1653)

في سنة . . . . . (1721)

في عام . . . . . (1342)

في سنة . . . . . (2001)

في عام . . . . . (2007)

في سنة . . . . . (2008)

تَنْمِيَةُ الْمَفْرَدَات:

თარგმნეთ მოცემული ტექსტი ლექსიკონის გამოყენებით:

أخبار قصيرة

صُنِّقُوا الْأَسْرَةَ الْعَالَمِيَّ

يَسْعَى صُنِّقُوا الْأَسْرَةَ الْعَالَمِيَّ الَّذِي يَقُومُ بِتَقْدِيمِ الْعَوْنِ الطَّبَئِيِّ وَالْتَّعْلِيمِيِّ لِلْأَطْفَالِ الَّذِينَ تَخَلَّى عَنْهُمْ أَهْلُهُمْ لِإِرْسَالِ عَدَدٍ مِنْ هَؤُلَاءِ الْأَطْفَالِ مِنَ الْمَنَاطِقِ الْإَفْرِيقِيَّةِ إِلَى الْوِلَايَاتِ الْمُتَّحِدَةِ لِيَتِمَّ تَبَنِّيهِمْ هُنَاكَ مِنْ قِبَلِ عَائِلَاتٍ أَمْرِيكِيَّةٍ. يَعْنِي الْأَعْضَاءُ فِي الصَّنِّقُوا بِأَلْطَفَالٍ وَيَبْتَخُونُ عَنْ الْأَسْرِ الْمُنَاسِبَةِ لَهُمْ فِي الْوِلَايَاتِ الْمُتَّحِدَةِ .

شَهِيَّةُ الْكُورِيِّينَ تَتَّيِّرُ قَلْقَ الْحُكُومَةِ

قَالَ مَعْهَدُ إِخْطَاتِ الْأَشْوَءِ الْقُرْوِيَّةِ وَالْاِقْتِصَادِيَّةِ الَّذِي تُمَوَّلُهُ حُكُومَةُ سِيُولِ أَنْ الْكُورِيِّينَ الْجَنْوِبِيِّينَ يَأْكُلُونَ كَثِيرًا وَإِنَّ شَهِيَّتَهُمْ إِلَى اللَّحُومِ وَالْأَسْمَاكِ تَزَادَتْ . وَقَالَ بَيَانٌ لِلْمَعْهَدِ أَنَّ الْكُورِيَّ الْجَنْوِبِيَّ يَسْتَهْلِكُ 2832 سَغْرًا حَرَارِيًّا يَوْمِيًّا فِي الْمَتَوَسُّطِ فِي حِينِ أَنْ الْمَعْدَّلَ الطَّبِيعِيَّ هُوَ 2500 سَغْرٍ حَرَارِيٍّ .

وَمِنْ الْمُمْكِنِ مَقَارَنَةَ هَذَا بِمَعْدَّلِ ثَلَاثَةِ آلَافِ سَغْرٍ حَرَارِيٍّ لِلْفَرْدِ فِي الْغَرْبِ وَ2629 سَغْرًا حَرَارِيًّا لِلْفَرْدِ فِي الْيَابَانِ .

وَقَالَ الْبَيَانُ أَنَّ مُوَاطِنِي كُورِيَا الْجَنْوِبِيَّةِ يَأْكُلُونَ كَثِيرًا وَاعْرَبَ عَنْ الْقَلْقِ مِنْ أَنْ أَسْتَهْلَكَ الْخُبُوبَ بَدَأَ يَتَنَاقَصُ فِي الْوَقْتِ الَّذِي زَادَتْ فِيهِ الشَّهِيَّةُ إِلَى اللَّحُومِ وَالْأَسْمَاكِ وَمُنْتَجَبَاتِ الْأَلْبَانِ .

VII, VIII და X თემები

VII —

VII თემა ინარმოება I - საგან ნ- პრეფიქსის დართვით. სიტყვის ორთანხმოვნია-ნი დასაწყისის თავიდან ასაცილებლად ჩნდება პროთეტული ი ხმოვანი და მიიღება **أَنْتَعَلَ** ფორმა. ხმოვნით დაბოლოებული სიტყვის შემდეგ VII თემის პროთეტული ხმოვანი აღარ წარმოითქმის და იწერება ვასლიანი ალიფი. მაგ.: **وَأَنْتَعَلَ**. იმპერფექტივში მეორე ძირეულთან ი ხმოვანია — **يَنْتَعِلُ**, პრეფიქსზე და პირველ ძირეულთან - ა .

VII თემა არ ინარმოება ისეთი ზმნებიდან, რომელთა პირველი ძირეულია:

რ (ر), ლ (ل), ან ნ (ن), აგრეთვე სუსტი თანხმოვნები ვ (و) და ძ (ذ)
ან პამზა (ط) .

პერფექტივი

იმპერფექტივი

ბრძანებითი კილო

أَنْتَعَلَ**يَنْتَعِلُ****أَنْتَعِلْ**

VII თემა I თემის რეფლექსივია. მაგ.:

I თემა: **قَطَعَ** „მოჭრა, შეწყვიტა“ > VII თემა: **أَنْقَطَعَ** „შეწყდა, გაწყდა“
عَدَّ „მოაწყო, ჩაატარა“ > VII თემა: **أَنْعَدَّ** „მოეწყო, ჩატარდა“

VIII —

VIII თემაც I თემისგან ინარმოება —თა— ინფიქსის ჩართვით პირველი ძირეულის შემდეგ, რომელსაც აღარ ექნება ხმოვანი. ორთანხმოვნიანი დასაწყისის თავიდან ასაცილებლად ჩნდება პროთეტული ი ხმოვანი და შესაბამისად, მიიღება **أَفْتَعَلَ** ფორმა. ხმოვნის შემდეგ ი ხმოვანი აღარ წარმოითქმის და ვიღებთ ვასლიან ალიფს. მაგ.: **وَأَفْتَعَلَ**. იმპერფექტივში მახასიათებელი ხმოვანია ი , **يَفْتَعِلُ**, პრეფიქსთან კი გვაქვს ა .

პერფექტივი

იმპერფექტივი

ბრძანებითი კილო

أَفْتَعَلَ**يَفْتَعِلُ****أَفْتَعِلْ**

VIII თემაში ადგილი აქვს თანხმოვანთა ასიმილაციის შემთხვევებს. ინფიქსის თანხმოვანი (თ) ემსგავსება პირველ ძირეულ თანხმოვანს, თუ იგი (პირველი ძირეული) წარმოადგენს შემდეგ ბგერებს:

დ (د), ჯ (ج), ტ (ط), ზ (ظ) . ამ თანხმოვნებთან ხდება სრული პროგრესული ასიმილაცია (თ > დ, ჯ, ტ, ზ). მაგ.:

I თემა: **ذَرَكَ** — VIII თემა: **إِثْرَكَ**

I თემა: **ذَكَرَ** — VIII თემა: **إِذْكَرَ**

I თემა: **طَلَعَ** — VIII თემა: **إِطْلَعَ**

I თემა: **ظَلَمَ** — VIII თემა: **إِظْلَمَ**

ზოგ თანხმოვანთან ხდება ინფიქსისეული თ-ს ნაწილობრივი პროგრესული ასიმილაცია. ასეთი თანხმოვნებია: ზ (ز), ჰ (ه) და ჯ (ج) .

გ -სთან ინფიქსის თ გვაძლევს დ -ს (د), ხოლო ზ -სა და დ -სთან ხდება ტ (ط).
მაგ.:

I თემა: زَهَرَ — VIII თემა: اِزْدَهَرَ
I თემა: صَنَعَ — VIII თემა: اِصْنَطَعَ
I თემა: ضَرَبَ — VIII თემა: اِضْطَرَبَ

შენიშვნა: იშვიათად ხდება ემფატიკურ თანხმოვნებთან თ-ს სრული ასიმილაციაც.
მაგ.:

I თემა: طَرَبَ — VIII თემა: اِطْرَبَ
I თემა: صَبَرَ — VIII თემა: اِصْبَرَ

VIII თემაც I თემის რეფლექსივად ითვლება. შეიძლება ჰქონდეს როგორც გარდაუვალი, ასევე გარდამავალი მნიშვნელობა. მაგ.:

I თემა: جَمَعَ „შეაგროვა, შეკრიბა“ — VIII თემა: اِجْتَمَعَ „შეიკრიბა, შეგროვდა“
I თემა: نَقَصَ „არ ჰქონდა, ჰყოფნიდა (რამე)“ — VIII თემა: اِنْتَقَصَ „შემცირდა, იკლო (რამემ)“.

X —

X თემა IV თემიდან იწარმოება. X თემის სანარმოებლად მეოთხე თემის პრეფიქსი უნდა შეიცვალოს - სთა (سَتْ) პრეფიქსით. პერფექტივში I ძირეულს ხმოვანი არ მოსდევს და ორთანხმოვნიანი დასაწყისი ჩვეულებრივი წესით აიცილება თავიდან (ჩნდება პროთეტული ი ხმოვანი). იმპერფექტივში პრეფიქსი ა ხმოვნითაა, I ძირეულს ხმოვანი არ მოსდევს, II - ს ა ხმოვანი აქვს.

პერფექტივი	იმპერფექტივი	ბრძანებითი კილო
اِسْتَفْعَلَ	يَسْتَفْعِلُ	اِسْتَفْعِلْ

X თემა IV თემის რეფლექსივადაა მიჩნეული.

IV თემა: اَعْجَلَ „ააჩქარა“ — X თემა: اِسْتَعْجَلَ „აჩქარდა“

IV თემა: اَعْجَبَ „გააოცა, გააკვირვა“ — X თემა: اِسْتَعْجَبَ „გაოცდა, გაუკვირდა“

X თემა ხშირად გამოხატავს თხოვნას. მაგ.:

I თემა: اَكْتَبَ „უკარნახა“ — X თემა: اِسْتَكْتَبَ „სთხოვა ეკარნახა“

I თემა: قَدِمَ „ჩამოვიდა“ — X თემა: اِسْتَقْدَمَ „მოიწვია“

X თემით იწარმოება ნასახელარი ზმნებიც. მაგ.:

خَلِيفَةً „ხალიფა“ — X თემა: اِسْتَخْلَفَ „გახალიფდა“

X თემის მნიშვნელობებს უკავშირდება დეკლარატივი — ვინმეს რამედ გამოცხადება, მიჩნევა.

اِسْتَكْبَرَ „ჩათვალა, მიიჩნია დიდად“

اِسْتَحْسَنَ „მოიწონა“

რიგობითი რიცხვითი სახელები (II დეკადა და სხვ.)

მეორე დეკადის რიგობითი რიცხვითი სახელები უბრუნეელია.

მამრ. სქ.	მდე. სქ.
حَادِي عَشْرَ	حَادِيَّةَ عَشْرَةٍ
ثَانِي عَشْرَ	ثَانِيَّةَ عَشْرَةٍ
ثَالِثَ عَشْرَ	ثَالِثَةَ عَشْرَةٍ
رَابِعَ عَشْرَ	رَابِيعَةَ عَشْرَةٍ
خَامِسَ عَشْرَ	خَامِسَةَ عَشْرَةٍ
سَادِسَ عَشْرَ	سَادِسَةَ عَشْرَةٍ
سَابِعَ عَشْرَ	سَابِيعَةَ عَشْرَةٍ
ثَامِنَ عَشْرَ	ثَامِنَةَ عَشْرَةٍ
تَاسِعَ عَشْرَ	تَاسِيعَةَ عَشْرَةٍ

რიგობითი რიცხვითი სახელები წინადადებაში ძირითადად გამოიყენებიან ზედსართავის ფუნქციით და შეეთანხმებიან სახელს ბრუნვაში, სტატუსში, სქესსა და რიცხვში.

X-ის ზემოთ მრგვალი ათეულები, ასეულები და ათასეულები რაოდენობით რიცხვით სახელს ემთხვევიან, ოღონდ, ჩვეულებრივ, მათ არტიკლი ერთვით.

40 — الأربعون — 40-მე

რთულ რიცხვით სახელებში რიგობითის ფორმა ერთეულებს აქვთ, დანარჩენები კი რაოდენობითის ფორმით არიან წარმოდგენილი:

XXVIII الثامن والعشرون

XXXI اليوم الحادي والثلاثون

XXI السنة الحادية والعشرون

ორთოგრაფიის თავისებურებანი

ვერტიკალური ფათხით გადმოიცემა გრძელი **ā** სიტყვებში:

الله < (إله) ალაჰი

هذا

الرحمن || الرحمان

ثلاث || ثلاث

ذلك

გრძელი **ā**-ს გადმოსაცემად გამოყენებულია გრაფიკული **ā** :

زكاة || زكوة „ზაკათი“

صلاة || صلوة „ლოცვა“

حياة || حيوّة „ცხოვრება, სიცოცხლე“

თუ **y** —ზე ანუ ალიფ მაკსურაზე დამთავრებულ სიტყვას დაერთვის სუფიქსი, იგი ალიფად, ან **y** —დ გადაკეთდება:

ذِكْرَاهُ — ذِكْرِي
 رَمَاهُ — رَمَى
 رَأَاهُ — رَأَى
 إِلَيْهِ — إِلَى

სიტყვაში مائة ალიფი გრაფიკულია.

გრაფიკული و გვაქვს საკუთარ სახელში عَمَرُو

ბრალდებითში გრაფიკული (დაცვის) ალიფი არ არის საჭირო ჰამზით დამთავრებულ ფორმებში: خَزَّ , شَيَّ , (თუმცა ამ უკანასკნელ შემთხვევაში გვხვდება პარალელური ფორმები: شَيْتًا და სხვ.).

სავარჯიშო 183

გაახმოვნეთ და ჯგუფებად დაყავით ნაწარმოები თემების მოქმედებითი გვარის იმპერფექტივის მოცემული ფორმები პრეფიქსისა და მეორე ძირეულის იდენტური გახმოვნების მიხედვით (უ — ი ; ა — ა ; ა — ი) :

يَدْخُنْ ، يُمْكِنْ ، يَقْتَرِبْ ، يُوَاصِلْ ، يَتَحَسَّنْ ، يَجْتَمِعْ ، يَسْجَلْ ، يَنْقَاتِلْ ،
 يَقَابِلْ ، يَسْتَعْمَلْ ، يَتَدَخَّلْ ، يَنْقَلِبْ ، يَرْحَبْ ، يَظُنْ ، يَتَبَادَلْ ، يَسْتَقْبِلْ ،
 يَنْكُونْ ، يَصْبِحْ ، يَتَدَاوِلْ ، يَشْتَرِكْ ، يَنْقُذْ ، يَصْرَحْ ، يَغَادِرْ ، يَسْتَغْرِقْ .

სავარჯიშო 184

ლექსიკონის დახმარებით თარგმნეთ შემდეგი წინადადებები. გადაიყვანეთ ზმნები პერფექტივიდან იმპერფექტივში:

اِنْقَطَعَتْ اَلْعِلَاقَاتُ اَلْسِيَاسِيَّةُ بَيْنَ مِصْرَ وَتُونِسَ .
 اِسْتَقْبَلَ وَزِيرُ اَلْخَارِجِيَّةِ نَظِيرَهُ اَلْمِصْرِيَّ .
 اِسْتَعَدَّتْ بِالْأَمْسِ جَلْسَةً طَارِئَةً لِمَجْلِسِ اَلدِّفَاعِ .
 اِرْتَفَعَ مُسْتَوَى اَلْمَعِيشَةِ فِي اَلْبِلَادِ كَثِيرًا فِي اَلسَّنَوَاتِ اَلْأَخِيرَةِ .
 اِزْدَهَرَتْ اَلثَّقَافَةُ اَزْدِهَارًا كَبِيرًا فِي اَلْبِلَادِ اَلْعَرَبِيَّةِ فِي اَلْعُصُورِ اَلْأَوْسَطَى .
 اِحْتَقَلَتِ اَلدَّوْلَةُ بِاَلْعَيْدِ اَلْوَطَنِيِّ .
 اِمْتَنَعَ اَلْمُسْلِمُونَ عَنِ اَلْأَكْلِ وَاَلشُّرْبِ اِثْنَاءَ نَهَارِ رَمَضَانَ مِنْ اَلْفَجْرِ
 وَحَتَّى اَذَانِ اَلْمَغْرَبِ .
 اِمْتَنَعَتْ اَلسُّلْطَاتُ عَنِ اَللُّجُوءِ إِلَى اَلْقُوَّةِ لِفَضِّ اَلْمُنَازَعَاتِ فِي اَلْمَنَاطِقِ
 اَلْاِنْتِصَالِيَّةِ .
 فِي اَلْجَلْسَةِ اَلطَّارِئَةِ لَجَّأَ اَحَدُ اَعْضَاءِ اَلْأَمْنِ لَلْأَمَمِ اَلْمُتَّحِدَةِ إِلَى حَقِّ اَلنَّقْضِ .
 اِقْتَرَحَ رَئِيسُ اَلدَّوْلَةِ عَلَى رَئِيسِ اَلْوُزَرَاءِ اَلِاسْتِقَالَةَ فَوْرًا .
 اِشْتَرَطَتِ اَلْمُعَارِضَةُ اسْتِقَالَةَ رَئِيسِ اَلدَّوْلَةِ عَوَضًا عَنْ مِشَارَكَتِهَا فِي
 اَلْاِنْتِخَابَاتِ .
 اِسْتَنْتَجَ اَلْخَبْرَاءُ اَلْسِيَاسِيُّونَ مِنْ ذَلِكَ اَنْ اَلْوَضْعَ مُتَغَيِّرٌ .
 اِفْتَتَحَ وَزِيرُ اَلثَّقَافَةِ اَلْمَهْرَجَانَ اَلْعَالَمِيَّ لَلرَّقَصَاتِ وَاَلْاَغَانِي اَلشَّعْبِيَّةِ فِي

بيروت .

إِنْتَهَجَتْ ألدولة الصغيرة سياسة عَدَمِ الانحياز .

إِنْتَهَجَتْ ألدولة سياسة مَرْنَةٍ لِحِفْظِ ألسلام .

إِجْتَمَعَ مجلسُ ألامن للأممِ ألمتحدة أمس لإيقافِ عُدْوَانِ روسيا ضدَّ ألبلدِ الصغيرِ ألمجاورِ لها .

إِتَّصَلَ أالرئيسُ ألامريكيُّ برئيسِ جورجيا وأَسْتَفْهَمَ منه عن ألوَضْعِ أالراهنِ في ألمناطقِ أالانفصالية .

إِشْتَرَكَ وَقَدْنا في ألمباحثاتِ .

إِسْتَمَرَّتْ دَوْرَاتُ ألمباحثاتِ خِلالَ نِصْفِ ألسنة .

إِشْتَرَكْتَ في ألدعوة وفودِ من كلِّ ألبلدانِ ألعربية .

إِنْتَشَرَ ألدِينُ أالإسلاميُّ في أَلشَرْقِ أالأوسطِ في أَلْقَرْنِ ألسابعِ ألميلادِ .

إِتَّسَمَتْ ألمُعْدَاتُ ألزراعية أالجديدة بِإِنْتِاجِيَةٍ عالية .

إِنْسَحَبَتْ أَحكامُ هَذَا ألعَهْدِ على مناطقِ أالنزاعِ .

საგარეოში 185

შარყოფითად უპასუხეთ დანბულ შეკითხვებს (ლ + პირ. კილო):

هل أَسْتَمَعْتُمْ إلى آخرِ نَشْرَةٍ للأخبارِ ؟

هل أَسْتَحْدَمُ ألعَلَمُ أَحْدَثَ أالأجهزةِ خِلالَ ألمحاضرةِ ؟

هل إِسْتَعْمَلْتِ ألعُضَاةَ وسائلِ أالإعلامِ في أَلْحَمَلاتِ أالانتخابيةِ ؟

هل أَسْتَأْجَرْتِ ألسيارةَ ؟

هل أَشْتَعَلْتُ بهذا ألعهدِ على يدِ أالأستاذِ ألكبيرِ ؟

هل أَعْتَذَرُ ألطالِبُ ألماتأخرُ ؟

هل أَسْتَفْهَمُ ألعَلَمُ عن سببِ غِيَابِ ألطالِبِ في ألمحاضرةِ

ألاماضيةِ ؟

هل أَجْتَمَعَ مجلسُ ألعلماءِ في أالجامعةِ في أالأسبوعِ ألاماضيِ ؟

هل أَشْتَرَكْتُنِ في ألدعوةِ ألعلميةِ بألقاهرةِ في أالشهرِ

ألاماضيِ ؟

1 : საკითხი

من تاريخ العُملة العربية

إنْ أَخْتَرَا عِ ألعُمَلاتِ هو أَحَدُ أَكْثَرِ أالأفكارِ إِثارةً أَلتي طَوَّرَها أالإنسانُ . فلتَمَّ تَكُنْ أالنقودُ مَعْرُوفَةٌ منذَ أآلافِ أالسنينِ وَمِنْ ثَمَّ أَسْتَحْدَمَ أالإنسانُ نِظامَ أالمقايضةِ ... ومعَ مُرُورِ أالزَمَنِ تَمَّ أَسْتِخدامُ بَعْضِ أالسِّلَعِ كَنَقُودٍ لأنَّ أالنَّاسَ كانُوا يَقْبَلُونَهَا مُقَابِلَ ما يَغْرَضُونَهُ لِلْبَيْعِ . كانَ لِكُلِّ شَعْبٍ مِقياسٌ مُعَيَّنٌ فِفي أالصِّينِ مِثْلاً كانُوا يَتَعامَلُونَ بِأَلْمَحَارِ (اللؤلؤ) كَمِقياسٍ في مُعامَلاتِهِم . أالتَّجاريَّةُ بَيْنَما كانَ أَلثَّورُ هو

الْمَقْيَاسَ الرَّسْمِيَّ فِي الْيُونَانِ . أَمَّا فِي الْجَزِيرَةِ الْعَرَبِيَّةِ فَأَلْبَابِلُ كَانَتْ هِيَ الْمَقْيَاسَ
 التَّجَارِيَّ فِي مُعَامَلَاتِهِمْ وَتَخْتَلَفُ هَذِهِ الْمَقْيَاسُ مِنْ بِلَدٍ إِلَى بِلَدٍ وَكَانَتْ مِنْهَا الْحُبُوبُ
 وَالْجُلُودُ وَالنَّتْنُجُ وَالْمِلْحُ وَالْخَرَزُ الْخ . أَمَّا الدَّوَاعِ الْوَعْدُ الَّتِي أَتَتْ إِلَى التَّفَكِيرِ فِي سَكِّ
 الْعُمْلَةِ فَهِيَ كَثِيرَةٌ وَتَأْتِي عَلَى رَأْسِهَا عُيُوبُ نِظَامِ الْمَقْيَاضَةِ وَكَذَلِكَ صُعُوبَةُ التَّعَامُلِ
 مَعَ شُعُوبٍ أُخْرَى وَمِنْ هُنَا بَدَأَ التَّفَكِيرُ فِي إِجْبَادِ مَقْيَاسٍ مُعَيَّنٍ مُتَعَارَفٍ عَلَيْهِ لَدَى
 كَافَّةِ الشُّعُوبِ يَتَّصِفُ بِسَهُولَةٍ حَمْلِهِ وَصُعُوبَةٍ تَعَرُّضِهِ لِلضَّيَاعِ أَوْ التَّلَفِ وَبَدَأَ
 الْإِنْسَانُ التَّعَامُلَ بِالذَّهَبِ - ائْتَمَنَ الْمَعَادِنُ لَدَيْهِ وَاكْتَرَاهَا مَرُوءَةً فِي عَمَلِيَةِ السَّكِّ .
 فِي بَدَايَةِ الْأَمْرِ لَمْ تَكُنْ السَّبَابِكُ خَاضِعَةً لِأَيِّ إشرافٍ حُكُومِيٍّ ، ثُمَّ مِنْذُ الْقَرْنِ
 السَّادِسِ قَبْلَ الْمِيلَادِ بَدَأَتْ تَظْهَرُ صُورُ الْمُلُوكِ وَالْحُكَّامِ عَلَى جِهَةٍ وَاحِدَةٍ مِنَ الْعُمْلَةِ
 وَبَدَأَ اسْتِخْدَامُ مَعَادِنٍ أُخْرَى غَيْرِ الذَّهَبِ كَالْفِضَّةِ وَالنَّحَاسِ .

وَقَدْ مَرَّتِ الْعُمْلَةُ الْإِسْلَامِيَّةُ بِمَرَاحِلَ كَثِيرَةٍ مِنَ التَّنَطُّورِ وَالتَّغْيِيرِ ، فَمُنْذُ
 عَهْدِ الرُّسُولِ عَلَيْهِ الصَّلَاةُ وَالسَّلَامُ تَعَامَلُ الْمُسْلِمُونَ بِالْأَدْرَاهِمِ وَالْدَنَانِيرِ الْبِيْزَنْطِيَّةِ
 وَالْفَارَسِيَّةِ وَجَاءَ فَرَضُ الزَّكَاةِ بِهَذِهِ الْعُمْلَاتِ وَلَمْ يَطْرَأْ عَلَيْهِ أَيْ تَغْيِيلُ سَوَاءً
 أَكَانَ ذَلِكَ فِي الشَّكْلِ أَلْفَنِيٍّ أَوْ فِي مَضْمُونِ الْكُتَابَاتِ .

وَفِي عَهْدِ الْخَلِيفَةِ أَبِي بَكْرٍ الصِّدِّيقِ اسْتَمَرَّ اسْتِخْدَامُ هَذِهِ الْعُمْلَاتِ بِدُونِ أَيْ
 إِضَافَاتٍ ، وَلَكِنْ فِي عَهْدِ الْخَلِيفَةِ عُمَرَ بْنِ الْخَطَّابِ أَرَادَ الْمُسْلِمُونَ إِبْرَازَ شَخْصِيَّتِهِمْ
 الْمُسْتَقِلَّةَ رَغْمَ الْإِنْتِشِغَالِ بِالْفَتْوحَاتِ فَضَرَبَتْ الْعُمْلَاتُ الْإِسْلَامِيَّةُ ذَاتَ الطَّابِعِ
 الْبِيْزَنْطِيَّ أَوْ الْفَارَسِيَّ وَلَكِنْ بِإِضَافَةِ كُتَابَاتٍ عَرَبِيَّةٍ مِثْلَ الْحَمْدِ لِلَّهِ وَكَذَلِكَ مُحَمَّدُ
 رَسُولُ اللَّهِ وَبِأَسْمَاءِ الْخُلَفَاءِ الرَّاشِدِينَ بَدَلًا مِنْ اسْمِ كِسْرَى ، فَظَهَرَتْ الْعُمْلَاتُ تَحْمِيلَ
 وَجْهِ كِسْرَى الْجَائِيَّةِ وَعَلَى رَأْسِهِ النَّجَاجُ وَعَلَى الْوَجْهِ الْآخِرِ مَعْبُدُ النَّارِ وَشَكْلًا
 يُمَثِّلُ الْمَلِكَ مَعَ حَارَسَيْنِ مُدَجَّجَيْنِ بِالسَّلَاحِ وَحَوْلَ هَذِهِ الْأَشْكَالِ الْكُتَابَاتُ الْعَرَبِيَّةُ
 السَّالِفَةُ الْذِكْرُ ، وَلَكِنْ تَعَدُّ هَذِهِ الْعُمْلَاتُ مُجَرَّدَ مُحَاوَلَاتٍ أَوَّلِيَّةٍ لَمْ تَسْتَكْمَلْ
 عَنَاصِرُهَا مِنْ حَيْثُ إِبْرَازُ الشَّخْصِيَّةِ الْإِسْلَامِيَّةِ الْمُتَكَمِّلَةِ .

وَفِي عَهْدِ الْخَلِيفَةِ الْأُمَوِيِّ عَبْدِ الْمَلِكِ بْنِ مَرْوَانَ (65 هـ) بَدَأَ بِسَكِّ دَنَانِيرٍ عَلَى
 طَرَازِ الْعُمْلَاتِ الْبَرْوَنْزِيَّةِ الْبِيْزَنْطِيَّةِ الَّتِي كَانَتْ تُمَثِّلُ هِرَقْلَ وَلَدَيْهِ وَلَكِنَّهُ قَامَ
 بِبُيُوعِ شَهَادَةِ التَّوْحِيدِ عَلَى هَذِهِ الْعُمْلَاتِ . ثُمَّ الْغَيَّ صُورَةَ هِرَقْلَ وَلَدَيْهِ وَأَسْتَبْدَلَهَا
 بِصُورَتِهِ هُوَ وَحَوْلَهُ كُتَابَاتُ كُوفِيَّةٍ بِشَكْلِ دَانَرِيٍّ وَيَبْدُو عَبْدِ الْمَلِكِ بْنِ مَرْوَانَ فِي
 هَذِهِ الْعُمْلَاتِ وَفِي يَدِهِ سَيْفٌ كَرَّمَزَ لِلْإِمَامَةِ وَالْجِهَادِ فِي سَبِيلِ اللَّهِ .

وَقَدْ تَشَابَهَتْ الْعُمْلَاتُ الْعَبَّاسِيَّةُ كَثِيرًا مَعَ الْعُمْلَاتِ الْأُمَوِيَّةِ إِلَّا أَنَّ الْعُمْلَةَ الْأَبُوبِيَّةَ
 هِيَ الَّتِي اخْتَلَفَتْ اخْتِلَافًا كَبِيرًا فَلَمْ يَعْذُ يُكْتَبْ عَلَيْهَا آيَةٌ صِيغَ لِشَهَادَةِ التَّوْحِيدِ
 وَفِي عَامِ 648 هَجْرِيَّةٍ عِنْدَمَا تَوَلَّتِ الْمَلِكَةَ شَجَرَةُ الدَّرُّ زَوْجَةُ الْمَلِكِ الصَّالِحِ أَيُّوبَ
 عَرْشَ مِصْرَ ، كَتَبَتْ عَلَى وَجْهِ عُمْلَتِهَا الْمُسْتَعْصِمَةَ الصَّالِحَةَ مَلِكَةَ الْمُسْلِمِينَ وَالِدَةَ
 الْمَنْصُورِ خَلِيلِ خَلِيفَةِ أَمِيرِ الْمُؤْمِنِينَ ، وَحَوْلَهَا صِيغَةُ مَطْوَلَةٍ لِشَهَادَةِ التَّوْحِيدِ .
 تَعَدُّ هَذِهِ الْعُمْلَاتُ مِنْ أُنْذَرِ الْعُمْلَاتِ عَلَى الْإِطْلَاقِ ، إِذْ لَمْ يَتَجَاوَزْ حُكْمُ شَجَرَةِ
 الدَّرِّ الشَّهْرَيْنِ فَقَطْ ، إِلَّا أَنَّ شَجَرَةَ الدَّرِّ لَمْ تَكُنْ الْمَرْأَةُ الْعَرَبِيَّةَ الْوَاحِدَةَ الَّتِي تَضَعُ

صُورَتَهَا أَوْ اسْمَهَا عَلَى إِحْدَى الْعُمَلَاتِ الْعَرَبِيَّةِ ، فَقَدْ كَانَتْ أَلْمَلِكَةُ زُبَيْبَا أَوْ الزُّبَيْرَا
 مَلِكَةً تَذْمُرُ هِيَ أَوَّلُ امْرَأَةٍ عَرَبِيَّةٍ ضَرَبَتْ النُّقُودَ بِأَسْمِهَا وَفِي الْعَصْرِ الْعَبَّاسِيِّ
 كَانَتْ السَّيِّدَةُ زُبَيْدَةُ بِنْتُ جَعْفَرِ بْنِ الْمَنْصُورِ خَلِيفَةِ الْعَبَّاسِيِّ الَّتِي وَرَدَتْ كُنْيَتُهَا
 (أُمُّ جَعْفَرٍ) عَلَى النُّقُودِ الْعَرَبِيَّةِ الْإِسْلَامِيَّةِ الْمَضْرُوبَةِ لِزَوْجِهَا الْخَلِيفَةِ هَارُونَ
 الرَّشِيدِ ، كَمَا وَجِدَتْ نَقُودٌ كُتِبَ عَلَيْهَا أَسْمُهَا مَعَ الْعِبَارَةِ الدُّعَائِيَّةِ : يُبْقِ اللَّهُ لَأُمِّ
 جَعْفَرٍ . وَكَانَتْ هُنَاكَ نَقُودٌ نَحَّاسِيَّةٌ فِي الْعَصْرِ الْعَبَّاسِيِّ أَيْضًا اسْتَمَلَتْ عَلَى
 نُصُوصٍ عَرَبِيَّةٍ ضَرَبَتْهَا تَامَارًا ابْنَةُ جِيورْجِي الَّتِي حَكَمَتْ جُورْجِيَا مَا بَيْنَ 567-
 595 هَجْرِيَّةٍ . فِي بَغْدَادِ ضَرَبَتْ السُّلْطَانَةُ سَالِي بَكْ خَانِ نَقُودَهَا بِأَسْمِهَا وَعَلَيْهَا
 الْقَابُهَا السُّلْطَانُ الْعَالِيلُ أَوْ السُّلْطَانُ الْأَعْظَمُ .

საგარჯიშო 186

უპასუხეთ შეკითხვებს ტექსტის მიხედვით:

إِلَى أَيِّ زَمَنِ يَرْجِعُ تَارِيخُ اخْتِرَاعِ الْعُمَلَاتِ ؟
 هَلْ كَانَتْ النُّقُودُ مَعْرُوفَةً مِنْذُ أَلْفِ السِّنِينَ ؟
 هَلْ اسْتِخْدَامُ بَعْضِ السَّلْعِ كَنَقُودٍ كَانَ مُنْتَشِرًا فِي قَدِيمِ الزَّمَانِ ؟
 مَاذَا كَانُوا يَقْبَلُونَ مَقَابِلَ السَّلْعِ الْمُبِيعَةِ ؟
 مَا الْمَقْيَاسُ التِّجَارِيُّ الرَّسْمِيُّ فِي الْيُونَانِ قَدِيمًا ؟
 مَا الْمَقْيَاسُ التِّجَارِيُّ لَدَى الْعَرَبِ فِي الْجَزِيرَةِ الْعَرَبِيَّةِ قَدِيمًا ؟
 مَا هِيَ الدَّوَالِفُ الَّتِي أَدَّتْ إِلَى التَّفَكِيرِ فِي سَكِّ الْعُمَلَةِ ؟
 لِمَاذَا بَدَأَ الْإِنْسَانُ التَّعَامُلَ بِالذَّهَبِ كَمَقْيَاسٍ مُتَعَارَفٍ عَلَيْهِ لَدَى كَافَّةِ الشُّعُوبِ ؟
 مِنْذَى أَيِّ قَرْنٍ خَصَّصَتْ السَّبَائِكُ لِإِشْرَافِ حُكُومِيٍّ ؟
 مَا هِيَ أَوَّلُ عُمَلَةٍ أَدَّى الْمُسْلِمُونَ الزَّكَاةَ بِهَا ؟
 مَتَى ضَرَبَ الْمُسْلِمُونَ الْعُمَلَاتِ الْإِسْلَامِيَّةَ بِكُتَابَاتٍ عَرَبِيَّةٍ مِثْلَ الْحَمْدِ لِلَّهِ
 وَكَذَلِكَ مُحَمَّدَ رَسُولَ اللَّهِ وَبِأَسْمَاءِ الْخُلَفَاءِ الرَّاشِدِينَ ؟
 أَيُّ خَلِيفَةٍ بَدَأَ بِسَكِّ نَتَائِيرٍ عَلَى طَرَازِ الْعُمَلَاتِ الْبَرْوَنْزِيَّةِ الْبِيْزَنْطِيَّةِ بِوَضْعِ
 شَهَادَةِ التَّوْحِيدِ عَلَى هَذِهِ الْعُمَلَاتِ ؟
 بِمِ اِخْتَلَفَتْ الْعُمَلَةُ الْأَيُوبِيَّةُ عَنِ الْعُمَلَاتِ الْأُمَوِيَّةِ وَالْعَبَّاسِيَّةِ ؟
 مِنَ الْمَرَأَةِ الْعَرَبِيَّةِ الَّتِي وَضَعَتْ صُورَتَهَا أَوْ اسْمَهَا عَلَى الْعُمَلَاتِ الْعَرَبِيَّةِ ؟
 فِي أَيِّ دَوْلَةٍ مِنَ الدَّوَلَاتِ كَانَتْ تُنْقَدُّ نَقُودٌ نَحَّاسِيَّةٌ فِي الْعَصْرِ الْعَبَّاسِيِّ
 وَاسْتَمَلَتْ عَلَى نُصُوصٍ عَرَبِيَّةٍ ؟
 مَا هِيَ الْعُمَلَاتُ الْعَرَبِيَّةُ الْمَتَدَاوِلَةُ فِي الْبِلَادِ الْعَرَبِيَّةِ فِي الْوَقْتِ الْحَاضِرِ ؟

საგარჯიშო 187

თარგმნეთ რიგობითი რიცხვითი სახელის გამოყენებით:

ნესდების მეცამეტე მუხლი; წიგნის მეთორმეტე კარი; ორგანიზაციის ოცდამეთერ-
 თმეტე წერი; კონფერენციის პროგრამით ორმოცდამეხუთე მონაწილე; სიაში ორ-
 მოცდამეთერთმეტე მოსწავლე; დედაქალაქის ცენტრალური რაიონის სამოცდამე-

ხუთე ქუჩა; მეთერთმეტე ექიმთან; მეჩვიდმეტე მისსეულელი ექიმთან; სახლის მეთერთმეტე სართული; ალაპის ოთხმოცდამეცხრამეტე ექითეტი; ლექსიკონის სამოცდამეთერთმეტე სიტყვა; ოცდამეერთე საუკუნე; მეცხრამეტე საუკუნე; ორმოცდამეთერთმეტე სხდომა; ამ ქუჩის ოცდამეჩვიდმეტე სახლი; თავისი ასაკის ოთხმოცდამეთხუთმეტე წელს...

ტიკეტი II :

الحبّ والإيمان من أسرار الشباب الدائم

لماذا يَحْتَفِظُ البعض بشباب شبه دائم بَيْنَمَا تَذَاهِبُ الشَّبَابُ أَلْبَعَضَ الْآخَرُ فِي مُتَنَصِّفِ الْعُمْرِ؟

الإجابة التَّقْلِيدِيَّةُ الَّتِي يُرَدِّدُهَا الْأَطِبَّاءُ هِيَ أَنَّ بَعْضَ الْجِنَاثِ الْوَرَائِيَةِ لَهَا أَثَرٌ كَبِيرٌ، بِالإِضَافَةِ إِلَى تَجَنُّبِ عَوَامِلِ الْخَطَرِ مِثْلَ التَّدخينِ أَوْ تَعاطيِ الْكُحُولِ وَالْمُخَدَّرَاتِ وَالْأَغْذِيَةِ الْاَدَهِيَّةِ .

وَلَكِنْ أَخَذَتْ الْأَبْحَاثُ الْمَعِيشِيَّةُ الْعِلْمِيَّةُ الْقَتَتْ بَعْضَ الْأَضْوَاءِ عَلَى عَنَاصِرٍ أُخْرَى لَمْ تَدْخُلْ فِي الْحُسْبَانِ مِنْ قَبْلُ ، وَ مِنْهَا :

التَّفَاهُـمُ وَرُوحُ الْمَرْحِ : وَيَتَعَكَّسُ هَذَا فِي الْحَيَاةِ الزَّوْجِيَّةِ عَلَى وَجْهِ الْخُصُوصِ . وَقَدْ اثْبَتَ آخَرُ بَحْثٍ طَبِّيّ أَنَّهُ الْإِنْفِعَالُ وَالْغَضَبُ يَخْفِضَانِ الْمَنَاعَةَ الْطَبِيعِيَّةَ لِلْجِسْمِ بِنِسْبَةِ 20% ، بَيْنَمَا تَتَعَكَّسُ الْعِلَاقَةُ السَّعِيدَةُ إِيْجَابِيًّا عَلَى الصَّحَّةِ الْعَامَّةِ .

الصَّدَاقَةُ : مُعْظَمُ الْمُعَمَّرِينَ وَالْأَصِحَّاءِ لَدَيْهِمْ صَدَاقَاتٌ قَوِيَّةٌ وَعَائِلَةٌ تُسَاعِدُهُمْ وَقْتُ الْأَزْمَاتِ .

النُّوْمُ : عِنْدَمَا تَعْمَلُ بِجِدِّ لَا بُدَّ أَنْ تَأْخُذَ قِسْطًا مِنَ الرَّاحَةِ . وَيَحْتَاجُ الْجِسْمُ إِلَى سَبْعِ سَاعَاتٍ عَلَى الْأَقَلِّ مِنَ النَّوْمِ الْيَاقِي . وَعَدَمُ النَّوْمِ يَتَعَكَّسُ عَلَى الشُّعُورِ بِالتَّعَبِ وَالْإِرْهَاقِ وَعَدَمِ الْقُدْرَةِ عَلَى التَّرْكِيزِ ، وَبِالْتَّالِي تَذَهْوُرُ عَامٌ لِلصَّحَّةِ .

إِسْتِمَاعٌ إِلَى جِسْمِكَ : لَا تُهْمِلْ أَغْرَاضَ الْمَنَاعِبِ مِثْلَ الْأَلَمِ . وَيَسْتَطِيعُ جِسْمُكَ أَنْ يُخْبِرَكَ قَبْلَ أَنْ يَطْبِيبَ بِأَنَّ شَيْئًا مَا لَيْسَ عَلَى مَا يُرَامُ وَالْيَفَاتِكُ إِلَى عِلَامَاتِ التَّخْذِيرِ قَدْ تَجَنَّبَكَ الْعَدِيدُ مِنَ الْمَنَاعِبِ .

أَحِبَّ عَمَلِكَ : إِذَا كُنْتَ تَقُومُ بِعَمَلٍ لَا تُحِبُّهُ فَإِنَّ ذَلِكَ سَوْفَ يَتَعَكَّسُ عَلَى صِحَّتِكَ . وَقَدْ وَجَدَتْ إِحْدَى شَرَكَاتِ التَّأْمِينِ أَنَّ نِصْفَ الْعُمَالِ فِي وَطَائِفِ ذَاتِ ضُغُوطٍ نَفْسِيَّةٍ يُعَانُونَ الْكَثِيرَ مِنَ الْأَغْرَاضِ الْمَرَضِيَّةِ ، مِثْلَ التَّصَدَّاعِ وَالْبَرْدِ وَعُسْرِ الْهَضْمِ وَالْإِلْتِهَابِ الرُّتَوِيِّ .

إِلْتِزَامُ بِنِظَامِ غِذَائِيٍّ شَرْقِيِّ : وَيُطْلَقُ الْبَعْضُ عَلَى هَذَا <<غِذَاءُ الْبَحْرِ>> الْمَتَوَسَّطُ >> وَهُوَ يَتَكُونُ مِنَ النَّشَوِيَّاتِ وَالْفَاكِهَةِ وَالْخَضِرَاوَاتِ وَالْقَلِيلِ مِنَ اللَّحْمِ وَبَعْضِ الثُّومِ .

الإِيمَانُ : هُنَاكَ عِلَاقَةٌ وَثِيقَةٌ بَيْنَ الصَّحَّةِ وَالْإِيمَانِ ، وَقَفَّاءُ لِنَتَاقِيْ نَحْوِ 22 دِرَاسَةً رَبطَتْ بَيْنَ الْعَتِيدِ مِنَ الْأَمْرَاضِ وَعَدَمِ الْإِهْتِمَامِ بِالْأَنْوَاجِ الرُّوْحِيَّةِ الْضَّرُورِيَّةِ لِصِحَّةِ الْإِنْسَانِ . وَالْإِيمَانُ يَمْنَعُ الشُّعُورَ بِالضُّغْطِ الْعَصْبِيِّ وَيُوثِّقُ الْإِحْسَاسَ بِالْإِتْقَانِ وَيَذَعِمُ نَشَاطَ الْمَنَاعَةِ ضِدَّ الْعَدُوِّ وَالْأَمْرَاضِ .

ما هو الشرحُ الطَّيِّبُ التَّعْلِيلِي لِسِرِّ الشَّبَابِ شِبْهِ الدَّائِمِ ؟
 ما هي عَوَامِلُ الْخَطَرِ الَّتِي يَجِبُ تَجَنُّبُهَا لِلْإِحْتِفَاطِ بِشِبْهِ الدَّائِمِ ؟
 ما هي الْعُنَاصِرُ الْآخَرَى الَّتِي لَمْ تَدْخُلْ فِي الْحُسْبَانِ مِنْ قَبْلُ وَكَشَفَتْهَا أَخْذُتُ الْأَبْحَاثِ
 الْمَعِيشِيَّةِ الْعِلْمِيَّةِ ؟

كيف يَنْعَكِسُ الْإِنْفِعَالُ وَالْغَضَبُ عَلَى الصَّحَّةِ الْعَامَّةِ ؟
 إلى كم ساعة على الأقل من النَّوْمِ الْهَادِئِ يَحْتَاجُ جِسْمُ الْإِنْسَانِ ؟
 كيف يَسْتَطِيعُ الْإِنْسَانُ أَنْ يَتَجَنَّبَ الْعَدِيدَ مِنَ الْمَتَاعِبِ ؟ ما هي علاماتُ التَّخْذِيرِ ؟
 ما هي أَعْرَاضُ الْمَتَاعِبِ ؟
 ما هي الْأَعْرَاضُ الْمَرْضِيَّةُ لِلْمُوظَّفِينَ الْعَامِلِينَ فِي وَطَائِفِ ذَاتِ ضُغُوطٍ نَفْسِيَّةِ ؟
 مِمَّ يَتَكَوَّنُ الْنِظَامُ الْغِذَائِيُّ الشَّرْقِيُّ ؟
 ما هي الْعِلَاقَةُ بَيْنَ الصَّحَّةِ وَالْإِيمَانِ ؟
 ما الَّذِي يَقْوِي مَنَاعَةَ الْإِنْسَانِ ضِدَّ الْعَدْوَى وَالْأَمْرَاضِ ؟

اسرعُ الطَّرُقِ نَحْوَ السَّعَادَةِ

- عاملٌ نَفْسِكَ كَأَنَّكَ أَحْسَنَ صَنِيْقٍ لِنَفْسِكَ.
- إِذَا كُنْتَ تَجِدُ صَعُوبَةً فِي مَحَبَّةِ ذَاتِكَ ، فَتَمَرَّنْ عَلَى هَذَا الْحَبِّ.
- اجْلِسْ وَاكْتُبْ وَصْفًا لِنَفْسِكَ كَمَا يُمَكِّنُ أَنْ يَكْتُبَهُ عَنْكَ صَنِيْقٌ.
- دُونَ قَائِمَةٍ بِالْأَشْيَاءِ الَّتِي تُحِبُّ أَنْ تَضَعَهَا بِنَفْسِكَ ثُمَّ أَصْنَعْ شَيْئًا وَاحِدًا مِنْهَا عَلَى الْأَقَلِّ.
- عَلَيْكَ كُلُّ يَوْمٍ أَنْ تَقُومَ بَعْدَ مُحَدَّدٍ مِنَ الْأَشْيَاءِ وَالْأَعْمَالِ لِإِرَاحَتِكَ نَفْسِيًّا
- مِثْلَ تَمَشُّيَةٍ سَرِيعَةٍ خَاطِفَةٍ وَقِرَاءَةِ مَقَالٍ فِي جَرِيدَةٍ وَالْإِسْتِمَاعِ إِلَى قِطْعَةٍ
- مُوسِيقِيَّةٍ أَوْ حَتَّى الْإِكْتِفَاءِ بِالْتِطَلُّعِ إِلَى السَّمَاءِ وَمُرَاقَبَةِ أَقْرَبِ شَجَرَةٍ إِلَيْكَ.
- قَلِّلْ مِنَ الْمُدَّةِ الزَّمْنِيَّةِ الَّتِي تُفَكِّرُ فِيهَا فِي مَاضِيِكَ أَوْ إِشْغَلْ نَفْسَكَ
- بِالْمُسْتَقْبَلِ وَأَهْتَمَّ بِالْإِسْتِمْتَاعِ بِحَاضِرِكَ.
- اجْلِسْ وَاكْتُبْ تَارِيخَ حَيَاتِكَ أَوْ مُحْتَصَرًا لَهَا.
- أَثْنَاءَ كِتَابَتِكَ هَذِهِ ، حَاوِلْ أَنْ تُحَدِّدَ الْمَبَادِئَ الْإِفْتِرَاضِيَّةَ الَّتِي سِرَتْ عَلَيْهَا
- فِي حَيَاتِكَ مِثْلَ النَّجَاحِ وَالنَّيْقَةِ.
- ضَعْ لِنَفْسِكَ أَفْتِرَاضَاتٍ جَيِّدَةٍ تُغْفِيكَ مَزِيدًا مِنَ الْحُرِّيَّةِ وَالْإِخْتِيَارَاتِ.
- رَاجِعْ مَا كَتَبْتَ وَسَكَّنْشِفْ أَمَامَكَ طَرُقَ بَدِيلَةٍ كَثِيرَةٍ سَتَتَمَكَّنُ أَنْ
- تَسِيرَ فِي وَاحِدٍ مِنْهَا.

დიპლომა :

دراسةُ اللغة العربية

جَابِر : — سَمِعْتُ قَبْلَ قَلِيلٍ كَلَامَكَ الْعَرَبِيَّ وَفَهِمْتُ أَنَّكَ أَجْنَبِيٌّ . مِنْ أَيْنَ أَنْتَ ؟
زَمِيلُهُ الْأَجْنَبِيُّ مِنْ جُورْجِيَا : — إِسْمُخْ لِي أَنْ أَقْدِمَ نَفْسِي . إِسْمِي جُورْجِي وَأَنَا
مِنْ جُورْجِيَا .

جَابِر : — تَشْرَفْنَا ! أَهْلًا وَسَهْلًا بِكَ فِي مِصْرَ . هَلْ بَدَأْتَ دِرَاسَةَ اللُّغَةِ الْعَرَبِيَّةِ
مُنْذُ مَدَّةٍ طَوِيلَةٍ ؟

جُورْجِي : — نَعَمْ ، بَدَأْتُ دِرَاسَةَ اللُّغَةِ الْعَرَبِيَّةِ مُنْذُ حَوَالِي ثَلَاثِ سَنَوَاتٍ فِي
جَامِعَةِ قَيْسِيَّةِ الْحُكُومِيَّةِ ، تَخْصُّصِي الدِّرَاسَاتِ الْعَرَبِيَّةِ أَيْ تَارِيخَ الْعَرَبِ
وَحَضَارَتِهِمْ وَأَدَابِهِمْ قَدِيمًا وَحَدِيثًا . وَصَلْتُ إِلَى مِصْرَ لِمُوَاصَلَةِ دِرَاسَتِي فِي جَامِعَةِ
الْقَاهِرَةِ .

جَابِر : — لَعَنَكَ الْعَرَبِيَّةَ جَيِّدَةً . كَلَامُكَ وَاضِحٌ وَنُطْقُكَ مُمْتَازٌ . أَرَاكَ حَرِيصًا عَلَى
دِرَاسَةِ اللُّغَةِ الْعَرَبِيَّةِ .

جُورْجِي : — بِيَالْتَأَكِيدُ ، هَذَا هُوَ هَدْفِي مِنْ الْحُضُورِ إِلَى مِصْرَ . سَابَنْدِلُ كُلِّ جُهُودِي
حَتَّى أَصِلَ إِلَى هَدْفِي .

جَابِر : — بِيَالرَّأْيِ الْعَامِّ الْمُتَّفَقِ عَلَيْهِ إِنَّ اللُّغَةَ الْعَرَبِيَّةَ صَعْبَةٌ ، وَغَرِيبَةٌ عَنِ اللُّغَاتِ
الْأُورُوبِيَّةِ . مَا رَأَيْكَ فِي ذَلِكَ ؟

جُورْجِي : — إِنَّ اللُّغَةَ الْعَرَبِيَّةَ تَخْتَلِفُ فَعْلًا بَعْضَ الْأَخْتِلَافِ عَنِ اللُّغَاتِ الْأُورُوبِيَّةِ .
ذَلِكَ أَنَّ الْأَخْرُفَ الْعَرَبِيَّةَ لَا صِلَةَ لَهَا بِأَخْرُفِ اللَّاتِينِيَّةِ وَأَتَجَاهُ الْكِتَابَةِ فِيهَا مِنْ
الْيَمِينِ إِلَى الشَّمَالِ عَلَى عَكْسِ اللُّغَاتِ الْأُورُوبِيَّةِ الْخ .

جَابِر : — مَا هُوَ مَوْقِفُكَ مِنَ الْوَضْعِ الْغُفْرِيِّ فِي الْعَالَمِ الْعَرَبِيِّ ؟ أَغْنَى الْإِزْدِوَاجِيَّةُ
اللُّغَوِيَّةُ .

جُورْجِي : — كَمَا أَرَى ، فَإِنَّ اللُّغَةَ الْعَرَبِيَّةَ الْفُصْحَى هِيَ اللُّغَةُ الْمُسْتَغْمَلَةُ رَسْمِيًا
وَبِيْذُونَ . أَسَيِّئْتَنَاءَ فِي كُلِّ أَيْلَادِ الْعَرَبِيَّةِ . هِيَ لُغَةُ الْكِتَابَاتِ الْإِدَارِيَّةِ وَالْأَصْحَافَةِ
وَالْتَّعْلِيمِ فَضْلًا عَنِ لُغَةِ الْأَلْبَاحِ الْعِلْمِيَّةِ وَالتَّأْلِيفِ الْأَدَبِيَّةِ . أَمَّا الْأَلْهَجَاتُ الْدَارِجَةُ
فَهِيَ لُغَةُ الْحَدِيثِ غَيْرُ الْمَكْتُوبَةِ وَيَسْتَعْدِمُهَا النَّاسُ فِي حَيَاتِهِمْ الْيَوْمِيَّةِ .

جَابِر : — يَرَى الْبَعْضُ أَنَّ دِرَاسَةَ اللُّغَةِ الْعَرَبِيَّةِ الْمُعَاصِرَةِ أَفْضَلُ مِنْ دِرَاسَةِ
الْعَامِّيَّاتِ . مَا رَأَيْكَ ؟

زَمِيلُهُ الْجُورْجِي : — أَفْضَلُ دِرَاسَةِ اللُّغَةِ الْعَرَبِيَّةِ الْمُعَاصِرَةِ لِأَنَّهَا مِفْتَاحٌ لِكُلِّ
الْبِلَادِ الْعَرَبِيَّةِ بَيِّنَةً لِلْهَجَةِ غَيْرِ صَالِحَةٍ إِلَّا لِبِلَادِ وَاحِدٍ ، مَعَ الْعِلْمِ أَنَّهُ فِي الْبِلَادِ
الْوَاحِدَةِ قَدْ تَنَعَّدَتْ الْأَلْهَجَاتُ وَتَخْتَلِفُ فِيهِ مِنْ مَنَاطِقَةٍ إِلَى أُخْرَى ، بِإِلَاضَافَةٍ إِلَى أَنَّ

اللهجات غير مكتوبة وليس لها قواعد مُحَدَّدة مَضْبُوطَة .
 جابر : — ألمْ تَجِدْ بَعْضَ الصُّعُوبَاتِ فِي الْمَعَامَلَةِ مَعَ الْعَامَّةِ بِاللُّغَةِ الْفُصْحَى ؟
 زميلة أجورجي : — أنتَ على حَقٍّ . إِنَّ النَّاسَ فِي الشُّوَارِعِ وَالْمَحَلَّاتِ الْتِجَارِيَّةِ
 يَتَكَلَّمُونَ بِالْعَامِيَّةِ . هُمْ يَفْهَمُونَ كَلَامِي بِالْفُصْحَى لَكِنِّي أَجِدُ صُعُوبَاتٍ كَبِيرَةً فِي
 فَهْمِ كَلَامِهِمْ .

جابر : — فِي هَذِهِ الْمَرْحَلَةِ أَنْتَ لَنْ تَفْهَمَ اللُّغَةَ الْدَارِجَةَ لَكِنَّكَ بَعْدَمَا سَتَمُكِّثُ
 بَيْنَنَا بَعْضَ الْوَقْتِ سَتَتَعَوَّدُ وَسَتَعَلِّمُ اللُّغَةَ الْدَارِجَةَ وَسَتَتَكَلَّمُ بِالْعَامِيَّةِ إِلَى
 الدَّرَجَةِ نَفْسِهَا الَّتِي تَتَكَلَّمُ بِهَا اللُّغَةُ الْفُصْحَى .
 جورجي : — شُكْرًا جَزِيلًا عَلَى لُطْفِكَ وَعَلَى مُجَامَلَتِكَ .

جابر : — لَا ، أَبَدًا . مَجْمُوعَتُنَا كَبِيرَةٌ ، تَتَكَوَّنُ مِنْ خَمْسَةِ عَشَرَ شَخْصًا .
 عَشْرَةُ طُلَّابٍ وَخَمْسَةُ أَسَايِدَةٍ . نَحْنُ جَمِيعًا نَرْغِبُ فِي أَنْ نَتَقَارَّبَ مَعَ النَّاسِ
 الْمِصْرِيِّينَ ، نَتَعَرَّفَ إِلَى حَيَاتِهِمْ الْيَوْمِيَّةِ وَعَادَاتِهِمْ وَتَقَالِيدِهِمْ الشَّعْبِيَّةِ .
 جابر : — أَتَمَنَّى لَكَ النِّجَاحَاتِ فِي تَنْفِيزِ أَهْدَافِكَ وَإِتْقَانِ اللُّغَةِ الْعَرَبِيَّةِ . وَكَيْ يَغْرَفَ
 بَعْضُنَا بَعْضًا يَسْكَتِلُ أَحْسَنَ ، أَذْعُوكَ إِلَى الْغَدَاءِ غَدًا مَعِي أَنَا وَأَسْرَتِي ، لِنَتَنَاوَلَ
 الْغَدَاءَ مَعًا ، لِنَتَذَوَّقَ الْأَطْعِمَةَ الشَّرْقِيَّةَ وَنَسْمَعَ إِلَى كَلَامِنَا بِالْعَامِيَّةِ وَنَسْتَفِيدَ مِنْهُ .
 جورجي : — شُكْرًا جَزِيلًا عَلَى هَذِهِ الدَّعْوَةِ ، سَأَحْضُرُ فِي الْمَوْعِدِ بِالضَّبْطِ .
 جابر : — إِنْ ، مَوْعِدَتُنَا غَدًا فِي السَّاعَةِ السَّادِسَةِ . خُذْ بِيَطَاقَتِي ، عَلَيْهَا عُتَوَانِي
 وَرَقْمُ الْهَاتِفِ لِمَتَزِلِي وَرَقْمُ تَلِيفُونِي الْمَحْمُولِ .

191 სავარჯიშო

უძახებთ შეკითხვებს დიალოგის მიხედვით:

بِالْإِذَاءِ الْعَامَّ الْمَتَّفَقَ عَلَيْهِ لِمَاذَا تُعَدُّ اللُّغَةُ الْعَرَبِيَّةُ صَعْبَةً وَغَرِيبَةً عَنِ اللُّغَاتِ
 الْأُورُوبِيَّةِ ؟

مَا هِيَ صُعُوبَاتُ الْأَحْرَافِ الْعَرَبِيَّةِ وَالْكِتَابَةِ الْعَرَبِيَّةِ ؟

مَا الْفَرْقُ بَيْنَ اللُّغَةِ الْعَرَبِيَّةِ الْفُصْحَى وَاللَّهْجَاتِ ؟

أَيُّ لُغَةٍ يَسْتَخْدِمُ النَّاسُ فِي حَيَاتِهِمْ الْيَوْمِيَّةِ ؟

هَلِ الْلَّهْجَاتُ الْعَرَبِيَّةُ لَهَا قَوَاعِدُ مُحَدَّدَةٌ مَضْبُوطَةٌ ؟

لِمَاذَا يَرَى الْبَعْضُ أَنَّ دِرَاسَةَ اللُّغَةِ الْعَرَبِيَّةِ الْمُعَاصِرَةِ أَفْضَلُ مِنْ دِرَاسَةِ الْعَامِيَّاتِ ؟

هَلِ يَجِبُ الْمَسْتَشْرِقُونَ صُعُوبَاتِ فِي الْمَعَامَلَةِ مَعَ الْعَامَّةِ بِاللُّغَةِ الْفُصْحَى ؟

إِلَا مَا يَحْتَاجُ الْمَسْتَشْرِقُ الْأَجْنَبِيَّ لِإِتْقَانِ اللُّغَةِ الْعَرَبِيَّةِ ؟

هَلِ تَتَوَيَّ السَّفَرُ إِلَى أَيِّ بِلَادٍ عَرَبِيٍّ لِيَتَعَلَّمَ اللُّغَةَ الْدَارِجَةَ وَتَتَكَلَّمَ بِالْعَامِيَّةِ إِلَى

الدَّرَجَةِ نَفْسِهَا الَّتِي تَتَكَلَّمُ بِهَا اللُّغَةُ الْفُصْحَى ؟

არაბულ სიტყვათა უმრავლესობას სამი თანხმოვნისგან შემდგარი მყარი ძირი აქვს, რომელსაც ამ სიტყვების ლექსიკური მნიშვნელობა (სემანტიკა) უკავშირდება. მაგ., ძირს **كُتِبَ** -ს „წერის“ მნიშვნელობა აქვს, **أُكْتُبُ** -ს „წასვლის“ და ა.შ.

სიტყვები არაბულ ლექსიკონებში უფრო ხშირად სწორედ ამ ძირებზეა დალაგებული ე.წ. ბუდეებად. მაგ., **كُتِبَ** ძირზე დალაგდება სიტყვები: **كُتِبَ** „დაწერა, წერდა“, **كِتَابٌ** „წიგნი“, **كَاتِبٌ** „მწერალი“, **مَكْتُوبٌ** „დაწერილი“, **مَكْتَبَةٌ** „ბიბლიოთეკა“ და სხვ.

ძირეულ თანხმოვნებთან განაწილებული მოკლე და გრძელი ხმოვნების (შინაგანი ფლექსიის), აგრეთვე თანხმოვნების შემცველი აფიქსების მეშვეობით აგებულია სიტყვები, მათი ფუძეები და გამოხატულია გრამატიკული კატეგორიები.

ტრადიციულად არაბულ გრამატიკაში სამი ძირეული თანხმოვნის აღსანიშნავად გამოყენებულია **فَعَلَ** ძირი* და ამ ძირით აღინიშნება სხვადასხვა ყალიბის (მოდელების) ტიპები: **فَعَلَ** (ზმნა), **فَاعِلٌ** (მოქმედებითი გვარის მიმღეობა), **فَعِيلٌ** (ზედსართავი სახელი), **فَعَالٌ** (მსხვერუელი მრავლობითის ტიპი) ან აფიქსიანი ფორმები: **أَفْعَالٌ** (მსხვერუელი მრავლობითის ტიპი), **فَعْلَاءٌ** (ფერისა და ფიზიკური ნაკლის აღმნიშვნელი ზედსართავი სახელი), **مَفْعُولٌ** (ვნებითი გვარის მიმღეობა), **فَعْلَانٌ** (ინტენსივობის სახელი), **إِفْعَالٌ** (VIII თემის მასდარი) და სხვ.

არაბულში ერთ ძირეულ თანხმოვანს მხოლოდ ნაცვალსახელური ელემენტები და ნაწილაკები შეიცავენ ხოლმე.

ორი ძირეული თანხმოვნის მქონე სახელებიც გამონაკლისს შეადგენენ არაბულში. მაგ., **أَبٌ** „მამა“, **أَخٌ** „ძმა“, და **أَمٌ** „სისხლი“.

მცირეა ოთხთანხმოვნიანი სახელებისა და ზმნების რიცხვიც (მაგ., **ذَفْتَرٌ** „რეგული“, **زَلْزَلٌ** „მიწა იძრა“), ხუთთანხმოვნიანი სახელები კი მეტად იშვიათი (მაგ., **سَفَرَجَلٌ** „კომში“, **بَرْتَمَاجٌ** „პროგრამა“).

ძირში შემავალი თანხმოვნების მიხედვით ზმნებს შემდეგ ტიპებად აჯგუფებენ:

1) გემინირებული (გაორკეცებული), მაგ., **مَرَّ**

2) პამზიანი (პამზა პირველ, მეორე ან მესამე ძირეულად, მაგ., **قَرَأَ**, **سَأَلَ**, **أَخَذَ**)

3) სუსტი ზმნები:

ა) **يَبِيسُ**, **وَصَلَ** ან **ي** პირველ ძირეულად, მაგ.,

ბ) ე.წ. ცარიელი ზმნები, რომელთა მეორე ძირეული **و** ან **ي** -ია, მაგ., **قَالَ**, **سَارَ**, **خَافَ**

* ევროპულ გრამატიკულ ლიტერატურაში ძირეული თანხმოვნის აღმნიშვნელად იხმარება R (მესაბამისად, პირველი ძირეული - R₁, მეორე ძირეული - R₂ და ა.შ.)

გ) საკუთრივ სუსტი ზმნები სუსტი ძირეულით (و ან ي) ბოლოში, მაგ., دَعَا , رَضِيَ , رَمَى

ჩამოთვლილი ზმნური ძირების კომბინაცია ნარევ ტიპებს იძლევა. მაგ., ჰამზიანი გემინირებული , أَمَّ , ჰამზიანი სუსტი , رَأَى , სუსტი გემინირებული , وَدَّ , ჰამზიანი ორმაგად სუსტი , وَاى და სხვ.

არაარაბული წარმოშობის ლექსიკა

მიიჩნევენ, რომ არაბული ენა, თავისი სტრუქტურული თავისებურებებიდან გამომდინარე, ძნელად სესხულობს ლექსიკურ ერთეულებს სხვა ენებიდან. მიუხედავად ამისა, ასეთი ნასესხობების რიცხვი მაინც არცთუ მცირეა. მაგალითისათვის შეიძლება ზოგიერთი ასეთი ნასესხობის ჩამოთვლა: უძველეს ხანაში შემოსულად ითვლება خَاتَم „ბეჭედი“ ეგვიპტურიდან, აქადური წარმოშობისაა II თემის ზმნა كَفَرَ „აპატია, გამოისყიდა“; მიიჩნია ურნმუნოდ. აქადურია აგრეთვე أَجَرَ „აგური“ და სხვ.; ასურულიდანაა შემოსული كَيْس „ქისა“. ბევრია მონათესავე არამეული ენიდან შემოსული სიტყვები: بَاب „კარი“, „ლორი“, خَنْزِير „ხმალი“, سَيْف „ზეთისხილი“, زَيْت „სურათი“, صُورَة „გემი“, سَاعَة „საათი“, صَام „მარხულობდა“ და სხვ. მრავლად გვაქვს ნასესხობები სხვა სემიტური ენებიდანაც, მაგ.: ებრაულიდან- بَشَر „ხორცი“; „ადამიანი, კაცობრიობა“, نَبِي „წინასწარმეტყველი“; ეთიოპურის გზითაა შემოსული ბერძნული أَنْجِيل „ევანგელე“ და სხვ.

არამონათესავე ენებიდან შემოსულია: ფალაურიდან - نِبْيَاخ „ფარჩა“; სპარსულიდან - تَخْت „ტახტი“, رَزَق „ქონება“, جَوْز „ნიგოზი“; თურქულიდან - فَرسَخ „ხანი“, بَاش „თავი“; ბერძნულიდან - دِينَار „დინარი, ოქროს მონეტა“, سِيَّوَان „საზომი ერთეული ფარსახი“, اسْطُوَانَة „სვეტი, კოლონა“; ლათინურიდან - طَبْلَة „გობი“ და სხვ.

XIX ს-ის არაბულში ფართოდ გავრცელდა ნასესხობები ევროპული ენებიდან, ძირითადად, ფრანგულიდან და ინგლისურიდან. ამჟამად გავრცელებულ ნასესხობათა სიმრავლის გამო მხოლოდ მცირე ნაწილს ჩამოვთვლით: فِينِي „ვიდეო“; كَمْبِيوتر „კომპიუტერი“; كَوَكَاين „კოკაინი“; كَاسِي „კასეტი“; رَادَار „რადარი“; دِيპლომატიَا „დიპლომატია“; سَتُوِيُو „სტუდიო“; شَوْفِينِي „შოვინიზმი“; فِيرُوسَات „ვირუსები“; هَرْمُونَات „ჰორმონები“ და სხვ.

ნასესხობების მრ. ჩვეულებრივ, ات - სუფიქსით იწარმოება: تَلْفُونَات > تَلْفُون „და სხვ. ზოგჯერ კი ფუძეში თანხმოვნის ჩამატებით (ჩვეულებრივ, *). მაგ.: رَائِيُو > رَائِيُو هَات „და სხვ. მაგრამ > كَازِينُو هَات „კაზინო“ > كَازِينُو , رَائِيُو هَات > > مِيلِيُون „მლნ“ , اَمْتَار > مِتر „მეტრი“ > بَنَك „ბანკი“ > > مَلَايِين „მლნ“ და სხვ.

**ე. წ. ცარიელი ზმნები, რომელთა მეორე ძირეულია
სუსტი თანხმოვანი ა და ყ
(I თემა)**

მეორე ძირეულად ა (ვ) -ის მქონე ზმნები პერფექტივში ხმოვნით დაწყებული სუფიქსის დართვისას ფუძის „გაშლილ“ ვარიანტს უჩვენებენ. მაგ.: **قَالَ , قَالَتْ** და სხვ. (მდრ. **كَانَ**). ხოლო თანხმოვნით დაწყებული სუფიქსის დართვისას ან ფუძის უხმოვნოდ დაბოლოებისას აქვთ ე.წ. „შეკუმშული“ ვარიანტი.

„შეკუმშული“ ვარიანტი გვაქვს პერფექტივში, მაგ.: **قُلْتُ , قُلْتُمَا** , ასევე პირობითი კილოს ზოგ ფორმაში, მაგ.: **تَقُلْ , أَقُلْ** და ბრძანებითი კილოს ორ ფორმაში: **قُلْ , قُلْنِ**

მოკლე ხმოვანი პირველ ძირეულთან შეპირობებულია მეორე ძირეულით და ამოიცნობა იმპერფექტივის ფუძის მეშვეობით. მაგ.: **يَقُولُ**

პერფექტივი قَالَ (قَوْلٌ * <)	იმპერფექტივი يَقُولُ (يَقْوُلٌ * <)	ბრძანებითი قُلْ

ზმნებს, რომელთა მეორე ძირეულია **ყ** , შეკუმშულ ფორმაში ი ხმოვანი უჩნდებათ.

პერფექტივი سَارَ (سَيْرٌ * <)	იმპერფექტივი يَسِيرُ (يَسِيرٌ * <)	ბრძანებითი سِرْ

წესს არ ექვემდებარებიან:

პერფექტივი خَافَ نَامَ	იმპერფექტივი يَخَافُ يَنَامُ	ბრძანებითი خَفْ نَمْ

მათი მეორე ძირეულია ა (ვ).

ასევე წესს არ მისდევს:

პერფექტივი نَالَ	იმპერფექტივი يُنَالُ	ბრძანებითი نَلْ

ზმნაში **نَالَ** მეორე ძირეულია **ყ** , მაგრამ იმპერფექტივში გვაქვს ა .

ყალიბის ხმოვანთა განაწილება ჰამზის გარეშას მოითხოვს I თემის აქტიურ მიმლეობაში როგორც ა (ვ) -იან, ასევე (ა) - იან „ცარიელ“ ზმნებში: **سَارَ , قَانَلْ** .

ვნებითი გვარის მიმლეობები: **مَسِيرٌ** და **مَقْوُلٌ**

ზმნების ნაწილი, რომელთა მეორე ძირეულს ე.წ. სუსტი თანხმოვანი წარმოადგენს, ცარიელი ზმნების წესს არ ემორჩილება და ფორმებს სწორი სამთანხმოვნო ზმნების მსგავსად აწარმოებს. ასეთებია: ა (ვ) -იანები **حَوْلَ** „იყო ელამი“, **صَوَفَ** „იყო მატყლისა“... მეორე ძირეული **ყ** (ა) - იანები: **جَيْدٌ** „ჰქონდა გრძელი კისერი“, **عَيْدٌ** „იყო მოქნილი“ და სხვ.

სასაუბრო ენაში თხრობით და კავშირებით კილოებში სუქუნით დამთავრებულ ფორმებში ხმოვნის დამოკლება არ ხდება: يَقُولُ , يَقُولُ და სხვ.

საფარჯიშო 192

გადაიყვანეთ ზმნის პერფექტივი III პირიდან I პირში ნიშნის მიხედვით:

زارَ صَدِيقَهُ الْمَرِيضَ . < زُرْتُ صَدِيقِي الْمَرِيضَ .

قَالَ الْكَاتِبُ عَنْ الْمُؤْتَمَرِ أَنَّهُ جَيِّدٌ . كَانَ سَعِيدًا جَدًّا بَيْنَتَايَ الْمُؤْتَمَرِ . عَادَ الزَّمِيلُ مِنْ مِصْرَ مِنْذُ يَوْمَيْنِ . بَاعَتْ الشَّرْكَةُ أَسْهُمَهَا فِي الْمَزَادِ الْعَلَنِيِّ . كَانَتْ الْمُوظَّفَةُ بِمَكْتَبِ الْبَرِيدِ . قَامَتْ الْمُوظَّفَةُ بِأَعْمَالٍ إِدَارِيَّةٍ كَثِيرَةٍ . زَارَ الْأَسْيَاحُ مَعَالِمَ الْبَلَدِ . بَاغَ جَارِي سَيَارَتَهُ الْقَدِيمَةَ . سَارَ جَمِيعُ الزُّوَّارِ إِلَى مَرْكَزِ الْمَدِينَةِ . قَامَ مِنَ النَّوْمِ صَبَاحًا مُبَكَّرًا . نَامَ الْطِفْلُ مُتَأَخِّرًا . كَانَتْ كُلُّ الْعَائِلَةِ فِي زِيَارَةِ اللَّطِيبِ . قَامَ الطَّالِبُ بِوَأَجِبِهِ الْمَنْزِلِي . خَافَتْ الْفَتَاةُ مِنَ الْكَلْبِ . قَادَ الْأَسَانِقُ السَّيَّارَةَ بِسُرْعَةٍ . عَاشَ فِي الْخَارِجِ سَنَوَاتٌ طَوِيلَةً . خَافَ أَعْضَاءُ آلُوفٍ مِنَ الْطَقْسِ الْحَارِّ فِي الْمُنَاطِقَةِ الصَّحْرَاوِيَّةِ . قَامَ أَصْدِقَانِي بِنَزْهَةٍ جَمِيلَةٍ فِي ضَوَاحِي الْمَدِينَةِ . جَاءَ الْمُرَافِقُ إِلَى الْفَنْدَقِ لِأَخْذِ الضُّيُوفِ إِلَى الْمَسْرَحِ . جَاءَ أَحْمَدُ حَسْبَ الْمَوْعِدِ .

საფარჯიშო 193

ნიშნის მიხედვით გადააკეთეთ წართქმითი ნინადადებები უარყოფითად. გამოიყენეთ ნაწილაკი + იმპერფექტივი, პირობითი კილო:

زارَ آلُوفٌ جَامِعَتَنَا . < لَمْ يَزُرْ آلُوفٌ جَامِعَتَنَا .

دَارَ الْحَدِيثِ حَوْلَ مَوْضُوعَاتٍ سِيَاسِيَّةٍ . جَاءَ أَعْضَاءُ آلُوفٍ إِلَى قَاعَةِ الْمُؤْتَمَرَاتِ حَسْبَ الْمَوْعِدِ . بَاعَتْ الشَّرْكَةُ أَسْهُمَهَا كُلَّهَا . فِي نَهَائِهِ الْأَجْتِمَاعِ قَالَ الرَّئِيسُ كَلِمَتَهُ الْخَتَامِيَّةَ . عَادَ الضُّيُوفُ بَعْدَ الْمَسْرَحِ إِلَى الْفَنْدَقِ . قَامَ الضُّيُوفُ بِجَوْلَةٍ فِي دُورِ التَّنَشُّرِ الْمَخْتَلَفَةِ . خَافَ أَبِي مِنَ السَّفَرِ الطَّوِيلِ بِالطَّائِرَةِ . زُرْتُ الْمَعْلَمَ فِي الْمَكْتَبِ . عِشْتُ فِي هَذِهِ الْمَدِينَةِ مَدَّةً مِنَ الزَّمَنِ . قُلْتُ لَهُ الْحَقِيقَةَ . زَالَتْ هَذِهِ الشُّعُوبُ مِنَ الْوُجُودِ . نَالَ الْكَاتِبُ الْعَرَبِيَّ جَائِزَةً سَنَوِيَّةً فِي الْأَدَابِ . خَافَ الرَّجُلُ مِنَ الْمَوْتِ . طَالَ غُمْرُهُ . نَالَ الْبَلَدُ اسْتِقْلَالَهُ بَعْدَ الْحَرْبِ الْعَنِيفَةِ . غَابَ الطَّالِبُ عَنْ الْمَخَاضَرَاتِ . سَارَتْ أَسْيَارُهُ نَحْوَ الْمَسْجِدِ . فَاقَ عَدَدُ السُّكَّانِ فِي الْبَلَدِ أَلْمِيلُونَ . ذَاقَتْ صَدِيقَتِي فِي مِصْرٍ أَطْعَمَةً عَرَبِيَّةً .

إحذروا الحيوانات الأليفة

جاء في النداء التحذيري الصادر أخيراً عن منظمة الصحة العالمية أن نحو 35 مليار دولار تُنفق سنوياً في العالم على الحيوانات الأليفة التي فاق عددها، حسب آخر إحصاء رسمي قامت به منظمة دولية مختصة، 132 مليوناً من الكلاب والهيررة، تعيش في رعاية عائلات ميسورة في الغرب عموماً، بينما عشرات ملايين الأطفال مشرذون في الشوارع بدون أي رعاية عائلية وخارج مقاعد المدارس ... وإذا ما علمنا أن الذئب هو الحيوان الأكثر شراسة وغدراً وهو الأب لـ 85 بالمائة من الكلاب المخطوطة، نذكر مدى الظلم والإهمال اللذين يتعرض لهما الإنسان على حساب هذه الحيوانات التي تنام في أحضان مربّيهم وعلى المقاعد الوثيرة في الصالونات الفخمة، بينما أكثر من 375 مليون شخص يهيئون بلا أي مأوى.

إلى جانب ذلك هناك عشرات آلاف الموظفين مهمتهم تنظيف فضلات هذه الحيوانات من شوارع عواصم عالمية كبرى وإعداد أفخم المأكولات المغلّبة والطازجة. تم في الدول الغربية إنشاء مئات العيادات البيطرية المجهزة بأحدث المعدات والآلات الطبية المتطورة لأغراض تطبيب هذه الحيوانات والعناية باللقاح الدوري والعلاج الموسمي لها.

هذه المقارفة دفعت العديد من المنظمات الدولية إلى التحرك على كل المستويات وإطلاق النداء التحذيري من مخاطر هذه الحيوانات المخطوطة. وفقاً للمعلومات الرسمية لهذه المنظمات هذا هو الموضوع الخطير صحياً واقتصادياً واجتماعياً.

أشار آخر إحصاء رسمي حول هذا الموضوع أن 132 مليوناً من الكلاب والهيررة تعيش مع أفراد العائلات كواحد منها ويزداد هذا العدد سنوياً بنسبة تتراوح بين ستة وثمانية ملايين، وهذا مصدر يسبب مخاطر صحية للإنسان. إن ملايين الأطفال والبالغين يُصابون سنوياً بأمراض مختلفة مصدرها لهاث هذه الحيوانات ولعابها وفضلاتها. يؤكد الخبراء الاختصاصيون أن كل أنواع اللقاحات المستخنة غير قادرة على تبديل الهرمونات الحيوانية التي تضر كثيراً بصحة الإنسان، وبنوع خاص في خلايا الدماغ وفي الأمعاء.

تبقى المنطقة العربية، حسب آخر الإحصاءات، الأقل تعلقاً بتربية الحيوانات الأليفة قياساً إلى باقي شعوب العالم، ويرد الخبراء الدوليون سبب ذلك إلى علاقات العائلية المتماسكة في الشرق والنزعة العاطفية الجامحة تجاه الأطفال.

هل رعاية الحيوانات الأليفة أفضل خطأ من رعاية الإنسان في المجتمع الغربي ؟
 ما الذي نفع هذه المنظمات الدولية إلى التحرك على كل المستويات وإطلاق
 النداءات التحذيرية من مخاطر هذه الحيوانات ؟
 أي منطقة ، حسب آخر الإحصاءات ، الأقل تعلقًا بتربية الحيوانات الأليفة
 وما هو سبب ذلك ؟

დიალოგი :

في محلات المجوهرات والتحف

/تمارا / — مساء الخير ، يا نبيلة ، كيف حالك ؟
/نبيلة / — مساء النور ، تمارا . أنا بخير وأنت ؟ إن شاء الله ، مسرورة
(مبسوطة) بالمؤتمر وزيارة الأماكن التاريخية !
/تمارا / — بالضببط ، كانت جلسات المؤتمر مفيدة جدًا بالنسبة لي وأبحاث
المشاركين ممتعة . الأماكن السياحية في البرنامج الثقافي جميلة غايةً الجمال . إن
مدينتكم تجذب إليها الزوّارَ الكثيرين ، ولكنتي بقي لي يوم واحد قبل مغادرتي
مدينتكم الجميلة ولم أشتري الهدايا التذكارية لأصدقائي وزملائي . ألا يُمكنك أن
تُرَافِقيني إلى محلات المجوهرات والتحف ، فالصياغة العربية مشهورة جدًا وقد
سمعتُ عنها كثيرًا وسأختار من هذه المحلات هدايا من المجوهرات .
/نبيلة / — بكل سرور . آخذُكِ إلى حي الصّاعة . هناك محلات المجوهرات
والتحفُ الكثيرة . إذا أردتِ يمكن أن أنصحكِ فليست هذه المرّة الأولى التي أحضرُ
فيها إلى هذا الحي واشترى منه وفيه دائمًا مجوهرات جميلة للمناسبات المختلفة .
أنتي متأكّدة من أنك ستُحسِنين الاختيار .

/تمارا / — ممتاز ! ساشتري بعضَ المجوهرات والتَّخَف من الخاماتِ الطَّبيعية من النحاس والخشب والجلد المصنوعة بأيدي الفَنَّانين الإفريقيين البَنّانيين .
/نبيلة / — أنتِ مثلُ السَّيَّاحِ الأَجانبِ الآخرين الذين يشترون كثيرًا من بَرَادَاتِ الشاي والأباريق والأنيّة والْمَبَاخِر ... ويؤكِّدون أنَّ الخطوطَ غيرَ المُنتَظِمة سِمَة تُمَيِّزُ المُنتَاجاتِ الَّتِي تَصنَعُهَا الأيدي لَدَي أَهْلِ المَناطقِ البَنّانية وتَجْعَلُهَا أَرْوَعَ الأَعْمَالِ الفَنِّية .

/تمارا / — يا صديقتي العزيزة ، ليس الآن وقت للمناقشة عن التُّراثِ الفنيِّ ومصادر الإلهام. ألفَتانين فهو موضوع لمؤتمر آخر . أمّا الآن فهَيّا بنا بسرعة إلى حي الصّناعة .

في محلّ المجوهرات:

/البائع / — أهلاً وسهلاً ومرحباً ! إسمحي لي أن أقدم لك كل ما لدى من
المجوهرات المَعْرُوضَة في الواجهة فيمكنك الاختيار حسب رغبتك .

/تمارا / — أليس من الأفضل أن أرى مجموعة جديدة من المجوهرات ؟

/نبيلة / — إسمحي لي أن أسالك : هل هذه المجوهرات لفتيات أو لسيدات
متزوجات أو لمن ؟

/تمارا / — لا أنوي شراء خاتم للخطوبة ولا ديلة للزواج ، أريد هدايا لصديقتي
وزميلاتي .

/البائع / — طيب ، إذن يُمكنني أن أقترح عليك هذا السوار الجميل من الذهب

الخالص . فهو هدية ثمينة لكل امرأة ... أو أقترح عليك هذه القلائد من الأحجار

الكريمة : من اللؤلؤ والمرجان ... ولا بُدّ أن تعرفي ، كل الأحجار في محلي أصلية
ولا يوجد أي تقليد مثلما يوجد في محلات أخرى .

/تمارا / — لا ، أفضل هذا ألحقة من الذهب فهو مُرصّع بالحجارة الكريمة : من

الزمرّد والياقوت والماس ، أو هذا الخاتم ففيه فصّ من الماس . هل من الممكن أن
أراها ؟

/البائع / — طبعاً ، لك ذوق مُرَهَف وأنيق ! هدايا من الذهب دائماً مرغوب فيها

ولكن ... ألا يَبْذُو لك أنها هدايا ثمينة جداً ؟

/تمارا / — بالضبط ، أنت على حق . لكنني أحب الأشياء الجميلة والثرينة في نفس
الوقت ! إذن ماذا تستطيع أن تقترح عليّ من أشياء ذهبية وأسعارها معقولة ؟

/البائع / — ما رأيك مثلاً في هذا الدبّوس الذهبي أو الخلق بالفيروز . لو كنتُ

في مكانك لأخترتُ أحداً منهما . أسعارهما ليست غالية وهما جميلان جداً ،

مصنوعان بإتقان . تستطيعين أن تُقدّمي لصديقاتك وزميلاتك كهدايا .

/تمارا / — أأخذهما الاثنين . ما رأيك يا نبيلة ؟

/نبيلة / — لو أهدى لي أحد هذا الدبّوس أو الخلق لكنتُ سعيدة جداً .

/تمارا / — أنتِ صديقة مخلصة ! هل تستطيعين مُصاحبتني إلى محلّ التّخفّ

أيضاً ؟

/نبيلة / — طبعاً ، نذهب ونشاهد .

في محلّ التّخفّ:

/تمارا / — يا صديقتي ، لقد أدخلتيني في دنيا العجائب ! ما أجمل كلّ شيء هنا !

أنا في غنى عن الاختيار . كلّ شيء هنا نموذج فنيّ .

/نبيلة / — ألا ترغبين في شراء كلّ المحلّ ؟ يا عزيزتي ، دعي الاختيار للبائع ،

هو خبير في هذه الأشياء وهو في خدمتك . أرى أنّ صناعة النحاس مزدهرة هنا .

/البائع / — في دكانتي أحسن المنتجات النحاسية في الأسواق كلها . انظري يا

سيدتي إلى هذه الصواني المنقوشة باليد . مثلاً ، ما رأيك في هذه الصينية بجانب هذا

الشّمعدان الطويل ؟ إنها كبيرة ولكني أفضلها على سائرها . هي فريدة من نوعها فقد

تَطَلَّبَتْ شغلا كثيرا ورسومها في غاية الدقة . لا اظن انك تستطيعين ان تجدي مثلها في أي مكان . سعرها مرتفع فعلا ، ولكن ... يُمكن أن أخفضه لك . هل ستأخذيها ؟

/تمارا / — نعم ، آخذها وأعطني أيضا هذا الأبريق الصغير من النحاس وهذا البراد المفصّص الموجود في تلك الراوية .

/البائع / — تحت أمرك . يا سيدتي ، أكيد أنك لن تنحني على شراء هذه الصينية . أنا خبير وما رأيت أجمل منها . أنا مسرور لحصولك عليها .

/تمارا / — وأنا مسرورة أيضا . شكرا لك ومع أسلامه .

/البائع / — مع أسلامه وإلى لقاء قريب .

საგარეო 195

უძალადეო შეკითხვებს დიპლომატის მიხედვით:

ما هي الهدايا التذكارية التي يشتريها السائح من بلد أجنبي ؟

هل النساء يفضلن هدايا من المجوهرات فعلا ؟

هل الأشياء الجميلة تكون دائما ثمينة في نفس الوقت ؟

ما هي أنواع الحلى النسائية من الذهب والفضة ؟

ما هي الأحجار الكريمة التي ترصع بها الأساور والعقود الذهبية والفضية ؟

ما هي الأحجار الكريمة التي تصلح لفصوص الأختام ؟

هل صناعة النحاس مزدهرة في البلدان العربية ؟

ما هي المنتجات النحاسية والفضية المنقوشة بأيدي الأسواق العربية ؟

هل أسعار المنتجات اليدوية مرتفعة ؟ ولماذا ؟

შეკითხვა II:

أول موسوعة للعملة الإسلامية

تعود هواية جمع العملات إلى زمن بعيد للغاية . فتاريخ الحضارة يشير إلى الكثيرين من هواة جمع العملات الأثرية في العصور التاريخية المختلفة . أما في عصرنا الحاضر فتركز الاهتمام على عملة جمع العملات الأثرية في المتاحف العامة التي تمكنت من جمع كمية هائلة من العملات الأثرية القديمة وكذلك قامت معظم الدول بإنشاء جمعيات خاصة بالنقد الأثري وتقوم هذه الجمعيات بالعديد من العروض والمبيعات والمبادلات .

في عام 1980 انتهت مجموعة من العلماء والخبراء المصريين والأمريكيين من إعداد أول موسوعة للعملة الإسلامية الأثرية تضم مختلف العملات للعالم الإسلامي ويقدر عددها بنحو 5300 عملة من الذهب والفضة والبرونز والنحاس التي تم ضربها في مختلف العصور الإسلامية وتعتبر هذه العملات من التحف الأثرية

النَّابِرَةِ عَلَى مُسْتَوَى الْعَالَمِ كُلِّهِ . مِنْ هَذِهِ الْعُمَلَاتِ أَقْدَمَ دِرْهَمَ ضَرْبٍ فِي الْعَالَمِ الْإِسْلَامِيِّ وَهُوَ وَحِيدٌ مِنْ نَوْعِهِ فِي الْعَالَمِ وَيَحْمِلُ تَارِيخَ عَامِ 79 هَجْرِيَّةً ، كَمَا تَضُمُّ الْمَوْسُوعَةُ أَقْدَمَ دِينَارَيْنِ مِنَ الْذَهَبِ ضَرْبًا فِي عَهْدِ الْخَلِيفَةِ عَبْدِ الْمَلِكِ بْنِ مَرْوَانَ عَامَ 77 هَجْرِيَّةً وَالْدِينَارَ الْوَاحِدَ الَّذِي ضَرْبُهُ الْفَاطِمِيُّونَ بِشِمَالِ إِفْرِيقِيَا وَأَرْسَلُوهُ إِلَى مِصْرَ لِيَتِمَّ التَّدَاوُلُ بِهِ فِيهَا مِنْ أَجْلِ عَمَلِ دِعَايَةٍ لِمَذْهَبِهِمُ الشَّيْعِيِّ وَكَانَ لِهَذَا الدِّينَارِ دَوْرٌ أَسَاسِيٌّ فِي التَّمْهِيدِ لِلْفَاطِمِيِّينَ لِأَحْتِلَالِ مِصْرَ ، كَمَا تَشْمَلُ الْمَوْسُوعَةُ الدِّينَارَ الْوَاحِدَ الَّذِي ضَرْبُهُ الصَّلَيبِيُّونَ تَقْلِيدًا لِذَنَابِيرِ الْخَلِيفَةِ الْفَاطِمِيِّ الْحَافِظِ لِابْنِ اللَّهِ وَالْدِرْهَمَ الَّذِي ضَرْبُهُ تَقْلِيدًا لِإِبْرَاهِيمَ الْمَلِكِ الصَّالِحِ تَجْمُ الدِّينِ أَيُّوبَ ، وَهَاتَانِ الْقِطْعَتَانِ مِنَ الْأَلْبِلَةِ الْمَائِيَّةِ وَالْأَثَرِيَّةِ الَّتِي تُؤَكِّدُ أَنَّ الصَّلَيبِيِّينَ لَمْ يَجِئُوا إِلَى الشَّرْقِ الْعَرَبِيِّ لِحِمَايَةِ الدِّينِ فَقَطْ ، بَلْ بِيغْرَضِ الْإِقَامَةِ وَالْأَحْتِلَالِ .

საგარჯიშო 196

უპასუხეთ შეკითხვებს ტექსტის მიხედვით:

إلى أي زمن تعود هَوَايَةُ جَمْعِ الْعُمَلَاتِ ؟
 هل تستمر عَمَلِيَّةُ جَمْعِ الْعُمَلَاتِ فِي عَصْرِنَا الْحَاضِرِ ؟ وَعِلَامَ يَتَرَكِّزُ الْأَهْتِمَامُ ؟
 هل توجد جَمْعِيَّاتٌ خَاصَّةٌ بِالنَّقْدِ الْأَثَرِيِّ وَبِمَقْدُومِ هَذِهِ الْجَمْعِيَّاتِ ؟
 متى تَمَّ إِعْدَادُ أَوَّلِ مَوْسُوعَةٍ لِلْعُمَلَةِ الْإِسْلَامِيَّةِ الْأَثَرِيَّةِ وَمَاذَا تَضُمُّ ؟
 ما هو الْأَقْدَمُ مِنْ هَذِهِ الْعُمَلَاتِ ؟
 دِينَارٌ وَدِرْهَمٌ ضَرْبُهُمَا الصَّلَيبِيُّونَ مَا هِيَ قِيَمَتُهُمَا التَّأْرِيخِيَّةُ ؟

XVII გაცვეთილი

كَانَ ზმნა შედგენილ შემასმენელში (ზმნის ანალიტიკურ ფორმებში)

ნამყოსა და მყოფადის, ზოგჯერ კი ანმყოს, გამოსახატავად ზმნურ წინადადებაში იხმარება **كَانَ** (يَكُونُ) მეშველი (დამხმარე) ზმნის ფუნქციით.

كَانَ (პერფექტივი) ძირითადი ზმნის პერფექტივთან გამოხატავს ნამყო წინარე-ნარსულს. მაგ.: **كَانَ كَتَبَ** „დაუნერია“. ასეთ შემასმენელს (ზმნის ანალიტიკურ ფორმას) ხშირად ახლავს ნაწილაკი **قَدْ** „კიდევ, უკვე“. მაგ.: **كَانَ قَدْ تَغَيَّرَ** „უკვე შეცვლილა“.

كَانَ (პერფექტივი) ძირითადი ზმნის იმპერფექტივთან ნამყო უწყვეტელს გად-მოსცემს. მაგ.: **كَانَ يَصِيدُ** „ნადირობდა“;
كُلَّ يَوْمٍ كُنْتُ أَشْتَرِي الْفَوَاكِهَ مِنْ هَذَا الدَّكَانِ „ყოველ დღე ვყიდულობდი ხოლმე ხილს ამ დუქანში“.

როდესაც **كَانَ** -ს პერფექტივის ფორმას კავშირი **إِنْ** „თუ“ უძღვის, ხოლო ძირითადი ზმნა იმპერფექტივითაა წარმოდგენილი, მაშინ **كَانَ** ანმცოს გამოხატავს. მაგ.: **إِنْ كُنْتُمْ تَحِبُّونَ** „თუ გსურთ“.

ხანდახან **كَانَ** -ს იმპერფექტივი ძირითადი ზმნის პერფექტივითა და **قَدْ** ნა-ნილაკით გამოხატავს მომავალში უკვე დასრულებულ მოქმედებას, რომელიც სხვა მოქმედებას წინ უსწრებს. მაგ.:

عِنَّمَا أَرْجِعُ يُكُونُ قَدْ خَرَجَ „როდესაც დაებრუნდები, ის უკვე გასული იქნება“. ამგვარი კონსტრუქციით ზოგჯერ სავარაუდო მოქმედებაც გამოიხატება ხოლმე. მაგ.: **يَكُونُ قَدْ أَصِيبَ بِجِرَاحٍ** „იქნებ ჭრილობებიც მიიღოს“...

ანალოგიური ფუნქცია სხვა ზმნებსაც აქვთ. ესენია:

مَا زَالَ , **زَالَ** (**يَزَالُ**) - „გაქრა, შეწყდა, მოისპო“ (უარყოფით ნაწილაკებთან: **لَمْ يَزَلْ** , **لَمْ يَزَلْ** „თავი არ დაანება, არ მოეშვა, არ შეუნყვეტია (რამე)“).
მაგ.: **مَا زَالَ يَنَامُ** „ჯერ კიდევ ეძინა“.

دَامَ (**يُدْوِمُ**) - „გრძელდებოდა, მუდამ იყო“.
მაგ.: **مَا نُمْتُ تَقَوْمُ** „ვიდრე (სანამ) დგახარ“ (**مَا** მნიშვნელობით „რაც“).

عَادَ (**يَعُودُ**) - „დაბრუნდა, დაუბრუნდა (რამეს)“.
მაგ.: **عَادَ يَسْتَعْلِ** „დაუბრუნდა სამუშაოს, კვლავ დაიწყო მუშაობა“.
عَادَ فَتَحَسَّنَ أَلْحَالُ „მდგომარეობა კვლავ გაუმჯობესდა“.
لَمْ أَغْذِ طِفْلًا „ბავშვი აღარ ვარ“.

ظَلَّ (**يَظَلُّ**) - „იყო (დღის განმავლობაში, დღისით), გახდა, შეიქმნა“, *მომდევნო იმპერფექტივთან*: „დაიწყო (რამე), აგრძელებდა (რამეს)“.
მაგ.: **ظَلَّ يَصِيحُ** „დაიწყო ყვირილი“; **ظَلَّ يَكْتُبُ** „გაუთავებლად წერდა და წერდა“.

بَقِيَ (**يَبْقَى**) - „დარჩა, დაჰყო (სადმე)“; *მომდევნო იმპერფექტივთან*: „განაგრძო (რამე), აგრძელებდა (რამეს)“.
بَقِيَ يَطْلُبُ بِحَفْوَةٍ „კვლავ ითხოვს თავის უფლებებს“.

صَارَ (**يَصِيرُ**) - „იყო, გახდა, შეიქმნა“. *მომდევნო იმპერფექტივთან*: „დაიწყო (რამე)“. მაგ.: **صَارَ يَمْشِي** „დაიწყო სიარული“.
رَأَى (**يَرَى**) - „ნაწიდა“. *მომდევნო იმპერფექტივთან*: „დაიწყო (რამე)“.

أَصْبَحَ - „იყო, დილით იყო, გახდა, შეიქმნა“. *მომდევნო იმპერფექტივთან*: „დაიწყო (რამე)“.
მაგ.: **أَصْبَحَ يَضْحَكُ** „დაიწყო სიცილი“.

كَأَنَّ (يَكُنْ) — „ახლოს იყო, მიუახლოვდა (რამეს). მომდევნო იმპერფექტივთან: ლამის, თითქმის, კინაღამ ...“

მაგ.: كَادَ يَمُوتُ جَوْعًا „ლამის შიმშილით მოკვდა“.

IV თ. أَنْ — „რომ“ კავშირით მომდევნო იმპერფექტივთან: „იყო რამის წინა-შე, თითქმის, კინაღამ ...“

მაგ.: أَوْشَكَ أَنْ يَنْسَى وَعَدَهُ „ლამის თავისი დანაპირები დაავიწყდა“.

أَخَذَ — „აიღო, წაიღო (რამე), წაიყვანა (ვინმე)“. მომდევნო იმპერფექტივთან: დაიწყო (რამე). მაგ.: أَخَذَ يَقْرَأُ „დაიწყო კითხვა“.

بَدَأَ — „დაიწყო (რამე)“. მომდევნო იმპერფექტივთან: დაიწყო (რამის კეთება). მაგ.: بَدَأَ يَشْرَحُ „დაიწყო ახსნა“.

جَعَلَ — „გააკეთა, შექმნა“. მომდევნო იმპერფექტივთან: დაიწყო (რამე).

მაგ.: جَعَلَ يَأْكُلُ „დაიწყო ჭამა“;

გააკეთებინა, აიძულა გაეკეთებინა (რამე). მაგ.: جَعَلَهُ يَفْعَلُ „აიძულა ემუშა-ვა“.

ორასპექტიანი (ორსახიანი) წინადადება და წინადადება გამოყოფილი წევრით

არაბულისთვის დამახასიათებელია ზმნური წინადადების წევრთა რიგი PSO, ხოლო სახელად წინადადებაში — SPO რიგი. მაგრამ არსებობს კონსტრუქცია, რომელიც იწყება სახელობითში (ან ბრალდებითში ნაწილაკის ან კავშირის შემდეგ) დასმული სახელით, მაგრამ ეს წევრი ქვემდებარე არ არის. იგი წარმოადგენს დამატებას ან განსაზღვრებას და სახელობით ბრუნვამია, რადგანაც ქვემდებარის პოზიცია უჭირავს.

ასეთ წევრს მოჩვენებით ქვემდებარეს ან გამოყოფილ (იზოლირებულ) წევრს უწოდებენ. ეს წევრი წინადადებაში შემდეგ მეორდება სათანადო ნაცვალსახელური სუფიქსის სახით და წარმოადგენს პირდაპირ ან ირიბ დამატებას, ან განსაზღვრებას.

الابن تَحْبَهُ الْأُمُّ „ვაუიშვილი უყვარს [იგი] დედას“.

الْحَدَّادُ كَانَ لَهُ كَتَبٌ „მჭედელს ძალღი მყავდა“.

الضُّيُوفُ الْغَرَبُ يَرْحَبُ بِهِمُ الرَّئِيسُ „არაბ სტუმრებს ესალმება პრეზიდენტი“.

مَنْ كَثُرَ لَفْظُهُ كَثُرَ غَلَطُهُ „ვინც ბევრს ლაპარაკობს, ბევრს ცდება“.

ანალოგიური წყობა კითხვით წინადადებაშიც გვხვდება:

هَذَا الْكِتَابُ مِنْ أَيْنَ أَشْتَرَيْتَهُ ؟ „ეს წიგნი სად იყიდე?“.

ამგვარ სტრუქტურებს მიაკუთვნებენ ზოგჯერ ისეთ წინადადებებსაც, სადაც გამოყოფილი წევრის ფუნქციის ცვლა არ ხდება:

الْوَفْدُ الْمِصْرِيُّ مَتَى وَصَلَ ؟ „ეგვიპტის დელეგაცია როდის ჩამოვიდა?“

الْأَسْغَارُ هَلْ هِيَ مُحَدَّدَةٌ ؟ „ფასები განსაზღვრულია (ფიქსირებულია)?“

ამასთან, ჭეშმარიტ ორასპექტიან წინადადებებად მხოლოდ ზმნით გამოხატული პრედიკატის მქონე (და ამგვარად რთული) წინადადებები ითვლება, ხოლო ნომინალი წინადადების შემცველი ვარიანტი მიჩნეულია მარტივ სახელად წინადადებად გამოყოფილი წევრით.

სავარჯიშო 197

თარგმნეთ ქართულად ზმნის ანალიტიკური ფორმების შემცველი წინადადებები:

زرتُ صديقي في الأسبوع الماضي ولم أكن قد سافرتُ لزيارته منذ سنة .
وصلنا إلى المطار فوجدنا أظانرة كانت قد أفلعت .
من الصباح كان الطقس ممطراً، خرجت من البيت بعد الظهر فوجدتُ المَطَر كان قد تَوَقَّفَ .
بدأ أستاذ العربي يعمل معلماً بكلية الاستشراق وكان قد حصل على أدرجة العلمية في الدراسات الإسلامية منذ سنتين .
بدأت مريم تعمل مترجمة في هذه الشركة وكانت قد انتهت من دراستها في الجامعة .
عندما نزل الضيوف في هذا الفندق عِلِمُوا أَنَّ أسعارَ ألغرف كانت قد تَغَيَّرَت
تَغَيَّرًا كبيراً بالقياس إليها في السنة الماضية .
قبل أفتتاح هذا المعرض أزراعي كان أفلاحون قد حصدوا محاصيل كثيرة من هذه المزارع .
كان العلماء قد بَحَثُوا في المسائل ذات الأهمية العلمية قبل نشر مقالاتهم في المجلة العلمية .
عندما خرجتُ من مبنى الجامعة وجدتُ كراسي كنت قد تَرَكْتُهَا في قاعة المحاضرات .
أردنا أن نخرج من المدرسة وكان المعلم قد أغلق ألباب .
عندما دخل المدير الشركة كان الموظفون قد أنتهى يوم عملهم وكانوا غير موجودين بمكتب الشركة .
عندما حضرنا إلى الملعب كانت التذاكر قد بيعت كلها قبل بداية المباراة .
عندما اعتزمت مراسلو وكالات الأنباء أاستفهام عن صحة المصّاب كان أالجريح قد غادر أالعيادة .
للإضمام إلى هذا المشروع يجب على كلِّ مُشارك أن يكون قد نشر أالمقالات في أالأصحف وأالمجلات المحلية .
عندما سيشاهد موظفو أالوزارة أالمؤتمر أالأصحفي للوزير بالتلفاز يكون وزير أالعمل قد أستقال من منصبه أالوزاري .
عندما أدخل أالجامعة في السنة أالقادمة يكون أأخي أأكبر قد أنتهى من دراسته في أالجامعة .
عندما أأصل إلى أالقاهرة بعد أسبوع تكون زميلاتي قد حجزن غرفة لي في أالفندق .
أمرُّ بك بعد أالظهر وأمل أن يكون عملك قد أنتهى .

عندما تذكر وكالات الأنباء هذا الخبر تكون الجيوش قد تركت المناطق المحتلّة .
 غذا آخر يوم للتسجيل وأمل أن رسالتي تكون قد استلمتها جلسة تنظيم المؤتمر .
 أرجع إلى ألبيت بعد المحاضرات وتكون أمي قد طبخت غذاً لذيذاً .
 بعد اشتغاله في هذا المشروع يكون أخي قد أكتسب نقوداً كافية لمواصلة الدراسة في
 الخارج .
 جلسْتُ قَرَبَ الْمَدْفَاءِ ولم أَعُدْ أشعرُ بِالْبَرْدِ .
 يكون مُخْلِصًا لِصَاحِبِيهِ مَا دَامَ يَعِيشُ .

საეარჯიშო 198

თარგმნით არაბულად ზმნის ანალიტიკური ფორმების გამოყენებით შემდეგი წინა-
 დადებები:

ყოველ დილას ვიჯექი ხოლმე ამ სამკითხველოში და ვმუშაობდი ჩემს დისერტაცია-
 ზე.

სილამაზის სალონში, რომელშიც ცნობილი სტილისტი მუშაობდა, ფატიმა დადიოდა
 ხოლმე კვირაში ერთხელ.

ამ საავიაციო ფირმის წარმომადგენელს ვხვდებოდი ხოლმე დირექტორის კაბინეტ-
 ში.

ამ სამუშაოში ყოველ მუშას უზდიდნენ ხოლმე 10 დოლარს დღეში.

მას სჭირდებოდა სულ ცოტა 3000 დოლარი ამ პროექტის შესასრულებლად.

სალამოობით იჯდა ხოლმე რბილ საყარძელში და უსმენდა მშვიდ მუსიკას.

ფანჯრიდან ვხედავდი ხოლმე ამ ქალბატონს, ყოველ საღამოს როგორ სეირნობდა ამ
 ბაღში.

ვინ წარმოადგენდა უნივერსიტეტის გამომცემლობას წიგნების საერთაშორისო გა-
 მოფენაზე?

იმ წლებში ამანში ვმუშაობდი სავაჭრო წარმომადგენლობაში. სამსახურის შემდეგ მე
 და ჩემი კოლეგები საათობით დავსეირნობდით ძველი უბნების ვიწრო ქუჩებში, ვის-
 ხედით ხოლმე ქუჩის რომელიმე ყაფახანაში, ვსვამდით უშაქრო ყავას და ვენუოდით
 წარგილეს. უბნის კაცები წარდს და კარტს თამაშობდნენ ხოლმე საღამოობით.

მაოცებდა ამ რეგიონის კლიმატი — დღისით მწველი მზე აცხუნებდა ხოლმე, ღამლა-
 მობით კი ნვიმა მოდიოდა.

ამ სახალხო დღესასწაულს ზეიმობდნენ ხოლმე აპრილის თვის დასაწყისში.

იმ პერიოდში პოლიტიკით იყო გატაცებული და ყველა საინტერესო პოლიტიკურ
 სტატიას კითხულობდა, რომელიც კი ადგილობრივ ჟურნალ-გაზეთებში იბეჭდებო-
 და.

საელჩოსთან ახლოს მდებარე ამ რესტორანში შესვენებაზე ხშირად შემოდიოდნენ
 ხოლმე უცხოელი დიპლომატები, მიირთმევდნენ ალმოსავლურ კერძებს და პოლიტი-
 კაზე კამათობდნენ.

მგზავრები თვითმფრინავიდან რომ გადმოდიოდნენ, სწორედ მაშინ დააპატიმრა პო-
 ლიცია მამი მათგანი.

რა თემაზე ესაუბრებოდი რამდის მთელი საღამო?

შევხვდი ჩემს მეგობარს, რომელთან ერთადაც 5 წელი ვსწავლობდი უნივერსიტეტში.

السوق — قلب المدينة الإسلامية / رؤية معمارية للشكل والوظيفة /

لا يأسر الزائر في مدينة إسلامية شيء مثل سوقها. فسوق المدينة هو روحها، هو نبضها الحي، قد يكون متسارعا وقد يكون هادئا ولكنه في كل الأحوال صادق التغيير عن مزاج الناس. ليس فيه تصنع ولا تجمل. لذلك أول ما يقصده الزائر في المدينة الإسلامية سوقها. ليس هناك في العالم ما هو أجمل من السوق في المدينة الإسلامية. فهنا لا تشعربنبض الحاضر فقط وإنما تشعربأنفاس الماضي أيضا. هنا تمتزج الروائح والألوان والأزمان.

المدينة التقليدية في الشرق الأوسط لا يمكن فهمها إلا بمعرفة المركز والقلب، أي السوق ومنشأته التجارية. كانت الأسواق في المدن الإسلامية تجذب الزوار إليها باستمرار. هذه الظاهرة لا تزال قائمة حتى يومنا هذا في المنطقة الواقعة بين المحيط الأطلسي في الغرب والهندي في الشرق وقزوين في الشمال وبحر العرب في الجنوب... وهي المنطقة الماثرة بالحضارة الهلينية الرومانية والتي سكنتها شعوب إسلامية منذ القرن السابع الميلادي... في هذه المنطقة الشاسعة برزت ثلاثة أشكال رئيسية متميزة للمنشآت التجارية، سواء من ناحية الشكل أو من ناحية الوظيفة.

— أول هذه الأشكال هو «البازار» وهي كلمة فارسية وتعني المنشآت التجارية التي تقع في مركز المدينة وتكون مستقوفة وعلى الأغلب تقفل الشوارع المؤدية إليها ببوابات وتستخدم هذه التسمية حتى يومنا هذا في إيران وبعض مناطق تركيا وتُصغر أحيانا إلى «بازارجي». أما العرب فيستخدمون تسمية «السوق» لهذا النوع من المنشآت. ويرجع بعض المؤلفين الكلمة إلى اللغة البابلية القديمة بينما يرجعها مصنر آخر إلى أصل آرامي. عادة تُنسب إلى شيء ففي دمشق مثلا هناك سوق «مدحت باشا»، و«سوق الغورية» في القاهرة.

— أما الشكل الثاني فهو «القيصرية» وهو تغيير عن مناجر التجزئة فقط دون وسائل للمبيت.

— الشكل الثالث هو «الخان» وهي كلمة فارسية بمعنى البيت وهي المؤسسات التجارية التي بها وسائل الإقامة للغرباء. وقد انتشر استخدام هذه الكلمة في إيران قديما ثم في تركيا وسوريا وفلسطين والعراق، وفي اليمن كانت تُسمي «جمرك» أو «سمسرة». أما العرب فاستخدموا كلمة «فندق» ويرجع المؤلفون هذه الكلمة إلى اللغة اليونانية. كذلك استخدمت «كارفان سراي» وهي مركب من كلمتين فارسيتين وكان «كارفان سراي» عادة يشبه أسترحة للمسافرين ملحق به مخزن للبضائع. أما في مصر فقد اقتصر استخدام اسم «الوكالة» على هذا النوع من

أهم ما يُميّز السوقَ الإسلاميَ بأشكالِهِ الْمُخْتَلِفَةِ هو الاستِمْرَارِيَّةُ التَّارِيخِيَّةُ فهو ليس نِتَاجَ عَصْرِ بَذَائِهِ أَوْ حَاكِمِ بَعِيَّتِهِ وَإِنَّمَا هو نِتَاجُ مَنَاتٍ بِلِ الْأَلْفِ السَّنِينَ . هذه الاستِمْرَارِيَّةُ التَّارِيخِيَّةُ هي الطَّابِعُ الْأَسَاسِيُّ الَّذِي لَا تُغْفَهُ هذه الْمُؤَسَّسَةُ الْحَضَارِيَّةُ إِلَّا مِنْ خِلَالِهِ . وَرَاءَ الْعَمَلِيَّةِ مِنَ التَّوَارُثِ تَقِفُ رُؤْيَا حَضَارِيَّةٌ مُحَدَّدَةٌ وَفِكْرٌ اِقْتِصَادِيٌّ وَاصْبِحَ وَنِظَامٌ اِجْتِمَاعِيٌّ ثَابِتٌ الْمَعَالِمُ .

فَالسُّوقُ الْإِسْلَامِيَّةُ إِذَنْ شَيْءٌ فَرِيدٌ فِي طَبِيعَتِهِ لَا عِلَاقَةَ لَهُ بِمَا سَبَقَهُ مِنَ الْأَشْكَالِ الْمِعْمَارِيَّةِ الْمَعْرُوفَةِ عِنْدَ الْيُونَانِ أَوْ عِنْدَ الرُّومَانِ . فَالسُّوقُ هو مَرْكَزُ الْمَدِينَةِ التَّجَارِيَّةِ، إِنَّهُ يَجْمَعُ الْعُنَاصِرَ الدِّينِيَّةَ وَالثَّقَافِيَّةَ وَالتَّجَارِيَّةَ فِي تَنَاضُجٍ كَامِلٍ . تُعْتَبَرُ أَبْوَابُ الْمَدِينَةِ وَالْمَسَاجِدُ وَمَقَامَاتُ أَوْلِيَائِ اللَّهِ الصَّالِحِينَ وَالْخُصُوفُ وَالْقُصُوفُ مِنْ مَرَاكِزِ الْجَذْبِ الْأَسَاسِيَّةِ لَزَائِرِ الْمُنَاطِقَةِ ، يُضَافُ إِلَى ذَلِكَ الْمُنْشآتُ التَّجَارِيَّةُ - سِوَا أَصْنَافِ وَسَائِلِ لِلْإِقَامَةِ أَمْ لَمْ تَضْمَنْ، وَالْمَدَارِسُ وَالْمُسْتَشْفَاةُ وَالْمَقَاهِي وَنَوَافِرُ الْمِيَاهِ الْخ. تُمَثِّلُ السُّوقُ الْمَحُورَ الْأَسَاسِيَّ وَالصِّلَةَ بَيْنَ اثْنَيْنِ مِنْ مَرَاكِزِ الْجَذْبِ بِالْمَدِينَةِ.

إِذَا كَانَتْ هُنَاكَ بَعْضُ الْأَخْتِلَافَاتِ الصَّغِيرَةِ فِي عِمَارَةِ السُّوقِ الْإِسْلَامِيَّةِ مِنْ بِلَدٍ إِلَى بِلَدٍ فَإِنَّ الْأَسَاسَ وَاحِدَ وَالْفَلَسَفَةَ الَّتِي تَحْكُمُ عِمَارَاتِهَا وَاحِدَةٌ . يَتَضَحَّى ذَلِكَ مِنْ مُتَابَعَةِ هَذِهِ الْعِمَارَةِ فِي أَرْجَاءِ الْعَالَمِ الْإِسْلَامِيِّ مَهْمَا بَعُدَتْ أَلْسِنَةُ فَايْنٍ بِطُورَةٍ حِينَ زَارَ الصَّيْنُ فِي الْقَرْنِ الثَّلَاثِ عَشَرَ الْمِيلَادِيِّ وَصَفَ مَدِينَةَ (هَانْصَا) الصَّيْنِيَّةَ وَهِيَ أَكْبَرُ مَدِينَةٍ رَأَاهَا فِي حَيَاتِهِ ، وَقَالَ أَنَّهَا مُقَسَّمَةٌ إِلَى سِتَّةِ مَدَنٍ فَأَمَّا الْمَدِينَةُ الثَّلَاثَةُ ، وَالَّتِي يَسْكُنُهَا الْمُسْلِمُونَ فَإِنَّ تَنْظِيمَ سُوقِهَا لَا يَخْتَلِفُ عَمَّا عَهِدَهُ فِي بَقِيَّةِ الْعَالَمِ الْإِسْلَامِيِّ . فِي الْأَنْدَلُسِ كَانَتْ الْأَسْوَاقُ مُقَامَةً عَلَى نَفْسِ طَرَازِ الْأَسْوَاقِ فِي الْمَغْرِبِ وَالْجَزِيرَةِ الْعَرَبِيَّةِ حَتَّى عَادَتْ إِسْبَانِيَا إِلَى حُكْمِ الْمَسِيحِيِّينَ فَزَالَتْ مَعَالِمُ هَذِهِ الْأَسْوَاقِ وَقَامَ مَقَامُهَا أَسْوَاقٌ تُشَابِهُ مَثِيلَاتِهَا فِي إِيطَالِيَا وَفَرَنْسَا . مَا حَدَّدَ الشَّكْلَ إِذَنْ هو تَفَاعُلُ عَوَامِلِ اِجْتِمَاعِيَّةٍ وَاِقْتِصَادِيَّةٍ وَقَانُونِيَّةٍ وَجَمَالِيَّةٍ... وَبِزَوَالِ هَذِهِ الْعَوَامِلِ تَغَيَّرَتْ الْأَشْكَالُ .

السُّقُوفُ هِيَ مِنَ الْمَظَاهِرِ الْعَامَّةِ لِلسُّوقِ الْإِسْلَامِيَّةِ لِحِمَايَةِ الْإِنْسَانِ وَالْحَيَوَانِ وَالْمَبْنَانِ وَالْبُضَائِعِ مِنَ الشَّمْسِ الْمُحْرِقَةِ أَوْ الْمَطَرِ، مَهْمَا كَانَ قَلِيلًا ، وَالْبَرْدُ فِي بَعْضِ الْمُنَاطِقِ مِثْلَ حَلَبٍ وَاسْطَنْبُولَ وَشِيرَازَ . وَتَخْتَلِفُ الْأَسْقُفُ مِنْ مَنَاطِقٍ إِلَى أُخْرَى فِي الشَّكْلِ وَفِي الْخَامَاتِ الْمُسْتَحْدَمَةِ . فَهِيَ حِينًا مِنَ الطُّوبِ النَّتِيِّ أَوْ الْأَحْمَرِ أَوْ هِيَ مِنْ الْوَحْشِ الْخَشَبِ . وَقَدْ تَنْفَتَحَ هَذِهِ السُّقُوفُ عَلَى قُبَّةٍ كَبِيرَةٍ فِي نَقْطَةٍ مَرْكَزِيَّةٍ . وَكَانَتْ بِالْقِيَابِ وَجَوَانِبِ الْأَسْقُفِ فَتَحَاتٍ صَغِيرَةٍ يَتَسَلَّلُ مِنْهَا الضَّوُّ حَانِيًا خَافِتًا يُرِيحُ الْعَيْنَ وَيُلْقِي بِظِلَالٍ جَذَابَةٍ عَلَى الْعِمَارَةِ الْبَسِيطَةِ ، كَمَا كَانَتْ هَذِهِ الْفَتَحَاتُ تُفِيدُ فِي الْتَهْوِيَةِ صِفًا.

كَانَ شَارِعُ السُّوقِ عَادَةً يَتَكَوَّنُ مِنْ سُلْسَلَةٍ مُتَّصِلَةٍ مِنَ الْحَوَانِيتِ وَكَانَ شَكْلُ الْحَوَانِوتِ (كَمَا بَقِيَ حَتَّى الْآنَ فِي حَلَبٍ وَشِيرَازَ وَفَاسَ) عِبَارَةً عَنْ صَنْدُوقٍ صَغِيرٍ جَدًّا مِثْلًا مَرْتَيْنِ مُرَبَّعَيْنِ فِي سِوَا الْعِطَارِينَ بَتُونَسَ ... بَلْ هُنَاكَ مَا هُوَ أَصْغَرُ فِي

سوق زينة ألسات بالإسكندرية، ولكن بعض هذه الدكاكين كان متسعاً، حتى وصلت إلى خمسة عشر متراً مربّعاً في شيراز، وكانت هذه الدكاكين (الصناديق) مفتوحة جهة الطريق وكانت الدكاكين عادة ترتفع عن مستوى الطريق، بحيث يحدّث نوع من الفصل بينها وبين الطريق، كما كان ذلك يتيح مكاناً لجلوس ألبائع والمشتري. لكن الشارع كان يُستخدَم أيضاً في عرض البضاعة وكان هذا جزءاً هاماً ومُميّزاً للسوق. فهناك علاقة حميمة بين الشارع والدكان والمشتري، أو المتفرج، الذي كان يشاهد ويلتصم البضاعة، ويقضي وقتاً طويلاً أو يقصر في الترتة أو المساومة، دون أي التزام بالشراء... وأهم من ذلك كُله أن الإنسان يفعل ذلك كُله أثناء المرور دون أن يضطر إلى أن يدخل الدكان. ما زالت الأسواق حتى يومنا هذا تسير على نفس ترتيب الدكاكين الذي حكى عنه ياقوت وابن بطوطة... في طرف السوق يجتمع تجار المواد الغذائية والطباخون يتلوهم الخبازون بعدهم باعة الفاكهة ثم الخياطون ثم سوق العطارين والكتبجية بالقرب من المسجد والمكتبة...

على كثرة من كتب عن الأسواق الشرقية من المؤرخين والجغرافيين والمُستشرقين فإن هذه المسألة تحتاج إلى دراسة شاملة تصوغ منظومة منطقية تفسر الشكل والوظيفة في إطار الفلسفة والحضارة الإسلامية.

სადაც 199

შედასაშუალოდ შეგიძლიათ მიხედოთ:

- ماذا يأسر الزائر في المدينة الإسلامية أكثر من أي شيء ؟
- لماذا يقصد الزائر في المدينة الإسلامية سوقها في بدء زيارته ؟
- بِمَ يتفر الزائر في سوق المدينة الإسلامية ؟
- هل يمكن فهم المدينة التقليدية في الشرق الأوسط بلا معرفة سوقها ؟
- ما هي حدود المنطقة المتأثرة بالحضارة الهلينية الرومانية ؟
- كم شكلاً رئيسياً متميزاً للمنشآت التجارية برز في هذه المنطقة ؟
- ما الفرق بين «الباراز» يعني «السوق» و«القصيرة» و«الخان» ؟
- ما هي المظاهر الأساسية التي تميز السوق الإسلامي بأشكاله المختلفة ؟
- هل توجد أية علاقة للسوق الإسلامية بما سبقها من الأشكال المغمارية المعروفة عند اليونان أو عند الرومان ؟
- ما هي العناصر التي يجمعها السوق الإسلامية ؟
- ما هي مراكز الجذب الأساسية لزائر المدينة الإسلامية ؟
- هل كانت هناك اختلافات في عمارة السوق الإسلامية من بلد إلى آخر ؟
- كيف وصف ابن بطوطة قسم المدينة الصينية الذي يسكنه المسلمون ؟
- كيف كانت تنظم سوقه ؟
- وضّح كيف كان طراز الأسواق في أندلس أثناء حكم المسلمين وبعده ؟
- ما الذي حدّد شكل السوق الإسلامية ؟
- ما هي وظيفة السقوف للسوق الإسلامية ؟ وما هي المواد المستخدمة فيها ؟

ما هو الحانوت ؟
لماذا كان الشارع يُستخدَم في عَرْض البضاعة في السوق الإسلامية ؟
هل هناك علاقة بين الشارع والدكان والمُبتَتري في السوق الإسلامية ؟
هل ما زالت الأسواق حتى يومنا هذا تسير على نفس ترتيب الدكاكين الذي حكى
عنه المؤرخون العرب القدام ؟
هل مسألة السوق الإسلامية تحتاج إلى دراسة شاملة تُفسر شكلها والوظيفة التي
تمّ إنشاؤها من أجلها ؟

diolooigi :

في المطعم
يدخل مصطفى مع زوجته فاطمة وأبنيه مُراد قاعةَ المطعم .
مصطفى : - مساء الخير ، نريد أن نتعشى (نتناول العشاء) هنا . أين نجلس ؟
الجرسون : - مساء النور ، تفضلوا . هل تفضلون الجلوس قُربَ النافذة
والاستمتاع بمناظر المدينة الليلية أم تصعدون إلى أعلى ، حيث الهواء أطلق والجو
ألهادي ؟
مصطفى : - نصعد إلى أعلى ، أرى أن هناك قليل من الناس وكذلك ألقيل من
الضجيج .
الجرسون : - كما ترغبون . أنا في خدمتكم . إتبعوني من فضلكم .
مصطفى : - نجلس هنا ، إلى تلك المائدة في زاوية القاعة .
يضعُ الجرسون الأطباق ويجانبها ألسكاكين وألشوك وألملاعق والكؤوس على المائدة
المُشار إليها .
الجرسون : - أراكم أول مرة في مطعمنا . هل أنتم هنا منذ زمن طويل ؟
مصطفى : - وصلنا قبل أسبوع . نريد أن نرى أبلد ونستمتع بالمناظر البديعة
ونجرب الأطعمة العربية . ماذا عندكم من الأكلات التقليدية ؟
الجرسون : - أهلا وسهلا ! لدينا أكلات عربية متنوعة . ها هي القائمة . تفضلوا ،
أيها الضيوف الأعزاء .
مصطفى : - (ينظر في القائمة) نبدا من اللحوم . اجِدُ الكباب في قائمة الطعام . أخذه
وما راك يا فاطمة وأنت يا مُراد ؟
مُراد : - كباب مع أرز فكرة جيّدة . أخذه أيضا .
فاطمة : - أفضلُ اللحم المشوي والبطاطس بالفرن .
الجرسون : - حاضر ! أجيئ حالا بالكباب مع الأرز لشخصين وكذلك اللحم
المشوي والبطاطس بالفرن للسيدة . ماذا تأخذون من أسلطات ؟ لدينا اختيار كبير
لكل الأذواق .
فاطمة : - إذن ، نأخذ ألتبولة اللبنانية وسلطة ألبين بالخيار . وأعطنا أيضا زجاجة
من ألماء المعدني ، نحن عطاش .

الجرسون : - تحت أمرك ، يا سيدتي .

يُخْضِرُ الجرسون بعد لحظة ألكباب مع الْأَرَزِّ وَالْحَمَّ المشوي وألبطاطس بأفرن والتبولة اللبنانية وسلطة اللين بالخيار والماء المعدني أيضًا.

الجرسون : - هَنِينًا مَرِينًا .

مصطفى : - هَتَاكَ اللَّهُ !

فاطمة : - هذه الأغنية جميلة ! مَنْ يُغْنِيهَا ؟

الجرسون : - هو كاظم الساهر ، الْمُغَنِّي المشهور وكلماتُ الأغنية من أشعار

نزار قباني الشاعر العربي المشهور . هل تُحِبُّينَ الموسيقى العربية؟

فاطمة : - نعم جدًا... وكذلك أحبُّ الأطعمة العربية.

الجرسون : - الحمد لله! وماذا تُفَضِّلون بعد الأكل من الْحَلَوِيَّاتِ ؟ وهل تشربون

القهوة أم الشاي ؟

فاطمة : - (تنظر في ألقائمة) هاتِ قِشْطَةَ بِالْأَرَزِّ وحلويات باللُّوز والعسل

وكذلك فواكه .

مصطفى : - أشرب فنجانًا من القهوة السادة .

مُرَاد : - فنجان شاي لي ، من فضلك .

الجرسون : - الشاي بالأنغنا ؟

مُرَاد : - لا ، الشاي بالليمون .

فاطمة : - نعم فنجان شاي بالليمون لي أيضًا .

يُخْضِرُ الجرسون حلويات وفواكه وشاي وقهوة فورًا.

مصطفى : - الحساب من فضلك !

الجرسون : - حالا يا سيدي.

يَرْجِعُ الجرسون بعد لحظة بقائمة الحساب .

مصطفى : - (ينظر في قائمة الحساب) الخدمة مَحْسُوبَةٌ ؟

الجرسون : - معلوم ! كل شيء محسوب .

مصطفى : - (يدفع الحساب) تفضل ! وهذه زيادة لك يعني بقشيش ! هذه مجاملة لك !

الجرسون : - شكرًا جزيلاً ، يا سيدي ! شَرَّفْتُمُونَا ! ...إلي اللقاء !

التبولة اللبنانية

سلطة لبنانية معروفة فيها من الخضار والبقدونس والطماطم والنعناع فَنَضَلَا عن البُرْغُل ، وهذه السلطة غالبًا ما تُقَدَّم إلى جانب الأطباق وذلك لطيب مذاقها الغني عن التعريف بها .

رُبْع كوب من البرغل الناعم المغسول والمُصَفَّى ؛

كوبان من البقدونس المفرومة فرمًا ناعمًا ؛

500 غ من الطماطم ، مغسولة ومفرومة فرمًا ناعمًا ؛

وَرَيَقَات من 7 غُصَيِّنَات من النعناع الأخضر ، مفرومة فرمًا ناعمًا (نصف كوب) ؛

رُبْع كوب من البصل المُقَشَّر والمفروم فرمًا ناعمًا ؛

نصف كوب من عصير الليمون الحامض ؛

نصف كوب من زيت الزيتون ؛

ملعقة شاي من الملح (حسب الرغبة) ؛

رشة بهار (حسب الرغبة) .

إغسلي البقدونس والنعناع جيدًا وصفقيهما .

إنقي البرغل بالطماطم المفرومة مدة 20 دقيقة .

إفركي البصل المفروم بالملح والبهار .

إخلطي الخضار المفروم مع البرغل والبصل ثم أضيفي زيت الزيتون وعصير

الليمون الحامض .

إخلطي التبولة جيدًا وقَدِّميها مع ورق الخس أو الملفوف .

ملوخية مصرية

من الأطباق المصرية التي انتشرت في العالم العربي لمذاقها المميز والخفيف .

الملوخية نبتة كثيرة العصير تُزْرَع في مصر . تُسْتَعْمَل أوراقها لتحضير حساء أو يخنة ولها نفس خواص البامياء باحتوائها على موادّ دبقة وهي مفضّلة لذلك أكثر من مذاقها .

الملوخية متوفّرة في الأسواق طازجة ويابسة. إذا أردت استعمال الملوخية اليابسة ،

فكوب ونصف منها يُعادل 500 غ من أوراق الملوخية الطازجة .

1 كلف من أوراق الملوخية المفرومة فرمًا ناعمًا بسكين خاص ؛

دجاجة متوسطة ومُنَظَّفَة ومُقَطَّعة إلى 4 قطع ؛

ملعقة طعام من الملح ؛

حزمة كبيرة من الكزبرة الخضراء ، مفرومة فرمًا ناعمًا ؛

ملعقة طعام من الكزبرة اليابسة المطحونة ؛

رُبْع كُوب من زَيْت الزَّيْتُون ؛
4 أَكْوَازٍ مُتَوَسِّطَةٍ من الثَّوْم ، مُقَشَّرَةٌ ؛
بَصْلَةٌ كَبِيرَةٌ ، مُقَشَّرَةٌ ؛
عُودَان من القَرَفَةِ ؛

حَبَّة من كُلِّ من جُوزَةِ الطَّيِّبِ وَالْهَالِ وَكَبَبْشُ الْقَرَنْفُلِ .

اسْلُقِي الدَّجَاجَةَ فِي قَدْرٍ عَمِيقَةٍ مَغْمُورَةٍ بِالْمَاءِ بَعْدَ إِضَافَةِ الْبَصْلَةِ وَالْمَلْحِ وَالتَّوَابِلِ الصَّلْبَةِ لِمُدَّةٍ سَاعَةٍ تَقْرِيبًا عَلَى نَارٍ مُتَوَسِّطَةٍ .

إِهْرَسِي كُوزًا من الثَّوْمِ مَعَ رَشَةٍ من المَلْحِ وَنَوْعِي الكَزْبِرَةِ وَأَقْلِي فَصُوصَ الثَّوْمِ الْكَامِلَةَ وَخَلِيطَ الكَزْبِرَةِ بِالزَّيْتِ فِي مَقْلَاةٍ عَلَى نَارٍ هَادئةٍ لِمُدَّةٍ 3 دَقَاقٍ .

ضَعِي مَا يُعَادِلُ لِتْرٍ وَنِصْفٍ من مَرَقِ الدَّجَاجَةِ فِي قَدْرٍ . اِتْرَكِيهَا عَلَى حَرَارَةٍ مُعْتَدِلَةٍ حَتَّى تَغْلِي . أَضِيفِي إِلَيْهَا الْمُلُوخِيَّةَ وَخَلِيطَ الثَّوْمِ وَأَعْلِي الْخَلِيطَ لِمُدَّةٍ دَقِيقَتَيْنِ فَقَطْ .
إِنزَعِي عِظَامَ الدَّجَاجَةِ وَقَطِّعِي لَحْمَهَا .

قَدِّمِي الْمُلُوخِيَّةَ فِي وَعَاءٍ لِلْحَسَاءِ وَإِلَى جَانِبِهَا لَحْمَ الدَّجَاجَةِ وَالْخُبْزَ الْمُحْمَّصَ وَكُوبَ من الْخَلِّ فِيهِ بَصْلَتَيْنِ مَفْرُومَتَيْنِ فَرْمَا نَاعِمًا وَالْفَلْفَلَ الْحَرِيفَ (الشُّطَّة) .
مِلَاحَظَةٌ : يُمَكِّنُكَ اسْتِبْدَالُ الْخَلِّ بِعَصِيرِ اللَّيْمُونِ الْحَامِضِ .

السَّلْطَةُ الْتُونِسِيَّةُ

سَلْطَةٌ لَنِيذَةٍ وَمَقِيدَةٌ ، تَتَمَيَّزُ بِرُوقِ الْوَانِهَا .

حَبَّتَانِ من أَكْفَلِيفَلَةِ الْحَمْرَاءِ ، مُزَالَةٌ بِذُورِهَا وَمَفْرُومَةٌ فَرْمَا نَاعِمًا .

حَبَّتَانِ من أَكْفَلِيفَلَةِ الْخَضْرَاءِ ، مُزَالَةٌ بِذُورِهَا وَمَفْرُومَةٌ فَرْمَا نَاعِمًا .

حَبَّتَانِ من الْخِيَارِ ، مَفْرُومَتَانِ فَرْمَا نَاعِمًا .

عُودٌ من الْبَصْلِ الْأَخْضَرِ ، مَفْرُومٌ فَرْمَا نَاعِمًا .

حَبَّتَانِ مُتَوَسِّطَتَانِ من الطَّمَاطَمِ ، مُقَشَّرَتَانِ وَمَفْرُومَتَانِ فَرْمَا نَاعِمًا .

رَشَةٌ مَلْحٍ (حَسَبِ الرِّغْبَةِ) .

رَشَةٌ من الْبَهَارِ الْأَبْيَضِ الْمَطْحُونِ .

نِصْفُ كُوبٍ من عَصِيرِ اللَّيْمُونِ الْحَامِضِ .

رُبْعُ كُوبٍ من زَيْتِ الزَّيْتُونِ .

إِخْطِي جَمِيعَ الْمَقَادِيرِ جَيِّدًا وَقَدِّمِي السَّلْطَةَ مُبَاشَرَةً مَعَ الْأَطْبَاقِ الْمَخْتَارَةِ .

سَلْطَةُ اللَّيْنِ بِالْخِيَارِ

سَلْطَةٌ لَنِيذَةٍ وَمُنَاسِبَةٌ لَأَيَّامِ الصَّيْفِ ، مَشْهُورَةٌ فِي مُخْتَلَفِ بِلَادِ الْبَحْرِ الْمَتَوَسِّطِ .

بِمَاكَانِكِ تَقْدِيمُهَا كَنَوْعٍ من الْمَقْبَلَاتِ أَوْ إِلَى جَانِبِ مُخْتَلَفِ الْأَطْبَاقِ .

500 غ من الخيار المغسول والمقطّع إلى شرائح رقيقة .

3 أكواب من اللبن الزبادي .

3 فصوص من الثوم ، مقشّرة ومهروسة مع رشّة من الملح .
ملعقة شاي من الملح (حسب الرغبة) .

ملعقة شاي من الأنعناع . أليابس .

كوب من الماء .

إخلطي اللبن الزبادي والماء حتّى يصبح المزيج خفيفًا وقليل الكثافة .

أضيفي إلى مزيج اللبن قطع الخيار والثوم المهروس والأنعناع أليابس وحركي المزيج جيدًا .

قدّمي أسلطة باردة إلى جانب مختلف الأطباق المكوّنة من الحبوب .

მოცემულ რეცეპტებში გამოყენებული ლექსიკით თარგმნეთ რომელიმე ქართული კერძის მომზადების რეცეპტი არაბულად.

II: نتائجك

من تاريخ الطب عند العرب والمسلمين

اختلف المؤرخون من هو أول الأطباء ومن وضع الأساس لعلم الطب . فقليل إن المصريين هم أول من كان الطب من أحد مظاهر حضارتهم . وقد جاء ذكر مهنة الطب وشروط ممارستها في دستور حمورابي مما يؤكد أن الشعوب في المدن الآشورية والبابلية كانت تدرك مسؤولية الطبيب نحو المرضى .

إن اليونان يرجع الفضل إليهم في تأسيس مدرسة الطب التعليمية ولهم في هذا المجال مؤلفات عديدة استفاد منها العرب أثناء حركة الترجمة التي ازدهرت في عصر الخليفة المأمون .

لقد كانت أبرز وسائل العلاج عند العرب في العصر الجاهلي الكي بالنار واستخدام الأعشاب المعروفة لمداواة المريض ، أما في العهد الأموي فقد أخذ الطب يتأثر بالاتجاه اليوناني فقد نقل الطب اليوناني إلى العربية . وفي العهد العباسي غني العرب بالطب عناية كبيرة فاقبلوا على تراث اليونان الطبي المترجم وراحوا يدرسونه ويتحققون من مضامينه حتّى جاء نورهم في الإضافة والابتكار فاندعوا أيّما انداع .

لقد خدم العرب والمسلمون الطب خدمة قيمة حيث صنفوا المعلومات الطبية وكان الفضل الكبير لابن سينا في جمع هذه المعلومات في القرن الثاني عشر ، كتابه المعروف بالقانون ضمّ ملاحظات جديدة عن الالتهاب الرئوي وعدوى السّل ، مع وصف لسبعمئة وستين دواءً وقد ترجم هذا الكتاب إلى اللاتينية وطبع عشرات المرات .

وقد ساهم العرب في تقدّم الطب الداخلي وزادوا عليه صفحات جديدة حينما

وَضَعُوا لِأَوَّلِ مَرَّةٍ وَصْفًا دَقِيقًا لِيَغُضَّ الْأَمْرَاضِ الْمَعْدِيَّةِ كَالْجُدَرِيِّ وَالْحَصْبَةِ وَبَعْضِ الْأَمْرَاضِ الْأُخْرَى . ابْنُ الْنَفَيْسِ الْعَالَمُ الْمَشَقِيُّ فِي الْقَرْنِ الثَّلَاثِ عَشَرَ أَوَّلَ مَنْ تَوَصَّلَ إِلَى مَعْرِفَةِ سِرِّ الْفُزَّةِ النَّمُوِيَّةِ نَتِيجَةً لِلتَّجَارِبِ الْعِلْمِيَّةِ عَنِ طَرِيقِ تَشْرِيحِ الْجَنْثِ . كِتَابُهُ الشَّهِيرُ «شَرْحُ تَشْرِيحِ الْقَانُونِ» يُعْتَبَرُ ثَوْرَةً حَقِيقِيَّةً فِي عِلْمِ الطَّبِّ .

الْمُسْلِمُونَ أَوَّلَ مَنْ عَالَجَ الْأَمْرَاضَ الْعَقَلِيَّةَ وَالْعَصَبِيَّةَ وَكَانَ فِي مُسْتَشْفَيَاتِهِمْ أَقْسَامٌ خَاصَّةٌ بِهَذِهِ الْأَمْرَاضِ .

لَقَدْ قَسَمَ الْمُسْلِمُونَ الطَّبِّ إِلَى قِسْمَيْنِ ، الْعِلْمُ وَالْعَمَلُ ، أَيِ النَّظَرِيِّ وَالْعَمَلِيِّ وَقَدْ اعْتَمَدُوا فِي التَّشْخِصِ عَلَى أَعْرَاضٍ عَدِيدَةٍ قَبْلَ تَقْرِيرِ الْمَرَضِ وَأَهَمُّ مَا فِي هَذِهِ الْأَعْرَاضِ مَعْرِفَةُ نَبْضِ الْمَرِيضِ وَتَغْيِيرِ لَوْنِ اللِّسَانِ وَتَغْيِيرِ لَوْنِ الْفَضَلَاتِ . إِنَّ تَنْظِيمَ الْمُسْتَشْفَيَاتِ لَدَى الْمُسْلِمِينَ بَدَأَ مُنْذُ عَهْدِ الْأُمَوِيِّينَ وَازْدَادَ وَاتَّسَعَ فِي عَهْدِ الْعَبَّاسِيِّينَ .

وَكَانَ الْمُسْلِمُونَ يُعَالِجُونَ الْأَوْزَامَ وَيَقُومُونَ بِخِيَاطَةِ الْجُرُوحِ وَالْأَذْنِ وَالشَّقَةِ وَبِاسْتِنْصَالِ اللَّوْزَتَيْنِ وَالْأُتْدِيَةِ السَّرْطَانِيَّةِ وَغَسَلِ الثَّمَانَةِ وَإِخْرَاجِ الْحَصَاةِ مِنْهَا أَوْ تَفْقِيطِهَا وَإِخْرَاجِ الْجَنْينِ بِأَلَالَةِ الْخِ .

لَقَدْ اِهْتَمُّوا بِالْجِرَاحَةِ أَهْتِمَامًا كَبِيرًا وَكَانُوا يُطْلِقُونَ عَلَيْهَا اسْمَ الْعَمَلِ بِأَلَدٍ أَوْ الْعَمَلِ بِالْحَيِّدِ كَمَا اِهْتَمُّوا بِطِبِّ الْعَيْنِ أَهْتِمَامًا خَاصًا وَلِلْعُلَمَاءِ الْمُسْلِمِينَ كُتُبٌ كَثِيرَةٌ فِي تَشْرِيحِ الْعَيْنِ وَأَمْرَاضِهَا الظَّاهِرَةِ وَالْبَاطِنَةِ وَكَانَ يَقَالُ عِنْدَهُمْ لِطَبِيبِ الْعَيْنِ كَحَالِ .

إِنَّ الْعَرَبَ اِهْتَمُّوا بِمَوْضُوعِ الْغِذَاءِ أَهْتِمَامًا كَبِيرًا وَاعْتَبَرُوهُ سَبَبًا رَئِيسِيًّا فِي كَمَالِ الصَّحَّةِ أَوْ عَمَمِهَا ، كَمَا انْتَبَهَوْا إِلَى ضَرُورَةِ الْإِهْتِمَامِ بِإِنْتِظَامِ تَنَاوُلِ وَجَبَاتِ الطَّعَامِ ، وَاهْتَمُّوا بِالرِّيَاضَةِ الْبَدَنِيَّةِ كَعَامِلٍ مِنْ عَوَامِلِ الْحِفَاطِ عَلَى الصَّحَّةِ . لَقَدْ سَاهَمَ الطَّبِّ الْعَرَبِيُّ الْإِسْلَامِيُّ مُسَاهَمَةً فَعَّالَةً فِي تَشْكِيلِ الطَّبِّ الْأُورُوبِيِّ الْحَدِيثِ .

სადაჯგომო 201

შუბასუხეთ შეკოთხეგვბს ტყეფსტის მიხედვით:

على حَسَبِ رَأْيِ الْمُؤَرِّخِينَ ، فِي أَيِّ بِلَدٍ وَضِعَ الْأَسَاسُ لِعِلْمِ الطَّبِّ ؟

فِي أَيِّ مَرَاكِزٍ تَارِيخِيَّةٍ جَاءَ ذِكْرُ مِهْنَةِ الطَّبِّ وَشُرُوطُ مُمَارَسَتِهَا ؟

إِلَى أَيِّ شَعْبٍ يَرْجِعُ الْفَضْلُ فِي تَأْسِيسِ مَدْرَسَةِ الطَّبِّ الْعِلْمِيَّةِ ؟

مَا هِيَ أُبْرَزُ وَسَائِلُ الْعِلَاجِ عِنْدَ الْعَرَبِ فِي الْعَصْرِ الْجَاهِلِيِّ ؟

فِي أَيِّ عَهْدٍ نُقِلَ الطَّبِّ الْيُونَانِيُّ إِلَى الْعَرَبِيَّةِ ؟

بِمَ خَتَمَ الْعَرَبُ وَالْمُسْلِمُونَ الطَّبِّ خِزْمَةً قَيِّمَةً ؟

مَنْ صَاحِبُ كِتَابِ الْقَانُونِ ؟

مَاذَا ضَمَّ كِتَابُ الْقَانُونِ مِنْ مُلَاحَظَاتٍ طَبِّيعَةٍ جَدِيدَةٍ عَنِ آلَاتِهَابِ الرُّثْوِيِّ وَعَذْوَى

أَسَلَّ وَوَصَفَ لِسَبْعِمِائَةٍ وَسِتِّينَ نَوَاءً ؟

مَنْ أَوَّلَ مَنْ تَوَصَّلَ إِلَى مَعْرِفَةِ سِرِّ الدُّورَةِ الثَّمَوِيَّةِ ؟
 لِمَنْ الْأَسْبَقِيَّةُ فِي عِلَاجِ الْأَمْرَاضِ الْعَقْلِيَّةِ وَالْعَصَبِيَّةِ ؟
 عَلَامٌ اعْتَمَدَ الْمُسْلِمُونَ فِي التَّشْخِصِ قَبْلَ تَقْرِيرِ الْمَرَضِ ؟
 مِذَى عَهْدٍ بَدَأَ تَنْظِيمُ الْمُسْتَشْفَيَاتِ لَدَى الْمُسْلِمِينَ ؟
 مَا هِيَ الْعَمَلِيَّاتُ الْجِرَاحِيَّةُ الَّتِي كَانَ الْمُسْلِمُونَ يَقُومُونَ بِهَا فِي مُسْتَشْفَيَاتِهِمْ ؟
 هَلْ أَهْتَمَّ الْعُلَمَاءُ الْمُسْلِمُونَ بِطِبِّ الْعُيُونِ أَهْتِمَامًا خَاصًّا ؟ وَمَاذَا كَانَ يُقَالُ عِنْدَهُمْ
 لِطَبِّيبِ الْعُيُونِ ؟
 مَا دُورُ مَوْضُوعِ الْغِذَاءِ فِي الْحِفَازِ عَلَى الصَّحَّةِ فِي كُتُبِ الْمُسْلِمِينَ الْطَبِّئَةِ ؟
 مَا هِيَ مُسَاهِمَةُ الطَّبِّ الْعَرَبِيِّ الْإِسْلَامِيِّ فِي تَشْكِيلِ الطَّبِّ الْأُورُوبِيِّ الْحَدِيثِ ؟

საგარეო 202

تَنْمِيَةُ الْمَفْرَدَاتِ

ნაიკითხვით და თარგმნით სახელმძღვანელოს ლექსიკონის გამოყენებით ქვემოთ მოცემული ტექსტი:

الأدوية الشعبية في إفريقيا قد تُعالج ... وقد تَقْتُلُ

في مكتبته المكدّس بالبرطمانات والزجاجات يبيع الطبيب الشعبي سائلا بني اللون تفوح منه رائحة الكحول المقطّر ويقول عنه أنّه يشفي جميع الأمراض. المَعْوِيَّةُ المعروفة ويخبر بأنّ هذا الدواء مفيد في علاج التهاب المعدة والقرح والإسهال بالإضافة إلى علاج الصداع واختلال الدورة الشهرية والكحة والنزلات الشعبيّة وآلام الأذن.

توجد في إفريقيا أعداد كبيرة من الأطباء الشعبيين الذين يقدّمون علاجًا من الأعشاب التي تنمو في بلادهم وتشتقي بتأكيدهم جميع الأمراض من الطفح الجلدي إلى الإيدز وغالبًا ما يُقدّم مع قليل من السكر. إنّ الكثير من الأطباء الشعبيين يقرضون سرية تامّة على تركيب الأدوية التي يصنعونها فتنتقل شفهيًا من جيل إلى جيل.

وتفيد بعض الأدوية ... والبعض لا يفيد ... وقد يُسبّب البعض الآخر أضرارًا خطيرة. إنّ الإيمان بهذه النباتات والأدوية الشعبية الإفريقية إيمان عميق في قارة لا يستطيع الكثيرون من سكّانها دفع تكاليف الأدوية الحديثة ولكن تكثر فيها أنواع وفيرة من النباتات ذات الفائدة الطّبيّة المؤكدة. ففي المستشفيات يتناول المريض الأدوية الغربية خلال النهار ولكن في المساء عندما يحضر أقاربه فإنهم يجلبون معهم الأدوية الشعبية ويخفونها تحت السرير.

إلى جانب ذلك فإن المجتمع الطّبيّ الغربي بدأ يهتم بصورة متزايدة بإمكانات الأدوية الشعبية الإفريقية. إنّ منظّمة الصحة العالمية وضعت علاج الشعبي ضمن برنامجها الصحيّ في إفريقيا وهي تدعم الأبحاث التي تتناول الأدوية الشعبية وكيفية استخدامها.

ما رأيك ، هل من الممكن أن يعالج أدواء الواحد جميع الأمراض المِعْوِيَّة والالتهابات المختلفة ؟

هل لدى الجمهور ثقة في الأطباء الشعبيين الذين يُقَتَّمُونَ علاجًا من الأعشاب ؟

ما هو سبب الإيمان بالنباتات ذات الفائدة الطَبِّيَّة والأدوية الشعبية ؟

هل يتم تركيب الأدوية التي يصنعها الأطباء الشعبيون بشكل علني ؟

ما موقف المجتمع الطبي الغربي من هذه النباتات والعلاج الشعبي ومن هؤلاء الأطباء الشعبيين ؟

أي منظمة وضعت العلاج الشعبي ضمن برنامجها الصحي ؟

დიდი II:

ماذا تفعل من الصباح إلى المساء ؟

— متى تقوم من النوم ؟

— استيقظ من النوم في الساعة السابعة صباحًا . ثم اذهب إلى الحمام ، ثم ارتدي ملابس الرياضة و اذهب للتدريب الرياضي .

— هل تمارس الرياضة بصفة منتظمة ؟

— لست رياضيًا مُحترَفًا بل من الهواة فقط . كل صباح أجري نصف الساعة

في الساحة ، ثم أعود إلى البيت ، آخذ حمامًا دافئًا (الدوش) وأكل طعام الإفطار

(عادةً يتكون من أبيض والجبن والخبز وعصير الفواكه والقهوة أو الحليب) . بعد

ذلك استعد للخروج من البيت . اصتف شعري ، أضغ الماكياج والبس الملابس

الخارجية .

— متى تخرج من البيت ؟

— أخرج من البيت في الساعة الثامنة والرُّبع .

— في أي ساعة تبدأ الدراسة في الجامعة ؟

— تبدأ المحاضرات في الساعة التاسعة ولكن وسائل النقل ملأى بالناس صباحًا

وانتظر تقريبًا ربع ساعة لكي أركب الأوتوبيس وعلاوة على ذلك ألتحق بمزدحمة

بالمسيارات . لذلك أحتاج إلى نصف ساعة للوصول إلى الجامعة بدون تأخر .

— كم محاضرة عندك يوميًا ؟

— أربع أو خمس محاضرات . أدرس اللغة العربية مع زملائي لمدة ساعتين ،

بعدهما ننصرف للغداء الخفيف إلى أقرب كافيتيريا ونعود إلى الصف بعد نصف

ساعة وتبدأ المحاضرات في المواد الدراسية الأخرى .

— متى ترجع إلى البيت ؟

— بعد المحاضرات أبقى ساعة أو ساعتين في قاعة المطالعة لمكتبة الجامعة .

أعود إلى البيت في الساعة الخامسة مساءً في العادة ، أستريح قليلًا ، ثم اذهب إلى

المطبخ لتناول الغداء مع أفراد عائلتي . هناك تنتظرنا أكالات متنوعة لذينة جدًا .
لدينا طبخة ماهرة بالفعل .

— وبعد ذلك ؟

— بعد ذلك ادخل غرفة الجلوس وأشاهد بعض البرامج . التليفزيونية ونشرة
الأخبار ، أو استمع إلى بعض الموسيقى والأغاني .

— ألا تؤذي واجبات البيت يوميًا ؟

— من الساعة الثامنة استعد لمحاضرات اليوم . التالي ، اكتب التمارين وأترجم
النصوص المختلفة وأقرأ المقالات إلخ .

— متي تذهب إلى الفراش ؟

— قبل النوم أفتش بريدي الإلكتروني ، أستلم وأرسل رسائل مختلفة لأنواع وبعد
ذلك أذهب إلى سريري للنوم في الساعة الحادية عشرة مساءً تقريبًا .

— هل هذا يوم من أيام حياة الشباب ؟ وأين الحفلات والanzas ؟

— يوجد كل ذلك في عطلة نهاية الأسبوع . برنامج أسبب والأحد مختلف تمامًا .
أقوم من النوم متأخرًا وبعد تناول طعام الفطور أذهب مع أصدقائي إلى أحد الأنينة

الرياضية ونلعب كرة السلة أو كرة القدم . وبعد ذلك نخرج للنزهة إلى ضواحي
المدينة ، نمرح ونضحك ونقضي وقتًا ممتعًا ، نتغذى في أحد المطاعم الصغيرة

وفي المساء نذهب إلى السينما أو إلى المسرح . في يوم الأحد أذهب إلى الكنيسة
وأحضر الطقوس الدينية .

مساءً أذهب لزيارة بعض أقاربي وفي الطريق إليهم أشتري لهم هدية من الحلويات .
بعد الرجوع إلى البيت استعد لليوم التالي لأن من الاثنين تبدأ حياتي العادية .

საგარჯიშო 204

დიპლომის ლექსიკის გამოყენებით აღწერეთ თქვენი ერთი სამუშაო ან უკმე დღე.

საგარჯიშო 205

تَنْمِيَةُ الْمُفْرَدَاتِ

ნაკითხეთ და თარგმნეთ სახელმძღვანელოს ლექსიკონის გამოყენებით ქვემოთ მო-
ცემული ტექსტი:

الله يَرَانَا وَلَا نَرَاهُ

كَانَ فَقِيرٌ مُتَّصِفٌ يُمِضِي وَقْتَهُ فِي عِبَادَةِ اللَّهِ وَالصَّوْمِ وَكَانَ يَكْتَفِي بِمَا يَتَكَّمُهُ
لَهُ النَّاسُ مِنْ صَدَقَاتٍ يَسُدُّ بِهَا جُوعَهُ ، وَكَانَ كَثِيرًا مَا يَجْلِسُ أَمَامَ الْمَسَاجِدِ أَوْ فِي
أَشْوَاعِ .

وَفِي إِحْدَى اللَّيَالِي رَأَاهُ لِصٍّ عَلَى هَذِهِ الْحَالِ وَلَمْ يَعْرِفِ اللَّصُّ حَقِيقَتَهُ فَقَالَ
لَهُ : بَدَلْ أَنْ تَجْلِسَ هَكَذَا فَقِيرًا ، تَعَالَ مَعِيَ لِتَعْتَنِيَ عَنْ طَرِيقِ السَّرْقَةِ .
فَتَنَظَّاهُ الْمُتَّصِفُ بِالْمُوَافَقَةِ وَسَارَ مَعَهُ .

وَلَمَّا قَرَّبًا مِنْ دُكَّانٍ فِي شَارِعٍ مُظْلِمٍ قَالَ اللَّصُّ لِلْمُتَّصِفِ : قِفْ هُنَا فَإِنَّ

أَحْسَنْتَ أَنْ أَحَدًا يَرَانَا فَتَنَانِي. فَقَبِلَ الْمُتَصَوِّفُ وَسَارَ اللَّصُّ لِلذَّكَّانِ. وَيَذَا يُحَاوِلُ فَتَحَ الْبَابِ ، فَصَرَخَ الْمُتَصَوِّفُ قَائِلًا : اسْرِعْ يَا الْهَرَبُ يَا أَخِي فَقَدْ رَأَانَا مَنْ نَعْبِزُ عَنْ مُقَاوَمَتِهِ فَسَارَعَ اللَّصُّ هَارِبًا وَلَحِقَ بِهِ الصُّوفِي .
وَتَوَقَّفَ اللَّصُّ بَعْدَ لَحْظَةٍ وَسَالَ الْمُتَصَوِّفُ قَائِلًا : لَا أَحْسَنُ حَرَكَةً وَلَا أَرَى أَحَدًا ، فَمَنْ الَّذِي رَأَانَا ؟ فَاجَابَ الْمُتَصَوِّفُ : إِنَّ الَّذِي رَأَانَا لَا يُحْدِثُ حَرَكَةً وَلَا يَرَاهُ أَحَدٌ ، إِنَّهُ اللَّهُ الْقَوِيُّ الْعَظِيمُ .

وَأَسْتَمَرَ الْمُتَصَوِّفُ يَقُولُ لِلصِّ : إِنَّكَ تَدْعُونِي لِأَعْتَنِي عَنْ طَرِيقِ السَّرْقَةِ ، فَهَلْ تَعْرِفُ إِصْدَافًا إِيَّائِي مِنْ هَذِهِ الطَّرِيقِ ؟ فَتَفَكَّرَ اللَّصُّ طَوِيلًا ثُمَّ أَجَابَ : لَا وَاللَّهِ ، لَقَدْ سَرَقْنَا كَثِيرًا وَلَكِنْ مَا سَرَقْنَاهُ صَنَاعٌ نُونَ أَنْ نُحْسِنَ بِهِ .
فَقَالَ الْمُتَصَوِّفُ : أَنَا مِنْ أَغْنَى الْأَغْنِيَاءِ لِأَنِّي قَانِعٌ بِمَا يُرْسِلُهُ اللَّهُ لِي . فَكَأَبَ اللَّصُّ عَنْ السَّرْقَةِ وَأَشْتَغَلَ بِالتَّجَارَةِ حَتَّى أَصْبَحَ مِنْ أَغْنَى النَّاسِ .

გამოყვანილ ტექსტში ზმნის ანალიტიკური ფორმები და დააკვირდით მათ ხმარებას. მოყვანილ ტექსტის შინაარსი ირიბი ნათქვამის გამოყენებით.

XVIII გაკვეთილი

გვარი

არაბულში განარჩევენ გვარის ორ ფორმას: მოქმედებით (აქტივს) და ვნებით (პასივს). ეს ოპოზიცია ქმნის გვარის კატეგორიას, თუმცა არსებობენ ამ ოპოზიციის გარეშე მდგომი ფორმებიც – ზმნები, რომლებიც ვნებით არ ანარმოებენ და მხოლოდ მოქმედებითი გვარის ფორმით გვხვდებიან. ასეთებია: გარდაუვალი, მდგომარეობის აღმნიშვნელი (სტატიკური) ზმნები, VII, IX და XI, ასევე მომდევნო თემების ფორმები. ზოგჯერ კი V და VIII თემებიც (ამ ორ უკანასკნელ თემაში და ხანდახან სხვა რეფლექსიურ თემებშიც გვარის წარმოება სემანტიკაზეა დამოკიდებული).

ვნებითი გვარის ინარმოება სათანადო მოქმედებითიდან ფუძის ხმოვნების ცვლით: პერფექტივის **فَعَلَ** [ფაღალა], **فَعِلَ** [ფაჟილა] მოდლები ვნებითი იძლევიან **فُعِلَ** [ფუჟილა] ფორმას, იმპერფექტივის აქტიურ **يَفْعُلُ** [იაფალა], **يَفْعِلُ** [იაფილა], ფორმებს ვნებითი ენაცვლება **يُفْعَلُ** [იუფალა].

ვნებითი გვარი

ნანარმოები თემები

პერფექტივი

იმპერფექტივი

II	فَعَلَ	يُفْعَلُ
III	فُعِلَ	يُفَاعَلُ
IV	افْعَلَ	يُفْعَلُ
V	تَفَعَّلَ	يُتَفَعَّلُ
VI	تَفَعَّلَ	يُتَفَاعَلُ
VIII	اِفْتَعَلَ	يُفْتَعَلُ
X	اسْتَفْعَلَ	يُسْتَفْعَلُ

პერფექტივში მეორე ძირეულთან ყველგან ქესრა გვაქვს, მას კი წინ დამმა უძ-
ლის (ზოგ ნაწარმოებ თემაში კი ორიც). იმპერფექტივში პრეფიქსთან ყველგან დამ-
მა, ხოლო მეორე ძირეულთან – ფათმა. I და IV თემების იმპერფექტივები ვნებით
გვარში ერთმანეთისგან არ განსხვავდება.

კავშირებითი და პირობითი კილოების ფორმები ვნებითში ისევე ინარმოება,
როგორც მოქმედებითში. ბრძანებითი კილოს ფორმები კი ვნებითს არ გააჩნია.

ვნებითის ხმარება გარკვეული სემანტიკური ველით შემოიფარგლება — როდესაც
არ ჩანს კონკრეტული ქვემდებარე ან მისი დასახელება მოსაუბრეს არ აქვს მიზ-
ნად.

აქტიური ზმნით გამოსატყუი შემასმენლის მქონე სინტაქსური კონსტრუქციის
ტრანსფორმაცია (კონვერსია) ვნებითი გვარის ზმნით გამოსატყუი შემასმენლის
მქონე კონსტრუქციად შემდეგნაირად ხდება:

აქტ. . عَقَدَ الرَّئِيسُ الْمُوْتَمَرُ „პრეზიდენტმა კონფერენცია მოაწყო“.

პას. . عَقِدَ الْمُوْتَمَرُ „კონფერენცია მოეწყო“.

ყოფილი დამატება ქვემდებარის ფუნქციასა და ფორმას მიიღებს.

თუ ზმნას აქტივში ბრალდებით ბრუნვაში მდგომი ორი დამატება აქვს, პასივში
ქვემდებარის ფუნქციას შეასრულებს ერთ-ერთი, მეორე კი უცვლელი რჩება სათანა-
დო სემანტიკის გათვალისწინებით. მაგ.:

აქტ. . سَمَى الرَّجُلُ ابْنَهُ مُحَمَّدًا „კაცმა თავის ვაჟს მუჰამედი დაარქვა“.

პას. . سَمِيَ الْابْنُ مُحَمَّدًا „მის ვაჟს მუჰამედი დაერქვა“.

აქტ. . أُعْطِيَ الْكَلْبُ مِنْحَةً دِرَاسِيَّةً لِلطَّالِبِ „ფაკულტეტმა სტუდენტს
სტიპენდია დაუნიშნა“.

პას. . أُعْطِيَ مِنْحَةً دِرَاسِيَّةً لِلطَّالِبِ „სტუდენტს სტიპენდია დაენიშნა“.

ვნებითში უცვლელად შენარჩუნდება ნათესაობით ბრუნვაში მდგომი ნაწილა-
კიანი დამატებებიც.

მაგ. აქტ. . يَسْمَحُ لَنَا بِالتَّذْخِينِ „მოწვევის ნებას გვრთავს“.

პას. . يُسْمَحُ لَنَا بِالتَّذْخِينِ „მოწვევის ნება გვაქვს“.

(პასივში რეალური სუბიექტი ⇨ ნაწილაკიანი სიტყვაა).

ასეთ კონსტრუქციებში გამოიყენება ზმნის მამრ. სქესის მხ. რიცხვის ფორმა
რეალური სუბიექტის სქესისა და რიცხვის მიუხედავად.

. غَبَرَ عَنْ آرَاءِ كَثِيرَةٍ „მრავალი აზრი გამოითქვა“.

პასიური იმპერფექტული ფორმა لَا უარყოფითი ნაწილაკით თარგმანში ხში-
რად მიმღეობის უარყოფითი ფორმით გადმოიცემა:

يُخْصَى لَا „უთვალავი“; لَا يُفْتَرُ „შეუფასებელი“;

يُوصَفُ لَا „[ვნი] აუნერელი“; لَا يُقَهَّرُ „უძლეველი, დაუმარცხებელი“;

يُطْلَمُ لَا „შეუბღალავი, უზადო“.

ასევე ითარგმნება ზოგიერთი იმ ზმნის ფორმა, რომელიც პასივს არ აწარმოებს
და მხოლოდ მოქმედებითი გვარის ფორმით გვხვდება,

მაგ. . لَا يَنْقُصُ „განუყოფელი“

ამ ფორმების გარეგნულად „აქტიური“ ფორმა რეფლექსიურ-გარდაუვალი მნიშვნე-
ლობების მქონეა. მაგ. . لَا تَجْرَأُ V, რეფლექსიური, თემა და ამიტომაც არ ეწარმოე-

ბა პასივი, ისევე, როგორც VII انْقَصَلَ —ს, სადაც დაპირისპირება — პასივი: აქტივი

სემანტიკურად უფუნქციოა, ისევე, როგორც მაგ.: **جَلَسَ** ან **كَبَّرَ** ზმნებში, რაც ზემოთ, საკითხის შესავალშია ახსნილი.

თუ პასივს უპირო მნიშვნელობა ეძლევა, ნაცვლად ზმნის ცვლილებისა პირების მიხედვით, ხდება ნაცვალსახელოვანი სუფიქსების ცვლა. მაგ.:

აქტ. **غُشِيَ** „გადააფარა“ — პას. **غُشِيَ عَلَيْهِ** „გული წაუვიდა [გადაეფარა]“;
غُشِيَ عَلَيْكَ „გული წაგივიდა“;
غُشِيَ عَلَيَّ „გული წამივიდა“; და ა.შ.

ზოგჯერ აქტივისა და პასივის ფორმები შინაარსითაც განსხვავდება. მაგ.:

V თ., აქტ. **تَوَفَّى** „მთლიანად მიიღო“ — პას. **تُوَفِّيَ** „გარდაიცვალა“.

კომპოზიტები

კლასიკურ არაბულში კომპოზიტთა რაოდენობა ძალიან მცირე იყო. მაგ.: **حَضَرَ** „ჰადრამაუთი“. ეს კომპოზიტი პრედიკატული გამოთქმის : **حَضَرَ مَوْتَ** შერწყმის შედეგადაა მიღებული. (**حَبُّ قَرٍّ < حَبَّرَ**) „სეტყვა“ — ამ კომპოზიტში შერწყმულია *status constructus*-ი.

კლასიკურ არაბულში გვხვდებოდა არაარაბული წარმოშობის ტოპონიმი-კომპოზიტები: **رَامَ هُرْمُرَ** „ბაალბექი“, **رَامَ هُرْمُرَ** „რამორმუზი“ და სხვ.

თანამედროვე სალიტერატურო არაბული დროის მოთხოვნების შესაბამისად და უცხო ენების გავლენით უფრო ხშირად მიმართავენ კომპოზიციას:

رَأْسُ مَالٍ > رَأْسَمَالٍ „კაპიტალი“;

بَرَاءُ مَاءٍ > بَرْمَائِيَّةٌ „ამფიბია“;

عَرَضُ حَالٍ > عَرَضُحَالٍ „განცხადება“;

قَطَارٌ سَرِيعٌ > قِطْنَسَرٌ „სწრაფი მატარებელი“ (მიღებულია შეთანხმებული მსაზღვრელ-საზღვრულისაგან საგრძნობი ცვლილებებით);

სხვადასხვა ნაწილაკები სახელებთან და ზოგჯერ ზმნებთანაც ქმნიან კომპოზიტებს:

لَا نِهَائِي	- „უსასრულო“
لَا سِلْكِي	- „უშავთულო“
لَا مَعْقُول	- „არაგონივრული“
لَا اِنْرِي	- „სკეპტიკოსი“
الْاِنْهَائِيَّةُ	- „უსასრულობა“
الْاِسْيَاسِيَّةُ	- „აპოლიტიკურობა“
الْاَلْمَسْئُولِيَّةُ	- „უპასუხისმგებლობა“
الْاَلْيَبِيَّةُ	- „ულმერთობა“
الْاَلْسَامِيَّةُ	- „ანტისემიტიზმი“
الْاَلْاَذْرِيَّةُ	- „სკეპტიციზმი, აგნოსტიციზმი“

قَبَائِرِي	- „პრეისტორიული“
قُرُوسَطِي	- „შუა საუკუნეობრივი“
يَا نَصِيب	- „ლატარეა“
المالايُغَرَف	- „შეუცნობადი“
المالايُكْتَشَف	- „დეტექტივი“

ცალ-ცალკე ინერება:

مَا بَيْنَ النَّهْرَيْنِ	„შუამდინარეთი“
مَا وَرَاءَ النَّهْرِ	„მევერანაპარი“
التَّنْمَرُ هِنْدِي	პოტ. „თამარინდი“

Re- წინდებულთ ნაწარმოები ტერმინების არაბული შესატყვისია : ... إِعَادَة
إِعَادَة بِنَاء „რეკონსტრუქცია“; اَلْإِعَادَة اَلنَّظْمِي „რეორგანიზაცია“; ხოლო auto -
წინდებულთ ნაწარმოები ტერმინებისა - ذَاتِي ... , მაგ.: حَكْم ذَاتِي „ავტონომია“;
سِيرَة ذَاتِي „ავტობიოგრაფია“.

დადასტურებულია ბევრი მეტაფორული წარმოშობის კომპოზიტი, რომელიც შე-
იცავს اب , بنت , ابن , أم , أخ ,

أَبُو إِحْيَا	„წვეროსანი“;
أَبُو ظَنِي	„აბუ დაბი“;
أَبُو الْهَوَل	„სფინქსი“;
ابْنُ أَوَى	„ტურა“;
بِنْتُ الْعَيْنِ	„ცრემლი“;
أُمُّ الْقُرَى	„მეძა“.

კომპოზიტებს უთანაბრდება:

دَارُ النَّشْرِ وَالطَّبَاعَةِ	„გამომცემლობა“;
دَارُ الْآثَارِ	„მუზეუმი“;
جَوَازَاتِ سَفَرٍ	„პასპორტი“ (მრ. جَوَازَاتِ سَفَرٍ);
زِيَارَةُ عَمَلٍ	„სამუშაო ვიზიტი“; مُشَاوَرَةٌ „მუშა ჯგუფი“;
عَدَمُ تَرْيِيبٍ	„უწესრიგობა“;
رَدُّ الْفِعْلِ	„რეაქცია“ (მრ. رُدُودُ الْفِعْلِ).

თურქულ და სპარსულ სიტყვებს შეიცავენ კომპოზიტები:

يُوسُفُ افندي	„მანდარინი“
باشمهندس	„მთავარი ინჟინერი“
كُتُبْخَانَة	„ბიბლიოთეკა“

გამოიყენეთ შემდეგი პასიური იმპერფექტული ფორმები **ა** უარყოფითი ნაწილაკით მსაზღვრელებად ქვემოთ მოცემულ სახელებთან და დაწერეთ შესაბამისი მსაზღვრელ-საზღვრულები:

მსაზღვრელები:

„**ა** **يُصَنَّقُ**“ „საუფასებელი, განუზომელი“; „**ა** **يُقَدَّرُ**“ „უთვალავი“; „**ა** **يُخْصَى**“ „უჯერებელი“; „**ა** **يُنْسَى**“ „საუბრალო, უზადო“; „**ა** **يُعَابُ** / **لا يُلَامُ**“ „განუყოფელი“; „**ა** **يُعَادُ**“ „განუგებოებული, დაუბრუნებელი“.

სახელები:

خبر ، وقت ، أخبار ، حدث ، زكريات ، فراح ، مُتعة ، أموال ، مناطق ، جزء ، أيام ، أجزاء ، خنمة ، ثروات ، اسم ، انطباعات ، شهرة ، جُود ، احترام ، أحجار .

თარგმნეთ კომპოზიტური ტიპის ფრაზები და გამოთქმები:

سُلوِكْ غَيْرِ مَشْرُوعٍ / لاقانوني ، تَسْتَمِرُّ الْفَوْضَى إِلَى غَيْرِ نَهايَةٍ ، مَضَى لِغَيْرِ عَوْدَةٍ ، عَلَى غَيْرِ الْعَادَةِ ، عَلَى غَيْرِ رَغْبَةٍ مِنْهُ ، فِي غَيْرِ الْكُلْفَةِ ، عَلَى غَيْرِ أَسَاسٍ ، عَنْ غَيْرِ رِضَى ، إِعَادَةُ النَّظَرِ فِي الْقَضَايَا ، مَوْظَفٌ لَامَسْئُولٍ ، سُلْطَةٌ لِمَحْدُودَةٍ ، مَشَاكِلٌ لَانْهَائِيَّةٍ ، اللامبالاة ، عَدَمُ الثِّقَةِ ، عَدَمُ الْإِمْكَانِ ، عَدَمُ الرِّضَى ، عَدَمُ الْإِسْتِقْرَارِ ، عَدَمُ الْأَهْتِمَامِ بِالسِّيَاسَةِ .

გადაიყვანეთ ზმნები მოქმედებითი გვარიდან ვნებითში მოცემულ წინადადებებში და გაახმოვნეთ.

غَيَّرَ أُلُوفٌ بَرنامِجَهُ وَالغَى زيارَتَهُ .
منَعَتْ ألسُلْطَاتٌ نازِلِينَ أَجانبَ مِنْ دُخُولِ أَلْبِلادِ .
أَعْلَنَ رَئيسُ أَلْبِلادِ الْأَحْكامَ الْعُرْفِيَّةَ .
اكتشفتِ أَلشَّرْطَةُ الْقَبْضَ عَلَى شَبْكَةٍ دَوْلِيَّةٍ لِتَهْزِيبِ أَلْسَيَّاراتِ .
اكتشفتِ أَلشَّرْطَةُ مَطْبَعَةَ سِرِّيَّةٍ لِتَرْزِيفِ الْعَمَلَةِ .
أَنْجَزَتْ أَلْمُؤَسَّسَةُ الْعَمَلِ فِي أَلْمَواجِدِ الْمُحَدَّدَةِ .
عقدتِ دائِرَةُ الْإِعلامِ فِي مَقَرِّ أَلْأَمَمِ أَلْمُتَّحِدَةِ مُؤْتَمَرًا أَلْسَنَوِيَّ لِلْمُنْتَظَماتِ غَيْرِ الْحُكُومِيَّةِ .

أَحْزَرَ أَلْبِلادُ أَلْمُنْجَزاتِ الْكَبِيرَةِ فِي أَلْوَقتِ الْقَصِيرِ .
وَجَّهَتْ ألسُلْطَاتُ الْجَبُوشِ إِلَى جَنُوبِ أَلْبِلادِ لِتَسْوِيَةِ اَلنِّزاعِ أَلْمَسْلُحِ .
أَعْطَتْ أَلْحُكُومَةُ الْأَراضِي مَجَانًا لِلْمُسْتَعْمِرِينَ لِجَذْبِ مَزِيدٍ مِنَ الْأَسْتِثماراتِ .
باعتِ إِدارةُ أَلشَّرْكَةِ أَغْلِيَّةَ أَلْأَسْهُمِ فِي أَلْمَرادِ الْعَلْنِي .

منح المجلس العلمي للجامعة الطالب المجتهد منحة دراسية .
عرض دار النشر والطباعة في المعرض الدولي كتباً متنوعة .
يزرع الفلاحون أنواع الفواكه المختلفة في هذه المزارع .
تنتشر الصحف الصفراء أقاويل كثيرة .
يدفع الطلاب رسوماً دراسية في بداية السنة الدراسية الجديدة .

საგარეოში 209

გადაიყვანეთ რეცეპტში მოცემული ზმნები ვნებითი გვარიდან მოქმედებითი გვარის ბრძანებით კილოში (II პ. მდ. სქ):

السّمك بِالْفَرْنِ :
يُنظَّف وَيُبرَس وَيُفْرَغ السّمكُ مِمَّا فِي جَوْفِهِ ، ثُمَّ يُمَسَحُ بِزَيْتِ الْزَيْتُونِ وَيُنْزَرُ عَلَيْهِ الْمِلْحُ وَالْبَهَارُ وَتَوْضَعُ بَضْعُ قَطْعٍ مِنَ الْحَامِضِ فِي دَاخِلِهِ ثُمَّ يُدْخَلُ فِي فَرْنٍ مُعْتَدِلِ الْحَرَارَةِ . وَيَقْتَمُّ السّمكُ بِصِلْصَةِ حَامِضٍ وَزَيْتِ زَيْتُونٍ أَوْ بِسِلْطَةِ خَضِرَاءٍ وَالْخَبْزِ الْعَرَبِيِّ .

ი ა ნ ა ლ ი ზ :

كَنْزُ يَمِينِي كَشَفْتَهُ الصُّدْقَةَ
أَسْرَارُ الْغُرْفَةِ الصَّغِيرَةِ فِي الْمَسْجِدِ الْكَبِيرِ

لو لا الأمطارُ الغزيرة التي هطلتْ وهتمتْ أجدارُ الغربيِّ للجامعِ الكبيرِ في العاصمةِ اليمينيةِ صنعاءَ ، لما اكتُشِفَتِ الغُرْفَةُ الصَّغِيرَةُ الَّتِي تَحْتَوِي عَلَى أَعْدَادٍ كَبِيرَةٍ مِنْ نَسَخِ الْقُرْآنِ الْكَرِيمِ وَمَخْطُوطَاتٍ مِنْ جُلُودِ الْحَيَوَانَاتِ وَرَقَائِقَ كَثِيرَةٍ عَلَيْهَا آيَاتُ كَرِيمَةٍ . حِينَئِذَا أَدْرَكَتِ الْحُكُومَةُ اليمينيةُ أَنَّ هَذِهِ الْمَخْطُوطَاتِ قَدِيمَةٌ جَدًّا وَمَهْمَةٌ فَقامَتْ بِعَرْضِهَا عَلَى خَبْرَاءَ أَجَانِبٍ أَكْثَرُوا بَعْدَ فَحْصٍ دَقِيقٍ قِيَمَتَهَا التَّارِيخِيَّةَ الْعَالِيَةَ . لَكِنَّهُمْ أَشَارُوا إِلَى حَاجَتِهَا لِعَمَلِيَّاتِ تَرْميمٍ دَقِيقَةٍ وَمُعَقَّدَةٍ لِمَا لَحِقَ بِبَعْضِهَا مِنْ تَلَفٍ .

أَوَّلُ الدُّوَلِ الَّتِي عَرَضَتْ تَرْميمَ هَذِهِ الْمَخْطُوطَاتِ كَانَتْ أَلْمَانِيَا . إِلَّا أَنَّهَا اشْتَرَطَتْ أَنْ تُجَلِّبَ الْمَخْطُوطَاتُ إِلَى مُخْتَبَرَاتِهَا . لَكِنْ الْمَسْئُولِينَ اليمِينِينَ رَفَضُوا الْعَرْضَ . فَحَاوَلَ الْبَرُوفْسُورُ الْأَلْمَانِيُّ الْمُسْتَشْرِقُ نَوْتِ ، الَّذِي يَدْرُسُ فِي جَامِعَةِ هَامْبُورْجِ ، وَالَّذِي رَأَى الْمَخْطُوطَاتِ ، اقْتِنَاعَ الْمَسْئُولِينَ فِي دَائِرَةِ تَرْميمِ الْأَثَارِ بِوَزَارَةِ الْخَارِجِيَّةِ الْأَلْمَانِيَةِ بِالسَّاهِمَةِ . وَفِعْلًا خَصَّصَتِ الْوَزَارَةُ مَبْلَغًا كَبِيرًا لِهَذِهِ الْعَمَلِيَّةِ .

يزيد عددُ المخطوطات التي عُثِرَتْ عَلَيْهَا عَلَى 15 ألفِ قِطْعَةٍ ، مُعْظَمُهَا مِنْ جُلُودِ الْحَيَوَانَاتِ وَالْأَوْرَقِ إِضَافَةً إِلَى آلَافِ الْقِصَاصَاتِ الصَّغِيرَةِ الَّتِي رُمِيَ مِنْهَا حَتَّى الْآنَ مَا يُقَارِبُ 12 ألفِ قِطْعَةٍ .
وقد أشار الخبيرُ اليمينيُّ ' الْمَتَخَصِّصُ بِتَرْميمِ الرِّقَاقِ إِلَى أَنَّ تَرْميمَ

المخطوطات الورقية اصنعت من الجليدية وأخطر مراحلها فقدان أحرف أو أجزاء أثناء عملية الغسل لإزالة الأوساخ عنها. وحسب قوله فإن مدة الترميم مرهونة بمدى التلف اللاحق بالمخطوطات ونوعها. وقد يستغرق ذلك ساعة واحدة أو أشهراً عديدة.

وقبل الترميم، يتم أولاً فحص درجة الخُموضة بالورقة، ثم تأتي عملية الترتيب وهي الأصعب. فهناك مخطوطات لا يمكن قراءتها أو فتحها بسهولة إذا ما كانت مطوية. ويُستعمل الجهاز الكهربائي لترطيب المخطوطات القاسية، خاصة الجليدية منها وبالتحديد تلك التي يجب أن تُرَمَّم بسرعة. تتعدّد المرممة النُمسائية بأن هذه الأعداد الهائلة من المخطوطات قد تكون بضعة مئات من النسخ. المختلفة الأحجام، ولقد حصرت تواريخها بين القرن الثاني والخامس الهجري. وهناك مخطوطة ورقية تعود إلى ألف عام. ومن الصعب وضع تواريخ أكيدة أو حتى تقريبية لعدم وجود فهرس أو مرجع يُستند إليه في عملية مقارنة أنواع المخطوطات.

ويرجع سبب الاختلاف في أحجام المخطوطات وأنواعها إلى أن الغرفة في الجامع الكبير لم تكن مخبأ، بل مكاناً بقي على مدى قرون طويلة لإيداع النسخ التي لم تعد تُستعمل، وتذاعت أوراقها وأغلفتها ببداعي الزمن، ولعل هذا يُفسر سبب اختفاء تواريخ كتابتها.

وأهم الخطوط المُستخدمة في هذا الكنز التاريخي هو الخط الكوفي بشكل عام. إضافة إلى الخط الحجازي الذي أُستخدِم في مكة والمدينة. وتوجد مخطوطات بالخط الصنعائي الذي لم يُعرف كثيراً في التاريخ العربي، وهو يستند كثيراً إلى الخط الكوفي.

وما وُجد في الغرفة الصغيرة، حسب اعتقاد المرممة النُمسائية، مصدره دول إسلامية عديدة، جُلب عن طريق الحجاج من مكة المكرمة، حيث كانت النسخ تُباع أو تُقايس كهدايا.

გამოყვანილ ტექსტში ზმნის ვნებითი გვარის ფორმები.

სადარჯიშო 210

უპასუხეთ შეკითხვებს ტექსტის მიხედვით:

- ما هو سبب تهديم الجدار للجامع الكبير في العاصمة اليمانية صنعاء ؟
- ماذا اكتشيف في الغرفة الصغيرة وراء الجدار المهتم ؟
- ماذا قال الخبراء الأجانب بعد الفحص الدقيق عن قيمة المخطوطات التاريخية ؟
- هل كانت هذه المخطوطات في حاجة إلى عمليات ترميم دقيقة ؟
- أي دائرة خصصت مبلغاً لهذه العملية ؟
- كم عدد المخطوطات التي عُثر عليها ؟
- هل هذه المخطوطات كانت ورقية أم جليدية ؟

إيهما اصنَعَب ترميمًا المخطوطاتُ الورقيَّة أمْ أجليديَّة ؟ ولم ؟
 كم مدَّة يستغرق ترميمُ المخطوطات ؟
 ما هي المراحلُ التي تمرُّ المخطوطات بها قبل الترميم ؟
 بأيَّ عهد حصر الخُبراء تواريخ هذه المخطوطات ؟
 ما الصعوباتُ التي واجَّهها الخُبراء عند وُضع تواريخ أكيدة للمخطوطات ؟
 ما سبب أخفاء تواريخ كتابة هذه المخطوطات ؟
 ما هي الخطوطُ المُستخدَمة في هذه المخطوطات ؟
 كيف جُلِبَت هذه المخطوطات من مكَّة والمدينة إلى صنعاء ، حسبَ اعتقاد المُرمِّمة
 النمساوية ؟

II : ٢٠٠٩

إحتفال عالمي لاستاذ الأديب العربي بمناسبة مرور عشرين عامًا على <<نوبل>>

نجيب محفوظ

في برلين يُقام غداً إحتفال عالمي كبير بمناسبة مرور عشرين عامًا على فوز
 الروائي المصري نجيب محفوظ بجائزة نوبل في الآداب لعام 1988 .
 ودُعِت إلى الإحتفال صاحبة دار النشر المتخصّصة في ترجمة الأديب العربي
 إلى اللغة الألمانية عدداً كبيراً من المُستشرقين والمتخصّصين في الأديب العربي
 الذين سيناقشون روايات محفوظ المُترجمة إلى الألمانية وقضايا ترجمة الأديب العربي
 إلى اللغة الألمانية ومُستقبل الأديب العربي بعد فوز نجيب محفوظ بجائزة نوبل
 والخطط المُستقبلية لترجمة روايات محفوظ إلى الألمانية.

اصدّرت هيئة أدب العالم الثالث ومقرّها في فرانكفورت إحصائية أكّدت
 فيها أن اسم نجيب محفوظ في الدول الناطقة بالألمانية كان قبلُ حصوله على الجائزة
 شبه مجهول وحينما صدرت كتبه لأول مرة بالألمانية لم تلقَ إلا حظاً ضئيلاً من
 الأهتمام فترجمة رواية مثل <<ثرثرة فوق النيل>> لم يُع منها أكثر من ألفين
 وخمسمائة نسخة ، لكن الأمر تغيرَ كليّة بعد فوزه بالجائزة فكلُّ الكتب أعيدت
 طبعتها أكثر من مرة نظراً لإقبال القراء عليها وما زالت كتب نجيب محفوظ هي
 من أكثر الكتب توزيعاً في ألمانيا فلا تخلو مكتبة في أية مدينة ألمانية من كتابه
 المُترجمة . أما دارُ النشر الخاصة بترجمة الأديب العربي فقد اشتهرت بعد فوز
 نجيب محفوظ بجائزة نوبل ، الأمر الذي جعلها تُقدِّم على ترجمة عدد كبير من
 الكتاب العرب .

სადავო 211

უძაპსუხეო შეიკითხვებს ტექსტის მიხედვით:

აინ უყამ აიჩტაფალ ეალემი კიბირ მუნასბე მურორ ეშრინ ეამა ელი ფოზ როაი
 ალმისრი ნჯიბ მჟოფ ბიჯანზე ნოილ ფი ადაბ ?

من يُنظّم هذا الاحتفال ومن الضيوف المدعوون إلى الاحتفال ؟
 ماذا سيكون موضوع المناقشة في الاحتفال ؟
 ماذا أكدت الإحصائية الخاصة بشأن روايات محفوظ المترجمة إلى الألمانية ؟
 هل غيرَ شيئاً فوزُ محفوظ بالجائزة في حال بيع وتوزيع كتبه ؟
 هل جذب فوزُ محفوظ بالجائزة الأهتمام بدار النشر الخاص بترجمة الأدب العربي ؟

საგარეო 212

تَنَمِيَّةُ الْمُفَرَّدَاتِ

ნაკითხები და თარგმნები სახელმძღვანელოს ლექსიკონის გამოყენებით ქვე-
 მოთ მოცემული ჭეჭსიტი. დანერგები საკუთარი CV.

نجيب محفوظ

سيرته :

وُلِدَ في 11 ديسمبر 1911.

حَصَلَ على ليسانس الآداب قسم الفلسفة عام 1934.

امتنى طفولته في حي الجمالية حيث وُلِدَ ، ثُمَّ انتقل إلى العباسية والحسين
 والقورية وهي من أحياء القاهرة القديمة التي أثارت اهتمامه في أعماله الأدبية
 وفي حياته الخاصة .

حَصَلَ على إجازة في الفلسفة عام 1934 وأثناء إعداده لرسالة الماجستير <وقوع
 فريسة لصراع خاذ> بين متابعة دراسة الفلسفة وميله إلى الأدب الذي نَمَى في
 السنوات الأخيرة لتخصّصه بعد قراءة العقاد وطه حسين .

تعلّد منذ عام 1939 حتى إحتاليه إلى المعاش عام 1971 عِدّة مناصب حيث عمِلَ
 مُديرًا للرقابة على المصنّفات الفنيّة ثم مُديرًا لمؤسسة دعم السينما ورئيسًا
 لمجلس إدارتها ثم رئيسًا لمؤسسة السينما ثم مُستشارًا لوزير الثقافة لشؤون
 السينما .

بدأ كتابة القصّة القصيرة عام 1936 وأنصرف إلى العمل الأدبي بصورة شبه
 دائمة بعد التحاقه في الوظيفة العامة .

عمل في عدد من الوظائف الرسمية ونشر رواياته الأولى عن التاريخ الفرعوني ،
 ولكن مؤهنته تجلّت في ثلاثيته الشهيرة (بين القصرين وقصر الشوق
 والسكرية) والتي أنتهى من كتابتها عام 1952 ولم يتسنّ له نشرها قبل عام
 1956 نظرًا لضخامة حجمها .

نقل نجيب محفوظ في أعماله حياة الطبقة المتوسطة في أحياء القاهرة وعبرَ عن

هُمُومِهَا وَاخْلَامِهَا وَعَكْسَ قَلَقِهَا وَتَوَجُّسَاتِهَا حَيَالَ الْقَضَايَا الْمَصْرِيةَ ، كما صَوَّرَ حَيَاةَ الْأُسْرَةِ الْمَصْرِيةَ فِي عِلَاقَاتِهَا أَدَاخِلِيَّةَ وَأَمْتِدَادِ هَذِهِ الْعِلَاقَاتِ فِي الْمَجْتَمَعِ .

وَلَكِنْ هَذِهِ الْأَعْمَالُ الَّتِي اتَّسَمَتْ بِالْوَاقِعِيَّةِ الْحَيَّةِ لَمْ تَلْبِثْ أَنْ إِتَّخَذَتْ طَابِعًا رَمَزِيًّا كَمَا فِي رِوَايَاتِهِ <<أَوْلَادُ حَارِيتِنَا>> وَ<<الْحَرَّافِيش>> وَ<<رَحْلَةُ ابْنِ قُطُوطَةَ>> .

بَيْنَ عَامَيْ 1952 وَ 1959 كَتَبَ عِدَّةً مِنَ السِّينَارِيُوهَاتِ لِلسِّينَمَا . وَلَمْ تَكُنْ هَذِهِ السِّينَارِيُوهَاتُ تَتَّصِلُ بِأَعْمَالِهِ الرِّوَايِيَّةِ الَّتِي تَحُولُ عِدَدٌ مِنْهَا إِلَى الشَّاشَةِ فِي فِتْرَةٍ مُتَّأَخِّرَةٍ .

مِنْ هَذِهِ الْأَعْمَالِ <<بِدَايَةُ وَنَهَايَةُ>> وَ<<الْثَلَاثِيَّةُ>> وَ<<تَرْثَرَةٌ فَوْقَ النَّيْلِ>> وَ<<الْبَيْتُ وَالْكَلَابُ>> وَ<<الطَّرِيقُ>> .

جَوَائِزُ وَأَوْسِمَةٌ :

- جَائِزَةُ قُوتِ الْقُلُوبِ الْمَدْرَدَشِيَّةِ عَنْ رِوَايَةِ <<رَادِوَيْس>> عَامَ 1943 .
- جَائِزَةُ وَزَارَةِ الْمَعَارِفِ عَنْ رِوَايَةِ <<كَيْفَاحٌ طَبِيبٌ>> عَامَ 1944 .
- جَائِزَةُ مَجْمَعِ اللُّغَةِ الْعَرَبِيَّةِ عَنْ رِوَايَةِ <<خَانَ الْخَلِيلِيِّ>> عَامَ 1946 .
- جَائِزَةُ الْأُدُولَةِ فِي الْأَدَبِ عَنْ رِوَايَةِ <<بَيْنَ الْقُصُورَيْنِ>> عَامَ 1957 .
- وَسَامُ الْأَسْتَحْقَاقِ مِنَ الطَّبَقَةِ الْأُولَى عَامَ 1962 .
- جَائِزَةُ الْأُدُولَةِ لِلتَّقْدِيرِيَّةِ فِي الْأَدَبِ عَامَ 1968 .
- وَسَامُ الْجُمْهُورِيَّةِ مِنَ الطَّبَقَةِ الْأُولَى عَامَ 1972 .
- جَائِزَةُ نَوْبِلَ لِلأَدَبِ عَامَ 1988 .
- جَائِزَةُ قِلَادَةِ النَّيْلِ الْعُظْمَى عَامَ 1988 .

საქართველო 213

تَنْمِيَّةُ الْمُفْرَدَاتِ

ნაიკითხვით და თარგმნეთ სახელმძღვანელოს ლექსიკონის გამოყენებით შემდეგი ინფორმაცია პრესიდან :

جامعاتُ الْبَحْرِ الْمَتَوَسِّطِ تُهْدِي جَوَائِزَهَا لِنَجِيبِ مَحْفُوظِ

أَهْدَى اتِّحَادُ جَامِعَاتِ الْبَحْرِ الْأَبْيَضِ الْمَتَوَسِّطِ جَائِزَتَهُ الْأَسْنَوِيَّةَ هَذَا الْعَامِ لِلْكَاتِبِ الْمَصْرِِيِّ الْعَالَمِيِّ نَجِيبِ مَحْفُوظِ ، وَذَلِكَ فِي الْإِجْتِمَاعِ الْأَسْنَوِيِّ الَّذِي أُقِيمَ فِي مَدِينَةِ فَالَنْسِيَا بِإِسْبَانِيَا أَحْقِيقًا لَا بِمُرُورِ 500 عَامًا عَلَى تَأْسِيسِ الْجَامِعَاتِ .

وَقَدْ اسْتَعْرَضَ الْإِتِّحَادُ حَيَاةَ الْكَاتِبِ الْكَبِيرِ وَأَنْجَازَاتِهِ فِي خُطَابِ أَلْقَاهُ رَئِيسُ الْإِتِّحَادِ بِهَذِهِ الْمُنَاسَبَةِ ، ثُمَّ اسْتَمَعَ أَغْضَاءُ الْإِتِّحَادِ إِلَى كَلِمَةِ الْأَدِيبِ نَجِيبِ مَحْفُوظِ الَّذِي أَلْقَاهَا نِيَابَةً عَنْهُ الْكَاتِبُ مُحَمَّدُ سَلْمَاوِي ، الَّذِي تَسَلَّمَ بَعْدَ ذَلِكَ جَائِزَةَ الْكَاتِبِ الْكَبِيرِ ، وَهِيَ عِبَارَةٌ عَنْ شَهَادَةِ تَقْنِيرِيَّةٍ وَشَيْكٍ بِمَبْلَغٍ نَقْدِيٍّ .

وقد اُكِّدَ نجيب محفوظ في كلمته أهمية منطقة البحر المتوسط في إرساء دعائم الحضارة في العالم ، وقال : إنها تضم أقيم جامعات العالم ، وعليها مسئولية كبيرة في حركة التنوير في العالم وفي نشر الثقافة والتعليم ، وتأكيد مبدأ الديمقراطية التي عرفها العالم أول ما عرفها على شواطئ البحر الأبيض المتوسط . يقول مندوب مصر في الاتحاد : إن هذه هي المرة الأولى التي يحصل فيها كاتب عربي على جائزة البحر المتوسط ، وجاء اختيار محفوظ باعتباره أحد رموز الثقافة والفكر في العالم .

საგარეოში 214

تَنْمِيَةُ الْمَفْرَدَاتِ

ნაიკითხვით და თარგმნით სახელმძღვანელოს ლექსიკონის გამოყენებით ქვემოთ მოცემული ტექსტი:

المساجد الجامعة

كانت الجامعة الإسلامية قد بدأت بالمسجد الجامع . إن المسجد الجامع كان في نفس الوقت هو الجامعة الإسلامية تجمع بين العلوم الدينية والمدنية ، تدرس فيها إلى جانب علوم القرآن والسنة علوم اللغة والأدب وما إليها ، يجتمع فيها مختلف العلماء ويقصدها طلاب من أنحاء العالم الإسلامي . وقد كانت المساجد الجامعة في القرون الثلاثة الأولى من الهجرة ، بالإضافة إلى صفتها الدينية تعتبر مركز القضاء الأعلى ، وقد كان الأساتذة والطلاب يعقدون فيها حلقات الدرس كما كان الأمير يخطب فيها في الناس أيام الجمعة ، ويجتمع فيها الناس كلما ظهر أمر من الأمور الهامة .

أهم المساجد الجامعة المشهورة في تاريخ العلوم العربية الإسلامية هي المسجد النبوي بالمدينة ، جامع عمرو و الجامع الأزهر بمصر ، وجامع القرويين بفاس ، وجامع قرطبة وأشبيلية وطلنطة بالاندلس .

في مقتمة المساجد الجامعة المسجد النبوي بالمدينة . منذ العصور الأولى كانت حلقات الحديث وألفقه فيه من أشهر حلقات العلم في المشرق وقد كان حضور هذه الحلقات يعتبر دائماً شرفاً علمياً يتسابق إليه العلماء الوافدون على الأراضي المقدسة وما يزال المسجد النبوي إلى اليوم يقوم بهذه المهمة العلمية .

أما في مصر فقد بدأت الدراسات العربية الإسلامية بجامع عمرو وكانت في البداية تقتصر على العلوم الدينية ثم ضمت فيما بعد جميع العلوم الأدبية التي كانت معروفة يومئذ .

وقد قام الجامع الأزهر بمهمته الجامعة منذ أواخر القرن الرابع الهجري وما يزال إلى يومنا هذا قائماً بها . وهو أبرز مثل للجامعة الدينية والمدنية في العصور الوسطى ، حيث كانت تدرس فيه بالإضافة إلى علوم النحو واللغة طائفة من العلوم المدنية كالأطباق والكيمياء والرياضة والطبيعة والفلك والموسيقى ، وقد احتل الأزهر مكانته الجامعة قبل الجامعات الأوروبية بأكثر من قرنين ، ومعظم

الجامعات الأوروبية العريقة يرجع تاريخ ظهورها إلى القرن. الثاني عشر الميلادي ومن ذلك جامعة أوكسفورد وجامعة باريس .

هذا وقد قام جامعُ القُرْويَيْنِ بِفَاسَ ، وهو أقدمُ مِنَ الجامعِ . الأزهر ، بمثلِ الدورِ . العلمي الذي قام به . الأزهر في المشرق وقد استمرَّ عصورًا على هذا الحال يُؤدِّي دورَه العلمي في صورة جامعة حديثة تجمع بين العلوم . العربيَّة الإسلاميَّة والعلوم . العصريَّة .

وأما في الأندلس فقد كانت الجوامع منذ قيامها مراكزَ لدراسة العلوم . الدِّينيَّة والعلويَّة ثم استُحالَت بسرعة إلى جامعات علميَّة يَغْتَلِبُ عليها أطابعُ المَنَنيَّة ، ومنذ أوائل القرن . الرابع . الهجري ، نَرَى جوامعَ الأندلس تَظْهَرُ في صورتيها الجامعيَّة الواضحة ، تَجَذِبُ إليها الطلابُ ليس من إسبانيا والمغرب فَحَسَبَ ، بَلْ مِنْ جميعِ أنحاء البلادِ الأوروبية ومنهم كثير من الطلاب المسيحيين .

وقد كانتِ الدراسة في المساجد الجامعة حُرَّة لا يَفْعُ أطالِب شَيْئًا مِنَ الرُّسُوم بَلْ كان الطلاب في أحيان كثيرة يَحْصِلُون على أَلَكْتَب وعلى الطَّعام والكِساء ، وكانت تُرصدُ لذلك أوقاف وأموال من بيت المال أو من الأغنياء .

وهكذا قامتِ المساجدُ الجامعة باعظَم دور في نشر العلوم والثقافة في أنحاء العالم الإسلامي ولها فضلٌ بَيِّنٌ . الجامعات الأوروبية على نفس . أَلَمَط الذي كانت تُمسِر عليه الجامعة الإسلاميَّة في العصور الوُسطى .

გამოყავით ტექსტში ზმნის ანალიტიკური ფორმები და დააკვირდით მათ ხმა-რებას. გამოყავით ტექსტში ზმნის ვნებითი გვარის ფორმები.

სავარჯიშო 215

უძახუხეთ მოცემულ კითხვებს 208-ე სავარჯიშოს ტექსტის მიხედვით:

- ما هي أشهر المساجد الجامعة في العالم الإسلامي ؟
- وكيف كان نظام الدراسة في المساجد الجامعة ؟
- ما هي العلوم والأنشطة التي كانت تُمارَس في المساجد الجامعة ؟
- متى بدأت العلوم المَدنيَّة تأخذ مكانها في المساجد الجامعة ؟
- أي من المساجد الجامعة أبرز مثل للجامعة الدِّينيَّة والمَدنيَّة في العصور الوُسطى ؟
- هل من الصحيح أن المسلمين كانوا يعرفون الجامعات قبل الأوروبيين ؟
- هل كان للجامعات الإسلاميَّة أثر في الجامعات الأوروبية وكيف كان ذلك ؟
- هل كان أدارسون يَدْفَعُونَ أَمالَ مُقَابِلَ الدراسة في المساجد الجامعة ؟
- هل كان يدرس في جامعات الأندلس الإسلاميَّة طلاب مسلمون فقط ؟
- ما هو الدور الذي قامت وتقوم به المساجد الجامعة في نشر العلوم والثقافة في العالم الإسلامي ؟

მიმლეობა

ზმნის კატეგორიათაგან არაბულ მიმლეობას აქვს თემა და, განსახვევებით მას-
დარისგან, გვარიც.

I თემის მოქმ. გვ. (აქტიური) მიმლეობა იწარმოება ყალიბით **فَاعِل**, ვნებითი
გვარისა (პასიური) — ყალიბით **مَفْعُول**.

დანარჩენი თემების მიმლეობების საწარმოებლად გამოყენებულია ზმნის სათა-
ნადო იმპერფექტივის ფუძე (V და VI თემების აქტივში ი ხმოვნით II ძირეულთან),
რომელსაც წინ ერთვის პრეფიქსი **مُ**.

მოქმედებითი გვარის მიმლეობა (აქტივი)		ვნებითი გვარის მიმლეობა (პასივი)	
II	مُفَعِّل	II	مُفَعِّل
III	مُفَاعِل	III	مُفَاعِل
IV	مُفْعِل	IV	مُفْعِل
V	مُتَفَعِّل	V	مُتَفَعِّل
VI	مُتَفَاعِل	VI	مُتَفَاعِل
VII	مُتَفْعِل	VII	مُتَفْعِل (იშვ.)
VIII	مُفْتَعِّل	VIII	مُفْتَعِّل
X	مُسْتَفْعِل	X	مُسْتَفْعِل

მიმლეობათა მდ. სქ. **طالبة — طالب** სუფიქსით იწარმოება. მაგ.:
გავრცელებულია მიმლეობათა სწორი მრავლობითი მამრ. სქესში. მაგ.:

عَارِضُونَ მრ. რ. **عَارِض**

مُوظَّفُونَ მრ. რ. **مُوظَّف**

ასევე ხშირია მდ. სქ. სწორი მრავლობითიც:

طالبات მრ. რ. **طالبة**

ზოგჯერ I თემის მამრ. სქ. მიმლეობას აქვს **فَعَال** და **فَعْلَة** ტიპის მსხვერუელი
მრავლობითები. მაგ.: **تَجَّار** მრ. რ. **طالِب**; **طالِبَة** მრ. რ. **تاجِر**.

ცარიელი ზმნების I თემის მამრ. სქ. მიმლეობები ხშირად გვიჩვენებენ შემდეგი
ტიპის მსხვერუელ მრავლობითს: **سَاقٍ** მრ. რ. **سَاقَة**; **بَائِعٍ** მრ. რ. **بَاعَة**.

თუ მიმლეობა პიროვნებას არ აღნიშნავს, I თემაში მას **فَوَاعِل** ტიპის მსხვერუე-
ლი მრავლობითი შეიძლება ჰქონდეს. მაგ.:

جَوَانِب მრ. რ. **جَانِب**

عَوَاصِم მრ. რ. **عَاصِمَة**

فَوَاكِه მრ. რ. **فَاكِهَة**

პასივის მიმლეობას ხშირად აქვს როგორც მდ. სქესის სწორი, ასევე **مَفَاعِل**
ტიპის მსხვერუელი მრავლობითი. მაგ.:

مَشَارِعَ მრ.რ. مَشْرُوعَات / მშარეც

مَوَاضِعَ მრ.რ. مَوْضُوعَات / მოვუეც

ზოგ აქტიურ მიმღეობას IV თემაში აქვს فَعْلَاء ტიპის მსხვერეული მრავლობითი. მაგ.: مُبِير მრ.რ. مُدْرَاء

IV თემის აქტიურ მიმღეობებთან მდ. სქესში გვხვდება მდ. სქ. სწორი და مَفَاعِل ტიპის მსხვერეული მრავლობითები. მაგ.:

مَشَاكِلَ მრ.რ. مُشْكِلَات / მშაკილ

მიმღეობა წინადადებაში ასრულებს არსებითი სახელისა და ზედსართავი სახელის ფუნქციებს, ზოგჯერ არსებითად ან ზედსართავადაა ლექსიკალიზებული. მაგ.:

مَشْرُوع „გეგმა“

طَابِع „მარკა (საფოსტო)“

بَارِد „ცივი“

مُعْتَبِل „ზომიერი“

سَانَر „სხვა“ (ნაცვალსახ.)

მიმღეობას, მასდარის მსგავსად, სინტაგმატურად უკავშირდება ზმნის სათანადო პირიანი ფორმის დამატება ბრალდებით ბრუნვაში ან ნათესაობითში ნაწილაკით. اشْكُرْكُمْ عَلَى حُضُورِكُمْ أَحْفَظْنَا بِأَلْعِيدِ الْوَطَنِيِّ. „მადლობას გიხდით ეროვნული დღესასწაულის ჩვენს ზეიმზე თქვენი დასწრებისთვის“.

مُسْلِمٌ عَلَيْهِ „ვინც მას ესალმება“.

مُسْلِمٌ عَلَيْهِ „ვისაც ესალმებიან“.

ზოგჯერ ენებითი გვარის მიმღეობა, რომელსაც ნაწილაკიანი დამატება ახლავს, სქესსა და რიცხვს არ გადმოსცემს. ამ შემთხვევაში სქესისა და რიცხვის გამოხატვის ფუნქცია ნაცვალსახ. სუფიქსს ეკისრება. მაგ.:

مُدَّعَى عَلَيْهِ „ბრალდებული (მამრ.)“

مُدَّعَى عَلَيْهَا „ბრალდებული (მდ.)“

მიმღეობა ხშირად გვხვდება უპირო გამოთქმებში ე.წ. პარტიტიული مِنْ ნაწილაკის შემდეგ. მაგ.:

مِنَ الْمُحْتَمَلِ „შესაძლებელია, ...“

مِنَ الْمُنْتَظَرِ „მოსალოდნელია, ...“

مِنَ الْمَأْلُوفِ „ჩვეულებრივ, ...“

მიმღეობა გამოიყენება მოქმედების, სიტუაციისთვის კვალიფიკაციის მიცემის ფუნქციით (ე.წ. الحال - ვითარების გარემოება, უფრო ხშირად მოქმედების აღმნიშვნელ ზმნებთან). მაგ.: وَصَلَ الْوَقْدَ إِلَى الْقَاهِرَةِ قَابِئًا مِنَ الْكُوَيْتِ. „დელეგაცია ჩამოვიდა კაიროში ქუვეითიდან (მომავალი)“.

غَادَرَ الْوَقْدَ الْعَاصِمَةَ مُتَوَجِّهًا إِلَى أَرْبَا. „ევროპისკენ მიმავალმა დელეგაციამ დატოვა დედაქალაქი“.

وضع المرأة في المجتمع

في عصرنا الحالي مفهومان للأسرة : مفهوم متوارث من عصور بعيدة أي مفهوم الأسرة الأبوية وهو لا يزال سائدا في المجتمعات النامية ومفهوم جديد معاصر أي مفهوم الأسرة المعاصرة وقد ظهر في المجتمعات المتقدمة وأخذ يشق طريقه تدريجيا إلى تلك المجتمعات النامية .

نعني بمفهوم الأسرة الأبوية تلك الظاهرة التي تكون فيها السيادة للرجل . أما مفهوم الأسرة المعاصرة فهي الأسرة التي تتساوى فيها المرأة والرجل في الحقوق والواجبات وهي إذن الأسرة الحقيقية والصحيحة : أسرة لا سيد فيها ولا عبد ، لا حاكم ولا محكوم ، لا ظالم ولا مظلوم .

إن مستوى العلاقات في الأسرة يتعلّق بشكل وثيق بوضع المرأة الاجتماعي ومشاركيتها في العمل ونشاطها الاجتماعي علاوة على وظائفها كربة بيت والقيام بالأعمال المنزلية من الطبخ والتنظيف وغسل الثياب فضلا عن مهمتها الطبيعية في إنجاب الأطفال ورعايتهم .

المفهوم التقليدي الذي لا يزال الرجل يعيش فيه يمنعه من تقاسم المسؤوليات مع المرأة داخل الأسرة ، ولحل هذه المشكلة نحتاج إلى تغيير موقف الرجل من المرأة داخل البيت وخارجه .

أما قوانين الأسرة الموجودة في الدول العربية فالبعض منها متقدمة إلا أننا نجد في الجزء الأكبر منها ثغرات ملموسة من أهمها مشاكل الطلاق وتعدد الزوجات والإنفاق والحضانة .

إن دور العلم والثقافة من أهم المؤثرات في إقينا الاجتماعي كئله وليس في واقع الأسرة فقط . وكلما ارتفع مستوى العلم والثقافة كلما تطوّر المجتمع وتقدّمت المرأة معه .

فيما يلي نعرض على حضراتكم هذا المختطف من مقال صحفي مؤلفته امرأة .

مصير المرأة

المرأة دائما مظلومة ... وحقوقها مهضومة ... يُسيطر عليها الرجل باستمرار ويستغلّها ويسخرها لإخميّه هو ... يُحلّل لنفسه أشياء ويحرّمها عليها . إن الرجل حتى لو كان على خطأ يبرّر ذلك بيانه رجل والرجل لا يُخطئ أبداً .

إذا جلست المرأة في البيت قالوا عنها بئنها غير اجتماعية ، وإذا خرجت منه قالوا إنها مستهترّة ... إذا أكملت دراستها قالوا مغرورة متكبرّة ، وإذا لم تكملها قالوا عنها بئنها جاهلة لا تفهم شيئا . إذا ذهبت إلى عملها قالوا عنها بئنها ثريد أن تنافس الرجال في العمل وأنّها لا تجيد العمل ولا بد أن تجلس في بيتها ...

مَعَ أَنَّ الرِّجَالَ أَخْطَاؤُهُمْ لَا تُخْصَى وَمُعْظَمُهُمْ غَيْرُ مُخْلِصِينَ وَغَيْرُ جَدِيرِينَ بِأَعْمَالِهِمْ . وَدَائِمًا مُتَسَيِّبُونَ يَهْرُبُونَ مِنْ أَعْمَالِهِمْ . وَالْمَرْءُ عَكْسَ ذَلِكَ نَزِيهَةٌ وَمُخْلِصَةٌ وَمُلْتَزِمَةٌ فِي عَمَلِهَا وَدَقِيقَةٌ فِي مَوَاعِيدِهَا .

إِذَا قَاتَنَتْ سَيَّارَةٌ قَالُوا هِيَ سَبَبُ الْمَشَاكِلِ وَالْحَوَادِثِ . وَإِذَا طَلَّقَهَا زَوْجُهَا قَالُوا : الْعَيْبُ مِنْهَا ، هِيَ السَّبَبُ ... وَالرَّجُلُ الْمُسْكِينُ لَا ذَنْبَ لَهُ مَعَ أَنَّهُ هُوَ الْمَخْطِئُ (فَمَارَ وَمُخْذَرَاتٍ وَسَهَرٌ...) يَأْتِيهَا الْفَجْرُ مَخْمُورًا سَكْرَانًا وَعَلَيْهَا أَنْ تَصْنِيرَ وَتَتَحَمَّلَ وَإِذَا نَطَقَتْ بِكَلِمَةٍ فَالْوَيْلُ لَهَا ، وَالْمُجْتَمَعُ يَكُونُ مَعَهُ وَسَيَقُولُونَ أَنَّهُ هِيَ الَّتِي أَوْصَلَتْ زَوْجَهَا إِلَى هَذِهِ الْحَالَةِ .

إِذَا غَازَلَ الرَّجُلُ يُبْرِرُ ذَلِكَ بِأَنَّهُ خَرَّ وَهُوَ رَجُلٌ أَسِيوِيٌّ مُسْتَبِيرٌ . إِذَا أَخْطَأَ الرَّجُلُ مِرَارًا يُسَامِحُهُ الْمُجْتَمَعُ وَيَسْتَعْبِلُهُ بِأَلْخَضَانٍ ، أَمَّا إِذَا أَخْطَأَتِ الْمَرْءُ وَلَوْ مَرَّةً وَاحِدَةً فَالْوَيْلُ لَهَا لِأَنَّ الْوَضْعَ يَخْتَلِفُ فَسَتَجِدُ النَّفُورَ وَالصَّدَّ وَالْعِتَابَ وَاللُّومَ مِنَ الْجَمِيعِ .

وَقَدْ تَكْتَتِبُ الْمَرْءُ وَهِيَ بِنْتُ عِنْدَمَا تَتَعَرَّضُ لِكُلِّ الضَّغْوَطِ الْأَسْرِيَّةِ وَقَدْ تَكْتَتِبُ عِنْدَمَا تَتَزَوَّجُ ، وَبِالطَّبَعِ تَكْتَتِبُ إِذَا طَلَّقَتْ . وَقَدْ تُصَابُ بِالْحُزْنِ وَالْأُوجُومِ بَعْدَ الْوِلَادَةِ ، وَقَدْ تَكْتَتِبُ إِذَا لَمْ تُنْجِبْ ، وَ الْمَرْءُ الْعَامِلَةُ تَشْغُرُ بِالْاِكْتِتَابِ نَتِيجَةً تَحْرُسُ الرِّجَالَ بِهَا .

إِنْ مَصِيرَ الْمَرْءِ فِي مُجْتَمَعِنَا لَا تُحْسَدُ عَلَيْهِ .

საგარჯიშო 216

უპასუხეთ კითხვებს ტექსტის მიხედვით:

ما هما المَفْهُومَانِ لِلْأَسْرَةِ فِي عَصْرِنَا الْحَالِي ؟

ماذا يعني مَفْهُومُ الْأَسْرَةِ الْأَبْوِيَّةِ التَّقْلِيدِيَّةِ ؟

ما هو معنى مَفْهُومِ الْأَسْرَةِ الْمُعَاَصِرَةِ ؟

بِمَ يَتَعَلَّقُ مُسْتَوَى الْعِلَاقَاتِ فِي الْأَسْرَةِ ؟

ما هو نَشَاطُ الْمَرْءِ الْأَجْتِمَاعِي إِصَافَةً إِلَى وَظِيفَتِهَا كَرِّيَّةٍ بَيْت ؟

هل تَغْيِيرُ مَوْقِفِ الرَّجُلِ مِنَ الْمَرْءِ دَاخِلَ الْبَيْتِ وَخَارِجَهُ فِي الْمَجْتَمَعِ الْمُعَاَصِرِ ؟

هل قَوَانِينُ الْأَسْرَةِ الْمَوْجُودَةُ فِي الدُّوَلِ الْعَرَبِيَّةِ مُتَقَدِّمَةٌ أَمْ مُتَخَلِّفَةٌ ؟

ما هو دَوْرُ مُسْتَوَى الْعِلْمِ وَالْثَقَافَةِ فِي تَغْيِيرِ وَضْعِ الْمَرْءِ فِي وَاقِعِنَا الْأَجْتِمَاعِي ؟

صِفْ مَصِيرَ الْمَرْءِ حَسَبَ مَقَالِ صَحْفِيٍّ مُؤَلَّفَتُهُ الْمَرْءُ . مَنْ هُوَ الْمَذْنِيبُ الْأَسَاسِي

بِرَأْيِ صَاحِبَةِ الْمَقَالِ فِي مَصِيرِ الْمَرْءِ غَيْرِ الْمَحْسُودَةِ عَلَيْهِ فِي الْمَجْتَمَعِ ؟

საგარჯიშო 217

ამონერეთ ტექსტიდან მიმღეობის ფორმები და გრამატიკულად გაარჩიეთ ისინი.

სავარჯიშო 218

გამოიყენეთ პასივის მიმღებები მსაზღვრელებად ქვემოთ მოცემულ სახელებთან და დაწერეთ შესაბამისი მსაზღვრელ-საზღვრულები:

مُشار إليه ، مُتَّفَق عليه ، مَرْغُوب فيه ، مُرْسَل إليه ، محكوم عليه

საზღვრულები:

عنوان ، عناوين ، شرط ، شروط ، بضاعة ، بضائع ، مُجرم ، مُجرمون ، زميل ، زملاء ، موعد ، مواعيد ، نتيجة ، نتائج .

სავარჯიშო 219

გამოიყენეთ მოტანილი მიმღებები ნომინალი წინადადების შემასმენლებად და შეადგინეთ შესაბამისი წინადადებები:

ممنوع ، مسموح ، مفتوح ، مُغْلَق ، معروف ، مجهول ، مشهور ، مقطوع ، موجود ، غائب ، مقبول ، مرفوض ، مُحْتَمَل ، مستحيل ، مدفوع .

ჩამონათვალში შეარჩიეთ ნომინალი წინადადების ქვემდებარეები:

تَذْخِين ، دُخُول ، تَسْجِيل ، طُرُوف ، زِيَارَة ، شرط ، شروط ، اتِّفَاقِيَّة ، طالبة ، موظَّفون ، زملاء ، خَطَّ ، خُطُوط ، كُتَّاب ، مُؤَلَّفَات ، أشخاص ، أمراض ، مَغْرَض ، مخازن ، حساب ، رُسُوم .

საკუთრივ სუსტი ზმნები R₃=9 (1 თემა)

მესამე ძირეულად **و** -ის მქონე ზმნები პერფექტივში ალიფთი (ალიფი მამდუდათი) ბოლოვდებიან. მაგ.: دَعَا , نَجَا და სხვ. და იუღლებიან შემდეგნაირად:

	მხ.რ.	ორ.რ.	მრ.რ.
III მამრ.	دَعَا	دَعَا	دَعَا
მდ.	دَعَا	دَعَا	دَعَوْن
II მამრ.	دَعَوْتُ	دَعَوْتُمَا	دَعَوْتُمْ
მდ.	دَعَوْتُ		دَعَوْتُنْ
I	دَعَوْتُ	—	دَعَوْنَا

სალექსიკონო ფორმაში (პერფ., III პ., მამრ. სქ., მხ. რ.) მეორე ძირეულის ხმოვანი, მესამე ძირეული და პერფექტივის სუფიქსი გრძელ **ā** -ს იძლევიან. ორი თანხმოვნისა და ორი ხმოვნისაგან შემდგარი **عَā** ფუძე გვაქვს მხ. რ. III პ. მდ. სქ-ში, ორ. რ. III პ. მდ. სქ-ში და მრ. რ. III პ. მამრ. სქ-ში.

თანხმოვნით დაწყებულ სუფიქსთან III ძირეული (**ج**) თანხმოვნის სახითაა შენარჩუნებული — გვაქვს „სრული“ ფუძე. ასეთივე მესამე ძირეული შერჩენილია ერთგან ხმოვნის წინაც — ორ. რ. III პ. მამრ. სქ-ში.

მრ. რ. III პ. მამრ. სქ-ში III ძირეულის, რიცხვის, პირისა და სქესის ნიშნების შერწყმით მიღებულია კელავ **ა** თანხმოვანი.

იმპერფექტივში III **ა** -იანი ზმნები იულებიან შემდეგნაირად:

	მხ.რ.	თრ.რ.	მრ.რ.
III მამრ.	يَذْعُو	يَذْعُوَان	يَذْعُون
მდ.	تَذْعُو		يَذْعُون
II მამრ.	تَذْعُو	تَذْعُوَان	تَذْعُون
მდ.	تَذْعَيْن		تَذْعُون
I	اذْعُو	—	نَذْعُو

იმ ფორმებში, სადაც სწორ სამთანხმოვნიან ზმნაში უ დაბოლოება გვაქვს, ორი თანხმოვნისაგან შემდგარ ფუძეს (**ذ**) მოსდევს გრძელი **و**, რომელიც მახასიათებელი ხმოვნის, R₃-ისა და თხრობითი კილოს ნიშნისგან უნდა იყოს წარმოქმნილი. ორობით რიცხვში III ძირეული შენარჩუნებულია თანხმოვნის სახით. მრ. რ-ში (გარდა I პირისა) სუფიქსი მახასიათებელი ხმოვნის, R₃ -ისა და რიცხვისა და პირის ნიშნების შერწყმით ჩანს მიღებული.

	მხ.რ.	კავშირებითი კილო	მრ.რ.
III მამრ.	يَذْعُو	يَذْعُوَا	يَذْعُوَا
მდ.	تَذْعُو		يَذْعُون
II მამრ.	تَذْعُو	تَذْعُوَا	تَذْعُوَا
მდ.	تَذْعِي		تَذْعُون
I	اذْعُو	—	نَذْعُو

კავშირებითი კილოს იმ ფორმებში, სადაც სწორ სამთანხმოვნიან ზმნაში **ა** დაბოლოება გვაქვს, აღდგენილია **ა** -ი.

ამგვარი ზმნების პირობითი კილო „კვეციტ“ ანუ ბოლოკიდური გრძელი ხმოვნის დამოკლებით ინარმოება იმ ფორმებში, სადაც თხრობითი კილოში გრძელი ხმოვანია.

მაგ.: يَذْعُ , تَذْعُ და ა.შ. დანარჩენი ფორმები კავშირებით კილოს ფორმებს აღემატება, მაგ.: تَذْعِي (მხ. რ. II მდ.) ან تَذْعُوَا (ორ. რ. II პ.).

	მხ.რ.	ბრძანებითი კილო	მრ.რ.
II მამრ.	اذْغ	اذْعُوَا	اذْعُوَا
მდ.	اذْعِي		اذْعُون

ზმნები **ა** -ით და **ი** -ით მესამე ძირეულად ვნებით გვარში ერთმანეთისგან არ განსხვავდებიან : اذْعِي , اذْعِيْت , اذْعِيْت და ა.შ. ივ კომპლექსი გრძელ **ი** -ს გვაძლევს.

ვნებითი გვარის იმპერფექტივში გვექნება: تَذْعِي , تَذْعِي , تَذْعَيْن (მხ. რ. II პ. მდ. სქ.), يَذْعُون (მრ. რ. III პ. მამრ. სქ.) , يَذْعَيْن (მრ. რ. III პ. მდ. სქ.) და ა.შ.

მიმღებები: აქტ. — دَاع
პას. — مَدْعُو

გამოიყოფა რამდენიმე ზმნა, რომელთა სალექსიკონო ფორმა ემთხვევა სწორი სამთანხმონიანი ზმნის ფორმას. მაგ.: سَرُو , თუმცა უფრო კომპლექსი გრძელ უ –ს გვაძლევს სხვადასხვა პირისა და რიცხვის ფორმაში. მაგ., ამ ზმნის II პ. მამრ. სქ. سَرُوْت , ორ. რ. II პირი سَرُوْتَمَا , მრ. რ. سَرُوْا , ბრძ. მდ. სქ. سَرُوْنَ და ა.შ. იგი კომპლექსი გადადის გრძელ ი –ში, მაგ.: მხ. რ. II პ. მდ. სქ. تَسْرِيْنَ იმპერფექტივს სَرُو და دَعَا ტიპის ზმნები ერთნაირად ანარმოვებენ.

საკუთრივ სუსტი ზმნები R₃ = ي (I თემა)

ზმნებს ي –ით მესამე ძირეულად ბოლოში ي ანუ ალიფ მაკსურა აქვთ, რომელიც სუფიქსის დართვისას ალიფი მამდუდაში გადადის. მაგ.: رَمَاهُ > رَمَى . მესამე ي –იანი ზმნების ნაწილის პერფექტივი مَشَى გახმოვნების მქონეა, ხოლო იმპერფექტივი ი მახასიათებელი ხმოვნითაა წარმოდგენილი და يَمْشِي სახე აქვს. ისინი პერფექტივში იუღლებიან შემდეგნაირად:

	მხ. რ.	ორ. რ.	მრ. რ.
III მამრ.	مَشَى	مَشَا	مَشَوْا
მდ.	مَشَتْ	مَشَا	مَشَيْنْ
II მამრ.	مَشَيْتْ	} مَشَيْتُمَا	مَشَيْتُمْ
მდ.	مَشَيْتْ		مَشَيْتَيْنْ
I	مَشَيْتْ		مَشَيْتَا

სალექსიკონო ფორმაში გრძელი ა დაბოლოება R₃-ის ხმოვნის, თვით R₃-ისა და პერფექტივის ა სუფიქსის შერწყმით ჩანს მიღებული.

მხ. და ორ. რიცხვების III პ. მდ. სქ-ის ფორმებში R₃ რედუცირებულია საკუთარ ხმოვანთან ერთად.

თანხმოვნით დაწყებულ სუფიქსთან მხ. რ. II და I პირში, ორ. რ-ის II პირში და მრავლობითში, გარდა III პირის მამრ. სქ-ის ფორმისა, R₃ შენარჩუნებულია უხმოვნო ي –ის სახითაა (გვაქვს დიფთონგი აი). R₃ (ي) დაცულია ორ. რ-ის III პ. მამრ. სქ-ის ფორმაშიც, სუფიქსთან ა .

მრ. რ-ის III პ. მამრ. სქესის ფორმაში R₃ და რიცხვისა და პირის ნიშანი უ ავ დიფთონგს იძლევიან.

იმპერფექტივში, თხრობით კილოში R₃ = ي ზმნების უღლებას შემდეგი სახე აქვს:

	მხ.რ.	ორ.რ.	მრ.რ.
III მამრ.	يَمْشِي	يَمْشِيَان	يَمْشُونَ
მდ.	تَمْشِي	تَمْشِيَان	يَمْشِينَ
II მამრ.	تَمْشِي	}	تَمْشُونَ
მდ.	تَمْشِينَ		تَمْشِينَ
I	أَمْشِي		نَمْشِي

მხ. რ-ის ფორმებში (გარდა II პ. მდ. სქესის ფორმისა) დაბოლოება გრძელი $\bar{o}$ R₂-ის ხმოვნის, R₃-ისა და თხრობითი კილოს სუფიქსის ნაშთია.

მხ. რ-ის II პ. მდ. სქესის ფორმაში, აგრეთვე მრ. რ-ის მდ. სქესის ფორმებში სათანადო სუფიქსებს შეერწყა R₂-ის ხმოვანი და R₃.

ორ. რ-ში შენარჩუნებულია R₃ $\bar{y}$ -ის სახით.

მრ. რ-ის III პ. მამრ. სქესის ფორმაში უნა დაბოლოებაში არ ჩანს R₂ -ის ხმოვანი და თვით R₃ -ც.

კავშირებით კილოში აღნიშნულ ზმნებში R₃ (y) შენარჩუნებულია იმ ფორმებში, სადაც თხრ. კილოს უ დაბოლოება ა-თი იცვლება: (يَمْشِي , تَمْشِي და სხვ.) დანარჩენ ფორმებში კავშ. კილოს წარმოება სწორი სამთანხმოვნოზიანი ზმნის სათანადო ფორმებისგან არ განსხვავდება.

პირობით კილოში იქ, სადაც სწორ სამთანხმოვნოზიან ზმნას სუქუნიანი ფორმები აქვს, გვაქვს მოკლემოვნოზიანი დაბოლოების მქონე ფორმები (يَمْش , تَمْش და სხვ.). დანარჩენ ფორმებში პირ. კილოს წარმოება ჩვეულებრივი წესით ხდება (ორ. რ-სა და მრ. რ-ში ن და ن სუფიქსების ჩამოცილებით).

ბრძანებითი:

	მხ.რ.	ორ.რ.	მრ.რ.
II მამრ.	أَمْشْ	أَمْشِيَا	أَمْشُوا
მდ.	أَمْشِي		أَمْشِينَ

აქტ. მიმღ. مَاشْ პას. მიმღ. مَمْشِي

შენიშვნა: გამონაკლისია ზმნა سَعَى , რომლის იმპერფექტივი არის يَسْعَى (იხ. رَضِيَ).

პერფექტივში فَعَلَ გახმოვნების მქონე საკუთრივ სუსტი ზმნები y -ით ბოლო ძირეულად პერფექტივში იუღლებიან შემდეგნაირად:

	მხ.რ.	ორ.რ.	მრ.რ.
III მამრ.	رَضِيَ	رَضِيَا	رَضُوا
მდ.	رَضِيَتْ	رَضِيَتَا	رَضِينَ
II მამრ.	رَضِيَتْ	}	رَضِيْتُمْ
მდ.	رَضِيَتِ		رَضِيْتُنَّ

გრძელი უ მრ. რ-ის III პ. მამრ. სქ-ში მახასიათებელი ხმოვნის, R₃ -ისა და პირისა და რიცხვის მანარმოებლის ნაშთია.

უღლებას იმპერფექტივში მახასიათებელი ა ხმოვნის გამო შემდეგი სახე აქვს:

	მხ.რ.	ფრ.რ.	მხ.რ.
III მამრ.	يَرْضَى	يَرْضِيَانِ	يَرْضَوْنَ
მდ.	تَرْضَى	تَرْضِيَانِ	يَرْضَيْنِ
II მამრ.	تَرْضَى		تَرْضَوْنَ
მდ.	تَرْضَيْنِ		تَرْضَيْنِ
I	أَرْضَى	—	تَرْضَى

დაბოლოება გრძელი ა მახასიათებელი ხმოვნის, R₃ -ისა და იმპერფექტივის სუფიქსის ნაშთია. მხ. რ-ის მდ. სქ-ის II პ-ში III ძირული ى -ის სახით ჩანს, ى -ი გვაქვს აგრეთვე ორობითში და მდ. სქ-ის ფორმებში მრ. რ-ში. მრ. რ-ის მამრ. სქ-ში აჲ დიფთონგს დიფთონგი აჲ ენაცვლება (დაბოლოება აჲნა = მახასიათებელი ხმოვანი + R₃ + რიცხვისა და პირის ნიშანი).

კავშირებითი კილოს ფორმები მხოლოდით რიცხვში ემთხვევიან თხრობითი კილოს ფორმებს გარდა II პ. მდ. სქ-ის ფორმისა (تَرْضَى). ორობით რიცხვში და მრავლობითი რიცხვის მამრ. სქესში ხდება ن და ن მარცვლების ჩამოცილება. I პირის ფორმა მრ. რ-ში კვლავ თხრობითი კილოს ემთხვევა.

პირობითი კილო იწარმოება ბოლოკიდური გრძელი ხმოვნის დამოკლებით იმ ფორმებში, სადაც სწორ სამთანხმოვნიან ზნაში სუქუნი გვაქვს, მაგ.: يَرْضَى , يَرْضِيَانِ , يَرْضَوْنَ და სხვ.

ბრძანებითი კილო:

	მხ.რ.	ფრ.რ.	მხ.რ.
II მამრ.	أَرْضْ	أَرْضِيَا	أَرْضُوا
მდ.	أَرْضِيْ		أَرْضَيْنِ

მიმღეობა: აქტ. رَاضٍ პას. مَرْضِيٌّ

გამონაკლისია (مَرْضُوٌّ || مَرْضِيٌّ).

სავარჯიშო 220

1) გადაიყვანეთ წინადადებებში მოცემული ზმნები პერფექტივიდან იმპერფექტივში.

2) შეცვალეთ წართქმითი წინადადებები უკუთქმითით. ამისთვის გამოიყენეთ لم უარყოფითი ნაწილაკი + პირობითი კილო.

نَسِيََ الطَّالِبُ الْكَلِمَاتِ الْجَدِيدَةَ. رَجَا أَحْمَدُ اصْدِقَاءَهُ أَنْ يَحْضُرُوا إِلَيْهِ. أَتَى أَعْضَاءُ الْوَفْدِ صَبَاحًا. لَقِيتُ زَمَلَانِي فِي الْمَخْزَنِ. وَقَى أَسْيَاسِيُونَ بُعْغُوهُمْ. بَقِيَ الْوَفْدُ فِي قَصْرِ الْحُكُومَةِ خَلَالَ جَلْسَةِ الْحُكُومَةِ. مَشَى الرِّجَالُ إِلَى قَاعَةِ الْأَجْتِمَاعِ. شَفَى الدَّوَاءَ الْمَرْضَى الْكَثِيرِينَ. بَنَى الْعُمَالُ مَبَانِيَ رَائِعَةً. دَعَوْتُ

أُضيفَ الكثيرين إلى الحفلة . بعد الأمطار نمت النباتات في الحديقة . مضت الأعوام على ذلك .

٥٨٨: ٥٨٩

الكنيسة المعلقة

تقع الكنيسة المعلقة في حي مصر القديمة ، في منطقة القاهرة القبطية الأثرية الهامة وهي على مقربة من جامع عمرو بن العاص ومغبد بن عزيز اليهودي وعدة كنائس قديمة . وسميت المعلقة لأنها بُنيت على بُرجين من الأبراج القديمة للجصن الروماني (جصن بابليون) ، ذلك الذي قد بناه الإمبراطور تراجان في القرن الثاني الميلادي ، وتعتبر المعلقة هي أقدم الكنائس التي لا تزال باقية في مصر . تذهب بعض الروايات إلى أن الكنيسة بُنيت على انقراض مكان إحتمت فيه العائلة المقدسة (السيدة مريم العذراء والمسيح الطفل والقديس يوسف النجار) أثناء الثلاث سنوات التي قضوها في مصر استناداً إلى الكتاب المقدس هروباً من هيروود حاكم فلسطين الذي كان قد أمر بقتل الأطفال تحوفاً من نبوءة ورثته . وألبعض يرى أنها مكان لقيلاية (مكان للخلوة) كان يعيش فيها أحد الرهبان النساك في واحد من السرايب الصخرية المحفورة في المكان .

جُذنت الكنيسة عدة مرّات خلال العصر الإسلامي مرّة في خلافة هارون الرشيد حينما طلب البطريرك الأنبا مرقس من والي الإذن بتجديد الكنيسة ومرّة في عهد العزيز بالله الفاطمي الذي سمح للبطريرك إفرام السرياني بتجديد كافة كنائس مصر وإصلاح ما تهدّم . ومرّة ثالثة في عهد الظاهر لإعزاز دين الله .

كانت الكنيسة مقراً للعديد من البطاركة منذ القرن الحادي عشر وقد دُفن بها عدد من البطاركة في القرنين الحادي عشر والثاني عشر ولا تزال توجد لهم صور وأيقونات بالكنيسة تُضاء لها الشموع .

تعتبر الكنيسة المعلقة مزاراً هاماً للأقباط نظراً لقيمها التاريخية وأرباط المكان بالعائلة المقدسة .

المبغمار:

تقع واجهة الكنيسة بالناحية الغربية على شارع ماري جرجيس وهي من طابقتين وتوجد أمامها نافورة ، وقد بُنيت بالطابع البازيليكي الشهير المكوّن من 3 أجنحة ورذّة امامية وهيكل يتوزّع على 3 أجزاء . الكنيسة مستطيلة الشكل وصغيرة نسبياً فأبعادها حوالي 23،5 متر طولا و18 متراً عرضاً و9 متراً ارتفاعاً وهي تتكوّن من صحن رئيسي وجناحين صغيرين وبينهما ثمانية أعمدة على كلّ جانب ، وما بين الصحن والجناح الشمالي صف من ثلاثة أعمدة عليها عقود كبيرة ذات شكل مُدَبَّب ، والأعمدة التي تفصل بين الأجنحة هي من الرخام فيما عدا واحد من البازلت الأسود ، والملاحظ أن في الجهة الشرقية من الكنيسة توجد ثلاثة هياكل هي : الأوسط يحمل اسم القديسة العذراء مريم والأيمن بأسم

الْقُدَيْسُ يُوْحَنَّا الْمَعْمَدَانِ وَالْأَنْبَسَرُ بِاسْمِ الْقُدَيْسِ مَارِي جِرْجِيس .
 أمام هذه الهيكل توجدُ الأَخْبِيَّةُ الخَشْبِيَّةُ وَاهْمُهَا الْحِجَابُ الْأَوْسَطُ الْمَصْنُوعُ
 مِنْ الْأَنْتُسِ الْمَطْعَمُ بِالْعَاجِ الشَّقَافِ وَيَرْجِعُ إِلَى الْقَرْنِ الثَّانِي عَشَرَ أَوْ الثَّلَاثَ عَشَرَ
 وَنَقِشَتْ عَلَيْهِ أَشْكَالُ هَنْدَسِيَّةٍ وَصَلَتَانِ جَمِيلَةٍ وَتَعْلُوهُ أَيْقُونَاتُ تُصَوِّرُ السَّيِّدَ
 الْمَسِيحَ عَلَى عَرْشٍ وَعَنْ يَمِينِهِ مَرْيَمُ الْعَذْرَاءُ وَالْمَلَكُ جَبْرِيلُ وَالْقُدَيْسُ بَطْرُسُ وَعَلَى
 يَسَارِهِ يُوْحَنَّا الْمَعْمَدَانِ وَالْمَلَكُ مِيخَائِيلُ وَالْقُدَيْسُ بُولِيسُ ، وَيَأْتِي أَلَمَنْبِخُ
 لِهَذَا الْهَيْكَلِ تَوْجِدُ مَظْلَةً خَشْبِيَّةً مُتَرَكِّزَةً عَلَى أَرْبَعَةِ أَعْمِدَةٍ وَمِنْ خَلْفِهَا مَنَصَّةُ جُلُوسِ
 رِجَالِ الْكَهَنُوتِ .

საგარჯიშო 221

უძახუხეთ კითხვებს ტექსტის მიხედვით:

اين تَقَعُ الْكَنِيسَةُ الْمَعْلُوقَةُ ؟

لِمَ سُمِّيَتْ الْكَنِيسَةُ الْمَعْلُوقَةُ بِهَذَا الْأَسْمِ ؟

أَيُّ كَنِيسَةٍ تُعْتَبَرُ أَقْدَمُ الْكَنَائِسِ الَّتِي لَا تَزَالُ بَاقِيَةً فِي مِصْرَ ؟

مَا هِيَ الْعِلَاقَةُ بَيْنَ الْكَنِيسَةِ الْمَعْلُوقَةِ وَالْعَائِلَةِ الْمُقَدَّسَةِ (السَّيِّدَةِ مَرْيَمَ الْعَذْرَاءَ وَالْمَسِيحَ

الطِّفْلَ وَالْقُدَيْسَ يُوْسُفَ التَّجَارَ) وَإِلَى أَيِّ الْمَرَاجِعِ تَسْتَنْدُ هَذِهِ الْأَرْوَائَاتُ ؟

كَمْ مَرَّةً جُذِّنَتْ الْكَنِيسَةُ فِي الْعَصْرِ الْإِسْلَامِيِّ ؟

مَا هِيَ أَهْمِيَّةُ الْكَنِيسَةِ الْمَعْلُوقَةِ لِلْأَقْبَاطِ ؟

صِفْ مِغْمَارَ الْكَنِيسَةِ الْمَعْلُوقَةِ .

مَا هِيَ هَيْئَةُ الْكَنِيسَةِ الْمَعْلُوقَةِ مِنْ أَدَاخِلِ ؟

საგარჯიშო 222

აუღლეთ მოცემული ზმნები პერფექტივსა და იმპერფექტივში:

• (ა) نسي ، (ბ) بنى ، (გ) شكَا .

დიალოგი I:

في صالون مُزَيِّن. أَلشَّعْر (الكوافير)

اليوم عيد ميلاد صديقتي وتقام في بيتها حفلة جميلة في أَلْمَسَاء . أنا من بين

الضيوفِ الْمَدْعُوعِينَ إِلَى هَذِهِ الْحَفْلَةِ . من أَلصَّبَاحِ وَأَنَا فِي أَسْتَعْدَادٍ لِلذَّهَابِ إِلَيْهَا . لقد

أَخْتَرْتُ أَلْمَلَابِسَ الْمُنَاسِبَةَ وَالْآنَ أَنْوِي زِيَارَةَ صَالُونِ مُزَيِّن. أَلشَّعْر .

حَضَرْتُ إِلَى أَلصَّالُونِ وَجَلَسْتُ أَمَامَ أَلْمِرَاةِ . وَضَعُ أَلْمُزَيِّنُ فُوطَةً حَوْلَ رَقَبَتِي

وَكَبَفَنِي وَأَخْرَجَ مِنْ أَلرَّجْلِ أَلْمِشْطَ وَأَلْمَقْصَ وَفَرَشَةَ أَلشَّعْرِ وَبَدَأَ يَغْسِلُ شَعْرِي

وَيَتَحَدَّثُ مَعِي :

— عِنْدَكَ شَعْرٌ مُسْبِلٌ، تَمْنِشِطُهُ يَتَمَّ بِسَهُولَةٍ وَلَكِنْ مَعَ أَلْأَسْفِ ، عِنْدَكَ قَشْرَةٌ كَثِيرَةٌ ؛

عَلَيْكَ أَنْ تَسْتَعْمِلِيَ أَلشَّامْبُو الْخَاصَّ لِإَزَالَتِهَا.

— لَقَدْ أَسْتَعْمَلْتُ مَوَادَّ كَثِيرَةً لِمُعَالَجَةِ أَلشَّعْرِ خِلَالَ مُدَّةٍ طَوِيلَةٍ، وَلَكِنْ بِيَدُونِ

جَذْوَى...

- معلوم! يَجِبُ استعمال هذه المَوَادَّ بِاستمرار حتي تكونَ فَعَالَةً . إرجعي رأسك إلي الوراء من فضلك... هل أنتِ مُرتاحة هكذا ؟
- أنا مرتاحة جدًا، غيرَ أنَّ ألماء ساخن قليلًا.
- مَعذَرَةٌ يا سيدتي .
- لا بَاسَ ، علي كل حال فقد سَلَمْتُكَ رأسي وتستطيع أن تَتَصَرَّفَ به كما تَشَاء.
- أما أَلْشَيْءُ الْوَحِيدُ الَّذِي أَطْلُبُهُ مِنْكَ فهو أَلَا تَقْطَعُهُ !!!
- ضَحِكُكَ مُزَيِّنُ الشَّعْرِ بِصَوْتِ عَالٍ ثُمَّ سَالُ : كيف تُحِبُّينَ أن أَقْصُ لَكَ شَعْرَكَ ؟
- شَعْرِي طَوِيلٌ... خَفَّفَهُ مِنْ أَلْجَانِبِيِّينَ وَقْصُ أَطْرَافَهُ وَلَكِنْ أَتْرَكْنَهُ طَوِيلًا بَعْضُ أَلْشَيْءِ مِنْ أَلْخَلْفِ .
- حَسَنًا ، وَبَعْدَ ذَلِكَ أَضَعُ لَكَ مُسْتَحْضَرًا خَاصًّا يُقَوِّي الشَّعْرَ وَيُدَاوِيهِ مِنْ أَلْقِشْرَةِ .
- جَلَسْتُ بَعْدَ ذَلِكَ تَحْتَ مُجَفِّفِ الشَّعْرِ الْكَهْرِبَانِيِّ وَأَخَذْتُ أَطَالِعَ إِحْدَى أَلْمَجَلَاتِ أَلْمَصَوْرَةِ وَأَسْتَمِعُ إِلَى أَقَاوِيلَ مُخْتَلَفَةٍ وَمُوسِيقَى هَادِنَةٍ لَطِيفَةٍ .
- ثُمَّ صَفَّقَ أَلْمُزَيِّنُ شَعْرِي بِطَرِيقَةٍ جَمِيلَةٍ بِفَرْقٍ فِي وَسْطِهِ .
- بَعْدَ نِصْفِ سَاعَةٍ تَمَّ كُلُّ شَيْءٍ . أَعْجَبَنِي مَنَظَرُ شَعْرِي جَدًّا . هَذَا أَلْمُزَيِّنُ مَاهِرٌ فِي تَصْنِيفِ الشَّعْرِ حَقًّا .

საფარჯიშო 223

უპასუხეთ კითხვებს დიალოგის მიხედვით:

- هل تذهبن إلى صالون مُزَيِّنِ أَلْشَّعْرِ كَثِيرًا مَا ؟
- كيف تَجِدِينَ خِدْمَةَ أَلْمُزَيِّنِ فِي أَلْصَّالُونِ ؟
- هل مُزَيِّنُكَ مَاهِرٌ فِي تَصْنِيفِ أَلْشَّعْرِ ؟
- هل يَتِمَّتُ شَعْرُكَ بِجُودَةٍ عَالِيَةٍ ؟ وَهل تُعَانِينَ مِنْ أَلْقِشْرَةٍ ؟
- هل تَسْتَعْمَلِينَ أَيَّ مَوَادِّ لِمُعَالَجَةِ وَتَقْوِيَةِ أَلْشَّعْرِ ؟
- هل تَسْتَعْمَلِينَ مُجَفِّفَ أَلْشَّعْرِ الْكَهْرِبَانِيَّ ؟

გამორიცხვა

გამორიცხვის გამომხატველ ნაწილატაგან ყველაზე გავრცელებულია ნაწილაკი «**إلا**», რომელიც ითარგმნება როგორც «**გარდა, მხოლოდ**».

«**إلا**»-ს მომდევნო სახელი უარყოფით ნინადადებაში იმ ბრუნვაშია, რომელიც მის ფუნქციას შეესაბამება:

لَمْ يَخْضُرْ الْأَصْدِقَاءُ الْعَرَبُ إِلَّا الْأَطْلَابُ الْمَصْرِيُّونَ, გარდა ეგვიპტელი სტუდენტებისა «**არაბი მეგობრებიდან მხოლოდ ეგვიპტელი სტუდენტები მოვიდნენ**».

الْمَدِينَةُ التَّقْلِيدِيَّةُ فِي الشَّرْقِ الْأَوْسَطِ لَا يُمَكِّنُ فَهْمَهَا إِلَّا مَرَكِّزُهَا (فَلَيْهَا) , أَيِ السُّوقِ وَمُنْشَأِيهِ التِّجَارِيَّةِ .

„ახლო აღმოსავლეთში ტრადიციული ქალაქის გაგება შეუძლებელია მისი ცენტრისა და გულის გარეშე, ანუ ბაზრისა და მისი სავაჭრო ნაგებობების გაგების გარეშე“.

حِينَمَا صَدَرَتْ كِتَابُهُ لَأَوَّلَ مَرَّةٍ بِالْأَلْمَانِيَةِ لَمْ تَلَقَ إِلَّا حَظًّا ضَيِّقًا مِنَ الْأَهْتِمَامِ
„როდესაც მისი ნიგნები პირველად გამოიცა გერმანულ ენაზე, მხოლოდ მცირედი ყურადღება ჰქონდა ნილად“.

შესაძლოა, უარყოფითი წინადადებაში **و لَا** -ს კავშირით მიერთებული ზმნა მოსდევდეს: **لَمْ يَتْرِكْ أَبَا إِلَّا وَطَرَقَهُ** „კარი არ დაუტოვებია, რომ არ დაეკაკუნებინა“.

დადებითი წინადადებაში **و لَا** -ს მომდევნო სახელი ბრალდებით ბრუნვაშია: **جَاؤُوا كُلُّهُمْ إِلَّا أَحْمَدَ** „ყველა მოვიდა, აჰმადის გარდა“.

ზმირად იხმარება გამორიცხვის ნაწილაკები **غَيْرَ**, **سِوَى**, **عَدَا** [ما], რომ-
ლებიც სახელს ნათესაობით ბრუნვაში მართავენ: **لَمْ يُسَاعِدْنِي غَيْرُ مُحَمَّدٍ** „არა-
ვინ დამხმარებია მუჰამედის გარდა“; **لَمْ يَبْقَ سِوَاهُ** „არავინ დარჩენილა მის გარ-
და“.

რთულ თანწყობილ წინადადებებში შეზღუდვა-დაპირისპირების გამოსახატა-
ვად გვხვდება **غَيْرَ** და **و لَا** მომდევნო **أَنْ** კავშირთან ერთად, რაც ითარგმნება
როგორც „ოღონდ, თუმცაღა“:

حَكَى عَنْ الْخَبَرِ غَيْرَ أَنَّهُ رَقِضَ أَنْ يَنْكَرَ آيَةَ تَفَاصِيلِ .
„მოჰყვა შემთხვევის შესახებ, ოღონდ უარი თქვა რაიმე დეტალების განცხადება-
ზე“.

أَوَّلَ الدُّوَلِ الَّتِي عَرَضَتْ تَرْمِيمَ هَذِهِ الْمَخْطُوطَاتِ كَانَتْ أَلْدَانِمَارِكُ إِلَّا أَنَّهَا
أَسْتَرْطَتْ أَنْ تُجَلِّبَ الْمَخْطُوطَاتِ إِلَى مُحْتَئِرَاتِهَا.

„პირველი სახელმწიფო, რომელმაც ამ ხელნაწერთა რესტავრაცია შესთავაზა,
დანიია იყო, თუმცა მან წამოაყენა პირობა, რომ ხელნაწერები მის ლაბორატორიებში
გადატანილიყო“.

ასევე მაპირისპირებელი მნიშვნელობით შეიძლება შეგვხვდეს **و لَا** „წინააღ-
მდეგ შემთხვევაში; თუ არა და...“:

و لَا لَتَبَدُّنَا مَا لَمْ نَكُنْهُ .
„ცოფილვართ“.

რთულ თანწყობილ წინადადებებში მაპირისპირებელი კავშირის ფუნქციით გა-
მოდის **لَكِنْ** (მომდევნო სახელს მოითხოვს ბრალდებითში) და **لَكِنْ** (ზმნების
წინ) მნიშვნელობით „მაგრამ“.

قَابَلَ الرَّئِيسَ زَمِيلَهُ الْمَصْرِيَّ وَلَكِنَّهُ الْغَى زيارته إِلَى الصَّعِيدِ .

„პრეზიდენტი შეხვდა თავის ეგვიპტელ კოლეგას, მაგრამ გააუქმა თავისი ვიზი-
ტი ზემო ეგვიპტეში“.

მაპირისპირებელი კავშირის ფუნქციით შეიძლება შეგვხვდეს **ف...** კავშირიც:

إِنَّكَ تَدْعُونِي لِأَعْتَنِي عَنْ طَرِيقِ السَّرْقَةِ ، فَهَلْ تَعْرِفُ لِصَاغْتَنِي مِنْ هَذِهِ
الطَّرِيقِ ؟

„შენ მომიწოდებ, გავმდიდრდე ქურდობის გზით, მაგრამ გინახავს ამ გზით გამ-
დიდრებული ქურდი?“.

الأندلس

فتح المسلمون بلادَ الأندلس أيامَ دولة بني أمية في أواخر القرنِ الأولِ الهجري وحكموها وعاشوا فيها عدةَ قرونٍ . وأثناء ذلك ازدهرت الحضارة الأندلسية بالعلم والمعرفة وأصبحت الأندلس أكثرَ الدولِ الإسلامية شهرةً بالآداب والفنون . وبنى أمراءُ المسلمين هناك من المساجد والقصور والحصون ما بقيت آثارُها إلى يومنا هذا دالةً على مدى رقيهم وارتفاع مستواهم الحضاري . إنَّ هذه الحضارة الزاهرة جعلت من الأندلس مقصدًا لطلاب العلم من الشرق والغرب فكانوا يأتون إليها ليدرسوا فيها مختلفَ فروعِ العلم والفنِّ من شريعة وفلسفة وطبِّ وعلمِ الفلك وغيرها من العلوم على أيدي الأساتذة المسلمين الذين أناروا الدنيا بعلمهم . وفي أواخر القرنِ الرابعِ الهجري كان حُكْمُ الخلفاء الأمويين قد ازدادَ ضغفًا حتى أنهار وقامت بعده دُولُ الطوائف الصغيرة .

وبينما كان ملوكُ المسلمين في الجنوب يتحاربون كانت الإماراتُ النصرانية في شمال إسبانيا تتقارب إلى أن اتخذت مع بعضها بعضًا وبدأت تستولي على بعض الممالك الإسلامية الضعيفة وتوسَّع مساحتها شيئًا فشيئًا . ولم يستطع خلفاءُ المرابطين والموحدين الذين كانوا يحاولون أن يُجددُوا الحُكْمَ الإسلامي في تلك البلاد أن يضَعُوا حدًّا لهذا الانهيار . وأخيرًا تقلَّصت الممالك الأندلسية الإسلامية في أقصى جنوب شبه الجزيرة ولم يبق إلا المملكةُ المسلمةُ بغرناطة . وفي خلال هذه الحروب الطويلة ضربت الأمة الإسلامية أروعُ الأمثلة في الشجاعة والبطولة، ورغم أن الأعداء حققوا انتصارات مستمرة فقد اضطروا أن يعترفوا مرارًا بالكفاءة الحربية للجيش الإسلامي ، وحينما فرَّ آخر ملوك غرناطة إلى شمال إفريقيا سقطت بلادُ الأندلس في أيدي الإسبان نهائيًا .

საგარეო 224

შუბანუბეთ კითხვებს გეოგრაფიის მიხედვით:

متى فتح المسلمون بلادَ الأندلس ؟ وكم قرنتًا بقوا فيها ؟
بِمَ اشتهرت الأندلس في العصر الإسلامي ؟

هل بقيت آثار ما بنى أمراءُ المسلمين هناك إلى يومنا هذا ؟

وضَّح مستوى العلم والفنِّ في الأندلس خلال حُكْمِ المسلمين ؟

متي ضغفَ وأنهار حُكْمُ المسلمين في الأندلس ؟

ما هي المملكة الإسلامية الوحيدة التي بقيت في أقصى جنوب شبه الجزيرة ؟

هل أظهرت الجيوشُ الإسلامية الكفاءة الحربية خلال الحروب الطويلة مع

النصرانيين ؟

ما دورُ الأندلس في الثقافة العربية الإسلامية ؟

يَشْتَرِكُ الطَّلَابُ فِي حِفْظِ أَفْتَتَاحِ الْمَعْرُضِ أَدْوَلِيَّ إِلَّا طَالِبًا أَلْمَانِيًّا .
 اِنْسَحَبَتْ الْوَحْدَاتُ الْمُسَلَّحَةُ لِجِيُوشِ الْحَلْفِ الْعَسْكَرِيِّ إِلَّا وَحْدَةً أَمْرِيكِيَّةً .
 تَدْهَوْرَتْ أَلْمَمَالِكُ الْأَنْدَلُسِيَّةُ الْإِسْلَامِيَّةُ فِي أَقْصَى جَنْوُبِ شِبْهِ الْجَزِيرَةِ وَلَمْ
 تَبْقَ إِلَّا أَلْمَمْلَكَةُ الْوَحِيدَةُ الْمُسَمَّاةُ بِغُرْنَاطَةِ .
 وَصَلَتْ أَلْوَفُودُ إِلَّا أَلْوَفْدُ الْمَصْرِيِّ .
 نَامَ كُلُّ الْضَيْفِ إِلَّا ضَيْفَيْنِ .
 قَرَأَ أَلْوَزِيرُ كُلَّ أَلْعُقُودِ إِلَّا عَقْدَيْنِ .
 رَفَضَ أَلرَّجُلُ كُلَّ أَلْأَدْيَانِ إِلَّا دِينًا وَاحِدًا .
 لَا يَفْعَلُ أَلْمُوْظَفُ شَيْئًا فِي أَلْمَكْتَبِ إِلَّا قَتَلَ أَلْوَقْتَ وَمَلَأَ أَلْأَسْتِمَارَاتِ أَلْمُيَلَّةَ .
 لَمْ يَكُنْ فِي أَلْأَسَارِعِ أَحَدٌ سِوَاهُ .
 مَا رَأَيْتُ هُنَاكَ غَيْرَكَ .
 لَا يَتَعَلَّقُ مَوْقِفُنَا إِلَّا بِمَوْقِفِكُمْ .
 لَمْ نَنْقَاشْ إِلَّا أَهْمَ أَلْمَوَاضِيْعِ .
 لَمْ يَجِئْ صَدِيقُنَا إِلَّا عِنْدَمَا غَادَرْنَا أَلْبَيْتَ .
 مَا مِنْ إِنْسَانٍ إِلَّا وَشَعَرَ بِأَلْحَزَنِ الْكَبِيرِ بِمُنَاسِبَةٍ وَفَاتِهِ .
 وَإِلَّا كَانَ أَلْهَلَاكَ .
 مَا هِيَ إِلَّا لِحْظَةٌ حَتَّى رَأَيْتُهَا .
 كُلُّ شَيْءٍ يَنْقُصُ بِأَلْإِنْفَاقِ إِلَّا أَلْعِلْمُ .

XX გაკვეთილი

მასდარი (ინფინიტივი, საწყისი)

I თემის მასდარის გამოსახატავად ორმოცდაათამდე სხვადასხვა ფორმაა გამოყენებული. ყველაზე გავრცელებული ფორმებია:

(ფ) **فَعَلْ** (ტიპის გარდამავალი ზმნა)

(ფ) **فَعُول** ან **فَعِلْ** (ტიპის გარდაუვალი ზმნა)

აგრეთვე **فَعِلْ**, **فَعِلْ**, **فَعِلْ** (ფ), **فَعِلْ** (ფ), **فَعِلْ** (ფ), **فَعِلْ** (ფ), **فَعِلْ** (ფ), **فَعِلْ** (ფ).

მა - **مَفْعَل** (ფ), **مَفْعِل** (ფ): პრეფიქსიანი: (مَ -)

პ - **فُعْلَاء**, **فُعْلَاء**, **فُعْلَاء**: სუფიქსიანი: (أ -)

ან - **فَعْلَان**, **فَعْلَان**, **فَعْلَان**: სუფიქსიანი: (أَن -)

ზმნათა უმრავლესობას მასდარის ერთი ფორმა შეესატყვისება, ზოგს კი ორი ან რამდენიმე. შეიძლება შეგვხვდეს მასდართა განაწილება მნიშვნელობათა მიხედვით:

حُكْمَةٌ და حَكْمٌ — მასდ. „განსაჯა“

حَكَمَ „იყო ბრძენი“ — მასდ. حَكَمَ

ხშირად ფუძის ერთგვარი აგებულების ან ერთნაირი სინტაქსური ფუნქციის მქონე ზმნებთან გვხვდება მასდართა სხვადასხვა ტიპი, ზოგჯერ კი პირიქით: სხვადასხვაგვარ ზმნებთან — მასდარის ერთი ტიპი.

გარკვეულ წესს ემორჩილება შემდეგი ხუთი ტიპი:

فَعَلَ (ან فَعِلَ) ტიპის მასდარები შეესატყვისება فَعَلَ და فَعِلَ ტიპის გარდა-
მაველ ზმნებს, ხოლო فَعَلَ, فَعُولُ ტიპის მასდარები — გარდაუვალ فَعَلَ ან
فَعِلَ ტიპის ზმნებს; فِعَالَةٌ, فِعُولَةٌ მასდარები კი გარდაუვალ ზმნებს
ტიპით.

ხმაურის, მოძრაობის, ავადმყოფობის და საქმიანობის აღმნიშვნელ ზმნათა სე-
მანტიკურ ჯგუფს მასდართა შემდეგი ტიპები ახასიათებს: فَعِيلٌ, فُعَالٌ,
فَعْلَانٌ ან فَعَالَةٌ. მაგ.: صَفِيرٌ „სტვენა, სისინი“, سُعَالٌ „ხველა“, طَيْرَانٌ „ფრენა“,
خِلَافَةٌ „ხალიფობა“.

ნაწარმოებ თემათა მასდარები:

II تَفَعَّلَ (تَفَعَّلَ, تَفَعَّلَ)

III مُفَاعَلَةٌ და مُفَاعَلٌ (ეს უკანასკნელი ამავე თემის
ვნებითი გვარის მიმღობის
მდ. სქესის ფორმას ემთხვევა)

IV اِنْفَعَلَ

V تَفَعَّلَ

VI تَفَاعَلَ

VII اِنْفَعَلَ

VIII اِفْتَعَلَ

X اِسْتَفْعَلَ

შენიშვნა: VII, VIII და X თემებში ალიფი ვასლიანია.

მასდარებს, განსაკუთრებით თანამედროვე ენაში, მრავლობითიც ეწარმოებათ.
მაგ.: تَقْرِيرٌ; تَقْرِيرَاتٌ, تَقْرِيرَاتٌ „საეარჯიშო“, „პრაქტიკა“ მრ. تَقْرِيرَاتٌ; تَقْرِيرَاتٌ, تَقْرِيرَاتٌ „დადგენილება, გადაწყვეტილება“, „ანგარიში“ მრ. تَقْرِيرَاتٌ, تَقْرِيرَاتٌ, تَقْرِيرَاتٌ „მოგვარება, გადაწყვეტა (პრობლემის)“ მრ. اِقْتِرَاحٌ, اِقْتِرَاحٌ „შეთავაზება, ნინადადება“, მრ. اِقْتِرَاحَاتٌ

II თემის მასდარს აქვს ან სწორი (სუფიქსიანი) მდ. სქ-ის მრავლობითი اَتَات დაბოლოებით ან მსხვრეული მრავლობითი تَفَاعِيلُ ტიპისა. III-დან X-მდე მასდარებს კი اَتَات სუფიქსიანი მრავლობითი აქვთ, გარდა IV თემის მასდარებისა, რომელთა მრავლობითიც اَفَاعِيلُ ტიპით იწარმოება.

თუ მასდარი არსებითის ლექსიკურ მნიშვნელობას იძენს, მას სხვაგვარი მრავლობითიც ეწარმოება. მაგ.: سُوَالٌ მრ. اَسْئَلَةٌ და სხვ.

ს — სუფიქსი ზოგიერთ მასდარს ერთჯერადი მოქმედების შინაარსობლივ ელფერს აძლევს. მაგ.: **ضَرَبَ** „ერთი დარტყმა“; **رَفَضَ** „ცეკვა“ (მრ. **رَفَضَاتٌ** „ცეკვები“).

მასდარს ზმნის პირიანი ფორმის მართვა აქვს შენარჩუნებული, რაც იმაში ელინდება, რომ მასდარს უნარჩუნდება ზმნის პირდაპირი დამატება, მდგომი ბრალ-დებით ბრუნვაში.

مَنْذُ نَزَلَهَا جَائِزَتَهَا الْأُولَى „მისი პირველი პრემიის მიღების შემდეგ“

قَبْلَ مُغَادَرَتِهِ الْمَدِينَةَ „მის მიერ ქალაქის დატოვებამდე“

თუმცა ზმნის პირიანი ფორმის დამატებამ ამ ზმნის მასდართან გენეტიური კონსტრუქციაც შეიძლება შექმნას:

رَأَسَةُ اللُّغَةِ الْعَرَبِيَّةِ > نَرسُ اللُّغَةِ الْعَرَبِيَّةِ

ასეთი კონსტრუქცია (განსაკუთრებით გარდაუვალ ზმნასთან) სუბიექტმაც შეიძლება შექმნას: **جُلُوسَةُ** „მისი ჯდომა“; **مَجِيءُ زَيْدٍ** „ზეიდის მოსვლა“.

პირველ კონსტრუქციას უპირატესობა ენიჭება გარდამავალი ზმნის მასდარის განსაზღვრულ სტატუსში ან **status constructus**-ის I ნევრად წარმოდგენის შემთხვევაში.

دِرَاسَةُ اللُّغَةِ الْعَرَبِيَّةِ „მის მიერ არაბული ენის შესწავლა“

ან: **الدراسةُ اللُّغَةِ الْعَرَبِيَّةِ** „არაბული ენის შესწავლა“

ძალიან გავრცელებულია მასდარებთან ნაწილაკიანი დამატებები.

التَّرحيبُ بِالضُّيُوفِ „სტუმრების მისალმება“

الإجاباتُ على الأسئلةِ „პასუხები შეკითხვებზე“

الاختيَّاجُ إلى المساعدةِ „დახმარების საჭიროება“

التَّعبيرُ عَنِ الْأَرْاءِ „აზრების გამოთქმა“

მასდარს არ გააჩნია გვარის კატეგორია, ამიტომ პასიური შინაარსის გამოხატვის აუცილებლობის დროს მასდარის წინ იხმარება ზმნები **جَرَى** და **يَمَّ** / **تَمَّ** **يَجْرِي** :

سَلَّمَتِ الْأَوْرَاقُ „ჩაბარებულ იქნა ქაღალდები [საბუთები]“ —

جَرَى تَسْلِيمُ الْأَوْرَاقِ „მოხდა საბუთების ჩაბარება“.

يُبْحَثُ الْمَشْرُوعُ „განიხილება პროგრამა“ —

يَمَّ بَحْثُ الْمَشْرُوعِ „ხდება პროგრამების განხილვა“.

სახელის კატეგორიათაგან მასდარს აქვს რიცხვი, სტატუსი, ბრუნვა, სქესი. წინადადებაში იგი ზმნური წინადადების ქვემდებარის, სახელადი წინადადების ქვემდებარისა და შემასმენლის და შედგენილი შემასმენლის სახელადი ნაწილის ფუნქციით გვხვდება. მაგ.:

1) **يُمْكِنُ إِنْجَازُ هَذَا الْعَمَلِ** „ამ სამუშაოს შესრულება შესაძლებელია“.

ან: **يُمْكِنُ إِنْجَازُ لِهَذَا الْعَمَلِ**

* I თემის მასდარს იშვიათად აქვს — პრეფიქსი.

მაგ.: **مُغْرِقَةٌ** , **مَجِيءٌ** , **مُتَّيْنَةٌ**

- 2) الدخول ممتنع "შესვლა აკრძალულია".
 قَامَ بَازِيَارَةً "განახორციელა ვიზიტი".
 3) قَامَ بِمِرَافَقَةِ الْوَفْدِ "ახლდა დელეგაციას".

აბსოლუტური ობიექტი ანუ მასდარი ბრალდებით ბრუნვაში (უფრო ხშირად განუსაზღვრელ მდგომარეობაში) ზმნასთან და ხშირად განსაზღვრებასთან (სპეციფიკაციასთან) ერთად ქმნის სპეციფიურ კონსტრუქციას, რომელსაც პარონომაზიას უწოდებენ.

- فَرَحَ فَرَحًا عَظِيمًا "დიდად [დიდი სიხარულით] გაიხარა".
 جَلَسَ جَلْسَةً الْقَاضِي "მოსამართლესავით [მოსამართლის ჯდომით] იჯდა".
 قَرَأَ قِرَاءَةً بَاطِنَةً "ნელა წაიკითხა".
 غَضِبَ غَضَبًا شَدِيدًا "ძლიერ გაბრაზდა".

სავარჯიშო 226

ამონერეთ ტექსტიდან მასდარები, მიმღებები და გაარჩიეთ გრამატიკულად. მონახეთ პარონომაზიული კონსტრუქცია. ამონერეთ ზმნების ვნებითი გვარის ფორმები:

القهوة:

لتحضير قهوة عربية لذيذة يُقترح دائمًا مزج صنفين من ألبن معًا. بن برازيلي وبن عذبي، بشرط أن يكون هذا ألبن قد حُصصَ تحميصًا جيدًا وأن يبقى أسود اللون. أما ألبنُ الأسمر الذي لم يُحمَصْ بشكل كافٍ، فهو مُرٌّ الطعم ويفقد الكثير من روائحه المميّزة. ويجب أن يكتسب ألبنُ المُحمَصُ لمعانًا معينًا ويظهر الزيت على قشوره دون أن يحرق. ويُمزج صنفًا ألبن بنسبة متساوية. يجدرُ التنبيه هنا إلى أن القهوة إذا كانت كثيرة الحلاوة، فستفقد من طيب مذاقها الكثير. ولذلك من الأفضل أن تكون القهوة مرة بدلًا من كونها حلوة للغاية. ويُقال إن القهوة يُمكن أن تُحضّر بمائة طريقة. والكنكة هي التي تُستخدم لتحضيرها. وبعد وضع ألبن والسكر في الماء البارد، تُغلى القهوة على نار معتدلة حتى تغور 3 مرات متتالية وبعد كل مرة تُرفع الكنكة قليلًا عن النار كيلا تفيض القهوة. فتَقْدَمُ القهوة وهي ساخنة في فناجين قهوة عادية أو في فناجين قهوة بدون عروة / مقبض.

1. გეგმატიკი:

أَلْمِيَاهُ ... شِعَارُ حُرُوبِ الْقُرُونِ. أَلْمُقْبِلَةِ

إذا كَانَتْ دَوَافِعُ وَاسْتَبَابُ مُعْظَمِ حُرُوبِ هَذَا الْعَصْرِ تَعُودُ إِلَى مِبَاقِ الدُّوَلِ الْكُبْرَى لِلتَّهْمَةِ عَلَى مَصَادِرِ الطَّاقَةِ الْأَسَاسِيَّةِ، وَعَلَى رَأْسِهَا النَّفْطُ، فَإِنَّ الْخُبْرَاءَ الدَّوْلِيِّينَ يُجْمِعُونَ عَلَى أَنَّ حُرُوبَ الْقُرْنِ الْمُقْبِلِ سَوْفَ تَنْدَلِعُ بِسَبَبِ أَلْمِيَاهِ وَبِغَرَضِ السَّيْطَرَةِ عَلَى مَصَادِرِ وَمَخْزُونَاتِ أَلْمِيَاهِ الْعَذْبَةِ. إِنَّ أَلْمِيَاهَ شَكَّلَتْ عَلَى مَرِّ التَّارِيخِ الْإِنْسَانِي الطَّوِيلِ مَوْضُوعًا أَسَاسِيًّا

ومخوَّريًا وكانت وراءَ العديد من النزاعات والحروب . تتلخَّص هذه المعضلة فيروتها إذا ما علمنا أن مخزونات المياه العذبة محدودة وينعدم احتمال حصول اكتشافات جديدة مهمة .

بغضنما تسرَّب التلوث إلى العديد من الأنهار العالمية والينابيع . الأساسية والبخيرات العذبة إن مفضلة تأمين المياه للشرب والري أصبحت تشكل مخور كل اللقائن الدولية والمباحثات السياسية - الاقتصادية - الاجتماعية .

إن هاجس تأمين المياه على المستوى العالمي ليس وليد الحاضر، بل يعود إلى مطلع هذا القرن . وقد وضعت اتفاقية دولية في لاهاي عام 1907 تحرم استخدام المياه كسلاح في الحروب والنزاعات العسكرية واتبعت باتفاقية أخرى وضعت في جنيف عام 1949 وتنص على إبقاء المياه خارج مناطق الاقتتال ولكن هناك مخاوف كبرى من عدم احترام كل هذه المبادئ لأن الواقع اثبت ذلك في السنوات الأخيرة عننما أصبح تسميم المياه من المهمات غير المحرمة في الحروب البيننامية والكورية ، في بوجوسلافيا وأوغندا ورواندا وكينوبيا ... تطالب الدول الكبرى وضع اتفاقية دولية جديدة أشد صرامة وبقوة من المعاهدات السابقة ، بغضنما أخذ يبرز موضوع المياه كمصدر أساسي يهدد السلام الإقليمي والعالمي أكثر من أي موضوع آخر .

المياه عنصر غذائي لا غنى عنه لأحيائها المواد الضرورية لنمو الأنسجة العصبية والعظمية والتوازن البيولوجي الشامل . ويجمع المختصون على أن المياه هي أهم من الطعام وكثيرا ما تبرز أمراض خطيرة سببها إفتقاد المياه لبعض العناصر الغذائية الضرورية والأساسية للنمو السليم . ومع زيادة تلوث مياه الينابيع والمخزونات الجوفية والأنهار ، تضاعف استهلاك المياه المملبة سبة اضعاف على المستوى العالمي وهذه الأرقام من المتوقع أن تضاعف خلال أقل من ست سنوات مقبلة .

أما الملوثات الأساسية التي تهدد المخزونات العالمية فهي المخلقات الصناعية الكيماوية السامة والمبيضة والنفايات النووية الناتجة عن منات المفاعلات ومخزونات السفن الذرية وعشرات آلاف السفن الحربية العملاقة والعوائنات النووية ومنات آلاف الأطنان من المبيدات الزراعية المختلفة والمجاري الصحية التي تتحلل سنويا بمياه البحار والأنهار ، هذا إلى جانب ما بين 3 و4 ملايين طن من النفط ...

نتيجة الخوف من الحاجة المتزايدة إلى المياه ، تم إنشاء المزيد من السدود الكبيرة ومع ذلك فإن كمية مياه الأنهار تتناقص ببطراد . إن أزمة المياه الفعلية تقع سلطات المسؤولة إلى ممارسة عملية تقنين صارمة كما إن مياه الشرب النظيفة أصبحت نادرة في الدول الصناعية الكبرى نتيجة التوسع الصناعي المدني والعسكري .

أما القارة الإفريقية ومعظم المناطق العربية فتعاني أشد أاحتياج إلى المياه

بسبب المناخ. الصحراوي الحار والجاف من ناحية، ومحاولة الدول المجاورة مثل تركيا والحبشة استخدام زيادة الحصص من مياه الأخواض والأنهار المشتركة بين العرب وجيرانهم من ناحية أخرى. المنطقة العربية تقتصر إلى الأنهار الكبيرة الدائمة الجريان وكل الأنهار الرئيسية التي تجري في المنطقة العربية تنبع من خارج أراضيها مثل النيل ودجلة والفرات.

بأخصصار. إن المياه سوف تصبح أغلى من الذهب ومصدراً لكل أنواع الصراعات، ومن الجدير بالذكر الأطماع الإسرائيلية في استغلال المياه العربية (موارد الضفة الغربية من نهر الأردن والقطاع، والنيابيع في هضبة الجولان)، هذا إلى جانب الحلف التركي. الإسرائيلي ومشروع «أنابيب السلام».

بالإضافة إلى ذلك غياب الرقابة الرسمية وعدم تحمل المواطنين مسؤولية الحفاظ على نقاء هذه المياه يؤدي إلى تلوث معظم المياه العربية. خير مثال على ذلك شواطئ بيروت والعديد من الأنهار الداخلية حيث تنمو في المياه أنواع عدة من الجراثيم المرضية الخطيرة.

نتيجة الحاجة المتزايدة إلى المياه والنقص في مخزوناتنا، تعتمد دول خليجية عدة على تخطئة مياه البحر ولكن هذه العملية مكلفة للغاية. ونقاًم الآن مشاريع عدة لمعالجة وتنقية مياه الصرف الصحي لإعادة استخدامها من جديد في الري، ومن المتوقع إنشاء المزيد من محطات التكرير في لبنان وسورية والعراق والجزائر وليبيا وتونس...

لهذا كله يبقى موضوع المياه محوراً أساسياً في العلاقات الدولية، عربياً وعالمياً، نظراً لخطورة الوضع حالياً وفي المستقبل. فهل يستطيع الإنسان الحفاظ على هذه الثروة الطبيعية الأساسية لاستمرار الحياة البشرية، أم تكون سبباً لتفاقم الصراعات الشاملة في الشرق الأوسط والعالم كله؟

საგარეო 227

უძაძუხეტი კითხვებს მიხედვით:

إلام تعود دوافع وأسباب معظم حروب هذا العصر؟

لم سوف تتدخل حروب القرن. المقبل وفقاً لتوقعات الخبراء الذوليين؟

هل مشكلة المياه شكلت على مر التاريخ الإنساني أطويل موضوعاً أساسياً

ومخورياً في الحروب والنزاعات؟

هل مخزونات المياه العذبة محدودة؟ أليس من المحتمل حصول اكتشافات جديدة

للمياه العذبة؟

متى أصبحت مفضلة تأمين المياه للشرب والري مدار البحث في اللقاءات

الدولية والمباحثات السياسية. الاقتصادية. الاجتماعية؟

متى وضعت أولى الاتفاقيات الدولية التي تحرم استخدام المياه كسلاح في الحروب

والنزاعات العسكرية؟

في أي الحروب أصبح تسخير المياه من المهمات غير المحرمة ؟
بغمتا أصبح موضوع المياه مصدرا أساسيا يهدد السلام الإقليمي والعالمي أكثر من أي موضوع آخر ، فبم تطالب الدول الكبرى ؟
لماذا تعتبر المياه عنصرا غذائيا لا غنى عنه ؟
هل اقتاد المياه لبعض العناصر الأساسية يسبب أمراضا خطيرة ؟
ما هو سبب تضاعف استهلاك المياه المعلقة في السنوات الأخيرة ؟
ما هي الملوثات الأساسية التي تهدد مخزونات المياه العالمية ؟
لماذا تتناقص كمية مياه الأنهار ببطراد ؟
لماذا يتم إنشاء المزيد من السدود الكبيرة في العالم ؟
إلام تقعد أزمة المياه للسلطات المسؤولة ؟
لماذا أصبحت مياه الشرب النظيفة نادرة في الدول الصناعية الكبرى ؟
أي المناطق تحتاج أشد الاحتياج إلى المياه بسبب المناخ الصحراوي الحار والجاف ؟
هل توجد في المنطقة العربية الأنهار الكبيرة الدائمة الجريان ؟
هل من الصحيح أن ثمن المياه سوف يصبح أغلى من الذهب قريبا ؟
ما هي مخاطر استغلال المياه العربية (مراود الضفة الغربية من نهر الأردن والقطاع ، والنيابيع في هضبة الجولان) ؟
إلام يؤدي غياب الرقابة الرسمية وعدم تحمل المواطنين مسؤولية الحفاظ على نقاء هذه المياه في المناطق العربية ؟
هل تحلية مياه البحر عملية مكلفة ؟ ولماذا تعتمد عليها الدول الخليجية ؟
هل من المتوقع إنشاء المزيد من محطات التكرير لمياه الصرف الصحي لإعادة استخدامها من جديد في الري ؟
نظرا لخطورة الوضع حاليا وفي المستقبل هل يستطيع الإنسان الحفاظ على هذه الثروة الطبيعية الأساسية لاستمرار الحياة البشرية ، أم تكون سببا لتفاقم الصراعات الشاملة في الشرق الأوسط والعالم كله ؟

عوامل أساسية للتنمية الاقتصادية
وآفاق الاقتصاد العربي

ظهور هذه التكتلات الاقتصادية يؤكد أهمية التعاون لتحقيق التنمية الاقتصادية.

لزيادة الإنتاج أهمية كبرى في سد حاجة الاستهلاك المحلي وتحقيق فائض من المنتجات يمكن تصديره وتوفير العملات الأجنبية ، ثم الاستفادة منها في المشروعات الإنتاجية .

أما تنفيذ المشروعات المشتركة فيتحقق عن طريق تعاون الدول العربية التي تملك إمكانيات متنوعة ، فالدول التي تملك رؤوس أموال ضخمة - كدول البترول - تستطيع مساعدة الدول الأخرى في مشروعات زراعية وصناعية وغيرها . ومن المشروعات العربية المشتركة مشروع «جرعة أسلام» وهو يقوم باستصلاح الأراضي الواسعة للزراعة في شرق الدلتا وشمال سيناء .

أما الاستفادة المنظمة من رؤوس الأموال العربية فتتحقق بتوجيه هذه الأموال في مجالات متنوعة ولعل من أهم مجالات استثمار رؤوس الأموال هو مجال السياحة بجوانبها المختلفة .

أما استخدام الأساليب التكنولوجية في الأنشطة الاقتصادية المختلفة فهو يفتح إمكانيات لتطوير تلك الأنشطة وجعلها أكثر وفاء بحاجات المجتمع العربي .

تعد زيادة المشروعات الإنتاجية عاملا أساسيا من عوامل تحقيق التنمية الاقتصادية ، ويتوقف هذا العامل على توفر عدد من المقومات من أهمها رؤوس الأموال اللازمة والخامات والمواد الأولية التي تمثل للصناعات المختلفة وطبعا الأيدي العاملة المدربة .

يملك العالم العربي مقومات متعددة تسهل تحقيق التكامل الاقتصادي بين دولها ولقد سعى العرب طوال النصف الثاني من القرن العشرين إلى تحقيق التكامل الاقتصادي بينهم وحملت الجامعة العربية العبء الأكبر في ذلك . فقد أنشأت عددا من المؤسسات والمنظمات الاقتصادية العربية وهي : مجلس الوحدة الاقتصادية العربية والمنظمة العربية للتنمية الزراعية ، ثم منظمة العمل العربية .

لقد أنشئ مجلس الوحدة الاقتصادية العربية عام 1959 م ومقره عمان عاصمة الأردن ، وهو يهدف إلى التنسيق بين سياسات التنمية الاقتصادية في البلدان العربية ، وتسهيل تبادل المنتجات بين الدول العربية ، والحماية للصناعات والمنتجات العربية من المنافسة الأجنبية ، والقضاء على التعارض والتضارب أو التناقض الضار للمشروعات العربية ، وتنظيم توظيف رؤوس الأموال العربية في تمويل المشروعات الحيوية في العالم العربي ، وتقديم المعونات في المجالات الاقتصادية المختلفة ، وأخيرا العمل على إنشاء سوق عربية مشتركة . أما المنظمة العربية للتنمية الزراعية فمقرها مدينة الخرطوم ، ويتركز عملها في كل المجالات الزراعية ولها أهداف من أهمها تنمية الموارد الزراعية

بِاسْتِغْلَالِ الْأَرْضِ الصَّالِحَةِ لِلزَّرَاعَةِ وَاسْتِصْلَاحِ الْأَرْضِ الْقَابِلَةِ لِلِاسْتِصْلَاحِ ، وَتَخْيِيطِ اسَالِيبِ الزَّرَاعَةِ وَتَرْبِيَةِ الْحَيَوَانَاتِ ، وَتَسْهِيلِ انْتِقَالِ الْمُنْتَجَاتِ الزَّرَاعِيَةِ وَالْحَيَوَانِيَةِ بَيْنَ الدُّوَلِ الْعَرَبِيَّةِ وَإِقَامَةِ مَشْرُوعَاتٍ زُرَاعِيَةٍ كَبْرَى .
تَسْعَى مُنَظَّمَةُ الْعَمَلِ الْعَرَبِيَّةِ إِلَى الْإِهْتِمَامِ بِكُلِّ مَا يَتَعَلَّقُ بِالْعَمَلِ وَالْعُمَالِ ، وَإِلَى حِمَايَةِ الْعُمَالِ مِنَ الْإِسْتِغْلَالِ وَتَأْمِينِهِمْ صِحَّةً وَاجْتِمَاعِيًا ، وَإِلَى إِقَامَةِ بَرَامِجٍ تَرْبِيَّةٍ مُشْتَرَكَةٍ لِرَفْعِ الْكِفَاءَةِ الْإِنْتِجَائِيَّةِ لِلْعُمَالِ ، وَإِلَى تَوْفِيرِ الْخِزَارَاتِ الْإِلَازِمَةِ الَّتِي تَحْتَاجُهَا الدُّوَلُ الْعَرَبِيَّةُ فِي هَذَا الْمَجَالِ .

لَقَدْ بَنَلَتْ هَذِهِ الْمَوْسُئَاتُ جِهًوَذَا وَاسِعَةً فِي مَجَالِ التَّكْمَلِ الْاِقْتِصَادِي وَلَكِنْ هُنَاكَ مَعْوَقَاتُ مُخْتَلِفَةٌ تَوَاجِيْهَا . وَتَكْمُنُ هَذِهِ الْمَعْوَقَاتُ :

- فِي الْخِلَافَاتِ السِّيَاسِيَةِ الَّتِي حَنَثَتْ بَيْنَ بَعْضِ الدُّوَلِ الْعَرَبِيَّةِ ،
- وَفِي وُجُودِ الْجَمَارِكِ أَوْ الْحَوَاجِزِ الْجَمْرِكِيَةِ الَّتِي تَعُوْقُ حُرِّيَّةَ انْتِقَالِ الْمُنْتَجَاتِ دَاخِلَ الدُّوَلِ الْعَرَبِيَّةِ الْمُخْتَلِفَةِ ،
- وَفِي صُعُوبَةِ نَقْلِ الْأَيْدِي الْعَامِلَةِ وَرُؤُوسِ الْأَمْوَالِ بَيْنَ الدُّوَلِ الْعَرَبِيَّةِ ،
- وَفِي قِلَّةِ الْإِنْتِجَاجِ الصَّنَاعِيِّ فِي الْعَالَمِ الْعَرَبِيِّ مِمَّا يَجْعَلُ هَذِهِ الدُّوَلُ تَسْتَوْرِدُ مَا يَنْتَقِصُهَا مِنَ الدُّوَلِ الْأَجْنَبِيَّةِ .
- وَآخِرًا ، تَشَابُهُ الْإِنْتِجَاجِ بَيْنَ دَوْلِ الْعَالَمِ الْعَرَبِيِّ .

حَسَبَ نَصَاحَةِ الْخُبَرَاءِ الْاِقْتِصَادِيِّينَ ، مِنْ أَمَمٍ وَسَائِلِ تَحْقِيقِ التَّكْمَلِ الْاِقْتِصَادِي بَيْنَ الدُّوَلِ الْعَرَبِيَّةِ هِيَ : إِقَامَةُ الْمَشْرُوعَاتِ الْعَرَبِيَّةِ الْكَبِيرَةِ الْمُشْتَرَكَةِ فِي الْمَجَالَاتِ اِقْتِصَادِيَّةِ الْمُخْتَلِفَةِ ، كَتَوْجِيدِ سِيَاسَاتِ اِلِاسْتِثِيرَادِ وَالْتَصْنِيرِ وَتَنْظِيمِهَا ، وَإِزَالَةِ الْحَوَاجِزِ الْجَمْرِكِيَةِ وَوُجُوبِ التَّنْظِيقِ بَيْنَ الدُّوَلِ الْعَرَبِيَّةِ فِي تَبَازُلِ مُنْتَجَاتِهَا .

საგარეოში 228

უძაძისებთ კითხვებს უკვეცის მიხედვით:

هل العالم العربي يحتاج إلى تقوية التعاون الاقتصادي ؟
هل للدول الأجنبية نفوذ كبير في اقتصاد العربي ؟
هل من الممكن تحقيق التكامل الاقتصادي بين الدول العربية ؟ هل هناك مقومات لازمة لتحقيق هذا التكامل ؟

ما هي المشاكل والمعوقات التي تواجه تحقيق التكامل الاقتصادي بين الدول العربية ؟

ما هي المؤسسات والمنظمات الاقتصادية العربية التي تعمل على تنفيذ التكامل الاقتصادي بين الدول العربية ؟

ما هي المؤسسة الاقتصادية التي تهدف إلى إنشاء سوق عربية مشتركة ؟

ما هي الوسائل الفعالة لتحقيق التكامل الاقتصادي بين الدول العربية ؟

ما هو دور الجامعة العربية في تحقيق فكرة التوحيد الاقتصادي بين الدول العربية ؟
هل هناك تضاربات وتناقضات قاسية بين المشروعات العربية ؟

هل أَنْتَقَالَ الْمُنتَجَاتِ الْعَرَبِيَّةَ دَاخِلَ الدَّوْلِ الْعَرَبِيَّةِ الْمُخْتَلِفَةِ حُرٌّ ؟
 هل تَدَاوُلُ رُؤُوسَ الْأَمْوَالِ الْعَرَبِيَّةِ حُرٌّ دَاخِلَ الدَّوْلِ الْعَرَبِيَّةِ الْمُخْتَلِفَةِ ؟
 هل يَتِمُّ تَوْظِيفُ رُؤُوسِ الْأَمْوَالِ الْعَرَبِيَّةِ فِي تَمْوِيلِ الْمَشْرُوعَاتِ الْحَيَوِيَّةِ فِي
 الْعَالَمِ الْعَرَبِيِّ ؟

საგარეო 229

تَنْمِيَّةُ الْمُفْرَدَاتِ

ნაკითხები და თარგმნები სახელმძღვანელოს ლექსიკონის გამოყენებით ქვე-
 მოთ მოცემული ტექსტი:

ამონერეთ ტექსტიდან მასდარები და გაარჩიეთ გრამატიკულად:

تَغْرِيزُ التَّنْسِيقِ بَيْنَ دَوْلِ الْتَعَاوُنِ بِمَجَالِ اسْتِكْشَافِ وَاسْتِخْرَاجِ النِّفْطِ

اعلن وزيرُ الطاقة والثروة المعدنية في مؤتمره الصحفي أن الاتفاقية التي تمَّ
 التوقيع عليها للتعاون في مجال النفط والغاز بين دول مجلس التعاون العربي تهتف
 إلى التعاون والتنسيق في مجالات إنتاج واستهلاك النفط والغاز بين دول المجلس
 كما تهتف إلى دراسة احتياجات دول المجلس في مجال النفط والمستتقات النفطية
 والطاقت الأخرى والتنسيق بينها لازالة أية صعوبات تواجه حركة انتقال
 وتبادل هذه المنتجات .

وأضاف في رده على سؤال لمنذوب وكالة الأنباء الأرنيتية حول هذا الموضوع
 أن الاتفاقية تهتف كذلك إلى تعزيز التعاون بين أقطار المجلس لإجراء أبحاث
 المشتركة وإقامة المختبرات في مجال الاستكشاف واستخراج النفط والمستتقات
 النفطية بالإضافة للتعاون في إعداد دراسات الجدوى الاقتصادية والفنية وبشكل
 خاص للمشروعات المشتركة وكذلك الاستفادة المتبادلة من الخبرات المتوفرة في
 أقطار المجلس في مجال الاستكشاف وإنتاج النفط والغاز وإجراء الدراسات
 المشتركة في مجالات تخطيط الطاقة بالإضافة إلى التخطيط المشترك في
 مجالات تصنيع المواد والمعدات والمحسنات اللازمة في صناعة التكرير وتنمية
 التعاون والتنسيق بين المؤسسات التنسيقية في أقطار مجلس التعاون العربي .

IX და XI თემები

IX თემა ფერისა და ფიზიკური ნაკლის აღმნიშვნელი ზედსართავებისგან იწარ-
 მოება.

პერფექტივი

იმპერფექტივი

افْعَلْ

يَفْعَلُ

إِبْيَضُ > "თეთრი" اَبْيَضُ "გაბნეოდა" اِخْمَرُ > "წითელი" اَخْمَرُ > "მავ."

"გათეთრდა" ; اِخْرَسَ > "იყო მუნჯი, დამუნჯდა" ; اِخْرَسَ "მუნჯი" اَخْرَسَ "გათეთრდა" .

ამ თემის სათანადო ზედსართავისგან წარმოებაზე ფუძის თავის ბრუნვა მოითხოვს (اَيْبَضُ — اَبْيَضُ , I თემა بَاض ; თუმცა კი — عَوْرَ عَوْرًا — عَوْرًا).

ამგვარ ზმნებში ხმოვნით დაწყებულ სუფიქსთან მეამრე ძირეული გვარიანობაა. თუ ფუძეს ხმოვანი არ მოსდევს, იგი გაშლილი საბითაა წარმოდგენილი — I და II იდენტურ თანხმოვნებს შორის ჩნდება ა ხმოვანი.

უღლება პერფექტივში:

	მხ.რ.	თრ.რ.	მრ.რ.
III მამრ.	إَفْعَلْ	إَفْعَلَا	إَفْعَلُوا
მდ.	أَفْعَلْتَ	أَفْعَلْتَا	أَفْعَلْتُمْ
II მამრ.	أَفْعَلْتَ	} أَفْعَلْتُمَا	أَفْعَلْتُمْ
მდ.	أَفْعَلْتِ		أَفْعَلْتُنَّ
I	أَفْعَلْتُ	—	أَفْعَلْنَا

უღლება იმპერფექტივში:

	მხ.რ.	თრ.რ.	მრ.რ.
III მამრ.	يَفْعَلُ	يَفْعَلْنَ	يَفْعَلُونَ
მდ.	تَفْعَلُ	تَفْعَلْنَ	يَفْعَلْنَ
II მამრ.	تَفْعَلُ	} تَفْعَلْنَ	تَفْعَلُونَ
მდ.	تَفْعَلِينَ		تَفْعَلْنَ
I	أَفْعَلُ	—	نَفْعَلُ

IX თემა აწარმოებს კავშირებითს, პირობითსა და ბრძანებით კილოებს (მაგ.: اِفْعَلْ). IX თემის მასდარიია اِفْعِلْ . ვნებითი გვარის ფორმები IX თემას არ გააჩნია, ერთადერთი მიმღეობა იწარმოება مَفْعَلٌ ყალიბით.

XI თემა იწარმოება IX თემისგან II ძირეულის ხმოვნის გაგრძელებით და წარმოადგენს მის ინტენსივს.

პერფექტივი იმპერფექტივი
أَفْعَلْ يَفْعَلُ

ბრძანებითი კილოა: اِفْعَلْ , მიმღეობა — مَفْعَالٌ , მასდარი — اِفْعِلْ

მაგალითები:

إِحْمَارُ الْأَفْقِ „ჰორიზონტი ძალიან განითლდა“.

إِسْوَادُ اللَّيْلِ „ღამე კუნაპეტი შავი იყო“.

შენიშვნა: ორსავე თემაში (IX, XI) პერფექტივში ალიფი ვასლიანია.

ზმნა რაი (იმპერფ. יָרַ) (I თემა)

ზმნა რაი ე.წ. ორმაგად სუსტ ზმნებში შედის და აქვს როგორც ჰამზიანი, ასევე საკუთრივ სუსტი ზმნისთვის დამახასიათებელი თავისებურებები. ულლება პერფექტივში:

	მხ.რ.	თრ.რ.	მრ.რ.
III მამრ.	רָאִי	רָאִי	רָאוּ
მდ.	רָאִת	רָאִת	רָאִינ
II მამრ.	רָאִיִת	} רָאִיִמָּ	רָאִיִמ
მდ.	רָאִיִת		רָאִיִנ
I	רָאִיִת	—	רָאִינָ

ულლება იმპერფექტივში:

	მხ.რ.	თრ.რ.	მრ.რ.
III მამრ.	יָרִי	יָרִיאַן	יָרוּן
მდ.	תָּרִי	} תָּרִיאַן	יָרִינ
II მამრ.	תָּרִי		תָּרוּן
მდ.	תָּרִינ	—	תָּרִינ
I	אָרִי	—	תָּרִי

ბრძანებითი კილო:

	მხ.რ.	თრ.რ.	მრ.რ.
II მამრ.	רֹ	} רִיָּ	רֹאוּ
(ფონეტიკური ვარიანტი רֶ)			
მდ.	רִי	—	רִינ

შენიშვნა: თანამედროვე სასაუბროში რაი –ს ნაცვლად იხმარება شَاف (იმპერფ. يَشُوف)

რაი ზმნის მიმღებობები:

აქტ. רָא   პას. מָרַי

სავარჯიშო 230

תְּנִימָה אֶלְמִפְרָדָּת

ნაიკითხეთ და თარგმნეთ სახელმძღვანელოს ლექსიკონის გამოყენებით ქვემოთ მოცემული ტექსტი:

بيروت في الربيع

كُنْتُ فِي بَيْرُوتَ فِي ربيعِ تِلْكَ السَّنَةِ الْمَمْلُوءَةِ بِالْغَرَائِبِ . وَكَانَ نَيْسَانَ قَدْ انْتَبَتِ الْأَنْهَارُ وَالْأَغْشَابُ فَظَهَرَتْ فِي بَسَاتِينِ الْمَدِينَةِ كَأَنَّهَا أَسْرَارٌ تُعْلِنُهَا الْأَرْضُ لِلسَّمَاءِ . وَكَانَتْ أَشْجَارُ اللَّوزِ وَالْتِفَاحِ قَدْ أَكْتَسَبَتْ بِخَلَلِ بَيْضَاءٍ مُعْطَرَةٍ فَبَانَتْ بَيْنَ الْمَنَازِلِ كَأَنَّهَا خُورِيَّاتٌ بِمَلَابِيسٍ نَاصِعَةٍ قَدْ بَعَتَتْ بِهِنَّ الطَّبِيعَةُ عَرَائِسَ وَزُوجَاتٍ لِابْتِئَاءِ الشَّعْرِ وَالْخَيْالِ .

الرَّبِيعُ جَمِيلٌ فِي كُلِّ مَكَانٍ وَلَكِنَّهُ أَكْثَرُ مِنْ جَمِيلٍ فِي سُورِيَا ... الرَّبِيعُ رُوحٌ إِلَهُ غَيْرِ مَعْرُوفٍ تَتَطَوَّفُ فِي الْأَرْضِ مُسْرَعَةً وَعِنْدَمَا تَبْلُغُ سُورِيَا تَسِيرُ بِيْطُمٍ مُتَلَفِّفَةً إِلَى الْوَرَاءِ مُسْتَأْنِيسَةً بِأَرْوَاحِ الْمُلُوكِ وَالْأَنْبِيَاءِ الْحَايَةِ فِي الْفِضَاءِ ، مُتَرْتِمَةً مَعَ جَدَائِلِ الْيَهُودِيَّةِ بِيَانَاثِيدِ سُلَيْمَانَ الْخَالِدَةِ ، مُرَدِّدَةً مَعَ أَرْزُ لُبْنَانَ تَذَكَّارَاتِ الْمَجْدِ الْقَدِيمِ .

وبيرُوتَ فِي الرَّبِيعِ أَجْمَلُ مِنْهَا فِي مَا بَيَّيَ مِنَ الْفُصُولِ لِأَنَّهَا تَخْلُو فِيهِ مِنْ أَوْحَالِ السَّيِّئِ وَغُبَارِ الصَّيْفِ وَتُصْبِحُ بَيْنَ امْطَارِ الْأَوَّلِ وَحَرَارَةِ الثَّانِي كَصَبِيَّةٍ حَسَنَاءٍ قَدْ أَغْتَسَلَتْ بِمِيَاهِ الْغَدِيرِ ، ثُمَّ جَلَسَتْ عَلَى ضِفَتِهِ تَحْقِيقُ جَسَدَهَا بِأَشْيَعَةِ الشَّمْسِ .

III : لُبْنَانُ

لُبْنَانُ

لُبْنَانُ بِلَدٌ جَمِيلٌ يَقَعُ عَلَى السَّاحِلِ الشَّرْقِيِّ لِلْبَحْرِ الْمُتَوَسِّطِ . عَاصِمَتُهُ مَدِينَةُ بَيْرُوتَ ، هِيَ مَدِينَةُ تِجَارِيَّةٌ صِنَاعِيَّةٌ ، أَمَّا نِظَامُ الْحُكْمِ فَجُمْهُورِيٌّ . سِوَا حِلِ لُبْنَانَ خَصِيَّةٌ يَنْمُو فِيهَا الْبُرْتُقَالُ وَالْمُوزُ وَالْخَضِرُ عَلَى أَنْوَاعِهَا . عَلَى رُؤُوسِ سِلْسِلَةِ الْجِبَالِ وَعِنْدَ مَفْوُجِهَا قُرَى جَمِيلَةٌ سَكَّانُهَا فَلَاحُونَ يَغْمَلُونَ فِي حَرْثِ الْأَرْضِ ، يَزْرَعُونَ الْكَرْمَةَ ، وَغِنْبَ لُبْنَانَ لَذِيذٍ وَخَمْرُهُ مَشْهُورٌ .

فِي شَرْقِ لُبْنَانَ سَهْلٌ وَاسِعٌ خَصْبٌ غَنِيٌّ بِمَوَاسِمِهِ الزَّرَاعِيَّةِ يُسَمَّى سَهْلَ الْبَلْقَاعِ ، لَوْنُهُ عَن بُعْدِ جَمِيلٍ جِدًّا يُشْبِهُ سَجَادَةً عَجْمِيَّةً .

عَلَى الْخُدُودِ بَيْنَ لُبْنَانَ وَسُورِيَا سِلْسِلَةُ جِبَالٍ جَزْدَاءٍ قَلِيلَةُ الْمَاءِ وَالسَّكَّانِ . أَمَّا السَّكَّانُ فَيَقَالُ عَنْهُمْ : إِنْهُمْ مَغْرُضُ أَثْنَانٍ ، هُنَاكَ الْمَسِيحِيُّونَ وَالْمُسْلِمُونَ وَالْأَرْمَنُ وَالْيَهُودُ وَأَقْلِيَّاتٌ أُخْرَى . رَغَمَ الْقَوَارِقِ الدِّينِيَّةِ فَإِنَّ اللَّبْنَانِيِّينَ يَعْيشُونَ بَعْضُهُمْ مَعَ بَعْضٍ بِسَلَامٍ .

أَمَّا تَارِيخُهُ السِّيَاسِيُّ فَقَدْ كَانَ مَلِينًا بِالْأَحْوَاثِ . فَقَدْ كَانَ مَمَرًا لِجُيُوشٍ عَدِيدَةٍ . وَقَدْ خَضَعَ لِأَمَمٍ كَثِيرَةٍ وَرَغَمَ أَنَّ الْحُكَّامَ حَاوَلُوا أَنْ يُغَيِّرُوهُ إِلَّا أَنَّهُ دَائِمًا يَحْتَفِظُ بِطَبَائِعِهِ الْخَاصِّ .

هل تَتَصَوَّرُ ولو بِخَيَالِكَ جمالَ لبنان ، ذلك ألبَلَدُ العَرِيق ؟ جباله الأخضرَاءُ
الْشامخة أَلتي تَعَايِقُ الغَيُومَ ألبِضاء ؟ إِذا ما أَقْتَرَبْتَ من بَيرُوتِ بِألسفِينَةٍ حَسِبْتَ
مَنْظَرَهَا بَينَ الجبالِ ألبِضاءِ الرُّوسِ وألبحرِ الأَزرقِ كَأنَّه صُورَةٌ رَسَمَهَا أَحَدُ
أَلْفَتَائِينِ الكُبارِ .

يُقَالُ في نَشِيدِ الْإِنشَادِ : يَنْبُوعُ جَنَاتٍ ، يَنْزِلُ مِياهُ حَيَّةٍ وَسُيُولٌ مِنْ لُبْنانِ .
يُقَالُ في لُبْنانٍ أَيْضًا : ... جِنَانُ الخُلْدِ لُبْنانِ .
ما أَجْمَلَ ارْزُكْ يَا لُبْنانِ .

بعد وُصُولِكَ إِلَيهِ سَتَأْكُلُ الطَّعامَ أَللبَنانيَّ الشَّهيَّ وتَشْرَبُ العَرَقَ وتَتَحَدَّثُ مع
سَكَّانِ أَلبلَدِ ، سواءَ أَكانُوا مِنْ المُسْلِمِينَ أَوْ المُسِيحِيِّينَ أَوْ الدُّرُوزَ ، وَسَوْفَ تَسْمَعُ
مِنْهُمْ ما حَمَلَتْ عَلَيْهِمُ الحَرْبُ مِنْ أَلشدَّةٍ وَأَلمتاعِبٍ في أَلسَّناتِ الأَخيرةِ .

საგარჯიშო 231

უპასუხეთ კითხვებს ტექსტის მიხედვით:

أين يَقَعُ لُبْنانُ ؟
ما نِظامُ الحُكْمِ فيه ؟
صِفْ سواحلَ لُبْنانِ .
أين يَوجد سَهْلُ أَلْبِقاعِ وَكيف هُوَ ؟
صِفْ سَلاسلَ أَجبالِ عَلى الخُثُودِ بَينَ لُبْنانِ وَسُوريا .
لِمَ يُقالُ إِنَّ لُبْنانَ مَعرُضٌ أَذْيانٌ ؟
كيف كان تَاريخُ لُبْنانِ أَلسياسيِّ ؟
صِفْ جَمالَ لَبْنانِ .
ماذا يُقالُ في لُبْنانِ في نَشِيدِ الْإِنشادِ ؟

XXI გაკვეთილი

საკუთრივ სუსტი ზმნები $R_3 =$ და Y
(ნაწარმოები თემები)

ნაწარმოებ თემებში Y -იანი და Y -იანი ზმნები განსხვავებას არ უჩვენებენ: ორთანხმოვანი ფუძის პარალელურად ჩნდება $R_3 = Y$ -ის მქონე სამთანხმოვნი ძირი.

II თემა
პერფექტივი
აქტივი პასივი
لَقِيَ لَقِيَ
იმპერფექტივი
აქტივი პასივი
يَلْقَى يَلْقَى

ბრძ. კ.
لَقِيَ

მიმღეობა
 აქტივი პასივი
 مَلَقَ مَلَقَ
 მასდარი
 تَلَقَّى

III თემა
 პერფექტივი პასივი
 აქტივი
 لَوَقِيَ لَوَقِيَ
 იმპერფექტივი პასივი
 აქტივი
 يَلْقَى يَلْقَى
 ბრძ. კ.
 لَقِيَ لَقِيَ

მიმღეობა
 აქტივი პასივი
 مَلَقَ مَلَقَ
 მასდარი
 (لِقَاءً) مَلَقَاءً

IV თემა
 პერფექტივი პასივი
 აქტივი
 اَلْقَى اَلْقَى
 იმპერფექტივი პასივი
 აქტივი
 يَلْقَى يَلْقَى
 მიმღეობა
 აქტივი პასივი
 مَلَقَ مَلَقَ
 მასდარი
 اِلِقَاءً

V თემა
 პერფექტივი პასივი
 აქტივი
 تَلَقَّى تَلَقَّى
 იმპერფექტივი პასივი
 აქტივი
 يَتَلَقَّى يَتَلَقَّى
 მიმღეობა
 აქტივი პასივი
 مَتَلَقَّ مَتَلَقَّ

მასდარი

تَلَقَّى

VI თემა

პერფექტივი

აქტივი

პასივი

تَلَقَّى

تُلَوَّى

იმპერფექტივი

აქტივი

პასივი

يَتَلَقَّى

يُتَلَقَّى

მიმლეობა

აქტივი

პასივი

مُتَلَقٍّ

مُتَلَقَّى

მასდარი

تَلَقَّ

VII თემა

პერფექტივი

აქტივი

პასივი

اِنْتَلَقَى

اُنْتَلَقِيَ

იმპერფექტივი

აქტივი

პასივი

يَنْتَلِقِي

يُنْتَلَقَى

მიმლეობა

აქტივი

პასივი

مُنْتَلِقٍ

مُنْتَلَقَى

მასდარი

اِنْتَلَقَاءً

VIII თემა

პერფექტივი

აქტივი

პასივი

اِنْتَقَى

اُنْتَقِيَ

იმპერფექტივი

აქტივი

პასივი

يَلْتَقِي

يُلْتَقَى

მიმლეობა

აქტივი

პასივი

مُلْتَقٍ

مُلْتَقَى

მასდარი

اِلْتِقَاءً

X თემა

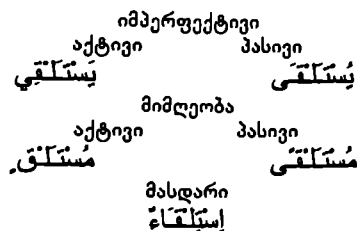
პერფექტივი

აქტივი

პასივი

اِسْتَلَقَى

اُسْتُلِقِيَ

სავარჯიშო 232

გადაიყვანეთ ზმნები პერფექტივიდან იმპერფექტივში:

الغنى المُديرُ المُوَعَّد مع المُوَظَّيَّين . القى الرئيس في الأممِ المتَّحدة كلمةً
التاريخية . أنهى رئيسُ جلسةِ المؤتمرِ بكلمتهِ الختامية . أجرى الأمينُ العامُ للأممِ
المتَّحدة مُحادثات مع الوفودِ العربية . حكى الزميل لنا ما سمِعَهُ من الأخبار .

ტექსტი I :

علمُ الاستِشراقِ والمستشرقون

وُضِعَ حجرُ الأساسِ لعلمِ الاستِشراقِ في الغربِ وأوائلُ المستشرقين أناس من
علماء الغرب تَخَصَّصُوا في دراسةِ لغاتِ الشرقِ وأعتنوا بالبحثِ في دياناته
وتاريخه وتراثه. وقد بدأ الأوروبيون يهتمون بدراسةِ اللغةِ العربيةِ وأدبها وعلومها
منذ القرنِ العاشرِ الميلادي . وكانوا يهتمون أوّلَ الأمرِ بنقلِ العلومِ والفلسفةِ ثم
زادت حركةُ الاستِشراقِ لأسبابٍ دينية . في القرنِ التاسعِ عَشَرَ - في عصرِ
الاستعمار - قُوِّيتْ حركةُ الاستِشراقِ لتُسَهِّلَ على الحكوماتِ الغربيةِ حُكْمَ
المُسْتَعْمَرَاتِ ، وبعدما أنتهى عصرُ الاستعمارِ اتَّجَهَتْ حركةُ الاستِشراقِ إلى دَعْمِ
الاتِّصَالِ الفكريِّ والثقافيِّ بين الشرقِ والغربِ لخدمةِ العلمِ بعيدًا عنِ الأغراضِ
السياسية ، وقد ظهر نشاطُ المستشرقين في صورٍ مختلفة :

- جُمِعَ أهُمُ المخطوطاتِ الشرقية ، ولا تكادُ تُحصى ملايينُ المخطوطاتِ التي تَمَلَأَتْ
بها المكتباتُ الغربية .

- إنشاءُ الجمعياتِ ومعاهدِ الاستِشراقِ ، ومن أشهرها الجمعيةُ الملكيةُ الآسيويةُ في
لندن والجمعيةُ الآسيويةُ في باريس والجمعيةُ الشرقيةُ الألمانيةُ التي أسَّستْ في
لايبزيغ سنة 1845 ، وتعتني هذه الجمعياتُ بنشرِ بحوثِ المستشرقين وطَبْعِ ما
يُحَقِّقُونَ مِنَ التُّرَاثِ الشرقيِّ .

- وللمستشرقين مؤتمرٌ دوليٌّ يُعقدُ بصفةٍ دوريةٍ يلتقي فيه العلماءُ المستشرقون من
جميعِ بلادِ العالمِ لِيَتَاجَعُوا الجدید في مِیدانِ الدراساتِ الشرقية .

- ويتَّجِهَ نشاطُ المستشرقين إلى تَحْقِيقِ مخطوطاتِ التُّرَاثِ العربيِّ ونَشْرِ
نصوصِ مختارةٍ منها وترجمتها ودراستها ونَشْرِ بحوثِ عنها .

خلالَ العقودِ الأخيرةِ إشتدَّتْ حركةُ الاستِشراقِ في العالمِ العربيِّ والإسلاميِّ

აივნა ურავნა " ბიჰდფ ალრასა ალნყდია ლარაა ალმსტარყინ თჯაა ალასლამ . ლლყდყმ
 صورۃ حقیقۃ عَن اَلْاِسْلَام . ლლყყყ ჰდა ალაჰაფ ა'ნشئ في اَلْمَدِينۃ اَلْمُنَوَّرۃ مَرَكْزُ
 اَلدِّرَاسَاتِ اَلْاِسْتِشْرَاقِيَّةِ وَاَلْحَضَارِيَّةِ اَلتَّابِعِ لَلْمَعْهَدِ اَلْعَالِي لِلدَّعْوۃِ اَلْاِسْلَامِيَّةِ .

სავარჯიშო 233

უპასუხეთ კითხვებს ტექსტის მიხედვით:

متى وأين وُضِعَ حجرُ الأساسِ لعلمِ اَلْاِسْتِشْرَاقِ ؟

من هم أوائلُ اَلْمُسْتَشْرِقِينَ ؟

منذ أيِّ وقتٍ بدأ الأوروبيون يهتمون بالدراساتِ اَلْعَرَبِيَّةِ ؟

ما هي أهداف حركةِ اَلْاِسْتِشْرَاقِ في عصرِ اَلْاِسْتِعْمَارِ وبعدَ اَنْتِهاءِ عصرِ اَلْاِسْتِعْمَارِ ؟

في أيِّ اَلْمَجَالَاتِ ظَهرَ نشاطُ اَلْمُسْتَشْرِقِينَ ؟

ما هي أشهرُ اَلْجَمْعِيَّاتِ وَمَعَاهِدِ اَلْاِسْتِشْرَاقِ في اَلْغَرْبِ ؟

ما هو وُضْعُ حَرَكَةِ اَلْاِسْتِشْرَاقِ في اَلْعَالَمِ اَلْعَرَبِيِّ وَاَلْاِسْلَامِيِّ خِلالَ اَلْعُقُودِ

اَلْآخِرَةِ ؟ وما هي أهدافُها ؟

ოთხთანხმოენიანი ზმნები

ოთხთანხმოენიან ზმნათა ნაწილი სამთანხმოენიან ზმნაში მეოთხე ძირეულის
 გაჩენის შედეგად წარმოიქმნა. زَلَّيَ "სრიალებდა, მიგორავდა, დაგორდა" >

زَحَلَّ "დააგორა, გაასრიალა, დასრიალებდა".

ზოგი მათგანი არაარაბული წარმოშობისაა. تَزَجَمَ "თარგმნა".

ოთხთანხმოენიანი ზმნების ნაწილი მიღებულია გემინირებული ძირის განმეო-
 რებით (რედუპლიკაციით).

صَرَ "ჭრიანობდა, ხმას გამოსცემდა" > صَرَصَرَ "ტყაცუნობდა, ჭრიჭინებდა, ჭრი-
 ალებდა".

زَلَزَلَ "მიწა იძრავდა"

გვხვდება ნასახელარი ზმნებიც:

مِسَمَرَ "მიაჭედა" > مَسَمَرَ "ლუწმანი"

فَلَسَفَ "ფილოსოფოსობდა" > فَلَسَفَ "ფილოსოფოსი"

بَرَمَجَ "დაგეგმა" > بَرَمَجَ "გეგმა, პროგრამა"

მთელი ფრაზისგან: بِأَسْمِ اَللّٰهِ اَلرَّحْمٰنِ اَلرَّحِيْمِ "სახელითა ალაჰისა, მოწყა-
 ლისა, მწყალობლისა" წარმოიქმნა ოთხთანხმოენიანი ზმნა بِسَمَلٍ "წარმოთქვა სა-
 ხელითა ალაჰისა, მოწყალისა, მწყალობლისა", ასევე

حَوَّلَ > لَا حَوْلَ وَلَا قُوَّةَ إِلَّا بِاللّٰهِ

حَمَلَ > اَلْحَمْدُ لِلّٰهِ

ოთხთანხმოენიან ზმნას სულ ოთხი თემა აქვს. მისი I თემა სტრუქტურით და
 უღლების თვალსაზრისითაც შეესატყვისება სწორი ზმნის II თემას, II თემა შეესატ-

ყვისება სწორი ზმნის V თემას, III თემა შინაარსით შეესატყვისება სწორი ზმნის VII თემას, ფორმით კი XIV თემას. IV თემა შეესატყვისება სწორი ზმნის IX თემას.

შენიშვნა: IV თემა თანამედროვე ენაში განსაკუთრებით ხშირად იხმარება: اقشَعَر , اضمحل .

ოთხთანხმოვნია ზმნა	I თემა	II თემა
პერფექტივი (მოქმ. გვ.):	زَلَزَلَ	تَزَلَزَلَ
იმპერფექტივი (მოქმ. გვ.):	يُزَلْزَلُ	يَتَزَلْزَلُ
ბრძანებითი კილო:	زَلْزَلْ	تَزَلْزَلْ
ენებითი გვარი, პერფექტივი:	زَلَزَلَ	تَزَلَزَلَ
ვნ. გვარი, იმპერფექტივი:	يُزَلْزَلُ	يُتَزَلْزَلُ
მიმღეობა აქტ.:	مُزَلْزَلٌ	مَتَزَلْزَلٌ
მიმღეობა პას.:	مُزَلْزَلٌ	مَتَزَلْزَلٌ
მასდარი:	زَلْزَالٌ	تَزَلْزَلٌ

ოთხთანხმოვნია ზმნა	III თემა	IV თემა
პერფექტივი (მოქმ. გვ.):	إِزْزَلَزَلَ	إِزْزَلَزَلَ (إِزْزَلَزَلْتُ)
იმპერფექტივი (მოქმ. გვ.):	يُزْزَلْزَلُ	يُزْزَلْزَلُ
ბრძანებითი კილო:	إِزْزَلْزَلْ	إِزْزَلْزَلْ
ენებითი გვარი, პერფექტივი:	إِزْزَلَزَلَ	إِزْزَلَزَلَ
ვნ. გვარი, იმპერფექტივი:	يُزْزَلْزَلُ	يُزْزَلْزَلُ
მიმღეობა აქტ.:	مُزْزَلْزَلٌ	مُزْزَلْزَلٌ
მიმღეობა პას.:	مُزْزَلْزَلٌ	مُزْزَلْزَلٌ
მასდარი:	إِزْزَلْزَالٌ	إِزْزَلْزَالٌ

შენიშვნა: III და IV თემებში ალიფი ვასლიანია.

სავარჯიშო 234

თარგმნეთ არაბულად მოცემული წინადადებები ჩამოთვლილი ოთხთანხმოვნია ზმნების გამოყენებით:

تَرْجَمَ

1. არაბულში, ისევე როგორც ნებისმიერ ცოცხალ ენაში, შედის ახალი ტერმინოლოგია, რომელიც ითარგმნება ევროპული და სხვა ენებიდან. მაგ., ისეთი ტერმინები, როგორიცაა გლობალიზაცია (عَوْلَمَة), პრივატიზაცია (خَصْنَصَة) და სხვ. დროის მოთხოვნა.
2. თარგმნე, გეთაყვა, სავარჯიშოში მითითებული ფრაზები და გამოთქმები.

3. დიდი სურვილი მაქვს, ვთარგმნო და გამოვცე თანამედროვე სირიელი მწერლის რამდენიმე ნოველა ამ კრებულიდან. ჯერჯერობით ამ წიგნის მხოლოდ მესამედი მაქვს ნათარგმნი.

عَمَلٌ

1. მსოფლიო ეკონომიკური წრეები უპირატესობას ანიჭებენ ეკონომიკური პროექტებისთვის გიგანტური მასშტაბების მინიჭებას.

تَعَلُّقٌ

1. თანამედროვე ეკონომიკური პროექტები გიგანტურ მასშტაბებს იძენს თანამედროვე მსოფლიოში.

زَلْزَلٌ

1. ვიგრძენით, უეცრად ფეხქვეშ მიწა ძლიერმა ბიძგებმა შეაზანზარა.

تَزَلُّزٌ

1. მიწა ფეხქვეშ იძრა და რხევების ძალამ რიხტერის სკალით 5 ბალს მიაღწია.
2. უცებ მივხვდი, ეს მიწა კი არ იძრა ჩემს ფეხქვეშ, არამედ ჩემი გულისცემის ძალამ შეაზანზარა.

طَمَنٌ

1. მისი მშვიდი ხმის გაგონებამ დამაწყნარა.
2. ისეთი ახალი ამბები მოვისმინე, ვერავის რომ ვერ დაამშვიდებდა.
3. მთელი ამ დროის განმავლობაში თავს ვიმშვიდებდი.

إِطْمَآنٌ (على)

1. ტელეფონით დაუუკავშირდი და მისი მშვიდობით ჩასვლით დავენყნარდი.
2. მიდი შენი შვილის ექიმთან და მის ჯანმრთელად ყოფნაში გული დაიჯერე.
3. დედამ შვილი როგორც კი დაინახა, დანყნარდა.

إِضْمَحَلٌ

1. დამშვიდდა ჩემი გული (بِأَل) და ავი ფიქრებიც გაიფანტა.
2. როგორ ფიქრობ, ნუთუ ძველი ცივილიზაციები უკვალოდ გაქრნენ?
3. ძველ არაბებს სჯეროდათ, სული სხეულთან გაყრისთანავე ქრებოდა.

بَرَهَنَ (على)

1. ბოლო ხანს განვითარებულმა მოვლენებმა დაადასტურა, რომ ქვეყანა ჯერ კიდევ არ არის მზად საპრეზიდენტო არჩევნების ჩასატარებლად.
2. თანამედროვე საზოგადოების პრობლემების შესწავლა ცხადყოფს, რომ ქალის პრობლემა მთელი საზოგადოების პრობლემაა.
3. რეგიონის არქეოლოგიურმა კვლევებმა არ დაადასტურა საუკუნეების წინ ამ მიწაზე დიდი ცივილიზაციის არსებობა.
4. პრეზიდენტების მიერ ორმხრივი ხელშეკრულების ხელმოწერა ორ მეზობელ ქვეყანას შორის თანამშრომლობის განმტკიცების სურვილს დაადასტურებს.

تَسَيَّرَ / سَيَّرَ (على)

1. რუსეთი ძალღონეს არ იშურებს ჰეგემონობისთვის რეგიონში.
2. ირან-ერაყის ომის ერთ-ერთი მიზეზი ის იყო, რომ ორივე ამ ქვეყანას სურდა ჰეგემონობა სპარსეთის ყურის რეგიონში.

هَيَمَنَ (على)

1. ენერგო და წყლის რესურსებზე პეგემონიისთვის ერთმანეთს კონკურენციას უწევს მსოფლიოს ყველა ძლიერი სახელმწიფო.

ثَرْتَرْتَر

1. აღმოსავლურ ბაზარში მყიდველი და გამყიდველი დიდ დროს ატარებს შეეჭვრებასა და ლაყბობაში.
2. მთელი სოფელი ლაყბობდა ამ უცნაურ ამბავზე.
3. რას ლაყბობენ ნაჯიბ მაჰფუზის ცნობილი რომანის (ثرثرة فوق النيل) გმირები?

خَرَجَ

1. ბიჭმა ფეხი ნაკრა და ბურთი კიბეზე დააგორა.

تَخَرَّجَ

1. დაბერდა და ცხოვრების დაღმართზე დაგორდა. რა სამწუხაროა!

حَمَلَقَ (فى ، ...ب)

1. სადაც არ უნდა გაეცლო, ხალხი გაოცებით მიაშტერდებოდა ხოლმე მის უცნაურ გარეგნობას.
2. დირექტორს თვალუბრაჟყეტილი მივაჩერდი, თითქოს პირველად ვხედავდი.

გარემოებები

გარემოებები წინადადებაში ზმნით, ზედსართავით, მიმღეობით ან სხვა ზმნი-ზედით გამოხატული წინადადების წევრის განსაზღვრას ემსახურებიან.

ზმნას სინტაგმატურად უკავშირდებიან გარემოებები, რომლებიც მოქმედების ხარისხს აღნიშნავენ. მაგ.: جَيِّدًا („კარგად“), كَثِيرًا („ხშირად“, „ძალიან“) شَدِيدًا („ძლიერ“).

ზმნას და ასევე წინადადების სხვადასხვა წევრებს უკავშირდებიან რაოდენობრივი შინაარსის გამომხატველი გარემოებები: قَلِيلًا („ცოტათი“), جَيِّدًا („ძალიან“), تَقْرِيْبًا („დაახლოებით“), وَحْدَهُ („მარტოკა“), تَمَامًا („მთლიანად“, „საერთოდ“), مُطْلَقًا („საერთოდ“, „აბსოლუტურად“), فَرْدًا فَرْدًا („ცალ-ცალკე“, „სათითაოდ“), لَا سِيْمًا („განსაკუთრებით“), شَيْءٌ شَيْءٌ („თანდათან“, „ცოტ-ცოტა“).

რაოდენობრივი შინაარსს უკავშირდება ასევე გარემოებები: بَعْضُ الشَّيْءِ („არაღაც ზღვრამდე“, „ცოტა არ იყოს“, „გარკვეულწილად“), إِلَى حَدٍّ مَّا („გარკვეულწილად“), أَكْثَرَ مِنَ الْإِلْزَامِ („საჭიროზე მეტად“), عَلَى أَلْفٍ („სულ მცირე“, „მინიმუმ“).

გარემოებები ასევე განსაზღვრავენ ვითარებას, რომელშიც წინადადებაში გამოხატული მოქმედება მიმდინარეობს.

შინაარსის მიხედვით გარემოებები იყოფიან აგრეთვე:

- 1) დროის: الآن , فَوْرًا , أَمْس , الْيَوْم .

- 2) ადგილის: **هَٰذَا** , **هَٰنَا** , **فَوْقَ** .
- 3) ვითარების: **رَآكِبًا** , **مَعَ ذَٰلِكَ** , **سِرًّا** .
- 4) მიზნის: **قَمْتُ إِكْرَامًا لَّكَ** .
- 5) მიზეზის: **زُرْتَاهُ دَعْوَةً مِنْهُ** , **خَوْفًا مِنْهُ** .

გარემოება ზმნიზედით (**هَٰذَا** , **ثُمَّ** ...) , განსაზღვრული ან განუსაზღვრელი აკუზატივით (ბრალდ.) ან სიტყვათა ჯგუფით (ნაწილაკიანი ნათესაობით) გამოიხატება.

ზოგიერთი არსებითი სახელი აკუზატივში (ბრალდ.) ხშირი ხმარების შედეგად წინდებულად იქცა. ასეთებია: **فَوْقَ** , **تَحْتَ** , **بَعْدَ** , **وَفَقْ** || **وَقَالَ ...** ,

طَبَقًا ... . ნაწილს ზედსართავის ფუნქციაც შერჩა:

فِيمَا بَعْدَ > - بَعْدَ , **إِلَى فَوْقَ > - فَوْقَ** .

გარემოებებს განეკუთვნებიან ... **بِحِجَابٍ** , **بِإِلْتِهَالٍ** , **بِالضَّبْطِ** , **بِالْتَّكِيدِ** , **بِالسَّرُورِ** , **بِالْبُطْنِ** , **بِبِدْقَةٍ** .

გარემოებებია **شَكْل** , **وَجْه** , **صُورَة** , **صِفَة** , **طَرِيقَة** სიტყვების შემცველი გამოთქმები: **بِصُورَةٍ جَيِّدَةٍ** ; „შესანიშნავად“ — **بِشَكْلٍ مُمْتَنَزٍ** — „კარგად“ ; **[بِصُورَةٍ] خَاصَّةً** „ზოგადად, საზოგადოდ“ „კერძოდ“ .
გარემოება წინადადებაში ხშირად დგას ბოლო პოზიციაში.

გემინირებული ზმნა

ზმნები, რომელთაც ერთნაირი აქვთ მეორე და მესამე ძირეული თანხმოვანი ($R_2=R_3$) გემინირებულ ზმნებად იწოდებიან. გემინატი მათში იდენტური თანხმოვნების შერწყმითაა მიღებული: **مَدَّ < مَدَّ** .

გემინირებული ზმნის პარადიგმაში გვაქვს ორი ფუძე: ერთი — გაშლილი, რომელიც მთლიანად ემთხვევა სწორი სამთანხმოვნიანი ზმნის ფუძეს, მეორე კი გემინირებული, სადაც გაორკეცვულ (გემინირებულ) თანხმოვნებს შორის ხმოვანი არ ჩაერთვის: პერფ.: **مَرَّ** , იმპერფ.: **يَمُرُّ** ; პერფ.: **مَسَّ** , იმპერფ.: **يَمَسُّ** და სხვ. გემინირებულ თანხმოვანს ხმოვანი ჰყოფს, როდესაც მესამე ძირეულის შემდეგ მოხვდება თანხმოვნით დაწყებული სუფიქსი, ან ზმნის ფორმა უხმოვნოდ (სუქუნით) მთავრდება. მაგ.: **مَرَرْتُ** , **أَمَدْتُ** და სხვ. ამგვარ ე.წ. გაშლილ ფორმაში ჩართული ხმოვანი ნებისმიერი შეიძლება იყოს და ის მოცემულია ხოლმე ლექსიკონში იმპერფექტივის მახასიათებელი (მეორე ძირეულის) ხმოვნის წინ: **مَرَّ** (ა/უ) , **مَسَّ** (ი/ა) . გემინატი „იძლება“ აგრეთვე ნაზმნარ სახელებში გრძელი ხმოვნის ჩართვით, რასაც ითხოვს ხოლმე სათანადო ყალიბი, მაგ.: IV თემის მასდარი **إِمْدَادٌ** და სხვ.

გემინირებული ზმნის II და V თემები სწორი სამთანხმოვნიანი ზმნის სათანადო თემების მსგავსად ინარმოება: **مَدَّدَ** , **تَمَرَّرَ** და ა.შ.

VII და VIII თემებში მიმღობა გვარს არ განარჩევს — არის მხოლოდ ერთი ფორმა, გარეგნულად მოქმედებითი გვარისა.

გემინაცია ზოგჯერ ირღვევა. ეს ხდება III და VI თემებში და I თემის პირობითი და ბრძანებითი კილოს ფორმებში.

პირობით და ბრძანებით კილოებში ზოგიერთ პირში გვაქვს ორი პარალელური ფორმა — გაშლილიცა და გემინირებულიც. ამასთან, პირობითი კილო ნებისმიერ მოკლე ხმოვანზე შეიძლება დამთავრდეს უ მახასიათებლის შემთხვევაში, მაგ.: **يَمْدُ** / **يَمْدُ** / **يَمْدُ** , ზოლო სხვა მახასიათებელი ხმოვნის შემთხვევაში ა და ი ხმოვნებზე, მაგ.: **يَمْسُ** / **يَمْسُ**

			I თემა	
			აქტივი	
პერფექტივი			იმპერფექტივი (თხრობითი კილო)	
III მამრ. حَبَّ , مَسَّ , مَرَّ			يَمْسُ , يَمُرُّ	
(مَرَرْتُ , مَسَيْتُ , حَبَيْتُ)			(يَمُرُّنَ)	
			იმპერფექტივი	
			პირობითი კილო	
მხ.რ.			ორ.რ.	მრ.რ.
III მამრ. يَمُرُّ يَمْرُ , يَمْرُ	}		يَمْرًا	يَمْرُوا
II მამრ. تَمُرُّ تَمْرُ , تَمْرُ			تَمْرًا	تَمْرُوا
მდ. تَمْرِي				تَمْرُنَ
I أَمْرُ أَمْرُ , أَمْرُ				نَمْرُ , نَمْرُ نَمْرُنَ

			ბრძანებითი კილო	
			ორ.რ.	მრ.რ.
მხ.რ.				
III მამრ. أَمْرُ أَمْرُ , أَمْرُ , أَمْرُ	}	أَمْرًا أَمْرًا	أَمْرُوا أَمْرُوا	
მდ. أَمْرِي أَمْرِي			أَمْرُنَ	

			პასივი	
პერფექტივი			იმპერფექტივი	
			პირობითი კილო	
III მამრ. مُرَّ		يُمَرُّ	يُمَرُّ يُمَرُّ	
(مُرَرْتُ)				

			მიმლეობა	
აქტივი			პასივი	
مَارَّ			مَمْرُورٌ	

ნაწარმოები თემები:
II თემა

			აქტივი	
პერფექტივი			იმპერფექტივი	
			პირ.კ.	ბრძ.
III მამრ. مَرَّرَ	يُمَرِّرُ	يُمَرِّرُ	مَرَّرَ	

პერფექტივი
III მამრ. مُرَّرَ

პასივი
იმპერფექტივი
თხრ.კ. يُمَرَّرُ პირ.კ. يُمَرَّرُ

მიმლეობა
აქტ. مُمَرَّرَ პას. مُمَرَّرَ

მასდარი
تَمَرَّرَ

III თემა

პერფექტივი
III მამრ. مَارَ (იშვ. مَارَر) (იშვ. يُمَارَر) (იშვ. يُمَارَر) || იმპერფექტივი
თხრ.კ. პირ.კ. ბრძ. مَارَ || مَارَ || يُمَارَر

პერფექტივი
III მამრ. مُورَر (იშვ. يُمَارَر)

მიმლეობა
აქტ. مُمَارَر (მუარ) პას. مُمَارَر
მასდარი
مِرَار (მარ) مُمَارَّة

IV თემა

პერფექტივი
III მამრ. أَمَرَ (იშვ. يُمَرَّر) (იშვ. يُمَرَّر) || იმპერფექტივი
თხრ.კ. პირ.კ. ბრძ. أَمَرَ || أَمَرَ || يُمَرَّر

პერფექტივი
III მამრ. أَمَرَ (იშვ. يُمَرَّر)

მიმლეობა
აქტ. مُمَرَّر (მერ) პას. مُمَرَّر
მასდარი
إمَرَار (ამარ)

V თემა

პერფექტივი
III მამრ. تَمَرَّ
აქტივი
იმპერფექტივი
თხრ.კ. يَتَمَرَّرُ პირ.კ. يَتَمَرَّرُ ბრძ. تَمَرَّرَ

პერფექტივი
III მამრ. تَمَرَّرَ
პასივი
იმპერფექტივი
 يَتَمَرَّرُ
მიმღეობა
აქტ. مَتَمَرَّرَ პას. مَتَمَرَّرَ
მასდარი
 تَمَرَّرَ

VI თემა

პერფექტივი
III მამრ. تَمَارَ (იშვ. تَمَارَر)
აქტივი
იმპერფექტივი
თხრ.კ. يَتَمَارَرُ (იშვ. يَتَمَارَرُ) ბრძ. $\text{تَمَارَرُ} \parallel \text{تَمَارَر}$

პერფექტივი
III მამრ. تَمُورَر
პასივი
იმპერფექტივი
 يَتَمَارَرُ
მიმღეობა
აქტ. مَتَمَارَرُ (მეტმარარ) პას. مَتَمَارَرُ
მასდარი
 تَمَارَر

VII თემა

პერფექტივი
III მამრ. أَنَمَدَ
აქტივი
იმპერფექტივი
თხრ.კ. يُنَمَدُ ბრძ. $\text{أَنَمَدَ} \parallel \text{أَنَمَدَ}$

პერფექტივი
III მამრ. أَنَمَدَ
პასივი
იმპერფექტივი
თხრ.კ. يُنَمَدُ პირ.კ. $\text{يُنَمَدُ} \parallel \text{يُنَمَدُ}$

მიმღეობა
აქტ. / პას.
 مُنَمَدَ

მასდარი
إِنْمَدًا

VIII თემა

აქტივი
იმპერატივი

პერფექტივი

თხრ.კ.

ბრd.

III მამრ.   إِمْدًا   يُمْدُ   إِمْدًا || إِمْدًا ,   إِمْدًا

პასივი

პერფექტივი

იმპერატივი

თხრ.კ.

პირობ.

III მამრ.   أَمْدًا   يُمْدُ   يُمْدًا || يُمْدًا ,   يُمْدًا

მიმღეობა

აქტ. / პას.

مُئْدًا

მასდარი

إِمْدًا

X თემა

აქტივი
იმპერატივი

პერფექტივი

თხრ.კ.

ბრd.

III მამრ.   إِسْمَدًا   يُسْمَدُ   إِسْمَدًا || إِسْمَدًا ,   إِسْمَدًا

პასივი

პერფექტივი

იმპერატივი

თხრ.კ.

პირობ.

III მამრ.   أَسْمَدًا   يُسْمَدُ   يُسْمَدًا || يُسْمَدًا ,   يُسْمَدًا

მიმღეობა

აქტ.

პას.

مُسْمَدًا

مُسْمَدًا

მასდარი

إِسْمَدًا

სავარჯიშო 235

თარგმნეთ და დაისწავლეთ ზეპირად მოცემული არაბული ანდა ზეპირად:

على قنر بساطك مذ رجلتك .
من طلب شينا وجد .
من أحب شينا أكثر ذكره .
لا يضر السحاب نبح الكلاب .

საქარჯიშო 236

თარგმნეთ არაბულად მოცემული წინადადებები ჩამოთვლილი გემინირებული ზმნე-ბის გამოყენებით:

مَرَّ (ა/უ) (...)

1. გერმანელმა ტურისტებმა ჩაიარეს ძველი ქალაქის ერთ პატარა ქუჩაზე.
2. თეატრში მიმავლებმა გზად ჩაეუარეთ სასტუმროს, რომელშიც თქვენ იყავით გა-ჩერებულნი შარშან.
3. საღამოს ჩვენ სახლთან თუ ჩაივლი, შემოდი და მოგვინახულე!
4. ბეირუთისკენ მატარებლით მგზავრობისას ხომ ჩაუარეთ სოფელს, რომელშიც ცნობილი არაბი მწერალი ცხოვრობდა?
5. უკანასკნელი მოდელის შავმა მანქანამ ჩაგვიარა, რომელიც წუთის შემდეგ ქუჩის კუთხეში გაჩერდა.
6. ხვალ შემოგვიარე სამსახურის შემდეგ!

مَرَّ

1. ამ ცნობილ თავდამსხმელს ფეხბურთის მოედანზე დღეს ბურთი არ ჩაუწოდებია.

اِسْتَمَرَّ

1. კონფლიქტი ორ მეზობელ ქვეყანას შორის მთელი წელი გაგრძელდა.
2. ნუ გააგრძელებს ოპოზიცია დემონსტაციებს დედაქალაქის ცენტრში!
3. მშვიდად გააგრძელეთ საუბარი!
4. ხომ არ გაგიგრძელებიათ (ორ. რ.) მუშაობა ამ პროექტში?
5. მოლაპარაკებებმა მთელი კვირა გასტანა.
6. ახლო აღმოსავლეთში შეიარაღებული კონფლიქტი დღემდე გრძელდება.
7. რამზადანის მარხვა მთელი თვე გრძელდება.
8. ეს ტრადიციები და ადათ-წესები ჩვენს დრომდე გრძელდება.

رَدَّ (ა/უ) (على)

1. უპასუხე მასწავლებლის შეკითხვას!
2. მინდოდა, მის შეკითხვაზე მოკლედ მეპასუხა.
3. პროფესორს ყველა სტუდენტმა ერთხმად უპასუხა.
4. ჩვენმა ჯარებმა მტერი მოიგერია (უკან დაახევინა).

رَدَّ

1. მივდიოდი და სიმღერის სიტყვებს ჩემთვის ვიმეორებდი.

تَرَدَّدَ

1. ნუ ყოყმანობ!
2. ვალუტის ბაზარზე ფასები უმნიშვნელოდ მერყეობს.

كَلَّ (ა/უ) (على)

1. გათხრები აქ ძველი ცივილიზაციის არსებობაზე მიუთითებენ.
2. ინვესტიციების სიმრავლე სწორი ეკონომიკური პოლიტიკის მაჩვენებელია.
3. გიდმა ტურისტებს ქალაქის ღირსშესანიშნაობები უჩვენა რუკაზე.

سَرَّ (ა/უ)

1. გამახარა შენმა წერილმა.

2. ჩვენ ძალიან გვახარებს ჩვენს სამკითხველო დარბაზში ახალი არაბული ჟურნალ-გაზეთების დანახვა.
3. ძალიან მსიამოვნებს, რომ სავაჭრო-ეკონომიკური კავშირები ეგვიპტესა და საქართველოს შორის სულ უფრო მეტად და მეტად იზრდება.
4. მინდოდა, ჩემი წერილით გამეხარებინე.

أحب

1. სპორტის სახეობებიდან მას უყვარს ფეხბურთი და გულშემატკივრობს მას.
2. მას უყვარდა შენთან შეხვედრა და საუბარი.
3. მე მიყვარდა ჩვენი სოფლის ალუბალი.
4. კლასიკური მუსიკა გიყვარს თუ ჯაზი?
5. ნუთუ ზამთარი ზაფხულზე მეტად გიყვარს?
6. გვინდა ვიცეკვოთ.

ظن (ა/უ)

1. მივიჩნიეთ, რომ შევძლებდით ამ პროექტის განხორციელებას, მაგრამ ჩვენი გეგმა ჩაიშალა.
2. ფიქრობდა, რომ ამ წვეულებაზე შეხვდებოდა რომელიმე კინოვარსკვლავს.
3. არ მიფიქრია, რომ მისი დაპირება ცარიელი სიტყვებია.
4. ვფიქრობ, უკეთესი იქნება, თუ უდაბნოს გზით წავალთ ალექსანდრიისკენ.

مد (ა/უ)

1. კრიზისის დროს მისთვის დახმარების ხელი არავის გაუწვდია.
2. ალაჰიმც ხანგრძლივყოფს შენს სიცოცხლეს!
3. ისტორიის მანძილზე ყველა იმპერია ცდილობდა, თავისი ძალაუფლება გაეგრძელებინა მეზობელ ქვეყნებზე.
4. დაეხმარე გაჭირვებულს!

أما (...)

1. გაეროს სასურსათო ორგანიზაცია ამარაგებს აფრიკის ღარიბ ქვეყნებს სასურსათო პროდუქტებით.
2. სოფლის მეურნეობის სამინისტროს ევალეზა, რომ სასოფლო მეურნეობები გაზაფხულზე სასუქით მოამარაგოს.
3. თავდაცვის სამინისტრომ ქვეყნის სასაზღვრო პუნქტები აღჭურვა უახლესი მოდელის ტექნიკით.

إمّا

1. ეს ქვეყანა გადაჭიმულია მაღალი მთებიდან ზღვის სანაპიროებამდე.

ج (ა/ი); ك (ა/უ)

1. ვინც ცდილობს, ის პოულობს. შენ კი არც გიცდია და შესაბამისად, არც გიპოვია რამე.
2. მას არ უშრომია და ოფლი არ დაუღვრია ამ პრობლემების მოსაგვარებლად.
3. ეცადე (მდ. სქ.), რომ წარმატებას მიაღწიო!

جاء

1. ჩვენმა ფაკულტეტმა ამ სასწავლო წელს გარკვეულწილად განაახლა სასწავლო პროგრამები.

جاءت

1. არჩევნების შემდეგ განახლდა ქვეყნის კონსტიტუცია.

اَسْأَلُ

1. თქვენ დააარსეთ ქალთა ეს საზოგადოება?
2. როდის ჩაეყარა საფუძველი მსოფლიო ოლიმპიურ თამაშობებს?
3. დააარსეთ უნივერსიტეტის კურსდამთავრებულთა კლუბი?

اَسْأَلُ

1. არაბული ქვეყნების ლიგა დაარსდა მეორე მსოფლიო ომის შემდეგ.
2. როდის დაარსდა გაერთიანებული ერების ორგანიზაცია?
3. ბუნების დაცვის საერთაშორისო საზოგადოება 30 წლის წინ დაარსდა.

حَلْ (ა/უ)

1. სამწუხაროდ, მთავრობამ ვერ გადაჭრა ქვეყანაში სოციალური და ეკონომიკური პრობლემები.
2. პოლიციამ რამდენიმე დღეში გახსნა ეს საქმე.
3. საერთაშორისო ორგანიზაციამ ეს მწვავე პრობლემა პირველივე სხდომაზე გადაჭრა.
4. არაბული ქვეყნების სამიტმა უნდა მოაგვაროს ახლო აღმოსავლეთის კრიზისი.
5. საჯარო სკანდალის შემდეგ პროფკავშირების გაერთიანების პრეზიდენტი გადადგა და მისი ადგილი ვიცე-პრეზიდენტმა დაიკავა.
6. მოაგვარეთ თქვენი პირადი პრობლემები!

اَحْلُ

1. აზრთა უთანხმოების გამო კომპანიის პრეზიდენტმა საგარეო ურთიერთობების განყოფილების დირექტორი თანამდებობიდან გადააყენა და მის ადგილას კომპანიის ექსპერტი დანიშნა.

نَقَى (ა/უ)

1. გაკვეთილი დამთავრდა, მაგრამ ზარი თავის დროზე არ დარეკილა.
2. განგაშის ზარმა ჩამოკრა.
3. მოხუცი ტიროდა და მკერდზე მჯილს იცემდა.
4. დარეკე ზარი!

تَحَرَّرَ

1. მეოცე საუკუნის დასაწყისში ქვეყანა გათავისუფლდა მტრის ბატონობისგან.

جَفَّ

1. დადგა შემოდგომა. ბალახი და ხეების ფოთლები გახშა და გაყვითლდა.

جَفَّتْ

1. თავი დავიბანე, მაგრამ თმა ელექტროსაშრობით არ გამიშრია.

حَقَّ (ა/ი) (... ل)

1. კომპანია უფლებამოსილია, დააარსოს თავისი ფილიალები საზღვარგარეთ.

حَقَّقَ

1. ვერ განვახორციელე ჩემი იმედები, რომლისკენაც მუდამ მივისწრაფოდი.

تَحَقَّقَ

1. ქვეყანაში მოკლე პერიოდში ბევრი ეკონომიკური პროექტი განხორციელდა.

اِسْتَحَقَّ

1. მისი ძალისხმევა ამ პრობლემის მოსაგვარებლად ქებას იმსახურებს.
2. განა ეს ინფორმაცია ყურადღების ღირსი არ არის?

هَمْ (ა/უ)

1. ეს საკითხი არ მაინტერესებს.
2. შეერება დიდხანს გაგრძელდა. მეჩქარებოდა და წასვლა დავაპირე.
3. გოგონამ სოფელში დაბრუნება დააპირა.

هَتَم (... პ)

1. ამ პროექტით ძალიან დაინტერესდი.
2. ამ საკითხით დღემდე არავინ დაინტერესებულა.

تَم (ა/ი)

1. უნივერსიტეტის ახალი კორპუსის მშენებლობა ჯერ არ დამთავრებულა.
2. გაფიცვები და დემონსტრაციები ქალაქში დამთავრდა ხელისუფლებისა და ოპოზიციის შეთანხმებით.
3. ახალი სასწავლო პროგრამების განხილვა მომავალ კვირაში დასრულდება.

اَتَم

1. უკვე დაამთავრეთ თქვენი სამუშაო ამ პროექტში?
2. ჩემს უმცროს ძმას უნივერსიტეტში სწავლა არ დაუმთავრებია.
3. ეს სამუშაო უმოკლეს ვადაში დაასრულეთ !

قَرَر

1. ამ მატჩის შედეგი გადაწყვეტს, თუ ვინ იქნება ჩემპიონატში გამარჯვებული ამ წელს.
2. გადაწყვეტიტთ ესპანეთში გამგზავრება, რათა გავეცნოთ შუა საუკუნეების არაბული კულტურის ღირსშესანიშნავ ძეგლებს.
3. თავდაცვის მინისტრმა გადაწყვიტა პოსტის დატოვება.
4. ჯერ არ გადაგვინწყევტია სწავლის გაგრძელება მაგისტრატურაში.

تَقَرَّر

1. სემინარის დაწყების წინ დადგინდა (განისაზღვრა) სამუშაო პრინციპები და სამუშაო გრაფიკი.

اِسْتَقَرَّ

1. ერთთვიანი დემონსტრაციების შემდეგ ქალაქში სიტუაცია ჯერაც არ დამშვიდებულია.
2. ვფიქრობ, შესაბამისი ზომების მიღების შემდეგ სიტუაცია სტაბილური გახდება.

صَحَّ

1. განა მართებული არ არის იმის თქმა, რომ ჩვენი ეკონომიკური სისტემა რეფორმას საჭიროებს?

صَحَّحَ

1. გაასწორე ის შეცდომები, რომლებზეც არაბული ენის მასწავლებელმა მიგითითა!
2. ჩვენმა არაბმა კოლეგამ გუშინ წაიკითხა და გაასწორა ახალგაზრდა მასწავლებლის სამეცნიერო სტატია, რომელსაც იგი აქვეყნებს ერთ-ერთ უცხოურ ჟურნალში.

ظَلَّ

1. ბიჭი განაგრძობდა მოედანზე ბურთის თამაშს.

2. შენ და ნაბილა გუშინ დიდხანს დარჩით კაფეში?
3. ხმა არ ამოუღია, ვიდრე ქალმა საქმიანობა არ დაამთავრა.
4. ერთხანს კიდევ ჯიუტობდა, თუმცა საბოლოოდ შეთავაზებას დათანხმდა.

ضَرَّ

1. მოწვევა მავნებელია ადამიანის ჯანმრთელობისთვის.

اضْطَرَّ

1. სასამართლოს გადაწყვეტილებამ აიძულა კომერციული ფირმა, გადაეხადა საბა-
ჟო მოსაკრებელი.
2. სახლში არავინ იყო და იძულებული გავხდი, ბავშვი შეხვედრავე თან წამყვანა.

كَفَّ (ა/უ)

1. როდესაც გიყვარს, დედამინაც კი წყვეტს ტრიალს.
2. გოგონამ შეწყვიტა ტირილი და ყვირილი.
3. ძლივს გადავაფიქრებინე გადაწყვეტილება, თანამდებობიდან გადამდგარიყო.
4. მან საბოლოოდ აიღო ხელი ამ საქმეზე.

هَزَّ (ა/უ)

1. ეს რომ მითხრა, თანხმობის ნიშნად თავი დავეუქარი.
2. როცა კი მის ოჯახზე ვეკითხები, მხრებს იჩეჩავს.

عَدَّ (ა/უ)

1. ლიბანი აგრარულ ქვეყნად ითვლება.
2. ახლო აღმოსავლეთი ნავთობრესურსებით მდიდარ რეგიონად მიიჩნევა.
3. ჩინეთში მოსახლეობის რაოდენობა უთვალავია.

عَدَّ

1. არაბული ლიგის ნევრი სახელმწიფოები ჩამომითვალე, გეთაყვა.

أَعَدَّ

1. სარედაქციო კოლეგიას ჟურნალი გამოსაცემად არ მოუმზადებია.

أَسْتَعَدَّ

1. გამოცდებისთვის კარგად მოვემზადე.
2. მგზავრობისთვის სწრაფად მოვემზადეთ.

حَدَّ (ა/უ)

1. რომელი სახელმწიფო ესაზღვრება ერაყს ჩრდილოეთიდან?

حَدَّ

1. სხდომების ვადები წინასწარ არ დაგვიდგენია.
2. ოპეკი ადგენს ნავთობის ფასებს მსოფლიო ბაზარზე.

تَحَدَّى

1. ორგანიზაციის წესდებაში განისაზღვრა სამუშაო პრინციპები და ამოცანები.

ტექსტი II:

تدمر

في أقلب من بادية أشام ومن بين الرمال الصفراء الممتدة بعيداً تقع تدمر - واحة
نخيل نادرة ، إنها عروس الصحراء السورية ، صاحبة الحضارة القديمة التي تذل

عليها الآثار الرائعة من الأعمدة تروى الكثير عن تاريخها المجد بدأ من القرن الثاني قبل الميلاد . بفضل موقعها الممتاز كانت تدمر محطة للقوافل التجارية بين العراق والشام لطريق الحرير القادم من الصين ، منذ أقدم الأزمنة كان سكانها يتألفون من الآراميين والأنباط العرب لذلك فقد استقرت تدمر إمارة عربية منذ القرن الثاني قبل الميلاد وأزدهرت في عهد ملكيتها الجميلة زنبوبيا . تولت زنبوبيا الحكم بعد مصرع زوجها وبدأت تدخل التاريخ من أوسع أبوابه بسبب ما أجمع لها من صفات: فقد كانت جميلة أوجه أنيقة المظهر ذات عينيْن سوداوين يلمع فيها الذكاء كما كانت تتقن الكثير من اللغات ، وذات ثقافة واسعة وحسن سياسة .

رغبت زنبوبيا في أن تتحرر من حكم الرومان وأن تحقق لبلادها مجدا كبيرا لم تحلم به من قبل ، فسيطرت على سوريا كلها ، وأطلقت جيوشها في آسيا الصغرى وملكته طرق البر والبحر واصدرت نقودا عليها صورتها وصورة أبيها ولكن الإمبراطور الروماني أسرع بجيوشه نحوها وحاربها بقوة إلى أن سقطت عام 274 م فأخذها إلى روما حيث جعلها تمشي أسيرة في موكب نصرها وعليها ذهبها الثقيل .

სადარჯიშო 237

უძაპუხეთი შეკითხვებს ტექსტის მიხედვით.

اين تقع تدمر ؟

ما هي الآثار الدالة على تاريخ تدمر المجد ؟

منذ أي زمن استقرت تدمر كإمارة عربية ؟

ما هو دور تدمر في طريق الحرير القادم من الصين ؟

في أي عهد ازدهرت تدمر ؟

صف الملكة زنبوبيا (المظهر والذكاء) . كيف دخلت زنبوبيا لتاريخ ؟

فيم رغبت زنبوبيا ؟ هل حققت أطماعها ببنجاح ؟

III : სატოკო

الزراعة

تعدّ الزراعة (الفلاحة) من الأنشطة الاقتصادية المهمة في العالم العربي . وهي النشاط الأساسي في بعض الدول العربية ويعمل بها حوالي 60 % من سكان العالم العربي بالإضافة إلى عدد كبير ممن يعملون بالأعمال المتصلة بها . إن الزراعة تعدّ السكان بالحبوب الغذائية وتدخل بعض هذه المنتجات في الصناعات الزراعية وذلك مثل القطن والقصب ، كما تشكل بعض المحاصيل الزراعية نسبة مهمة من صادرات العالم العربي .

تحتاج الزراعة إلى توفر عدد من المقومات ، أي الأسس ، بعضها مقومات طبيعية مثل التربة الصالحة للزراعة والمياه سواء أكانت من الأمطار أم من

الأنهار أم من الآبار والعيون ، ثم المناخ الملائم وبعضها الآخر مقومات مادية مثل الرأسمال الذي يمكن من توسيعه في الزراعة ، وكذلك الأيدي العاملة المدربة والقدرة على استخدام الآلات الحديثة ، ولابد أيضا من وجود السوق التي يتم فيها تسويق المحاصيل والمنتجات الزراعية .

تزرع أنواع عديدة من الحبوب في العالم العربي مثل القمح والشعير والذرة الشامية والأرز . القمح أهم الحبوب لأنه يمثل الغذاء الرئيسي للسكان في عدد كبير من دول العالم وأهم الدول المنتجة له هي دول حوض البحر الأبيض المتوسط ولا يكفي إنتاج القمح حاجة الاستهلاك في الدول العربية وتقوم دول العالم العربي بإستيراد كميات كبيرة من القمح من الخارج لسد العجز في الإنتاج .

أما الأرز فهو زراعة صيفية تحتاج إلى مياه وفيرة وتعد مصر من أكبر الدول العربية إنتاجا للأرز فهي تنتج وحدها 95 % من جملة الإنتاج العربي وتصدر كميات منه إلى الخارج .

أما الفلات الزراعية التي تدخل في عمليات التصنيع فهي القطن وقصب السكر والبن ومن الممكن اعتبارها الفلات الصناعية والتجارية . والقطن أهم محصول صيفي ويسهم العالم العربي بنحو 7 % من إنتاج الأقطان في العالم ومصر هي أكبر دولة عربية وعالمية منتجة للقطن طويل الثيلة وهو يتميز بقوة خوطيه ونساعة بياضه ولذا تصنع منه أجود المنسوجات القطنية العالمية .

أما الفواكه فأدول العربية منتجة للموالح مثل البرتقال واليوسفي والليمون ومصر هي أكثر الدول العربية إنتاجا للبرتقال وتليها المغرب ، وتصدر الدول العربية جزءا من إنتاجها إلى بعض الدول الأوروبية . والدول العربية كلها بها أنواع مختلفة من التمور وفي مقدمة هذه الدول العراق ومصر والجزائر .

أشجار النخيل كثيرة في كل العالم العربي وتنتج أنواع جيدة من البلح . في معظم الدول العربية تنتج أنواع عديدة من الزيتون أيضا .

تواجه الزراعة في العالم العربي عددا من المشكلات من أهمها عدم استغلال كل الأراضي الصالحة للزراعة وفقر التربة في بعض المناطق وخصوصا في المناطق الصحراوية وعدم كفاية وسائل التخزين والحفظ للمنتجات الزراعية . الأمل في حل هذه المشكلات موقوف على زيادة إسهام الزراعة في الاقتصاد العربي .

وسبل تطوير الزراعة هي مكافحة مشاكل التصحر وأمراض النباتات والآفات الزراعية وإيجاد إمكانيات زيادة حجم المحاصيل الزراعية وطرق علمية جديدة لتحسين نظام الري والاستفادة العقلانية والرشيدة من ابتكارات العلم الحديثة . يتم التوسع في زراعة الأراضي القابلة للزراعة عن طريق إقامة المستزروعات العملاقة التي تقوم باستصلاح مساحات واسعة من الأراضي وإنشاء مشروعات زراعية وصناعية تستغل إنتاج تلك الأراضي .

هل الزّراعة من الأنشطة الاقتصاديّة المهيّمة في العالم العربيّ ؟
 بكم تُقدّر نسبة السّكّان العاملين بالزراعة في العالم العربيّ ؟
 بم تُعدّ الزّراعة أسكّان ؟
 ما هي المَقوّمات (الطبيعيّة و الماديّة) الّتي تَحْتَاجُ الزّراعة إليها ؟
 ماذا يُزرع في العالم العربيّ من الحبوب الغدائية ؟ ما أهمّها ؟
 هل إنتاج القمح يكفي حاجة الاستهلاك في الدّول العربيّة ؟
 ما هي أكثر الدّول العربيّة إنتاجًا للأرز ؟
 ما هي الغلات الزراعيّة الّتي تَدْخُلُ في عمليّات التّصنيع ؟
 هل يُسهِمُ العالم العربيّ إسهامًا كبيرًا في إنتاج القطن في العالم ؟
 ما هي أكثر دولّة عربيّة وعالمية مُنتجة للقطن ؟
 ماذا تُنتج الدّول العربيّة من الفواكه ؟
 ما هي أكثر الدّول العربيّة إنتاجًا للبرّتقال ؟
 أيّ الدول العربيّة تُنتج أنواعًا جيّدة من البَلّح والزيتون ؟
 ما هي المشاكل الّتي تواجهاها الزّراعة في العالم العربيّ ؟
 ما هي طريقة حلّ هذه المُشكلات ؟
 ما هي سبُل تَطوِيرِ الزّراعة في العالم العربيّ ؟
 ما هو دورُ المَشروعاتِ العِملاقَةِ في إنشاء مشروعات زراعية وصناعية في العالم العربيّ ؟

IV: მსაღიო

مَصائِرُ طاقة في العالم العربيّ

تَسْتَغْلُ أبلادُ العربيّة مَصدَرينَ من مَصائِرِ طاقة أحدهما مَصنَر غير مُتَجَدّد كالْفَحْمِ والبترول والغاز الطّبيعيّ ، والثّاني مُتَجَدّد كالطاقة الكهربيّانية والطاقة الشمسية وطاقة الرّياح .
 البترول من أهمّ مَصائِرِ الطاقة حيث يَمْتَلِكُ أَمَشَرُقُ عربيّ أكثر من 20 % من الإِنْتاجِ العالَمي (العراق - الكويت - السعودية - الإمارات - قطر - البحرين - عَمّان) .
 كما يَمْتَلِكُ العالمُ العربيّ 50 % من المَخزُونِ الأَحْيائيّ العالَميّ للبترول .
 البترول أو النّفط هو المَصنَرُ الرّئيسي للطاقة ، يُكْرَرُ البترول ويُسْتَخْرَجُ مِنْهُ البَنْزِينُ والأَكِيرُوسِينُ والأسولار والمازوت . البترول أيضًا له دَوْرُ اِقْتِصاديّ كبير في العالم العربيّ ويُمَثِّلُ أكبر نصيب من دَخْلِ الدّول العربيّة ، أمّا مِصرُ فهي تَسْتَيِدُّ من رُسُومِ نَقْلِ البترول عِبرَ قَنائَةِ السّويس ، وتُعْتَبَرُ هذه الرُسُومُ من مَصائِرِ الدّخْلِ المُهمّة لمِصر .
 مِمّا هو جدير بالذّكر أنّ نَفَقاتِ اسْتِخراجِ النّفط في أبلدانِ العربيّة أَقلّ

يكتّبر منها في مُعظم البلدان. الأخرى ويرجع السبب في فروق. النقصات هذه إلى أن الظروف الطبيعية في البلدان العربية أكثر ملاءمة منها في البلدان الأخرى علاوة على الأجور. المنخفضة للأيدي العاملة في المنطقة العربية.

اقتصاد مُعظم الدول العربية يعتمد على النفط وبالتالي تكتّب الدول العربية دوراً بارزاً في مُنظمة الدول المنتجة للنفط في تخييد أسعار النفط ومعدّلات إنتاجها. وعلى الدول العربية الحفاظ على القيمة الاستراتيجية لهذه المادّة الحيوية التي تُوفّر لهذه الدول الموارّد المالية الضخمة.

يُوجد الغاز الطبيعي في بعض حقول البترول بمنطقة الخليج العربي ويستغل في الصناعة كما في البحرين والسعودية ولبّي. وفي مصر تُوجد حقول الغاز الطبيعي في الصحراء الغربية ويتم توصيله بخط أنابيب إلى القاهرة حيث يستغل في الأغراض المنزلية ومحطات تموين السيارات، كما تُوجد حقول الغاز أيضاً في دول المغرب وتستغل في الصناعة ويصدر جزء منه إلى الخارج. العالم العربي فقير في إنتاج الفحم ويستغل الفحم في صناعة الصلب ويمتلك الشكل الاقتصادي في المملكة المغربية والجزائر.

أما توليد الكهرباء فيتم من انقياع أمياه من المساقط المائية الطبيعية أو السدود الصناعية. وتعد مصر من أهم الدول العربية التي تستغل السدود الصناعية في توليد الكهرباء. أكبر السدود: هي سد أسوان والسد العالي وكذلك سد الروصيرص على النيل. الأزرق في السودان.

საგარეო 239

უძალადეო შეკითხვებს ტექნიკის მიხედვით.

ما هي مصادر الطاقة التي تستغلها بلاد العربية؟

أي من مصادر الطاقة غير متجدد وأيها متجدد؟

كم من المخزون الاحتياطي العالمي للبترول يمتلك العالم العربي؟

ما هو الدور الاقتصادي للبترول في العالم العربي؟

ما هو دور البترول في دخل مصر؟

هل نققات استخراج النفط في البلدان العربية مختلفة عنها في البلدان الأخرى؟

وما السبب في ذلك؟

ما هو دور البلدان العربية في منظمة الدول المنتجة للنفط في تخييد أسعار

النفط؟

هل يوجد الغاز الطبيعي في العالم العربي؟ أين؟

هل يستغل الغاز في الصناعة في العالم العربي؟

هل يوجد إنتاج للفحم في العالم العربي؟

هل يتم توليد الكهرباء في العالم العربي؟

ما هي أكبر السدود في البلدان العربية؟

أي بلد عربي تستغل السدود الصناعية في توليد الكهرباء على الأكثر؟

პირობით-შედეგობითი წინადადება

პირობით-შედეგობით რთულ ქვეწყობილ წინადადებაში, კერძოდ, პროტაზისში (დამოკიდებულ ნაწილში), ხშირად ზმნის პირობითი კილოა წარმოდგენილი, მაგ.:

إِنْ يَسْرِقْ فَسَيَأْخُذُونَهُ إِلَى السُّرْطَةِ „თუ მოიპარავს, წაიყვანენ პოლიციაში“), თუმცა თანამედროვე არაბულში პირობითი კილოს ფორმები იშვიათია.

გავრცელებულია إِذَا / مَا „თუ“ ნაწილაკიანი პირობით-შედეგობითი წინადადებები, რომელთა პროტაზისი პერფექტივის ფორმას, ხოლო აპოდოზისი (მთავარი, შედეგობითი ნაწილი) ზმნის სხვადასხვა ფორმებს შეიცავს. ესენი შეიძლება იყოს: პერფექტივი (فَعَلَ), იმპერფექტივი (يَفْعَلُ), ანალიტიკური ფორმები: سَيَفْعَلُ (ან: سَوْفَ يَفْعَلُ), ბრძანებითი კილოს ფორმები (أَفْعَلْ და სხვ.).

მაგ.: إِذَا أَغْطَيْتَنِي الْقَامُوسَ أَغْطَيْتَكَ الْمَجَلَّةَ .

„თუ მომცემ ლექსიკონს, მოგცემ ჟურნალს“.

تَبَلَّغَ هَذِهِ الْمَغْضِلَةُ زُرْوَتَهَا إِذَا مَا عَلِمْنَا أَنَّ مَخْزُونَاتِ الْمَيَاءِ أَلْعَذَبَةَ مَخْثُودَةٍ .

„ეს პრობლემა თავის პიკს მიაღწევს, თუ გავითვალისწინებთ იმას, რომ მტკნარი წყლის მარაგი შეზღუდულია“.

إِذَا صَحَّ هَذَا الْخَبَرِ فَسَيَكُونُ الْوَقْدُ قَدْ غَادَرَ الْقَاهِرَةَ .

„თუ ეს ინფორმაცია სწორია, მაშინ დელეგაცია უკვე გამგზავრებულია კაიროდან“.

إِذَا قَابَلْتَهُ فَقُلْ لَهُ ...

„თუ მას შეხვდები, (მაშ) უთხარი ...“.

პირობით წინადადებებში აპოდოზისის წინ დაისმის ხოლმე ... فَ კავშირი მნიშვნელობით „მაშინ, მაშ“.

إِنْ عَصَى فَوَيْلٌ لَهُ .

„თუ ურჩობა გამოიჩინა, (მაშინ) ვაი მას“.

პირობით-შედეგობითი წინადადების პროტაზისში გვხვდება მეშველი ზმნა كَانَ იმპერფექტივის ფორმასთან ერთად; ამასთან, შემასმენელი გამოხატავს აწმყო დროს.

إِذَا كُنْتَ تُرِيدُ السَّفَرَ فَأَخْذُكَ مَعَ الْمُبِيرِ .

„თუ გამგზავრება გინდა, დირექტორს დაელაპარაკე“.

ზემოთქმული ეხება სახელად წინადადებასაც:

إِذَا كَانَ مَوْجُودًا فَاسْأَلْهُ عَنْ ذَلِكَ .

„თუ ის აქ არის, ჰკითხე ამის შესახებ“.

إِذَا -ს შემდეგ პერფექტივმა მომავალიც კი შეიძლება გადმოსცეს.

إِذَا كَانَ الصَّبَاحُ اصْغَدْ إِلَيْهِ .

„როდესაც დადგება დილა, ადი მასთან“.

إِنْ -ს გარდა პირობით-შედეგობით წინადადებაში გვხვდება „თუ“ ნაწილაკიც.

إِذَا نَزَلَ الْمَطَرُ أَبْتَلَّتْ الْأَرْضُ .
 إِذَا لَمْ تُصَنِّقْنِي فَأَسْأَلِ الْحَاضِرِينَ .
 سَيُزَوِّرُنَا صَدِيقُنَا إِذَا اسْتَطَاعَ ذَلِكَ .
 إِذَا جَازَ لِي أَنْ أَقُولَ كَلِمَةً فَإِنِّي أَقُولُ كُلَّ شَيْءٍ حَوْلَ هَذَا الْمَوْضُوعِ .
 لَنْ نَقُولَ شَيْئًا عَنْ ذَلِكَ إِنْ شِئْتُمْ .
 نَقْبَلُ اقْتِرَاحَاتِكُمْ إِنْ كَانَ الْأَمْرُ هَكَذَا .
 كَانَ إِذَا أَلْتَقَى بِشَخْصٍ لَا يَرُدُّ عَلَيْهِ السَّلَامَ .
 إِذَا مَشَى فِي الْأَشَارِعِ صَارَ لَا يَنْظُرُ إِلَى الْيَمِينِ وَلَا إِلَى الْيَسَارِ .
 إِذَا لَمْ تَتَوَقَّفِ الْحُرُوبُ هَلَكَ الْجَنْسُ الْبَشَرِيُّ .
 إِنْ الْجَنَّةَ تَنْتَقِلُ إِلَى الْكُوخِ إِذَا كُنْتَ تَعِيشُ فِيهِ مَعَ مَنْ تُحِبُّ .
 لَوْ أَنْتُمْ دَعَوْتُمُونِي لَأَشْتَرِكْتُ فِي هَذَا الْمَوْثَرِ .
 لَوْ لَمْ تَشْتَرِكْ فِي الدُّرُوسِ لَمَا تَعَلَّمْتَ الْعَرَبِيَّةَ .
 لَوْ أَنْتَ لَمْ تَأْتِنِي لَكُنْتُ قَدْ ذَهَبْتُ إِلَيْكَ .
 لَوْ كَانَ الْأَمْرُ سَيَكُونُ كَذَلِكَ لَقُلْتُ لَكَ كُلَّ شَيْءٍ حَوْلَ هَذَا الْمَوْضُوعِ .
 عَلَيْنَا أَنْ نَتَّبِعَ طَرِيقَةَ أُخْرَى لَوْ كَانَ الْأَمْرُ كَذَلِكَ .
 لَوْ فَهِمْتَ أَخْطَاءَكَ لَمَا فَعَلْتَ ذَلِكَ .
 لَوْلَا الْأَمْتَحَانُ لَذَهَبْنَا إِلَى الْمَقْهَى .
 لَوْلَا أَنْتَ / لَوْلَاكَ لَسَافَرْتُ مَعَ أَصْدِقَائِي إِلَى مِصْرَ .
 إِنْ أَخَاكَ سِيرَجَ مِنْ أَمْرِيكَ وَلَوْ بَعْدَ سَنَوَاتٍ .
 أَطْلُبُ الْعِلْمَ وَلَوْ فِي الْأَصِينِ .
 إِنْ شِئْتُ أَنْ تَجِدَهَا وَجَدْتُهَا .
 زُرْ أَمَاكُنَ تَارِيخِيَّةَ إِذَا مَا تَوَقَّرْتَ الْفُرْصَةَ .
 إِذَا تَأَخَّرْتُمْ خَسَرْتُمْ كَثِيرًا .
 إِنْ رَائِحَةُ الْعَطَرِ الْخَفِيفَةِ تَنْتَسِلُ إِلَيَّ كُلَّمَا دَخَلْتُ الْقَاعَةَ .
 مَتَى مَا أَرَدْتَ تَعَالَى / وَقَتْمَا تَرِيدُنِ تَعَالَى .

... كُتِبَ لِي هَذَا الرَّجُلُ رِسَالَةً فَلَنْ أُرَدَّ لَهُ جَوَابًا .
 ... كُنْتُمْ قَدْ جِئْتُمْ إِلَيْنَا لَكُنَّا أَرَيْنَاكُمْ كُلَّ مَا أَحْبَبْتُمُوهُ فِي مَدِينَتِنَا .
 ... أَرَدْتُمْ أَنْ تَصِلُوا إِلَى غَايَتِكُمْ فَلَا تَنْظُرُوا إِلَى الْيَمِينِ وَلَا إِلَى الْيَسَارِ .

سُتَحَاوِلَ الْمَعَارِضَةُ أَنْ تُقَدِّمَ اقْتِرَاحَاتٍ أُخْرَى ... لَمْ تَقْبَلِ الْحُكُومَةُ اقْتِرَاحَاتِهَا السَّابِقَةَ .

... رُكَّابَ الطَّائِرَةِ لَمْ يُغَادِرُوهَا فِي أَسْرَعِ وَقْتٍ لَلْقَوَا مُصْرَعَهُمْ .
لَا تَخْرُجُوا مِنْ أَلْبَيْتٍ ... كَانَ الْخَرُّ شَدِيدًا .

... لَمْ نَشْتَرِكْ فِي هَذِهِ الزَّيَارَةِ فَلَمْ يَجُزْ لَنَا دُخُولَ الْأَمَاكِنِ الْمُقَدَّسَةِ .
... تَتَّبِعُ هَذِهِ الْحُكُومَةُ نَفْسَ السِّيَاسَةِ الَّتِي كَانَتْ تَتَّبِعُهَا الْحُكُومَةُ السَّابِقَةُ فَإِنَّهُ لَا يُمْكِنُ أَنْ تُحَقِّقَ مَشْرُوعَاتِهَا بِنَجَاحٍ .
... زُرْتُ مَشَقَّ مَرَّةً فَلَنْ تَنْسَاهَا أَبَدًا .

... كُنْتُ لَمْ تَقْرَأْ هَذَا الْكِتَابَ فَإِنَّكَ لَنْ تُذَرِكَ الْقَضَايَا .
... لَمْ يَتَأَخَّرَ الْقَطَارُ لَوْصَلْنَا إِلَى مَرْكَزِ الْمَدِينَةِ قَبْلَ الظُّهْرِ .
سَاقِضِي وَقْتًا مَمْتَعًا ... لَمْ يِرَافِقْنِي أَحَدٌ مِنْ زَمَلَانِي فِي هَذِهِ الزَّيَارَةِ .
لَمْ يُعْطِنِي أَحَدٌ مِنْ أَصْدِقَائِي نَقُودًا ... قَرَشًا وَاحِدًا .
... كَانَ الْأَطْقَسُ جَمِيلًا غَدًا فَلَنْتَجَوَّلَ فِي ضَوَاحِي الْمَدِينَةِ .
... لَا الْأَمَلَ لِلْبَطَلِ الْعَمَلِ .

سَاجِيءٌ إِلَيْكُمْ فِي يَوْمٍ أَلْسَبْتُ ... كَانَ عِنْدِي وَقْتُ .
... كَانَتْ عِنْدِي نَقُودٌ كَافِيَةٌ لِأَشْتَرِيَتْ هَذَا الْقَامُوسَ .
... غَابَ الْقَطُّ لِعِبِّ الْفَارِ .

نُقَاطُومُ أَعْدَاءِنَا ... كَانُوا أَقْوِيَاءَ .
لَمْ أَكُنْ هُنَاكَ ... مَرَّةً وَاحِدَةً .

لَمْ يُمْكِنَ مِنَ الْإِجَابَةِ ... عَلَى سُؤَالٍ وَاحِدٍ .
... لَمْ تُثَبِّرْ لِي الْأَسْتِمَارَاتِ لَنْ أَسَافِرَ يَوْمَ الْجُمُعَةِ .
إِنَّ الْقَهْوَةَ ... كَانَتْ كَثِيرَةً أَحْلَاوَةً ، رُبَّمَا تَفَقَدُ مِنْ طَيِّبِ مَذَاقِهَا الْكَثِيرَ .
... أَخْطَأَ الرَّجُلُ مِرَارًا يُسَامِحُهُ الْمُجْتَمَعُ وَيَسْتَقْبِلُهُ بِأَلْخَضَانٍ ، أَمَّا ... أَخْطَأْتُ
الْمَرْءَ ... مَرَّةً وَاحِدَةً فَالْوَيْلَ لَهَا

ნაგარჯიშო 242

تَنْمِيَةُ الْمَفْرَدَاتِ

ნაიკითხეთ და თარგმნეთ მოცემული ტექსტი სახელმძღვანელოს ლექსიკონის გამოყენებით. გამოყავით პირობით-შედეგობითი წინადადებები და დააკვირდით მათში გამოყენებულ ზმნის ფორმებს.

إذا تَعَرَّضْتَ لِحَادِثٍ مُرَوِّرٍ

تَأْكُذُّ أَنْ أَحَدًا يَسْتَدْعِي سَيَارَةَ إِسْعَافٍ لَكَ. حَاوِلْ أَلَّا تَتَحَرَّكَ حَتَّى لَا تَزْدَادَ إِصَابَتُكَ سُوءًا. لَا تَقْبَلْ مُسَاعَدَةَ الْمَارَةِ لِتَحْرِيكِكَ أَوْ إِنْهَاصِكَ مِنْ مَوْقِعِ الْحَادِثِ، وَلَا تَتَنَاوَلَ أَيَّ شَيْءٍ يَقْتَضِيهِ أَحَدُهُمْ إِلَيْكَ وَأَتْرِكَ أَمْرَ الْإِسْعَافِ لِلْمُخْتَصِّصِينَ بِهِ .
وَلَكِنْ أَلَّا لِيَخَافَ بَغْطَاءَ يَحْفَظُ حَرَارَةَ جِسْمِكَ قَدْ يَكُونُ ضَرُورِيًّا خُصُوصًا فِي حَالَاتِ الصَّنَمَةِ . إِذَا كَانَتْ حَالَتُكَ تَسْمَحُ ، حَاوِلْ أَنْ تَتَعَرَّفَ عَلَى بَعْضِ الْأَشْهُودِ

الَّذِينَ يُمَكِّنُونَ أَنْ يُسَاعِدُوا عَلَى اثْبَاتِ مَا حَدَثَ .

მიზეზის გარემოებითი დამოკიდებული წინადადება

ამ ტიპის რთული ქვეწყობილი წინადადებები დამოკიდებულ ნაწილში შეიცავენ შემდეგ კავშირებს:

لأن „რადგან“

„არ დაუნერია, რადგან ავად იყო“.

لم يسمع لأنه نام . „არ გაუგონია, რადგან დაეძინა“.

حيث „რადგან, რამდენადაც“

أن მნიშვნელობით „რადგან“

هذا المشروع جيد ذلك أنه يفتح آفاقًا جديدة . ეს გეგმა კარგია, რადგან ახალ პორი-ზონტებს ხსნის“.

لما მნიშვნელობით „რადგან“

لما كانت الحكومة جديدة فقد أعلنت برنامجًا . რადგან მთავრობა ახალია, მან გამოაქვეყნა თავისი პროგრამა“.

بما أن „რადგან“

بما أنه كان يدرس في مصر فقد يتكلم اللغة العامية . რადგან ეგვიპტეში სწავლობდა, სასაუბრო ენაზე მეტყველებს“.

إذا ما „რადგან, რამდენადაც“

فهناك مخطوطات لا يمكن فرزها أو فتحها بسهولة إذا ما كانت مطوبة . არის ხელნაწერები, რომელთა დაცალკეება ან გადაშლა იოლად შეუძლებელია, რადგანაც ისინი დახვეულია“.

ზოგჯერ მიზეზის გარემოებითი დამოკიდებული წინადადების დამოკიდებული ნაწილი / و /-ს კავშირითაც იწყება.

الحكومة لا تستطيع حل المشاكل فهي لا تعرف أسبابها .

„მთავრობას არ შეუძლია [ამ] პრობლემების გადაჭრა, რადგან მისთვის უცნობია მათი მიზეზები“.

მიზნის გარემოებითი დამოკიდებული წინადადება

ასეთი წინადადება დამოკიდებულ ნაწილში შეიცავს ل ნაწილს მნიშვნელობით „რათა“, რომელსაც მოსდევს ზმნის კავშირებითი კილოს ფორმა. خرج ليَقُول

له „გავიდა, რომ ეთქვა მისთვის“.

ამავე მნიშვნელობით გვხვდება კავშირები: لأن „რათა“ და إكّي „რათა“ (كّي) (კლასიკურ არაბულში حتى მომდევნო იმპერფექტივთან).

მიზნის გარემოებით დამოკიდებულ წინადადებაში მთავარი წინადადების ზმნა // შემასმენელთან უკავშიროდ შეიძლება იყოს მიერთებული დაქვემდებარებული წინადადების ზმნა // შემასმენელი. მაგ.: خَرَجُوا يَتَجَوَّلُونَ „გავიდნენ, რათა გაესეირნათ [სასეირნოდ]“.

ამასთან მთავარი წინადადების შემასმენელი პერფექტივშია, ხოლო დამოკიდებული წინადადებისა - იმპერფექტივში.

ასეთი კონსტრუქცია მოქმედების თანადროულობასაც გამოხატავს:
عَمِلُوا فِي الْحَقُولِ يَخْرَثُونَ „მუშაობდნენ მინდორში: ხნავდნენ“.

საეარჯიშო 243

ჩასვით მოცემულ წინადადებებში حَتَّى , كَيْلَا , ذَلِكَ أَنْ , (كَيْ) لِكَيْ , لِأَنَّ
ნაწილაკები სათანადო ადგილას.

يلعب هذا الرجل دورًا مهمًا في سياسة بلده ... هـ ليس هناك شخص مثله يستطيع أن ينافسه .

عندما يدخل البطريرك القاعة ويلقي خطابًا فإنك لا تجد مكانًا ... تجلس أو تقف فيه في أوسع قاعات الكنيسة .

لم نستطع أن نقيم في هذا الفندق ... هـ لم تكن فيه غرف مريحة ... نستريح .

يتكلمُ العامية بطلاقة ... هـ يسكن في القاهرة منذ خمس سنوات .

إنَّ العربَ اهتمَّوا بموضوع الغذاء اهتمامًا كبيرًا ... هم اعتَبَرُوهُ سببًا رئيسيًا في كَمَالِ الصَّحَّةِ أو عَمِّيَّهَا .

سُمِّيَتِ المَعْلَقَةُ ... هـا بُنِيَتْ على بُرْجَيْنِ من الأبراج القديمة للحصن الروماني.

تُغلى القهوة على نار معتدلة ... تَقْوَرُ 3 مرَّاتٍ متتالية وبعد كلِّ مرَّةٍ تُرْفَعُ الكنَّكَةُ قليلاً عن النار ... تَفِيضُ القهوة .

დროის გარემოებითი დამოკიდებული წინადადებები

ამგვარი წინადადებების დამოკიდებულ ნაწილში ხშირად იხმარება ზმნიზედა ამგვარი წინადადების დამოკიდებულ ნაწილში ხშირად იხმარება ზმნიზედა

„როდესაც“ პერფექტივის ან იმპერფექტივის ფორმასთან ერთად.

عندما كنتُ أَلْعَبُ جاء أخِي .

سَأَقُولُ لَهُ عندما أَجْتَمِعُ بِهِ .

ამავე შინაარსისაა „როდესაც“.

بَيْنَمَا ითარგმნება, როგორც „იმ დროს, როდესაც“.

سَافَرْتُ بَيْنَمَا كَانَ غَائِبًا .

ამავე მნიშვნელობისაა: مَا دَامَ , طَالَمَا , لَمَّا „ყოველთვის, როდესაც“.

„მას შემდეგ, რაც“ მომდევნო პერფექტივის ან იმპერფექტივის ფორმით გავრცელებულია დროის გარემოებითი დამოკიდებულ წინადადებებში:

262

لَنْ نُوَقِفَ الْعَمَلَ ... أَحْرَزْنَا مَشْرُوعَنَا .
 يَكُونُ شَعْبُ بِلَدِنَا يَبْذُلُ جُهْدَهُ ... حَصَلَ عَلَى اسْتِقْلَالِهِ .
 يَجِبُ أَنْ يَكُونَ الْكَاتِبُ فِي خِدْمَةِ شَعْبِهِ ... حَيًّا .
 ... عَلَيْنَا الْوَقْتُ .
 ... نَحْنُ فِي أَنْتِظَارِكُمْ .
 لَا يَسْتَطِيعُ الْمَوَاطِنُونَ دُخُولَ الْبِلَادِ ... تَغْيِيرَ الْوَضْعِ الْأَسَاسِيِّ .
 ... ادْرَكَتِ الْحُكُومَةُ الْيَمِينِيَّةُ أَنَّ هَذِهِ الْمَخْطُوطَاتُ قَدِيمَةٌ جَدًّا وَمِهْمَةٌ فَقَامَتْ بِعَرْضِهَا
 عَلَى خُبَرَاءِ أَجَانِبٍ .
 ... صَدَرَتْ كِتَابَتُهُ لِأَوَّلِ مَرَّةٍ بِالْأَلْمَانِيَّةِ لَمْ تَلَقَ إِلَّا حَظًّا ضَيِّيلًا مِنَ الْأَهْتِمَامِ .
 إِنَّ الْحَيَوَانَاتِ الْأَلْيَفَةَ تَعِيشُ فِي رِعَايَةِ عَائِلَاتٍ مَيَسُورَةٍ فِي الْغَرْبِ عُمُومًا ،
 ... عَشَرَاتٍ مَلَائِينَ الْأَطْفَالِ مُشْرُتُونَ فِي الشُّوَارِعِ بِذُنُونِ أَيِّ رِعَايَةٍ عَائِلِيَّةٍ .
 يُرْجِعُ بَعْضُ الْمُؤَلِّفِينَ هَذِهِ الْكَلِمَةَ إِلَى اللُّغَةِ الْبَابِلِيَّةِ الْقَدِيمَةِ ... يُرْجِعُهَا مَصْنَدَ آخَرَ
 إِلَى أَصْلِ أَرَامِي .
 فِي الْأَنْدَلُسِ كَانَتْ الْأَسْوَاقُ مَقَامَةً عَلَى نَفْسِ طَرَازِ الْأَسْوَاقِ فِي الْمَغْرِبِ وَالْجَزِيرَةِ
 الْعَرَبِيَّةِ ... عَادَتْ إِسْبَانِيَا إِلَيَّ حُكْمَ الْمَسِيحِيِّينَ فَمَا زَالَتْ مَعَالِمُ هَذِهِ الْأَسْوَاقِ مَوْجُودَةً
 حَتَّى الْآنَ .
 إِنْتَظَرُوا طَوِيلًا ... جَاءَ نَوْرُهُمْ .
 وَقَدْ سَاهَمَ الْعَرَبُ فِي تَقَدُّمِ الطِّبِّ الْدَاخِلِيِّ وَزَادُوا عَلَيْهِ صَفَحَاتٍ جَدِيدَةً ...
 وَضَعُوا لِأَوَّلِ مَرَّةٍ وَصْفًا دَقِيقًا لِيَغُضَّ الْأَمْرَاضِ الْمَعْيِيَّةِ كَالْجُدْرَى وَالْحَصْبَةِ
 وَبَعْضِ الْأَمْرَاضِ الْآخَرَى .
 تَابَ اللَّصُّ عَنْ السَّرْقَةِ وَأَشْتَغَلَ بِالتَّجَارَةِ ... أَصْبَحَ مِنَ اغْنَى النَّاسِ .
 ... كَانَ مُلُوكُ الْمُسْلِمِينَ فِي الْجَنُوبِ يَتَخَارَبُونَ كَانَتْ الْإِمَارَاتُ النَّصْرَانِيَّةُ فِي شَمَالِ
 إِسْبَانِيَا تَتَقَارَبُ إِلَى أَنْ اتَّحَدَتْ مَعَ بَعْضِهَا بَعْضًا .
 وَ... فَرَّ آخِرُ مُلُوكِ غِرْنَاطَةِ إِلَى شَمَالِ إِفْرِيقِيَا سَقَطَتْ بِلَادُ الْأَنْدَلُسِ فِي أَيْدِي الْإِسْبَانِ
 نَهَائِيًّا .
 وَقَدْ تَكْتَتِبُ الْمَرْأَةُ وَهِيَ بِنْتُ ... تَتَعَرَّضُ لِكُلِّ الضَّغُوطِ الْأَسْرِيَّةِ وَقَدْ تَكْتَتِبُ
 ... تَنْزَوِّجَ ، وَبِالطَّبِيعِ تَكْتَتِبُ ... طَلَقَتْ .

ადგილის გარემოებითი დამოკიდებული წინადადებები

ადგილის გარემოებით დამოკიდებულ წინადადებაში დაქვემდებარებული წინადა-
 დება მთავარს ძირითადად უკავშირდება ფორმალურ ცვლელს კავშირით

„...სადაც, საითაც, საიდანაც“ (იშვიათად, — „მაშინ, როდესაც“). მაგ.,
 خَيْرٌ مَثَلٌ عَلَى تَلَوُّثِ أَلْمِيَاهِ شَوَاطِي بِيْرُوتِ حَيْثُ تَنْخُو فِي أَلْمِيَاهِ أَنْوَاعٌ عَدَّةٌ مِنَ
 الْجَرَائِمِ الْمَرَضِيَّةِ الْخَطِيرَةِ .

„წყლის დაბინძურების საუკეთესო მაგალითია ბეირუთის სანაპიროები, სადაც წყალში რამდენიმე სახეობის სახიფათო დაავადების გამომწვევი ვირუსია განვითარებული“.

ამავე ტიპის წინადადებებში **حَيْثُ** გვხვდება **إلى** და **من** ნაწილაკების შემდეგ მნიშვნელობით „საიდანაც; საითკენაც“.

زُرْتُ الْقَرْيَةَ مِنْ حَيْثُ هَرَبَ أَهْلِي فِي سَنَوَاتِ الْحَرْبِ .

„მოვინახულე სოფელი, საიდანაც ჩემი ოჯახი გამოიქცა ომის წლებში“.

გვხვდება აგრეთვე **بِحَيْثُ** „ისე, რომ“; **حَيْثُمَا** „სადაც არ (უნდა)“:

وَكَانَتْ هَذِهِ الدَّكَائِنُ مَفْتُوحَةً جِهَةً الطَّرِيقِ وَكَانَتْ الدَّكَائِنُ عَادَةً تَرْتَفِعُ عَنْ مُسْتَوَى الطَّرِيقِ ، بِحَيْثُ يَخْذُ نَوْعٌ مِنَ الْفَصْلِ بَيْنَهَا وَبَيْنَ الطَّرِيقِ .

„ეს დუქნები ღია იყო პირით გზისკენ და ჩვეულებრივ, გზის დონიდან შემალგებულზე იყო ისე, რომ ერთგვარად გამოიწველიყვნენ ერთმანეთისგან ისინი და გზა“.

„სადაც არ (უნდა)“ **أَيْنَمَا** „საპარალელურად გვხვდება კავშირი **حَيْثُمَا**“:

أَجِدُهُ أَيْنَمَا يَخْتَبِئُ „ვიპოვი, სადაც არ უნდა დავიმალოს“.

ჰამზიანი ზმნები

($R_1 = \text{ء}$, $R_2 = \text{ه}$ და $R_3 = \text{ه}$)

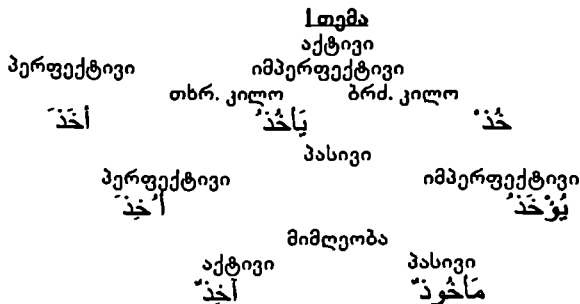
(ნაწარმოები თემები)

ჰამზიანი ზმნების ძირითად თავისებურებას მათი ორთოგრაფიის სპეციფიკა წარმოადგენს.

ასეთ ზმნებში ძირითადი ბგერათცვლილება: 'ა' > 'ჰ', 'ი' > 'ჰ', 'უ' > 'ჰ'.

პირველი ჰამზიანი ზმნების III და IV თემების პერფექტივისა და ბრძანებითის ფორმები ერთმანეთს ემთხვევა: III **أَثَرَ** = IV და ა.შ.

პირველი ჰამზიანი ზმნები VII თემას არ აწარმოებენ. **أَخَذَ** ზმნის VIII თემაში ჰამზა ასიმილირდება ინფიქსთან და მიიღება **اِتَّخَذَ** , ამგვარი წარმოება **أَمِنَ** ზმნის VIII თემაშიც გვხვდება: **اِتَّخَذَ** . ადგილი აქვს განსხვავებულ დაწერილობასაც: **اِتَّخَذَ** , მაგრამ **اِتَّخَذَ** .

||ശുദ്ധി||

პერფექტივი

აქტივი
იმპერფექტივი
თხრ. კილო

أَخَذَ

يُؤَاخِذُ

أخذ

პერფექტივი
أَوْخَذَ

იმპერატორი
يُؤَاخِذُ

მიმღეობა

သုတ္တန်တွင်
“မူအိဉ်”

مُوَاخَذٌ

მასდარი

(إِيْخَاذٌ) مُؤَاخَذَةٌ

IV തുടർച്ച

პერფექტივი

აქტივი
იმპერფექტივი
თხრ. კილო   ბრძ. კილო

آخِذْ

يُؤْخَذُ

أخذ

პერფექტივი
أَوْخَذَ

გმვერფეტივი
يُؤْخَذُ

მიმღეობა

သုတ္တံ
“မုခိ”

مُوْخَذٌ

მასდარი

اِيْخَاذٌ

ഗ്രന്ഥം

პერფექტიზი

აქტივი
იმპერფექტივი
თხრ. კილო ბრძ. კილო

تَأْخُذُ

يَتَّخِذُ

تَأْخِذْ

პერფექტივი
تَوَخَّذْ

იმვერფე ქტივი
بُتَاخْ

მიმღეობა

مُتَّخِذٌ

مُتَّخَذٌ

მასდარი

تَأْخُذُ

VII തുടർച്ച

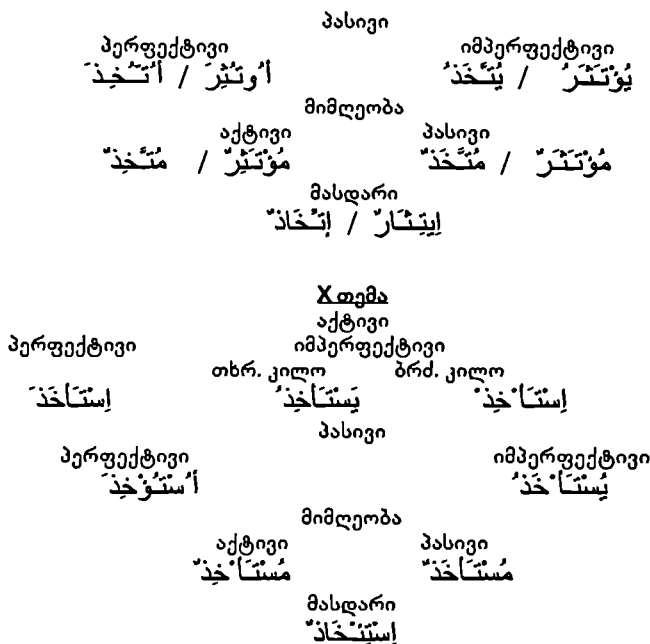
პერფექტიზმი

თხრ. კილო
ბრძ. კილო

اِيْتَنَر / اِثْخَذَ

يَأْتِيْرُ / يَتَّخِذُ

اِتَّخَذَ / اِتَّخَذَ

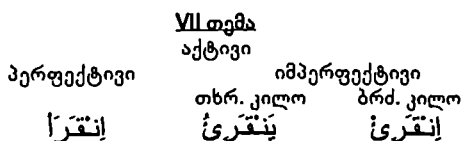
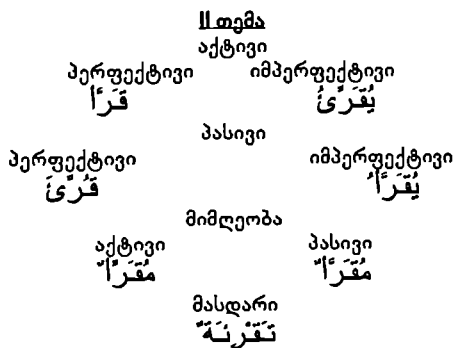

ზოგი ზმნა, სადაც $R_2 = \epsilon$ კარგავს ჰამზას და ე.წ. ცარიელი ზმნის მსგავსად იუღლება. მაგ.: პერფ. سَأَلَ > سَأَلْ, იმპერფ. يَسْأَلُ > يَسْأَلْ, ბრძ. إِنْشَأَ > إِنْشَأْ და სხვ.

ზმნებში პაშზით მესამე ძირეულად ($R_3 = \epsilon$) ყურადღება უნდა მიექცეს ფორმებს, სადაც გრაფიკაში ჩნდება მედდიანი ალიფი. მაგ.: პერფექტივისა და იმპერფექტივის ორობით რიცხვში: قَرَأَ , يَقْرَأُ , აგრეთვე მრავლობითი რიცხვის ფორმებს, სადაც იწერება ორი و , მაგ.: يَقْرَءُونَ

პერფექტივი	პასივი	იმპერფექტივი
أَنْقَرَى		يُنْقَرَى
	მიმღობა	
აქტივი	პასივი	
مُنْقَرَى	مُنْقَرَى	
	მასდარი	
	إِنْقِرَاءً	

1: ცესკი:

العيد له ضحية

للكتاب المشهور محمود تيمور

نعم، أنا سائق سيارة أجرة . نشيط ، متوسطُ الحال ، لم أشرب في حياتي الخمر ، ولم تفتني صلاةُ الجمعة مرةً واحدة ... رجل مستقيم ، في حالي ... من منزلي إلى مأوى السيارات ، ومن مأوى السيارات إلى منزلي ... قليلا ما اذهب إلى المقهى لأجتمع بالأصحاب ، أشرب معهم كشاي أو القهوة ... أحب زوجتي وأولادي ، وهم يحبونني ... لدينا مذياع ... نقضي امامه مجتمعين بعض الوقت ، ونستمع إلى الموسيقى أو الأغاني ... وقد وعدتُ الأولاد ان اشترى لهم جهاز تليفزيون لكي يستمتعوا بالإذاعة المرئية ، فكادوا يطيطون فرحاً .

غدا عيد ، اقصد عيد الأضحى ، وقد اغدنا له اللحم والثياب الجديدة ، وسنجلس كلنا حول طبق << ألفته >> ، ونملا بطوننا ونحن نخرج وتبادلُ التهنة .

كل عام وانت بخير ، يا أم محمد !

كل عام وانت بخير ، يا أولاد !

كل عام وانت بخير ، يا أبا محمد !

كل شيء يسير سيرةً لطبعي ، والسعادة تملأ قلوبنا جميعاً . حتى وقعت الواقعة . ماذا جئت يا رب حتى ألقى هذا العقاب ؟ عفوك يا رب ... إنه ليس عقاباً ، بل هو امتحان ... إنها مصيبة تمتحنني بها ... فهل أستطيع أحتمالها أحتمال المؤمنين الصابرين ؟

في هذا اليوم . الصعب ، صبحتي عبدُ ألعال الفخام بوجهيه ... وهمستُ لنفسي أردد ... لا حول ولا قوة إلا بالله ... يا لوجهيه الملطخ بغبار الفخ ... تنتظر منه عيان برأقتان مملوءتان شرراً ... جسمه كله مسود مغبر ... إنه رجل حقود خسود ... لسانه لا يتوقف عن الشكوى ... << غيري سعيد ، وأنا الذي أشقى بالفقر ... غيري يسير معتدل القامة نظيف الثياب ، وأنا أخجل الفخم على ظهري ... اسود وجهي من الفخم ، وأسودت معه أيامي >> . وعلى الرغم من كل شيء قلتُ له : << كل عام وانت بخير ، يا عبد ألعال . >>

— أي عام تطلب لي فيه الأخير يا رجل ، وانت تعلم جيداً أنه لا عيد لي في حياتي كلها ... أتراك تهزأ بي ؟

وَتَوَجَّهْتُ إِلَى مَأْوَى السَّيَّارَاتِ ، وَخَرَجْتُ بِالسَّيَّارَةِ أَطْلُبُ رِزْقِي . وَبَدَأْتُ يَوْمِي بِمُخَالَفَةِ صَرِيحَةِ لِنْظَامِ الْمُرُورِ ... وَصَعِدْتُ السَّيَّارَةَ مَرَّةً عَلَى الْكَرْصِيفِ وَكَادَتْ تَصْدِمُ كَلْبًا ، فَمَضَى يَغْنُو خَلْقِي ، وَهُوَ يَحَاوِلُ أَنْ يَلْحَقَ بِالسَّيَّارَةِ ، ثُمَّ أَخْتَلَفْتُ مَعَ سَائِقِ سَيَّارَةٍ ، فَسَبَّيْتُ وَكِدْتُ أَنْشَاجِرَ مَعَهُ .

وَقَصِدْتُ رُكُوتًا خَالِيًا قَرِيبًا مِنَ الْبَيْلِ ، وَوَقَفْتُ بِالسَّيَّارَةِ ، وَتَنَاولْتُ مِنْدِيلِي أَمْسَحَ بِهِ وَجْهِي ، وَأَخَذْتُ أَنْظُرَ إِلَى صَفْحَةِ الْكُنُيلِ تَتَعَكَّسُ عَلَيْهَا أَشْيَعَةُ الشَّمْسِ ... وَهَبَّ عَلَيَّ نَسِيمٌ أَنْشَغَنِي ، فَاسْتَرَحْتُ وَأَطْمَأَنَّ قَلْبِي ، وَسِرْتُ بِالسَّيَّارَةِ نَحْوَ أَحَدِ الْفَنَاقِقِ ... رَأَيْتُ سَائِحًا أَجْتَبِيًّا يُشِيرُ إِلَيَّ وَحَمَلْتُهُ إِلَى الْأَهْرَامِ فِي هُوَاءٍ وَسَلَامٍ . وَمِنْ هُنَاكَ أَخَذْتُ بَعْضَ رِجَالِ الْأَعْمَالِ إِلَى وَسْطِ الْمَدِينَةِ ... ثُمَّ سِرْتُ بِالسَّيَّارَةِ اضْحَكُ مَعَ الزَّمْلَاءِ الَّذِينَ يَغْتَبِرُونَ بِسَيَّارَاتِهِمْ الطَّرِيقَ ، وَنَحْنُ نَتَبَادَلُ أَلْتَهَانِي ...

وَعَدْتُ إِلَى دَارِي فَأَعْطَيْتُ مَا كَسَبْتُهُ لِرُجُوعِي ، وَأَوْصَيْتُهَا أَنْ تُجِيدَ فِي الْبُصْبَاحِ صَنْعَ « الْفَتَّةِ » وَطَبَخَ لَحْمَ الْعِيدِ . ثُمَّ تَنَاولْتُ طَعَامِي مَعَ أَسْرَتِي هُنَيْئًا مَرِيئًا ... وَنِمْتُ قَلِيلًا . وَرَأَيْتُ حُلْمًا مُزْعِجًا ... عَبْدُ أَعَالٍ يُلْبِسُنِي مَلَابِسَ قَدِيمَةٍ مُمَرَّقَةٍ مَلَطَّخَةٍ بِالْكَوَادِ ، وَهُوَ يَضْحَكُ قَائِلًا : « هَذَا ثَوْبُ الْعِيدِ يَا أَبَا مُحَمَّدٍ ... لَنْ تَكُونَ أَفْضَلَ مِنِّي ... لَنْ تَهْزَأَ بِي . »

وَأَسْتَيْقِظْتُ مِنْ نَوْمِي فَرَعَا خَائِفًا ... أَنَاذِي بِصَوْتِ مَخْتَلِقٍ فَاسْرَعَتْ نَحْوِي أُمُّ مُحَمَّدٍ تَتَسَاءَلُ ، ثُمَّ أَخَذَتْ تَهْنِئُنِي وَتُخَفِّفُ عَنِّي .

وَفِي الْمَسَاءِ ذَهَبْتُ إِلَى مَأْوَى السَّيَّارَاتِ ، وَخَرَجْتُ بِسَيَّارَتِي ، وَكُنْتُ أَشْعُرُ بِشَيْءٍ يَتَقَلُّ صَنْدَرِي ، وَأَخَذْتُ أَسِيرُ فِي الطَّرِيقِ مَتَمَهِّلًا ، أَحَاوِلُ أَنْ أَلْتَقِطَ رَاكِبًا ، وَتَنَقَّلْتُ مِنْ شَارِعٍ إِلَى شَارِعٍ بَعْضُ الْوَقْتِ ، وَبَدَأَ اللَّيْلُ يَدْخُلُ ، وَمَضَيْتُ بِسَيَّارَتِي ، وَتَهَنُّتُ فِي زُحَامٍ مِنَ الْأَفْكَارِ ، وَأَشْتَدُّ أَلْهَمَ عَلَى قَلْبِي .

وَفِيمَا أَنَا عَلَى هَذِهِ الْحَالِ ، سَمِعْتُ صَرَخَةً وَلَمَحْتُ جَسْمًا يَصْطَلِمُ بِالْأَرْضِ أَمَامَ السَّيَّارَةِ ، فَوَقَفْتُ دَفْعَةً وَاحِدَةً ، وَفَقَزْتُ وَأَنَا أَرْتَعِشُ . كَانَتْ هُنَاكَ سَيِّدَةٌ مَلَطَّاقَةٌ بِلَا حَرَكَاتٍ ، وَهِيَ تَتَكَلَّمُ وَتُزِيلُ أَنْيُنًا ضَعِيفًا لَا يَكَادُ يُسْمَعُ ... وَنَطَقَتْ السَّيِّدَةُ بِضَعِّ كَلِمَاتٍ بِلُغَةٍ أَعْجَنِيَّةٍ ، وَظَهَرَ لِي فِي وَجْهِهَا جُرْحٌ يَنْزِفُ ، وَتَلَفَّفْتُ حَوْلِي أَطْلُبُ الْمُسَاعَدَةَ ، فَوَجِدْتُ نَفْسِي وَحِيدًا فِي شَارِعٍ مَظْلَمٍ لَمْ يَكْتَمَلْ فِيهِ بِنَاءٌ الْكُورِ بَعْدُ ... أَلْتَرَكُ السَّيِّدَةَ وَأَهْرُبُ نَاجِيًا بِنَفْسِي؟؟ ... كَيْفَ أَفْكَرُ بِهَذِهِ الْفِكْرَةِ اللَّعِينَةِ ؟ أَلَسْتُ مُؤْمِنًا مُؤَخِّدًا بِأَنَّهُ؟ وَأَنْخَنَيْتُ عَلَى السَّيِّدَةِ أَجَاهِدُ فِي سَبِيلِ نَقْلِهَا إِلَى السَّيَّارَةِ وَالسَّيِّدَةُ تُحَاوِلُ أَنْ تَعَاوَنَنِي بِقَدْرِ مَا تَسْتَطِيعُ .

إِلَى الْإِسْعَافِ ... إِلَى الْمُسْتَشْفَى ... إِلَى أَيِّ مَكَانٍ تَلَقَّيْتُ فِيهِ السَّيِّدَةَ عُنَايَةَ الطَّبِّ . وَرُحْتُ أَنْوَرُ يَمِينًا وَيَسَارًا ، وَأَنَا أَتَّبِعُ السَّبِيلَ ، عَلَى حِينِ كَانَتِ السَّيِّدَةُ لَا يَنْقَطِعُ لَهَا أَنْيُنٌ ... وَأَمْتُدُّ بِي السَّيْرَ وَأَنَا فِي أَضْطِرَابٍ ، وَالْأَنْيُنُ يَتَوَاصَلُ ... وَأَخَذَ صَوْتُهَا يَضَعُفُ شَيْئًا فَشَيْئًا ... حَتَّى أَخْتَفَى ... فَوَقَفْتُ بِالسَّيَّارَةِ أَنْصَبْتُ ... لَا صَوْتَ ... فَفَزَلْتُ مِنْ السَّيَّارَةِ وَأَقْبَلْتُ عَلَيْهَا أَنْظُرُ ... لَا حَرَكَةَ وَلَا صَوْتَ ... وَأَشْعَلْتُ عَوْدَ ثِقَابٍ وَقَرَّبْتُهِ مِنْ وَجْهِهَا ... يَا لِلشَّيْطَانِ ... كَمْ كَانَ وَجْهَهَا مَلَطَّخًا بِالْأَدَمِ وَعَيْنَاهَا مَفْتُوحَتَانِ ...

ثم اخذتُ اصييح من اعماق قلبي :

<< لا ... لا ... لا يمكن أن يكون ذلك ! >> .

وامسكتُ المرأة من كتفيها ، وهزّزتها وأنا اكرّر : << قومي ايّها السيّدة ... ارجوك ان تقومي ... >>

واخذتُ اضرب راسي بيدي قائلاً : << لا ، مستحيل ان يقع هذا ! >> واخذتُ ابكي بشدّة ... ومكثتُ على هذه الحال وقتاً ، ثم كفّكتُ دموعي ، وعدتُ إلى السيّارة ولديّ بعضُ الأمل ... حاولتُ ان أوقظُ السيّدة ... ولكن بلا فائدة ... ونظرتُ حولي ... الدنيا ظلام في ظلام .

واخذتُ أفكر ... غذا العيد ... الأولاد حول مائدة << ألفتة >> وأمّ محمد تذهب وتجيء بما يطلبون . الكلّ فرحان مسرور ... بل الدنيا كلها في فرح وسرور . وأنا ؟! أين يكون من كلّ هذا مكاني ؟! ماذا فعلتُ لأُحرّم متعة العيد بين أسرتي ؟ وقصدتُ إلى السيّارة أجرُ قَدَمَي جَرّاً ، وأتخذتُ مجلسي في القيادة ... وأزرتُ المُحرّك ... وأنطلقتُ السيّارة ببطء ... إلى أين ؟ إلى الشرطة أسلمتُ نفسي وأشرح ما جرى ؟ وهل يكون إلا السجن نصيبي إلى أن يحين موعد شنتقي ؟! هل أخفي الجريمة لأنّ السلامة واقضيّ العيد في داري ؟ اليس ذلك هو السبيل إلى أن اواصلَ السعي في الدنيا الواسعة ؟ إنّي بريئ ... بريئ ألف مرة ، ولكن من يسمع لقولي ، ساشتقى بالسجن منفرداً فيه ، ثم ينتهي بي الأمر إلى الشنق .

السيّارة تضرب في الطريق ، وأنا أفكر على غير هدى ... وأخيراً وقفتُ السيّارة ... وحاولتُ تسيرها فلم أنجح ، وتبيّن لي أنّ وقودها قد نفد ... ونزلتُ منها أنظر ماذا أفعل ؟ ... إنّي في طريق صحراوي ... والأرمال تُحيط بي من كلّ مكان . والهواء يُصفرُ بشدّة ... لا بُدّ أن أبحث عن وقود ... ولكنّ البقعة بعيدة خالية ... وهذه ألجئة التي في السيّارة ... لا بُدّ أن أتخلّص منها قبل كلّ شيء ...

واكرهتُ نفسي عليّ أن انزلَ ألجئة من السيّارة ، وقاسيتُ من ذلك الكثير ، ولكنني كنتُ جامداً جمود الصخر ... ثم جذبتُ السيّدة من قدميها جذباً ... والقيتُها على الأرمال ... وأنا أمسحُ العرق على جبينَي ... أية امرأة كنتُ ؟ أيّ موطن قنف بكِ إلينا ؟ وهل فكرتُ يوماً أنّك ستموتين بهذه الطريقة ؟ وأنّ الصحراء ستكون قبرك ؟ ثم قفزتُ ثقباً واحدة ... وهربتُ ... وكانت قدماي تغوصان في الرمل ، ولكنني ظللتُ أجري ... وصنم سمعي صوت ضحكات عالية ... إنها ضحكات عبد أعال الفخام ... وواصلتُ الجري ... ثم لاحت لي الأنوار من بعيد ... ثم وصلتُ إلى شارع به ناس كثيرون ... وحركة مستمرة ... وأصلحتُ من ملاسي قدر ما أستطيع ... لم يهتم بي أحد ... وجاءت سيّارة عامّة مزّجّمة ... فركبتُ وأختفيتُ بين الركّاب . ووصلتُ إلى داري ... واقبلتُ على زوجتي وهمسنتُ لها بالتحية . فاخذتُ تنظر في وجهي ثم قالت : << ما لك >> .

— أنا مريض .

وأرتميتُ على الأرض، فصرختُ وأسرعتُ نحوي تُساعِدُنِي ... ثم انتهضتني

وسارت بي إلى السرير . فتمدّدت عليه ... وقالت ونظراتها لا تفارقني : >> ماذا ؟
أجريح أنت ؟ << .
فأجبت مُغمّض العينين : >> نعم ، أنا جريح ... بل أنا مجرم ... مجرم قاتل ... << .
— ماذا تقول ؟ أنت مجرم ... ساجّهز فنجان شاي .
— بل كوب ماء فقط .
وجاءتني بكوب ألماء في الحال . وشربته دفعة واحدة . والقيت برأسي على
الوسادة . وعيناي مُغمّضتان ... ثم أمسكت بيد أم محمد وقلت :
>> وقد قتلتم امرأة ، ودفنتها في الرمل << .
فضربت صدرها بيدها وصاحت : >> ماذا تقول يا أبو محمد ... أنت مريض !!
استرح ... نم قليلا << .
فقلت وقد عدت أمسك بيدها : >> أصفي إليّ ... ثم أخبريني ماذا أصنع ؟ <<
ورويت لها قصتي بكل ما فيها من تفاصيل ... وأخسنت بها تهتّر وهي تقول : >> هكذا
الدنيا ... قسمة ونصيب << .
— أريد أن أستمع بالعيد معكم يا أم محمد ، أريد أن أشارككم صباح الغد مائدة >>
ألفتة << ... أريد أن أستمع معكم إلى أناشيد العيد ! ..
فأجابتنني بصوت حزين :
— ولكن يجب يا أبو محمد أن تذهب إلى الشرطة ، وتشرح لها كلّ شيء . وشدّت على
يدي ، وهي تحاول الإبتسام وقالت :
>> لن يصيبك مكروه ... الله أكبر من أن يظلمك ! << .
فقلت : >> الشرطة ... الشرطة ... لا ... لا ... لا أفارقم ... بل أريد أن
أستمع بالعيد معكم << .
هأنذا يا سيدي الضابط أعمل ما طلبته أم محمد زوجتي ... فحضرت إليك
ورويت ما حدث كلّ لك ... لم أنتقص ولم أزد ، فأفعل ما تريد ...
إنّ في الحياة أسرارًا لا نفهمها ... ولا يعلمها إلا علام الغيوب ...
ونظر إليه الضابط نظرة عميقة وقال :
— إهدأ يا أبو محمد ... الله موجود ... الله موجود .

245

أجيب عن الأسئلة الآتية :

ما هي مهنة أبي محمد ؟
كيف الرجل ، كيف حاله الإجتماعي ؟
كيف كانت أسرة أسانق تعيش قبل وقوع الحادث ؟
بِمَ وعد أسانق أن يشتري لأولاده ؟
كيف كان يستعد أسانق وأسرته لعيد الأضحى ؟
ماذا أعد أبو محمد لأسرته بمناسبة عيد الأضحى ؟
ماذا استطاع أم محمد لزوجها وأولادها في أول أيام عيد الأضحى ؟

من قابل ألسائق في صباح ذلك أليوم ؟
 لماذا لا يرتاحُ ألسائق لجاره عبد العالِ ألفخام ؟
 لماذا كان أبو محمدَ يكره لقاء عبد العالِ ألفخام ؟
 بيم بدأ ألسائق يومه بعد أن خرج في طلب أَلرّزق ؟
 إلى أين حمل ألسائقُ ألسانح ؟
 من الذين نقلَهم ألسائق إلى وسط أَلمدينة ؟
 لمن أعطى ألسائق ما كسبه بعد عودته لداره في أَلمرة أَلأولى ؟
 ماذا رأى ألسائق في نومه ؟
 لماذا أوقف ألسائق سيارته فجأة وهو يسير في أَلظلام ؟
 ماذا رأى ألسائق بعد أن خرج من سيارته ؟
 بماذا نطقت أَلسيّدة أَلْمصابّة ؟
 ماذا فعل ألسائق بها ؟
 ماذا حدث أَللسيّدة أثناء نقلها إلى أَلْمُسْتشفى ؟
 لماذا تردّد ألسائق كثيرًا في إبلاغ أَلشرطة بألحادث ؟
 لماذا ترّاجع ألسائق عن تسليم نفسه إلى أَلشرطة ؟
 لماذا توقفت أَلسيّارة ؟
 ماذا فعل ألسائق بأَلجُتّة ؟
 ماذا ركب ألسائق في عودته إلى منزله ؟
 بماذا نصحت أم محمدَ زوجها عندما قصّ عليها ما حدث ؟
 ماذا قال أَلضابط أَللسائق بعد أن سمع قصّته ؟
 من ضحية أَلعيد في أَلْقِصّة ؟
 إلى أي حدّ نجح أَلكاتب في تصوير أَلصّراع أَلذي مرّ به ألسائق عندما أَلكتشف أن أَلسيّدة قد ماتت في سيارته ؟
 هل يدعو أَلكاتب محمود تيمور في هذه أَلْقِصّة إلى أَلتمسك بأَلقيّم أَلروحية وأَلأخلاق أَلنّبيلة ؟
 إذا كنت قاضيًا ، وسمعت قصّة هذا ألسائق ، هل تحكّم له أو عليه ؟ ولماذا ؟

XXIII გაცვეთილი

სწორი ზმნის მსგავსი ზმნა (ნაწარმოები თემები)

II, III, V და VI თემებში სწორი ზმნის მსგავსი ზმნები სუსტი (R₁=ო) თანხმოვნით პირველ ძირეულად თავისებურებას არ ავლენენ. იშვიათად აწარმოებენ VII თემის ფორმებს, გამოწველით, მაგ.: **اِنْتَوَجَدَ** .

VIII თემში ისევე, როგორც ჰამზიან ზმნებში, პირველი ძირეული ასიმილირდება მომდევნო, ინფიქსიისეულ თანხმოვანთან.

მაგ.: I თ. **وَصَلَ** > VIII თ. **اِتَّصَلَ**

ივ და უვ კომპლექსები, I თემის მსგავსად, IV და X თემებში ივ –სა და უვ –ს იძლევიან.

IV თემა

აქტივი

პერფექტივი

იმპერფექტივი

თხრ. კილო

ბრძ. კილო

أَوْصَلَ

يُوصِلُ

أَوْصِلْ

პასივი

იმპერფექტივი

პერფექტივი

أُوصِلَ

يُوصَلُ

მიმღეობა

აქტივი

პასივი

مُوصِلٌ

مُوصَلٌ

მასდარი

إِصْلًا

VIII თემა

აქტივი

პერფექტივი

იმპერფექტივი

თხრ. კილო

إِتَّصَلَ

يَتَّصِلُ

პასივი

იმპერფექტივი

პერფექტივი

اتَّصِلَ

يُتَّصَلُ

მიმღეობა

აქტივი

პასივი

مُتَّصِلٌ

مُتَّصَلٌ

მასდარი

إِتِّصَالٌ

X თემა

აქტივი

პერფექტივი

იმპერფექტივი

თხრ. კილო

ბრძ. კილო

إِسْتَوْصَلَ

يَسْتَوْصِلُ

إِسْتَوْصِلْ

პასივი

იმპერფექტივი

პერფექტივი

اِسْتَوْصِلَ

يُسْتَوْصَلُ

მიმღეობა

აქტივი

პასივი

مُسْتَوْصِلٌ

مُسْتَوْصَلٌ

მასდარი

إِسْتِصَالٌ

ზმნები $R_1 = \text{ყ}$ (ლემა)

ზმნები, რომელთა პირველი ძირეულია **ყ** პერფექტივისა და იმპერფექტივის თხრობით, კავშირებით და პირობით კილოებში არ განსხვავდებიან სწორი სამთან-ხმოვნიათა ზმნებისაგან.

განსხვავებულია მხოლოდ ბრძანებითი კილოს ფორმები, სადაც იმ კომპლექსი **ნ** -ს გვაძლევს.

	მხ. რ.	ბრძანებითი კილო	მრ. რ.
მამრ. სქ.	إيسِرْ	اور. რ. إيسِرَا	მამრ. إيسِرُوا
მდ. სქ.	إيسِرِي		მამრ. إيسِرْنَ

ვნ. გვარში თავისებურებას ავლენს იმპერფექტივის ფორმა, სადაც უი > უ (يُوسِرْ , يُوسِرْ და სხვ.)

(ნაწარმოები თემები)

$R_1 = \text{ყ}$ ზმნების ნაწარმოები თემების ფორმათა უმეტესობა სწორი სამთან-ხმოვნიათა ზმნის სათანადო ფორმათა წარმოებას მიჰყვება. გამონაკლისს წარმოადგენენ : IV და X თემები, სადაც უი > უ და იმ > ი.

IV თემა

	აქტ. იმპ.	იუსირْ	მიმლ. مُوسِرْ
პას. პერფ.	أوسِرْ	იმპ. يُوسِرْ	მიმლ. مُوسِرْ
	მასდ.	إيسَارْ	

VII თ. $R_1 = \text{ყ}$ ზმნებს არ ეწარმოებათ.

VIII თ-ში R_1 ასიმილირდება ინფიქსისეულ თ-სთან.

VIII თ-ს აქტივი:

პერფ.	იმპერფ.	ბრძ.	მიმლ.
اتَسِرْ	يتَسِرْ	اتَسِرْ	متَسِرْ

VIII თ-ს პასივი:

პერფ.	იმპერფ.	მიმლ.
اتَسِرْ	يتَسِرْ	متَسِرْ
მასდ.		
اتَسَارْ		

X თემა

პას. პერფ.	استُوسِرْ
მასდ.	استيسَارْ

ე.წ. ცარიელი ზმნები

($R_2 = \text{و}$ და $R_2 = \text{ي}$)

(ნაწარმოები თემები)

II, III, V და VI თემები ფორმებს აწარმოებენ სწორი სამთანხმონიანი ზმნის მსგავსად:

II	III	V	VI
قَوْلٌ	قَاوْلٌ	تَقْوْلٌ	تَقَاوْلٌ
سَيْرٌ	سَايِرٌ	تَسْيِرٌ	تَسَايِرٌ

IV, VII, VIII და X თემები ე.წ. ცარიელ ფორმებს უჩვენებენ.

IV	VII	VIII	X
أَقَالَ	إِنْقَالَ	إِقْتَالَ	إِسْقَالَ
أَسَارَ	إِنْسَارَ	إِسْتَارَ	إِسْتَسَارَ

VII და VIII თემებში მოქმედებით გვარში პერფექტივისა და იმპერფექტივის ფუნქცია გახსოვდება იდენტურია:

VII	VIII
პერფექტივი	იმპერფექტივი
يَقْتَالُ	يَقْتَالُ
يَسْتَارُ	يَسْتَارُ

ზოგიერთი ზმნა, განსაკუთრებით ნასახელარი ზმნები, სწორი ზმნის მსგავსად აწარმოებს ფორმებს IV, VIII და X თემებშიც. მაგ.: IV თ. — أَغَوَّجَ „აიძულა“, VIII თ. — اِسْتَجَابَ || اِسْتَوْجَبَ „უპასუხა“, X თ. — اِسْتَوْجَبَ „ემეზობლებოდა“, X თ. — اِسْتَوْجَبَ „უპასუხა“. განსხვავებული ფორმები ზოგჯერ შინაარსის სხვადასხვაობასაც გულისხმობს. მაგ.: اِسْتَرَّاحَ „დაისვენა“, اِسْتَوْرَحَ „სუნი იგრძნო“.

სწორი ზმნის მსგავსი ფორმანარმოება იშვიათად გვხვდება $R_2 = \text{ي}$ — იან ზმნებში. მაგ.: اِسْتَفَيْلٌ „სპილოს დამსგავსა“.

VII და VIII თემათა მიმღებობებში გვარი არ განირჩევა, არსებობს ერთი საერთო ფორმა ორივე გვარისთვის: VII თ. — مُنْقَالَ , مُنْسَارَ ; VIII თ. — مُقْتَالَ , مُسْتَارَ .

IV და X თემის მასდარებს ახლავთ ۞ - სუფიქსი: IV თ. — اِقَامَةٌ ; X თ. — اِسْتِقَالَةٌ

III თემა ($R_2 = \text{و}$)

პერფექტივი	იმპერფექტივი
قَاوْلٌ	يَقَاوُلُ
	تَقَاوُلُ

პასივი
 პერფექტივი   იმპერფექტივი
 قَوْلٌ   يُقَالُ
 მიმლეობა
 აქტივი   პასივი
 مُقَاوِلٌ   مُقَاوَلٌ
 მასდარი
 مُقَاوَلَةٌ

IV თემა
 აქტივი
 პერფექტივი   იმპერფექტივი
 თხრ. კ.   ბრძ. კ.
 أَقَالَ   يُقِيلُ   أَقِيلُ
 პასივი
 პერფექტივი   იმპერფექტივი
 أَقِيلَ   يُقَالُ
 მიმლეობა
 აქტივი   პასივი
 مُقِيلٌ   مُقَالٌ
 მასდარი
 إِقَالَةٌ

V თემა (R₂ = ي)
 აქტივი
 პერფექტივი   იმპერფექტივი
 თხრ. კ.   ბრძ. კ.
 تَسَيَّرَ   يَتَسَيَّرُ   تَسَيَّرَ
 პასივი
 პერფექტივი   იმპერფექტივი
 تَسَيَّرَ   يُتَسَيَّرُ
 მიმლეობა
 აქტივი   პასივი
 مُتَسَيَّرٌ   مُتَسَيَّرٌ
 მასდარი
 تَسَيَّرٌ

VIII თემა (R₂ = و)
 აქტივი
 პერფექტივი   იმპერფექტივი
 თხრ. კ.   ბრძ. კ.
 أَقْتَالَ   يَقْتَالُ   أَقْتَلُ
 პასივი
 პერფექტივი   იმპერფექტივი
 أَقْتَلِ   يُقْتَالُ

მიმღეობა
აქტივი პასივი
مَقَاتَلٌ
მასდარი
اِقْتَالَ

X თემა (R₂ = ي)

	აქტივი	იმპერფექტივი	
პერფექტივი		თხრ. კ.	ბრძ. კ.
اِسْتَسَارَ		يَسْتَسِيرُ	اِسْتَسِيرَ
	პასივი	იმპერფექტივი	
პერფექტივი			
اُسْتُسِرَ		يُسْتَسَارُ	
	მიმღეობა		
აქტივი		პასივი	
مُسْتَسِيرٌ		مُسْتَسَارٌ	
	მასდარი		
	اِسْتِسَارَةٌ		

ان და انْ კავშირები

კავშირი **ان** „რომ“ კავშირებითი კილოს წინ, ხოლო **انْ** სახელის ბრალდებითი ბრუნვის და ნაცვალსახელური სუფიქსის, ზოგჯერ პერფექტივის ფორმის წინაც, იწყებს დამატებით დამოკიდებულ წინადადებას და აკავშირებს მას მთავარ წინადადებასთან, ჩვეულებრივ, ისეთ რთულ ქვენყობილ წინადადებებში, სადაც მთავარი წინადადების შემასმენელი გარდამავალ ზმნას წარმოადგენს, მაგ.:

. طلب منه أن يسافر إلى دمشق . „მოითხოვა მისგან, რომ დამასკოში გაემგზავროს“.

. أعرف أن محمداً مريض . „ვიცი, რომ მუჰამედი აეადაა“.

... : إختتم كلمته بأن قال : „თავისი სიტყვა იმით დაასრულა, რომ თქვა: ...“

ზოგჯერ მთავარი წინადადების შემასმენელი გარდაუვალ, ვნებითი გვარის ზმნის უპირო ფორმასაც წარმოადგენს, მაგ.:

. يمكنه أن يسافر . „შესაძლოა, გაემგზავროს“.

. إنضمَّ أنه سافر إلى القاهرة . „ცხადი გახდა, რომ კაიროში გაემგზავრა“.

ان კავშირიანი დაქვემდებარებული წინადადება ხშირად მოსდევს ზმნებს: اعْلَنَ , صَرَخَ , أذاعَ , اكْتَرَى , ذَكَرَ , سَمِعَ , رَأَى , أدركَ , عَلِمَ , اعتقدَ , عَرَفَ , سَمِحَ , ارَادَ , إِنْبَغَى , لاحظَ , اقترحَ , رَجَا , خَافَ , املَ , استطاعَ , وَجِبَ და სხვ.

უარყოფითი შინაარსის გამოსახატავად იხმარება კავშირი **ان (لا)** : أخاف ألا يصل إلى هدفه . „მეშინია, რომ ვერ მიაღწევს თავის მიზანს“.

الأعياد الدينية

الأعياد الدينية لدى المسلمين

لكل بلد كان شرقياً أو غربياً تقاليده وعاداته . ولكن لجميع البلدان الإسلامية أعياد مشتركة دينية . الأعياد الدينية في العالم الإسلامي تختلف كثيراً عنها في العالم المسيحي . من أهم الأعياد الدينية التي تحتفل بها البلدان الإسلامية هي عيد الأضحى وعيد الفطر .

رمضان شهر عبادة من زمن النبي محمد صلى الله عليه وسلم . وهو فرض على كل مسلم بالغ عاقل وهو عبارة عن الصوم يستمر شهراً كاملاً يمتنع الناس انتاءً عن الأكل والشرب كل النهار أي من طلوع الشمس إلى غروبها . وفي المساء مباشرةً بعد غروب الشمس تعلن نهاية الصوم من قبل المؤذن من منارته أو بواسطة المدفع وعندئذ يتبدئ الناس في الشرب والأكل طوال الليل حتى أذان الفجر حيث يتبدئ صوم اليوم الثاني . وهكذا حتى نهاية الشهر . وبعد نهاية شهر الصوم يفرح الناس ويوزر بعضهم البعض فتتقثم الحلويات والمشروبات المنعشة وهذا هو عيد الفطر الذي يستمر ثلاثة أيام يأكل الناس فيها ويشربون ويمرحون .

إن الناس يستعدون لاستقبال الشهر الفضيل قبل مجيئه بأسابيع ، فيجمعون المأكولات المتنوعة للفطور والسحور كان ذلك واجب على جميع الناس ، أغنياء وفقراء . وهذه العادة مخالفة للحكمة من الصوم ألا وهي إحساس الأغنياء بالفقراء . إن سكان بعض الحارات يزينون طرقات حاراتهم ويتقننون في ذلك . ويسهر بعض الناس ليلة رمضان عند بعضهم البعض أو يذهبون إلى المساجد أو يشاركون الطرق الصوفية في الاحتفال بالشهر الكريم . ويبقى الجميع ساهرين حتى السحور . يتكون السحور من الأكلات الخفيفة كالخبز والزيتون واللبن وقمر الدين وشراب التمر هندي والورد . وبعد السحور يذهب بعض الأفراد إلى المسجد لصلاة الصبح ، ويستمعون إلى أحاديث بعض العلماء الأفاضل .

بعد غروب الشمس ينتظر الناس انطلاق المدفع بشارة للإفطار ، يفطرون على لقيمات ثم يصلون صلاة المغرب في المساجد أو في البيوت . ثم إن الناس يتبعون وجبة الفطور الأساسية بشرب الشاي ويتناولون الحلويات الشرقية وبعد ذلك يخرجون إلى المساجد لصلاة العشاء والتراويح أو لحضور بعض دروس القرآن ، أو لزيارة الأهل والأقارب والمعارف أو للسهر في المقاهي والاستماع إلى الحكواتي . ومن العادات في شهر رمضان تبادل بعض الوجبات الأساسية بين الأقارب والجيران قبل الإفطار ، كما أن رمضان يُعتبر بمثابة شهر التوسعة على الفقراء واليتامى والمساكين والأرامل لأن الأغنياء يبذلون الكثير من أموالهم طمعاً في رضا الله سواء كان ذلك عن طريق الصدقات أو الزكوات ومنها زكاة الفطر . ومن أهم

أَلْيَالِي فِي رَمَضَانَ لَيْلَةً الْقَدَرُ، فَفِيهَا تَجَمُّعُ النَّاسِ فِي الْمَسَاجِدِ يَتْلُونَ الْقُرْآنَ، وَتَتَوَلَّى بَعْضُ الطَّرِيقِ الصَّوْفِيَّةِ إِقَامَةَ الْأَحْيَاتِ وَبَيْتِي النَّاسِ سَاهِرِينَ حَتَّى السُّحُورِ.

لَيْلَةُ الْقَدَرِ هِيَ لَيْلَةٌ فِي الْأَيَّامِ الْوُثْرَى فِي الْعَشْرِ الْأَوَّلَةِ مِنْ شَهْرِ رَمَضَانَ وَلَيْسَتْ لَيْلَةٌ 27 تَخَيُّدًا وَهَنَاقَ حَاقِيقَ نَبَوِيٍّ ذَلَّ عَلَى ذَلِكَ .
وَفِي الْأَسْتِغْذَادِ لِيَوْمِ الْعِيدِ يَبْدَأُ النَّاسُ بِشِرَاءِ الْمَلَابِسِ الْجَدِيدَةِ وَحَلَوِيَّاتِ الْعِيدِ .

الْأَعْيَادُ الدِّينِيَّةُ لَدَى الْمَسِيحِيِّينَ

أَمَّا الصَّيَامُ عِنْدَ الْمَسِيحِيِّينَ فَهَمَّ يَصُومُونَ أَنْوَاعًا عَدِيدَةً مِنَ الصَّيَامِ ، فَهَمَّ لَا يَأْكُلُونَ اللَّحْمَ وَالذَّهْنَ وَمَا يَخْرُجُ مِنَ الْحَيَوَانِ مِنَ حَلِيبٍ وَبَيْضٍ فِي أَيَّامِ الْأَرْبَعَاءِ وَالْجُمُعَةِ وَيَكْتَفُونَ بِأَكَلَاتِ الزَّيْتِ وَلِذَلِكَ يَسْتَوْنَ النَّوعِ مِنْ هَذِهِ الْأَكَلَاتِ صِيَامِي .
أَمَّا عِيدُ الْفَصْحِ فَيَعْتَمِدُهُ الصَّوْمُ الْكَبِيرُ الَّذِي يَدُومُ سَبْعَةَ أَسَابِيعٍ فِي الْارْبَعِ وَيَنْتَهِي بِعِيدِ الْفَصْحِ . فِي عِيدِ الْفَصْحِ يُفْطِرُ الْمَسِيحِيُّونَ قِيَاكُلُونَ اللَّحْمَ وَالذَّهْنَ وَمِنْ عِلَامَاتِ عِيدِ الْفَصْحِ بَيْضَةُ الْفَصْحِ الْمَسْلُوقَةُ الَّتِي يَلَوْنُونَهَا وَيُوزَعُونَهَا عَلَى الْأَصْدِيقَاءِ وَأَصْبَحَتْ تَقْلِيدًا حَتَّى صَارُوا يَصْنَعُونَ الْأَشْكَوَلَاتِ عَلَى شَكْلِ بَيْضِ الْفَصْحِ .

هَنَاقَ عِيدُ الشَّعَاتَيْنِ (الشَّعَاتَيْنِ هِيَ أَغْصَانُ الْزَّيْتُونِ) وَيَكُونُ فِي يَوْمِ الْأَحَدِ الْأَوَّلِ لِعِيدِ الْفَصْحِ فِيهِ يَحْمَلُ كَثِيرٌ مِنَ النَّاسِ الْمَسِيحِيِّينَ الشَّمْعُوعَ وَأَغْصَانُ الزَّيْتُونِ وَيَسِيرُونَ فِي مَوَكِبٍ وَيَطُوفُونَ حَوْلَ الْكَنَائِسِ بِضَعِّ مَرَّاتٍ . عِيدُ الشَّعَاتَيْنِ عِيدٌ جَمِيلٌ جَدًّا لَهُ بَهْجَةٌ وَفَرَحٌ عِنْدَ الْمَسِيحِيِّينَ .

أَبْرَزُ الْأَعْيَادِ الْمَسِيحِيَّةِ هُوَ عِيدُ الْمِيلَادِ . يَجْتَمِعُ الْمَسِيحِيُّونَ فِي مَنَاصِفِ لَيْلَةِ الْعِيدِ فِي الْكَنَائِسِ لِيَسْتَمِعُوا إِلَى الْقُدَّاسِ وَتُنْقَلِ هَذِهِ الْمُنَاسَبَةُ بِالْأَلْفِيزِيُونِ أَيْضًا وَيَأْتِسُ بِهَا النَّاسُ جَمِيعًا . فِي عِيدِ الْمِيلَادِ تُعْطَلُ الدَّوَائِرُ الْحُكُومِيَّةُ وَيَزُورُ النَّاسُ بَعْضُهُمْ أَلْبَعْضَ مُهْنِيَّينَ وَمَتَنَاولِينَ أَلْحَلَوِيَّ .

لَكِنْ تَعَدُّ مَذَاهِبُ الْمَسِيحِيِّينَ يَجْعَلُ لِكُلِّ طَائِفَةٍ عِيدَ مِيلَادِيهَا فَالْأَشْرَقِيُّونَ يُعِيدُونَ فِي يَوْمِ وَالْغَرِبِيُّونَ فِي يَوْمٍ آخَرَ . الْكَاثُولِيكُ مِثْلًا يَحِينُ عِيدَ الْمِيلَادِ عِنْدَهُمْ فِي لَيْلَةِ الرَّابِعِ وَالْعَشْرِينَ مِنْ شَهْرِ كَانُونِ الْأَوَّلِ وَالْأَرْمُونُ عِيدَ مِيلَادِيهِمْ فِي السَّابِعِ مِنْ شَهْرِ كَانُونِ الثَّانِي وَالْأَرْمَنِ يَحْتَفِلُونَ بِعِيدِ الْمِيلَادِ فِي الْأَسَدَسِ مِنْ شَهْرِ كَانُونِ الثَّانِي الْخ .

عِيدُ رَأْسِ السَّنَةِ لَيْسَ عِيدًا مَسِيحِيًّا فِي الْوَاقِعِ وَلَكِنَّهُ صَارَ الْآنَ مَوْضِعَ احْتِفَالٍ عَدَدٌ كَبِيرٌ مِنَ النَّاسِ ، اخْتَلَطَتْ بَعْضُ التَّقَالِيدِ فَصَارَتْ عَامَّةٌ لِلْمُسْلِمِينَ وَالْمَسِيحِيِّينَ وَمِنْهَا مِثْلًا شَجَرَةُ الْمِيلَادِ الَّتِي تَضَعُهَا بَبُوتٌ مُسْلِمَةٌ كَثِيرَةٌ فِي عِيدِ الْمِيلَادِ وَتُزَيِّنُهَا حَتَّى رَأْسِ السَّنَةِ الْمِيلَادِيَّةِ . وَتَبْقَى شَجَرَةُ الْمِيلَادِ مُزَيَّنَةً بِالشَّكْلِ وَالْأَلْوَانِ وَالْأَنْوَارِ . يَسْنَهُزُ النَّاسُ فِي عِيدِ رَأْسِ السَّنَةِ وَمِنْ مَآكِلِ الْإِحْتِفَالِ الْمَشْهُورَةِ الْأَيْدِي الْهِنْدِيَّةِ ، وَفِي مَنَاصِفِ اللَّيْلِ عِنْدَمَا تَذُقُ السَّاعَةُ الثَّانِيَّةَ عَشْرَةَ يُطْفِئُ بَعْضُ النَّاسِ الْأَنْوَارَ وَيَتَبَادَلُونَ قَبْلَاتِ التَّهْنِئَةِ وَيُسْجِلُونَ الشَّمْعُوعَ .

هل الْأَعْيَادُ الدِّينِيَّةُ مُشْتَرَكَةٌ فِي الْعَالَمِ الْإِسْلَامِيِّ ؟
 هل الْأَعْيَادُ الدِّينِيَّةُ الْإِسْلَامِيَّةُ تَخْتَلِفُ كَثِيرًا عَنْهَا فِي الْعَالَمِ الْمَسِيحِيِّ ؟
 ما هي أهمُّ الْأَعْيَادِ الدِّينِيَّةِ الَّتِي تَحْتَفِلُ بِهَا الْبِلَادُ الْإِسْلَامِيَّةُ ؟
 في أيِّ شهرٍ يَصُومُ الْمُسْلِمُونَ ؟
 في أيِّ فترةٍ يَمْتَنِعُ الْمُسْلِمُونَ عَنِ الْأَكْلِ وَالشَّرْبِ اثْنَاءَ شهرٍ رَمَضَانَ ؟
 متى ومن قَبْلِ مَنْ تُعْلَنُ نِهَايَةُ الصَّوْمِ ؟
 صِيْفٌ عِيْدُ الْفِطْرِ وَكَمْ يَوْمًا يَسْتَمِرُّ ؟
 كيف يَسْتَعِدُّ الْمُسْلِمُونَ لَأَسْتِقْبَالِ شهرٍ رَمَضَانَ الْمُبَارَكِ ؟
 كيف يَسْنَهُرُ بَعْضُ الْمُسْلِمِينَ فِي لَيَالِي رَمَضَانَ ؟
 مِمَّ يَتَكَوَّنُ السَّحُورُ ؟
 كيف يُفْطِرُ الْمُسْلِمُونَ بَعْدَ غُرُوبِ الشَّمْسِ ؟
 ما هي الْعَادَاتُ فِي شهرٍ رَمَضَانَ ؟
 ما أهمُّ اللَّيَالِي فِي شهرٍ رَمَضَانَ ؟
 كيف يَصُومُ الْمَسِيحِيُّونَ ؟
 كم يَوْمًا يَسْتَمِرُّ الصَّوْمُ الْكَبِيرُ ؟
 صِيْفٌ عِيْدُ الْفَصْحِ . ما أهمُّ الْعَلَامَاتُ لِهَذَا الْعِيْدِ ؟
 صِيْفٌ عِيْدُ الشَّعَاتِينَ ، متى يَحْتَفِلُ الْمَسِيحِيُّونَ بِهِ ؟
 ما هو أَبْرَزُ الْأَعْيَادِ الْمَسِيحِيَّةِ ؟
 كيف يَأْنَسُ النَّاسُ بِعِيْدِ الْمِيلَادِ ؟
 هل عِيْدُ الْمِيلَادِ يُحْتَفَلُ بِهِ فِي يَوْمٍ وَاحِدٍ لَدَى الْمَسِيحِيِّينَ كُلِّهِمْ ؟
 عِيْدُ رَأْسِ السَّنَةِ هل هو عِيْدُ مَسِيحِيٍّ فَقَطْ ؟
 ما هي أهمُّ الْعَلَامَاتُ لِعِيْدِ رَأْسِ السَّنَةِ ؟
 في أيِّ سَاعَةٍ يَسْتَقْبَلُ النَّاسُ عِيْدَ رَأْسِ السَّنَةِ ؟

عِبَارَاتٌ أَلْتَهَانِي بِمُنَاسَبَةِ خُلُولِ الْأَعْيَادِ :

نُهَنِّئُكُمْ بِخُلُولِ شَهْرِ رَمَضَانَ الْمُبَارَكِ .
 أعَادَهُ اللهُ عَلَيْنَا بِالْخَيْرِ وَبِالْيَمْنِ وَالْبَرَكَاتِ !

كُلَّ عَامٍ وَأَنْتُمْ يَخْتَرُ بِمُنَاسَبَةِ خُلُولِ شَهْرِ رَمَضَانَ الْمُبَارَكِ .
 أعَادَهُ اللهُ عَلَيْنَا بِالْيَمْنِ وَالْبَرَكَاتِ !

تُهَنِّتُكُمْ بِخُلُولِ عِيدِ الْأَضْحَى الْمُبَارَكِ .
جَعَلَ اللَّهُ أَوْقَاتَكُمْ كُلَّهَا أَعْيَادًا وَسَعَادَةً دَائِمًا !

عيد سعيد مبارك ... كل عام وانتم بخير !

اجمل ألتَهاني بآلعيد السعيد !

عيدُ الميلاذ السعيد مع تمنياتنا بحياة سعيدة دائمة !

კინობითი

არაბულში კინობითის ფორმისათვის არსებობს სპეციალური ყალიბი **فَعِيلٌ** , რომელიც, ჩვეულებრივ, სწორი სამთანხმოვნიათვიანი ძირის მქონე სახელგბისთვისაა განკუთვნილი, მაგ.: **رَجُلٌ > رَجِلٌ** „კაცუნა“; **كُتِبَ > كَتَبَ** „დედიკო“ და სხვ.

მდ. სქესის სახელებში **فَعِيلٌ** - სუფიქსი კინობითშიც შენარჩუნებულია. უფრო მეტიც, უნიშნო მდებრობითებს სუფიქსი უჩნდებათ კინობითში: **أُمٌّ > أَمٌّ** „დედიკო“.

ოთხთანხმოვნიათვიანი ძირის მქონე სახელებისთვის განკუთვნილია **فَعِيلٌ** ტიპის კინობითი: **أَرْتَبٌ** „ბაჭია“, **جُعَيْرٌ** „პატარა წყარო“.

طَالِبٌ > طَالَبٌ ტიპის ყალიბს შეესაბამება **فَوَيْلٌ** ტიპის კინობითი: **طَوِيلٌ > طَوِيلٌ** .

მოდელით: **فَعِيلٌ** ყალიბებისგან კინობითი იწარმოება **فَعَالٌ** , **فَعَالٌ** , **عَجِيزٌ > عَجُوزٌ** ; **كَرِيمٌ > كَرِيمٌ** ; **كُتِبَ > كَتَبَ** .

მრავალთანხმოვნიათვიანი სახელებისთვის **فَعِيلٌ** მოდელი გამოიყენება: **مُفْتِيحٌ > مِفْتَاحٌ** ; **صُنْدُوقٌ > صُنْدُوقٌ** .
أَخِي და **أَبِي** , **بُنَيَّ** სიტყვების კინობითებია: **أَخ** , **أَب** , **إِبْن** .

კონსტრუქცია: **أَمَّا ... فَ...**

გამოყოფილი წევრის აქცენტირებას ემსახურება **أَمَّا** („რაც შეეხება“) ნაწილა-კიანი ჩარჩოვანი კონსტრუქცია: **أَمَّا ... فَ...** „კი ... რაც შეეხება“.

კონსტრუქცია შინაარსობრივად ემსახურება **أَمَّا** -ს მომდევნო წევრის წარმოდგენას როგორც წინადადების თემისა, რომელიც გამოიყოფა პოზიციით, ინტონაციითა და **أَمَّا** -ს მეშვეობით.

ასეთი წინადადების მეორე ნაწილი („რეზა“, ინფორმაცია) ... კავშირით იწვება და ქვემდებარულ ან დამატებით დამოკიდებულ წინადადებას წარმოადგენს:

أَمَّا الْمُتَّصِرُونَ فَلْيَنْزَحُوا

„რაც შეეხება გამარჯვებულებს, მათ კი გაიხარონ!“.

უარყოფითი შინაარსის ანალოგიურ წინადადებას ასეთი სახე აქვს:

أَمَّا الرَّئِيسُ فَلَنْ يَصِلَ إِلَى الْقَاهِرَةِ فَحَسْبُ بَلْ سَيَسَافِرُ إِلَى بَغْدَادَ .

„რაც შეეხება პრეზიდენტს, ის მხოლოდ კაიროში კი არ ჩამოვა, არამედ გაემგზავრება ბაგდადშიც“.

ტექსტი II :

الْقُدْسُ

لِمَدِينَةِ الْقُدْسِ مَنْزِلَةٌ خَاصَّةٌ فِي تَارِيخِ الْبَشَرِيَّةِ ، فَهِيَ مِنَ النَّاحِيَةِ التَّارِيخِيَّةِ مِنْ أَقْدَمِ مَدَنِ الْعَالَمِ . أَمَّا مِنَ النَّاحِيَةِ الْعَقَائِدِيَّةِ فَهِيَ تُعْتَبَرُ مَهْوًى أَفْنَدَةِ أَكْثَرِ مِنْ نِصْفِ سُكَّانِ الْعَالَمِ - مِنَ الْمُسْلِمِينَ وَالنَّصَارَى وَالْيَهُودِ . .. إِنَّ مَوْقِعَ الْقُدْسِ فِي قَلْبِ فَلَسْطِينِ ، فِيهَا كَثِيرٌ مِنَ الْأَمَاكِنِ الْمُقَدَّسَةِ وَالْأَثَارِ الْقَدِيمَةِ . هِيَ تَتَأَلَّفُ مِنْ قِسْمَيْنِ : الْقُدْسِ الْقَدِيمَةِ وَالْقُدْسِ الْجَدِيدَةِ . أَمَّا الْقُدْسُ الْقَدِيمَةُ فَهِيَ الَّتِي تَقَعُ عَلَى جَبَلِ مَوْرِيَا وَيُحِيطُ بِهَا سُورٌ مِنْ جِهَاتِهَا الْأَرْبَعِ ، وَفِيهَا كُلُّ الْمُقَدَّسَاتِ الْإِسْلَامِيَّةِ وَالْمَسِيحِيَّةِ - كَالْمَسْجِدِ الْأَقْصَى وَقُبَّةِ الصَّخْرَةِ وَكَنِيسَةِ الْقِيَامَةِ وَتَمْتَرِّزُ بِأَنْبِيَاءِهَا بِطَرِازِ شَرْقِيٍّ قَدِيمٍ . وَفِي الْجِهَةِ الْغَرْبِيَّةِ مِنَ الْحَرَمِ الْقُدْسِ يَقَعُ حَانُطُ الْبِرَاقِ وَيُسَمَّى الْيَهُودُ حَانُطَ الْمَبْكِيِّ لِأَنَّ الْيَهُودَ يَنْكُونُ عِنْدَهُ أَمْجَادَهُمْ . أَمَّا الْقُدْسُ الْجَدِيدَةُ فَتَضُمُّ جَمِيعَ الْمَبَانِي الْحَدِيثَةِ الَّتِي بُنِيَتْ خَارِجَ السُّورِ الْقَدِيمِ . فِي الْقُدْسِ الْجَدِيدَةِ كَثِيرٌ مِنَ الْأَثَارِ الْإِسْلَامِيَّةِ .

لِلْقُدْسِ مَنْزِلَةٌ عَظِيمَةٌ فِي الْعَقِيدَةِ الْإِسْلَامِيَّةِ ، فَهِيَ مَسَرَى رَسُولِ اللَّهِ (ص) وَمِغْرَاجُهُ وَأَوَّلَى الْقِبْلَتَيْنِ وَثَانِي الْمَسْجِدَيْنِ وَثَالِثِ الْحَرَمَيْنِ . أَهَمُّ الْأَمَاكِنِ الْإِسْلَامِيَّةِ بِالْقُدْسِ : الْحَرَمُ الشَّرِيفُ وَيَضُمُّ مَسْجِدِي الْأَقْصَى وَالصَّخْرَةَ .
أَمَّا مِنَ النَّاحِيَةِ السِّيَاسِيَّةِ فَإِنَّ مُسْئَلَةَ الْقُدْسِ تُعْتَبَرُ مِنْ أَعْقَدِ الْمُسْئَلَاتِ السِّيَاسِيَّةِ فِي الْعَصْرِ الْحَدِيثِ . اسْتَعَصَى حَلُّهَا عَلَى جَمِيعِ الْأَطْرَافِ الْمَعْنِيَّةِ .

სავარჯიშო 248

უპასუხეთ შეკითხვებს ტექსტის მიხედვით.

لِمَدِينَةِ الْقُدْسِ مَنْزِلَةٌ خَاصَّةٌ فِي تَارِيخِ الْبَشَرِيَّةِ (مِنَ النَّاحِيَةِ التَّارِيخِيَّةِ وَالْعَقَائِدِيَّةِ) .
اذْكُرْهَا !

من كم قسماً تتألف القدس ؟

ماذا يوجد في القدس القديمة ؟

ما هي المقدَّسات الإسلامية في القدس القديمة ؟

ماذا يوجد في القدس الجديدة ؟ هل فيها كثير من الآثار الإسلامية ؟

الحائط الذي يُسمِّيه الْيَهُودُ حَانُطَ الْمَبْكِيِّ ما أسمه لدى العرب ؟

ما مَنَزَلَةُ الْقُدْسِ فِي الْعَقِيدَةِ الْإِسْلَامِيَّةِ ؟
لماذا أَسْتَعَصَى حَلَّ مُسْئَلَةِ الْقُدْسِ فِي الصَّعِيدِ الدَّوْلِيِّ ؟

დიპლომა :

زيارة مباراة كرة القدم

لستُ من هَؤَلاءِ كُرَّةِ الْقَدَمِ ولكنَّه الآنَ تَجْزِي المَبارياتِ في إطارِ بَطُولَةِ الْعَالَمِ في كُرَّةِ الْقَدَمِ وَيَتَحَمَّسُ الرِّجالُ مُخْتَلَفَ الْأَنْدِيَةِ لِكُرَّةِ الْقَدَمِ في أورْبَا وآسيا وأمريكا اللَّاتِينِيَّةِ . إقترح عليَّ زميلي من مكتب الشركة التي أعمل فيها أن أذهب معه لمُشاهدة مباراة كُرَّةِ الْقَدَمِ . تَتِمَّ هذه المباراة بين فريق مغربي وفريق إسباني في مَلْعَبِ مَدِينَتِنَا الرَّئِيسِيِّ مَساءَ الْيَوْمِ .

زميلي أحمد مُشَجَّعٌ لِلْفَرِيقِ الْإِسبَانِيِّ وَمُتَلَهِّفٌ عَلَى حُضُورِ المَباراة . يَتَمَنَّى أحمد أن يَقُوزَ الْفَرِيقُ الْإِسبَانِيُّ في هذه المباراة بِفَرَقٍ كَبِيرٍ . لم أكن في الْمَلْعَبِ لِمُشاهدة مباراة كُرَّةِ الْقَدَمِ من قَبْلُ . سَازِهُبُ مَعَهُ لِحُبِّ الْأَسْطِطْلَاعِ .

أحاول ألا أتاخَّرَ لِأَنَّهُ مِنْ الْمَتَوَقَّعِ أن يَكُونَ الْجُمْهُورُ الْكَبِيرُ قد حَضَرَ إلى الْمَلْعَبِ ولا نَسْتَطِيعُ أن نَدْخُلَ بِسَهُولَةٍ .

أحمد : — يا أهلاً . مساءً الْخَيْرِ . كيف حالك ؟

مريم : — مساءً الْفُورِ . أنا بِخَيْرٍ الْحَمْدُ لله وكيف حالك أنت ؟ ما هي أَفْتَرِاضَاتُكَ وَتَنْبَوَاتُكَ ؟

أحمد : — تمام ! اتَوَقَّعُ أن تكون المباراة ممتعة جداً . أما ترين الْمُدْرَجَاتِ مَلأى بِالْمُتَفَرِّجِينَ . سَيَتِمُّ نَقْلُ المَباراةِ على الْهَوَاءِ بِالْأَلْتِفِيزْيُونِ أَيْضًا .

مريم : — سَيَبْدَأُ المَباراةُ بعد عِدَّةِ دَقائِقٍ لِأَنَّ وَسَطَ نَعَمَاتِ النَشِيدِ ظَهَرَ في سَاحَةِ كُرَّةِ الْقَدَمِ الْحَكَمُ وفي يده الْكُرَّةُ وبِجَانِبِهِ مُسَاعِدَانِ لَهُ . وبعد لحظة خرج لَاعِبُو الْفَرِيقَيْنِ إلى السَّاحَةِ .

لم أشاهد مباراة كُرَّةِ الْقَدَمِ في الْمَلْعَبِ حَتَّى الْآنَ . ماذا يحدث الآن ؟

أحمد : — سَيَنْفُخُ الْحَكَمُ في صَافَرَتِهِ وَيَبْدَأُ الْأَشْطُ الْأَوَّلَ لِلْمَباراةِ .

مريم : — لماذا تَتَوَقَّعُ هَزِيمَةَ الْمُنتَخَبِ الْمَغْرِبِيِّ ؟

أحمد : — لِأَنَّ لَاعِبِي الْهُجُومِ وَالِدِفَاعِ لِلْفَرِيقِ الْمَغْرِبِيِّ ضَعْفَاءٌ إلى حَدٍّ ما بَيْنَمَا لَاعِبُو الْفَرِيقِ الْإِسبَانِيِّ مِنْ الدَّرَجَةِ الْأُولَى . أَمَّا حَارِسُ الْمَرْمَى الْإِسبَانِيِّ فَهُوَ لَاعِبٌ مَاهِرٌ وَمَشْهُورٌ جَدًّا .

مريم : — انْظُرْ إلى هَذَا اللَّاعِبِ الَّذِي يُمرِّرُ الْكُرَّةَ . إِنَّهُ يَجْزِي بِسَرْعَةٍ !

أحمد : — هُوَ مُهاجِمٌ مشهور يُضْرِبُ الْكُرَّةَ بِقُوَّةٍ على مَسَافَةٍ بَعِيدَةٍ . إِنَّهُ يَجْزِي بِسَرْعَةٍ حَقًّا ! لا يَلْحَقُ بِهِ مُدَافِعُو الْفَرِيقِ الْخَصْمِ .

مريم : — انْظُرْ بِانْتِبَاهٍ ، لَقَدْ أَصَابَ الْمَرْمَى ، سَجَلُ الْهَدَفِ ! (تَهَيَّأَ بِصَوْتٍ عَالٍ)

هانل ! هُوَ فَتَحَ الْحَسَابَ !

أحمد : — واحد - صفر في صالح. الفريق الإسباني ! وهذه هي بداية فقط . أظن ستكون هناك لحظات متوترة أخرى ونرى في هذه المباراة أهدافاً جميلة أخرى .
مريم : — إذا نشيط الفريق المغربي في الشوط الثاني إلا يمكن أن تفتح له فرصة التعادل ؟

أحمد : — في الحقيقة ، لم يصادفهم الخط . الفريق الإسباني قوي جداً وللاسف لا أظن أن الفريق المغربي قادر على إحراز أي نجاح في هذه المباراة... ولكن ما العمل ؟ اللعب خط .

مريم : — نرى . نحن نقول : الكرة مدورة .

أحمد : — هل تحبين أن نشرب المشروبات المثلجة في الاستراحة بين الشوطين ؟

مريم : — المشروبات المثلجة فكرة جيدة لأن الجو حار جداً .

أحمد : — إنتظري لحظة سأخضّر زجابتين من عصير الفواكه .

مريم : — شكراً جزيلاً .

أحمد : — سيبدأ الشوط الثاني . الناس متحمسون إلى أقصى حد ، يهتفون بصوت عال .

مريم : — انتظري ! أخذ لاعبين وقع على الأرض . إنه يتألم . يجري إليه الطبيب . ها هو يقف على الأرض - الحمد لله !

أحمد : — يتوتر الحال من جديد في الساحة . إنتظري ... تقدم المهاجم الإسباني وضرب الكرة ضربة قوية وأرسلها تحت الحاجز الأعلى للمرمى [العارضة] .

مريم : — قفز حارس المرمى المغربي ولكن دون جدوى لأن الكرة كانت قد أصابت شبكة المرمى .

أحمد : — هذه ليست مفاجأة . كنت أنتظر هذه النتيجة . المتفرجون متأثرون من حدة اللعب .

مريم : — أصبح الحساب 2 : 0 في صالح الفريق الإسباني . يبدو أنه فريق قوي . يعجز الفريق المغربي عن مقاومته .

أحمد : — ماذا قلت لك ؟ هذا أمر واضح .

مريم : — انتهت المباراة بتفوق الفريق الإسباني . أخذ المتفرجون يغادرون الملعب وهم يناقشون بحماس نتيجة المباراة .

XXIV გაკვეთილი

გრამატიკულ ტერმინთა მოკლე არაბულ-ქართული ლექსიკონი

أَخَوَات — მსგავსნი

كَانَ وَأَخَوَاتُهَا — كَانَ და მისი მსგავსი ზმნები

إِنْ وَأَخَوَاتُهَا — إِنْ და მისი მსგავსი კავშირები და ნაწილაკები

أَذَا — მიახლ. აფიქსი

أَدَاة (حَرْفٌ) التَّعْرِيف — განსაზღვრული არტიკლი ال

أَصْل — ძირი

ثَنَائِي ~ ორთანხმოვნისანი

ثَلَاثِي ~ სამთანხმოვნისანი

رُبَاعِي ~ ოთხთანხმოვნისანი

أَلِفُ الْمَقْصُورَةِ — სუფიქსი -ى

أَلِفُ الْمَمْدُودَةِ — სუფიქსი -ا

هَمْزَةُ الْقَطْع — პამზიანი ალიფი

أَلِفُ الْوَصْلِ — ვასლიანი, „მუნჯი“ ალიფი – წინამავალ სიტყვასთან შერწყმით წაკითხვის ნიშანი სიტყვის დასაწყისში

الْأَمْر — ბრძანებითი კილო

تَأْنِيث — მდედრობითი სქესი

مُؤَنَّث — მდედრობითი სქესი

إِبْتِدَاء — სიტყვის პოზიცია წინადადების დასაწყისში

الْمُبْتَدَأ — სახელადი წინადადების ქვემდებარე

بِنَاء — 1) ყალიბი, მოდელი; 2) ფორმაცვლელობა

مَبْنِي — ფორმაცვლელი

مَبْنِيَّ الْمَجْهُول — ვნებითი გვარი, პასივი

مَبْنِيَّ الْمَعْلُوم — მოკმედებითი გვარი, აქტივი

مَبْنِهِم — არადიფერენცირებული მნიშვნელობის მქონე სახელი

إِسْتِنَاء — გამორიცხვა

حُرُوفُ الْأِسْتِنَاء — გამორიცხვის ნაწილაკები: **إِلَّا** და სხვ.

الْمُسْتَنَى — სახელი, რომელიც გამორიცხულია სათანადო ნაწილაკით

الْمُنْتَى — ორობითი რიცხვი

الْجَرَّ — 1) ნათესაობითი ბრუნვა;
2) ნათესაობითი ბრუნვის ნიშანი სუფიქსი -ი.

مَجْرُور — სახელი ნათესაობით ბრუნვაში

مُجَرَّد — სანყისი ფორმა (I თემა)

الْجَزْم — 1) სუქუნი - სიტყვის დაბოლოება თანხმოვანზე;
2) პირობითი კილო

مَجْرُوم — ზმნა პირობით კილოში

الْجَمْع — მრავლობითი რიცხვი

جَمْعُ التَّكْسِيرِ — მსხვრეული მრავლობითი

الْجَمْعُ الْأَصْحِيحُ / الْجَمْعُ السَّالِم — სწორი, სუფიქსიანი მრავლობითი

الْجُمْلَة — წინადადება

الْجُمْلَة الْأَسْمِيَة — სახელადი (ნომინალი) წინადადება

الْجُمْلَة الشَّرْطِيَّة — პირობითი წინადადება

الْجُمْلَةُ أَلْحَالِيَّةُ — ვითარების გარემოებითი დამოკიდებული წინადადება

الْجُمْلَةُ أَلْفِعْلِيَّةُ — ზმნური (ვერბალი) წინადადება

الْجُمْلَةُ ذَاتُ أَلْوَجْهَيْنِ — ორასპექტიანი წინადადება

الْجِنْسُ — სქესი

الْجَوَابُ — აპოდოზისი, შედეგობითი (მთავარი) ნაწილი პირობით-შედეგობით წინადადებაში

أَجَوَفٌ — ე.წ. ცარიელი ზმნა (R_2 = სუსტი თანხმოვანი.)

الْحَرْفُ

— 1) ასო; 2) ნაწილაკი;
3) ბგერა, თანხმოვანი

حُرُوفُ الْعَطْفِ

— მაერთებელი კავშირები

الْحُرُوفُ أَلْأَبْجَدِيَّةُ

— ანბანი

حُرُوفُ أَلْجَرِّ

— ნათესაობით ბრუნვაში მმარ-თველი ნაწილაკები

الْحُرُوفُ أَلْسَاكِنَةُ / الْحُرُوفُ أَلصَّامِيَّةُ

— თანხმოვნები

الْحُرُوفُ أَلشَّمْسِيَّةُ

— „შის“ თანხმოვნები, რომლებიც ასიმილირდებიან არტიკლის ლ-სთან

الْحُرُوفُ أَلْقَمَرِيَّةُ

— „მთვარის“ თანხმოვნები, რომლებიც არ ასიმილირდებიან არტიკლის ლ-სთან

حُرُوفُ أَلْعِلَّةِ

— სუსტი თანხმოვნები

الْحُرُوفُ أَلْمَتَحَرِّكَةُ / الْحُرُوفُ أَلْمُصَوِّتَةُ

— ხმოვნები

الْحَرَكَةُ — 1) მოკლე ხმოვანი; 2) მოკლე ხმოვნის ნიშანი

الْحَاضِرُ — აწმყო დრო

الْحَالُ

— 1) ვითარების გამომხატველი ბრალდ. ბრუნვა;
2) მიახლ.: ვითარების გარემოება

الْخَبَرُ

— სახელადი წინადადების შემასმენელი (პრედიკატი)

- خَبَرَ كَانَ — სახელადი ნანილი (პრედიკატივი) كَانَ ზმნასთან
- الخَفَضَ — 1) ნათესაობითი ბრუნვა;
2) ნათესაობითი ბრუნვის დაბოლოება -ი.
- خُصَّاسِي — ხუთთანხმოვნიანი
- الْمَنْكُر — მამრ. სქესი
- رُبَاعِي — ოთხთანხმოვნიანი
- الرَّفْعَ — 1) სახელობითი ბრუნვა; 2) თხრობითი კილო
- مَرْقُوعَ — 1) სახელი სახელობით ბრუნვაში;
2) ზმნა თხრობით კილოში
- سَمَاعِي — ანალოგიის არ მქონე, არატრადიციული ფორმა, გამონაკლისი საერთო წესიდან, პრაქტიკაში დამკვიდრებული სასაუბრო ფორმა
- إِسْم — სახელი
- إِسْمُ آِلَةٍ — იარალისა და ჭურჭლის სახელი
- إِسْمُ الْإِشَارَةِ — ჩვენებითი ნაცვალსახელი
- إِسْمُ التَّصْنِيفِ — კნინობითი სახელი
- إِسْمُ التَّفْضِيلِ — ელატივი
- إِسْمُ الْجَمْعِ — კრებითი სახელი
- إِسْمُ الْجُرْفَةِ — პროფესიის სახელი
- الاسْمُ الظَّاهِر — არსებითი ან ზედსართავი სახელი, განსხვავებით ნაცვალსახელისგან
- إِسْمُ الْعَدَدِ — რიცხვითი სახელი
- إِسْمُ الْفَاعِلِ — მოქმედებითი გვარის მიმღეობა
- إِسْمُ كَانَ — كَانَ ზმნის ქვემდებარე -სუბიექტი
- إِسْمُ الْمَفْعُولِ — ვნებითი გვარის მიმღეობა
- إِسْمُ الْمَكَانِ وَالْزَّمَانِ — ადგილისა და დროის სახელი

الْأَسْمَاءُ الْمُبْهَمَةُ — არადიფერენცირებული, ზოგადი მნიშვნელობის სახე-
ლები (ჩვენებითი და მიმართებითი ნაცვალსახელები)
الْأَسْمَاءُ الْمَوْصُولَةُ — რელატიური კავშირ-ნაცვალსახელები

الْإِسْنَادُ — პრედიკაცია

المُسْنَدُ — პრედიკატი

المُسْنَدُ إِلَيْهِ — სუბიექტი

الشَّرْطُ — პროტაზისი, პირობითი (დაქვემდებარებული) ნაწილი პირო-
ბით-შედეგობით რთულ ქვენწყობილ წინადადებაში

مُشْتَرَكٌ — საერთო სქესის ფორმა

إِسْتِثْقَا — სიტყვათწარმოება, ფორმათა წარმოება

مُشْتَقٌّ — ნაწარმოები, მეორადი ფორმა

المَصْنَدُ — მასდარი

تَصْرِيفٌ — 1) ბრუნვისა და კილოს კატეგორია;
2) ზმნის ცვლილება თემის, პირის, და ა.შ.
მიხედვით

مُنْصَرَفٌ — ფორმაცვალეზადი, სამბრუნვიანი

غَيْرُ مُنْصَرَفٍ / مَمْنُوعٌ مِنَ الصَّرْفِ — ბრუნვის სამი ფორმის არმქონე

أَصَمٌّ — გემინირებული ზმნა (مُضَعَّفٌ)

الصِّيغَةُ — გრამატიკული ფორმა, ყალიბი

صِيغَةُ الْمَجْهُولِ — ვნებითი გვარის ფორმა

المُضَارِعُ — იმპერფექტივი

المُضَارِعُ الْمَرْفُوعُ — თხრობითი კილო

المُضَارِعُ الْمَنْصُوبُ — კავშირებითი კილო

المُضَارِعُ الْمَجْزُوم — პირობითი კილო

الضَّمِير — პირის ნაცვალსახელი

لَنْ ، لَعَلَّ ، لَكِنَّ ، إِنْ ، أَنْ — სთან დაკავშირებული ნაცვალსახ. სუფიქსი **لُ** , რომელიც ბრუნვაში, სქესსა და რიცხვში არ შეეთანხმება მომდევნო წევრებს, არ ითარგმნება და მიემართება ფრაზას, რომელიც მას მოსდევს.

الضَّمِيرُ الْمُتَّصِل — ნაცვალსახელური სუფიქსი

إِضَافَةٌ — Status constructus, იდაფა

المُضَاف — Status constructus -ის I წევრი

المُضَاف إِلَيْهِ — Status constructus -ის II წევრი

الظَّرْف — 1) ზმნიზედა; 2) გარემოება

ظَرْفُ الزَّمَان — 1) დროის ზმნიზედა; 2) დროის გარემოება

ظَرْفُ الْمَكَان — 1) ადგილის ზმნიზედა; 2) ადგილის გარემოება

تَعَجُّبٌ — გაოცების გამოხატვა; ექსკლამატიური წინადადება

العَدَد — რიცხვი

تَعَدٍّ / تَعْدِيَّة — გარდამავლობა (ზმნის)

مُتَعَدٍّ — გარდამავალი

غَيْرُ مُتَعَدٍّ — გარდაუვალი

إِعْرَابٌ — მიახლ. ფლექსია; ბრუნვის კატეგორია სახელებში, კილოსი – ზმნებში

تَعْرِيفٌ — განსაზღვრულობა

تَعْرِفٌ — სახელის განსაზღვრული მდგომარეობა

مَعْرِفَةٌ — განსაზღვრული სახელი

- مُعْرِف — განსაზღვრული ალ არტიკლით
- مُعْتَل — სუსტი (ძირი, ზმნა)
- إِعْمَال / عَمَل — მართვა
- العَائِد — უკუქცევითი ნაცვალსახელი
- المُفْرَد — 1) მხოლობითი რიცხვი; 2) ცალკეული სიტყვა
- الْفَاعِل — 1) სუბიექტი; 2) ზმნური წინადადების ქვემ-
დებარე
- الفِعْل — ზმნა
- الفِعْلُ الناقِص — საკუთრივ სუსტი, ნაკლული ზმნა
- المَفْعُول — 1) დამატება; 2) ვნებითი გვარის მიმღეობა
- المَفْعُولُ الْمُطْلَق — შინაგანი ანუ აბსოლუტური ობიექტი
- المَفْعُولُ لِأَجْلِهِ — მოქმედების მიზეზის აღმნიშვნელი ბრალდე-
ბითი ბრუნვა (აკუზატივი)
- المَفْعُولُ مَعَهُ — თანაობის გამომხატველი ბრალდებითი
ბრუნვა
- اسْتِفْهَام — კითხვა, შეკითხვა
- اسْتِقْبَال — მომავალი დრო
- المُسْتَقْبَل — მომავალი დრო
- تَقْدِير — 1) სიტყვათა რიგი; 2) სიტყვათა რიგის სიღრმისეული და ზე-
დაპირული სტრუქტურების შეფარდება; 3) სიტყვათა გავრცელე-
ბული (ჩვეულებრივი) რიგი
- تَقْدِيرِي — 1) ვირტუალური; 2) მორფოლოგიური გამოხატულების არმქო-
ნე
- تَمْيِيز — 1) განკერძოება; 2) განკერძოებული დამატების ბრალდებითი
ბრუნვა

- القِيَّاس — 1) ანალოგია; 2) ზოგადი, გავრცელებული წესი
- الكلام — მეტყველება
- مُكَلِّم — 1 პირი
- الكُنْيَة — მამის ან ძის სახელი
- لازم — გარდაუვალი
- اللفظ — 1) გამოთქმა; 2) გრამატიკული შინაარსის ბგერითი ექვივალენ-
ტი
- لفظي — სიტყვიერად ან მორფოლოგიურად გამოხატული
- الماضي — ნამყო დრო
- النِّدَاء — მიმართვა, ვოკატივი
- المُنَادَى — მიმართვის ობიექტი (სახელი)
- النَّسْبَة — წარმომავლობის (სადაურობის) აღმნიშვნელი სახელი;
- النَّسْبَةُ الْمُؤَنَّنَةُ — აბსტრაქტული სახელი
- النَّصَب — 1) ბრალდებითი ბრუნვა; 2) კავშირებითი კილო
- مَنْصُوب — 1) სახელი ბრალდებით ბრუნვაში;
2) ზმნა კავშირებით კილოში
- النَّعْت — 1) ზედსართავი სახელი; 2) განსაზღვრება;
3) ატრიბუტული დანართი
- نَفْيُ الْجِنْسِ — სრული, აბსოლუტური უარყოფა
- مُنْكَرٌ — სახელი განუსაზღვრელ მდგომარეობაში
- النَّهْي — აკრძალვა

التنوين — თენვინი, ნუნაცია, განუსაზღვრელი მდგომარეობის სუფიქსი
- 6.

وَإِلَى الْمَعِيَّةِ — თანაობის გამოშვებული კავშირი

غَيْرُ مُوجِبٍ — უარყოფითი

الصفة — განსაზღვრული ნეერის მსაზღვრელი რელატიური წინადადება

الوصلة — ვაჭლა — ალიქის ნაუკითხაობის და წინამავალ სიტყვასთან
შერწყმით ნაკითხვის წიშანი სიტყვის დასაწყისში

الصلة — განუსაზღვრელი ნეერის მსაზღვრელი რელატიური წინადადება

ტიქსტი I:

طبيعة اللغة

لقد عَرَفَ اللُّغَوِيُّ أَعْرَبِيَّ *إِبْنُ جَنِّي* (المتوفى 392 هـ) اللغة بـ*يَعْيَارِيَّه* : >> حَذَّ اللغة أصوات يُعَبَّرُ بها كل قوم عن أغراضهم << . وهذا التعبير يتضمنُ العناصرَ الأساسيةَ لتعريفِ اللغة . ويتفق مع كثير من التعريفاتِ الحديثةِ للغة ، وهو يوضح الطبيعيةَ الصوتيةَ للغة ويؤكد أن اللغة أصوات ، وهو بهذا يستبعدُ خطأً الشائعَ الذي يتَوَهَّمُ أن اللغةَ في جوهرها ظاهرةٌ مكتوبة . ويوضح تعريف *إِبْنِ جَنِّي* طبيعةَ اللغة من جانب ووظيفتها من الجانبِ الآخر .

وتوضحُ التعريفاتُ الحديثةُ للغة أولاً وقبل كل شيء أن اللغةَ نظام من الرُّمُوزِ ، ومعنى هذا أن اللغةَ هي رُمُوزٌ تُكُونُ نظاماً متكاملًا . واللغة أكثرُ نُظْمَ الرُّمُوزِ التي يتعامل بها الإنسانُ تركيباً وتَعْقِيداً ، فإشاراتُ الرُّمُوزِ ضوئيةٌ ، ولكنها محدودةٌ وبسيطةٌ . والإشاراتُ الضوئيةُ الصادرة من ألسِنَتِ وأعلامِ الجيوشِ والفرقِ الرياضيةِ رُمُوزٌ بسيطةٌ أيضاً . أما الأصْئِخَاتُ التي تُطَلِّقُها الحيواناتُ بأنواعِها ولا سيما الطيورُ فإنها أيضاً محدودةٌ وبسيطةٌ . ولكن الإنسانَ وَحْدَهُ يتعاملُ باللغةِ التي تقوم على عدد من الرُّمُوزِ ولكنها تُكُونُ نظاماً مُركَّباً ومُعَقَّداً . الأصواتُ التي تصدرُ عن أعضاء النُطْقِ عند الإنسانِ محدودةٌ نسبياً ، واللغاتُ تشترك في كثير من الأصواتِ ، وأكثر اللغاتِ الإنسانيةِ تَستَخدِمُ عدداً من الأصواتِ يَقِلُّ عن أربعين صوتاً تُكُونُ آلافَ الكلماتِ في اللغة الواحدة ، وتُخَذُّ هذه الكلماتُ عدَّةَ ترتيباتٍ مُتَعَارَفٍ عليها في ألبينة اللغوية فتُكُونُ ملايينَ أَجْمَلِ ، وتُعَبَّرُ بذلك عن الفكرِ الإنسانيِّ . ولذا فاللغةُ الإنسانيةُ تختلف عن نُظْمِ الاتِّصالِ البسيطةِ الأخرى الموجودة عند الإنسانِ وعند الحيوانِ .

إن الرُّمُوزَ اللغويةَ لا تحملُ قيمةَ ذاتيةَ طبيعية تَرْتَبُطُها بمدلولها في الواقعِ الخارجيِّ ومعنى هذا أن قيمةَ هذه الرُّمُوزِ اللغويةِ تقوم على العُرفِ أي تقوم على

ذلك الاتفاق. ألكائن بين الأطراف التي تستخدمها في التعامل . ولذا فالرموز اللغوية وسائل اتصال في إطار الجماعة اللغوية الواحدة . تقوم عملية الكلام على وجود استخدام هذه الرموز. اللغوية المركبة بقيمتها العرفية ، وبعبارة أخرى هناك اتفاق على ترجمة هذه الرموز في العقل إلى دلالاتها التي يغييها المتحدث أو الكاتب فيفهمها المستمع أو القارئ .

საგარეო 250

უძველესი მეცნიერების ტექსტის მიხედვით:

وَضَحَّ لتعريفات الحديثة للغة ومن هو اللغوي العربي من القرون. الوُسْطَى الذي يقربُ بعبارةٍ إلى هذه التعريفات ؟
ما أهمية الأصوات للغة ؟ هل المفهومُ أšanع أن اللغة في جوهرها ظاهرة مكتوبة إعتبار صحيح ؟
هل اللغة عبارة عن رموز تكونُ نظامًا متكاملًا ؟
ما هو أكثر نظمِ الرموز التي يتعامل بها الإنسان تركيبًا وتَعْقِيدًا ؟
ما هي الرموز البسيطة التي نعرفها ونَتعامل بها في البيئة المُحيطة بنا ؟
كيف تكونُ الأصوات التي تصدُر عن أعضاء النطق عند الإنسان نظامَ لغة وتعبّر بذلك عن أفكار الإنسان ؟
هل الرموزُ اللغوية وسائل اتصال في إطار الجماعة اللغوية الواحدة أم إنها مشتركة في كثير من اللغات ؟

II : اللغوي :

علمُ اللغة : مجالاته ومناهجُه

علمُ اللغة في أبسط تعريفاته هو دراسةُ اللغة على نحو علمي ، ويغني هذا التعريف أن الدراسات اللغوية موضوعية وليست إنشائية ذاتية . وقد أدت هذه الموضوعية المنتشودة إلى استقرار كثير من الحقائق وتكون كثير من المناهج وخلق مناخ علمي يتيح لذي اللغويين ، في كل أنحاء العالم ، المتخصصين في مختلف اللغات درجة عالية في التعاون وتبادل الخبره .

مجالات علم اللغة الحديث :

الأصوات وبناء الكلمة وبناء الجملة والدلالة .

وهذا التقسيم ينطبق من الوحدات الصغيرة في اللغة إلى الوحدات الأكبر. ترتيب هذه المجالات : الأصوات وبناء الكلمة وبناء الجملة والدلالة ، على هذا النحو متفق عليه عند كثير من اللغويين المحدثين والمعاصرين وهو ترتيب مخالف لما كان عند سيبويه وجمهور من النحاة العرب ، فقد أنطلقوا من قضية الجملة والإغراب إلى قضية الأبنية الصرفية إلى قضية الأصوات ، أي من الوحدات الأكبر إلى الوحدات الأصغر. وقد ظهرت في السنوات الأخيرة اتجاهات عند بعض اللغويين الأمريكيين والأوروبيين تنطلق في التحليل اللغوي من الوحدات الكبيرة إلى الوحدات

الأصغر ، ولذا فهي تبدأ - أيضاً - بتحليل الجملة وتنتهي بالتحليل الصوتي .

مناهج علم اللغة الحديث :

عرف علم اللغة الحديث منذ نشأته في القرن التاسع عشر إلى اليوم عدة مناهج ،

هي على الترتيب :

علم اللغة المقارن وعلم اللغة الوصفي وعلم اللغة التاريخي وعلم اللغة التقابلي .

يتناول علم اللغة المقارن مجموعة لغات تنتمي إلى أسرة لغوية واحدة بالدراسة المقارنة . وعلم اللغة المقارن أقدم مناهج علم اللغة الحديث، وبه بدأ البحث اللغوي عصر ازدهارها في القرن التاسع عشر. يعتمد البحث المقارن على وجود تصنيف واضح للغات إلى أسر لغوية .

يتناول علم اللغة الوصفي بالدراسة العلمية لغة واحدة أو لهجة واحدة في زمن بعينه ومكان بعينه. ومعنى هذا أن علم اللغة الوصفي يبحث المستوى اللغوي الواحد . يبحث علم اللغة التاريخي تطوّر اللغة الواحدة عبر القرون، أو بمعنى أدقّ التغيّر في اللغة الواحدة على مدى الزمن . هناك مجالات كثيرة للبحث اللغوي التاريخي، فالتاريخ اللغوي بأبعاده الكاملة من شأنه أن يغطي صورة واضحة لتاريخ الحياة اللغوية . التاريخ اللغوي يتناول دراسة التغيّر في البنية اللغوية ويبحث التغيّر في مستويات الاستخدام .

علم اللغة التقابلي أحدث فروع علم اللغة ، نشأ بعد الحرب العالمية الثانية . موضوع علم اللغة التقابلي هو المقابلة بين نظامين لغويين مختلفين ، هما بالتحديد النظام اللغوي للغة الأولى (<<اللغة الأم>>) والنظام اللغوي للغة المنشودة (اللغة التي يراد تعلّمها أي اللغة الأجنبية غير <<اللغة الأم>>) سواء أكانتا هاتان اللغتان من أسرة لغوية واحدة أو من أسرتين مختلفتين .

ولا يقتصر البحث اللغوي التقابلي على دراسة الفروق بين لغتين إثنيتين فيمكن أيضاً أن يكون بين لهجة محلية واللغة الفصحى المنشودة .

საფარგოში 251

უძველესი შვილობილი სიტყვების მიხედვით:

ما هو أبسط تعريفات علم اللغة ؟

هل علم اللغة دراسة موضوعية ؟ وهل اللغويون المتخصصون في مختلف

اللغات بحاجة إلى التعاون وتبادل الخبرة ؟

ما هي مجالات علم اللغة الحديث ؟

ترتيب هذه المجالات من الوحدات الصغيرة في اللغة إلى الوحدات الأكبر أو بالعكس ؟

ما هي مناهج علم اللغة الحديث ؟

فيم يبحث علم اللغة المقارن ؟

ماذا يتناول علم اللغة الوصفي ؟

ماذا يدرس علم اللغة التاريخي ؟

ما هو أحدث فروع علم اللغة ؟ ومتي نشأ ؟ وما موضوعه ؟

حكاية

رَكِبَ نَحْوَيَ سَفِينَةٍ فَقَالَ لِلْمَلَّاحِ : أَتَعْرِفُ أَلْتَحَوْ ؟ قَالَ : لَا . قَالَ : ذَهَبَ نَصْفَ عُمْرِكَ . فَهَاجَتِ أَلْرِيحُ وَأَضْطَرَبَتِ السَّفِينَةُ فَقَالَ أَلْمَلَّاحُ : أَتَعْرِفُ أَلْسَبَاحَةَ ؟ قَالَ : لَا . قَالَ : ذَهَبَ كُلُّ عُمْرِكَ .

III : ١١١

اللغات السامية

يُضْمُ الْفَرَعُ السَّامِيُّ مِنَ اللُّغَاتِ الْأَفْرَاسِيَوِيَّةِ عِدَّةً مِنَ اللُّغَاتِ الْقَدِيمَةِ وَالْحَدِيثَةِ الَّتِي لَهَا دَوْرٌ وَاضِحٌ فِي الْحَضَارَةِ الْإِنْسَانِيَّةِ . وَتُعَدُّ اللُّغَاتُ السَّامِيَّةُ مِنْ أَقْدَمِ اللُّغَاتِ الْإِنْسَانِيَّةِ الَّتِي وَصَلَتْ إِلَيْنَا مَدُونَةٌ . فَاللُّغَةُ الْأَكَادِيَّةُ فِي أَرْضِ أَنْهَرَيْنِ قَدْ دُونَتْ مِنْذُ 2500 سَنَةٍ ق. م. وَهِيَ بِهَذَا مِنْ أَقْدَمِ اللُّغَاتِ الْمَدُونَةِ . وَقَدْ وَصَلَتْ إِلَيْنَا نَصُوصُ مَدُونَةٍ بِلُغَاتِ سَامِيَّةٍ مُخْتَلَفَةٍ مِنْذُ هَذَا التَّارِيخِ . الْمُبَكَّرُ وَغَبَرُ حَوَالِي خَمْسَةِ وَأَرْبَعِينَ قَرْنًا . كَمَا يَعْرِفُ الْعَالَمُ الْحَدِيثُ عِدَّةَ لُغَاتِ سَامِيَّةٍ حَيَّةٍ ، أَمَّهَا الْعَرَبِيَّةُ وَالْأَمْهَرِيَّةُ وَمِنْهَا الْعَبْرِيَّةُ الْحَدِيثَةُ وَاللُّهْجَاتُ الْأَرَامِيَّةُ الْحَدِيثَةُ وَالْمَهْرِيَّةُ وَالتَّجْرِيَّةُ وَالتَّجْرِينِيَّةُ . وَكُلُّ هَذِهِ اللُّغَاتِ قَدْ نَشَأَتْ غَبَرَ مَرَاجِلَ مِنَ التَّغْيِيرِ عَنْ لُغَةٍ وَاحِدَةٍ مُشْتَرَكَةٍ لَمْ تَصِلْ نَصُوصُ مِنْهَا ، وَهِيَ اللُّغَةُ الَّتِي يُسَمِّيَهَا أَلْبَاحِثُونَ بِأَسْمِ اللُّغَةِ السَّامِيَّةِ الْأُولَى . وَهَنَّا أَقْرَاحَ بِتَعْدِيلِ تَسْمِيَّتِهَا إِلَى *اللُّغَاتِ الْعَرُوبِيَّةِ* .

الخصائص المشتركة في اللغات السامية :

تَنَفَّقُ اللُّغَاتُ السَّامِيَّةُ فِي مَجْمُوعَةٍ مِنَ الْخَصَائِصِ الْأَصَوْتِيَّةِ وَالْصَّرْفِيَّةِ وَالنَّحْوِيَّةِ وَالْأَدْلَالِيَّةِ . وَتُظْهِرُ هَذِهِ الْخَصَائِصُ بِشَكْلِ أَوْضَحٍ فِي اللُّغَاتِ السَّامِيَّةِ الْقَدِيمَةِ ، وَيُمْكِنُ تَفْسِيرُ أَيِّ خُرُوجٍ عَنْ هَذِهِ السَّمَاتِ الْمُشْتَرَكَةِ فِي آيَةٍ لُغَةٍ مُفْرَدَةٍ بِأَنَّهَا خَالَفتْ بَاقِيَ لُغَاتِ أَلْأَسْرَةِ السَّامِيَّةِ فِي أَحَدِ الْجَوَانِبِ الْمَذْكُورَةِ .

أهم هذه الخصائص المشتركة في اللغات السامية ما يأتي :

- نَجَدُ فِي اللُّغَاتِ السَّامِيَّةِ مَجْمُوعَةُ أَصْوَاتِ الْحَلْقِ : الْعَيْنُ وَالْحَاءُ وَالْغَيْنُ وَالْخَاءُ وَالْهَاءُ وَالْهَمْزَةُ . وَهَذِهِ الْمَجْمُوعَةُ مَوْجُودَةٌ فِي شَكْلِهَا الْكَامِلِ فِي اللُّغَةِ الْعَرَبِيَّةِ . وَقَدْ حَدِثَتْ لَهَا بَعْضُ تَغْيِيرَاتٍ فِي عِدَدٍ مِنَ اللُّغَاتِ السَّامِيَّةِ أَدَّتْ إِلَى تَدَاخُلِ بَعْضِ هَذِهِ الْأَصْوَاتِ ، وَهَذَا وَاضِحٌ مِثْلًا فِي اللُّغَةِ الْعَبْرِيَّةِ إِذْ حَلَّ فِيهَا صَوْتُ الْعَيْنِ مَحَلَّ صَوْتَيْنِ اثْنَيْنِ هُمَا الْعَيْنُ وَالْغَيْنُ .

- تَوْجَدُ فِي اللُّغَاتِ السَّامِيَّةِ مَجْمُوعَةُ أَصْوَاتِ مُطَبِّقَةٍ هِيَ الْأَصَادُ وَالطَّاءُ وَالضَّادُ وَالْظَّاءُ . وَقَدْ عُرِفَتْ أَللُّغَةُ السَّامِيَّةِ الْأَمُّ هَذِهِ الْأَصْوَاتِ الْمُطَبِّقَةِ عَلَى نَحْوِ وَجُودِهَا فِي الْعَرَبِيَّةِ . أَمَّا فِي اللُّغَاتِ السَّامِيَّةِ الْأُخْرَى فَتَوْجَدُ أَصْوَاتُ الْإِطْبَاقِ بَعْدَ أَقَلِّ ، فَالْعَبْرِيَّةُ مِثْلًا تَعْرِفُ صَوْتَ الْأَصَادِ مُقَابِلًا لِثَلَاثَةِ أَصْوَاتٍ عَرَبِيَّةٍ هِيَ الْأَصَادُ وَالضَّادُ وَالْظَّاءُ .

- يَقُومُ بِنَاءُ الْكَلِمَةِ فِي اللُّغَاتِ السَّامِيَّةِ عَلَى أُسَاسِ الصَّوَامِتِ وَالْوُزْنِ . وَمَعْنَى هَذَا أَنَّ الْمَعْنَى الْأَسَاسِيَّ يَرْتَبِطُ بِالصَّوَامِتِ ، فَالْكَلِمَاتُ : كَتَبَ وَمَكْتُوبٌ وَكُتِبَتْ يَرْتَبِطُ مَعْنَاهَا

الأساسي بالكاف والتاء والياء . أما الوزن مثل وزن فاعل فيحدّد المعنى الدقيق للكلمة بأن يدلّ مثلاً على من قام بالفعل، وعلى هذا تتّفق الكلمات : كاتب ، ضارب ، عامل ، لاتّفاق وزنها .

- تُصنّف الصيغ في اللغات السامية من ناحية الجنس. النحويّ إلى مذكر ومؤنث، ومن ناحية العدد إلى مفرد ومتى وجمع . أمّا من ناحية النهايات الإعرابية فاللغات السامية القديمة عرفت التمييز بين ثلاث حالات في إعراب الاسم ، فهناك نهاية للمرفوع وأخرى للمنصوب وثالثة للمجرور ، ويتّضح هذا بصفة خاصة في الأكادية والعربية .

- وهناك عدد كبير من المفردات الأساسية المشتركة في كلّ اللغات السامية ، ويمكن تقسيم هذه المفردات إلى المجموعات التالية :

- ألفاظ خاصة بجسم الإنسان (رأس ، عين ، يد ، رجل ، شعر).
- ألفاظ خاصة بالنبات والحيوان (قمح ، سنبلّة ، كلب ، ذنب).
- بعض الأفعال الأساسية (ولد ، مات ، قام ، زرع).
- الأعداد الأساسية (من اثنين حتى عشرة) .
- حروف الجرّ الأساسية (من ، على ، في).

ووفق هذا فإنه من الممكن للباحث في اللغات السامية تعرف الموادّ اللغوية المشتركة في كلّ هذه اللغات ، والتي قامت اللغات السامية المختلفة بالإفادة منها لتكوين كلماتها الكثيرة المتحددة . ولا شك أن درجة التقارب بين اللغات السامية المختلفة تجعلها تشكّل فرعاً واحداً في إطار الأسرة الأفروآسيوية .

საგარეო 252

უძველესი შვეიცარიის მიხედვით:

أيّ اللغات يضمّ الفرع السامي من اللغات الأفروآسيوية ؟

ما هي أقدم اللغات الإنسانية التي وصلت إلينا مدوّنة ؟

ما هي اللغات السامية الحيّة التي يعرفها العالم الحديث ؟ ما هي أهمّها ؟

ما هي الخصائص المشتركة في اللغات السامية ؟

في أيّ اللغات تظهر هذه الخصائص بشكل أوضح ؟

علامّ يقوم بناء الكلمة في اللغات السامية ؟

كيف تُصنّف الصيغ في اللغات السامية ؟

هل هناك عدد من المفردات الأساسية المشتركة في كلّ اللغات السامية وإلى أيّ

مجموعات يمكن تقسيمها ؟

هل درجة التقارب بين اللغات السامية المختلفة عالية وتجعلها تشكّل فرعاً واحداً

في إطار الأسرة الأفروآسيوية ؟

المخاطر الزلزالية

رُبَّمَا تَمِيدُ الْأَرْضُ تَحْتَ أَقْدَامِ مَلَايِينِ الْبَرِيطَانِيِّينَ عَلَى حِينِ غِرَّةٍ وَبِصُورَةٍ لَمْ يَتَوَقَّعُوهَا عَلَى الْإِطْلَاقِ ... هَذَا مَا تَوَصَّلْتَ إِلَيْهِ دِرَاسَةً جِئُولُوجِيَةً أَظْهَرَتْ أَنَّ الْجُزُرَ الْبَرِيطَانِيَّةَ تَعَرَّضَتْ لِزَلَزَلٍ كَثِيرٍ يَزِيدُ عَدَدُهَا عَمَّا هُوَ مَعْرُوفٌ لَدَى الْعَامَّةِ ، وَأَنَّ عِدَّةَ مَنَاطِقٍ بَرِيطَانِيَّةٍ مَأْهُولَةٍ بَاتَتْ غُرْضَةً لِهَزَّاتٍ مُتَمَرَّةٍ ، حَانَ وَقْتُ حُدُوثِهَا .

وَيُظْهِرُ التَّقْرِيرُ الْأَصْدَارُ عَنْ الْهَيْئَةِ الْبَرِيطَانِيَّةِ لِلْمَسْحِ الْجِئُولُوجِيِّ أَنَّ الْمَقْهُومَ الشَّائِعَ لَدَى الْبَرِيطَانِيِّينَ فِي أَنَّ بِلَادَهُمْ غَيْرُ مَعْرُضَةٍ لِلزَّلَازِلِ هُوَ مَقْهُومٌ خَطَأٌ ، لِأَنَّ بَرِيطَانِيَا تَتَعَرَّضُ سَنَوِيًّا إِلَى 300 هَزَّةٍ صَغِيرَةٍ ، نَاهِيكَ عَنْ الْهَزَّاتِ الْكَبِيرَةِ الَّتِي تَخْذُثُ كُلَّ عَقْدٍ عَلَى الْأَقْلَى . طَبَقًا لِمَا أَوْزَدَهُ رَئِيسُ قِسْمِ الْمَخَاطِرِ الزَّلْزَالِيَّةِ فِي هَيْئَةِ الْمَسْحِ الْجِئُولُوجِيِّ فَإِنَّ لَنْدُنَ وَمِنْطَقَةَ جَنُوبِ شَرْقِ إِنْجِلِيتْرَا مُهْدَدَتَانِ كَذَلِكَ بِالْخَطَرِ الْكَامِجِ عَنْ الصَّدْعِ الْمُمْتَدِّ اسْفَلَ مَضَاقِقِ دُوفِرِ .

وَيُغْتَبَرُ هَذَا الصَّدْعُ مَسْؤُولًا عَنْ الْهَزَّاتِ الْأَضْخَمَةِ الَّتِي تَخْذُثُ فِي فتراتٍ مُنْتَظِمَةٍ وَتَزِيدُ قُوَّتَهَا عَلَى خَمْسِ دَرَجَاتٍ بِمِقْيَاسِ رِيخْتِر . وَقَدْ تَوَصَّلَتْ الْهَيْئَةُ الْبَرِيطَانِيَّةُ لِلْمَسْحِ الْجِئُولُوجِيِّ إِلَى هَذِهِ النَتَاجِ . اسْتِنَادًا إِلَى دِرَاسَةٍ اسْتَمَرَّتْ ثَلَاثَ سَنَوَاتٍ ، لِلسَّجَلَاتِ الْتَارِيخِيَّةِ الْبَرِيطَانِيَّةِ لِلْقُرُونِ الْأَمَاضِيَةِ . وَتَقَدَّمَ هَذِهِ الدِّرَاسَةُ دَعْمًا لَوُجْهَةٍ النَّظَرِ الَّتِي يَطْرَحُهَا أَلْعَدِيدُ مِنْ عُلَمَاءِ الْجِئُولُوجِيَا حَوْلَ إِهْمَالِ الْجِهَاتِ الْمَسْؤُولَةِ فِي بَرِيطَانِيَا لِقَضِيَّةِ الزَّلَازِلِ وَعَدَمِ اهْتِمَامِهَا بِاتِّخَاذِ الْأَجْرَاءَاتِ الْوَقَائِيَّةِ الْمُنَاسِبَةِ .

وَمِمَّا يَدْعُمُ هَذَا الطَّرْحَ ، إِنَّ التَّقْنِيَّاتِ الْجِئُولُوجِيَّةَ الْحَدِيثَةَ كَشَفَتْ عَنْ وُجُودِ تَصَدُّعَاتٍ لَمْ تَكُنْ مَعْرُوفَةً سَابِقًا ، فِي الطَّبَقَةِ الصَّخْرِيَّةِ الْعَمِيقَةِ اسْفَلَ الْجُزُرِ الْبَرِيطَانِيَّةِ وَالْبَحَارِ الْمُحِيطَةِ بِهَا .

فَإِنَّ هَيْئَةَ الْمَسْحِ الْجِئُولُوجِيِّ اثْبَتَتْ إِمْكَانِيَّةَ حُدُوثِ زَلَزَلٍ عَنِيفَةٍ إِذْ تَضَمَّنَتْ قَائِمَةً مِنَ الزَّلَزَلِ الْبَرِيطَانِيَّةِ الَّتِي دَرَسَتْهَا الْهَيْئَةُ 70 زَلَزَلًا عَلَى دَرَجَةٍ مِنْ الْقُوَّةِ الْكَافِيَةِ لِتَذْمِيرِ أَيِّ مَدِينَةٍ تَقَعُ فِي مَرْكَزِ الْهَزَّةِ الزَّلْزَالِيَّةِ . وَتَبَيَّنَ طَبَقًا لِلْمَسْحِ الْجِئُولُوجِيِّ أَنَّ مُعْظَمَ الْمَنَاطِقِ الْبَرِيطَانِيَّةِ ذَاتُ نَشَاطٍ زَلْزَالِيٍّ وَأُظْهِرَتْ الدِّرَاسَةُ أَنَّ هُنَاكَ نَمَطًا مُنْتَظِمًا مِنَ الزَّلَزَلِ يُصِيبُ هَذِهِ الْمَنَاطِقَ مَرَّةً كُلَّ 80 عَامًا .

სადაგეო 253

უპასუხეთ შეკითხვებს გეოლოგიის მიხედვით:

إِلَامَ تَوَصَّلْتَ الدِّرَاسَةَ الْجِئُولُوجِيَّةَ ؟ هَلْ مِنَ الْمَتَوَقَّعِ هَزَّاتٌ مُتَمَرَّةٌ فِي الْجُزُرِ الْبَرِيطَانِيَّةِ ؟

مَاذَا أَوْضَحَ التَّقْرِيرُ الْأَصْدَارُ عَنْ الْهَيْئَةِ الْبَرِيطَانِيَّةِ لِلْمَسْحِ الْجِئُولُوجِيِّ ؟

أي من المناطق البريطانية مهددة بالخطر ؟
 ماذا أكدت الدراسة المستمدة من السجلات التاريخية البريطانية للقرن الماضي ؟
 هل موقف إهمال الجهات المسؤولة في بريطانيا لقضية الزلازل وعدم اهتمامها
 باتخاذ الإجراءات الوقائية موقف صحيح ؟
 عم كشفت التفتيات الجيولوجية الحديثة ؟
 هل إمكانية حدوث زلازل عنيفة مثبتة ؟
 هل أظهرت الدراسة الجيولوجية أن هناك نمطا منتظما من الزلازل يصيب
 المناطق البريطانية ؟ وكم مرة يصيبها ؟

٧: ٧٧٧٧٧٧

النشرة الجوية

أمطار ورياح وانربة على السواحل والقاهرة
 إغلاق بوغاز الإسكندرية وميناء السويس وبعض الطرق

تعرضت أيلاد أمس لأمطار ورياح وعواصف وانربة وموجة باردة بسبب
 منخفض جوي قادم من أوربا ، تساقطت الأمطار على السواحل الشمالية والوجه
 البحري والقاهرة وأدى سوء الأحوال الجوية إلى إغلاق بوغاز الإسكندرية وميناء
 السويس وبعض الطرق ...

أكد خبراء الأرصاد الجوية أن الموجة الباردة مستمرة إلى اليوم وقد
 نشطت الرياح ووصلت سرعتها إلى 37 كيلو مترا في الساعة مما أدى إلى
 ضعف مدى الرؤية الأفقية في الأماكن المكشوفة . وقد ارتفع الموج إلى 3 أمتار
 ونصف متر وقد أغلق بوغاز الإسكندرية وميناء السويس كما ألغيت جميع
 رحلات الصيد بالسفن بالبحر المتوسط .

وقد أدى سوء الأحوال الجوية إلى إغلاق طريق بورسعيد - دمياط وطريق مصر
 - الإسكندرية الصحراوي لبعض الفترات وقد تم تعزيز الخدمات على طول الطرق .
 السريعة استغذا للطراري كما أغلق الطريق الصحراوي الإسماعيلية - القاهرة
 بعض الوقت .

وكانت حركة الطيران في مطار القاهرة عادية ولم تحدث أي تعجيلات أو
 توقف لحركة الطيران ولم تتأثر أي رحلات قادمة إلى المطار بسوء الأحوال
 الجوية .

وقد أدى سوء الأحوال والأمطار إلى تعطل الحركة التجارية في بورسعيد .

موجة من الكوارث الطبيعية في 4 قارات

شهدت 4 قارات في العالم أمس الأول كوارث طبيعية مختلفة شملت
 موجات الصقيع والفيضانات والزلازل بدءا من أمريكا شمالا وجنوبا،

وإلى الجزائر في إفريقيا وإلى تركيا ثم أليابان في آسيا . وأسفرت عن مصرع أكثر من 100 شخص وإصابة المئات وتشريد الآلاف ووقوع خسائر مادية جسيمة . في واشنطن توقفت تماماً جميع مظاهر الحياة اليومية بعد أن اجتاحت العاصمة ثاني عاصفة ثلجية خلال 4 أيام . ارتفعت فيها الثلوج لأكثر من 30 سنتيمتراً وقد أعلنت الحكومة الأمريكية توقف أعمالها أمس . فالتغى الكونجرس لجان الاستماع ، وأجّلت المحكمة العليا جلساتها ومنحت الحكومة 300 ألف من موظفيها عطلة لمدة يوم واحد فيما عدا المناصب الأساسية . وذكرت السلطات أن توقف الحكومة عن العمل سيكلفها نحو 8 ملايين دولار . وحذر خبراء الأرصاد من موجة جديدة من العواصف الثلجية في واشنطن يومي الخميس والجمعة القادمين .

وفي أمريكا اللاتينية أنهمرت السيول وأندفعت الفيضانات في مدن بوليفيا والبرازيل مما أسفرت عن مصرع 65 شخصاً ووصفت بأنها أسوأ فيضانات تشهدها البلاد خلال السنوات العشر الماضية . ففي عاصمة البرازيل إنهمرت الأمطار الغزيرة على المدينة والضواحي حيث لقي أكثر من 45 شخصاً مصرعهم وأندفعت الفيضانات لتغطي الطرق السريعة مما أدى إلى قوضى عارمة في حركة المرور وصفتها الصحف بأنها أسوأ أزمة في تاريخ المدينة . وأدى انقطاع السيول إلى انهيار العديد من المنازل .

وفي جواتيمالا ثار الزلزال الذي يقع على بُعد 25 كيلو متر من العاصمة للمرة الثانية خلال أسبوع واحد وأندفعت حمم وكنل الأحجار انارية على جانبيه وأرتفعت السنة اللهب إلى 40 متراً في الهواء . وحذرت السلطات من أن انفجاراً ثالثاً قد يعرض حياة 125 ألف شخص من القرى المجاورة للخطر الجسيم . وكانت السلطات قد قامت بإجلاء نحو 3 آلاف مواطن يعيشون بالقرب من الجبل .

وفي تركيا ، حيث انخفضت درجة الحرارة منذ بداية الشهر الحالي إلى 20 تحت الصفر في نحو 6 أقاليم وعزلت أنهارات الثلوج أكثر من 2500 قرية شرقي البلاد ، مما أدى إلى مصرع 15 شخصاً . وقد تعطلت حركة المرور على طرق يزيد طولها على ألفي كيلومتر ، وأنتقطع تيار الكهرباء عن بضع مئات من القرى . ومن جهة أخرى ، تعرض الساحل الممتد على المحيط الهادئ في أليابان بالقرب من شرقي طوكيو لزلزال عنيف سجلت قوته بنحو 6 درجات بمقياس ريختر ، ولم تذكر وكالة الأنباء اليابانية أية خسائر مادية بعد .

وفي الجزائر وقعت أمس أول هزة أرضية عيفة بلغت قوتها 5 درجات بمقياس ريختر ، وأسفرت عن مصرع شخص واحد وإصابة 7 وتشريد نحو ألف مواطن .

إِلَامَ تَعَرَّضَتْ أَلْبِلَادُ أَمَسَ بِسَبَبِ الْمُتَخَفِّضِ الْجَوِّيِّ أَلْقَادِمَ مِنْ أَوْرَبَا ؟
 إِلَامَ أَدَّى سُوءُ أَلْأَحْوَالِ الْجَوِّيَّةِ ؟
 إِلَى أَيْ مَدَى وَصَلَتْ سُرْعَةُ الرِّيحِ ؟ وَهَلْ اِنْعَكَسَ ذَلِكَ عَلَى مَدَى الرُّؤْيَةِ أَلْفَقِيَّةِ ؟
 لِمَاذَا اِغْلَقَ بُوَاغَاؤُ الْإِسْكَندَرِيَّةِ وَمِينَاءُ السُّوَيْسِ وَكَذَلِكَ طَرِيقُ بَوْرَسَعِيدٍ - دَمِيَاظَ
 وَطَرِيقُ مِصْرٍ - الْإِسْكَندَرِيَّةِ أَلْصَحْرَاوِيِّ ؟
 لِمَاذَا تَمَّ تَعَزُّيْزُ أَلْخِدْمَاتِ عَلَى طُولِ الطَّرْقِ أَلْسَّرِيَّةِ ؟
 هَلْ حَدَثَتْ آيَةٌ تَغْيِيْلَاتٍ أَوْ تَوَقُّفٍ لِحَرَكَةِ الطَّيْرَانِ ؟
 هَلْ تَعَطَّلَتْ الْحَرَكَةُ أَلتَّجَارِيَّةِ فِي بَوْرَسَعِيدٍ بِسَبَبِ سُوءِ أَلْأَحْوَالِ الْجَوِّيَّةِ وَأَلْأَمْطَارِ ؟
 مَا هِيَ أَلْكَوَارِثُ أَلطَّبِيعِيَّةِ أَلْمُخْتَلِفَةِ أَلَّتِي شَهِدَتْهَا 4 قَارَأَتْ فِي أَلْعَالَمِ أَمَسَ أَلْأَوَّلِ ؟
 عَمَّ اسْتَفَرَّتْ هَذِهِ أَلْكَوَارِثُ ؟
 بِأَيِّ سَبَبٍ تَوَقَّفَتْ جَمِيعُ مَظَاهِرِ أَلْحَيَاةِ أَلْيَوْمِيَّةِ فِي وَاشَنْطُنٍ وَأَعْلَنْتِ أَلْحُكُومَةُ
 أَلْأَمْرِيكِيَّةُ عَطْلَةً لِمَدَّةِ يَوْمٍ وَاحِدٍ ؟
 كَمْ يَكْتَلِفُ أَلْحُكُومَةُ تَوَقُّفَهَا عَنْ أَلْعَمَلِ ؟
 مَا هِيَ تَوَقُّعَاتُ خُبْرَاءِ أَلْأَرْصَادِ ؟
 عَمَّ اسْتَفَرَّتْ أَلْسِّيُولُ وَأَلْفِيضَانَاتُ فِي أَمْرِيكََا أَللَاتِيْنِيَّةِ وَخَاصَّةً فِي عَاصِمَةِ
 أَلْبَرَاذِيلِ ؟
 إِلَامَ أَدَّى ثَوْرُ أَلْبُرْكَانِ فِي جَوَاتِيْمَالَا ؟
 مِمَّ خَزِرَتْ أَلْسُّلْطَاتُ ؟ وَهَلْ تَمَّ إِجْلَاءُ أَلْسَّكَانِ بَعِيدًا عَنْ أَلْبُرْكَانِ ؟
 عَمَّ اسْتَفَرَّ اِنْخِفَاضُ دَرَجَةِ أَلْحَرَارَةِ وَأَنْهِيَارَاتُ أَلثَّلُوجِ فِي تُرْكِيَا ؟
 كَمْ دَرَجَةً سُجِّلَتْ قُوَّةُ أَلزَّلَزَالِ أَلْعَنِيفِ أَلَّذِي تَعَرَّضَ لَهُ أَلْسَّاحِلُ أَلْمُطِّلِ عَلَى
 أَلْمَحِيطِ أَلْهَادِي فِي أَلْيَابَانِ ؟
 عَمَّ اسْتَفَرَّتْ أَلْهَيْزَةُ أَلْأَرْضِيَّةِ أَلْعَنِيفَةِ فِي أَلْجَزَائِرِ ؟

تَنْمِيَّةُ الْمُفْرَدَاتِ

ნაიკითხეთ და თარგმნეთ სახელმძღვანელოს ლექსიკონის გამოყენებით ქვე-
 მოთ მოცემული ტექსტი:

حرائقُ الغابات

أَدَّتْ مَوْجَةُ حَرٍّ وَصَوَاعِقُ إِلَى اِتْدِلَاعِ أَلْحَرَائِقِ فِي غَابَاتِ أَلْإِسْكََا فِي مَنَاطِقِهَا
 أَلدَّاخِلِيَّةِ أَلْجَافَةِ وَمِنْ ضَمَنِهَا غَايَةُ تَبْعُدِ حَوَالِي كَلِمٍ وَنَصْفِ تَقْرِيبًا عَنْ أُنَابِيْبِ نَقْلِ
 أَلْنَفِطِ أَلرَّنِيسِيَّةِ مِنْ أَلْإِسْكََا . وَذِكْرُ أَنْ أَكْثَرَ مِنْ أَلْفِ شَخْصٍ سَاهَمُوا فِي مُكَافَحَةِ
 أَلْحَرَائِقِ قُرْبَ عِدَّةِ مَدَن صَغِيرَةٍ .
 وَفِي مَنَاطِقَةٍ كَبِيرَةٍ فِي كَنْدَا هَرَبَ أَلْأَلْفُ أَلْأَشْخَاصِ عِنْدَمَا دَفَعَتْ أَلرِّيحُ أَلْقُوَّةَ

حريقتين كبيرين للغابات في شكل خطير إلى قُرب المَدن و القَرى .
كذلك اُنْتُلَعَتْ حرائق لم يُمكن السيطرة عليها في منطقة اوكرانيا جنوب شرق
روسيا ومنطقة كشمير التابعة لباكستان .

დილოგი :

كيف الطقسُ اليومَ ؟

- امس كان الجوُّ مُغيماً قليلاً ، والهُوَاءُ كان يهُبُ من الشمال . الهُوَاءُ اليومَ اخَذَ في
السُّكُونِ . هذه علامةُ اَلصَّخْرِ ، اليس كذلك ؟
- يبدو أنَّ اَلطقسَ اليومَ جميل ودافئ ، الشمس ليست مُخرقةً ، درجةُ الحرارة
معتدلة . ماذا عَنِ اَلتَّنبُّؤِ الجَوِّيِّ اليومَ ؟
- اعلن مكتبُ الارصادِ الجَوِّيَّةِ أنَّ درجةَ الحرارة تَتَرَوَّحُ اليومَ بين 25 و 30 .
- من اَلْمُحْتَمَلِ ان تكون نسبةُ الرُّطوبَةِ متوسطةً اليومَ .
- بالتأكيد ، نسبةُ الرُّطوبَةِ اليومَ حوالي 30-40 % .
- لو أنَّ هذا اَلطقسَ اُسْتَمِرَّ اثناءَ الاسبوعِ ...
- لا تَحْتَلَمْ بذلك لِأَنَّ نسبةَ الرُّطوبَةِ ، حَسَبَ اَلتَّنبُّؤِ الجَوِّيِّ ، سترتفع من اَلغدِ
شيئاً ما ، من اَلمتوقَّعِ ظهورُ اَلسُّحُبِ اَلقليلةِ و اَلأمطارِ اَلخفيفةِ (الرَّدَادِ) وربما
تتصاعد درجةُ الحرارة ايضاً .
- ولكنَّ اليومَ اَلطقسُ بهيج والسماءُ زرقاء صافية !
- المناخ هنا مُتَغَيِّرٌ . يجب عليك ان تَتَعَوَّدَ على اَلظُرُوفِ الجَوِّيَّةِ اَلْمَحَلِّيَّةِ .
- هذا ليس صعباً . إِنَّ مناخ بلدي يُشْبِهُ مناخَ منطقةِ اَلبحرِ اَلأبيضِ . اَلمتوسطُ ،
فهو حارٌّ وجافٌ صيفاً ودافئٌ ومُمَطِرٌ شتاءً .
- من اين زميلُكَ ؟
- هو من اَلشمالِ ، من منطقة باردة جداً . هناك رياحٌ شديدةٌ و اَمطارٌ وثلُوجٌ
غزيرةٌ ، وفي اَلشتاءِ توجد عواصفٌ رَعْدِيَّةٌ شديدةٌ ودرجةُ الحرارة دون
اَلتَّجمُّدِ .
- باركَ اللهُ في منطقتنا ! فيها كلُّ شيءٍ على ما يُرامُ ! الشمسُ و اَلبحرُ
و اَلدِّفءُ ...
- هل نذهبُ اليومَ إلى شواطئِ اَلبحرِ ؟ اَلطقسُ جيِّدٌ و اَلبحرُ هادئٌ ، ليست فيه
أمواجٌ . نَسْتَبِحُ ونَسْمِرُ تحت اَلشمسِ على اَلرَّمالِ اَلناعِمةِ ... ما رايكُ ؟
- اَلسَّبَّاحَةُ فكرةٌ جيِّدةٌ . نذهبُ إلى اَلشواطئِ بعد اَلظهِرِ . يكونُ اَلجوُّ لطيفاً
ونَقْضِي وقتاً مُمتِعاً .
- اِنْتَفَقْنَا . لِنَحْيا اَلنَّزهَةَ في اَلطقسِ اَلْممتازِ !

აბრევიატურა

როგორც დასავლურ ტრადიციაში, ისე არაბულში, ერთდამიწვე სიტყვის ან ფრაზის ხშირი გამოყენება ტექსტში იწვევს აბრევიატურების, აკრონიმების ან ინიციალების გამოყენებას.

განსხვავება აკრონიმებსა და ინიციალებს შორის ისაა, რომ პირველი მათგანი წარმოითქმის სრულად, ხოლო მეორე — ასო-ასო. ინიციალები არაბულ ხელნაწერებში არ გამოიყენებოდა, ის თანამედროვე არაბულისთვისაა დამახასიათებელი. აბრევიატა არაბულში სხვადასხვა ტერმინით აღინიშნება, მაგ.: **رُؤُوس**, **عَلَامَات**, **مُختَصَرَات**, **مُصْطَلَحَات** (اصطلاحات) და სხვ.

ტრადიციულად, არაბულ ტექსტებში აბრევიაციის 4 ძირითადი კატეგორია გვხვდება:

1. სიტყვის შემოკლება ბოლოკიდური თანხმოვნების ჩამოკეცვით; მაგ.: **المصدر** = **المُصَنَّف** („ავტორი“); **صح** = **صَحِيح** („სწორი, მართალი“);
2. სიტყვის შემოკლება შუა თანხმოვნების გამოტოვებით (რჩება საწყისი და ბოლო თანხმოვანი); მაგ.: **قَوْلُهُ** = **قَه**
3. მთელი სიტყვის აღნიშვნა ერთი თანხმონით; მაგ.: **م** = **مَتْن** („ტექსტი“); **ج / ➔** = **جُزْء** („ნაწილი“);
4. აბრევიატა ლოგოგრაფის ფორმის სიმბოლოების გამოყენებით მთელი სიტყვის აღსანიშნად. ამ ტიპის სიმბოლოა, მაგ., ჰორიზონტალურად გასშული ხაზი, ბოლოში მოკაუჭებული, სიტყვა „წლის“ (**سنة**) აღსანიშნად და სხვ.

აბრევიაციასთან ახლოა ქარაგმის ტიპის შემოკლებანი სიტყვათა ჯგუფისთვის:

- الخ** = **إلى آخره** („და ა.შ.“);
صلعم (sal'ama) = **صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ** („ალაჰიმც აკურთხებს მას და გაუმარჯვებს“);
بسمَل (basma) = **بِأَسْمِ اللَّهِ** („სახელითა ალაჰისა“);
حمدل (hamdala) = **الحمد لله**; **سبحل** (sabbhala) = **سُبْحَانَ اللَّهِ** („დიდება ალაჰს“);

თანამედროვე არაბულში აბრევიატაში წამყვანი ადგილი უჭირავს აკრონიმებსა და ინიციალებს (მათ შორის ქარაგმს გადაუბმელი თანხმოვნები იზოლირებულ პოზიციაში). მაგ.: **ص** = **صَفْحَةٌ** („გვერდი“); **ط** = **طَبْعَةٌ** („გამოცემა“); **نت** = **ذَوْنُ تَارِيخ** („უთარილო“); **م** = **ذَوْنُ مَكَان** („ადგილის მიუთითებლად“); **م** = **مُجَلَّد** („ტომი“); **ب** = **بعد الميلاد** („ჩვ. წ. აღ-ით“); **ت** = **تَوْفِي** („გარდაიცვალა“); **سم** = **سنتيمتر** („სანტიმეტრი / სმ“); **ص** = **صَنْدُوقُ الْبَرِيد** („საფოსტო ყუთი“); **ش** = **شَرَكَةٌ ذاتُ مَسْئُولِيَّةٍ مَحْدُودَةٍ** („შეზღუდული პასუხისმგებლობის საწარმო / შპს“); **ب** = **ب ب س** (BBC); **أوبك** (OPEC); **اليونسكو** (UNESCO); **اليونيسيف** (UNICEF) და ა.შ.

الكورد

الشعب الكرديّ شعب يعيش بصورة رئيسية في أربعة دول في الشرق الأوسط ومناطق انتشارهم هي جنوب وشرق تركيا وشمال وشرق سوريا وشمال ووسط العراق وشمال وغرب إيران. يقول الخبراء إنّ عدد الكورد الموجودين في هذه الدول اليوم يزيد على أربعين مليون نسمة يسكن منهم أكثر من خمسة عشر مليون كرديّ في تركيا وأكثر من مليونين في سوريا وسبعة ملايين في العراق وما يقارب عشرة ملايين في إيران. يتواجد الكورد بالإضافة إلى هذه المناطق بأعداد قليلة في جنوب غرب أرمينيا وبعض مناطق أذربيجان وجورجيا وروسيا ولبنان.

يرجع تاريخ الشعب الكرديّ إلى الأزمان القديمة جدًا فهم منكورون في الروايات التاريخية العديدة والمكتوبة قبل ظهور الإسلام. وقد دخل معظم الكورد الإسلام في عهد الخليفة عمر بن الخطاب وذلك قبل أن يدخل الإسلام جيرانهم من الفرس إلا أنه هناك بعض الجماعات الكردية المسيحية في العراق حتى الآن. وبقي الكورد مواليين للخلافة الإسلامية إلى أواخر عهد بني أمية، ثم في ظلّ الخلافة العباسية تمتّع الكورد بما يشبه الحكم الذاتيّ حتى أنهم استطاعوا تأسيس دولة كبيرة هي الدولة المروانية. إنّ العبء الأكبر الذي اضطلع به الكورد في تاريخ الحضارة الإسلامية هو مقاومة الصليبيين ولقد كان صلاح الدين الأيوبيّ أحد القوّاد البارزين في القوّات الكردية التي كانت تحارب الصليبيين منذ عهد عماد الدين زنكيّ وبعده ابنه نور الدين قد استطاع أن يؤسّس دولة كبيرة شملت مصر والشام والحجاز واليمن والسودان والموصل وقد تمكّن من دحر الصليبيين في القدس وإخراجهم منها وقضى على معظم قلاعهم على الساحل وعندما تعرّض المسلمون لغزو المغول وقف الكورد وفقة مشرفة في أرض المعركة ضدّ قوّات جنكيز خان وهزمهم فاضطرّ المغول إلى التقهقر وكانت في المرة الأولى التي يتراجع فيها المغول وبذلك منع الكورد تقدّمهم نحو بغداد ولكنهم عاودوا الكرّة مرّة أخرى في عهد هولاكو فاضطرّ هولاكو إلى تغيير خط سيره حتى لا يمرّ ببلاد الكورد. وحين أراد تيمور لذك السيطرة على بلاد الكورد بعد انتصاره على السلطان العثمانيّ قاومه فغزا بلادهم وأحرق كثيرًا من قراهم ولكنه أدرك بغزيرته العسكرية أنّ التوغّل في هذه البلاد ليس في صالحه فرجع بجيوشه إلى مقرّه في سمرقند وبخارى.

في ظلّ الخلافة العثمانية تميّزت السياسة نحو الكورد بالمرونة واتخذت الخلافة العثمانية الكورد كقوة عسكرية محاربة فكانت شؤون الجيش في أيديهم تقريبًا وكانوا هم فرسان الجيش.

بعد الحرب العالمية الأولى تمّ تقسيم كردستان إلى أربعة أقسام وبقي القسم الأكبر تابعًا لتركيا وبدأ بذلك تاريخ الكورد المعاصرين.

الكورد لديهم لغتهم الخاصة ومعنى هذا أن اللغة الكردية تختلف في الأصل اختلافًا كبيرًا عن اللغة العربية واللغات أخرى.

حاليًا يُعتبر الكورد إحدى أكبر القوميات التي لا تملك دولة مستقلة أو كيانًا سياسيًا موحدًا معترفًا به عالميًا. وقد ازداد الجدل حول الشعب الكردي حدة في السنوات الأخيرة وخاصة بعد التغيرات التي طرأت على واقع الكورد في العراق عقب حرب الخليج الثاني التي أدت إلى نشأة كيان إقليم كردستان في شمال العراق، والآن إقليم كردستان جزء مهم من العراق الفدرالي الجديد ويتمتع بعمران وتقدم وازدهار من كل الجوانب السياسية والاقتصادية والعلمية والفنية. تعتبر مناطق إقليم كردستان هي في معظمها جبلية، تتميز بأراضيها الخصبة والمياه الوفيرة والطبيعة الخلابة.

السليمانية

السليمانية مدينة عراقية تقع في الشمال الشرقي من العراق على الحدود العراقية الإيرانية وهي تابعة لإقليم كردستان وهي مركز محافظة السليمانية. تأسست مدينة السليمانية في سنة 1784 بأسواق التجارة وقصر الحاكم على يد الأمير الكردي إبراهيم باشا بابان الذي سمى المدينة بالسليمانية نسبةً إلى اسم والده سليمان باشا أحد أمراء سلالة بابان التي كانت لها إمارة خلال تلك الفترة في منطقة السليمانية. فبدأ سكان القرى المجاورة بالانتقال إلى المدينة. وظلت مدينة السليمانية عاصمة الإمارة البابانية حتى عام 1851 م، في القرنين التاسع عشر والعشرين للميلادي كانت مدينة السليمانية مركزا للثقافة الإسلامية والقومية والحركات السياسية الكردية ومنها أعلن الثورة بقيادة شيخ محمود الحفيد ضد الاحتلال البريطاني في 22 مايو سنة 1919 وتم القيام بإلقاء القبض على المسؤولين البريطانيين وإعلان دولة مستقلة للكرد.

أما في الحاضر فأصبحت السليمانية مركزاً سياحياً يقصده السواح من كافة أنحاء العراق ويوجد فيها شلالات وبحيرتان جعلت المدينة محط أنظار ووجهة سياحية يقصدها السواح في فصل الصيف ، فضلا عن العديد من الفنادق الحديثة في المدينة ومتحف السليمانية الذي يُعد ثاني أكبر متحف في العراق بعد المتحف العراقي في بغداد، إذ يحتوي على الكثير من التحف الكردية والفارسية القديمة التي يعود تاريخها إلى 1792 – 1750 قبل الميلاد. تضم السليمانية عددًا كبيرًا من المساجد والكنائس، وأشهرها مسجد كال أحمد شيخ ومسجد خانقا الكبيرين.

تعتبر المدينة مركزاً هاماً لهجة السورانية الكردية حيث أنجبت المدينة العديد من الكتاب والروائيين العراقيين والكثير منهم من المشاهير في مجال الفن والثقافة. والتعليم في السليمانية حاله حال بقية مناطق العراق، تضم السليمانية جامعة السليمانية التي تأسست عام 1968 وتدرس باللغات العربية والإنكليزية وتم نقلها إلى أربيل باسم جامعة صلاح الدين وقد تم افتتاح جامعة السليمانية الجديدة في 1991 والتي تدرس أيضًا بالعربية والإنكليزية بالإضافة إلى الكردية وفي عام 2007 م تم افتتاح الجامعة الأمريكية وجامعة قرداغ بالسليمانية (التمنية البشرية) التي تعد من الجامعات ذات

التعليم العالمي في العراق وتقوم بالتدريس باللغة الإنكليزية وجامعات أخرى وكليات في مختلف الاختصاصات، حيث فيها حركة عمرانية متطورة جداً.

أربيل

مدينة أربيل من حيث المساحة هي المدينة الرابعة في العراق بعد بغداد والبصرة والموصل وهي عاصمة إقليم كردستان تتمتع بجمالها. يعود أصل تسميتها إلى الاسم الآشوري للمدينة *أرباتيلو* أي أربعة آلهة. المدينة تعاقب عليها العديد من الحضارات، بها أماكن تاريخية وأشهرها قلعة أربيل القديمة. تجري في أربيل الآن حركة عمرانية كبيرة ومتطورة. عندما تزور المدينة تشاهد الكثير من البنايات والفنادق والجامعات الحديثة، ولكونها عاصمة إقليم كردستان العراق فإنه توجد فيها 31 قنصلية عامة لمختلف الدول الأجنبية ومن الجدير بالملاحظة أن منظمة السياحة العربية اختارت أربيل كعاصمة للسياحة العربية لسنة 2014.

توزيع السكّان في العالم العربي

يَتَجَمَّعُ السُّكَّانُ وَتَرْتَفِعُ كَتَافَتُهُمْ حَيْثُ تَوَجَّدَ الْأَنْهَارُ الْكَبِيرَةُ كَمَا فِي مِصْرَ وَالسُّودَانِ وَالْعِرَاقِ . وَيَنْذُرُ وُجُودُ السُّكَّانِ حَيْثُ تَقِلُّ مَوَارِدُ الْمِيَاهِ أَوْ تَنْعَدِمُ كَمَا فِي الْمَنَاطِقِ الصَّحْرَاوِيَّةِ وَالرَّمْلِيَّةِ . الْمَنَاطِقُ مُنْخَفِضَةُ الْكثَافَةِ السُّكَّانِيَّةِ هِيَ شِمَالُ سِينَاءَ بِمِصْرَ وَمُرْتَفَعَاتُ الْبَحْرِ الْأَخْمَرِ وَالسَّلْسَلَةُ الشَّرْقِيَّةُ مِنْ مُرْتَفَعَاتِ الشَّامِ وَمَنَاطِقُ الرُّغْيِ فِي جَنُوبِ السُّودَانِ وَمُورِيْتَانِيَا وَالْعِرَاقِ وَالْجِبَاهَاتُ السَّاحِلِيَّةُ مِنْ شِبْهِ الْجَزِيرَةِ الْعَرَبِيَّةِ . وَمِنْ الْجَدِيرِ بِالذِّكْرِ أَنَّ حُرْقَةَ رَغْيِ الْأَنْغَامِ وَالْمَاشِيَةِ تَحْتَاجُ إِلَى مَنَاطِقٍ وَاسِعَةٍ يَنْتَقِلُ فِيهَا الرُّعَاةُ بَحْثًا عَنِ الْعُشْبِ . مَنَاطِقُ تَكَادُ أَنْ تَكُونَ خَالِيَةً مِنَ السُّكَّانِ هِيَ الصَّحَارَى الْعَرَبِيَّةُ.

أَمَّا مَنَاطِقُ السُّهُولِ الْخَصْبَةِ مِثْلَ مَنَاطِقَةِ دِلْتَا النِّيلِ وَوَادِي النِّيلِ فِي مِصْرَ وَأَوْدِيَّةِ دِجْلَةَ وَالْفُرَاتِ بِالْعِرَاقِ ، فَتَزْدَادُ الْكثَافَةُ السُّكَّانِيَّةُ وَيَحْتَرِفُ السُّكَّانُ هُنَاكَ حِرْفَةَ الرُّزَّاعَةِ .

هُنَاكَ بَعْضُ الْمُرْتَفَعَاتِ وَالْجِبَالِ يَتَجَمَّعُ فِيهَا السُّكَّانُ لِأَعْيَادِ مَنَاجِحِهَا وَلِسُقُوطِ الْأَمْطَارِ بِوَقْتِهِ ، مِثْلَ هَضْبَةِ الْيَمَنِ وَمُرْتَفَعَاتِ لُبْنَانَ الْعَرَبِيَّةِ . تَرْتَفِعُ كَثَافَةُ السُّكَّانِ فِي الْمَدَنِ الصَّنَاعِيَّةِ الْكُبْرَى مِثْلَ الْقَاهِرَةِ وَحَلَبَ ، كَذَلِكَ يَتَجَمَّعُ السُّكَّانُ فِي مَنَاطِقِ التَّنْغِينَ وَمَصَادِرِ الطَّاقَةِ كَمَا فِي سَاحِلِ الْخَلِيجِ الْعَرَبِيِّ وَحَوْلَ خَلِيجِ السُّوَيْسِ وَفِي سَوَاحِلِ لِيْبِيَا وَتُونِسَ وَالْمَغْرِبِ وَمُورِيْتَانِيَا .

تَخْتَلِفُ خَصَائِصُ سُكَّانِ الْعَالَمِ الْعَرَبِيِّ حَسَبَ طَبِيعَةِ الْمَكَانِ الَّذِي يَعِيشُونَ فِيهِ أَوْ الْأَنْشِيطَةِ الْأَقْتِصَادِيَّةِ الَّتِي يُمَارِسُونَهَا . وَيُمْكِنُ تَصْنِيفُ سُكَّانِ الْعَالَمِ الْعَرَبِيِّ إِلَى ثَلَاثَةِ أَنْمَاطٍ :

— سُكَّانُ الْقُرَى وَهُمْ الرُّفْيِيُّونَ وَيُمَثِّلُونَ 60 % مِنْ جُمْلَةِ سُكَّانِ الْعَالَمِ الْعَرَبِيِّ ،

وَيَعْمَلُونَ بِالزَّرَاعَةِ وَمَا يَنْصِلُ بِهَا مِنْ تَرْبِيَةِ الْحَيَوَانَاتِ وَالطُّيُورِ .
 — سُكَّانُ الْمُدُنِ وَهُمْ يُمَثِّلُونَ حَوَالِي ثُلُثِ سُكَّانِ الْعَالَمِ الْعَرَبِيِّ وَيَعْمَلُونَ
 بِالصَّنَاعَةِ وَالتَّجَارَةِ وَالنَّقْلِ وَالْمَوَاصِلَاتِ وَالْإِذَارَةِ وَالْوَظَائِفِ الْحُكُومِيَّةِ الْمُخْتَلِفَةِ .
 هُنَاكَ مَدُنٌ عَرَبِيَّةٌ زِيدَ عِدْدُ سُكَّانِهَا عَنْ مِلْيُونٍ نَسَمَةً ، أَكْثَرُهَا الْقَاهِرَةُ ثُمَّ بَغْدَادُ ، ثُمَّ
 الْخَرطومُ ، ثُمَّ طَرَابُلُسُ . أَمَّا بَقِيَّةُ الْمُدُنِ الْعَرَبِيَّةِ فَيَقِلُّ عِدْدُ سُكَّانِهَا عَنْ مِلْيُونٍ
 نَسَمَةٍ .

وَيُلَاحَظُ أَنَّ نِسْبَةَ سُكَّانِ الْمُدُنِ فِي زِيَادَةٍ مُسْتَمِرَّةٍ وَيَرْجِعُ السَّبَبُ إِلَى اتِّجَاهِ
 بَعْضِ الدُّوَلِ الْعَرَبِيَّةِ نَحْوَ الصَّنَاعَةِ وَبِنَاءِ الْمُدُنِ الصَّنَاعِيَّةِ كَمَا فِي مِصْرَ وَالْمَغْرِبِ
 وَسُورِيَا ، وَيَرْجِعُ السَّبَبُ أَيْضًا إِلَى هِجْرَةِ أَعْدَادٍ كَبِيرَةٍ مِنَ الْقَرْىِ إِلَى الْمُدُنِ حَيْثُ
 ارْتِفَاعُ الْأَجُورِ وَوُجُودُ الْخِدْمَاتِ التَّعْلِيمِيَّةِ وَالصَّحِّيَّةِ وَوَسَائِلِ التَّرْفِيهِ وَوُجُودُ فُرَصِ
 الْعَمَلِ بِوَقْرَةٍ .

— سُكَّانُ الصَّحَرَاءِ وَهُمْ الْبَنُو أَوْ سُكَّانُ الْوَحَاتِ . مِنْطَقَةُ الْوَحَاتِ هِيَ مِنْطَقَةُ
 زُرَاعِيَّةٍ فِي الصَّحَرَاءِ . بَعْضُ سُكَّانِ الْوَحَاتِ يَمِيشُونَ حَيَاةَ التَّنَقُّلِ وَعَدَمِ
 الْأَسْتِقْرَارِ فِي الصَّحَرَاءِ بَحْثًا عَنِ الْمَيَاهِ وَالْعُشْبِ . إِنَّ سُكَّانَ الصَّحَرَاءِ يُمَثِّلُونَ 8
 % مِنْ سُكَّانِ الْعَالَمِ الْعَرَبِيِّ وَتُوجَدُ أَعْدَادُ مِنْهُمْ فِي السُّعُودِيَّةِ وَبَادِيَةِ الشَّامِ وَالْعِرَاقِ ،
 وَسُورِيَا وَفِلَسْطِينَ وَمِصْرَ وَالسُّودَانَ وَلِيبِيَا وَالْجَزَائِرَ وَمُورِيتَانِيَا وَالصُّومَالِ . وَقَدْ
 يَدَّاتُ نِسْبَتُهُمْ تَقَلَّ حَيْثُ تَسْعَى الْحُكُومَةُ إِلَى تَوْطِينِهِمْ ، كَمَا يَدَّ كَثِيرٌ مِنْهُمْ
 يُهَاجِرُونَ إِلَى الْأَرْيَافِ أَوْ الْمُدُنِ تَفْضِيلًا لِحَيَاةِ الْأَسْتِقْرَارِ .

وسائلُ التَّنَقُّلِ فِي الْعَالَمِ الْعَرَبِيِّ

تُوجَدُ فِي الْعَالَمِ الْعَرَبِيِّ شَبَكَاتُ مَتَكَامِلَةٍ مِنَ الْخُطُوطِ الْحَدِيدِيَّةِ مِثْلَ سِكَكِ
 حَدِيدِ الْمَغْرِبِ الْعَرَبِيِّ وَتَرْتِطُ ثُونِسُ بِالْجَزَائِرِ وَالْمَغْرِبِ وَكَانَتْ مِصْرَ مِنْ أُولَى
 دُولِ الْعَالَمِ فِي إِقَامَةِ خَطِّ سِكَكِ حَدِيدٍ بَيْنَ الْقَاهِرَةِ وَالْإِسْكَندَرِيَّةِ عَامَ 1856 م ، وَذَلِكَ
 بَعْدَ انْجِلِيزَا وَالْمَانِيَّةِ وَبَعْضُ دُولِ أَوْرُپَا .

أَمَّا عَنِ أَهَمِّ الطَّرِيقِ الْبَرِّيِّ فِي الْعَالَمِ الْعَرَبِيِّ فَمِنْهَا طَرِيقُ بَيْرُوتِ (لُبْنَانِ) —
 مَسْقَطِ (سُلْطَنَةِ عُomَانِ) الَّذِي يَمْتَدُّ مِنَ الْعَاصِمَةِ اللَّبْنَانِيَّةِ عَلَى سَاحِلِ الْبَحْرِ الْمَتَوَسِّطِ
 إِلَى دِمَشْقَ فِي سُورِيَا ثُمَّ إِلَى عَمَّانَ فِي الْأُرْدُنِّ ثُمَّ إِلَى بَغْدَادَ فِي الْعِرَاقِ ثُمَّ يَتَّجِهَ
 جَنُوبًا إِلَى الْبَصْرَةِ فِي الْعِرَاقِ وَمِنْهَا إِلَى الْأَحْزَدِيِّ فِي الْكُوَيْتِ ، وَيَمْتَدُّ فِي شَرْقِ
 السُّعُودِيَّةِ إِلَى قَطْرِ ، ثُمَّ الْإِمَارَاتِ ، وَيَنْتَهِي فِي مَسْقَطِ عَاصِمَةِ سُلْطَنَةِ عُomَانِ . كَمَا
 يُوجَدُ طَرِيقُ الْقَاهِرَةِ — عَمَّانَ الَّذِي يَمْتَدُّ مِنَ الْقَاهِرَةِ حَتَّى أَلْسُويسَ ، ثُمَّ يَسِيرُ فِي
 نَفَقِ الْأَشْهِيدِ أَخَذَ حَمْدِي اسْتَقْلَ قَنَاةَ أَلْسُويسَ ثُمَّ يَخْتَرِقُ شِبْهَ جَزِيرَةِ سِينَاءَ حَتَّى
 مِينَاءِ نَوْبِيَعِ عَلَى خَلِيجِ الْعَقَبَةِ ، ثُمَّ يَغْبُرُ الْخَلِيجَ إِلَى الْأُرْدُنِّ .

أَمَّا التَّنَقُّلُ الْمَائِيَّ فَمِنْ الْمَسْمُوحِ بِالْمِلاَحَةِ فِي نَهْرِ النِّيلِ فِي مِصْرَ وَالسُّودَانَ
 وَنَهْرِي دِجْلَةَ وَالفِرَاتِ فِي الْعِرَاقِ . أَمَّا طُولُ سَوَاحِلِ الْعَالَمِ الْعَرَبِيِّ الَّتِي تَمْتَدُّ مِنْ

الخليج إلى المحيط الهندي و البحر. الأحمر من ناحية ، ثم إلى البحر المتوسط عبر قناة السويس من ناحية أخرى، فهو مركز هام في المواصلات البحرية للعالم العربي .

إن النقل الجوي يحتل مكانا هاما في العالم العربي ، وذلك لأن العالم العربي يتميز بموقعه المتوسط بين قارات العالم ، كما أنه بفضل مناخه وسمواته الصافية لا تتعرض الموانئ الجوية للإغلاق إلا نادرا ، مما يسمح بإقلاع الطائرات وهبوطها في سهولة ويسر . ولذلك ترتبط جميع الدول العربية بخطوط الطيران .

تعاليم الإسلام

القرآن الكريم هو كلام الله أو كتابه الذي أملاه الملك جبريل على رسول الله محمد (صلى الله عليه وسلم) . ويشتمل القرآن على كل تعاليم الإسلام وأحكامه وفرائضه ، أنزل باللغة العربية البليغة ، ويتألف من سور مكية ومدنية نسبة إلى مكان نزولها. والسورة تشتمل على عدد من الآيات وقد جمعت آيات القرآن الكريم في أيام عثمان بن عفان .

ويقوم الدين الإسلامي على عقائد أساسية ينبغي على كل مسلم أن يؤمن بها، وعلى عدة فرائض يجب عليه أن يتبعها . أمّا العقائد فهي :

- الله واحد لا شريك له ، وهو يتبوغ الحياة ومبدع الكون وخالق الموجودات، الله قوي ولكنه عادل رحيم .

- أرسل الله إلى الناس رسلا لإهتداهم مثل موسى وعيسى ، وإن محمدا خاتم الأنبياء .

- ومن العقائد أيضا أن يؤمن المسلم بالبعث (بقيامة الروح والجسد) والإيمان باليوم الآخر .

- الصلاة ، ويؤدّيها المسلم خمس مرات في كل يوم ، يذعوه إليها المؤذن .

- الصوم ، وهو الامتناع عن الأكل والشرب من الفجر إلى المغرب خلال شهر رمضان .

- الزكاة ، وهي أن يُعطي المسلم قذرا مُعينا من المال للفقراء وغيرهم من الناس الذين ذكرهم الله في كتابه .

- فريضة الحج ، ويؤدّيها المسلم مرة في حياته على الأقل ويقوم بزيارة كل من الكعبة وعرفات وغيرها من الأماكن المقدسة التي يؤدّي فيها مناسك الحج .

- الشهادة ، وهي الإقرار بأنه لا إله إلا الله وأن محمدا رسول الله .

وهناك أيضا تحريمات كثيرة منها الخمر والفسخاء والربا وأكل لحم الخنزير، كما توجد في القرآن الكريم تعاليم وأحكام تتعلق بالحياة الاجتماعية.

العراق

هنا ، في بلاد أرافدين تقع الأرض التي شهّدت قَجَرَ حضارة الإنسان . الرافدان العظيمان بجلة والفرات هما من أروافد العُظْمَى مِمَّا جعل أرض ما بين أنهرين من أقطار الفريدة المتميزة بوفرة الخيرات حيث خُلِّقت أسس الاستِقْرار الحضاري .

فمنذ أن عرف الإنسان التجارة كانت بلاد أرافدين مَحَطَّ مُخْتَلِفِ القوافل . تَشِيرُ دلائل الآثار إلى وُجُود نَحْو عشرة آلاف موقع أثري في العراق تخفي معالم حضارية تُغَطِّي حَقْبًا زمنيًا متصلة منذ العصور الحجرية قبل أكثر من مائة ألف عام وعَبَرُ الفترات الإسلامية . وقبل 5200 عام تقريبًا في هذه المنطقة تمَّ ابْتِكَار أهمِّ إنجاز في التاريخ وهو اختِراع الكتابة بشكلها الصوري ، والتي تطوَّرت عنها ما تُعرَف بالميِسمارية . وفي الحَقْبَةِ الواقعة بين 4800 - 4350 عاش القُطر ما يُسمَّى ببَعُصور قَجَر السُّلالات ضمن أدوار ثلاثة تميَّزت بروحيّتها الفنيّة الخاصّة بالنُحت وصناعة الأختام واستخدام المعادن ولعلَّ ما وَرَدَنا من المَقابير المملِكيّة في مدينة أور في جنوب القُطر هو أهمُّ ما أرتَقَى إليه ألفن في تلك الفترة .

في العصر الأكديّ الذي تلا عصور قَجَر السُّلالات أسست أولى الإمبراطوريات في التاريخ قادها الأكديّون . تكلَّت العصر الأكديّ العُصُورُ السومرية والبابلية والآشورية التي تميَّزت بحضاراتها الخالدة ومآثرها في ألفن والأدب ومُنجزاتها في البناء والأعمار والإدارة السياسيّة الحكيمة . ثمَّ اتَّصلَ تراث غرب الحيرة ، وَسَطَ القُطر وجنوبيه ، بتراث الحضريّين . وبعد الفتح الإسلاميّ للقُطر عام 632 م جاء الإسلام بتقاليد وتعاليم جديدة وأتسمت هذه المنطقة بالوجه العربيّ الإسلاميّ . وفي عهد عُمَر بن الخطّاب ثاني خليفة بعد الرسول الأعظم ، تمَّ بناء بعض المدن مثل الكوفة وَسَطَ العراق والبصرة في جنوبيه ، وفي العهد الأمويّ تمَّ بناء مدينة واسط لتتوسَّط المدينتين المذكورتين ، وفي الفترة العبّاسيّة تمَّ بناء مدينة بغداد دار السلام في عهد الخليفة أبي جَعْفَر المُنصور عام 762 م . ثمَّ من عام 892 عادت الخلافة إلى بغداد لتُصبح عاصمةً للعالم الإسلاميّ حتّى مجيء التتار عام 1258 .

كان زمنُ العبّاسيّين عهدَ خير ورفاه في مُعظَم الأَنوار ، وقد أزدهرت فيه العلُوم والفنون لتُمثِّل العصر الذهبيّ . إذ شجَّع الخلفاء العلماء والطلبة على نهْل العلُوم والمعرفة ومُكافأة كلٍّ مجيد في العلُوم والطب والصنِكة والهندسة والرياضيات والفلك والآداب وأفاق العلمُ المعروفة آنذاك .

وبعد عهود الأزدهار العبّاسيّة مرَّ القُطر بفتّرات من الرُكُود الحضاريّ فقد حلَّت عُهُود مُظلمة منذ تسلَّط التتار عام 1258 بزعامة هولاكو حفيد جنكيزخان تاركين الثُّمار في أرجاء القُطر . وفي القرنِ السَّادِس عَشَرَ الميلاديّ، دخل الغُتمانيّون البلاد واستمرَّ نفوذُهم حتّى الحرب العالميّة الأولى حيث خَصَّع العراق بعدها للإندياب البريطانيّ لغاية عام 1932 م عندما حصل على شكل من أشكال الاستقلال السياسيّ .

بغداد ، عاصمة الجمهورية العراقية المدينة الزاهرة ذات الماضي العظيم ، التي بناها الخليفة العباسي الخليفة /ابو جعفر المنصور سنة 762 غربي نهر دجلة وأشتهرت بتخطيطها الدائري ، وأعتبرت بحق من مفاخر العرب الكبرى في مجال العمارة والتخطيط .

ثم امتد عمرائها إلى الضفة الشرقية وبلغت الذروة في عهد خليفة هارون الرشيد ثم أخذ الخلفاء والأمراء العباسيون يتسابقون في إغمارها فأزدهرت بقصورها الفخمة ومساجدها وبور العلم ورياضها الغناء ، وبذا استحققت أن تكون عاصمة العالم الإسلامي لقرون عديدة .

تجمع بغداد بين أنافة الجديد وطرافته ومهابة القديم وروعيته ... ففي البناء تجذب العمارات الشاهقة ذات الأذوار المتعددة بجانب الأسواق البغدادية المعروفة بطرأها الشرقي الجميل وسقوفها وتنوع بضائعها وغرائب محتوياتها، أسواق من بقايا ماضٍ حافل بالأمجاد ، تضيئي على بغداد فتنة وسحرا . في الحياة اليومية تجد بغداد تضم أشتات النوانا من الناس والعادات والأزياء ، فالزي العربي المهيب بكوفيته وعقاله والزي الكردي بالنوايه وزركشيه تراه جنب الزي الحديث .

الأسواق البغدادية المشهورة

تنحصر معظم هذه الأسواق على جانبي شارع الرشيد وفي المنطقة بين جسر الشهداء والأخزار .

من هذه الأسواق سوق الصفاير (النحاسين) كما يطلق عليه ببغداد حيث تشهد فيه هذه الحرفة (طرق النحاس وصناعتة) وهي ما زالت تمارس بطريقتها الشعبية المألوفة وتجد في هذا السوق الأدوات المنزلية وأدوات الزينة والسلع التذكارية المختلفة المصنوعة من النحاس ذات النقوش الجميلة والدقيقة .

وهناك سوق الشورجة الذي يعتبر مركزا تجاريا مهما في بغداد فهو يزخر بالحركة والنشاط منذ الصباح حتي المساء ومن فروعِهِ المسقفة المتعرجة تنبع رائحة الشاي والقهوة والتوابل والصابون ، وفيه كل ما يحتاجه ألبيت من مواد صغيرة وكبيرة ، كما تم إنشاء السوق العباسي بجانب سوق الشورجة القديمة وصمم على الطراز الإسلامي وأيضاً تجد فيه كل ما تحتاجه من أدوات منزلية وأزياء ومواد شعبية .

ولا تفوتك زيارة سوق البرازين الذي يضم مختلف أنواع الأقمشة ، وخلفه سوق السجاد والبسط على اختلاف أنواعها وبموازاة نهر دجلة يقع شارع المستنصر الذي تجد فيه المرأة كل ما تحتاجه من ملابس ومواد للزينة ، وفي نهايته توجد محلات صياغة الذهب والفضة التي برع بها الصانع العراقي منذ القدم .

مناظر ذات أهمية تاريخية في بغداد

- المدرسة المنتصرية :

هي أهم جامعات العالم الإسلامي في العصر العباسي ، وقد اكتسبت أهمية خاصة لتدريس اللغة العربية وعلوم الدين والفلك والرياضيات والطب والصيدلة وكانت تضم مستشفى خاصًا لتدريب طلبتها .

تقع المدرسة إلى جانب الرصافة قرب جسر الشهداء وتطل على نهر دجلة ، لقد تم تشييد هذه المدرسة في عهد المنتصر بالله العباسي وسُميت بأسمه ، وهو الخليفة السابع والثلاثون الذي استمرَّت خلافته من 1226-1242 م . أما بناء المدرسة فقد استغرق ست سنوات (625-631 هـ) وقد رصد لها العباسيون نحو ثلاثة أرباع مليون دينار ذهب .

من الناحية التاريخية اشتهرت المنتصرية بساعتها المتميزة التي كانت تحدد الوقت فلكيًا ، فإلى جانب تحديد الساعات كانت تُعَيِّن مواضع الشمس والقمر في كل آن ، إلى جانب أعمال ميكانيكية طريفة كانت تؤذيها أجزاؤها .

- القصر العباسي :

أخذ الأبنية المهمة في بغداد من العصر العباسي الثاني قرب باب المعظم جهة النهر. ويتنسب الباحثون بناءه إلى الخليفة الناصر لدين الله (1179-1225 م) الذي تم في زمانه بناء بعض المعالم ببغداد . قوام القصر ساحة وسطية وغرف يطابقن تزيئهُ العقودات والمقرنصات المعمولة بالآجر . ومن مرافق القصر إيوان تم تزيين واجهته وسقفه بزخارف آجريّة . وعند صيانة القصر تم بناء إيوان أمامه من جهة النهر . ونظرًا لشبه مرافق وتخطيط هذا المبنى بالمدرسة المنتصرية فقد ذهب البعض إلى أنها المدرسة الشرايية التي ورد ذكرها في بعض المصادر التاريخية .

- سور بغداد وأبوابه :

عندما أخطأ أبو جعفر المنصور مدينة بغداد اتخذ التخطيط المستدير لأسوارها والمداخل الأربعة ذات الانعطاف بتسعين درجة لأغراض دفاعية وأخطأ المباني الإدارية والدينية البارزة وسط المدينة ليسهل للناس الوصول لها . وبعد ذلك توسع العمران فيها وتم تشييد الجانب الشرقي لسور بغداد (الرصافة) على يد الخليفة المسترشد بالله (1118-1135م) وظل السور قائمًا حتى أواخر القرن التاسع عشر .

كان سور بغداد الشرقية يتألف من جدار سميك من الآجر تدعّمه أبراج عديدة ويتّصّل بدجلة وحوله مُسنّاة . ولم يبق من الأبواب شأخصًا اليوم إلا أبواب الوسطاني ، وقوام أبواب برج عال أسطواني الشكل ، وفي الجهة الجنوبية الغربية للبرج يوجد باب يؤدّي إلى قنطرة تمتد فوق الخندق .

— عقر قوف —

هي مدينة أثرية هامة بُنيتَ وَفَقَ مَفَاهِيمِ الْعِمَارَةِ السُّومَرِيَّةِ - أَلْبَابِلِيَّةِ عَلَى مَسَافَةِ 30 كَم مِنْ مَرْكَزِ مَدِينَةِ بَغْدَادِ إِلَى الشَّمَالِ الْغَرْبِيِّ مِنْهُ . أَمَّا زَمَنُ تَشْنِيدِهَا فَيَعُودُ لِبِدَايَةِ الْقَرْنِ الْخَامِسِ عَشَرَ ق. م. مِنْ حَجَرِ الْكِلْسِ الطَّبِيعِيِّ وَكَانَتْ الْمَدِينَةُ تَسْتَقِي الْمَاءَ مِنْ نَهَرٍ كَبِيرٍ كَانَ يَتَغَذَّى مِنَ الْفَرَاتِ .

— المَدَانِ (طِيسْفُون) —

مِنْ الْمَدَنِ التَّارِيخِيَّةِ الْمَهْمَةُ الَّتِي تَقُومُ أَطْلَالُهَا عَلَى الضِّيْفَةِ الشَّرْقِيَّةِ إِلَى الْجَنُوبِ مِنْ مَرْكَزِ بَغْدَادِ بِمَسَافَةِ 30 كَم ، وَيَرْجِعُ تَارِيخُ تَشْنِيدِهَا إِلَى خُدُودِ الْقَرْنِ الثَّانِي ق. م. وَمِنْ أُبْرَزِ مَعَالِمِهَا الشَّخْصَةِ طَاقُهَا الشَّاهِقُ وَهُوَ جُزْءٌ مِنْ قَصْرِ كَبِيرٍ عَلَى مَقَرَّةٍ مِنْ نَهَرٍ يَجْلُو وَيَرْجِعُ عَنْهُ إِلَى مُتَنَصِّفِ الْقَرْنِ الثَّالِثِ لِلْمِيلَادِ وَيُعْتَبَرُ هَذَا الطَّاقُ مِنْ أَكْثَرِ الطُّوقِ الْمَشِيدَةِ بِالْأَجْرِ فِي الْعَالَمِ وَأَعْلَاهَا .

عَزِيزِي الزَّائِرِ وَأَنْتَ فِي مَنَاطِقِ الْمَدَانِ لَا تَدْعُ الْفُرْصَةَ تَقَوُّتَكَ لَزِيَارَةِ بَانُورَامَا الْقَادِسيَّةِ وَالَّتِي تُمَثِّلُ مَجْمُوعَةً مِنْ الْأَخْدَاثِ وَالْمَشَاهِدِ التَّارِيخِيَّةِ بِأَسَالِيبِ فَنِّيَّةٍ وَتَكْنِيكِيَّةٍ كَالصُّوْتِ وَالضُّوْءِ وَالْذِكُورِ وَمَخْتَلَفِ الْمَوْثِرَاتِ الْبَصْرِيَّةِ الْآخَرَى. فِي بَانُورَامَا الْقَادِسيَّةِ رُسِمَتَا مَعْرَكَةُ الْقَادِسيَّةِ الْكُبْرَى عَلَى لَوْحَةٍ ضَخْمَةٍ تُمَثِّلُ جَمِيعَ جَوَانِبِهَا وَتَفَاصِيلِهَا إِضَافَةً إِلَى الْأَصْوَاتِ الَّتِي سَتَرَأَقُ تِلْكَ الْمَشَاهِدِ كَصَهِيلِ الْخَيُْولِ وَضَجِيجِ الْجُنْدِ وَرَيْنِ الْأَسْلِحَةِ وَوَسَائِلِ الْحَرْبِ الْمُسْتَعْمَلَةِ آنَازِكَ . وَوُزِعَتْ الْأَصْوَاءُ بِشَكْلِ فَنِّيٍّ مُنَاسِبٍ تُشْعِرُكَ وَكَانَكَ أَمَامَ مَعْرَكَةٍ حَقِيقِيَّةٍ وَأَخْدَاثٍ حَيَّةٍ .

— الجوامع والمساجد في بغداد —

عِنْدَ تَجَوُّلِكَ فِي مَدِينَةِ بَغْدَادِ تُطَالِعُكَ مَآذِنٌ وَقِيَابٌ تُزَيِّنُهَا زَخَارِفُ بِالْأَجْرِ وَالْمَرْجَجِ أَوْ الْمَطْلِيِّ مِنْهَا بِصَفَانِحِ الذَّهَبِ يَحْكِي مُعْظَمُهَا قِصَصًا مُوْغِلَةً بِالْقِدَمِ لِأَمَّةٍ وَعُلَمَاءُ خَنَمُوا الْإِنْسَانِيَّةَ بِنِتَاجِهِمْ الْفِكْرِيِّ .

مُتَنَزَّهَاتٌ عَامَّةٌ فِي بَغْدَادِ

تَنْتَشِرُ فِي مَنَاطِقِ بَغْدَادِ كِفَافَةُ الْحَدَائِقِ وَالْمُتَنَزَّهَاتِ الْعَامَّةِ الْوَاسِعَةِ وَالْجَمِيلَةِ وَالْمُزَوَّدَةِ بِكَافَّةِ وَسَائِلِ الْرَاحَةِ وَالَّتِي يُؤَمُّهَا الْأَهَالِيُّ وَالزُّوَّارُ بِأَلْآلَافٍ ، مِنْ أَهْمِهَا شَارِعُ أَبِي نُوَاسٍ الَّذِي يَقَعُ بِأَمْتَدَادِ نَهَرِ دِجْلَةِ الْعَظِيمِ بَيْنَ جَنْبَرِي الْجُمْهُورِيَّةِ حَتَّى مَنَاطِقِ الْجَادِرِيَّةِ وَسَمِّيَ بِأَسْمِ الشَّاعِرِ الْعَبَّاسِيِّ نَذِيمِ الْخَلِيفَةِ هَارُونَ الرَّشِيدِ ، وَالشَّهِيرُ بِشَاعِرِ الْأَنْسِ وَالْمَرْحَ ... يَوْمَ كَانَتْ بَغْدَادُ تُثِيرُ السَّخَرَ بِالْأَذْهَانِ وَيَقْصِدُهَا الزُّوَّارُ مِنْ أَقْصَايِ الْأَرْضِ . وَبِالْقُرْبِ مِنْ مَرْسَى الزُّوَارِقِ أَقِيمَ نَصَبٌ لَشَهْرَزَادَ وَهِيَ تَرْوِي لَشَهْرِيَّارٍ قِصَصَ أَلْفِ لَيْلَةٍ وَلَيْلَةِ السَّاحِرَةِ .

وقد ظلَّ هذا الشارع مُحْتَفِظًا بهذه المَسْحة، مَسْحة الشَّاعر المِيزاح أبي نُواس
ولا سيما في الأُمُسيَّات والليالي، ليالي بغداد الشَّهيرة حيث يَزْخَر بِعَشْرَاتِ الآلاف
من طالبي المُنْتَهة والراحة في مُتَنَزِّهَاتِهِ وكازينُواتِهِ ومُشارِبِهِ الَّتِي تَنْتَشِرُ
بأمتدادِ الشارع . ولعلَّ أجملَ مَشَاهِدِ هذا الشارع في اللَّيل نيرانُ المَشْتَعِلَةِ هنا
وهناك على ضِفَّة النهر حيث يُشَوِّى السَّمَك المَسكُوف الأكلة الشَّعبية الأولى في
العراق إذ يُؤْخَذُ السَّمَك حَيًّا فيَغْسَل ويُنْظَف ويُوضَع على أوتار خَشَبِيَّة في دائرة
وشبه دائرة حول نار الحَطَبِ المُنْأَجَّجَةِ لِيُقْتَمَ بعد الشَّوِيِّ مع مالدُ وطاب مِنْ
المُخَلَّلَات والخُضْرَوَات .

أما إذا أَرَدْتَ أَنْ تَنْتَقِلَ مع دجلة الخالدة وتَقْضِي جولة مُمَيَّعة على ضِفَافِ
مياهِه فقد أَعَدْتُ لكَ الزَّوَارِقُ السِّياحية للقيام بِالجولاتِ النهرية مِنْ مَرَسَى الزَّوَارِقِ .
الكَائِنِ في شارع أبي نُواس .

برج بغداد – حديقة الزَّوَرَاءِ

في منطقة خضراء تُحِيطُ بها الحدائق والأشجار والْقَنَوَاتُ المَائيَّة تَمَّ إنْشاء
برجِ الزَّوَرَاءِ الَّذِي يَرتَفِع بِقُبَّيْتِهِ الإسلاميَّة الجميلة بِحدود 45 مترًا عن مُستَوَى
سَطْحِ الأرض ، حيث يُوفَّرُ الفُرْصَةُ لزائِرِهِ ، وَمِنْ خِلالِ الشَّرْفَةِ الدائرية الَّتِي
تَقَعُ تَحْتَ القُبَّةِ مُبَاشَرَةً ، التَّمَتَّعُ بمشاهدة مناظر حَيَّة لأجزاء شاسعة عن
المدينة بغداد .

تَتألَّفُ قُبَّةُ البرج من ثلاثة طوابق خُصِّصَ الأولُ للكافيتريا الَّتِي تَتَّسِعُ لـ
170 شخصًا والثَّاني للمطعم الَّذِي يَسَعُ 135 شخصًا ، وَيَتِمُّ الوصولُ إلى قُبَّةِ البرج
بواسطة المَصْعَد الَّذِي يَسَعُ 12 شخصًا .

الأردن

عمَّان

عمَّان ، عاصمةُ الأردن ، مدينة أنيقة – وهي مزيج فريد مِنْ الحَدَاثَةِ والأصالة،
تقع على هضبة تتوسطُ الأَصْحَاءِ الأردنيةَ السَّاحرة ووَادي الأردنَ الخَصِيبَ .
وتتباين طرز وتصاميمُ المَباني في قلبِ المدينة التَّجاريِّ ، حيث تجدُ المَباني
العَصْرِيَّة والفنادق والمطاعم والمعارض الفَنِّيَّة ومَحَلَّاتِ المَلابِسِ متاخمةً إلى
ألقاهي التَّقْلِيدِيَّة وورشِ الحِرَفِ اليَدويَّة . فحيثما تذهب تجد دليلًا بِشَهِدٍ على
ماضي المدينة العريق . وتتوج مدينة عمَّان قلعة حصينة ، حيث تَضُمُّ آثارًا لمعبد
هيرقل ، وقصرًا من العهدِ الأمويِّ وكنيسة بيزنطية . وعند أطرافِ هذه القلعة
السَّامِخَةِ يمتدُّ المَدرَجُ الرومانيُّ ، سائحًا أَلْجَالُ لـ ... 6000 شخص. الاستمتاع
بفعالياته ونشاطاته على مَرِّ العصور . ونظرًا لأزدهارِ المدينة وأعتدالِ مناخها ،
يتمركز حوالي نصف سكَانِ الأردن في مدينة عمَّان . وعادةً ما تحتوي الضواحي

السكنية للعاصمة على شوارع وطرق مُشجرة مُحاطة بمنازل بيضاء أنيقة متشابهة النمط والتصميم . أما وسط المدينة ، فهي منطقة قديمة تقليدية ، حيث تحتوي على دكاكين صغيرة لإنتاج وبيع كل ما قد يتبادر إلى الأذهان ، بدءًا من المجوهرات والذهب والفضة والتحف التقليدية ، انتهاءً إلى الملابس والمنتجات الحديثة .

تعتبر عمان المكان المثالي للبدء باستكشاف باقي مدن المملكة ، نظرًا لكونها لا تبعد أكثر من أربع ساعات بالسيارة عن أي نقطة في الأردن .

البتراء

على الرغم من كثرة ما قيل ، لا يفي البتراء حقها ... يعرفها زائروها والقارئون عنها بأسم المدينة الأردنية نسبة إلى لون الصخور التي شكّلت بناءها الفريد وهي مدينة أشبه ما تكون بالقلعة ، وقد كانت عاصمة لدولة الأنباط .

البتراء ، التي تم اختيارها كواحدة من عجائب الدنيا ، هي بلا شك أعظم كنوز الأردن وأحد أهم مناطق الجذب السياحي فيه . إنها مدينة عظيمة وفريدة أقامها الأنباط الذين استقروا في المنطقة قبل حوالي 2000 عام ، بنحتها في الصخر ، ثم عمدوا إلى تحويلها إلى نقطة تجمع ومعبر رئيسي لتجارة الحرير والتوابل وغيرها من السلع التي تربط كلا من الصين والهند والدول العربية الجنوبية ، مع مصر وسوريا واليونان وروما . وبحلول القرن السادس عشر ، غابت البتراء تمامًا عن أنظار الغرب ، وبقيت مندثرة مدة 300 عام ، إلى أن أفتتح رحالة سويسري ، يُدعى جوهان لودويج بيركهارد ، مرشدًا سياحيًا كان يرافقه بأن يصطحبه إلى موقع المدينة المفقودة . قام باركهارد بتدوين الملاحظات والرسومات سرًا ، وكتب قائلاً ، " على الأرجح أن الآثار الموجودة في وادي موسى هي لمدينة البتراء العتيقة " . وتعتبر البتراء موقعًا من مواقع التراث العالمي المعتمدة من قبل منظمة الأمم المتحدة للتعليم والثقافة (يونسكو) .

تقع البتراء على بُعد 262 كم إلى الجنوب من عمان وتؤمها أفواج سياح من كل بقاع الأرض ، ويأتيها الباحثون عن تجليات التاريخ الإنساني والراغبون باستحضار العصور الغابرة في رحلة تختلط فيها المتعة بالمعرفة .

ما تزال البتراء حتى يومنا هذا تحمل طابع ألبادوة يمتطي زائروها ظهور الخيول وأجمال ليدخلوا المدينة في رحلة ترسخ في الذاكرة طوال العمر .

وسط المدينة ، يشاهد الزائر منات المعالم التي حفرها وأنشأها الإنسان ، من هياكل شامخة وأضرحة ملكية بادخة إلى المدرج الكبير الذي يتسع لثلاثة آلاف متفرج ، والبيوت الصغيرة والكبيرة والردفات وقاعات الاحتفالات وقنوات المياه والصهاريج والحمامات ، إضافة إلى صفوف الدرج المزخرفة والأسواق والبوابات المقوسة .

وادي رم

بين الحلم والحقيقة ، يقضي السائح أوقاته في وادي رم الذي يُسمّى أيضاً وادي القمر، نظراً لتشابه تضاريسه مع تضاريس القمر ، وبين الجبال الشاهقة التي تنتصب في المنطقة يستطيع الزائر أن يلمس صفاء الطبيعة في الصحراء العربية وخاصة في فصل الربيع .

ومن هذا الوادي يرى الزائر سفوح الأودية ذات الرمال الحمراء وفي تعانق الجبال في ارتفاعاتها الشامخة .
تبتعد منطقة وادي رم قرابة 27 كم عن مدينة العقبة وهي أعلى القمم في جنوب الأردن .

"واسع ، فسيح ومثالي" ، هكذا وصف لورانس العرب وادي رم . اعظم وأروع بقعة في الصحراء الأردنية ، فهو موقع طبيعي مذهل لم تُصمّمه يد إنسان . تشكل المناهة المتكونة من الألسنة الصخرية الضخمة ، والتي تنتصب على ارتفاع 1750 متراً ، تحدياً طبيعياً لهواة تسلق الجبال . كما يستطيع الزائر أن يسير في دروب الوادي والاستمتاع بالهدوء والسكينة التي تمنحهم إياها المساحات الفارغة على مَد النظر ، بالإضافة إلى استكشاف الوديان العميقة وأبار المياه الارتوازية ، وصولاً إلى النقوشات الصخرية التي يبلغ عمرها 4000 عاماً ، وغيرها الكثير من الكنوز المدهشة التي يخفيها هذا الموقع الساحر في أحضانها .

أما أكثر ما يشدُّ الزائر فهو مراقبة غروب الشمس وهي تغطس في الوادي بلونها الأحمر المبهر ، ثم رؤية النجوم التي تطلُّ على الوادي من سماء بعيدة عن قمم الجبال ، لكنها قريبة إلى القلوب .

في المنطقة استراحة حديثة مزوَّدة بكل وسائل الراحة ، خاصةً توجد المخيمات للمبيت المريح كما تستهوي الزائر رحلات بالسيارات أو على ظهور الجمال إلخ .

جرش

زائر الأردن لا تكتمل زيارته إلا إذا زار المدينة الرومانية الأثرية الرائعة، جرش، فعلى مسافة 50 كم إلى الشمال من عمان تقع المدينة الأثرية التي تُعتبر المكان الأمثل للإطلاع على التاريخ والحضارة . فاول ما يطالع الزائر لهذه المدينة التاريخية ، بوابتها الضخمة ذات الأقواس الثلاثة والتي شيدت في عهد الإمبراطور الروماني هادريان احتفاءً بدخوله إليها عام 129 م ، فما أن تغبّر هذه البوابة حتى تبدو أمامك المدينة التاريخية بكل مكوناتها ، فهناك الهياكل والمعابد الرومانية والمسارح والمدرجات والساحات والحمامات والشوارع المبلطة ، وقد حفت بها الأعمدة الشامخة بتيجانها الرائعة الجميلة .

في صيف كل عام وتحديداً في أواخر تموز وأوائل آب ترتدي جرش أبهى حلل الجمال وتختال بين المدن الأردنية وهي تستعد لإقامة مهرجانها السنوي للثقافة والفنون . مهرجان جرش السنوي حظي بشهرة عربية وعالمية واسعة حيث تقام

فعالياته في قلب منطقة الآثار ويشهد هذا المهرجان إقبالا واسعا من الزوار العرب والأجانب للاستمتاع بمشاهدة عروضه الفنية. يمتدّ المهرجان على مدى أكثر من عشرين يوما تقدّم خلالها أمسيات غنائية لأشهر المطربين والمطربات بالإضافة إلى عروض فنية لفرق مسرحية عربية وأجنبية .

الاماكن الدينية في الأردن

على بُعد 30 كم من عمان وبموازاة طريق الملوك الذي يزيد عمره عن 5000 سنة ، تقع مادبا ويطلق عليها أيضا اسم مدينة أفسيسفاء . تُعدّ هذه المدينة المعروفة بأفسيسفاء أحد أبرز المواقع الأثرية التي تنطبع بالذاكرة . تشتهر مادبا بأفسيسفاء البيزنطية والألموية وتضمّ خارطة فسيفساء تعود إلى القرن السادس تشمل رسما لمدينة القدس والأراضي المقدسة . تزخر الخارطة بكم هائل من الأحجار المحطية ذات الألوان المشرقة وتعرض الخارطة رسوما للتلال والأودية والقرى والمدن وصولا إلى دلتا النيل .

كما يجمع متحف مادبا ومنزله مادبا الأثري بقايا كنائس بيزنطية متعدّدة بما في ذلك لوحة أفسيسفاء الرائعة التي عُثِرَ عليها في كنيسة العذراء وهي جزء من قصر فخم يعود إلى القرن السادس .

أما للغرب من مادبا فيقع جبل نيبو المطل على البحر الميت ووادي الأردن ، وهناك من يعتقد أنّ النبي موسى عليه السلام دُفِنَ في هذا الجبل الذي أقيمت على قِمَتِهِ كنيسة تحتوي على لوحات فسيفساء رائعة التي تعود إلى القرنين الرابع والسادس للميلاد . عند وقوفك على قمة هذا الجبل ، يُمكنك الاستمتاع بالإطلالة الشاملة ذاتها التي شاهدها سيدنا موسى لوادي نهر الأردن والبحر الميت وأريحا والقدس .

يمتاز وادي الأردن بقيمة ومدلول عميقين بالنسبة إلى الزوار المتدينين . لطالما عُرفت المنطقة المقابلة لمدينة أريحا بأنها المنطقة التي عمّد فيها يوحنا المعمدان السيد المسيح . وقد أظهرت أعمال التنقيب عددا من الاكتشافات الأثرية بين منطقتي نهر الأردن وتلّ الخرار ، منذ عام 1996 ، مُعلنة بذلك أنّ هذه البقعة هي <<بيتاني ما بعد الأردن - المغطس >> التي ذُكرت في الكتاب المقدس ، حيث كان يقطن يوحنا المعمدان عندما قام بتعميد السيد المسيح . ويخلّد تلّ الخرار ، أو ما يُعرف بتلّ مار إلياس (تلّ القديس إيليا) ، في الذاكرة بقصة النبي إلياس الذي انتقل إلى الفردوس من أراضيه .

حمامات ماعين

بالقرب من البحر الميت تقع حمامات ماعين التي تمتاز بينابيعها المعدنية الحارة والتي تصل حرارتها إلى أكثر من خمسين درجة مئوية ، وهي ذات خاصية علاجية ممتازة ، وتتدفق هذه المياه على شكل شلال رائع ، وغدت موقعا مهما من

مواقع السّياحة العلاجيّة إلى جانب البحر الميّت وقد تمّ تطويرُ المنطقة بطريقة حديثة حيث يتوفّر فيها فندق حديث وبيرك مغطّاة وأخرى مكشوفة للعلاج والاستحمام بالمياه المعدنية الحارّة ، وتتوفّر للزائر كلّ مستلزمات الترويح والمعالجة الطّبيّة لأمراض المفاصل والعظام والعضلات .
وعلى السلسلة الجبلية المُحاذية لحمامات ماعين تمّ إنشاء موقع المُطلّ (بانوراما البحر الميّت) وهو موقع ذو إطلالة رائعة يُطلّ من خلاله الزائر على كامل البحر الميّت ويُمكّنه من مشاهدة المدن الفلسطينية كاريحا وغيرها من المواقع الجميلة والمناظر الرائعة .

ქართული აკადემიური წიგნი
ივ. აბაშიძის 16, 0179 თბილისი
ტელ.: 222 7137; 551 227137; 599 960904
acad.ge; artlinesinfo@gmail.com